

(නිපිටක මුද්‍රාණයෙන් නතිසං පාලිපොෂකා)

අභිධම්මපිටකෙ

ධම්මසංඛ්‍යායෝජනපටිකරණං

‘බලගල්ල’ ගාමෙ සරසානි පරිවෙණේ
 උපසාධානාචාර්යවරයෙකුරු
 ‘හපුවලාන’ ගාමරේන
 පණ්ඩිත සිරි සූරියාලෝකාභිධානෙන
 ථේරපාදෙන සංසොධිතස්සාභි
 සංඛිතස්සාභි.

සංස්කෘතීන් භේදාචාරණ මහාසංඝාණෙනෙති

සිද්ධාඨ කුමාරදස මුනසිහ,
 විමලධම්ම භේදාචාරණාභිධානෙති
 ද්විති මහාසංගෙති
 නිපිටක මුද්‍රාපණාලයෙ මුද්‍රාපිතං.

සංස්කෘතීන්
 බෞද්ධ මහා සම්මේලනී
 1910. පොර්ට්ලන්ත මහානගරය,
 පිටි 7.

මු: ව: 2496.
 ක: ව: 1953.

Vol. III

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST.

(PALI-TEXT-SERIES)

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST.

PRESENTATION COPY.

No...154

Name of Book ...Dhammasangani.

Presented to...Madaliya P. D.

...Ratna Kumara

20th Nov. 1953.

WIMALA DIHAMMA HEWAVITARNE ESQ.,

AT

THE TRIPITAKA PUBLICATION PRESS,

MALIGAKANDA,

COLOMBO. (CEYLON)

B. E. 2496

G. E. 1953

සමස්ත පාලි
කෘතීන්ගේ මහා සමිතිය

No. 754

Shelf

Date 20 November 1953

Asatruatinga

අසුකියාගමලා මනනා.

—ධම්මපද 241.

Who readeth much, and never meditates,
Is like the greedy eater of much food,
Who'so surcloys his stomach with his cates,
That commonly they do him little good.

—JOSHUA SYLVESTER, *Tetrasticha*

අපි බව

පිටත

බවට පත් වීම

හා

හා පිටත

පිටත

පිටත

පිටත

පිටත

A

පිටත

පිටත

No. 754

පිටත

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST.

No. 154.

Colombo, 12.....11.....1953.

Mudaliyar P. D. Ratnetung,
Chapel Lane,
.....
Wellawatte.

Dear Sir,

I beg your acceptance of the accompanying presentation copy of Dhammasangani issue of a series of Tripitaka Commentaries printed and published by me in terms of the last Will and Testament of my late uncle, Simon Alexander Hewavitarne. Please fill in and forward to me the subjoined form of acknowledgment.

Yours faithfully,

S. K. MOONESINGHE.

THE LATE
MR. SIMON ALEXANDER HEWAVITARNE.

BORN 20TH MARCH, 1875,

DIED 17TH JANUARY, 1913.

PREFATORY NOTE.

It is with great pleasure that we place before the public the Dhammasanganippakarana of Abhidharmapitaka. This is the third volume of the Pali Text Series published according to the wish of the Late Mr. Simon Hewavitarne.

This volume was edited by the Ven'ble Pandit Hapuwalane Sri Nanaloka Thero, the Vice-Principal of Saraswathie Pirivena, Balagalla, Diwulapitiya.

We are deeply indebted to the above Ven'ble Thero for the great pains he has taken in the compilation of this volume, and we offer him our grateful thanks.

S. K. Moonesinghe.
W. D. Hewavitarne.

Tripitaka Publication Office,
130, Maligakanda Road,
Colombo. (Ceylon),
4th January, 1953.

නො කථාවැන්නා, මහා ධාතුකථා නාම අනි තාය සද්ධිං සත්තාති,
මහා ධාතුකථාය අප්පබ්බං නන්ති. අපමනනිකාව තතති, අවසෙසා කථා
වැන්නාව සද්ධිං සත්තාති.

මගමපි වදම සත්ථාද දින්නතයෙන සපිතමාතිකාය දෙසිතත්තා කථා,
වැන්නපකරණං බුද්ධිභාසිතමෙව ජාතනති, යථා මබ්බපිණ්ඩිකසුත්තනනා
දීති බුද්ධිභාසිතාති ජාතාති එවං කථාවැන්නාව සද්ධිං සත්තපකර
ණාති අභිධමෙමා නාම.

තත්ථ ධම්මසංග්ගාණිපකරණං පසමං. ධම්ම සංග්ගාණිපකරණෙ
වතස්සො විභතතිස්සො: විභතවිභතති, රූපවිභතති, තිකෙකපරුසී,
අනුද්ධාරෙති. තත්ථ කාමාවචරකුසලතො අට්ඨ, අකුසලතො ආදස
කුසලවිපාකතො සොළස, අකුසලවිපාකතො සත්ත, ක්‍රියතො එකාදස
රූපාවචරකුසලතො පඤ්ච, විපාකතො පඤ්ච, ක්‍රියතො පඤ්ච, අරූපා
වචරකුසලතො වතාරි, විපාකතො වතාරි, ක්‍රියතො වතාරි,
ලොකුත්තරකුසලතො වතාරි, විපාකතො වතාරි'ති, එකුත්තවුති
විතතාන විතතවිභතති නාම. විතතුප්පාද කණ්ඩනතිපි එතස්සෙව නාමං.

තදනන්තරං එකවිධෙන ද්‍රව්‍යධෙතාති ආදිනා නයෙන මාතිකං
සපෙචා විජාරෙන විහජ්චා දසසිතා රූපවිභතති නාම. රූප
කණ්ඩනතිපි එතස්සෙව නාමං. තදනන්තරං මූලතො, ඛඩ්ධතො, ආ
රතො, භූමිතො, අත්තො. ධම්මතො, නාමතො, ලිඛිතො'ති. එවං
මූලාදීති තිකක්ඛිපිචා, තිකක්ඛිපිචා දෙසිතො තිකෙකපරුසී නාම.

තෙන වුත්තං :-

“මූලතො, ඛඩ්ධතො, වාපි - ආරතො, වාපි භූමිතො,
අත්තො ධම්මතො, වාපි - නාමතො, වාපි ලිඛිතො,
තිකක්ඛිපිචා දෙසිතත්තා - තිකෙකපොති පවුච්චති” - ඉති

තිකෙකප කණ්ඩනතිපි එතස්සෙව නාමං. තදනන්තරං පන
තෙපිටකස්ස බුද්ධිවචනස්ස අනුද්ධාරභූතං යාව සරණදුක්ඛා තිකක්ඛිතං.
අට්ඨකථාකණ්ඩං නාම.

එවමෙතං වුත්තං :-

“විතතවිභතති රූපඤ්ච - තිකෙකපො අත්තජොතනා,
ගමනිරං තිප්පණං ස්‍යණං - තමපි බුද්ධෙන දෙසිතං” ඉති.

තත්ථ කුසලතතිකාදයො ආවිසති තිකා නාම. හෙතුධම්මා, න
හෙතු ධම්මා - පෙ - සරණාධම්මා, අරණාධම්මාති ඉමෙ සතං දුක්ඛා, අප
රෙපි විජ්ජාභාගිනො ධම්මා, අවිජ්ජාභාගිනො ධම්මා - පෙ - ඛයෙ ස්‍යණං,
අනුප්පාදෙ ස්‍යණනති ආවත්තාලීස සුත්තනතික දුක්ඛා නාම. තෙසු
ආවිසති තිකා සතං දුක්ඛාති අයං ආගම්ම භාසිතා සබ්බස්සබ්බබුද්ධෙන
දෙසිතා සත්තනනං පකරණංනං ඡාතිකා නාම. අපාපරෙ ආවත්තා
ලීස සුත්තනතිකදුක්ඛා, කුතො පභවං? කෙන සපිතා? කෙන දෙසිතා?

ධම්මසේනාපති සාරිපුත්තතෙජරපභවා, තෙන ඔපිතා, තෙන දෙසිතා. ඉමෙ ඔපෙතො පන ථෙරො න සාමුක්කංසිකොන අත්තනො ඤාණෙන ඔපෙසි. එකුත්තරියං පන එකතිපාත, දුකතිපාත, සඛිති දසුත්තර සුත්තනෙනෙති සමොධානෙනො ආභිධම්මිකතෙරුතං සුත්තත්තං පචො අකිලමනත්ථං ඔපිතා. තෙ පනෙනෙ එකස්මිං තිකෙතිපකණ්ඨයෙව මත්ථං පාපෙචො විභත්තා. සෙසවසානෙසු යාව සරණදුකා අභිධම්මො විභත්තො.

ධම්මසඛගණිප්පකරණනාති ඉමස්ස ගන්ඨස්ස නාමං. එත්ථ ‘සඛගණි’ සද්දස්සත්ථො අප්පකටො. සංගණනා, අප්චා සඛගණිකාති අත්ථං වදන්ති කෙවි ඉද්දියොපාධිධාරිණො. සමුපසන්නපුබ්බස්මා ගණ සඛොතෙති ධාතුතො “මුතාදීති වි” ඉති සුත්තෙන ඉප්පව්වයෙ කතෙ සඛගණිසද්දෙ නිප්පජ්ජතෙ. එවං සති කුසලාදි ධම්මානං සඛගණනාති අත්ථො පති යතෙ. විත්තායනතු සද්දත්ථකුසලා.

තෙන ජානතා පස්සතා අරභතා සමමා සමුද්දොධන අතිධම්මෙ පඨමං දෙසිතම්දං ධම්මසඛගණිප්පකරණං පඨමසඛිතිතියං සඛිතිති කාරකෙති මහාකස්සපතෙරපමුඛෙති මහා බිණ්ණසවෙති සඛිතිතං යාවජ්ජනතා ගන්ථාද්වෙතං වත්තතෙ.

කාලන්තරජාතදෙසකප්‍රසිතස්මිමස්ස ගන්ඨස්ස සොධනං පති දිවං ගතස්ස සිරිමතො සසිමන් භේවාචිතාරණ මහාසයස්සාසයානුරූපං පතිට්ඨපිතාය තිපිටක මුද්‍රපණ සභාගමජ්ඣිකධ්වරකිරෙන විමලබම්ම භේවාචිතාරණ මහාසයෙන සමාරාධිතෙන මයා යථාබලං සංසොධි තඤ්චාභිසංඛිතඤ්ච තං ධම්මසඛගණිප්පකරණං. ඔපියතෙ ආභිධම්ම කානං සුධිතමිතිමුඛෙ.

සංසොධිතස්මිමස්ස ගන්ඨස්ස මුද්‍රපණථොර ලඞ්ඛකුසලඵලං සති මන් භේවාචිතාරණ තිපිටකමුද්‍රපණසභං පතිට්ඨාපෙචො පරිපාලිතා දිවංගතා සසිමන්, එඬිමන්, වාර්ලස්අල්චිස්, භේවාචිතාරණසොද රප්පමුඛා භේවාචිතාරණකුලපභවා මහාසයා අනුමොදිචො අමතමහා නිබ්බාණමධිගච්ඡන්තුති සමාසිංසමානොහං මම පාවෙරපුඛගවො දිවං ගතො මහොපජ්ඣායො බලගලෙල සරස්සනිපටිවෙණජ්ඣිකධ්වරකිරෙන සිද්ධසුගතසාසනාලංකාර සිද්ධිවාසාසභ මහාථෙර පාදොව මමාවරියපුඛගවො සරස්සනිපටිවෙණාධිපතිතිපිටකවාචිස්සග්ග වට්ටො පණ්ණිගාවට්ටො සිද්ධිකාරාමඤ්ඤනිකාසෙ අධිකරණ නාසකධ්වරකිරෙන හිස්සැල්ලේ සිද්ධි ඤාණොදය මහා ථෙරපාදො ව මයා ලඞ්ඛිමං පුඤ්ඤමනුමොදිචො අමත මහා නිබ්බාණ මධිගච්ඡන්තුති ව සමාසිංසාමි.

Xi

සූචි පතනං.

	පිටිකිකා.
මානිකා	(164) 1—12
අභිධම්ම මානිකා	(122) 1—10
බාපිසති තිකමානිකා	(22) 1— 3
ගෙතුගොව්ජකං	(6) 3
චුලනතරදුකං	(7) 3— 4
ආසවගොව්ජකං	(6) 4
සඤ්ඤාජනගොව්ජකං	(6) 4— 5
ගජ්ඣගොව්ජකං	(6) 5
මසගොව්ජකං	(6) 5— 6
යොගගොව්ජකං	(6) 6
නිවරණගොව්ජකං	(6) 6
පරමාසගොව්ජකං	(5) 7
මහදනතරදුකං	(14) 7— 8
උපාදානගොව්ජකං	(6) 8
කිලෙසගොව්ජකං	(8) 8— 9
පිටිදුකං	(18) 9—10
සුත්තන මානිකා	(42) 10—12

මානිකා නිට්තිකා

විනතුපාදකණ්ඩං	13—111
පදභාජනියං	13—19
කොට්ඨාසවාරං	20—26
(සුඤ්ඤතවාදො) පඨමං විතතං	27—28
දුතියං විතතං	29
තතියං විතතං	29—30
චතුස්මං විතතං	30
පඤ්චමං විතතං	30—31
ඡට්ඨං විතතං	32
සත්තමං විතතං	32—33
අට්ඨමං විතතං	33
කාමාවචර අට්ඨමහා කුසලවිතතානි	
චතුක්කතයො	33—35
පඤ්චකතයො	35—38
චතුක්ක පඤ්චකජකානං නිට්තිකං.	

පිටිකිකා.

චතසො පටිපද	38—39
චතතාරි ආරම්භනි	39
සොලකනතුකං	40—42
අට්ඨකසිණං සොලසකනතුකං	42
චතසො පටිපද	43
ඤා ආරම්භනි	44—
අට්ඨකනතුකං	44—46
ඉදම්පි අට්ඨකනතුකං	46
චතසො පටිපද	46—47
ඤා ආරම්භනි	47—48
අපරම්පි අට්ඨකනතුකං	48—49
ඉදම්පි අට්ඨකනතුකං	49—50
ඉමානිපි අනිභාසනනානි සොලසකනතුකානි	50
ඉමානිපි තිති විමොක්ඛානි සොලසකනතුකානි	50
චතතාරි බ්‍රහ්මවිහාරස්ඛානානි සොලසකනතුකානි	51—52
අසුභස්ඛානං සොලසකනතුකං	52

රූපාවචරකුසලං.

චතතාරි අරූපස්ඛානානි සොලසකනතුකානි	52—53
අරූපාවචර කුසලමිත්තානි	

කාමාවචර කුසලං	53
රූපාවචර කුසලං	54
අරූපාවචර කුසලං	54—55
සුද්ධික පටිපද	55—56
සුඤ්ඤතං	64—65
සුඤ්ඤත මූලක පටිපද	65
අපපණ්ණිතිතං	66
අපපණ්ණිතිත මූලක පටිපද	66—67
විසති මහානසා	67
අභිපති පඨමො මග්ගො	67—68
දුතියො මග්ගො	68
තතියො මග්ගො	68
චතුර්ත්තො මග්ගො	69

ලොකුකතර විතතං.

පිටිවිකි.

ආදස අකුසල විනයානි	69—80
කුසල විපාකානි පඤ්ච විඤ්ඤාණානි	20—83
කුසල විපාකා මනෝ විඤ්ඤාණධාතු- සොමනස්ස සහගතා	85—87
කුසල විපාකා මනෝ විඤ්ඤාණධාතු- උපෙකතා සහගතා	87—89
අට්ඨ මහා විපාකා	89
රූපාවචර විපාකා	89—90
අරූපාවචර විපාකා	90—91
සුඤ්ඤාන පටිපදා	91—92
සුඤ්ඤාන සුඤ්ඤානං	92—93
සුඤ්ඤාන පටිපදා	93—94
සුඤ්ඤාන අප්පණ්ණිතිනං	94—95
අප්පණ්ණිතින පටිපදා	95—97
විසති මහා නයා	97
ඡන්දබ්වනෙය්‍ය සුඤ්ඤාන පටිපදා	97—99
ඡන්දබ්වනෙය්‍ය සුඤ්ඤාන සුඤ්ඤානං	99—100
පඨම මග්ග විපාකො	100—104
ලොකුත්තර විපාකො	104—105
අකුසල විපාක පඤ්ච විඤ්ඤාණානි	105—106
අකුසල විපාකා මනෝධාතු	106—107
අකුසල විපාකා අව්‍යායනා	107
කිරියා මනෝ ධාතු	108
කිරියා මනෝ විඤ්ඤාණ ධාතු සොමනස්ස- සහගත විතතං	108—109
කිරියා මනෝ විඤ්ඤාණ ධාතු උපෙකතා- සහගත විතතං	109—110
කාමාවචර කිරියා	110
රූපාවචර කිරියා	110—111
අරූපාවචර කිරියා	111

විතතුපසාදකණ්ඩං.

රූප කණ්ඩං	112—162
එකකං	112
දුකානි	112—114
තිකානි	115—118
චතුකකානි	118—119

පඤ්චනං	120
ජකකං	120
සත්තකං	120
අට්ඨකං	120
නවකං	120
දසකං	120
එකා දසකං	121

මානිකා.

එකක නිදෙසො	121
උපාද් භාජනිකං	121-132
දුක නිදෙසො	133-141
තික නිදෙසො	141-151
චතුකකං	152-159
පඤ්චනං	159-160
ජකකං	160
සත්තකං	160
අට්ඨකං	160
නවකං	161
දසකං	161
එකා දසකං	161-162

රූප විභතනි.

නිෂේධන කණ්ඩං	163-203
තිකං	163-170
දුකං	170-209

නිෂේධන කණ්ඩං නිවර්තනං.

අට්ඨකං කණ්ඩං	210-
තිකං	210-

සංඛ්‍යාත නිරූපන.

- 1 දෛශිකය සංඛ්‍යාතයෙන් පරිවරණ පොදුකාලයේ පොදුකා.
 - 2 බලගැලු සරසුනි පරිවරණ පොදුකාලයේ මරමකකර
 - 3 " " " මුද්‍රිතපොදුකා.
 - 4 ගම්පහ බලගැලු පරිවරණ පොදුකාලයේ සංඛ්‍යාතකරමුද්‍රිත
 - 5 ඉන්ද්‍රියකර මුද්‍රිත පොදුකා (පොදුකා)
 - 6 සිහසුකර මුද්‍රිත පොදුකා.
-

අනිමල්පිටකේ ධම්මසංඛග්ගේප්පකරණං.

AVAIL-
ABLE
COPY

නමො නංගු සංඝට්ඨො අරහට්ඨො
සමමා සමබුද්ධංගං.

(මා නි කා)
(නිකානි)

- 1 කුසලා ධම්මා, 364, 981, 1368.
අකුසලා ධම්මා, 365, 430, 982, 1369.
අව්‍යාකතා ධම්මා, 431, 980, 983, 1370.
- 2 සුඛාය වේදනාය සම්පයුතතා ධම්මා, 984, 1371.
දුක්ඛාය වේදනාය සම්පයුතතා ධම්මා, 985, 1372.
අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය සම්පයුතතා ධම්මා, 986, 1373.
- 3 විපාකා ධම්මා, 987, 1374.
විපාකධම්මධම්මා, 988, 1375.
නෙවවිපාකනවිපාකධම්මධම්මා, 989, 1376.
- 4 උපාදිනනුපාදනියා ධම්මා, 990, 1377.
අනුපාදිනනුපාදනියා ධම්මා, 991, 1378.
අනුපාදිනන අනුපාදනියා ධම්මා,¹ 992, 1379.
- 5 සංඛිලිට්ඨ සංඛිලිලෙසිකා ධම්මා, 993, 1380.
අසංඛිලිට්ඨ සංඛිලිලෙසිකා ධම්මා,² 994, 1381.
අසංඛිලිට්ඨ අසංඛිලිලෙසිකා ධම්මා, 995, 1382.
- 6 අවිතකක අවිචාරා ධම්මා, 996, 1383.
අවිතකකවිචාරමතතා ධම්මා, 997, 1384.
අවිතකකඅවිචාරා ධම්මා,³ 998, 1385-86.
- 7 පිතිසංගතා ධම්මා, 999, 1387.
සුඛසංගතා ධම්මා, 1000, 1388.
උපේක්ඛාසංගතා ධම්මා, 1001, 1389.

1. 4. අනුපාදිනනානුපාදනියා ධම්මා. 2. 4. අසංඛිලිට්ඨා සංඛිලිලෙසිකා ධම්මා.
3. 4. අවිතකකා අවිචාරා ධම්මා.

- 8 දසුනෙන න පභාතබ්බා ධම්මා, 1002, 1006, 1390.
භාවනාය පභාතබ්බා ධම්මා, 1007, 1391, -92.
නෙව දසුනෙන න භාවනාය පභාතබ්බා ධම්මා, 1008, 1393.
- 9 දසුනෙන පභාතබ්බාගෙනුකා ධම්මා, 1009, 1010, 1394
භාවනාය පභාතබ්බා ගෙනුකා ධම්මා, 1011, 1395.
නෙව දසුනෙන න භාවනාය පභාතබ්බා ගෙනුකා ධම්මා, 1012,
1396.
- 10 ආවයගාමිනො ධම්මා, 1013, 1397.
අපවයගාමිනො ධම්මා, 1014, 1398.
නෙව ආවයගාමිනො න අපවයගාමිනො ධම්මා, 1015, 1399.
- 11 සෙඛා ධම්මා,¹ 1016, 1400.
අසෙඛා ධම්මා, 1017, 1401.
නෙව සෙඛා නාසෙඛා ධම්මා, 1018, 1402.
- 12 පරිත්තා ධම්මා, 1019, 1403.
මහග්ගතා ධම්මා, 1020, 1404.
අප්පමාණා ධම්මා, 1021, 1405.
- 13 පරිත්තාරමණා ධම්මා, 1022, 1406.
මහග්ගතාරමණා ධම්මා, 1023, 1407.
අප්පමාණාරමණා ධම්මා, 1024, 1408.
- 14 නිතා ධම්මා, 1025, 1409.
මජ්ඣිමා ධම්මා, 1026, 1410.
පඤ්ඤා ධම්මා, 1027, 1411.
- 15 මිච්ඡත්තනිකා ධම්මා, 1028, 1412.
සමමත්තනිකා ධම්මා, 1029, 1413.
අනිකා ධම්මා, 1030, 1414.
- 16 මඤ්ඤාරමණා ධම්මා, 1032, 1415.
මඤ්ඤාගෙනුකා ධම්මා, 1032, 33-1415.
මඤ්ඤාභිප්පතිනො ධම්මා, 1034, 1415.
- 17 උප්පත්තා ධම්මා, 1035, 1416.
අනුප්පත්තා ධම්මා, 1036, 1416.
උප්පාදිනො ධම්මා, 1037, 1416.
- 18 අනිතා ධම්මා, 1038, 1417.
අනාගතා ධම්මා, 1039, 1417.
පච්චුප්පත්තා ධම්මා, 1040, 1417.

- 19 අනිකාරමණා ධමමා, 1041, 1418.
අනාගතා රමමණා ධමමා, 1042, 1418.
පච්චුප්පනනාරමමණා ධමමා, 1043, 1418.
 - 20 අජ්ඣන්තා ධමමා, 1044, 1418 (අ).
බහිද්ධා ධමමා, 1045, 1418 (අ).
අජ්ඣන්තබහිද්ධා ධමමා, 1046, 1418 (අ).
 - 21 අජ්ඣන්තාරමමණා ධමමා, 1047, 14219.
බහිද්ධාරමමණා ධමමා, 1048, 1420.
අජ්ඣන්තබහිද්ධාරමමණා ධමමා, 1049, 1420 (අ).
 - 22 සනිදස්සනසප්පට්ඨා ධමමා, 1050, 1421.
අනිදස්සනසප්පට්ඨා ධමමා, 1051, 1422.
අනිදස්සන අප්පට්ඨා ධමමා, 1052, 1423.
- බාවිසති තික මානිකා.**

(දු කා නි)

(අභිධම්මමානිකා)
(හෙතුගොච්ඡකං)

- 1 හෙතු ධමමා, 1053, 1071, 1424.
න හෙතු ධමමා, 1072, 1425.
- 2 සහෙතුකා ධමමා, 1073, 1426.
අහෙතුකා ධමමා, 1074, 1427.
- 3 හෙතුසම්පයුත්තා ධමමා, 1075, 1428.
හෙතුවිපයුත්තා ධමමා, 1076, 1429.
- 4 හෙතුවෙච ධමමා, සහෙතුකා ච, 1077, 1430.
සහෙතුකා වෙච ධමමා, න චහෙතු 1078, 1431.
- 5 හෙතු වෙච ධමමා, 1079, 1432.
හෙතුසම්පයුත්තා ච,
- 6 හෙතුසම්පයුත්තා වෙච ධමමා න ච හෙතු, 1080, 1433.
න හෙතු බො පන ධමමා සහෙතුකාපි, 1081, 1434.

හෙතුගොච්ඡකං.

(චූළනනරද්දකං)

- 7 සප්පච්චයා ධමමා, 1083, 1436.
අප්පච්චයා ධමමා, 1084, 1437.
- 8 සඝ්ඛිකා ධමමා, 1085, 1438.
අසඝ්ඛිකා ධමමා, 1086, 1439.

- 9 සතිදසානා බමමා, 1087, 1440.
අතිදසානා බමමා, 1088, 1441.
- 10 සපපිසා බමමා, 1089, 1442.
අපපිසා බමමා, 1090, 1443.
- 11 රුපිනො බමමා, 1091, 1444.
අරුපිනො බමමා, 1092, 1445.
- 12 ලොකියා බමමා, 1093, 1446.
ලොකුතතරා බමමා, 1094, 1447.
- 13 කෙනචි විඤ්ඤායා බමමා, 1095, 1447, (අ).
කෙනචි න විඤ්ඤායා බමමා, 1095, 1447 (අ).

මූලෙනන්ද්‍රණං.

(ආසවගොච්ඡකං)

- 14 ආසවා බමමා, 1096-1100,* 1418.
නො ආසවා බමමා, 1102, 1419.
- 15 සාසවා බමමා, 1103, 1450.
අනාසවා බමමා, 1104, 1451.
- 16 ආසවසම්පයුතතා බමමා, 1105, 1452.
ආසවවිපයුතතා බමමා, 1106, 1453.
- 17 ආසවා වෙව බමමා සාසවා ව, 1107-1454.
සාසවා වෙව බමමා නොව ආසවා, 1108-1455.
- 18 ආසවා වෙව බමමා ආසව සම්පයුතතා ව, 1109 - 1456.
ආසවවිපයුතතා වෙව බමමානොව ආසවා, 1110-1457.
- 19 ආසවවිපයුතතා බො පන බමමා සාසවාපි, 1111, 1458.
අනාසවාපි. 1112, 1459.

ආසවගොච්ඡකං.

(සංඝාජනගොච්ඡකං)

- 20 සඤ්ඤාජනා බමමා, 1113, 1123, 1460.
නොසඤ්ඤාජනා බමමා, 1124, 1461.
- 21 සඤ්ඤාජනියා බමමා, 1125, 1462.
අසඤ්ඤාජනියා බමමා, 1126, 1463.
- 22 සඤ්ඤාජනසම්පයුතතා බමමා, 1127, 1464.
සඤ්ඤාජන විපයුතතා බමමා, 1128, 1465.

*. 1100 තමේ වාසය බණ්ඩා මහානවනසස අබොලිපි. පසාදා.

- 23 සඤ්ඤාජනා වෙව ධම්මා, සඤ්ඤාජනියා ව, 1129, 1466.
සඤ්ඤාජනියා වෙව ධම්මා නො ව සඤ්ඤාජනා, 1130, 1467.
- 24 සඤ්ඤාජනා වෙව ධම්මා සඤ්ඤාජන සම්පයුතතා ව, 1131, 1468.
සඤ්ඤාජන සම්පයුතතා වෙව ධම්මා, නො ව සඤ්ඤාජනා,
1132, 1469.
- 25 සඤ්ඤාජනවිපයුතතා ඛො පන ධම්මා, සඤ්ඤාජනියාපි, 1133,
1470.
අසඤ්ඤාජනියාපි. 1134, 1471.

සඤ්ඤාජනගොවජ්ඣං.

(ගන්ධගොවජ්ඣං.)

- 26 ගන්ධා ධම්මා, 1135-1139, 1472.
නො ගන්ධා ධම්මා, 1140, 1473.
- 27 ගන්ධනියා ධම්මා, 1141, 1474.
අගන්ධනියා ධම්මා, 1142, 1475.
- 28 ගන්ධසම්පයුතතා ධම්මා, 1143, 1476.
ගන්ධවිපයුතතා ධම්මා, 1144, 1177.
- 29 ගන්ධා වෙව ධම්මා, ගන්ධනියා ව; 1145, 1478.
ගන්ධනියා වෙව ධම්මා, නො ව ගන්ධා; 1146-1479.
- 30 ගන්ධා වෙව ධම්මා, ගන්ධසම්පයුතතා ව; 1147-1480.
ගන්ධසම්පයුතතා වෙව ධම්මා, නොව ගන්ධා; 1148-1481.
- 31 ගන්ධවිපයුතතා ඛො පන ධම්මා, ගන්ධනියාපි, 114 -1482.
අගන්ධනියාපි. 1151, 1483.

ගන්ධගොවජ්ඣං.

(ඛසගොවජ්ඣං.)

- 32 ඛසා ධම්මා, 1151, 1484.
නො ඛසා ධම්මා.
- 33 ඛසනියා ධම්මා.
අනොසනියා ධම්මා.
- 34 ඛසවිපයුතතා ධම්මා.
ඛසසම්පයුතතා ධම්මා.
- 35 ඛසා වෙව ධම්මා ඛසානියා ව.
ඛසනියා වෙව ධම්මා නොව ඛසා.
- 36 ඛසා වෙව ධම්මා ඛසසම්පයුතතා ව.
ඛසසම්පයුතතා වෙව ධම්මා නොව ඛසා.

- 37 ඔසවිප්පසුන්නා බො පන ධම්මා, ඔසනියාපි.
අනොසනියාපි.

බසගොවුක්කං.

(සොගගොවුක්කං.)

- 38 යොගා ධම්මා, 1151, 1485.
නො යොගා ධම්මා.
- 39 යොගනියා ධම්මා.
අයොගනියා ධම්මං.
- 40 යොගසම්පසුන්නා ධම්මා.
යොගවිප්පසුන්නා ධම්මා.
- 41 යොගා චෙව ධම්මා, යොගනියාච.
යොගනියා චෙව ධම්මා නොච යොගා.
- 42 යොගා චෙව ධම්මා, යොගසම්පසුන්නා ච.
යොගසම්පසුන්නා චෙව ධම්මා නොච යොගා.
- 43 යොගවිප්පසුන්නා බො පන ධම්මා, යොගනියාපි.
අයොගනියාපි.

සොගගොවුක්කං.

(නිවරණගොවුක්කං.)

- 44 නිවරණා ධම්මා, 1152, 1162, 1486.
නො නිවරණා ධම්මා, 1163, 1487.
- 45 නිවරණියා ධම්මා, 1164, 1488.
අනිවරණියා ධම්මා, 1165, 1489.
- 46 නිවරණසම්පසුන්නා ධම්මා, 1166, 1490.
නිවරණවිප්පසුන්නා ධම්මා, 1167, 1491.
- 47 නිවරණා චෙව ධම්මා නිවරණියා ච, 1168, 1492.
නිවරණියා චෙව ධම්මා නොච නිවරණා, 1169, 1493.
- 48 නිවරණා චෙව ධම්මා නිවරණසම්පසුන්නා ච, 1170-1494.
නිවරණසම්පසුන්නා චෙව ධම්මා, නොචනිවරණා 1171-1495.
- 49 නිවරණවිප්පසුන්නා බො පන ධම්මා, නිවරණියාපි, 1172, 1496.
අනිවරණියාපි, 1173-1497.

නිවරණගොවුක්කං.

මාතෘකා.

(පරමාසූභාවකං.)

- 50 පරමාසූ ධර්මා, 1174-75, 1498.
නො පරමාසූ ධර්මා, 1176, 1499.
- 51 පරමධර්මා ධර්මා, 1177, 1500.
අපරමධර්මා ධර්මා, 1178, 1501.
- 52 පරමාසූභවප්පයුතනා ධර්මා, 1179, 1502.
පරමාසූභවප්පයුතනා ධර්මා, 1180, 1503.
- 53 පරමාසූ චෙව ධර්මා පරමධර්මා ව, 1181, 1504.
පරමධර්මා චෙව ධර්මා නොව පරමාසූ; 1182, 1505.
- 54 පරමාසූ චෙව ධර්මා පරමාසූ භවප්පයුතනා ව.
පරමාසූ භවප්පයුතනා චෙව ධර්මා නොව පරමාසූ.
- 55 පරමාසූභවප්පයුතනා ඛො පන ධර්මා පරමධර්මාපි, 1183, 1506.
අපරමධර්මාපි. 1184, 1507.

පරමාසූභාවකං.

(මහදනනරුකං.)

- 56 සාරමමණා ධර්මා, 1185, 1508.
අනාරමමණා ධර්මා, 1186, 1509.
- 57 විතතා ධර්මා, 1187, 1510.
නො විතතා ධර්මා, 1188, 1511.
- 58 චෙතසිකා ධර්මා, 1189, 1512.
අචෙතසිකා ධර්මා, 1190, 1513.
- 59 විතතභවප්පයුතනා ධර්මා, 1191, 1514.
විතතභවප්පයුතනා ධර්මා, 1192, 1515.
- 60 විතතසංඝට්ඨා ධර්මා, 1193, 1516.
විතත විසංඝට්ඨා ධර්මා, 1194, 1617.
- 61 විතතසමුට්ඨානා ධර්මා, 1195, 1518.
නො විතතසමුට්ඨානා ධර්මා, 1196, 1519.
- 62 විතතසහභුතො ධර්මා, 1197, 1520.
නො විතතසහභුතො ධර්මා, 1198, 1521.
- 63 විතතසංඝට්ඨ සමුට්ඨානා ධර්මා, 1201-1524.
නො විතතසංඝට්ඨ සමුට්ඨානා ධර්මා, 1204-1527.
- 64 විතතානුපරිවහනිතො ධර්මා, 1202-1525.
නො විතතානුපරිවහනිතො ධර්මා, 1203 - 1526.

- 65 විතනසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූතො ධමමා, 1203 - 1526.
නො විතනසංසට්ඨ සමුට්ඨාන සහ භූතො ධමමා, 1204-1527.
- 66 විතනසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවතනිනො ධමමා, 1205 - 1528.
නො විතනසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවතනිනො ධමමා, 1206-1529.
- 67 අජ්ඣනනිකා ධමමා, 1207-1530.
බාහිර ධමමා, 1208-1531.
- 68 උපාදා ධමමා, 1209-1532.
නො උපාදා ධමමා, 1210-1533.
- 69 උපාදිනා ධමමා, 1211-1534.
අනුපාදිනා ධමමා.¹ 1212-1535.

මහදනතරුකං.

(උපාදානගොවුකං.)

- 70 උපාදානා ධමමා, 1213-1217, 1538.
නො උපාදානා ධමමා, 1218, 1539.
- 71 උපාදානියා ධමමා, 1219, 1539.
අනුපාදානියා ධමමා, 1220, 1540.
- 72 උපාදානසමපයුතනා ධමමා, 1221, 1541.
උපාදානවිපසයුතනා ධමමා, 1222, 1542.
- 73 උපාදානා වෙව ධමමා උපාදානියා ව' 1223, 1543.
උපාදානියා වෙව ධමමා, නොව උපාදානා; 1224, 1544.
- 74 උපාදානා වෙව ධමමා උපාදානසමපයුතනා ව, 1225, 1545.
උපාදානසමපයුතනා වෙව ධමමා නොව උපාදානා; 1226, 1546.
- 75 උපාදානවිපසයුතනා බො පන ධමමා උපාදානියාපි, 1227, 1547.
අනුපාදානියාපි.² 1228, 1548.

උපාදාන ගොවුකං.

(කිලෙසගොවුකං.)

- 76 කිලෙසා ධමමා, 1229-1239, 1548.
නො කිලෙසා ධමමා, 1240, 1549.
- 77 සඛකිලෙසිකා ධමමා, 1241, 1550.
අසඛකිලෙසිකා ධමමා, 1242, 1551.
- 78 සඛකිලිට්ඨා ධමමා, 1243, 1552.
අසඛකිලිට්ඨා ධමමා, 1244, 1553 (අ).

1. 2. පනා උපාදිනනා ධමමා. 2. 2. නො උපාදානියාපි.

- 79 කිලෙසසම්පයුතතා ධමමා, 3244, 3554.
කිලෙසසම්පයුතතා ධමමා, 3245, 3555.
- 80 කිලෙසා වෙව ධමමා සඬකිලෙසිකා ව, 3246, 3556.
සඬකිලෙසිකා වෙව ධමමා නොව කිලෙසා; 3247, 3557.
- 81 කිලෙසා වෙව ධමමා, සඬකිලිඨා ව, 3248, 3558.
සඬකිලිඨා වෙව ධමමා නොව කිලෙසා; 3249, 3559.
- 82 කිලෙසා වෙව ධමමා, කිලෙස සම්පයුතතා ව; 3250, 3560.
කිලෙස සම්පයුතතා වෙව ධමමා, නොව කිලෙසා 3251, 3563.
- 83 කිලෙසසම්පයුතතා බො පන ධමමා සංකිලෙසිකා, 3252, 3562.
අසඬකිලෙසිකාපි. 3253, 3563.

කිලෙසගොව්ජකං.

(පිට්ඨප්පකං.)

- 84 දස්සනෙන පභාතබ්බා ධමමා, 3254, - 57, 3564.
න දස්සනෙන පභාතබ්බා ධමමා; - 3258, 3565.
- 85 භාවනාය පභාතබ්බා ධමමා; 3259, 3566.
න භාවනාය පභාතබ්බා ධමමා; 3260, 3567.
- 86 දස්සනෙන පභාතබ්බගෙතුකා ධමමා; 3263, - 64, 3568.
න දස්සනෙන පභාතබ්බ ගෙතුකා ධමමා; 3265, 3569.
- 87 භාවනාය පභාතබ්බගෙතුකා ධමමා; 3266, 3570.
න භාවනාය පභාතබ්බ ගෙතුකා ධමමා; 3267, 3573.
- 88 සචිතකකා ධමමා; 3268, 3572.
අචිතකකා ධමමා; 3269, 3573.
- 89 සචිචාර ධමමා; 3270, 3574.
අචිචාර ධමමා; 3271, 3575.
- 90 සප්පිතිකා ධමමා; 3272, 3576.
අප්පිතිකා ධමමා; 3273, 3577.
- 91 පීතිසහගතා ධමමා; 3274, 3578.
න පීතිසහගතා ධමමා; 3275, 3579.
- 92 සුඛසහගතා ධමමා, 3276, 3580.
න සුඛසහගතා ධමමා; 3277, 3583.
- 94 උපෙකකා සහගතා ධමමා; 3278, 3582.
න උපෙකකා සහගතා ධමමා; 3279, 3583.
- 95 කාමාවචර ධමමා; 3280, 3584.
න කාමාවචර ධමමා; 3283, 3585.

- 96 රූපාවචර ධමා; 1282, 1586.
න රූපාවචර ධමා; 1283, 1587.
- 97 අරූපා චවර ධමා; 1284, 1588.
න අරූපාවචර ධමා; 1285, 1589.
- 98 පරියාපනනා ධමා; 1286, 1590.
අපරියාපනනා ධමා 1287, 1591.
- 99 නීය්‍යානිකා ධමා; 1288, 1592.
අනීය්‍යානිකා ධමා; 1289, 1593.
- 100 නීයතා ධමා; 1290, 1594.
අනීයතා ධමා; 291, 1595.
- 101 සඋතතර ධමා; 1292, 1596.
අනුතතර ධමා; 1293, 1597.
- 102 සරණා ධමා; 1294, 1598.
අරණා ධමා. 1 - 1295, - 1599.

පිටති දුක.

අභිධම මානිකා.

(ii සුත්තනනමානිකා.)

- 103 විජ්ජාභාගිනො ධමා; 1296,
අවිජ්ජාභාගිනො ධමා; 1297.
- 104 විජ්ජපමා ධමා; 1298,
වජිරපමා ධමා; 1299.
- 105 බාලා ධමා; 1300
පණ්ණිකා ධමා; 1301.
- 106 කණ්ණා ධමා; 1302
සුකකා ධමා; 1303.
- 107 තපනීයා ධමා; 1304
අතපනීයා ධමා; 1305.
- 108 අභිචචනා ධමා; 1306
අභිචචන පථා ධමා; 1306 (අ)
- 109 තිරුතනි ධමා; 1307.
තිරුතනිපථා ධමා; 1307 (අ)

- 110 පසුකුහනි බමො; 1308
පසුකුහනි පථා බමො; 1308 (අ)
- 111 නාමකු; 1309
රාජකු; 1310.
- 112 අභිජා ව; 1311
භවතණ්ණා ව; 1312.
- 113 භවදිට්ඨි ව; 1313
විභවදිට්ඨි ව; 1314.
- 114 සංඝනදිට්ඨි ව; 1315
උචේද දිට්ඨි ව; 1316.
- 115 අනන්තවා දිට්ඨි ව; 1317
අනන්තවා දිට්ඨි ව; 1318.
- 116 පුබ්බන්තානු දිට්ඨි ව; 1319
අපරන්තානුදිට්ඨි ව; 1320.
- 117 අභිජිකකු; 1321
අනොත්තපකු; 1322.
- 118 ගිරි ව; 1323
මත්තපකු; 1324.
- 119 දොවමසානා ව; 1325
සොවමසානා ව; 1327
- 120 පාපමත්තනා ව; 1326.
කල්යාණමත්තනා ව; 1328.
- 121 ආපතනිකුසලනා ව; 1329
ආපතනිවුට්ඨානකුසලනා ව; 1330
- 122 සමාපතනිකුසලනා ව; 1331
සමාපතනි වුට්ඨානකුසලනා ව; 1332
- 123 ධාතුකුසලනා ව; 1333
මනසිකාර කුසලනා ව; 1334
- 224 ආයතන කුසලනා ව; 1335
පටිච්චසමුප්පාද කුසලනා ව; 1336.
- 125 සාන කුසලනා ව; 1337
අට්ඨාන කුසලනා ව; 1338.
- 126 අජ්ජමො ව; 1339
මග්ගමො ව; 1340
- 127 බන්ධි ව; 1341
සොරච්චකු; 1342.
- 128 සාබලාකු; 1343
පටිසන්ධාරෙ ව; 1344.

- 129 ඉන්ද්‍රියෙසු අගුත්තථාරතා ව; 1345
භොජනෙ මත්තඤ්ඤතා ව; 1346.
- 130 ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තථාර තාව; 1347
භොජනෙ අමත්තඤ්ඤතා ව; 1348.
- 131 මුට්ඨසච්චඤ්ඤා; 1349
අසම්පජ්ඤාඤ්ඤා; 1350.
- 132 සති ව; 1351
සම්පජ්ඤාඤ්ඤා; 1352.
- 133 පටිසඤ්ඤානබලඤ්ඤා; 1353
භාවනා බලඤ්ඤා; 1354.
- 133 සමපො ව; 1355
විපක්ඛනා ව; 1356.
- 134 සමථ නිමිත්තඤ්ඤා; 1357
පක්ඛනනිමිත්තඤ්ඤා; 1358
- 135 පක්ඛනං ව; 1359
අවිකේධපො ව; 1360
- 136 සිලවිපත්ති ව; 1361
දිට්ඨිසම්පදා ව; 1362.
- 137 දිට්ඨිවිපත්ති ව; 1363
සිලසම්පදා ව; 1364.
- 238 සිලවිපුද්ධි ව; 1365
දිට්ඨිවිපුද්ධි ව; 1366.
- 139 දිට්ඨිවිපුද්ධි ඛො පන; 1367 (ඉ)
යථාදිට්ඨිං ව පටිඨානං; 1368 (ඊ);
- 140 සංවේගො ව සංවේජනියෙසු ආනෙසු; 1369
සංවිග්ගස්ස ව යොනිසො පටිඨානං; 1366.
- 141 අසනතුට්ඨිතා ව කුසලෙසු ධම්මෙසු; 1367 (අ)
අප්පට්ඨානිතා ව පටිඨානස්මිං; 1367 (ආ)
- 142 විජ්ජා ව; 1367
විමුක්ති ව; 1367 (ඉ)
- 143 ඛයෙ ඤාණං; 1367 (ඊ)
අනුප්පාදෙ ඤාණනති. 1367 (උ)

සුත්තනා මාතිකා.

මාතිකා නිට්ඨිතා.

(විනතුපාදකණය)

(කුසලා ධර්මා)

(කාමාවචරකුසලා)

(පඝමං විතතං)

(පදහාජනියං)

1 කතමෙ ධර්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරං කුසලං විතතං උපපන්නං හොති සොමනස්සසගගතං සුඤ්ඤාසම්පයුතං රූපාරමමණං වා සද්දාරමමණං වා ගඤ්ඤාරමමණං වා රසාරමමණං වා ජොට්ඨබ්බාරමමණං වා ධර්මාරමමණං වා යං යං වා පනාරබ්භ තස්මිං සමයෙ ඵසො හොති වෙදනා හොති සංකූලා හොති වෙතනා හොති හොති විතතං හොති විතකෙකා හොති විචාරෙ හොති පීඨි හොති සුඛං හොති විතතසංසගගතා හොති, සද්ධිඤ්ඤා හොති විරිදිඤ්ඤා හොති සතිඤ්ඤා හොති සම්ඛිඤ්ඤා හොති පඤ්ඤාඤ්ඤා හොති, මනිඤ්ඤා හොති සොමනස්සිඤ්ඤා හොති ජීවිතිඤ්ඤා හොති, සම්මාදිට්ඨි හොති සම්මාසංකප්පා හොති සම්මාචාරාමො හොති සම්මාසති හොති සම්මාසමාධි හොති, සද්ධාබලං හොති විරිද්ධබලං හොති සතිබලං හොති සම්මාබලං හොති පඤ්ඤාබලං හොති හිරිබලං හොති ඔත්තප්පබලං හොති, අලොභො හොති අද්වේශො හොති අමොහො හොති අනභිජ්ඣා හොති අව්‍යාපාදො හොති, සම්මාදිට්ඨි හොති හිරි හොති ඔත්තප්පං හොති, කායපස්සද්ධි හොති, විතතපස්සද්ධි හොති කායලහුතා හොති විතතලහුතා හොති කායමුද්දතා හොති විතතමුද්දතා හොති කාය කම්මසංකප්පා හොති විතතකම්මසංකප්පා හොති කායපාගුසංකප්පා හොති, කායඤ්ඤා හොති විතතඤ්ඤා හොති, සති හොති සම්මා ජඤ්ඤා හොති සම්මො හොති විපස්සනා හොති පග්ගාහො හොති අවිකේඛපො හොති යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අසංකප්පි අභි පටිච්ච සම්මුප්පන්නා අරුපිනො ධර්මා, ඉමෙ ධර්මා කුසලා.

2 කතමො තස්මිං සමයෙ ඵසො හොති? යො තස්මිං සමයෙ ඵසො චුසනා සම්ප්පිසිතතනං, අයං තස්මිං සමයෙ ඵසො හොති.

3 කතමා තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති? යං තස්මිං සමයෙ තප්පා මනෝවිඤ්ඤාණධාතු සම්මාසාපං වෙතසිකං සාතං වෙතසිකං සුඛං වෙතො සම්මාසාපං සාතං සුඛං වෙදිතං වෙතොසම්මාසාපා සාතා සුඛාවෙදනා, අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති.

4 කතමා තස්මිං සමයෙ සංකූලා හොති? යා තස්මිං සමයෙ තප්පා මනෝවිඤ්ඤාණධාතුසම්මාසාප සංකූලා සංකප්පානනා සංකප්පාති තතනං, අයං තස්මිං සමයෙ සංකූලා හොති.

5 කතමා තස්මිං සමයෙ වෙතනා හොති? යා තස්මිං සමයෙ තප්පා මනෝවිඤ්ඤාණධාතු සම්මාසාප වෙතනා සංකප්පිතනා වෙතසි තතනං, අයං තස්මිං සමයෙ වෙතනා හොති.

6 කතමං තස්මිං සමයෙ විතතං හොති? යං තස්මිං සමයෙ විතතං මනෝ මානසං හදයං පණ්ණිරං මනෝ මනාසතනං මනිජ්ඣයං විඤ්ඤාණකකුක්කො තජ්ජා මනෝ විඤ්ඤාණධානු, ඉදංතස්මිං සමයෙ විතතං හොති.

7 කතමො තස්මිං සමයෙ විතතෙකා හොති? යො තස්මිං සමයෙ තතෙකා විතතෙකා සංකප්පො අප්පනා ව්‍යප්පනා චෙතසො අභිනිරො පනා සම්මාසංකප්පො, අයං තස්මිං සමයෙ විතතෙකා හොති.

8 කතමො තස්මිං සමයෙ විචාරෙ හොති? යො තස්මිං සමයෙ වාරෙ විචාරෙ අනුචිචාරෙ උප වාරෙ විතතස්ස අනුසංකිතතා අනු පෙකකතතා, අයං තස්මිං සමයෙ විචාරෙ හොති.

9 කතමා තස්මිං සමයෙ පීති හොති? යා තස්මිං සමයෙ පීති පාමොජ්ජං ආමොදනා පමොදනා ගාසො පගාසො විතති ඔදග්ගං අතතමිතතා විතතස්ස, අයං තස්මිං සමයෙ පීති හොති.

10 කතමං තස්මිං සමයෙ සුඛං හොති? යං තස්මිං සමයෙ චෙත සිකං සාතං චෙතසිකං සුඛං චෙතො සම්පස්සජ්ජං සාතං සුඛං චෙද සිතං චෙතො සම්පස්සජ්ජං සාතා සුඛාවෙදනා, ඉදං තස්මිං සමයෙ සුඛං හොති.

11 කතමා තස්මිං සමයෙ විතතස්සෙකග්ගතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ විතතස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාභාරෙ අවිකෙඛපො අවිසාභට්ඨානසතා සමපො සමාධිජ්ඣයං සමාධිබලං සම්මාසමාධි, අයං තස්මිං සමයෙ විතතස්සෙකග්ගතා හොති.

12 කතමං තස්මිං සමයෙ සද්ධිජ්ඣයං හොති? යා තස්මිං සමයෙ සද්ධාසද්දහනා ඔකප්පනා අභිප්පසාදෙ සද්ධා සද්ධිජ්ඣයං සද්ධාබලං ඉදං තස්මිං සමයෙ සද්ධිජ්ඣයං හොති.

13 කතමං තස්මිං සමයෙ විරිසිජ්ඣයං හොති? යො තස්මිං සමයෙ චෙතසිකො විරියාරමො නික්කමො පරික්කමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උස්සොළුති ථාමො ධීති අසිට්ඨපරික්කමතා අනික්කිතත ඡන්දනා අනික්කිතතධුරතා ධුරසම්පග්ගාහො විරියං විරිසිජ්ඣයං විරිය බලං සම්මාචාරාමො, ඉදං තස්මිං සමයෙ විරිසිජ්ඣයං හොති.

14 කතමං තස්මිං සමයෙ සතිජ්ඣයං හොති? යා තස්මිං සමයෙ සති අනුස්සතිපටිස්සති සති සරණතා ධාරණතා අපිලාපතතා අසම්මුස්සතතා සති සතිජ්ඣයං සතිබලං සම්මාසති, ඉදං තස්මිං සමයෙ සතිජ්ඣයං හොති.

15 කතමං තස්මිං සමයෙ සමාධිජ්ඣයං හොති? යා තස්මිං සමයෙ විතතස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාභාරෙ අවිකෙඛපො අවිසාභට්ඨානසතා සමපො සමාධිජ්ඣයං සමාධිබලං සම්මාසමාධි, ඉදං තස්මිං සමයෙ සමාධිජ්ඣයං හොති.

16 කතමං තසම් සමයෙ පඤ්ඤාදිත්‍රියං ගොති? යා තසම් සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පච්චයො ධම්මවිචයො සලලකකණා උපලකකණා පච්චුපලකකණා පණ්ඩිච්චා කොසලං නෙපුඤ්ඤං වෙහව්‍යා විතතා උපපරිකකා භුරි මෙධා පරිනාසිකා විපස්‍යනා සමපජඤ්ඤං පතොදෙ පඤ්ඤා පඤ්ඤාදිත්‍රියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදෙ පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාඛිභාසො පඤ්ඤාපජ්ජාතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සමමාදිට්ඨි, ඉදං තසම් සමයෙ පඤ්ඤාදිත්‍රියං ගොති.

17 කතමං තසම් සමයෙ මතිත්‍රියං ගොති? යං තසම් සමයෙ විංචාං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මතිත්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකකඤ්ඤා තජ්ජා මනොවිඤ්ඤාණමාත්‍ය, ඉදං තසම් සමයෙ මතිත්‍රියං ගොති.

18 කතමං තසම් සමයෙ සොමනස්සිත්‍රියං ගොති? යං තසම් සමයෙ වෙහසිතං සාතං වෙහසිතං සුඛං වෙතොසමථස්සජං සාතං සුඛං වෙදසිතා වෙතො සමථස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා, ඉදං තසම් සමයෙ සොමනස්සිත්‍රියං ගොති.

19 කතමං තසම් සමයෙ ජීවිතිත්‍රියං ගොති? යො තෙසං අරුපිතං ධම්මානං ආයු සීති යපනා යාපනා ඉරියනා චතතනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතිත්‍රියං, ඉදං තසම් සමයෙ ජීවිතිත්‍රියං ගොති.

20 කතමා තසම් සමයෙ සමමාදිට්ඨි ගොති? යා තසම් සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පච්චයො ධම්මවිචයො සලලකකණා උපලකකණා පච්චුපලකකණා පණ්ඩිච්චා කොසලං නෙපුඤ්ඤං වෙහව්‍යා විතතා උපපරිකකා භුරි මෙධා පරිනාසිකා විපස්‍යනා සමපජඤ්ඤං පතොදෙ පඤ්ඤා පඤ්ඤාදිත්‍රියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදෙ පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාඛිභාසො පඤ්ඤාපජ්ජාතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සමමාදිට්ඨි, අයං තසම් සමයෙ සමමාදිට්ඨි ගොති.

21 කතමො තසම් සමයෙ සමමාසංකප්පො ගොති? යො තසම් සමයෙ තකෙකා විතකෙකා සංකප්පො අප්පනා ව්‍යප්පනා වෙතසො අභිනිරෝපනා සමමාසංකප්පො, අයං තසම් සමයෙ සමමාසංකප්පො ගොති.

22 කතමො තසම් සමයෙ සමමාචාරමො ගොති? යො තසම් සමයෙ වෙහසිතො විරියාරමො නිකකමො පරකකමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සායො උස්සාලති ථාමො ධිති අසිපිලපරකකමනා අතිකම්තතජ්ජතා අතිකම්තත ධුරතා ධුරසමපක්ඛාගො විරියං විරිසිත්‍රියං විරියබලං සමමාචාරාමො, අයං තසම් සමයෙ සමමාචාරාමො ගොති.

23 කතමා තසම් සමයෙ සමමාසති ගොති? යා තසම් සමයෙසති අනුස්සති පටිස්සති සති සරණතා අපිලාපනතා අසමුස්සතතා සති සතිත්‍රියං සතිබලං සමමාසති, අයං තසම් සමයෙ සමමාසති ගොති.

24 කතමො තස්මිං සමයෙ සමමාසමාධිං ගොති? යා තස්මිං සමයෙ විතතස්ස සීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරෙ අවිකේධපො අවිසාහට්ඨානසතා සමපො සමාධිත්‍රියං සමාධිබලං සමමාසමාධිං, අයං තස්මිං සමයෙ සමමාසමාධිං ගොති.

25 කතමං තස්මිං සමයෙ සද්ධාබලං ගොති? යා තස්මිං සමයෙ සද්ධා සද්දහනා ඔක්කප්පනා අභිප්පසාදෙ සද්ධා සද්ධිත්‍රියං සද්ධාබලං, ඉදං තස්මිං සමයෙ සද්ධාබලං ගොති.

26 කතමං තස්මිං සමයෙ විරියබලං ගොති? යො තස්මිං සමයෙ චෙතසිකො විරියාරමේනා නික්කමො පරක්කමො උය්‍යාමො වායාමො, උය්‍යාමො උය්‍යොළුති ටාමො ධිති අසීඵල පරක්කමතා අනිකම්පන ඡන්දතා අනිකම්පනධුරතා ධුරසම්පන්නායො විරියං විරිසිත්‍රියං විරියබලං සමමාසමාධිං, ඉදං තස්මිං සමයෙ විරියබලං ගොති.

27 කතමං තස්මිං සමයෙ සතිබලං ගොති? යා තස්මිං සමයෙ සති අනුස්සති පටිස්සති සති සරණතා ධාරණතා අපිලාපනතා අසම්මුස්සනතා සති සතිත්‍රියං සතිබලං සමමාසති ඉදං තස්මිං සමයෙ සතිබලං ගොති.

28 කතමං තස්මිං සමයෙ සමාධි බලං ගොති? යා තස්මිං සමයෙ විතතස්ස සීති සණ්ඨිති අවිසාහාරෙ අවිකේධපො අවිසාහට්ඨානසතා සමපො සමාධිත්‍රියං සමාධිබලං සමමාසමාධිං, ඉදං තස්මිං සමයෙ සමාධිබලං ගොති.

29 කතමං තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤාබලං ගොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පච්චයො ධම්මවිචයො සලලකිණිං උපලකිණිං පච්චුපලකිණිං පණ්ණිවං කොසලං නෙපුඤ්ඤං වෙහව්‍යා විනතා උපපරික්කා හුරි මෙධා පරිනාසිකා විපස්සනා සම්පජ්ඤාං පතොදෙ පඤ්ඤා පඤ්ඤාත්‍රියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදෙ පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාමහාසො පඤ්ඤා පච්ජානො පඤ්ඤා රතනං අමොහො ධම්මවිචයො සමමාදිට්ඨි, ඉදං තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤාබලං ගොති.

30 කතමං තස්මිං සමයෙ හිරිබලං ගොති? යං තස්මිං සමයෙ හිරියති හිරිසිතබ්බෙන හිරියති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපනතියා, ඉදං තස්මිං සමයෙ හිරිබලං ගොති.

31 කතමං තස්මිං සමයෙ ඔත්තප්පබලං ගොති? යං තස්මිං සමයෙ ඔත්තප්පති ඔත්තප්පිතබ්බෙන, ඔත්තප්පති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපනතියා, ඉදං තස්මිං සමයෙ ඔත්තප්පබලං ගොති.

32 කතමො තස්මිං සමයෙ අලොභො ගොති? යො තස්මිං සමයෙ අලොභො අලුබ්භනා අලුබ්භිතතො අසාරගො අසාරජ්ජනා අසාරජ්ජිතතො අතභිජ්ඣා අලොභො කුසලමූලං, අයං තස්මිං සමයෙ අලොභො ගොති.

33 කතමො තස්මිං සමයෙ අද්දෙසො ගොති? යො තස්මිං සමයෙ අද්දෙසො අද්දස්සනා අද්දස්සිතතො අව්‍යාපාදෙ අව්‍යාපජේඣා අද්දෙසො කුසලමූලං, අයං තස්මිං සමයෙ අද්දෙසො ගොති.

34 කතමො තස්මිං සමයෙ අමොහො හොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පථිවයො ධම්මවිචයො සලලකකිණා උපලකකිණා පච්චුපලකකිණා පණ්ඩිතං කොසලල නෙපුඤ්ඤං වෙහව්‍යා විනතා උපපරිකකා හුරි මෙධා පරිනායිකා විපස්සනා සමපජ්ඤාං පනොදෙ පඤ්ඤා පඤ්ඤාදිජ්ජියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසන්ධං පඤ්ඤාපාසාදෙ පඤ්ඤා ආලොභො පඤ්ඤාඛ්‍යාසො පඤ්ඤාපජේජානො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සමාදිට්ඨි අමොහො කුසලමූලං, අයං තස්මිං සමයෙ අමොහො හොති.

35 කතමා තස්මිං සමයෙ අනභිජ්ඣා හොති? යො තස්මිං සමයෙ අලොභො අලුඛනා අලුඛිතතනං අසාරගො අසාරජ්ජනා අසාරජ්ජ තතනං අනභිජ්ඣා අලොභො කුසලමූලං, අයං තස්මිං සමයෙ අනභිජ්ඣා හොති.

36 කතමො තස්මිං සමයෙ අව්‍යාපාදෙ හොති? යො තස්මිං සමයෙ අදෙසො අදුස්සනා අදුස්සිතතනං අව්‍යාපාදෙ අව්‍යාපජේඣා අදෙසො කුසලමූලං අයං තස්මිං සමයෙ අව්‍යාපාදෙ හොති.

37 කතමා තස්මිං සමයෙ සමාදිට්ඨි හොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පථිවයො ධම්මවිචයො සලලකකිණා උපලකකිණා පච්චුපලකකිණා පණ්ඩිතං කොසලල නෙපුඤ්ඤං වෙහව්‍යා විනතා උපපරිකකා හුරි මෙධා පරිනායිකා විපස්සනා සමපජ්ඤාං පනොදෙ පඤ්ඤා පඤ්ඤාදිජ්ජියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසන්ධං පඤ්ඤාපාසාදෙ පඤ්ඤා ආලොභො පඤ්ඤාඛ්‍යාසො පඤ්ඤාපජේජානො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සමාදිට්ඨි, අයං තස්මිං සමයෙ සමාදිට්ඨි හොති.

38 කතමා තස්මිං සමයෙ භිරි හොති? යා තස්මිං සමයෙ භිරිගති භිරිසිතබ්බෙන, භිරිගති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපතතියා, අයං තස්මිං සමයෙ භිරි¹ හොති.

39 කතමං තස්මිං සමයෙ ඔත්තප්පං හොති? යං තස්මිං සමයෙ ඔත්තප්පති ඔත්තප්පිතබ්බෙන, ඔත්තප්පති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපතතියා, ඉදං තස්මිං සමයෙ ඔත්තප්පං හොති.

40 කතමා තස්මිං සමයෙ කායපස්සද්ධි හොති? යා තස්මිං සමයෙ වෙදනාකකිකිස්ස සඤ්ඤාකකිකිස්ස සංකාරකකිකිස්ස පස්සද්ධි පටිපස්සද්ධි පස්සමානා පටිපස්සමානා පටිපස්සමතිතතනං, අයං තස්මිං සමයෙ කායපස්සද්ධි හොති.

41 කතමා තස්මිං සමයෙ විතතපස්සද්ධි හොති? යා තස්මිං සමයෙ විඤ්ඤාණකකිකිස්ස පස්සද්ධි පටිපස්සද්ධි පස්සමානා පටිපස්සමානා පටිපස්සමතිතතනං, අයං තස්මිං සමයෙ විතතපස්සද්ධි හොති.

42 කතමා තසම් සමයෙ කායලුහුතා හොති? යා තසම් සමයෙ වෙදනාකකිකිසස සංඤ්ඤාකකිකිසස සංඛාරකකිකිසස ලුහුතා ලුහුපටිණාමතා අදකිනතා අවිජ්ජනතා, අයං තසම් සමයෙ කායලුහුතා හොති.

43 කතමා තසම් සමයෙ විතතලුහුතා හොති? යා තසම් සමයෙ විඤ්ඤාණකකිකිසස ලුහුතා ලුහුපටිණාමතා අදකිනතා අවිජ්ජනතා, අයං තසම් සමයෙ විතතලුහුතා හොති.

44 කතමා තසම් සමයෙ කායමුදුතා හොති? යා තසම් සමයෙ වෙදනාකකිකිසස සංඤ්ඤාකකිකිසස සංඛාරකකිකිසස මුදුතා මග්ගවතා අකකකිලතා අකසීනතා, අයං තසම් සමයෙ කායමුදුතා හොති.

45 කතමා තසම් සමයෙ විතතමුදුතා හොති? යා තසම් සමයෙ විඤ්ඤාණකකිකිසස මුදුතා මග්ගවතා අකකකිලතා අකසීනතා, අයං තසම් සමයෙ විතතමුදුතා හොති.

46 කතමා තසම් සමයෙ කායකාමමඤ්ඤාතා හොති? යා තසම් සමයෙ වෙදනාකකිකිසස සංඤ්ඤාකකිකිසස සංඛාරකකිකිසස කාමමඤ්ඤාතා කාමමඤ්ඤාතනං කාමමඤ්ඤාභාවො, අයං තසම් සමයෙ කායකාමමඤ්ඤාතා හොති.

47 කතමා තසම් සමයෙ විතතකාමමඤ්ඤාතා හොති? යා තසම් සමයෙ විඤ්ඤාණකකිකිසස කාමමඤ්ඤාතා කාමමඤ්ඤාතනං කාමමඤ්ඤාභාවො, අයං තසම් සමයෙ විතතකාමමඤ්ඤාතා හොති.

48 කතමා තසම් සමයෙ කායපාගුඤ්ඤාතා හොති? යා තසම් සමයෙ වෙදනාකකිකිසස සංඤ්ඤාකකිකිසස සංඛාරකකිකිසස පගුණතා පගුණතනං පගුණභාවො, අයං තසම් සමයෙ කායපාගුඤ්ඤාතා හොති.

49 කතමා තසම් සමයෙ විතතපාගුඤ්ඤාතා හොති? යා තසම් සමයෙ විඤ්ඤාණකකිකිසස පගුණතා පගුණතනං පගුණභාවො, අයං තසම් සමයෙ විතතපාගුඤ්ඤාතා හොති.

50 කතමා තසම් සමයෙ කායුප්ප්ඵකතා හොති?¹ යා තසම් සමයෙ වෙදනාකකිකිසස සංඤ්ඤාකකිකිසස සංඛාරකකිකිසස උප්ප්ඵකතා උප්ප්ඵකතා අජ්ඣතා අවච්ඡතා අකුට්ඨතා, අයං තසම් සමයෙ කායුප්ප්ඵකතා හොති.

51 කතමා තසම් සමයෙ විතතුප්ප්ඵකතා හොති? යා තසම් සමයෙ විඤ්ඤාණකකිකිසස උප්ප්ඵකතා උප්ප්ඵකතා අජ්ඣතා අවච්ඡතා අකුට්ඨතා, අයං තසම් සමයෙ විතතුප්ප්ඵකතා හොති.

52 කතමා තසම් සමයෙ සති හොති? යා තසම් සමයෙ සති අනුසංඛි පටි සංඛි සති සරණතා ධාරණතා අපිලාපනතා අසමුත්ථානතා සති සති ඡයං සති බලං සම්මාසති, අයං තසම් සමයෙ සති හොති.

53 කතමං තසම් සමයෙ සමපජ්ඣන්තං හොති? යා තසම් සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පවිචයො ධම්මවිචයො සලලකකණා උපලකකණා පච්චුපලකකණා පණ්ණිවචං කොසලලං නෙටුඤ්ඤං වෙහව්සා විනතා උපපරිකකා හුරි මෙධා පරිනායිකා විපස්සනා සමපජ්ඣන්තං පතොදෙ පඤ්ඤා පඤ්ඤාදිනිදායං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසන්ධං පඤ්ඤාපාසාදෙ පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාමහාසො පඤ්ඤාපජේජානො පඤ්ඤායතනං අමොහො ධම්මවිචයො සමමාදිට්ඨි, ඉදං තසම් සමයෙ සමපජ්ඣන්තං හොති.

54 කතමො තසම් සමයෙ සමපො හොති? යා තසම් සමයෙ විනතස්ස සීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරෙ අවිකෙට්ඨො අවිසාහට මානසතා සමපො සමාධිනිදායං සමාධිබලං සමමාසමාධි, අයං තසම් සමයෙ සමපො හොති.

55 කතමා තසම් සමයෙ විපස්සනා හොති? යා තසම් සමයෙ පඤ්ඤාපජානනා විචයො පවිචයො ධම්මවිචයො සලලකකණා උපලකකණා පච්චුපලකකණා පණ්ණිවචං කොසලලං නෙටුඤ්ඤං වෙහව්සා විනතා උපපරිකකා හුරි මෙධා පරිනායිකා විපස්සනා සමපජ්ඣන්තං පතොදෙපඤ්ඤා පඤ්ඤාදිනිදායං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසන්ධං පඤ්ඤාපාසාදෙ පඤ්ඤා ආලොකො පඤ්ඤාමහාසො පඤ්ඤාපජේජානො පඤ්ඤායතනං අමොහො ධම්මවිචයො සමමාදිට්ඨි, අයං තසම් සමයෙ විපස්සනා හොති.

56 කතමො තසම් සමයෙ පග්ගාහො හොති? යො තසම් සමයෙ වෙනසිකො චිරියාරවෙහා කිකකමො පරක්කමො උය්සාමො වායාමො උස්සාහො උස්සාලුති ථාමො ධිති අසිච්ඡපරකකමතා අනිකම්මතන ඡන්දනා අනිකම්මතධුරතා ධුරසමපග්ගාහො චිරියං චිරිසිනිදායං චිරිය බලං සමමාවායාමො, අයං තසම් සමයෙ පග්ගාහො හොති.

57 කතමො තසම් සමයෙ අවිකෙට්ඨො හොති? යා තසම් සමයෙ විනතස්ස සීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරෙ අවිකෙට්ඨො අවිසාහට මානසතා සමපො සමාධිනිදායං සමාධිබලං සමමාසමාධි, අයං තසම් සමයෙ අවිකෙට්ඨො හොති.

යෙ වා පත තසම් සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ති පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

පදනාජනිතං නිට්ඨිතං.

පඨමක භාණවාරං.

(කොට්ඨාසවාරං)

58 තසම්මං බො පන සමයෙ වත්තාඤ්ඤං ඛණ්ඩාංගොති, වායන්තාති
 ගොති, ජෛ ධාතුයො ගොති, තයො ආහාර ගොති, අට්ඨිජ්ජියාති
 ගොති, පඤ්චබ්බිකං ඛානං ගොති, පඤ්චබ්බිකො මග්ගො ගොති,
 සත්තබ්බාති ගොති, නයො හෙතු ගොති, එකො එය්සං ගොති,
 එකා වෙදනා ගොති, එකා සඤ්ඤා ගොති, එකා චේතනා ගොති, එකං
 විතතං ගොති, එකො වෙදනාකඛ්ඤො ගොති, එකො සඤ්ඤාකඛ්ඤො
 ගොති, එකො සංඛාරකඛ්ඤො ගොති, එකො විඤ්ඤාණකඛ්ඤො
 ගොති, එකං මනාශතනං ගොති, එකං මතිජ්ජියං ගොති, එකා මනො
 විඤ්ඤාණධාතු ගොති, එකං ධම්මාශතනං ගොති, එකා ධම්මධාතු
 ගොති, යෙවා පන තසම්මං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පාදනා
 අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

59 කතමෙ තසමිං සමයෙ චතතාරෙ බඩ්ඛා භොනන්? වෙද
නාකකිච්ඤා සංඤ්ඤාකකිච්ඤා, සංඛාරකකිච්ඤා, විඤ්ඤාණකකිච්ඤා.

60 නතමො, තසම්. සමයෙ වෙදනාකකිකො හොති? යං තසම්. සමයෙ චෙනසිකං සාතං චෙනසිකං සුඛං චෙනොසම්චස්සජ්ජං සාතං සුඛං වෙදසිතං චෙනො සම්චස්සජ්ජං සාතා සුඛා වෙදනා, අයං තසම්. සමයෙ වෙදනාකකිකො හොති.

61. කතමො නසමි. සමයෙ සඤ්ඤාකිකිකො හොති? යා නසමි. සමයෙ සඤ්ඤා සඤ්ඤානනා සඤ්ඤානිතතනං, අයං නසමි. සමයෙ සඤ්ඤාකිකිකො හොති.

62 කතමො නසමිං සමයෙ සඛිංරකකිකො හොති? එසොං
 වෙනතා විතකෙකා විචාරෙ පිති විතකෙසොකග්ගතා සද්ධිඤ්ඤං විරි
 ධිඤ්ඤං සතිඤ්ඤං සමාධිඤ්ඤං පඤ්ඤාඤ්ඤං ජ්විතිඤ්ඤං සමාදිට්ඨි සමා
 සඛිකපෙපා සමවායාමො සමා සති සමා සමාධි සඤ්ඤාබලං විරිශ
 බලං සතිබලං සමාධිබලං පඤ්ඤාබලං භිරිබලං ඔත්තප්පබලං අලොභො
 අදෙසො අමොහො අනතිජ්ඣා අව්භාපාදො සමාදිට්ඨි භිරි ඔත්තප්පං
 කායපසංදධි විත්තපසංදධි කායලහුතා විත්තලහුතා කායමුද්දතා විත්ත
 මුද්දතා කායකමමඤ්ඤතා විත්තකමමඤ්ඤතා කාය පාගුඤ්ඤතා විත්ත
 පාගුඤ්ඤතා කායුප්ප්ප්කතා විත්තුප්ප්කතා සතිසමප්පඤ්ඤා සමපො
 විපසංකා පග්ගාහො අවිකෙකපො, යෙවා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි
 අඤ්ඤා පිට්ඨි සමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ධපෙතො වෙදනාකකිකං
 ධපෙතො සඤ්ඤාකකිකං ධපෙතො විඤ්ඤානකකිකං, අයං තස්මිං සමයෙ
 සඛිංරකකිකො හොති.

බි කනමො තසම් සමයෙ විඤ්ඤාණකකිකො හොති? යං තසම් සමයෙ විතතං මනොමානසං හදයං පණ්ඨරං මනො මනායතනං මතින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකකිකො තජ්ජා මනොවිඤ්ඤාණධාතු, අයං තසම් සමයෙ විඤ්ඤාණකකිකො හොති.

ඉමෙ තසම් සමයෙ වතනාලෙ බඩ්ඩා හොනනි.

64 කතමාති තසමිං සමයෙ ආයතනාති හොනති? මනායතනං, ධම්මායතනං.

65 කතමං තසමිං සමයෙ මනායතනං හොති? යං තසමිං සමයෙ විතතං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මතින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකකිකො තප්පා මනොවිඤ්ඤාණ ධාතු ඉදං තසමිං සමයෙ මනායතනං හොති.

66 කතමං තසමිං සමයෙ ධම්මායතනං හොති? වෙදනාකකිකො සඤ්ඤාකකිකො සංඛාරකකිකො, ඉදං තසමිං සමයෙ ධම්මායතනං හොති. ඉමාති තසමිං සමයෙ ආයතනාති හොනති.

67 කතමා තසමිං සමයෙ ද්වේ ධාතුයො හොනති? මනොවිඤ්ඤාණ ධාතු, ධම්මධාතු.

68 කතමා තසමිං සමයෙ මනොවිඤ්ඤාණධාතු හොති? යං තසමිං සමයෙ විතතං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මතින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකකිකො තප්පා මනො විඤ්ඤාණධාතු, අයං තසමිං සමයෙ මනොවිඤ්ඤාණධාතු හොති.

69 කතමා තසමිං සමයෙ ධම්මධාතු හොති? වෙදනාකකිකො සඤ්ඤාකකිකො සංඛාරකකිකො, අයං තසමිං සමයෙ ධම්මධාතු හොති.

ඉමා තසමිං සමයෙ ද්වේ ධාතුයො හොනති.

70 කතමෙ තසමිං සමයෙ තයො ආභාරා හොනති? ඵසාභාරෙ, මනොසංඝේචතනාභාරෙ, විඤ්ඤාණාභාරෙ.

71 කතමො තසමිං සමයෙ ඵසාභාරෙ හොති? යො තසමිං සමයෙ ඵසො ඵ්ඝනා සමුප්පාදා සමුප්පිතතනං, අයං තසමිං සමයෙ ඵසාභාරෙ හොති.

72 කතමො තසමිං සමයෙ මනොසංඝේචතනාභාරෙ හොති? යා තසමිං සමයෙ චෙතනා සංඝේචතනා චෙතයිතතනං, අයං තසමිං සමයෙ මනොසංඝේචතනාභාරෙ හොති.

73 කතමො තසමිං සමයෙ විඤ්ඤාණාභාරෙ හොති? යං තසමිං සමයෙ විතතං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මතින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකකිකො තප්පා මනො විඤ්ඤාණධාතු, අයං තසමිං සමයෙ විඤ්ඤාණාභාරෙ හොති.

ඉමෙ තසමිං සමයෙ තයො ආභාරා හොනති.

74 කතමාති තසමිං සමයෙ අට්ඨන්ද්‍රියාති හොනති? සද්ධින්ද්‍රියං, විරිදින්ද්‍රියං, සතින්ද්‍රියං, සමාධින්ද්‍රියං, පඤ්ඤාන්ද්‍රියං, මතින්ද්‍රියං, සොමනස්සින්ද්‍රියං, ජීවිතින්ද්‍රියං.

75 කතමං තස්මිං සමයෙ සද්ධිනිසං ගොති? යා තස්මිං සමයෙ සද්ධා සද්දහනා ඔකප්පනා අභිප්පසාදෙ සද්ධා සද්ධිනිසං සද්ධාබලං, ඉදං තස්මිං සමයෙ සද්ධිනිසං ගොති.

76 කතමං තස්මිං සමයෙ විරිසිනිසං ගොති? යො තස්මිං සමයෙ වෙනසිකො විරියාරම්භො නික්කමො පරික්කමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාමො උස්සාලිති ථාමො ධිති අසිපිලපරික්කමනා අනික්කිත්ත ඡදනා අනික්කිත්ත ධුරිතා ධුරි සමපග්ගාමො විරියං විරිසිනිසං විරිය බලං සමමාචාරාමො, ඉදං තස්මිං සමයෙ විරිසිනිසං ගොති.

77 කතමං තස්මිං සමයෙ සතිනිසං ගොති? යා තස්මිං සමයෙ සති අනුස්සති - පෙ - සමමා සති ඉදං තස්මිං සමයෙ සතිනිසං ගොති.

78 කතමං තස්මිං සමයෙ සමාධිනිසං ගොති? යා තස්මිං සමයෙ විතතස්ස ධිති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරො අවිකේඛපො - පෙ - සමමා සමාධි, ඉදං තස්මිං සමයෙ සමාධිනිසං ගොති.

79 කතමං තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤානිසං ගොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පච්චයො ධම්මවිචයො සලලකකණ්ණා උප ලකකණ්ණා පච්චුපලකකණ්ණා පණ්ඨිච්චං නොසලලං නෙපුඤ්ඤං වෙහව්‍යා විතතා උප පරික්කා හුරි මෙධා පරිනාසිකා විපස්සනා සමපපඤ්ඤං පතොදෙ පඤ්ඤා පඤ්ඤානිසං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදෙ පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාඛිතාසො පඤ්ඤාපථෝත්තො පඤ්ඤාරතනං අමොභො ධම්මවිචයො සමමාදිට්ඨි, ඉදං තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤානිසං ගොති.

80 කතමං තස්මිං සමයෙ මනිනිසං ගොති? යං තස්මිං සමයෙ විතතං මනො මානසං හදයං පණ්ඨිරං මනො මනායතනං මනිනිසං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකකිකො තථ්‍යා මනොවිඤ්ඤාණධාතු, ඉදං තස්මිං සමයෙ මනිනිසං ගොති.

81 කතමං තස්මිං සමයෙ සොමනස්සිනිසං ගොති? යං තස්මිං සමයෙ වෙනසිකං සාතං වෙනසිකං සුඛං වෙනො සමථස්සජං සාතං සුඛං වෙදසිතං වෙනොසමථස්සජං සාතං සුඛා වෙදනා, ඉදං තස්මිං සමයෙ සොමනස්සිනිසං ගොති.

82 කතමං තස්මිං සමයෙ ජීවිතිනිසං ගොති? යං තෙසං අරු පිනං ධම්මානං ආසු ධිති යපනා යාපනා ඉරියනා චතතනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතිනිසං, ඉදං තස්මිං සමයෙ ජීවිතිනිසං ගොති.

ඉමානි තස්මිං සමයෙ අට්ඨිනිසං ගොති.

83 කතමං තස්මිං සමයෙ පඤ්චබ්බිකං ක්කිනං ගොති? විතකේකා, විචාරො, පිති, සුඛං, විතතස්සෙකග්ගනා,

84 කතමො තස්මිං සමයෙ විතකෙකා හොති? යො තස්මිං සමයෙ තකෙකා විතකෙකා සඛකපෙපා අපපනා ව්‍යප්පනා වෙනසො අභිතිරෙ පනා සමමාසඛකපෙපා, අයං තස්මිං සමයෙ විතකෙකා හොති.

85 කතමො තස්මිං සමයෙ විවාරෙ හොති? යො තස්මිං සමයෙ වාරෙ විවාරෙ අනුච්චාරෙ උපවිවාරෙ විතතස්ස අනුසක්කතා අනු පෙක්කතතා, අයං තස්මිං සමයෙ විවාරෙ හොති.

86 කතමා තස්මිං සමයෙ පීති හොති? යා තස්මිං සමයෙ පීති පාමොජ්ජං ආමොදනා පමොදනා භාසො පභාසො විතති ඔදග්ගං අත්තමතතා විතතස්ස, අයං තස්මිං සමයෙ පීති හොති.

87 කතමං තස්මිං සමයෙ සුඛං හොති? යං තස්මිං සමයෙ වෙන සිකං සාතං වෙනසිකං සුඛං වෙනො සමථස්සජ්ජං සාතං සුඛං වෙදසිතං වෙනො සමථස්සජ්ජං සාතා සුඛා වෙදනා, ඉදං තස්මිං සමයෙ සුඛං හොති.

88 කතමා තස්මිං සමයෙ විතතස්සකායනතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ විතතස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාභාගෙ අවිකෙකපො අවිසාභට්ඨානසනා සමපො සමාධිඤ්ඤං සමාධිබලං සමමාසමාධි, අයං තස්මිං සමයෙ විතතස්සකායනතා හොති.

ඉදං තස්මිං සමයෙ පඤ්චබ්බිකං ක්කිං හොති.

89 කතමො තස්මිං සමයෙ පඤ්චබ්බිකො මග්ගො හොති? සමමා දිට්ඨි, සමමාසඛකපෙපා, සමමාචාරාමො, සමමාසති, සමමාසමාධි.

90 කතමා තස්මිං සමයෙ සමමාදිට්ඨි හොති? යා තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පච්චයො ධම්මවිචයො සලලකිණ්ණා උප ලකිණ්ණා පච්චුපලකිණ්ණා පණ්ඨිච්චං කොසලං නෙපුඤ්ඤං වෙහව්‍යා විතතා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිනාසිකා විපස්සනා සමපජ්ඤ්ඤං පනොදෙ පඤ්ඤා පඤ්ඤාදි ඤ්ඤං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදෙ පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාඛාසො පඤ්ඤාපජ්ජානො පඤ්ඤාරතතා අමොහො ධම්මවිචයො සමමාදිට්ඨි, අයං තස්මිං සමයෙ සමමාදිට්ඨි හොති.

91 කතමො තස්මිං සමයෙ සමමාසඛකපෙපා හොති? යො තස්මිං සමයෙ තකෙකා විතකෙකා සඛකපෙපා අපපනා ව්‍යප්පනා වෙනසො අභිතිරෙපනා සමමාසඛකපෙපා, අයං තස්මිං සමයෙ සමමා සඛකපෙපා හොති.

92 කතමො තස්මිං සමයෙ සමමාචාරාමො හොති? යො තස්මිං සමයෙ වෙනසිකො විරියාරමො නික්කමො පරක්කමො උග්ගාමො චාරාමො උස්සාහො උසෙසාලුති ථාමො ධීති අසිපිලපරක්කමො අතික්ඛිත්තජ්ඣනා අතික්ඛිත්තධුරතා ධුරසමපග්ගාහො විරියං විරිඨිඤ්ඤං විරිඨබලං සමමාචාරාමො, අයං තස්මිං සමයෙ සමමාචාරාමො හොති.

93 කතමා තසමිං සමයෙ සමමාසනි හොති? යා තසමිං සමයෙ සති අනුස්සති පටිස්සති සති සරණතා ධාරණතා අපිලාපනතා අපමුක්ඛතා නතා සති සති ඡ්‍යයං සතිබලං සමමාසනි, අයං තසමිං සමයෙ සමමාසනි හොති.

94 කතමො තසමිං සමයෙ සමමාසමාධි හොති? යා තසමිං සමයෙ විතතස්ස සීති සණ්ඨිති අවට්ඨති¹ අවිසාහායෙ අවිකෙබ්බො අවිසාහට මානසතා සමපො සමාධි ඡ්‍යයං සමාධිබලං සමමාසමාධි, අයං තසමිං සමයෙ සමමාසමාධි හොති.

අයං තසමිං සමයෙ පඤ්චබ්බිකො මග්ගො හොති.

95 කතමාති තසමිං සමයෙ සත්තබලාති හොති? සද්ධාබලං, විරියබලං සතිබලං, සමාධිබලං, පඤ්ඤාබලං, භිරිබලං, ඔත්තප්පබලං.

96 කතමං තසමිං සමයෙ සද්ධාබලං හොති? යා තසමිං සමයෙ සද්ධා සද්දහනා ඔකප්පනා අභිප්පසාදෙ, සද්ධා සද්ධි ඡ්‍යයං සද්ධාබලං, ඉදං තසමිං සමයෙ සද්ධාබලං හොති.

97 කතමං තසමිං සමයෙ විරියබලං හොති? යො තසමිං මසයෙ චෙතසිකො විරියාරමො - පෙ - සමමාචාරාමො, ඉදං තසමිං සමයෙ විරියබලං හොති.

98 කතමං තසමිං සමයෙ සතිබලං හොති? යා තසමිං සමයෙ සති අනුස්සති පටිස්සති සරණතා ධාරණතා අපිලාපනතා අපමුක්ඛතා නතා සති සති ඡ්‍යයං සතිබලං සමමාසනි, ඉදං තසමිං සමයෙ සතිබලං හොති.

99 කතමං තසමිං සමයෙ සමාධි බලං හොති? යා තසමිං සමයෙ විතතස්ස සීති - පෙ - සමමාසමාධි, ඉදං තසමිං සමයෙ සමාධිබලං හොති.

100 කතමං තසමිං සමයෙ පඤ්ඤාබලං හොති? යා තසමිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානතා පෙ - අමොහො ධම්මවිචයො සමමාදට්ඨි, ඉදං තසමිං සමයෙ පඤ්ඤාබලං හොති.

101 කතමං තසමිං සමයෙ භිරිබලං හොති? යං තසමිං සමයෙ භිරියති භිරිභිතබ්බෙන, භිරියති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා, ඉදං තසමිං සමයෙ භිරිබලං හොති.

102 කතමං තසමිං සමයෙ ඔත්තප්පබලං හොති? යං තසමිං සමයෙ ඔත්තප්පති ඔත්තප්පි තබ්බෙන, ඔත්තප්පති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා, ඉදං තසමිං සමයෙ ඔත්තප්පබලං හොති.

ඉමාති තසමිං සමයෙ සත්ත බලාති හොති.

103 කතමො තසමිං සමයෙ තයො හෙතු හොනති? අලොභො, අද්දෙසො, අමොහො.

104 කතමො තසමිං සමයෙ අලොභො හොති? යො තසමිං සමයෙ අලොභො අලුඛනා අලුඛනිතතං අසාරුගො අසාරජ්ජනා අසාරජ්ජිතතං අනභිජ්ඣා අලොභො කුසලමූලං, අයං තසමිං සමයෙ අලොභො හොති.

105 කතමො තසමිං සමයෙ අද්දෙසො හොති? යො තසමිං සමයෙ අද්දෙසො අදුස්සනා අදුස්සිතතං අව්‍යාපාදො අබ්‍යාපජෝ අද්දෙසො කුසලමූලං, අයං තසමිං සමයෙ අද්දෙසො හොති.

106 කතමො තසමිං සමයෙ අමොහො හොති? යා තසමිං සමයෙ පඤ්ඤ පජානනා -පෙ- අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි, අයං තසමිං සමයෙ අමොහො හොති.

ඉමෙ තසමිං සමයෙ තයො හෙතු හොනති.

107 කතමො තසමිං සමයෙ එකො එස්සො හොති? යො තසමිං සමයෙ එස්සො ජුසනා සමජුසනා සමජුසිතතං, අයං තසමිං සමයෙ එකො එස්සො හොති.

108 කතමො තසමිං සමයෙ එකා වෙදනා හොති? යං තසමිං සමයෙවෙනසිකං සාතං වෙනසිකං සුඛං වෙනොසමප්පස්සජං සාතං සුඛං වෙදයිතං වෙනොසමප්පස්සජං සාතා සුඛා වෙදනා, අයං තසමිං සමයෙ එකා වෙදනා හොති.

109 කතමො තසමිං සමයෙ එකා සඤ්ඤා හොති? යා තසමිං සමයෙ සඤ්ඤා සඤ්ජානනා සඤ්ජානිතතං, අයං තසමිං සමයෙ එකා සඤ්ඤා හොති.

110 කතමො තසමිං සමයෙ එකා වෙනනා හොති? යා තසමිං සමයෙ වෙනනා සංවෙනනා වෙනසිතතං, අයං තසමිං සමයෙ එකා වෙනනා හොති.

111 කතමං තසමිං සමයෙ එකං විතතං හොති? යං තසමිං සමයෙ විතතං මනො මානසං හදයං පණ්ණිරං මනො මනායතනං මනිජ්ඣයං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකකුද්ධො තජ්ජං මනො විඤ්ඤාණධාතු, ඉදං තසමිං සමයෙ එකං විතතං හොති.

112 කතමො තසමිං සමයෙ එකො වෙදනාකකුද්ධො හොති? යං තසමිං සමයෙ වෙනසිකං සාතං වෙනසිකං සුඛං වෙනොසමප්පස්සජං සාතං සුඛං වෙදයිතං වෙනොසමප්පස්සජං සාතා සුඛා වෙදනා, අයං තසමිං සමයෙ එකො වෙදනාකකුද්ධො හොති.

113 කතමො තසමිං සමයෙ එකො සඤ්ඤාකකුද්ධො හොති? යා තසමිං සමයෙ සඤ්ඤා සඤ්ජානනා සඤ්ජානිතතං, අයං තසමිං සමයෙ එකො සඤ්ඤාකකුද්ධො හොති.

114 කතමො තසමිං සමයෙ එකො සංඛාරකකිකො හොති? එසො වෙනනා¹ විතකෙනා විවාරෙ පිති විතතසොකයනා සද්ධිඤ්ඤාං විරිඤ්ඤාං සතිඤ්ඤාං සමාධිඤ්ඤාං පඤ්ඤාඤ්ඤාං ජිවිතිඤ්ඤාං, සමමාදිට්ඨි සමමාසංඛිතපො, සමමාචාරාමො සමමාසති සමමාසමාධි, සද්ධාබලං විරිඤ්ඤාං සතිබලං සමාධිබලං පඤ්ඤාබලං හිරිබලං ඔත්තප්ප බලං, අලොභො අදොසො අමොහො අනභිජ්ඣා අව්‍යාපාදො සමමාදිට්ඨි හිරිඔත්තප්පං කායපස්සද්ධි විතපස්සඤ්ඤා කායලග්ගතා විතලග්ගතා කායමුද්දතා විතමුද්දතා කායකම්මඤ්ඤානා විතකම්මඤ්ඤානා කාය පාගුඤ්ඤානා විතපාගුඤ්ඤානා කායුප්ප්භානා විතභුප්ප්භානා සති සමප ජඤ්ඤාං සමපො විපස්සනා පඤ්ඤාහො අවිකේධපො යෙවා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අඤ්ඤා පටිච්චසම්මුප්පනා අරුපිනො ධම්මා ධර්මපෙතො වෙදනාකකිකාං ධර්මපෙතො සංඤ්ඤාකකිකාං ධර්මපෙතො විඤ්ඤාණකකිකාං, අයං තසමිං සමයෙ එකො සංඛාරකකිකො හොති.

115 කතමො තසමිං සමයෙ එකො විඤ්ඤාණකකිකො හොති? යං තසමිං සමයෙ විතතං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනිඤ්ඤාං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකකිකො තථ්‍යා මනො විඤ්ඤාණධාතු, අයං තසමිං සමයෙ එකො විඤ්ඤාණකකිකො හොති.

116 කතමං තසමිං සමයෙ එකං මනායතනං හොති? යං තසමිං සමයෙ විතතං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනිඤ්ඤාං විඤ්ඤාණකකිකො තථ්‍යා මනො විඤ්ඤාණධාතු, ඉදං තසමිං සමයෙ එකං මනායතනං හොති.

117 කතමං තසමිං සමයෙ එකං මනිඤ්ඤාං හොති? යං තසමිං සමයෙ විතතං මනො මානසං -පෙ- තථ්‍යා මනො විඤ්ඤාණධාතු, ඉදං තසමිං සමයෙ එකං මනිඤ්ඤාං හොති.

118 කතමා තසමිං සමයෙ එකා මනො විඤ්ඤාණධාතු හොති? යං තසමිං සමයෙ විතතං මනො මානසං -ප- තථ්‍යා මනො විඤ්ඤාණධාතු, අයං තසමිං සමයෙ එකා මනො විඤ්ඤාණධාතු හොති.

119 කතමං තසමිං සමයෙ එකං ධම්මායතනං හොති? වෙදනාකකිකො සංඤ්ඤාකකිකො සංඛාරකකිකො, ඉදං තසමිං සමයෙ එකං ධම්මායතනං හොති.

120 කතමා තසමිං සමයෙ එකා ධම්මධාතු හොති? වෙදනාකකිකො සංඤ්ඤාකකිකො සංඛාරකකිකො, අයං තසමිං සමයෙ එකා ධම්මධාතු හොති. යෙවා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අඤ්ඤා පටිච්චසම්මුප්පනා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

කොට්ඨාස වාරං.

සුඤ්ඤනවාගේ.

121 තසමිං බො පන සමයෙ ධම්මා භොනති, බ්බා භොනති, ආයතනාති භොනති, ධාතුයො භොනති, ආභාර භොනති, ඉන්ද්‍රියාති භොනති, ඤානං භොති, මග්ගො භොති, බලාති භොනති, හෙතු භොනති, ඵසො භොති, වෙදනා භොති, සුඤ්ඤ භොති, වෙනනා භොති, විතතං භොති, වෙදනාකකිකො භොති, සුඤ්ඤකකිකො භොති සංඛාරකකිකො භොති, විඤ්ඤණකකිකො භොති, මනායතනං භොති, මනිජ්ඣයං භොති, මනොවිඤ්ඤණධාතු භොති, ධම්මායතනං භොති, ධම්මධාතු භොති, යෙවා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අපි පටිච්ච සමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

122 කතමෙ තසමිං සමයෙ ධම්මා භොනති? වෙදනාකකිකො සුඤ්ඤකකිකො සංඛාරකකිකො විඤ්ඤණකකිකො, ඉමෙ තසමිං සමයෙ ධම්මා භොනති.

123 කතමෙ තසමිං සමයෙ බ්බා භොනති? වෙදනාකකිකො සුඤ්ඤකකිකො සංඛාරකකිකො විඤ්ඤණකකිකො, ඉමෙ තසමිං සමයෙ බ්බා භොනති.

124 කතමාති තසමිං සමයෙ ආයතනාති භොනති? මනායතනං ධම්මායතනං, ඉමාති තසමිං සමයෙ ආයතනාති භොනති.

125 කතමා තසමිං සමයෙ ධාතුයො භොනති? මනොවිඤ්ඤණ ධාතු ධම්මධාතු, ඉමා තසමිං සමයෙ ධාතුයො භොනති.

126 කතමෙ තසමිං සමයෙ ආභාර භොනති? ඵසොභාරෙ මනො සංඤ්චිතනාභාරෙ විඤ්ඤණාභාරෙ, ඉමෙ තසමිං සමයෙ ආභාර භොනති.

127 කතමාති තසමිං සමයෙ ඉන්ද්‍රියාති භොනති? සද්ධිඤ්ඤං විරි සිඤ්ඤං සතිඤ්ඤං සමාධිඤ්ඤං පඤ්ඤාඤ්ඤං මනිඤ්ඤං සොමනසඤ්ඤං ජිවිතිඤ්ඤං, ඉමාති තසමිං සමයෙ ඉන්ද්‍රියාති භොනති.

128 කතමං තසමිං සමයෙ ඤානං භොති? විතකෙකා විවාරෙ පිතිසුබ්බං විතතසොකග්ගතා, ඉදං තසමිං සමයෙ ඤානං භොති.

129 කතමො තසමිං සමයෙ මග්ගො භොති? සම්මාදිට්ඨි සම්මාසං කප්පො සම්මා වායාමො සම්මාසති සම්මාසමාධි, අයං තසමිං සමයෙ මග්ගො භොති.

130 කතමාති තසමිං සමයෙ බලාති භොනති? සද්ධාබලං විරිය බලං සතිබලං සමාධිබලං පඤ්ඤාබලං නිරිබලං ඔත්තප්පබලං, ඉමාති තසමිං සමයෙ බලාති භොනති.

131 කතමෙ තසමිං සමයෙ හෙතු භොනති? අලොභො අද්වේෂො අමොහො ඉමෙ තසමිං සමයෙ හෙතු භොනති.

132 කතමො තසමිං සමයෙ ඵසො භොති - පෙ - අයං තසමිං සමයෙ ඵසො භොති,

133 කතමා තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති -පෙ- අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති.

134 කතමා තස්මිං සමයෙ සංඤ්ඤා හොති-පෙ- අයං තස්මිං සමයෙ සංඤ්ඤා හොති.

135 කතමා තස්මිං සමයෙ චේතනා හොති-පෙ-අයං තස්මිං සමයෙ චේතනා හොති.

136 කතමං තස්මිං සමයෙ විතතං හොති -පෙ- ඉදං තස්මිං සමයෙ විතතං හොති.

137 කතමො තස්මිං සමයෙ වෙදනාකකුක්ඛො හොති -පෙ- අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනාකකුක්ඛො හොති.

138 කතමො තස්මිං සමයෙ සංඤ්ඤාකකුක්ඛො හොති -පෙ- අයං තස්මිං සමයෙ සංඤ්ඤාකකුක්ඛො හොති.

139 කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරකකුක්ඛො හොති? එසෙසා චේතනා -පෙ- පඤ්ඤාං අවිජ්ඣේයං යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්ඡක්ඛුප්පනා අරුපිනො ධම්මා ධ්වංසො වෙදනාකකුක්ඛො ධ්වංසො සංඤ්ඤාකකුක්ඛො ධ්වංසො විඤ්ඤාණකකුක්ඛො, අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරකකුක්ඛො හොති.

140 කතමො තස්මිං සමයෙ විඤ්ඤාණකකුක්ඛො හොති -පෙ- අයං තස්මිං සමයෙ විඤ්ඤාණකකුක්ඛො හොති.

141 කතමං තස්මිං සමයෙ මනායතනං හොති -පෙ- ඉදං තස්මිං සමයෙ මනායතනං හොති.

142 කතමං තස්මිං සමයෙ මනිජ්ඣයං හොති -පෙ- ඉදං තස්මිං සමයෙ මනිජ්ඣයං හොති.

143 කතමා තස්මිං සමයෙ මනෝවිඤ්ඤාණධාතු හොති -පෙ- අයං තස්මිං සමයෙ මනෝවිඤ්ඤාණධාතු හොති.

144 කතමං තස්මිං සමයෙ ධම්මායතනං හොති? වෙදනාකකුක්ඛො සංඤ්ඤාකකුක්ඛො සංඛාරකකුක්ඛො, ඉදං තස්මිං සමයෙ ධම්මායතනං හොති.

145 කතමා තස්මිං සමයෙ ධම්මධාතු හොති? වෙදනාකකුක්ඛො සංඤ්ඤාකකුක්ඛො සංඛාරකකුක්ඛො, අයං තස්මිං සමයෙ ධම්මධාතු හොති.

යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්ඡක්ඛුප්පනා අරුපිනො ධම්මා ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

සුඤ්ඤානමාගේ.

පඤ්ඤා විතතං.

දුනිසං විතනං.

146 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යයම් සමයෙ කාමාවචරං කුසලං විතනං උපපන්නං හොති සොමනස්ස සහගතං සද්දණ්ඨප්පයුතනං සසඬ්ඛා රෙන රූපාරම්භං වා -පෙ- ධම්මාරම්භං වා, යං යං වා පනා රක්ඛ තස්මිං සමයෙ එසෙසා හොති -පෙ- අවිකෙඛිපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

දුනිසං විතනං.

නානිසං විතනං.

147 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යයම් සමයෙ කාමාවචරං කුසලං විතනං උපපන්නං හොති සොමනස්ස සහගතං සද්දණ්ඨප්පයුතනං රූපාරම්භංවා සද්දාරම්භං වා ගක්ඛාරම්භං වා රසාරම්භං වා පොඨබ්බාරම්භං වා ධම්මාරම්භං වා, යං යං වා පනා ඛත තස්මිං සමයෙ එසෙසා හොති, වෙදනා හොති සඤ්ඤා හොති, ථෙතනා හොති. විතනං හොති, විතකෙකා හොති, විචාරෙ හොති, පීති හොති, සුඛං හොති, විතතෙසෙසකාගතා හොති, සභිඤ්ඤා හොති, විරිඤ්ඤා හොති සතිඤ්ඤා හොති, සමාධිඤ්ඤා හොති, මනිඤ්ඤා හොති, සොමනස්සිඤ්ඤා හොති, ජිවිතිඤ්ඤා හොති,* සම්මාසඬ්ඛනපො හොති, සම්මාවායාමො හොති, සම්මාසති හොති, සම්මාසමාධි හොති, සද්ධාබලං හොති, විරියබලං හොති, සතිබලං හොති, සමාධිබලං හොති, තිරිබලං හොති, ඔත්තප්පබලං හොති, අලොභො හොති, අද්දෙසො හොති, අනඤ්ඤා හොති, අව්‍යාපාදො හොති, හිරිහොති ඔත්තප්පං හොති, කායපස්සද්ධි හොති, විතතපස්සද්ධි හොති, කායලභ්‍රතා හොති, විතතලභ්‍රතා හොති, කායමුද්‍රතා හොති, විතතමුද්‍රතා හොති, කායකම්මඤ්ඤා හොති, විතතකම්මඤ්ඤා හොති, කායපාගුඤ්ඤා හොති, විතතපාගුඤ්ඤා හොති, කායුප්පකතා හොති, විතතුප්පකතා හොති, සති හොති, සමපො හොති, පග්ගා හොති, අවිකෙඛිපො හොති, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අනි පටිච්චසමුප්පන්නා අරූපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා තස්මිං ඛො පන සමයෙ වතනාරෙ ඛක්ඛා හොනති ආයතනානි හොනති දොධානුයො හොනති තයො ආහාර හොනති සතතිඤ්ඤානි හොනති පඤ්ඤාබ්‍රිකා ක්කානං හොති වතුරබ්‍රිකො මග්ගො හොති ජ බලානි හොනති දො හෙතු හොනති එකො එසෙසා හොති එනං ධම්මා යතනං හොති එනා ධම්මධානු හොති, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අනි පටිච්චසමුප්පන්නා අරූපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා, කුසලා.

148 කතමො තස්මිං සමයෙ සඬ්ඛාරකඤ්ඤා හොති? එසෙසා වෙතනා විතකෙකා විචාරෙ පීති විතතෙසෙසකාගතා සතිඤ්ඤා විරිඤ්ඤා සතිඤ්ඤා සමාධිඤ්ඤා ජිවිතිඤ්ඤා සම්මාසඬ්ඛනපො සම්මාවායාමො

*. 'සම්මාද්ධි හොති' ඉතිපාදො අංගලකාරමුද්දිනපොත්තෙ අනි.

සමමාසති සමමාසමාධි සද්ධාබලං විරියබලං සතිබලං සමාධිබලං හිරි
බලං ඔත්තප්පබලං අලොභො අද්‍යෙසො අනතිජ්ඣා අව්‍යාපාදො හිරි
ඔත්තප්පං කායපස්සද්ධි විතතපස්සද්ධි කායලභ්‍යතා විතතලභ්‍යතා කාය
මුද්‍රතා විතතමුද්‍රතා කායකම්මඤ්ඤානා විතතකම්මතා කායපාගුඤ්ඤානා
විතතපාගුඤ්ඤානා කායුප්ප්ප්කතා විතතූප්ප්කතා සති සමපො පග්ගාහො
අවිකෙඛිපො, යෙ වා පන තසම්මි සමයෙ අඤ්ඤාපි අභි පටිච්ච
සමුප්පනනා අරුපිනො ධම්මා ඵපෙත්වා වෙදනාකඛිනං ඵපෙත්වා
සඤ්ඤාකඛිනං ඵපෙත්වා විඤ්ඤාණකඛිනං, අයං තසම්මි සමයෙ සංඛා
රකඛිනො හොති ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

නතිසං විතතං.

වතුඤ්ඤා විතතං.

149 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම්මි සමයෙ කාමාවචරං කුසලං විතතං
උප්පනනං හොති සොමනස්සසහගතං ඤ්ඤාණවිප්පය්‍යතනං සංඛිකාරෙත
රූපාරම්මණං වා -පෙ- ධම්මාරම්මණං වා, යං යං වා පනාරභ තසම්මි
සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අවිකෙඛිපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා
කුසලා.

වතුඤ්ඤා විතතං.

පඤ්චමං විතතං.

150 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම්මි සමයෙ කාමාවචරං කුසලං විතතං
උප්පනනං හොති උපෙකඛා සහගතං ඤ්ඤාණසම්පය්‍යතනං රූපාරම්මණං
වා සද්දාරම්මණං වා ගඤ්ඤාරම්මණං වා රසාරම්මණං වා ථොට්ඨිකා
රම්මණං වා ධම්මාරම්මණං වා යං යං වා පනාරභ තසම්මි සමයෙ
ඵසො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, චේතනා හොති, විතතං
හොති, විතතෙකා හොති, විචාරෙ හොති, උපෙකඛා හොති, විතතසො
කඤ්ඤා හොති, සද්ධිඤ්ඤා හොති, විරිඤ්ඤා හොති සතිඤ්ඤා හොති,
සමාධිඤ්ඤා හොති, පඤ්ඤාඤ්ඤා හොති මතිඤ්ඤා හොති, උපෙකඛිඤ්ඤා
හොති ජිවිතිඤ්ඤා හොති සමමාදිට්ඨි හොති සමමාසංකප්පො හොති
සමමාචාරාමො හොති සමමාසති හොති සමමාසමාධි හොති සද්ධාබලං
හොති විරියබලං හොති සතිබලං හොති සමාධිබලං හොති පඤ්ඤා
බලං හොති හිරිබලං හොති ඔත්තප්පබලං හොති අලොභො හොති
අද්‍යෙසො හොති අමොහො හොති අනතිජ්ඣා හොති අව්‍යාපාදො
හොති සමමාදිට්ඨි හොති හිරි හොති ඔත්තප්පං හොති කායපස්සද්ධි
හොති විතතපස්සද්ධි හොති කායලභ්‍යතා හොති විතතලභ්‍යතා හොති
කායමුද්‍රතා හොති විතතමුද්‍රතා හොති කායකම්මඤ්ඤානා හොති විතත
කම්මඤ්ඤානා හොති කායපාගුඤ්ඤානා හොති විතතපාගුඤ්ඤානා හොති
කායුප්ප්ප්කතා හොති විතතූප්ප්කතා හොති සති හොති සමප්පඤ්ඤා
හොති සමපො හොති විපස්සනා හොති පග්ගාහො හොති අවිකෙඛිපො
හොති, යෙවා පන තසම්මි සමයෙ අඤ්ඤාපි අභි පටිච්චසමුප්පනනා
අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

151 කතමො තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති? යො තස්මිං සමයෙ ඵස්සො පුසනා සමුප්පසනා සමුප්පසිතතං, අයං තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති.

152 කතමා තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති? යං තස්මිං සමයෙ නජ්ජාමනො විඤ්ඤාණධාතු සමථස්සජං වෙතසිකං නෙව සාතං නාසාතං වෙනොසමථස්සජං අදුක්ඛමුප්පබ්බං වෙදසිතං වෙනොසමථස්සජං අදුක්ඛමුප්පබ්බං වෙදනා අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති.

153 කතමා තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛා හොති? යං තස්මිං සමයෙ වෙනසිකං නෙවසාතං නාසාතං වෙනො සමථස්සජං අදුක්ඛමුප්පබ්බං වෙදසිතං වෙනොසමථස්සජං අදුක්ඛමුප්පබ්බං වෙදනා, අයං තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛා හොති.

154 කතමං තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛිත්ථිතං හොති? යං තස්මිං සමයෙ වෙනසිකං නෙවසාතං නාසාතං වෙනොසමථස්සජං අදුක්ඛමුප්පබ්බං වෙදසිතං වෙනොසමථස්සජං අදුක්ඛමුප්පබ්බං වෙදනා ඉදං තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛිත්ථිතං හොති. -පෙ- යෙවා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා තස්මිං ඛො පන සමයෙ චතතාරෙ ඛක්ඛා හොනති, ආයතනාති හොනති ද්වේ ධාතුයො හොනති, තයො ආහාර හොනති, අට්ඨිත්ථිතාති හොනති, චතුර්ඛිතිකං ක්කානං හොති, පඤ්චාඛිතිකො මග්ගො හොති, සත්තඛලාති හොනති, තයො හෙතු හොනති, එකො ඵස්සො හොති -පෙ- එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති, යෙවා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

155 කතමො තස්මිං සමයෙ සඛාරකකිං හොති? ඵස්සො වෙනනාවිනකෙකා විචාරෙ විතතස්සකායනා සද්ධිත්ථිතං චිරිසිත්ථිතං ඝතිත්ථිතං සමාධිත්ථිතං පඤ්ඤාත්ථිතං ජ්ඣිතිත්ථිතං සමාදිට්ඨි සමමා සඛිකපෙපා සමමාචාරාමො සමමාසති සමමාසමාධි සද්ධාබලං චිරියබලං සතිබලං සමාධිබලං පඤ්ඤාබලං තිරිබලං ඔත්තප්පබලං අලොභො අදොසො අමොහො අනභිජ්ඣා අව්‍යාපාදො සමමාදිට්ඨි තිරි ඔත්තප්පං කායපස්සද්ධි විතතපස්සද්ධි කායලහුතා විතතලහුතා කායමුද්දතා විතත මුද්දතා කායකම්මඤ්ඤාතා විතතකම්මඤ්ඤාතා කායපාගුඤ්ඤාතා විතත පාගුඤ්ඤාතා කායුප්ප්ඤ්ඤාතා විතතුප්ප්ඤ්ඤාතා සති සමපජ්ඤාතා සමපථා විපස්සනාපග්ගාහො අවිකේතපො, යෙවා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ඵපෙත්වා වෙදනාකිං ඵපෙත්වා සඤ්ඤාකිං ඵපෙත්වා විඤ්ඤාණකිං, අයං තස්මිං සමයෙ සඛාරකකිං හොති ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

පඤ්චමං විතතං.

ජට්ඨං විනයං.

156 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරං කුසලං විතංගුප්පන්නං හොති උපෙක්ඛාසගහනං සුඤ්ඤවිප්පයුත්තං සසඛිං රෙන රුපාරමමණං වා -පෙ- ධම්මාරමමණං වා යං යං වා පනාරබ්භ නස්මිං සමයෙ එස්සො හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

ජට්ඨං විනයං.

සත්තමං විනයං.

157 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරං කුසලං විතංගුප්පන්නං හොති උපෙක්ඛාසගහනං සුඤ්ඤවිප්පයුත්තං රුපාරමමණං වා සද්දාරමමණං වා ගඤ්ඤාරමමණං වා රසාරමමණං වා පොඨබ්බාරමමණං වා ධම්මාරමමණං වා යං යං වා පනාරබ්භ නස්මිං සමයෙ එස්සො හොති වෙදනා හොති සඤ්ඤා හොති චේතනා හොති විතංගු හොති විතකෙකා හොති විචාරෙ හොති උපෙක්ඛා හොති විතකස්සෙකග්ගනා හොති සද්ධිඤ්ඤා හොති විරිඨිඤ්ඤා හොති සතිඤ්ඤා හොති සමාධිඤ්ඤා හොති මතිඤ්ඤා හොති උපෙක්ඛිඤ්ඤා හොති ජිවිතිඤ්ඤා හොති සමමාසඛිකපො හොති සමමාචාරාමො හොති සමමාසති හොති සමමාසමාධි හොති සද්ධාබලං හොති විරිය බලං හොති සතිබලං හොති සමාධිබලං හොති භිරිබලං හොති ඔත්තප්පබලං හොති අලොභො හොති අදොසො හොති අනභිඤ්ඤා හොති අව්‍යාපාදො හොති භිරි හොති ඔත්තප්පං හොති කායපස්සද්ධි හොති විතතපස්සද්ධි හොති කායලභ්‍යතා හොති විතතලභ්‍යතා හොති කායමුද්දතා හොති විතතමුද්දතා හොති කායකම්මඤ්ඤා හොති විතත කම්මඤ්ඤා හොති කායපාගුඤ්ඤා හොති විතතපාගුඤ්ඤා හොති කායඤ්ඤා හොති විතතඤ්ඤා හොති සති හොති සමපො හොති පග්ගාහො හොති අවිකෙඛපො හොති, යෙවං පන නස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා නස්මිං බො පන සමයෙ වත්තාරෙ බ්බො හොනති ආයත නාති හොනති ඥා ධාතුයො හොනති තයො ආහාර හොනති සතතිඤ්ඤාති හොනති වතුරභිතිකං ක්කිං හොති වතුරභිතිකො මග්ගො හොති ඡ බලාති. හොනති ඥාතෙතු හොනති එකො එස්සො හොති -පෙ- එකං ධම්මායතනා හොති එකා ධම්මධාතු හොති, යෙවං පන නස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

158 කතමො නස්මිං සමයෙ සඛිං රකඤ්ඤා හොති? එස්සො චේතනා විතකෙකා විචාරෙ විතකස්සෙකග්ගනා සද්ධිඤ්ඤා විරිඨිඤ්ඤා සතිඤ්ඤා සමාධිඤ්ඤා ජිවිතිඤ්ඤා සමමාසඛිකපො සමමාචාරාමො සමමාසති සමමාසමාධි සද්ධාබලං විරියබලං සතිබලං සමාධිබලං භිරිබලං ඔත්තප්පබලං අලොභො අදොසො අනභිඤ්ඤා අව්‍යාපාදො භිරි ඔත්තප්පං

කායපසංඤ්ඤා විනතපසංඤ්ඤා කායලත්තනා විනතලත්තනා කායමුද්දනා විනත
මුද්දනා කායකම්මඤ්ඤා විනතකම්මඤ්ඤා කායපාගුඤ්ඤා විනත
පාගුඤ්ඤා කායස්ප්ප්ප්කතා විනතස්ප්ප්කතා සති සමපො පග්ගාහො
අවිකේධපො, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අනි පටිච්ච
සමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ධර්මො වෙදනාකකිකිං ධර්මො
සඤ්ඤාකකිකිං ධර්මො විඤ්ඤාණකකිකිං, අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාර
රකකිකිං හොති ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

සත්තමං විතතං.

අට්ඨමං විතතං.

159 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරං කුසලං
විතතං උප්පන්නං හොති උපෙක්ඛා සහගතං ඤ්ඤාච්ඡායානං සංඝරණං
රෙන රූපාරම්මණං වා -පෙ- ධම්මාරම්මණං වා, යං යං වා පනාරම්ම
තස්මිං සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ
ධම්මා කුසලා.

අට්ඨමං විතතං.

කාමාවචර අට්ඨමනා කුසලවිතනානි

දුතියං භාණවාරං.

රූපාවචරකුසලවිතනානි.

චතුක්කනසො

160 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රූපුප්පත්තියා මග්ගං
භාවෙති විච්චේච්ච කාමෙති විච්ච්ච අකුසලෙති ධම්මෙති ස්විතක්කං
සවිචාරං විචේකජං පිතිසුඛං පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති පඨවි
කසිණං, තස්මිං සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ-
ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

161 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රූපුප්පත්තියා මග්ගං
භාවෙති, විතක්කවිචාරානං වූපසමා අක්ඛින්නං සමපසාදනං වේදනසො
ඵකොදිභාවං අවිතක්කං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියජ්ඣානං
උපසම්පජ්ජ විහරති පඨවිකසිණං,¹ තස්මිං සමයෙ ඵසො හොති,
වේදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, වේදනා හොති, විතතං හොති, පිති
හොති, සුඛං හොති, විතතයොක්කගතා හොති, සද්ධිඤ්ඤා හොති,
විජිඤ්ඤා හොති, සතිඤ්ඤා හොති, සමාධිඤ්ඤා හොති, පඤ්ඤාඤ්ඤා
හොති, මතිඤ්ඤා හොති, සොමනස්සිඤ්ඤා හොති, ජීවිතිඤ්ඤා හොති,

1. 3. පඨවිකසිණං.

සමමාදිට්ඨි හොඳි, සමමාචාර්යාමො හොඳි, -පෙ- පඤ්ඤා හොඳි, අවිකේධපො හොඳි, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්ඡන් සමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

තස්මිං ඛො පන සමයෙ වත්තාරො ඛක්ඛා හොනති, ආයතනානි, හොනති, දො ධාතුයො හොනති, තයො ආහාරා හොනති, අට්ඨිඤ්ඤා යාති හොනති, තිවඞ්ගිකං ක්කානං හොනති, චතුරඞ්ගිකො මග්ගො හොනති, සත්තඛලාති හොනති, තයො ගෙනු හොනති, එකො එසෙසො හොනති, -පෙ- එකං ධම්මයතනං හොනති, එකා ධම්මධාතු හොනති, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්ඡන් සමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

162 කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරකකුක්ඛො හොනති? එසෙසො චේතනා පිති විතතස්සෙකග්ගතා, සද්ධිඤ්ඤාං විරිදිඤ්ඤාං සතිඤ්ඤාං සමාධිඤ්ඤාං පඤ්ඤාඤ්ඤාං, ජීවිතිඤ්ඤාං සමමාදිට්ඨි සමමාචාර්යාමො -පෙ- පඤ්ඤා හො අවිකේධපො; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්ඡන් සමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා සපෙචා වේදනාකකුක්ඛං සපෙචා සංඤ්ඤාකකුක්ඛං සපෙචා විඤ්ඤාණකකුක්ඛං, අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරකකුක්ඛො හොනති ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

163 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්ප්පනතියා මග්ගො භාවෙති. පිතියා ව විරුහා උපෙක්ඛකො ව විහරති, සතො ව සමපජානො, සුඛඤ්ඤා කායෙත පටිසංවේදෙති යනතං අරියා ආචික්ඛනති උපෙක්ඛකො සතිමා සුඛවිහාරීති තතියජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති පසම්පජ්ජාණං, තස්මිං සමයෙ එසෙසො හොනති, වේදනා හොනති, සංඤ්ඤා හොනති, චේතනා හොනති, විතතං හොනති, සුඛං හොනති, විතතස්සෙකග්ගතා හොනති, සද්ධිඤ්ඤාං හොනති, විරිදිඤ්ඤාං හොනති, සතිඤ්ඤාං හොනති, සමාධිඤ්ඤාං හොනති, පඤ්ඤාඤ්ඤාං හොනති, මතිඤ්ඤාං හොනති, සොමනස්සිඤ්ඤාං හොනති, ජීවිතිඤ්ඤාං හොනති, සමමාදිට්ඨි හොනති, සමමාචාර්යාමො හොනති, -පෙ- පඤ්ඤා හොනති, අවිකේධපො හොනති, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්ඡන් සමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

තස්මිං ඛො පන සමයෙ වත්තාරො ඛක්ඛා හොනති, ආයතනානි හොනති, දො ධාතුයො හොනති, තයො ආහාරා හොනති, අට්ඨිඤ්ඤා යාති හොනති, ද්වඞ්ගිකං ක්කානං හොනති, චතුරඞ්ගිකො මග්ගො හොනති, සත්තඛලාති හොනති, තයො ගෙනු හොනති, එකො එසෙසො හොනති -පෙ- එකං ධම්මයතනං හොනති, එකා ධම්මධාතු හොනති, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්ඡන් සමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

164 කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරකකුක්ඛො හොනති? එසෙසො චේතනා විතතස්සෙකග්ගතා, සද්ධිඤ්ඤාං විරිදිඤ්ඤාං සතිඤ්ඤාං සමාධිඤ්ඤාං පඤ්ඤාඤ්ඤාං ජීවිතිඤ්ඤාං, සමමාදිට්ඨි සමමාචාර්යාමො -පෙ- පඤ්ඤා හො

අවිකේතපො; යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්ච සමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ධර්මාං ධර්මාං වෙදනාකකිං ධර්මාං සඤ්ඤාකකිං ධර්මාං විඤ්ඤාණකකිං, අයං තසමිං සමයෙ සඤ්ඤා රතනිකො හොති ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

165 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති, සුඛස්ස ව පහානා දුක්ඛස්ස ව පහානා පුබ්බෙව සොමනස්ස දෙමනස්සානං අත්ථිභවං අදුක්ඛමසුඛං උපෙක්ඛා සති පාරිසුද්ධිං චතුර්ථස්සානං උපසම්පජ්ජ විහරති පඨවිකසිණං, තසමිං සමයෙ ඵස්සො හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, වේතනා හොති, විතතං හොති, උපෙක්ඛා හොති, විතතස්සෙකග්ගතා හොති, සද්ධිඤ්ඤා හොති, විරිසිඤ්ඤා හොති, සතිඤ්ඤා හොති, සමාධිඤ්ඤා හොති, පඤ්ඤාඤ්ඤා හොති, මතිඤ්ඤා හොති, උපෙක්ඛිඤ්ඤා හොති, ජිවිතිඤ්ඤා හොති, සමාදිට්ඨි හොති, සමාචාරාමො හොති -පෙ- පග්ගාහො හොති, අවිකේතපො හොති, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්ච සමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

තසමිං බො පන සමයෙ චතතාරෙ ඛකිං හොනති, දායතනාති හොනති, දොධානුයො හොනති, තයො ආහාර හොනති, අට්ඨිඤ්ඤාති හොනති, දුච්චිකං ක්කානං හොති, චතුර්ථස්සා මග්ගො හොති, සතතඛලාති හොනති, තයො හෙතු හොනති, ඵකො ඵස්සො හොති, -පෙ- ඵකං ධම්මායතනං හොති, ඵකාධිවේදනා හොති, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්ච සමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

166 කතමො තසමිං සමයෙ සඤ්ඤා රතනිකො හොති? ඵස්සො වේතනා විතතස්සෙකග්ගතා සද්ධිඤ්ඤා විරිසිඤ්ඤා සතිඤ්ඤා සමාධිඤ්ඤා පඤ්ඤාඤ්ඤා ජිවිතිඤ්ඤා, සමාදිට්ඨි සමාචාරාමො -පෙ- පග්ගාහො අවිකේතපො, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්ච සමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ධර්මාං ධර්මාං වෙදනාකකිං ධර්මාං සඤ්ඤාකකිං ධර්මාං විඤ්ඤාණකකිං, අයං තසමිං සමයෙ සඤ්ඤා රතනිකො හොති ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

චතුර්තකණ්ඩො.

පඤ්ඤා කතමො

167 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති විච්චේච්ච කාමෙහි -පෙ- පඨවිකසිණං උපසම්පජ්ජ විහරති පඨවිකසිණං, තසමිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකේතපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

168 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අවිතකකං විචාරමතතං සමාධිජං පිතිසුඛං දුක්ඛස්සානං උපසම්පජ්ජ විහරති පඨවිකසිණං, තසමිං සමයෙ ඵස්සො හොති,

වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, වෙතනා හොති, විතතං හොති, විචාරෙ හොති, පිති හොති, සුඛං හොති, විතතසෙසකායනා හොති, සද්ධිඤ්ඤා හොති, විරිසිඤ්ඤා හොති, සතිඤ්ඤා හොති, සමාධිඤ්ඤා හොති, පඤ්ඤාඤ්ඤා හොති, මතිඤ්ඤා හොති, සොමනස්සිඤ්ඤා හොති, ජීවිතිඤ්ඤා හොති, සමමාදිසි හොති, සමමාචාරාමො හොති, -පෙ-පග්ගාහොති, අවිකෙට්ඨො හොති, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

තස්මිං බො පන සමයෙ ව්‍යාපාරෙ ඛණ්ඩා හොතති, ආයතනාති හොතති, ථෙට්ඨානා හොතති, තයො ආහාරා හොතති, අවසිඤ්ඤාති හොතති, වතුරඛනිකං ඛානං හොති, වතුරඛනිකො මග්ගො හොති, සත්තඛලාති හොතති, තයො ගෙතු හොතති, එකො එසෙසා හොති, -පෙ- එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මඛාතු හොති, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

169 කතමො තස්මිං සමයෙ සඛ්ඛාරකකුණො හොති? එසෙසා වෙතනා විචාරෙ පිති විතතසෙසකායනා, සතිඤ්ඤා, විරිසිඤ්ඤා, සතිඤ්ඤා, සමාධිඤ්ඤා, පඤ්ඤාඤ්ඤා, ජීවිතිඤ්ඤා, සමමාදිසි සමමාචාරාමො, -පෙ-පග්ගාහොති, අවිකෙට්ඨො; යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ධර්මො වෙදනාකකුණං, ධර්මො සඤ්ඤාකකුණං, ධර්මො විඤ්ඤාකකුණං, අයං තස්මිං සමයෙ සඛ්ඛාරකකුණො හොති ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

170 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පප්පතියා මග්ගං භාවෙති, විතකක විචාරනං වූපසමා -පෙ- තතියඤ්ඤානං උපසමප්ප්ප්ප් විතරති පඨවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එසෙසා හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, වෙතනා හොති, විතතං හොති, පිති හොති සුඛං හොති, විතතසෙසකායනා හොති, සද්ධිඤ්ඤා හොති, විරිසිඤ්ඤා හොති, සතිඤ්ඤා හොති, සමාධිඤ්ඤා හොති, පඤ්ඤාඤ්ඤා හොති, මතිඤ්ඤා හොති, සොමනස්සිඤ්ඤා හොති, ජීවිතිඤ්ඤා හොති, සමමාදිසි හොති, සමමාචාරාමො හොති, -පෙ- පග්ගාහොති, අවිකෙට්ඨො හොති, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

තස්මිං බො පන සමයෙ ව්‍යාපාරෙ ඛණ්ඩා හොතති, ආයතනාති හොතති, ථෙට්ඨානා හොතති, තයො ආහාරා හොතති, අවසිඤ්ඤාති හොතති, වතුරඛනිකං ඛානං හොති, වතුරඛනිකො මග්ගො හොති, සත්තඛලාති හොතති, තයො ගෙතු හොතති, එකො එසෙසා හොති, -පෙ- එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මඛාතු හොති, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

171 කතමො තසමිං සමයෙ සඛිංරකකිකො හොති? එසොං වෙනනා පිති විතතසොකග්ගතා සද්ධිඤ්ඤාං විරිසිඤ්ඤාං සතිඤ්ඤාං සමාධිඤ්ඤාං පඤ්ඤාඤ්ඤාං ජිවිතිඤ්ඤාං සමමාදිට්ඨි සමමාචාරාමො -පෙ-පග්ගාහො අවිකෙකපො, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ංපෙඤා වෙදනාකකිකං, ංපෙඤා සඤ්ඤාකකිකං ංපෙඤා විඤ්ඤාණකකිකං, අයං තසමිං සමයෙ සඛිංරකකිකො හොති ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

172 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසමිං සමයෙ රුප්පප්පත්තියා මග්ගං භාවෙති පිතියං ව විරගා-පෙ-වතුන්ඡකිකානං උපසම්පජ්ජ විහරති පඨවිකසිණං තසමිං සමයෙ එසොං හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, වෙනනා හොති, විතතං හොති, සුඛං හොති, විතතසොකග්ගතා හොති, සද්ධිඤ්ඤාං හොති, විරිසිඤ්ඤාං හොති, සතිඤ්ඤාං හොති, සමාධිඤ්ඤාං හොති, පඤ්ඤාඤ්ඤාං හොති, මතිඤ්ඤාං හොති, සොමනස්සිඤ්ඤාං හොති ජිවිතිඤ්ඤාං හොති, සමමාදිට්ඨි හොති, සමමාචාරාමො හොති, -පෙ-පග්ගාහො හොති, අවිකෙකපො හොති, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

තසමිං ඛො පන සමයෙ වන්තාරෙ ඛකිං හොනති, ආයතනාති හොනති ජෙට්ඨායා හොනති, තයො ආහාර හොනති, අට්ඨිඤ්ඤාති හොනති දුච්ඡිකං කිංහං හොති වතුරඛනිකො මග්ගො හොති සත්තබ්බාති හොනති තයො ගෙතු හොනති එකො එසොං හොති -පෙ- එකං ධම්මායතනං හොති එකා ධම්මධාතු හොති, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

173 කතමො තසමිං සමයෙ සඛිංරකකිකො හොති? එසොං වෙනනා විතතසොකග්ගතා සද්ධිඤ්ඤාං විරිසිඤ්ඤාං සතිඤ්ඤාං සමාධිඤ්ඤාං පඤ්ඤාඤ්ඤාං, ජිවිතිඤ්ඤාං සමමාදිට්ඨි සමමාචාරාමො -පෙ-පග්ගාහො අවිකෙකපො යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ංපෙඤා වෙදනාකකිකං ංපෙඤා සඤ්ඤාකකිකං ංපෙඤා විඤ්ඤාණකකිකං, අයං තසමිං සමයෙ සඛිංරකකිකො හොති ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

174 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසමිං සමයෙ රුප්පප්පත්තියා මග්ගං භාවෙති සුඛස්ස ව පහනා දුක්ඛස්ස ව පහනා -පෙ- පඤ්චමඡකිකානං උපසම්පජ්ජ විහරති පඨවිකසිණං, තසමිං සමයෙ එසොං හොති, වෙදනා හොති, සඤ්ඤා හොති, වෙනනා හොති, විතතං හොති, උපෙක්ඛා හොති, විතතසොකග්ගතා හොති, සද්ධිඤ්ඤාං හොති විරිසිඤ්ඤාං හොති, සතිඤ්ඤාං හොති සමාධිඤ්ඤාං හොති පඤ්ඤාඤ්ඤාං හොති මතිඤ්ඤාං හොති, උපෙක්ඛිඤ්ඤාං හොති, ජිවිතිඤ්ඤාං හොති, සමමාදිට්ඨි හොති,

සමවායාමො හොති -පෙ- පඤ්ඤා හොති, අවිකේතො හොති, සෙවා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ති පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො බමමා, ඉමෙ බමමා කුසලා.

තස්මිං ඛො පන සමයෙ චත්තාරෙ බකිං හොනති, ද්වායත්තාති හොනති, ද්වෙ ධාතුයො හොනති තයො ආහාර හොනති, අට්ඨිත්ථියාති හොනති, දුමඞ්ගිකං කිංතං හොති චතුරඞ්ගිකො මග්ගො හොති, සත්තබලාති හොනති, තයො හෙතු හොනති, එකො එසො හොති, -පෙ- එකං බමමායත්තං හොති, එකා බමමානු හොති, යෙවා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ති පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො බමමා, ඉමෙ බමමා කුසලා.

175 කතමෙ තස්මිං සමයෙ සඞ්ඛාරකකිංකො හොති? එසො චෙතනා චිත්තසොකත්තො සත්ථිත්ථියං චිත්ථිත්ථියං සමාධිත්ථියං පඤ්ඤාත්ථියං, ජීවිතිත්ථියං, සමමාදිට්ඨි, සමමාවායාමො -පෙ- පඤ්ඤා, අවිකේතො; යෙවා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ති පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො බමමා සපෙත්වා වෙදනාකකිංකො, සපෙත්වා සඤ්ඤාකකිංකො සපෙත්වා විඤ්ඤාණකකිංකො අයං තස්මිං සමයෙ සඞ්ඛාරකකිංකො හොති ඉමෙ බමමා කුසලා.

සඤ්ඤාකකිංකො.

චතුර්කං පඤ්චකං කිංකො.

නිබ්බිතං.

චන්දනං සපිපදා

176 කතමෙ බමමා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගො හාවෙති විවිච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසමපජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දකිංචිඤ්ඤා පඨමිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එසො හොති -පෙ- අවිකේතො හොති -පෙ- ඉමෙ බමමා කුසලා.

177 කතමෙ බමමා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගො හාවෙති විවිච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසමපජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං ධීප්පාචිඤ්ඤා පඨමිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එසො හොති -පෙ- අවිකේතො හොති -පෙ- ඉමෙ බමමා කුසලා.

178 කතමෙ බමමා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගො හාවෙති විවිච්චෙව කාමෙති පෙ- පඨමඤ්ඤානං¹ උපසමපජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දකිංචිඤ්ඤා පඨමිකසිණං, තස්මිං සමයෙ එසො හොති -පෙ- අවිකේතො හොති -පෙ- ඉමෙ බමමා කුසලා

1. 1, 2, 4, 5 පඨමං කිංකො දුර්ගං කිංකො - තථිතං කිංකො - චතුර්තං කිංකො - පඤ්ඤා, කිංකො.

179 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුද්ධප්පතනියා මග්ගං භාවෙති විච්චේවච කාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛාපට්ඨපදං බ්‍රහ්මාණීයාදිං පඨවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ ඵසොංගොති -පෙ- අවිකේනිපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

180 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුද්ධප්පතනියා මග්ගං භාවෙති විතකකම්මාරුතං චූපසමා -පෙ- දුතියඤ්ඤානං -පෙ- තති යඤ්ඤානං -පෙ- චතුස්සඤ්ඤානං -පෙ- පඤ්ඤාමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුකඛාපට්ඨපදං දකුණිකසිණං -පෙ- දුකඛාපට්ඨපදං බ්‍රහ්මාණීයාදිං පඨවිකසිණං -පෙ- සුඛාපට්ඨපදං දකුණිකසිණං -පෙ- සුඛාපට්ඨපදං බ්‍රහ්මාණීයාදිං පඨවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ ඵසොංගොති -පෙ- අවිකේනිපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

වනසොංගා පට්ඨපදා.

වනනාදි ආරම්භණානි

181 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුද්ධප්පතනියා මග්ගං භාවෙති විච්චේවච කාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති පරිත්තං පරිත්තාරම්මණං පඨවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ ඵසොංගොති -පෙ- අවිකේනිපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

182 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුද්ධප්පතනියා මග්ගං භාවෙති විච්චේවච කාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති පරිත්තං අප්පමාණාරම්මණං පඨවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ ඵසොංගොති -පෙ- අවිකේනිපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

183 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුද්ධප්පතනියා මග්ගං භාවෙති විච්චේවච කාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පමාණං පරිත්තාරම්මණං පඨවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ ඵසොංගොති -පෙ- අවිකේනිපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

184 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුද්ධප්පතනියා මග්ගං භාවෙති විච්චේවච කාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පමාණාරම්මණං පඨවිකසිණං තස්මිං සමයෙ ඵසොංගොති -පෙ- අවිකේනිපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

185 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුද්ධප්පතනියා මග්ගං භාවෙති විතකකම්මාරුතං චූපසමා -පෙ- දුතියඤ්ඤානං -පෙ- තති යඤ්ඤානං -පෙ- චතුස්සඤ්ඤානං -පෙ- පඤ්ඤාමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති පරිත්තං පරිත්තාරම්මණං පඨවිකසිණං -පෙ- පරිත්තං අප්පමාණාරම්මණං පඨවිකසිණං -පෙ- අප්පමාණාරම්මණං පඨවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ ඵසොංගොති -පෙ- අවිකේනිපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

වනනාදි ආරම්භණානි.

සංස්කෘතිය නිවැරදි.

186 කතමෙ බමමා කුසලා? යසිමි. සමයෙ රුදුපපත්තිය. මහං
භාවෙනි විවිචේට්ඨ කාමෙනි -පෙ- පඤ්චකානං උපසම්පජ්ජි විහරති
දුක්ඛාපට්ඨපදං දකුනිසද්ධං පරිත්තං පරිත්තාරමණං පඤ්චකසිණං
තසිමි. සමයෙ එසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ
බමමා කුසලා.

187 කතමෙ බමමා කුසලා? යසීම් සමයෙ රුදුපපනතියා මහතා
හාලෙති විවිලෙව් කාමෙති -පෙ- පයමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති
දුක්ඛාපරිපදං දක්ඛාභික්ඛාදං පරිතතං අපමාණාරමමණං පයවිකාසිණං,
කුසීම් සමයෙ ඵයොසා හොති -පෙ- අවිකෙධිපො හොති -පෙ- ඉමෙ
බමමා කුසලා.

188 කතෘ මධුමා කුසලා? යසීම් සමයේ රුද්‍රප්පතනියා මහතා
 නාවෙනි විවිචෙව්ව නාමෙහි -පෙ- පස්මන්ඩානං උපසම්පජ්ජ විහරති
 දුක්ඛා පච්චදං දකුභිසුදාං අපපාඨානං පරිතොරමනං පස්විකසිණං,
 යසීම් සමයේ ඵයොසා හොති -පෙ- අවිකෙධපො හොති -පෙ- ඉමෙ
 මධුමා කුසලා.

189 කතමෙ ධමමා කුසලා? යසම් සමයෙ රුප්පපතනියා මහං
 භාවෙනි විවිචෙව කාමෙහි -පෙ- පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති
 දුක්ඛාපරිපදං දුක්ඛානිඤ්ඤං අප්පමාණං අප්පමාණාරමණං පඨවි
 කසිණං, තසං සමයෙ ඵයෙසා හොති -පෙ- අවිනෙකපො හොති-පෙ-
 ඉමෙ ධමමා කුසලා.

190 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසිමි. සමයෙ රුපුප්පත්තියා මග්ගං
 කාවෙති ටිට්ඨෙව්ව කාමෙති -පෙ- පස්මජ්ඣානං උපසම්පජ්ජා විහරති
 දුක්ඛාපටිපදං බ්‍යාපාතිඤ්ඤං පරිත්තං. පරිත්තාරමමණං පස්විකසිණං,
 තසම් සමයෙ එසෙසා ගොති -පෙ- අවිනෙකපො ගොති -පෙ- ඉමෙ
 ධම්මා කුසලා.

191 කතමෙ ධම්මා කුසල්ලා? යසම්මි සමයෙ රුද්ධප්පතනියා මඟ්ගා, හාමෙති විවිචෙව ව : කාමෙති -පෙ- පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං බිප්පාතිසුසුං පරිත්තං අප්පමාණාරමමණං පඨවිකසිණං, නසම්මි සමයෙ එසොං ගොති -පෙ- අවිකෙබ්බො ගොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසල්ලා.

192 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම්මි සමයෙ රුද්ධප්පනනිකා මහං
 භාවෙනි විවිදෙව්ව කාමෙති -පෙ- පඨමජ්ඣානං උප්පෙවජ්ජ විහරති
 දුක්ඛාපට්ඨපදං බ්ඨාගිඤ්ඤං අප්පමාණං පට්ඨානාරමණං පඨවිකාසිණං,
 නසම්මි සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකෙහිපො හොති -පෙ- ඉමෙ
 ධම්මා කුසලා.

193 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසීං සමයෙ රුද්ධපපතියා මඟ්ඟො
 හාවෙති විවිදෙව්ව කාමෙති -පෙ- පසම්පකානං උපසම්පජ්ජි විහරති
 දුක්ඛාපට්ඨදං ඛිට්ඨාතිකුසලං අප්පමාණං අප්පමාණාරම්මණං පසිති
 කසිණං, තසමිං සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අවිකෙබ්බො හොති-පෙ-
 ඉමෙ ධම්මා කුසලා,

202 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති විතකක්ඛිවාරුතං චූපසමා -පෙ- දුතියජ්ඣානං -පෙ- තති යජ්ඣානං -පෙ- චතුස්සජ්ඣානං -පෙ- පඤ්චමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං දක්ඛාතිඤ්ඤං පරිත්තාරමමණං පඨවිකසිණං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨපදං දක්ඛාතිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණාරමමණං පඨවිකසිණං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨපදං දක්ඛාතිඤ්ඤං අප්පමාණං පරිත්තාරමමණං පඨවිකසිණං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨපදං ඛිප්පාතිඤ්ඤං පරිත්තං පරිත්තාරමමණං පඨවිකසිණං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨපදං ඛිප්පාතිඤ්ඤං අප්පමාණාරමමණං පඨවිකසිණං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨපදං ඛිප්පාතිඤ්ඤං අප්පමාණං පරිත්තාරමමණං පඨවිකසිණං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨපදං ඛිප්පාතිඤ්ඤං අප්පමාණං පරිත්තාරමමණං පඨවිකසිණං -පෙ- සුඛාපට්ඨපදං දක්ඛාතිඤ්ඤං පරිත්තං පරිත්තාරමමණං පඨවිකසිණං -පෙ- සුඛාපට්ඨපදං දක්ඛාතිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණාරමමණං පඨවිකසිණං -පෙ- සුඛාපට්ඨපදං දක්ඛාතිඤ්ඤං අප්පමාණං පරිත්තාරමමණං පඨවිකසිණං -පෙ- සුඛාපට්ඨපදං දක්ඛාතිඤ්ඤං අප්පමාණං අප්පමාණාරමමණං පඨවිකසිණං -පෙ- සුඛාපට්ඨපදං ඛිප්පාතිඤ්ඤං පරිත්තං පරිත්තාරමමණං පඨවිකසිණං -පෙ- සුඛාපට්ඨපදං ඛිප්පාතිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණාරමමණං පඨවිකසිණං -පෙ- සුඛාපට්ඨපදං ඛිප්පාතිඤ්ඤං අප්පමාණං පරිත්තාරමමණං පඨවිකසිණං -පෙ- සුඛාපට්ඨපදං ඛිප්පාතිඤ්ඤං අප්පමාණං අප්පමාණාරමමණං පඨවිකසිණං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො ගොති -පෙ- අවිකේධපො ගොති ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

සොලසකඛනතුකං.

අධිකසිණං සොලසකඛනතුකං.

203 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති විච්චේව ඛාමෙති -පෙ- පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති ආපොකසිණං -පෙ- තෙජොකසිණං -පෙ- වායොකසිණං -පෙ- නිලිකසිණං -පෙ- පිතකසිණං -පෙ- ලොහිතකසිණං -පෙ- ඔදුතකසිණං; තස්මිං සමයෙ ඵස්සො ගොති -පෙ- අවිකේධපො ගොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

අධිකසිණං සොලසකඛනතුකං.

අභිභාසනනානි (i) පරිත්තනානි

204 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣාතං අරුපසංඤ්ඤි බිතිඤ්ඤා රූපානි පස්සති පරිත්තනානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පස්සාමිති විච්චේව ඛාමෙති -පෙ- පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො ගොති -පෙ- අවිකේධපො ගොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

205 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අඤ්ඤානං අරුපසංඝෙය්ඤ්ඤි බහිඤ්ඤා රුපානි පසංහති පරිත්තානි තානි අභිභුය්ස ජානාමි පසංසාමිති -පෙ- විතකකම්මාරාතං වූපසමා-පෙ- දුතියඤ්ඤානං -පෙ- තතියඤ්ඤානං -පෙ- චතුස්සඤ්ඤානං -පෙ- පඤ්ඤා මඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති තස්මිං සමයෙ ඵසොංගා හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

වතසොංසපට්ඨපද.

206 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අඤ්ඤානං අරුපසංඝෙය්ඤ්ඤි බහිඤ්ඤා රුපානි පසංහති පරිත්තානි තානි අභිභුය්ස ජානාමි පසංසාමිති විච්චේව භාමෙති -පෙ- පඨ මඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං දඤ්ඤානිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵසොංගා හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

207 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අඤ්ඤානං අරුපසංඝෙය්ඤ්ඤි බහිඤ්ඤා රුපානි පසංහති පරිත්තානි තානි අභිභුය්ස ජානාමි පසංසාමිති විච්චේව භාමෙති -පෙ- පඨ මඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං බ්වපානිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵසොංගා හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

208 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අඤ්ඤානං අරුපසංඝෙය්ඤ්ඤි බහිඤ්ඤා රුපානි පසංහති පරිත්තානි තානි අභිභුය්ස ජානාමි පසංසාමිති විච්චේව භාමෙති -පෙ- පඨ මඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛාපට්ඨපදං දඤ්ඤානිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵසොංගා හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

209 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අඤ්ඤානං අරුපසංඝෙය්ඤ්ඤි බහිඤ්ඤා රුපානි පසංහති පරිත්තානි තානි අභිභුය්ස ජානාමි පසංසාමිති විච්චේව භාමෙති -පෙ- පඨ මඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛාපට්ඨපදං බ්වපානිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵසොංගා හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

210 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අඤ්ඤානං අරුපසංඝෙය්ඤ්ඤි බහිඤ්ඤා රුපානි පසංහති පරිත්තානි තානි අභිභුය්ස ජානාමි පසංසාමිති විතකකම්මාරාතං වූපසමා -පෙ- දුතියඤ්ඤානං -පෙ- තතියඤ්ඤානං -පෙ- චතුස්සඤ්ඤානං -පෙ- පඤ්ඤා මඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං දඤ්ඤානිඤ්ඤං -පෙ- දුක්ඛා පට්ඨපදං බ්වපානිඤ්ඤං -පෙ- සුඛාපට්ඨපදං බ්වපානිඤ්ඤං තස්මිං සමයෙ ඵසොංගා හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

වතසොංසපට්ඨපද.

මෙ ආරම්භණි

211 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසංඤ්ඤි බහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි තානි අභිභුග්ග ජානාමි පස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි-පෙ-පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති පරිත්තං පරිත්තාරම්මණං තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

212 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසංඤ්ඤි බහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි තානි අභිභුග්ග ජානාමි පස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි-පෙ-පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පමාණං පරිත්තාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

213 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසංඤ්ඤි බහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි තානි අභිභුග්ග ජානාමි පස්සාමිති විතක්කවිමාරුතං වූපසමා -පෙ- දුතියජ්ඣානං -පෙ- තතියජ්ඣානං -පෙ- චතුත්ථජ්ඣානං -පෙ- පඤ්ච මජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති පරිත්තං පරිත්තාරම්මණං -පෙ- අප්පමාණං පරිත්තාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති පෙ- අවිකෙඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

මෙ ආරම්භණි.

අධ්වනිගනනං.

214 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසංඤ්ඤි බහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි තානි අභිභුග්ග ජානාමි පස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි-පෙ-පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං දකුභිඤ්ඤං පරිත්තං පරිත්තාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

215 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසංඤ්ඤි බහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි තානි අභිභුග්ග ජානාමි පස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි-පෙ-පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං දකුභිඤ්ඤං අප්පමාණං පරිත්තාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

216 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසංඤ්ඤි බහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි තානි අභිභුග්ග ජානාමි පස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි-පෙ-පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං බිප්පාභිඤ්ඤං පරිත්තං පරිත්තාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

217 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤාඨි බහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි-පෙ-පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපටිපදං බිප්පාහිඤ්ඤං අප්පමාණං පරිත්තා රමමණං, තස්මිං සමයෙ එසෙසා හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති-පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

218 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤාඨි බහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි-පෙ-පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛාපටිපදං දකුභිඤ්ඤං පරිත්තං පරිත්තා රමමණං, තස්මිං සමයෙ එසෙසා හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති-පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

219 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤාඨි බහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි-පෙ-පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛාපටිපදං දකුභිඤ්ඤං අප්පමාණං පරිත්තා රමමණං, තස්මිං සමයෙ එසෙසා හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති-පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

220 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤාඨි බහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි-පෙ-පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛාපටිපදං බිප්පාහිඤ්ඤං පරිත්තං පරිත්තා රමමණං, තස්මිං සමයෙ එසෙසා හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති-පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

221 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤාඨි බහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි-පෙ-පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛාපටිපදං බිප්පාහිඤ්ඤං අප්පමාණං පරිත්තා රමමණං, තස්මිං සමයෙ එසෙසා හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති-පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

222 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤාඨි බහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පස්සාමිති විනක්ඛන්ධාරානං චූපසමා -පෙ- දුතිස්සකානං -පෙ- උපසම්පජ්ජ විහරති -පෙ- තතිස්සකානං -පෙ- චතුස්සකානං -පෙ- පඤ්චස්සකානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපටිපදං දකුභිඤ්ඤං පරිත්තං පරිත්තාරමමණං -පෙ- දුක්ඛාපටිපදං දකුභිඤ්ඤං අප්පමාණං පරිත්තාරමමණං -පෙ- දුක්ඛාපටිපදං බිප්පාහිඤ්ඤං පරිත්තං පරිත්තාරමමණං -පෙ- දුක්ඛාපටිපදං බිප්පාහිඤ්ඤං අප්පමාණං පරිත්තාරමමණං -පෙ- සුඛාපටිපදං දකුභිඤ්ඤං අප්පමාණං

පරිත්තාරමමණං -පෙ- සුඛාපට්ඨදං ඛිප්පාභිඤ්ඤං අප්පමාණං පරිත්තාරමමණං, තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

අධ්මකාමනාමං.

ඉදමපි අධ්මකාමනාමං.

223 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපතනියා මග්ගා භාවෙති අර්කිතතං අරුපසඤ්ඤාදි ඛිතිඤ්ඤා රුපානි පස්සති පරිත්තාරානි සුචණ්ණදුබ්බණ්ණානි තානි අභිභුග්ග ජානාමි පස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

224 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපතනියා මග්ගා භාවෙති අර්කිතතං අරුපසඤ්ඤාදි ඛිතිඤ්ඤා රුපානි පස්සති පරිත්තාරානි සුචණ්ණදුබ්බණ්ණානි තානි අභිභුග්ග ජානාමි පස්සාමිති විතකක විචාරකං චූපසමා -පෙ- දුතියඤ්ඤානං -පෙ- තතියඤ්ඤානං -පෙ- චතුත්ථඤ්ඤානං -පෙ- පඤ්චමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

ඉදමපි අධ්මකාමනාමං.

ii අප්පමාණානි

225 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපතනියා මග්ගා භාවෙති අර්කිතතං අරුපසඤ්ඤාදි ඛිතිඤ්ඤා රුපානි පස්සති අප්පමාණානි තානි අභිභුග්ග ජානාමි පස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

226 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපතනියා මග්ගා භාවෙති අර්කිතතං අරුපසඤ්ඤාදි ඛිතිඤ්ඤා රුපානි පස්සති අප්පමාණානි තානි අභිභුග්ග ජානාමි පස්සාමිති විතකක විචාරකං චූපසමා -පෙ- දුතියඤ්ඤානං -පෙ- තතියඤ්ඤානං -පෙ- චතුත්ථඤ්ඤානං -පෙ- පඤ්චමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

චනස්සො පට්ඨද

227 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුප්පපතනියා මග්ගා භාවෙති අර්කිතතං අරුපසඤ්ඤාදි ඛිතිඤ්ඤා රුපානි පස්සති අප්පමාණානි තානි අභිභුග්ග ජානාමි පස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

228 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤි බ්හිද්ධා රුපානි පසස්සති අප්පමාණානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පසස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි-පෙ-පඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං බිප්පාතිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵසොංගොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

229 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤි බ්හිද්ධා රුපානි පසස්සති අප්පමාණානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පසස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි-පෙ-පඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති සුඛාපට්ඨපදං දකුණිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵසොංගොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

230 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤි බ්හිද්ධා රුපානි පසස්සති අප්පමාණානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පසස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි-පෙ-පඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති සුඛාපට්ඨපදං බිප්පාතිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵසොංගොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

231 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤි බ්හිද්ධා රුපානි පසස්සති අප්පමාණානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පසස්සාමිති විනක්ඛවිවාරනං චූපසමා-පෙ-දුතියජ්ඣානං-පෙ- තතියජ්ඣානං-පෙ- චතුත්ථජ්ඣානං-පෙ- පඤ්ඤා මජ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති දුක්ඛා පට්ඨපදං දකුණිඤ්ඤං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨපදං බිප්පාතිඤ්ඤං-පෙ- සුඛාපට්ඨපදං දකුණිඤ්ඤං -පෙ- සුඛාපට්ඨපදං බිප්පාතිඤ්ඤං තස්මිං සමයෙ ඵසොංගොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

මහසෙසා පටිපදා.

මෙ ආරම්භානි

232 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤි බ්හිද්ධා රුපානි පසස්සති අප්පමාණානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පසස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි-පෙ-පඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති පරිත්තං අප්පමාණාරම්භං, තස්මිං සමයෙ ඵසොංගොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා

233 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසඤ්ඤි බ්හිද්ධා රුපානි පසස්සති අප්පමාණානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පසස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි-පෙ-පඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති අප්පමාණං අප්පමාණාරම්භං, තස්මිං සමයෙ ඵසොංගොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

234 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසංඤ්ඤි බහිද්ධා රුපානි පසස්සති අප්පමාණානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පසස්සාමිති විනක්ක විවාරුතං වූපසමා -පෙ- දුති යජ්ඣානං-පෙ- තති යජ්ඣානං-පෙ-වතුන් ජ්ඣානං-පෙ-පඤ්ඤාමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති පරිත්තං අප්පමාණාරම්මං -පෙ- අප්පමාණං අප්පමාණාරම්මණං, තසම් සමයෙ ඵසො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා, වෙ අරම්මණානි.

අපරම්ප අධිකානනාකං

235 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසංඤ්ඤි බහිද්ධා රුපානි පසස්සති අප්පමාණානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පසස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි-පෙ-පඤ්ඤාමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං දුක්ඛානිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණාරම්මණං, තසම් සමයෙ ඵසො භොති -පෙ- අවිකේනපො භොති-පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

236 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසංඤ්ඤි බහිද්ධා රුපානි පසස්සති අප්පමාණානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පසස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි-පෙ-පඤ්ඤාමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං දුක්ඛානිඤ්ඤං අප්පමාණං අප්පමාණාරම්මණං, තසම් සමයෙ ඵසො භොති -පෙ- අවිකේනපො භොති-පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

237 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසංඤ්ඤි බහිද්ධා රුපානි පසස්සති අප්පමාණානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පසස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි-පෙ-පඤ්ඤාමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං බිප්පානිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණාරම්මණං, තසම් සමයෙ ඵසො භොති -පෙ- අවිකේනපො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

238 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසංඤ්ඤි බහිද්ධා රුපානි පසස්සති අප්පමාණානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පසස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි-පෙ-පඤ්ඤාමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං බිප්පානිඤ්ඤං අප්පමාණං අප්පමාණාරම්මණං, තසම් සමයෙ ඵසො භොති -පෙ- අවිකේනපො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

239 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුප්පපත්තියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣන්තං අරුපසංඤ්ඤි බහිද්ධා රුපානි පසස්සති අප්පමාණානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පසස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි-පෙ-පඤ්ඤාමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛාපට්ඨපදං දුක්ඛානිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණාරම්මණං, තසම් සමයෙ ඵසො භොති -පෙ- අවිකේනපො භොති-පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

240 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣතනං අරුපසඤ්ඤාඃ ඛණ්ඩා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙති-පෙ-පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති සුඛාපටිපදං දකුණිඤ්ඤං අප්පමාණං අප්පමාණා රමමණං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති-පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

241 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣතනං අරුපසඤ්ඤාඃ ඛණ්ඩා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙති-පෙ-පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති සුඛාපටිපදං ඛිප්පාභිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණා රමමණං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති-පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

242 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣතනං අරුපසඤ්ඤාඃ ඛණ්ඩා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙති-පෙ-පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති සුඛාපටිපදං ඛිප්පාභිඤ්ඤං අප්පමාණං අප්පමාණා රමමණං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ-අවිකෙඛපො හොති-පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

243 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣතනං අරුපසඤ්ඤාඃ ඛණ්ඩා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පස්සාමිති විතකකච්චාරුතං චූපසමා -පෙ- දුතියජ්ඣානං -පෙ- තතියජ්ඣානං -පෙ- චතුත්ථජ්ඣානං -පෙ- පඤ්ච මජ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති දුක්ඛාපටිපදං දකුණිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණාරමමණං -පෙ- දුක්ඛාපටිපදං දකුණිඤ්ඤං අප්පමාණං අප්ප මාණාරමමණං -පෙ- දුක්ඛාපටිපදං ඛිප්පාභිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණා රමමණං -පෙ- සුඛාපටිපදං දකුණිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණාරමමණං -පෙ- සුඛාපටිපදං දකුණිඤ්ඤං අප්පමාණං අප්පමාණාරමමණං -පෙ- සුඛාපටිපදං ඛිප්පාභිඤ්ඤං පරිත්තං අප්පමාණාරමමණං -පෙ- සුඛා පටිපදං ඛිප්පාභිඤ්ඤං අප්පමාණං අප්පමාණාරමමණං, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

අපරමපි අධ්මකඛනතුකං.

ඉදමපි අධ්මකඛනතුකං.

244 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපතනියා මග්ගං භාවෙති අජ්ඣතනං අරුපසඤ්ඤාඃ ඛණ්ඩා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි සුවණ්ණදුබ්බණ්ණානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පස්සාමිති විවිච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති-පෙ- අවිකෙඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

245 කතමෙ බමමා කුසලා? යසම් සමයෙ රුජුපපතනියා මග්ගං භාවෙනි අර්කිතතං අරුපසඤ්ඤි බහිඤ්ඤා රුපානි පසානි අපමාණානි සුචණ්ණදුබ්බණ්ණානි තානි අභිභූයස් ජානාමි පසාමිති විතක්ක විමාරතං වුපසමා -පෙ- දුතියර්කිතං -පෙ- තතියර්කිතං -පෙ- චතුත්තර්කිතං -පෙ-පඤ්චමර්කිතං උපසමපජ්ජ විහරති, තසම් සමයෙ ඵසො භොති -පෙ- අවිකේධපො භොති -පෙ- ඉමෙ බමමා කුසලා.

ඉදමපි අධිකතවතුකං.

246 කතමෙ බමමා කුසලා? යසම් සමයෙ රුජුපපතනියා මග්ගං භාවෙනි අර්කිතතං අරුපසඤ්ඤි බහිඤ්ඤා රුපානි පසානි නිලානි නිලවණ්ණානි නිල නිදසානානි නිලනිභාසානි, තානි අභිභූයස් ජානාමි පසාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පඨමර්කිතං උපසමපජ්ජ විහරති, තසම් සමයෙ ඵසො භොති -පෙ- අවිකේධපො භොති -පෙ- ඉමෙ බමමා කුසලා.

247 කතමෙ බමමා කුසලා? යසම් සමයෙ රුජුපපතනියා මග්ගං භාවෙනි අර්කිතතං අරුපසඤ්ඤි බහිඤ්ඤා රුපානි පසානි පිතානි පිතවණ්ණානි පිතනිදසානානි පිතනිභාසානි -පෙ- ලොභිතකානි ලොභිතකවණ්ණානි ලොභිතකනිදසානානි ලොභිතකනිභාසානි -පෙ- ඔදතානි ඔදතවණ්ණානි¹ ඔදතනිදසානානි ඔදතනිභාසානි, තානි අභිභූයස් ජානාමි පසාමිති විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පඨමර්කිතං උපසමපජ්ජ විහරති තසම් සමයෙ ඵසො භොති -පෙ- අවිකේධපො භොති -පෙ- ඉමෙ බමමා කුසලා.

ඉමානිපි අභිභාසනානි සොලසකතවතුකානි.

නීති විමොක්ඛානි සොලසකතවතුකානි.

248 කතමෙ බමමා කුසලා? යසම් සමයෙ රුජුපපතනියා මග්ගං භාවෙනි රුපි රුපානි පසානි විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පඨමර්කිතං උපසමපජ්ජ විහරති තසම් සමයෙ ඵසො භොති -පෙ- අවිකේධපො භොති -පෙ- ඉමෙ බමමා කුසලා.

249 කතමෙ බමමා කුසලා? යසම් සමයෙ රුජුපපතනියා මග්ගං භාවෙනි අර්කිතතං අරුපසඤ්ඤි බහිඤ්ඤාරුපානි පසානි විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ-පඨමර්කිතං උපසමපජ්ජ විහරති, තසම් සමයෙ ඵසො භොති -පෙ- අවිකේධපො භොති -පෙ- ඉමෙ බමමා කුසලා.

250 කතමෙ බමමා කුසලා? යසම් සමයෙ රුජුපපතනියා මග්ගං භාවෙනි සුභනනි අබ්බුතො² භොති විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පඨමර්කිතං උපසමපජ්ජ විහරති තසම් සමයෙ ඵසො භොති -පෙ- අවිකේධපො භොති -පෙ- ඉමෙ බමමා කුසලා.

ඉමානිපි නීති විමොක්ඛානි සොලසකතවතුකානි.

1. 1. ඔදතකවණ්ණානි, 2. 1. 3, 4, 5, සුභනනිවිවිච්චෙව.

වනනාදි බ්‍රහ්මවිහාරජ්‍යානාහි සොලසකඛනතුනාහි.

251 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපතනියා මඤ්ඤාචෙති විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජා විහරති මෙත්තාසහගතං, තස්මිං සමයෙ ඵසෙසා හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

252 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපතනියා මඤ්ඤාචෙති විතකක විවාරුතං චූපසමා -පෙ- දුතියජ්ඣානං උපසම්පජ්ජා විහරති මෙත්තා සහගතං, තස්මිං සමයෙ ඵසෙසා හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

253 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපතනියා මඤ්ඤාචෙති පිතියා ව විරුගා -පෙ- තතියජ්ඣානං උපසම්පජ්ජා විහරති මෙත්තාසහගතං, තස්මිං සමයෙ ඵසෙසා හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

254 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපතනියා මඤ්ඤාචෙති විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජා විහරති මෙත්තාසහගතං තස්මිං සමයෙ ඵසෙසා හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

255 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපතනියා මඤ්ඤාචෙති අවිතකක විවාරමතං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියජ්ඣානං උපසම්පජ්ජා විහරති මෙත්තාසහගතං, තස්මිං සමයෙ ඵසෙසා හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

256 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපතනියා මඤ්ඤාචෙති විතකක විවාරුතං චූපසමා -පෙ- තතියජ්ඣානං උපසම්පජ්ජා විහරති මෙත්තාසහගතං, තස්මිං සමයෙ ඵසෙසා හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

257 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපතනියා මඤ්ඤාචෙති පිතියා ව විරුගා -පෙ- චතුත්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජා විහරති මෙත්තාසහගතං, තස්මිං සමයෙ ඵසෙසා හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

258 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපතනියා මඤ්ඤාචෙති විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජා විහරති කරුණාසහගතං, තස්මිං සමයෙ ඵසෙසා හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

259 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රුපුපපතනියා මඤ්ඤාචෙති විතකක විවාරුතං චූපසමා -පෙ- දුතියජ්ඣානං -පෙ- තතියජ්ඣානං -පෙ- චතුත්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජා විහරති කරුණාසහගතං, තස්මිං සමයෙ ඵසෙසා හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

260 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුප්පපතනියා මග්ගං භාවෙති විවිච්චව කාමෙති -පෙ- පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති මුද්දිතාසගගතං, තස්මි සමයෙ ඵය්සො හොති -පෙ- අවිකෙධිපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

261 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුප්පපතනියා මග්ගං භාවෙති සුඛස්ස ව පභානා -පෙ- චතුර්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති උපෙක්ඛාසගගතං, තස්මි සමයෙ ඵය්සො හොති -පෙ- අවිකෙධිපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

වනනාපි බුහුමනිභාරකානානි සොලසකඛනතුකානි.

අසුභජ්ඣානං සොලසකඛනතුකං.

262 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුප්පපතනියා මග්ගං භාවෙති විවිච්චව කාමෙති -පෙ- පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති උද්ධුමානකසංඝරුසගගතං, තස්මි සමයෙ ඵය්සො හොති -පෙ- අවිකෙධිපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

263 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ රුප්පපතනියා මග්ගං භාවෙති විවිච්චව කාමෙති -පෙ- පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති විනිලකසංඝරුසගගතං -පෙ- විපුබ්බකසංඝරුසගගතං -පෙ- විච්ඡිද්ධකසංඝරුසගගතං -පෙ- වික්ඛාධිතකසංඝරුසගගතං -පෙ- වික්ඛින්නකසංඝරුසගගතං -පෙ- හතවික්ඛින්නකසංඝරුසගගතං -පෙ- ලොභිතකසංඝරුසගගතං -පෙ- පුලවකසංඝරුසගගතං -පෙ- අට්ඨිකසංඝරුසගගතං, තස්මි සමයෙ ඵය්සො හොති -පෙ- අවිකෙධිපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

අසුභජ්ඣානං සොලසකඛනතුකං.

රුපාවචර කුසලං.

අරුපාවචරකුසලවිනනානි.

264 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ අරුප්පපතනියා මග්ගං භාවෙති සබ්බසො රුපසංඝරුසගගතං සමතික්කමා පටිසංඝරුසගගතං අත්ථගමා නානත්තසංඝරුසගගතං අමනසිකාර ආකාසානඤ්චායනනසංඝරුසගගතං සුඛස්ස ව පභානා -පෙ- චතුර්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති උපෙක්ඛාසගගතං, තස්මි සමයෙ ඵය්සො හොති -පෙ- අවිකෙධිපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

265 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යසම් සමයෙ අරුප්පපතනියා මග්ගං භාවෙති සබ්බසො ආකාසානඤ්චායනනං සමතික්කමම විඤ්ඤාණඤ්චායනනසංඝරුසගගතං සුඛස්ස ව පභානා -පෙ- චතුර්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති උපෙක්ඛාසගගතං, තස්මි සමයෙ ඵය්සො හොති -පෙ- අවිකෙධිපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

266 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ අරුපුප්පතනියා මග්ගං භාවෙති සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතිකකමම ආතිඤ්ඤාඤ්ඤායතනසඤ්ඤාසහගතං සුබස්ස ව පභානා -පෙ- වතුන්ඤ්ඤානං උප සම්පජ්ජ විහරති උපෙකකා සහගතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති -පෙ- අවිකෙඛපො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

267 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ අරුපුප්පතනියා මග්ගං භාවෙති සබ්බසො ආතිඤ්ඤාඤ්ඤායතනං සමතිකකමම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන සඤ්ඤාසහගතං සුබස්ස ව පභානා -පෙ- වතුන්ඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති උපෙකකාසහගතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති -පෙ- අවිකෙඛපො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

වචනානි අරුපඤ්ඤානානි සොලසකකතතුකානි.

අරුපාවචර කුසලවිනානි.

නෙභුමකකුසලවිනානි.

268 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරං කුසලං විනතං උප්පන්නං භොති සොමනස්සසහගතං ඤ්ඤාණසම්පයුත්තං හීනං -පෙ- මජ්ඣිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං -පෙ- ඡන්දුඛිපතෙය්‍යං -පෙ- විරියාධිපතෙය්‍යං -පෙ- විතතාධිපතෙය්‍යං -පෙ- විමංසාධිපතෙය්‍යං -පෙ- ඡන්දුඛිපතෙය්‍යං හීනං -පෙ- මජ්ඣිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං -පෙ- විරියාධිපතෙය්‍යං හීනං -පෙ- මජ්ඣිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති, -පෙ- අවිකෙඛපො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

269 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරං කුසලං විනතං උප්පන්නං භොති සොමනස්සසහගතං ඤ්ඤාණසම්පයුත්තං සසඛ්ඛාරෙන -පෙ- සොමනස්සසහගතං ඤ්ඤාණවිප්පයුත්තං -පෙ- සොමනස්සසහගතං ඤ්ඤාණවිප්පයුත්තං සසඛ්ඛාරෙන -පෙ- උපෙකකාසහගතං ඤ්ඤාණසම්පයුත්තං -පෙ- උපෙකකාසහගතං ඤ්ඤාණසම්පයුත්තං සසඛ්ඛාරෙන -පෙ- උපෙකකාසහගතං ඤ්ඤාණවිප්පයුත්තං හීනං -පෙ- උපෙකකාසහගතං ඤ්ඤාණවිප්පයුත්තං සසඛ්ඛාරෙන හීනං -පෙ- මජ්ඣිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං -පෙ- ඡන්දුඛිපතෙය්‍යං -පෙ- විරියාධිපතෙය්‍යං -පෙ- විතතාධිපතෙය්‍යං -පෙ- ඡන්දුඛිපතෙය්‍යං හීනං -පෙ- මජ්ඣිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං විරියාධිපතෙය්‍යං හීනං -පෙ- මජ්ඣිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං -පෙ- විතතාධිපතෙය්‍යං හීනං -පෙ- මජ්ඣිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති -පෙ- අවිකෙඛපො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

කාමාවචරකුසලං.

රූපාවචර කුසලං.

270 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රූපප්පත්තියා මග්ගං භාවෙති විච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති පඨවිකසිණං හිනං -පෙ- මඤ්ඤිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං -පෙ- ඡන්ද්‍රාධිපතෙය්‍යං -පෙ- විරියාධිපතෙය්‍යං -පෙ- විතතාධිපතෙය්‍යං -පෙ- විමංසාධිපතෙය්‍යං -පෙ- ඡන්ද්‍රාධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ- මඤ්ඤිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං -පෙ- විරියාධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ- මඤ්ඤිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං -පෙ- විතතාධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ- මඤ්ඤිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං විමංසාධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ- මඤ්ඤිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං, තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

271 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ රූපප්පත්තියා මග්ගං භාවෙති විතකක විවාරානං -පෙ- දුතියඤ්ඤානං -පෙ- තතියඤ්ඤානං -පෙ- චතුර්ඤ්ඤානං -පෙ- පඤ්ඤාමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති පඨවිකසිණං හිනං -පෙ- මඤ්ඤිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං -පෙ- ඡන්ද්‍රාධිපතෙය්‍යං -පෙ- විරියාධිපතෙය්‍යං -පෙ- විතතාධිපතෙය්‍යං -පෙ- විමංසාධිපතෙය්‍යං -පෙ- ඡන්ද්‍රාධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ- මඤ්ඤිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං -පෙ- විරියාධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ- මඤ්ඤිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං -පෙ- විතතාධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ- මඤ්ඤිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං -පෙ- විමංසාධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ- මඤ්ඤිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං, තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

රූපාවචර කුසලං.

අරූපාවචර කුසලං.

272 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ අරූපප්පත්තියා මග්ගං භාවෙති සබ්බසො රූපසංඤ්ඤානං සමතිකකමා පටිසංඤ්ඤානං අත්ථගමා නානතතසංඤ්ඤානං අමනසිකාරා ආකාසානඤ්ඤායතන සංඤ්ඤා සහගතං සුඛස්ස ච පභානා -පෙ- චතුර්ඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති හිනං -පෙ- මඤ්ඤිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං -පෙ- ඡන්ද්‍රාධිපතෙය්‍යං -පෙ- විරියාධිපතෙය්‍යං -පෙ- විතතාධිපතෙය්‍යං -පෙ- විමංසාධිපතෙය්‍යං -පෙ- ඡන්ද්‍රාධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ- මඤ්ඤිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං -පෙ- විරියාධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ- මඤ්ඤිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං -පෙ- විතතාධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ- මඤ්ඤිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං -පෙ- විමංසාධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ- මඤ්ඤිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං, තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

273 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ අරූපප්පත්තියා මග්ගං භාවෙති සබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතිකකමම විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසංඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පභානා -පෙ- චතුර්ඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති හිනං -පෙ- මඤ්ඤිමං -පෙ- පඤ්ඤිතං -පෙ- ඡන්ද්‍රාධිපතෙය්‍යං -පෙ- විරියාධිපතෙය්‍යං -පෙ- විතතාධිපතෙය්‍යං -පෙ- විමංසාධිපතෙය්‍යං -පෙ- ඡන්ද්‍රාධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ- මඤ්ඤිමං -පෙ-

පණීතං -පෙ- විරියාධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ- මජ්ඣිමං -පෙ- පණීතං
-පෙ- විතතාධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ- මජ්ඣිමං -පෙ- පණීතං -පෙ-
විමංසාධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ- මජ්ඣිමං -පෙ- පණීතං, තස්මිං සමයෙ
එස්සො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

274 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ අරුපුපපතනියා මග්ගං
භාවෙති සබ්බස්සො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතික්කමම ආකිඤ්ඤාඤ්ඤා
යතන සඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පභානා -පෙ- චතුස්සංකානං උප
සම්පජ්ජ විහරති හිනං -පෙ- මජ්ඣිමං -පෙ- පණීතං -පෙ- ඡන්ද්‍රධි
පතෙය්‍යං -පෙ- විරියාධිපතෙය්‍යං -පෙ- විතතාධිපතෙය්‍යං -පෙ- විමං
සාධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ- මජ්ඣිමං -පෙ- පණීතං -පෙ- විරියාධිපතෙය්‍යං
හිනං -පෙ- මජ්ඣිමං -පෙ- පණීතං -පෙ- විතතාධිපතෙය්‍යං හිනං
-පෙ- මජ්ඣිමං -පෙ- පණීතං -පෙ- විමංසාධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ-
මජ්ඣිමං -පෙ- පණීතං -පෙ- විමංසාධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ- මජ්ඣිමං
-පෙ- පණීතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති -පෙ- අවිකේධපො
හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

275 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ අරුපුපපතනියා මග්ගං
භාවෙති සබ්බස්සො ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනං සමතික්කමම තෙවසඤ්ඤානා
සඤ්ඤායතනසඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පභානා -පෙ- චතුස්සංකානං
උපසම්පජ්ජ විහරති හිනං -පෙ- මජ්ඣිමං -පෙ- පණීතං -පෙ- ඡන්ද්‍රධි
පතෙය්‍යං -පෙ- විරියාධිපතෙය්‍යං -පෙ- විතතාධිපතෙය්‍යං -පෙ- විමං
සාධිපතෙය්‍යං -පෙ- ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ- මජ්ඣිමං -පෙ- පණීතං
-පෙ- විරියාධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ- මජ්ඣිමං -පෙ- පණීතං -පෙ- විමං
සාධිපතෙය්‍යං හිනං -පෙ- මජ්ඣිමං -පෙ- පණීතං, තස්මිං සමයෙ
එස්සො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

අරුපාවචර කුසලං.

ලොකුත්තර කුසලවිත්තානි.

276 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ක්කානං
භාවෙති නීය්‍යානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය
භූමියා පතනියා විච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමස්සංකානං උපසම්පජ්ජ
විහරති දුක්ඛාපටිපදං දක්ඛානිඤ්ඤං තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති
වෙදනා හොති සඤ්ඤා හොති චේතනා හොති විතතං හොති විතකේකා
හොති විචාරෙ හොති පිති හොති සුඛං හොති විතතස්සෙකාග්ගතා
හොති සද්ධිඤ්ඤා හොති විරිසිඤ්ඤා හොති සතිඤ්ඤා හොති සමාධිඤ්ඤා
හොති පඤ්ඤාඤ්ඤා හොති මනිඤ්ඤා හොති සොමනස්සිඤ්ඤා හොති
ඡ්චිතිඤ්ඤා හොති අනඤ්ඤානඤ්ඤාස්සාමිතිඤ්ඤා හොති සමාදිට්ඨි
හොති. සමමාසඤ්ඤාපෙදා හොති සමමාචාරා හොති සමමාකමමනො
හොති සමමාආජ්චො හොති සමමාචාරායමො හොති සමමාසති හොති

සමමාසමාධි හොති සඤ්ඤාබලං හොති විරියබලං හොති සතිබලං හොති සමාධිබලං හොති පඤ්ඤාබලං හොති තීර්ථබලං හොති ඔත්තප්පබලං හොති අලොභො හොති අද්දෙසො හොති අමොහො හොති අනභිජ්ඣා හොති අව්‍යාපාදො හොති සමමාදිට්ඨි හොති තීරි හොති ඔත්තප්පං හොති කායපස්සද්ධි හොති චිත්තපස්සද්ධි හොති කායලභ්‍යතා හොති චිත්තලභ්‍යතා හොති කායමුද්‍රතා හොති චිත්තමුද්‍රතා හොති කාය කම්මසුද්ධතා හොති චිත්තකම්මසුද්ධතා හොති කායපාගුඤ්ඤතා හොති චිත්තපාගුඤ්ඤතා හොති කායුජ්ජ්‍යතා හොති චිත්තඋජ්ජ්‍යතා හොති සති හොති සමප්ප්පසුද්ධං හොති සමප්පො හොති විපස්සනා හොති පඤ්ඤානා හොති අවිකේධපො හොති යෙ වා පන නසම්මි සමයෙ අඤ්ඤාපි අභි පටිවට්ඨමුප්පන්නා අරුපිනො බමමා, ඉමෙ බමමා කුසලා.

277 කතමො නසම්මි සමයෙ ඵසො හොති? යො නසම්මි සමයෙ ඵසො ඵසො ඵසො සමුප්පසනා සමුප්පසිතතනං, අයං නසම්මි සමයෙ ඵසො හොති.

278 කතමා නසම්මි සමයෙ වෙදනා හොති? යං නසම්මි සමයෙ නප්පා මනො විඤ්ඤාණධාතු සමථස්සජං වෙනසිකං සාතං වෙනසිකං සුඛං වෙනො සමථස්සජං සාතං සුඛං වෙදගිතං වෙනො සමථස්සජං සාතං සුඛං වෙදනා, අයං නසම්මි සමයෙ වෙදනා හොති.

279 කතමා නසම්මි සමයෙ සඤ්ඤා හොති? යා නසම්මි සමයෙ නප්පා මනො විඤ්ඤාණධාතු සමථස්සජං සඤ්ඤා සඤ්ඤානනා සඤ්ඤාතිතතනං, අයං නසම්මි සමයෙ සඤ්ඤා හොති.

280 කතමා නසම්මි සමයෙ වෙනනා හොති? යා නසම්මි සමයෙ නප්පා මනො විඤ්ඤාණධාතු සමථස්සජං වෙනනා සඤ්ඤානනා වෙනගි තතනං, අයං නසම්මි සමයෙ වෙනනා හොති.

281 කතමං නසම්මි සමයෙ විතනං හොති? යං නසම්මි සමයෙ විතනං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනිජ්ජියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකධිකො නප්පා මනො විඤ්ඤාණධාතු ඉදං නසම්මි සමයෙ විතනං හොති.

282 කතමො නසම්මි සමයෙ විතකෙකා හොති? යො නසම්මි සමයෙ තකෙකා විතකෙකා සඞ්ඛිකප්පො අප්පනා ව්‍යප්පනා වෙනසො අභිනිරෝ පනා සමමාසඞ්ඛිකප්පො මග්ගභිතං මග්ගපරියාපනනං, අයං නසම්මි සමයෙ විතකෙකා හොති.

283 කතමො නසම්මි සමයෙ විචාරෙ හොති? යො නසම්මි සමයෙ චාරෙ විචාරෙ අනුචිචාරෙ උපවිචාරෙ විතතස්ස අනුසකිතනා අනු පෙකිතනා, අයං නසම්මි සමයෙ විචාරෙ හොති.

284 කතමා නසම්මි සමයෙ පිති හොති? යා නසම්මි සමයෙ පිති පාමොජ්ජං ආමොදනා පමොදනා භාසො පභාසො විතති ඔදග්ගං අත්තමනනා විතතස්ස පිති සමෙබ්බාජ්ඣිකො, අයං නසම්මි සමයෙ පිති හොති.

285 කතමං තසම් සමයෙ සුඛං හොති? යං තසම් සමයෙ චෙන සිකං සාතං චෙනසිකං සුඛං චෙනො සමථස්සජං සාතං සුඛං චෙදයිතං චෙනො සමථස්සජා සාතා සුඛා චෙදනා, ඉදං තසම් සමයෙ සුඛං හොති.

286 කතමා තසම් සමයෙ විතතස්සකඤ්ඤා හොති? යා තසම් සමයෙ විතතස්ස සීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරෙ අවිකෙඛපො අවිසාහට්ඨානසනා සමථො සමාධි සමාධිඤ්ඤා සමාධිබලං සමාසමාධි සමාධිසමෙබ්බාජ්ඣකො මග්ගඛනං මග්ගපරිඥාපනනං, අයං තසම් සමයෙ විතතස්සකඤ්ඤා හොති.

287 කතමං තසම් සමයෙ සද්ධිඤ්ඤා හොති? යා තසම් සමයෙ සද්ධා සද්දහනා ඔකප්පනා අභිප්පසාදෙ සද්ධා සද්ධිඤ්ඤා සද්ධාබලං ඉදං තසම් සමයෙ සද්ධිඤ්ඤා හොති.

288 කතමං තසම් සමයෙ චිරිසිඤ්ඤා හොති? යො තසම් සමයෙ චෙනසිකො චිරියාරමො නිකකමො පරකකමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උසෙසාලුති ථාමො ඛිති අසිපිලපරකකමනා අනිකම්බන ඡන්දනා අනිකම්බනධුරනා ධුරසමපග්ගාහො චිරියං චිරිසිඤ්ඤා චිරිය බලං සමමාචාරාමො චිරියසමෙබ්බාජ්ඣකො මග්ගඛනං මග්ගපරිඥාපනනං ඉදං තසම් සමයෙ චිරිසිඤ්ඤා හොති.

289 කතමං තසම් සමයෙ සතිඤ්ඤා හොති? යා තසම් සමයෙ සති අනුස්සති පටිස්සති සති සරණනා ධාරණනා අපිලාපනනා අසමමුස්සනනා සති සතිඤ්ඤා සතිබලං සමමාසති සතිසමෙබ්බාජ්ඣකො මග්ගඛනං මග්ගපරිඥාපනනං, ඉදං තසම් සමයෙ සතිඤ්ඤා හොති.

290 කතමං තසම් සමයෙ සමාධිඤ්ඤා හොති? යා තසම් සමයෙ විතතස්ස සීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරෙ අවිකෙඛපො අවිසාහට්ඨානසනා සමථො සමාධිඤ්ඤා සමාධිබලං සමාසමාධි සමාධි සමෙබ්බාජ්ඣකො මග්ගඛනං මග්ගපරිඥාපනනං, ඉදං තසම් සමයෙ සමාධිඤ්ඤා හොති.

291 කතමං තසම් සමයෙ පඤ්ඤාඤ්ඤා හොති? යා තසම් සමයෙ පඤ්ඤාපජානනා විචයො පච්චයො ධම්මවිචයො සලලකණ්ණා උපලකණ්ණා පච්චුපලකණ්ණා පණ්ණිවචං කොසලලං නෙපුඤ්ඤං චෙහව්‍යා විනතා උපපරිකම්භා භූරි මෙධා පරිණාමිකා විපස්සනා සමපජ්ඤාං පනොදෙ පඤ්ඤාපඤ්ඤාඤ්ඤා පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදෙ පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාමහාසො පඤ්ඤාපජොත්තො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සමමාදිට්ඨි ධම්මවිචයසමෙබ්බාජ්ඣකො මග්ගඛනං මග්ගපරිඥාපනනං, ඉදං තසම් සමයෙ පඤ්ඤාඤ්ඤා හොති.

292 කතමං තසම් සමයෙ මනිඤ්ඤා හොති? යං තසම් සමයෙ විතතං මනො මානසං හදයං පණ්ණිරං මනොමනායතනං මනිඤ්ඤාං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකඤ්ඤා නජ්ජා මනො විඤ්ඤාණධාතු, ඉදං තසම් සමයෙ මනිඤ්ඤා හොති.

293 කතමං තසමිං සමයෙ සොමනස්සි න්දියං හොති? යං තසමිං සමයෙ වෙනසිනං සාතං වෙනසිනං සුඛං වෙනො සමථස්සජං සාතං සුඛං වෙදසිනං වෙනො සමථස්සජං සාතං සුඛං වෙදනා, ඉදං තසමිං සමයෙ සොමනස්සි න්දියං හොති.

294 කතමං තසමිං සමයෙ ජීවිති න්දියං හොති? යං තෙසං අරුපිනං බමමානං ආයු ධීති යපනා යාපනා ඉරියනා චක්කනා පාලනා ජීවිතං ජීවිති න්දියං, ඉදං තසමිං සමයෙ ජීවිති න්දියං හොති.

295 කතමං තසමිං සමයෙ අනඤ්ඤතඤ්ඤස්සාමිති න්දියං හොති? යා තෙසං බමමානං අනඤ්ඤතානං අදිට්ඨානං අපපතනානං අවිදිතානං අසවජිකතානං සවජිකිරියාය පඤ්ඤ පජානනා විචයො පච්චයො බමම විචයො සලලකකිණා උපලකකිණා පච්චුපලකකිණා පණ්ඩිතං කොසලලං නෙපුඤ්ඤං වෙහව්‍යා විනතා උපපරිකකා හුරි මෙධා පරිණාසිකා විපස්සනා සමපජඤ්ඤං පනොදෙ පඤ්ඤ පඤ්ඤි න්දියං පඤ්ඤබලං පඤ්ඤසන්ධං පඤ්ඤපාසාදෙ පඤ්ඤආලොකො පඤ්ඤමහාසො පඤ්ඤ පජේතො පඤ්ඤරතනං අමොහො බමම විචයො සමමාදිට්ඨි බමම විචය සමමාදිට්ඨි මග්ගඛං මග්ගපරියාපනං, ඉදං තසමිං සමයෙ අනඤ්ඤතඤ්ඤස්සාමිති න්දියං හොති.

296 කතමා තසමිං සමයෙ සමමාදිට්ඨි හොති? යා තසමිං සමයෙ පඤ්ඤ පජානනා විචයො පච්චයො බමම විචයො සලලකකිණා උපලකකිණා පච්චුපලකකිණා පණ්ඩිතං කොසලලං නෙපුඤ්ඤං වෙහව්‍යා විනතා උපපරිකකා හුරි මෙධා පරිණාසිකා විපස්සනා සමපජඤ්ඤං පනොදෙ පඤ්ඤ පඤ්ඤි න්දියං පඤ්ඤබලං පඤ්ඤසන්ධං පඤ්ඤපාසාදෙ පඤ්ඤ ආලොකො පඤ්ඤමහාසො පඤ්ඤ පජේතො පඤ්ඤරතනං අමොහො බමම විචයො සමමාදිට්ඨි බමම විචය සමමාදිට්ඨි මග්ගඛං මග්ගපරියාපනං, අයං තසමිං සමයෙ සමමාදිට්ඨි හොති.

297 කතමො තසමිං සමයෙ සමමාසඛකපෙසා හොති? යො තසමිං සමයෙ තනෙකා විතනෙකා සඛකපෙසා අපපනා ව්‍යපපනා වෙනසො අතිනිරූපනා සමමාසඛකපෙසා මග්ගඛං මග්ගපරියාපනං, අයං තසමිං සමයෙ සමමාසඛකපෙසා හොති.

298 කතමා තසමිං සමයෙ සමමාචාරා හොති? යා තසමිං සමයෙ චතුති චජිද්ධවරතෙති ආරති විරති පටිවිරති වෙරමණි අකිරියා අකරණං අනජ්ඣාපනති වෙලා අනතිකකමො සෙතුසාතො සමමාචාරා මග්ගඛං මග්ගපරියාපනං අයං තසමිං සමයෙ සමමාචාරා හොති.

299 කතමො තසමිං සමයෙ සමමාකමමනො හොති? යා තසමිං සමයෙ තීති කායද්ධවරතෙති ආරති විරති පටිවිරති වෙරමණි අකිරියා අකරණං අනජ්ඣාපනති වෙලා අනතිකකමො සෙතුසාතො සමමා කමමනො මග්ගඛං මග්ගපරියාපනං, අයං තසමිං සමයෙ සමමා කමමනො හොති.

300 කතමො තසමිං සමයෙ සමමාඥාජ්චො හොති? යා තසමිං සමයෙ මිච්ඡාඥාජ්චො ආරති විරති පටිවිරති චෙරමණී අතිරියා අකරණං අනායාසනති චෙලා අනතිකකමො සෙතුසාතො සමමා ඥාජ්චො මග්ගඛං මග්ගපරියාපනං, අයං තසමිං සමයෙ සමමා ඥාජ්චො හොති.

301 කතමො තසමිං සමයෙ සමමාවායාමො හොති? යො තසමිං සමයෙ චෙතසිකො විරියාරමො නිකකමො පරකකමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උස්සාලති එමො ධිති අසිපිලපරකකමනා අතිකම්මනා ඡන්දනා අතිකම්මනාග්ගරනා ග්ගරසමපග්ගාහො විරියං විරි සිඤ්ඤං විරියබලං සමමාවායාමො විරියසමොඤ්ඤාමො මග්ගඛං මග්ගපරියාපනං, අයං තසමිං සමයෙ සමමාවායාමො හොති.

302 කතමා තසමිං සමයෙ සමමා සති හොති? යා තසමිං සමයෙ සති අනුසාති පටිසාති සති සරණනා ධාරණනා අපිලාපනනා අසමමුසා නනා සති සතිඤ්ඤං සතිබලං සමමාසති සතිසමොඤ්ඤාමො මග්ගඛං මග්ගපරියාපනං, අයං තසමිං සමයෙ සමමාසති හොති.

303 කතමො තසමිං සමයෙ සමමා සමාධි හොති? යා තසමිං සමයෙ විතතසා ධිති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරෙ අවිකෙධපො අවිසාහට මානසනා සමපො සමාධිඤ්ඤං සමාධිබලං සමමාසමාධි සමාධි සමොඤ්ඤාමො මග්ගඛං මග්ගපරියාපනං, අයං තසමිං සමයෙ සමමා සමාධි හොති.

304 කතමං තසමිං සමයෙ සද්ධාබලං හොති? යා තසමිං සමයෙ සද්ධා සද්දහනා ඛිකප්පනා අභිප්පසාදෙ සද්ධා සද්ධිඤ්ඤං සද්ධාබලං, ඉදං තසමිං සමයෙ සද්ධාබලං හොති.

305 කතමං තසමිං සමයෙ විරියබලං හොති? යො තසමිං සමයෙ චෙතසිකො විරියාරමො නිකකමො පරකකමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උස්සාලති එමො ධිති අසිපිලපරකකමනා අතිකම්මනා ඡන්දනා අතිකම්මනාග්ගරනා ග්ගරසමපග්ගාහො විරියං විරිසිඤ්ඤං විරිය බලං සමමාවායාමො විරියසමොඤ්ඤාමො මග්ගඛං මග්ගපරියාපනං ඉදං තසමිං සමයෙ විරියබලං හොති.

306 කතමං තසමිං සමයෙ සතිබලං හොති? යා තසමිං සමයෙ සති අනුසාති පටිසාති සති සරණනා ධාරණනා අපිලාපනනා අසමමුසානනා සති සතිඤ්ඤං සතිබලං සමමාසති සතිසමොඤ්ඤාමො මග්ගඛං මග්ගපරියාපනං, ඉදං තසමිං සමයෙ සතිබලං හොති.

307 කතමං තසමිං සමයෙ සමාධිබලං හොති? යා තසමිං සමයෙ විතතසා ධිති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරෙ අවිකෙධපො අවිසාහට මානසනා සමපො සමාධිඤ්ඤං සමාධිබලං සමමාසමාධි සමාධි සමොඤ්ඤාමො මග්ගඛං මග්ගපරියාපනං, ඉදං තසමිං සමයෙ සමාධිබලං හොති.

308 කතමං තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤාබලං හොති? යං තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පච්චයො ධම්මවිචයො සලලකඛණා උපලකඛණා පච්චුපලකඛණා පණ්ණිවචං කොසලං නෙපුඤ්ඤං වෙහව්‍යා විනතා උපපරිකකා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සමපජ්ඤාං පතොදෙ පඤ්ඤා පඤ්ඤාදිත්‍රියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදෙ පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාඛිතාසො පඤ්ඤාපජ්ජානො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සමමාදිට්ඨි ධම්මවිචයසමෙබ්බජ්ඣකො මග්ගඛිනං මග්ගපරිඨාපනං, ඉදං තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤාබලං හොති.

309 කතමං තස්මිං සමයෙ භිරිබලං හොති? යං තස්මිං සමයෙ භිරියති භිරිසිතබ්බෙන භිරියති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා, ඉදං තස්මිං සමයෙ භිරිබලං හොති.

310 කතමං තස්මිං සමයෙ ඔත්තප්පබලං හොති? යං තස්මිං සමයෙ ඔත්තප්පති ඔත්තප්පිතබ්බෙන ඔත්තප්පති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා, ඉදං තස්මිං සමයෙ ඔත්තප්පබලං හොති.

311 කතමො තස්මිං සමයෙ අලොභො හොති? යො තස්මිං සමයෙ අලොභො අලුඛනා අලුඛිතතනං අසාරගො අසාරජ්ජනා අසාරජ්ජ තතනං අනභිජ්ඣා අලොභො කුසලමූලං, අයං තස්මිං සමයෙ අලොභො හොති.

312 කතමො තස්මිං සමයෙ අද්දෙසො හොති? යො තස්මිං සමයෙ අද්දෙසො අද්දස්සනා අද්දසිතතනං අව්‍යාපාදෙ අව්‍යාපජ්ඣා අද්දෙසො කුසලමූලං, අයං තස්මිං සමයෙ අද්දෙසො හොති.

313 කතමො තස්මිං සමයෙ අමොහො හොති? යං තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පච්චයො ධම්මවිචයො සලලකඛණා උපලකඛණා පච්චුපලකඛණා පණ්ණිවචං කොසලං නෙපුඤ්ඤං වෙහව්‍යා විනතා උපපරිකකා භූරි මෙධා පරිණායිකා විපස්සනා සමපජ්ඤාං පතොදෙ පඤ්ඤා පඤ්ඤාදිත්‍රියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදෙ පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාඛිතාසො පඤ්ඤාපජ්ජානො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සමමාදිට්ඨි ධම්මවිචයසමෙබ්බජ්ඣකො මග්ගඛිනං මග්ගපරිඨාපනං, අයං තස්මිං සමයෙ අමොහො හොති.

314 කතමො තස්මිං සමයෙ අනභිජ්ඣා හොති? යො තස්මිං සමයෙ අලොභො අලුඛනා අලුඛිතතනං අසාරගො අසාරජ්ජනා අසාරජ්ජ තතනං අනභිජ්ඣා අලොභො කුසලමූලං, අයං තස්මිං සමයෙ අනභිජ්ඣා හොති.

315 කතමො තස්මිං සමයෙ අව්‍යාපාදෙ හොති? යො තස්මිං සමයෙ අද්දෙසො අද්දස්සනා අද්දසිතතනං අව්‍යාපාදෙ අව්‍යාපජ්ඣා අද්දෙසො කුසලමූලං, අයං තස්මිං සමයෙ අව්‍යාපාදෙ හොති.

316 කතමො තස්මිං සමයෙ සමමාදිට්ඨි හොති? යං තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පච්චයො ධම්මවිචයො සලලකඛණා උපලකඛණා පච්චුපලකඛණා පණ්ණිවචං කොසලං නෙපුඤ්ඤං වෙහව්‍යා

විනතා උපපරික්කා භූරි මෙබා පරිණාමිකා විපසානා සමප්ඤ්ඤා පනොදෙ පඤ්ඤා පඤ්ඤාදිත්ථියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසන්තං පඤ්ඤාපාසාදෙ පඤ්ඤාඥාලොකො පඤ්ඤාඛිභාසො පඤ්ඤාපථෙජාතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි ධම්මවිචයසමෙවොජ්ඣාබ්ඤො මග්ගඛිනං මග්ගපරිජාපනනං, අයං තසමිං සමයෙ සම්මාදිට්ඨි භොති.

317 කතමා තසම් සමයෙ හිරි ගොති? යා තසම් සමයෙ හිරියති
හිරියතබ්බෙක හිරියති පාපභානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපතතියා,
අයං තසම් සමයෙ හිරි ගොති.

318 කතමං තස්මිං සමයෙ ඛතතප්පං හොති? යං තස්මිං සමයෙ ඛතතප්පති ඛතතප්පිතබ්බෙත ඛතතප්පති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපතතියා, 9දං තස්මිං සමයෙ ඛතතප්පං හොති.

319 කතමා නසමිං සමයෙ කායපසංගාමි හොති? යා නසමිං සමයෙ
වෙදනාකකිකිසස සංගද්දකකිකිසස සමිකාරකකිකිසස පසංගි පටිපපසංගි
පසංගමනා පටිපපසංගමනා පිටිපසංගමනිතතනං පසංගාසමොඤ්ඤි
මොන, අයං නසමිං සමයෙ කායපසංගාමි හොති

320 කතමා තහමිං සමයෙ විත්තපසුයාද්හි හොනි? යා තහමිං සමයෙ විශ්ඤාණකබ්බිසු පසුයාද්හි පටිපසුයාද්හි පසුමානා පටිපසුමානා පටිපසුමනිතතං පසුයාද්හිසමෙයාඤ්ඤිමෙතා, අයං තසමිං සමයෙ විත්තපසුයාද්හි හොනි.

321 කතමා වසමිං සමයෙ කායලුත්තා හොති? යා වසමිං සමයෙ
වෙදනාකකකිස්ස සංඤ්ඤාකකකිස්ස සංකාරකකකිස්ස ලුත්තා ලුත්තපරි
ණාමනා අදකිනනා අවිජ්ඣනනා, අයං වසමිං සමයෙ කායලුත්තා
හොති.

322 කතමා තසම් සමයේ විතලප්‍රභා හොඳි? යා තසම් සමයේ විසඳුණකිකියා ලප්‍රභා ලප්‍රපරිණාමතා අදකිතතා අවිකිතතා, අයං තසම් සමයේ විතලප්‍රභා හොඳි.

323 කතමා තසමිං සමගේ කායමුද්‍රතා ගොති? යා තසමිං සමගේ
 වේදනාකුකුකුසු සඤ්ඤාකුකුකුසු සඛිංරකුකුකුසු මුද්‍රතා මද්දවතා
 අකකුකුලතා අකසීතතා, අයං තසමිං සමගේ කායමුද්‍රතා ගොති.

324 කතමා තසම් සමයෙ විතනමුදනා හොති? යා තසම් සමයෙ විඤ්ඤාණකකියා මුදනා මද්දවනා අකකඛිට්‍රතා අකඝිතනා, අයං තසම් සමයෙ විතනමුදනා හොති.

325 කතමා නසමි. සමයෙ කායකමමඤ්ඤානා භොති? යා නසමි. සමයෙ වෙදනාකති නිසස සඤ්ඤාකති නිසස සඛාරකති නිසස කමමඤ්ඤානා කමමඤ්ඤානානං කමමඤ්ඤාභාවො, අයං නසමි. සමයෙ කායකමමඤ්ඤානා භොති.

326 කතමා තසම් සමගේ විතතකම්මඤ්ඤා හොති? යා තසම් සමගේ විඤ්ඤාණකතිකියා කම්මඤ්ඤා කම්මඤ්ඤාතතං කම්මඤ්ඤා භාලො, අයං තසම් සමගේ විතතකම්මඤ්ඤා හොති.

327 කතමා තසම් සමයේ කායපාගුඤ්ඤතා ගොති? යා තසම් සමයේ චේදනාකතනියා සඤ්ඤකතනියා සඛිංචකතනියා පගුණතා පගුණතාං පගුණභාවෝ, අයං තසම් සමයේ කායපාගුඤ්ඤතා ගොති.

328 කතමා තසම් සමයේ විතතපාගුඤ්ඤතා හොඳි? යා තසම් සමයේ විඤ්ඤාණකතානිසංස පගුණතා පගුණතතං පගුණතාවො අයං තසම් සමයේ විතතපාගුඤ්ඤතා හොඳි.

329 කතමා තසම් සමයේ කායුර්ජ් කතා හොඳි? යා තසම් සමයේ වෙදනාකඩ නිසස් සංඥාකඩ නිසස් සංඛාරකඩ නිසස් උජ්ජ්වා උර්ජ්ජ් කතා අජ්ඣතා අවඛකතා අකුට්ඨතා, අයං තසම් සමයේ කායුර්ජ් කතා හොඳි.

330 කතමා තසම් සමයේ විනතුර්ජකතා හොති? යා තසම් සමයේ විඤ්ඤාණකකනිස්ස උජ්ජතා උජ්ජකතා අජ්ඣතා අවිඤ්ඤතා අකුට්ඨතා, අයං තසම් සමයේ විනතුර්ජකතා හොති.

331 කතමා තසම්. සමයෙ සති ගොති? යා තසම්. සමයෙ සති අනුසාති පටියසති සති සරණතා ධාරණතා අපිලාපනතා අසමුත්ථා නතා සති සතිඤ්ඤං සතිබලං සමමාසති සතිසමෙධොජ්ඣමොධො මග්ගධුතං මග්ගපරියාපනතං, අයං තසම්. සමයෙ සති ගොති.

332 කතමං තසමිං සමයෙ සමපජ්ඣන්තො හොති? යා තසමිං සමයෙ පඤ්ඤා පජානතා විචයො පථිචයො ධම්මවිචයො සලලකකිණා පච්චුප්පලකකිණා පණ්ඩිතං කොසලලං තෙජ්ඣන්තො වෙහව්‍යා විතතා උපපරිකතා භුරි මෙධා පරිනායිකා විපස්සානා සමපජ්ඣන්තො පතොදෙ පඤ්ඤා පඤ්ඤාදිත්‍රියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්තං පඤ්ඤාපාසාදෙ පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාඛාසො පඤ්ඤාපඤ්ජො පඤ්ඤාරතතා අමොහො ධම්ම විචයො සමමාදිට්ඨි ධම්මවිචයසමොඤ්ඤාමොග්ගා මග්ගසමාපන්නා, ඉදං තසමිං සමයෙ සමපජ්ඣන්තො හොති.

333 කතමෝ තසමිං සමයෙ සමපො හොති? යා තසමිං සමයෙ විතතස්ස සිති සංකප්පිති අවට්ඨති අවිසාසාදෙ අවිනේයපො අවිසාසව මානසතා සමපො සමාධිඤ්ඤං සමාධිබලං සමමාසමාධි සමාධි සලේඛාස්සබ්බො මග්ගබ්බං මග්ගපරියාපනතං, අගං තසමිං සමයෙ සමපො හොති.

334 කතමා තසම්. සමයෙ විපසයනා ගොති? යා තසම්. සමයෙ පඤ්ඤා පජානනා විචයො පටිචයො ධම්මවිචයො සලලකකිණා උපලකකිණා පච්චුපලකකිණා පණ්ඩිතං කොසලං නෙපුඤ්ඤං වෙගච්ඡා විනතා උපපරිකකා භූරි මෙධා පරිනාසිකා විපසයනා සමපජ්ඤාං පනොදෙ පඤ්ඤා පඤ්ඤිනීයං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදෙ පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාඛ්‍යාසො පඤ්ඤාපජ්ජානො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සමමාදිට්ඨි ධම්මවිචයසමෙධාජ්ඣකිණො මග්ගඛිනං මග්ගපරිඨාපනනං, අයං තසම්. සමයෙ විපසයනා ගොති,

335 කතමො තස්මිං සමයෙ පග්ගාහො හොති? යො තස්මිං සමයෙ චෙනසිකො විරියාරමො නිකකමො පරකකමො උය්‍යාමො වායාමො උය්‍යාහො උසොසුති එමො ධිති අසිපිලපරකකමනා අතිකම්‍භන ඡන්දනා අතිකම්‍භන ධුරනා ධුරසමපග්ගාහො විරියං විරිසිඤ්ඤං විරිය බලං සමමාවායාමො විරියසමෙබ්බාසිකමො මග්ගභිනං මග්ගපරියාපනනං අයං තස්මිං සමයෙ පග්ගාහො හොති.

336 කතමො තස්මිං සමයෙ අවිකෙට්ඨො හොති? යො තස්මිං සමයෙ විතතස්ස සිති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරෙ අවිකෙට්ඨො අවිසාහට්ඨාසකනා සමට්ඨො සමාධිඤ්ඤං සමාධිබලං සමමාසමාධි සමාධි සමෙබ්බාසිකමො මග්ගභිනං මග්ගපරියාපනනං, අයං තස්මිං සමයෙ අවිකෙට්ඨො හොති; යෙවා පන තස්මිං සමයෙ අසොඤ්ඤපි අනු පටිච්ච සමුප්පනනා අරුපිනො ධම්මා ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

තස්මිං බො පන සමයෙ වතතාරෙ බන්ධා හොනති ආයතනාති හොනති චෙ ධාතුයො හොනති තයො ආහාර හොනති නවිඤ්ඤාති හොනති පඤ්චබ්බිකා ක්කානං හොති අට්ඨබ්බිකො මග්ගො හොති සතත බලාති හොනති තයො හෙතු හොනති එකො එසොසො හොති එකා චෙදනා හොති එකා සඤ්ඤා හොති එකා චෙතනා හොති එකං විතතං හොති එකො චෙදනාකකිකො හොති එකො සඤ්ඤාකකිකො හොති එකො සබ්බාරකකිකො හොති එකො විඤ්ඤාණකකිකො හොති එකං මනායතනං හොති එකං මතිඤ්ඤං හොති එකා මනොවිඤ්ඤාණධාතු හොති එකං ධම්මායතනං හොති එකා ධම්මධාතු හොති; යෙවා පන තස්මිං සමයෙ අසොඤ්ඤපි අනු පටිච්ච සමුප්පනනා අරුපිනො ධම්මා; ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

337 කතමො තස්මිං සමයෙ සබ්බාරකකිකො හොති? එසොසො චෙතනාවිතකෙකා විචාරෙ පිති විතතස්සකාගතනා සභිඤ්ඤං විරිසිඤ්ඤං සතිඤ්ඤං සමාධිඤ්ඤං පඤ්ඤාඤ්ඤං ජිවිතිඤ්ඤං අනඤ්ඤාතඤ්ඤාස්සාමි තිඤ්ඤං සමමාදිට්ඨි සමමාසභිකපෙපා සමමාවාචා සමමාකමමනෙතා සමමා ආජිච්චො සමමාවායාමො සමමාසති සමමාසමාධි සඤ්ඤාබලං විරියබලං සතිබලං සමාධිබලං පඤ්ඤාබලං හිරිබලං ඔත්තප්පබලං අලොභො අදොසො අමොහො අනතිඤ්ඤා අව්‍යාපාදො සමමාදිට්ඨි හිරි ඔත්තප්පං කායපස්සද්ධි විතතපස්සද්ධි කායලහුතා විතතලහුතා කායමුද්දතා විතත මුද්දතා කායකමමඤ්ඤාතා විතතකමමඤ්ඤාතා කායපාගුඤ්ඤාතා විතත පාගුඤ්ඤාතා කායුප්ප්‍රකතා විතතුප්ප්‍රකතා සති සමපරඤ්ඤා සමට්ඨො විපස්සනා පග්ගාහො අවිකෙට්ඨො, යෙවා පන තස්මිං සමයෙ අසොඤ්ඤපි අනු පටිච්ච සමුප්පනනා අරුපිනො ධම්මා ඵපෙතො චෙදනාකකිකං ඵපෙතො සඤ්ඤාකකිකං ඵපෙතො විඤ්ඤාණකකිකං; අයං තස්මිං සමයෙ සබ්බාරකකිකො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

338 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ක්කිනං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භුමියා පතනියා විච්චෙවච කාමෙති -පෙ- පඨමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨං දකුභිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

339 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ක්කිනං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භුමියා පතනියා විච්චෙවච කාමෙති -පෙ- පඨමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨං බ්‍රහ්මභිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

340 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ක්කිනං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භුමියා පතනියා විච්චෙවච කාමෙති -පෙ- පඨමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛාපට්ඨං දකුභිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

341 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ක්කිනං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භුමියා පතනියා විච්චෙවච කාමෙති -පෙ- පඨමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛා පට්ඨං බ්‍රහ්මභිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

342 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ක්කිනං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භුමියා පතනියා විතකක විවාරනං චූපසමා -පෙ- දුතියඥ්ඣානං -පෙ- තති යඥ්ඣානං -පෙ- චතුත්ථඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨං දකුභිඤ්ඤං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨං බ්‍රහ්මභිඤ්ඤං -පෙ- සුඛාපට්ඨං දකුභිඤ්ඤං -පෙ- සුඛාපට්ඨං බ්‍රහ්මභිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

සුඛිකාපට්ඨං.

සුඤ්ඤානං.

343 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ක්කිනං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භුමියා පතනියා විච්චෙවච කාමෙති -පෙ- පඨමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤානං, තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

344 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ක්කිනං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භුමියා පතනියා විතකක විවාරනං චූපසමා - පෙ - දුතියඥ්ඣානං -පෙ- තති

යඤ්ඤානං - පෙ - චතුස්සංයානං - පෙ - පඤ්ඤාමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති සුඤ්ඤානං, තස්මිං සමයෙ ඵය්සො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

සුඤ්ඤානං.

සුඤ්ඤාන මූලක පටිපදා.

345 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නිශ්ශාන්තිකං අපචයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විච්චෙව ඤාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දඤ්ඤානං සුඤ්ඤානං, තස්මිං සමයෙ ඵය්සො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

346 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නිශ්ශාන්තිකං අපචයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විච්චෙව ඤාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං ඛිප්පාභිඤ්ඤානං සුඤ්ඤානං, තස්මිං සමයෙ ඵය්සො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

347 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නිශ්ශාන්තිකං අපචයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විච්චෙව ඤාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති සුඛාපට්ඨදං දඤ්ඤානං සුඤ්ඤානං, තස්මිං සමයෙ ඵය්සො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

348 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නිශ්ශාන්තිකං අපචයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විච්චෙව ඤාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති සුඛාපට්ඨදං ඛිප්පාභිඤ්ඤානං සුඤ්ඤානං, තස්මිං සමයෙ ඵය්සො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

349 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤානං භාවෙති නිශ්ශාන්තිකං අපචයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විතක්කවිචාරානං වූපසමා -පෙ- දුතියඤ්ඤානං -පෙ- තති යඤ්ඤානං - පෙ - චතුස්සංයානං -පෙ- පඤ්ඤාමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දඤ්ඤානං සුඤ්ඤානං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨදං ඛිප්පාභිඤ්ඤානං සුඤ්ඤානං -පෙ- සුඛාපට්ඨදං දඤ්ඤානං සුඤ්ඤානං -පෙ- සුඛාපට්ඨදං ඛිප්පාභිඤ්ඤානං සුඤ්ඤානං, තස්මිං සමයෙ ඵය්සො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

සුඤ්ඤාන මූලක පටිපදා.

අප්පණ්ණිතිනං.

350 කතමෙ බමමා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතතියා විච්චෙව භාමෙති -පෙ- පඨමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පණ්ණිතිනං, තස්මිං සමයෙ ඵසොං භොති -පෙ- අවිනේධපො භොති -පෙ- ඉමෙ බමමා කුසලා.

351 කතමෙ බමමා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතතියා විතකක විවාරනං චූපසමා -පෙ- දුතියඥ්ඣානං -පෙ- තති යඥ්ඣානං -පෙ- චතුස්ඥ්ඣානං -පෙ- පඤ්ඤාමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පණ්ණිතිනං, තස්මිං සමයෙ ඵසොං භොති -පෙ- අවිනේධපො භොති -පෙ- ඉමෙ බමමා කුසලා.

අප්පණ්ණිතිනං.

අප්පණ්ණිතින මූලක පටිපදා.

352 කතමෙ බමමා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතතියා විච්චෙව භාමෙති -පෙ- පඨමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපටිපදං දඤ්ඤානං අප්පණ්ණිතිනං, තස්මිං සමයෙ ඵසොං භොති -පෙ- අවිනේධපො භොති -පෙ- ඉමෙ බමමා කුසලා.

353 කතමෙ බමමා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතතියා විච්චෙව භාමෙති -පෙ- පඨමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපටිපදං බ්‍රහ්මඤ්ඤානං අප්පණ්ණිතිනං, තස්මිං සමයෙ ඵසොං භොති -පෙ- අවිනේධපො භොති -පෙ- ඉමෙ බමමා කුසලා.

354 කතමෙ බමමා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතතියා විච්චෙව භාමෙති -පෙ- පඨමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛාපටිපදං දඤ්ඤානං අප්පණ්ණිතිනං, තස්මිං සමයෙ ඵසොං භොති -පෙ- අවිනේධපො භොති -පෙ- ඉමෙ බමමා කුසලා.

355 කතමෙ බමමා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතතියා විච්චෙව භාමෙති -පෙ- පඨමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛා පටිපදං බ්‍රහ්මඤ්ඤානං අප්පණ්ණිතිනං, තස්මිං සමයෙ ඵසොං භොති -පෙ- අවිනේධපො භොති -පෙ- ඉමෙ බමමා කුසලා.

356 කතමෙ බමමා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතතියා විතකක විවාරනං චූපසමා -පෙ- දුතියඥ්ඣානං -පෙ-

තනිතඥානං -පෙ- චතුර්ඥානං -පෙ- පඤ්චමඥානං උපසම්පජ්ජ
විහරති දුක්ඛාපටිපදං දකුණිකං අපරණිහිතං -පෙ- දුක්ඛාපටිපදං
බ්‍රහ්මඥානං අපරණිහිතං -පෙ- සුඛාපටිපදං දකුණිකං අපරණි
හිතං -පෙ- සුඛාපටිපදං බ්‍රහ්මඥානං අපරණිහිතං, තස්මිං සමයෙ
එසො හොති -පෙ- අවිකේධො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

අපරණිහිත මූලික පටිපදා.

විසතිමහානසා.

357 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං මග්ගං
භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං සතිපට්ඨානං භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං
සමමප්පධානං භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං ඉද්ධිපාදං භාවෙති -පෙ-
ලොකුතතරං ඉන්ද්‍රියං භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං බලං භාවෙති -පෙ-
ලොකුතතරං බොජ්ඣංගං භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං සම්මා භාවෙති
-පෙ- ලොකුතතරං සමථං භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං ධම්මං භාවෙති
-පෙ- ලොකුතතරං ඛේමං භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං ආයතනං
භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං ධාතුං භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං
ආහාරං භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං එසං භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං
වේදනං භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං සංඝො භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං
චේතනං භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං විතතං භාවෙති නිශ්චිතං
අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විවිච්චෙව
කාමෙති -පෙ- පඨමඥානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපටිපදං දකු
ණිකං, තස්මිං සමයෙ එසො හොති -පෙ- අවිකේධො හොති -පෙ-
ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

විසතිමහානසා.

අධිපති පඨමො මග්ගො.

358 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං කුසලා
භාවෙති නිශ්චිතං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය
භූමියා පතනියා විවිච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමඥානං උපසම්පජ්ජ
විහරති දුක්ඛාපටිපදං දකුණිකං ඡන්ද්‍රිප්පතෙය්‍යං -පෙ- විරියාධි
පතෙය්‍යං -පෙ- විතතාධිපතෙය්‍යං -පෙ- විමොක්ඛාධිපතෙය්‍යං, තස්මිං
සමයෙ එසො හොති -පෙ- අවිකේධො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා
කුසලා.

359 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං කුසලා
භාවෙති නිශ්චිතං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය
භූමියා පතනියා විතකකම්මාරානං වූපසමා -පෙ- දුක්ඛඥානං -පෙ-
තනිතඥානං -පෙ- චතුර්ඥානං -පෙ- පඤ්චමඥානං උපසම්පජ්ජ
විහරති දුක්ඛාපටිපදං දකුණිකං ඡන්ද්‍රිප්පතෙය්‍යං -පෙ- විරියාධි

පතෙය්‍යං - පෙ - විතතාබ්‍යපතෙය්‍යං - පෙ - විමංසාබ්‍යපතෙය්‍යං, තස්මිං
සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අවිකෙක්ඛපො හොති -පෙ- ඉතෙ ධම්මා
කුසලා.

360 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං මහං
භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං සනිපට්ඨානං භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං
ඉද්ධිපාදං භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං ඉද්ධිං භාවෙති -පෙ-
ලොකුතතරං බලං භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං බොජ්ඣක්ඛනං භාවෙති
-පෙ- ලොකුතතරං සච්චං භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං සමථං භාවෙති
-පෙ- ලොකුතතරං ධම්මං භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං ඛිංඤා භාවෙති
-පෙ- ලොකුතතරං ආයතනං භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං ධාතුං
භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං ආහාරං භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං ඵසං
භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං වෙදනං භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං
සංඤ්ඤා භාවෙති -පෙ- ලොකුතතරං චෙතනං භාවෙති -පෙ-
ලොකුතතරං විතතං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං
පභානාය පඨමාය භූමියා පතතියා විවිච්චව කාමෙති -පෙ- පඨමඥානං
උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං දකුණිඤ්ඤං ඡන්දබ්‍යපතෙය්‍යං -පෙ-
වීරියාබ්‍යපතෙය්‍යං -පෙ- විතතාබ්‍යපතෙය්‍යං -පෙ- විමංසාබ්‍යපතෙය්‍යං,
තස්මිං සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අවිකෙක්ඛපො හොති -පෙ- ඉතෙ
ධම්මා කුසලා.

අධිපති පඨමො මග්ගො.

දුතියො මග්ගො.

361 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං
භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං කාමරුගව්‍යාපාදනං තනුභාවාය දුති
යාය භූමියාය පතතියා විවිච්චව කාමෙති -පෙ- පඨමඥානං උප
සම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං දකුණිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵසො
හොති -පෙ- අඤ්ඤිද්ධිං හොති -පෙ- අවිකෙක්ඛපො හොති -පෙ-
ඉතෙ ධම්මා කුසලා.

දුතියො මග්ගො.

තතියො මග්ගො.

362 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං
භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං කාමරුගව්‍යාපාදනං අනවසෙසප්පභා
නාය තතියාය භූමියා පතතියා විවිච්චව කාමෙති -පෙ- පඨමඥානං
උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං දකුණිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵසො
හොති -පෙ- අඤ්ඤිද්ධිං හොති -පෙ- අවිකෙක්ඛපො හොති -පෙ-
ඉතෙ ධම්මා කුසලා.

තතියො මග්ගො.

වතුන්දාමගෙන ලොකු තතරං විනතං.

363 කතමෙ ධම්මා කුසලා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ක්කානං භාවෙනි නිශානිකං අපවයගාමිං රූපරුහ අරූපරුහ මාන උග්ගවච අවිජ්ජාය අනවසෙසප්පතාය වතුන්දාය භූමියා පතනියා විවිච්චව කාමෙහි -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපටිපදං දඤා භික්ඛුඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵසෙසා භොති-පෙ-අඤ්ඤාදිත්ථියං භොති -පෙ- අවිකෙඛපො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

364 කතමං තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාදිත්ථියං භොති? යා තස්මිං සමයෙ තෙසං ධම්මානං ඤාතානං දිට්ඨානං පතතානං විදිතානං සවජ්ජකතානං සවජ්ජකරියාය පඤ්ඤා පජානනා විචයො පවිචයො ධම්මවිචයො සලලකඤ්ඤා උපලකඤ්ඤා පවුට්ඨපලකඤ්ඤා පණ්ණිවං කොසලලං තෙපුඤ්ඤං වෙහව්සා විනතා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිනාසිකා විපස්සනා සම්පජ්ඤාදං පතොදෙ පඤ්ඤා පඤ්ඤාදිත්ථියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසර්ථං පඤ්ඤාපාසාදෙ පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාමහාසො පඤ්ඤා පජේජානො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි ධම්ම විචයසමෙඤ්ඤාඤ්ඤා මග්ගඛං මග්ගපරියාපනතං, ඉදං තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාදිත්ථියං භොති -පෙ- අවිකෙඛපො භොති යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාදි අපි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

වතුන්දාමගෙන

ලොකු තතරං විනතං.

වාදසඅකුසලවිනතානි.

365 කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යස්මිං සමයෙ අකුසලං විනතං උප්පන්නං භොති සොමනස්ස සහගතං දිට්ඨිගත සම්පසුතතං රූපා රමමණං වා සද්දුරමමණං වා ගඤ්ඤාරමමණං වා රසාරමමණං වා ථොඨබ්බා රමමණං වා ධම්මාරමමණං වා, යං යං වා ප්ඤාරබ්බා; තස්මිං සමයෙ ඵසෙසා භොති වෙදනා භොති සකුඤ්ඤා භොති වෙතනා භොති විනතං භොති විතකෙකා භොති විවාදෙ භොති පිති භොති සුඛං භොති විතතස්සෙකග්ගතා භොති විරිසිත්ථියං භොති සමාධිත්ථියං භොති මතිත්ථියං භොති සොමනස්සිත්ථියං භොති ජීවිතිත්ථියං භොති මිච්ඡා දිට්ඨි භොති මිච්ඡාසඤ්ඤාපො භොති මිච්ඡාවායාමො භොති මිච්ඡාසමාධි භොති විරියබලං භොති සමාධිබලං භොති අභිරිබලං භොති අනොත්තප්පබලං භොති ලොභො භොති මොහො භොති අභිජ්ඣා භොති මිච්ඡාදිට්ඨි භොති අභිරිකං භොති අනොත්තප්පං භොති සමපො භොති පග්ගාහො භොති අවිකෙඛපො භොති, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාදි අපි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

366 කතමො තස්මිං සමයෙ ඵසො හොති? යො තස්මිං සමයෙ ඵසො චූසනා සමුප්පන්නා සමුප්පිනතනං, අයං තස්මිං සමයෙ ඵසො හොති.

367 කතමා තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති? යං තස්මිං සමයෙ තජ්ජා මනොවිඤ්ඤාණධාතු සමථස්සජං වෙතසිකං සාතං වෙතසිකං සුඛං වෙතොසමථස්සජං සාතං සුඛං වෙදයිතං වෙතො සමථස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා, අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති.

368 කතමා තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා හොති? යා තස්මිං සමයෙ තජ්ජා මනො විඤ්ඤාණධාතු සමථස්සජා සඤ්ඤා සඤ්ජාතනා සඤ්ජාති තතනං, අයං තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා හොති.

369 කතමා තස්මිං සමයෙ වෙතනා හොති? යා තස්මිං සමයෙ තජ්ජා මනොවිඤ්ඤාණධාතු සමථස්සජා වෙතනා සඤ්ඤාතනා වෙතසි තතනං,¹ අයං තස්මිං සමයෙ වෙතනා හොති.

370 කතමං තස්මිං සමයෙ විතතං හොති? යං තස්මිං සමයෙ විතතං මනො මානසං හදයං පණ්ණිරං මනො මනායතනං මනිජ්ඣයං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකකො තජ්ජා මනො විඤ්ඤාණධාතු, ඉදං තස්මිං සමයෙ විතතං හොති.

371 කතමො තස්මිං සමයෙ විතකෙකා හොති? යො තස්මිං සමයෙ තකෙකා විතකෙකා සඤ්ඤාපො අප්පනා ව්‍යප්පනා වෙතසො අභිනිරො පනා ඕච්ඡා සඤ්ඤාපො, අයං තස්මිං සමයෙ විතකෙකා හොති.

372 කතමො තස්මිං සමයෙ විචාරෙ හොති? යො තස්මිං සමයෙ චාරෙ විචාරෙ අනු විචාරෙ උප විචාරෙ විතතස්ස අනුසන්ධානතා අනු පෙකනතා, අයං තස්මිං සමයෙ විචාරෙ හොති.

373 කතමා තස්මිං සමයෙ පිති හොති? යා තස්මිං සමයෙ පිති පාමොජ්ජං ආමොදනා පමොදනා භාසො පභාසො විතති ඔදග්ගං අතතමතනා විතතස්ස, අයං තස්මිං සමයෙ පිති හොති.

374 කතමං තස්මිං සමයෙ සුඛං හොති? යං තස්මිං සමයෙ වෙත සිකං සාතං වෙතසිකං සුඛං වෙතො සමථස්සජං සාතං සුඛං වෙදයිතං වෙතො සමථස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා, ඉදං තස්මිං සමයෙ සුඛං හොති.

375 කතමා තස්මිං සමයෙ විතතස්සෙකග්ගතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ විතතස්ස ධීති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාභාරෙ අවිකෙකපො අවිසාභට්ඨානසනා සමපො සමාධිජ්ඣයං සමාධිබලං ඕච්ඡාසමාධි, අයං තස්මිං සමයෙ විතතස්සෙකග්ගතා හොති.

376 කතමං තස්මිං සමයෙ විරිසිජ්ඣයං හොති? යො තස්මිං සමයෙ වෙතසිකො විරියාරමො නිකකමො පරකකමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උස්සොලුඨි ථාමො ඛිති අසිච්ඡපරකකමතා අතිකම්පන ඡන්දනා අතිකම්පනධුරතා ධුරසමපග්ගාහො විරියං විරිසිජ්ඣයං විරියබලං ඕච්ඡාචායාමො, ඉදං තස්මිං සමයෙ විරිසිජ්ඣයං හොති

377 කතමං තසම් සමයෙ සමාධිඤ්ඤාං හොති? යා තසම් සමයෙ විතනස්ස සිති සණ්ඨති අවට්ඨති අවිසාහාරෙ අවිකෙධපො අවිසාහට මානසතා සමපො සමාධිඤ්ඤාං සමාධිබලං මිච්ඡාසමාධි, ඉදං තසම් සමයෙ සමාධිඤ්ඤාං හොති.

378 කතමං තසම් සමයෙ මනිඤ්ඤාං හොති? යං තසම් සමයෙ විතනං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනිඤ්ඤාං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකකුට්ඨො නජ්ජා මනො විඤ්ඤාණධාතු, ඉදං තසම් සමයෙ මනිඤ්ඤාං හොති.

379 කතමං තසම් සමයෙ සොමනස්සිඤ්ඤාං හොති? යං තසම් සමයෙ චෙනසිකං සාතං චෙනසිකං සුඛං චෙනො සමථස්සාජං සාතං සුඛං චෙදසිතං චෙනො සමථස්සාජං සාතං සුඛං චෙදනා, ඉදං තසම් සමයෙ සොමනස්සිඤ්ඤාං හොති.

380 කතමං තසම් සමයෙ ජීවිතිඤ්ඤාං හොති? යං තෙසං අරුපිතං ධම්මානං ආයු සිති යපනා යාපනා ඉරියනා වත්තනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතිඤ්ඤාං, ඉදං තසම් සමයෙ ජීවිතිඤ්ඤාං හොති.

381 කතමා තසම් සමයෙ මිච්ඡාදිට්ඨි හොති? යා තසම් සමයෙ දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගහණං දිට්ඨිකත්තාරෙ දිට්ඨිවිසුකාසිතං¹ දිට්ඨි විජ්ජිතං දිට්ඨිසංඥාසුජනං ගාභො පටිග්ගාභො² අභිනිවෙසො පරා මාසො කුමමග්ගො මිච්ඡාපපො මිච්ඡතනං තිත්ථායතනං විපරිගෙස ගාභො, අයං තසම් සමයෙ මිච්ඡාදිට්ඨි හොති.

382 කතමො තසම් සමයෙ මිච්ඡාසංකපපො හොති? යො තසම් සමයෙ තකෙකා විතකකෙකා සංකපපො අප්පනා ව්‍යප්පනා චෙනසො අභිනිරුපනා මිච්ඡාසංකපපො අයං තසම් සමයෙ මිච්ඡාසංකපපො හොති.

383 කතමො තසම් සමයෙ මිච්ඡාචායාමො හොති? යො තසම් සමයෙ චෙනසිකො විරියාරමො නික්කමො පරක්කමො උය්‍යාමො චායාමො උස්සාභො උස්සාලුති ථාමො ධිති අසිපිලපරක්කමතා අනික්ඛිතතජ්ජනා අනික්ඛිතතධුරතා ධුරසමපග්ගාභො විරියං විජි සිඤ්ඤාං විරියබලං මිච්ඡාචායාමො, අයං තසම් සමයෙ මිච්ඡාචායාමො හොති.

384 කතමො තසම් සමයෙ මිච්ඡාසමාධි හොති? යා තසම් සමයෙ විතනස්ස සිති සණ්ඨති අවට්ඨති අවිසාහාරෙ අවිකෙධපො අවිසාහට මානසතා සමපො සමාධිඤ්ඤාං සමාධිබලං මිච්ඡාසමාධි අයං තසම් සමයෙ මිච්ඡාසමාධි හොති.

385 කතමං තසම් සමයෙ විරියබලං හොති? යො තසම් සමයෙ චෙනසිකො විරියාරමො නික්කමො පරක්කමො උය්‍යාමො චායාමො උස්සාභො උස්සාලුති ථාමො ධිති අසිපිල පරක්කමතා අනික්ඛිතත ජ්ජනා අනික්ඛිතතධුරතා ධුරසමපග්ගාභො විරියං විජිසිඤ්ඤාං විරිය බලං මිච්ඡාචායාමො, ඉදං තසම් සමයෙ විරියබලං හොති.

1 2. 3, 4. 5. දිට්ඨිවිසුකාසිතං. 2. 1, 2, 3, පතිඤ්ඤා.

386 කතමං තස්මිං සමයෙ සමාධිබලං හොති? යං තස්මිං සමයෙ විතතස්ස ධීති සණ්ඛිති අවට්ඨති අවිසාභාරො අවිකෙබ්බො අවිසාභට මානසතා සමපො සමාධිත්ථියං සමාධිබලං මිච්ඡාසමාධි, ඉදං තස්මිං සමයෙ සමාධිබලං හොති.

387 කතමං තස්මිං සමයෙ අහිරිකබලං හොති? යං තස්මිං සමයෙ න හිරියති හිරිසිතබ්බෙන න හිරියති පාපකානං අකුසලානං බමමානං සමාපතියා, ඉදං තස්මිං සමයෙ අහිරිකබලං හොති.

388 කතමං තස්මිං සමයෙ අනොත්තප්පබලං හොති? යං තස්මිං සමයෙ න ඔත්තප්පති ඔත්තප්පිතබ්බෙන, න ඔත්තප්පති පාපකානං අකුසලානං බමමානං සමාපතියා, ඉදං තස්මිං සමයෙ අනොත්තප්ප බලං හොති.

389 කතමො තස්මිං සමයෙ ලොභො හොති? යො තස්මිං සමයෙ ලොභො ලුඛනා ලුඛිතිතතනං සාරගො සාරජ්ජනා සාරජ්ජනතනං අභිජ්ඣා ලොභො අකුසලමූලං අයං තස්මිං සමයෙ ලොභො හොති.

390 කතමො තස්මිං සමයෙ මොහො හොති? යං තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාණං අදස්සනං අනභිසමයො අනනුබොධො අසමෙධොධො අප්පට්ඨෙධො අසංභාහනා අපරියොගාහනා අසමපෙක්ඛනා අපච්ච වෙකකතා¹ අපච්චකකමමං උමෙමජ්ඣං බාලාං අසමපජ්ඤාං මොහො පමොහො අවිජ්ජා අවිජ්ජාඤ්ඤා අවිජ්ජායොගො අවිජ්ජානු සයො අවිජ්ජාපරිසුට්ඨානං අවිජ්ජාලඛිති මොහො අකුසලමූලං, අයං තස්මිං සමයෙ මොහො හොති.

391 කතමා තස්මිං සමයෙ අභිජ්ඣා හොති? යො තස්මිං සමයෙ ලොභො ලුඛනා ලුඛිතිතතනං සාරගො සාරජ්ජනා සාරජ්ජනතනං අභිජ්ඣාලොභො අකුසලමූලං, අයං තස්මිං සමයෙ අභිජ්ඣා හොති.

392 කතමා තස්මිං සමයෙ මිච්ඡාදිට්ඨි හොති? යා තස්මිං සමයෙ දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගතනං දිට්ඨිකානාරො දිට්ඨිවිසුකායිකං දිට්ඨි විප්පජ්ජිතං දිට්ඨිසඤ්ඤාද්වයං ගාහො පටිග්ගාහො අභිනිවෙසො පරා මාසො කුමමග්ගො මිච්ඡාපපො මිච්ඡතතං තිත්ථායතනං විපරිසෙස ගාහො,² අයං තස්මිං සමයෙ මිච්ඡාදිට්ඨි හොති.

393 කතමං තස්මිං සමයෙ අහිරිකං හොති? යං තස්මිං සමයෙ න හිරියති හිරිසිතබ්බෙන, න හිරියති පාපකානං අකු : ලානං බමමානං සමාපතියා, ඉදං තස්මිං සමයෙ අහිරිකං හොති.

394 කතමං තස්මිං සමයෙ අනොත්තප්පං හොති? යං තස්මිං සමයෙ න ඔත්තප්පති ඔත්තප්පිතබ්බෙන න ඔත්තප්පති පාපකානං අකුසලානං බමමානං සමාපතියා, ඉදං තස්මිං සමයෙ අනොත්තප්පං හොති.

1. + අප්පවට්ඨිකතා-අප්පට්ඨකකමමං.

2. 1. විපරියොගාහො 4. විපරියෙ

395 කතමො තස්මිං සමයෙ සමථො හොති? යා තස්මිං සමයෙ විතතස්ස සිති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරෙ අවිකේධපො අවිසාහට මානසතා සමථො සමාධිඤ්ඤං සමාධිබලං මිච්ඡාසමාධි, අයං තස්මිං සමයෙ සමථො හොති.

396 කතමො තස්මිං සමයෙ පග්ගාහො හොති? යො තස්මිං සමයෙ චෙතසිකො, චිරියාරමො නිකකමො පරකකමො උය්‍යාමො වායාමො උස්සාහො උසෙසාලුති ටාමො ධිති අසිඵලපරකකමනා අතිකම්භන ධුරතා ධුරසම්පග්ගාහො චිරියං චිරිඤ්ඤියං චිරියබලං මිච්ඡාවායාමො, අයං තස්මිං සමයෙ පග්ගාහො හොති.

397 කතමො තස්මිං සමයෙ අවිකේධපො හොති? යා තස්මිං සමයෙ විතතස්ස සිති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරෙ අවිකේධපො අවිසාහට මානසතා සමථො සමාධිඤ්ඤං සමාධිබලං මිච්ඡාසමාධි, අයං තස්මිං සමයෙ අවිකේධපො හොති. යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

තස්මිං බො පන සමයෙ වතතාරෙ බන්ධා හොනති, ඥායතනාති හොනති, ඥේ ධාතුයො හොනති, තයො ආභාරහොනති, පඤ්ඤිඤ්ඤාති හොනති, පඤ්ඤවඞ්ඞිකං ක්කිනං හොති, වතුරඞ්ඞිකො මග්ගො හොති, වතතාරි බලාති හොනති, ඥේ හෙතුයො¹ හොනති, එකො එසෙසා හොති -පෙ- එකං ධම්මායතනං හොති, එකා ධම්මධාතු හොති, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

398 කතමො තස්මිං සමයෙ සඞ්ඛාරකඤ්ඤා හොති? එසෙසා චෙතනා විතකෙකා විචාරෙ පිති විතතයෙසකග්ගතා චිරිඤ්ඤියං සමාධිඤ්ඤියං ජ්චිතිඤ්ඤියං මිච්ඡාදිට්ඨි මිච්ඡාසඞ්ඛනපො මිච්ඡාවායාමො මිච්ඡා සමාධි චිරියබලං සමාධිබලං අභිරිකබලං අනොත්තප්පබලං ලොභො මොහො අභිජ්ඣා මිච්ඡාදිට්ඨි අභිරිකං අනොත්තප්පං සමථො පග්ගාහො අවිකේධපො යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්ච සමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ංපෙඤ්ඤා වෙදනාකඤ්ඤා ංපෙඤ්ඤා සඤ්ඤාකඤ්ඤා ංපෙඤ්ඤා විඤ්ඤාණකඤ්ඤා, අයං තස්මිං සමයෙ සඞ්ඛාරකඤ්ඤා හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

399 කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යස්මිං සමයෙ අකුසලං විතතං උප්පන්නං හොති සොමනස්සසහගතං දිට්ඨිගතසම්පසුත්තං සසඞ්ඛාරෙන රූපාරම්මණං වා -පෙ- ධම්මාරම්මණං වා, යං යං වා පනාරම්භ තස්මිං සමයෙ එසෙසා හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

400 කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යස්මිං සමයෙ අකුසලං විතතං උප්පන්නං හොති සොමනස්සසහගතං දිට්ඨිගතවිප්පසුත්තං රූපාරම්මණං වා සඤ්ඤාරම්මණං වා ගඤ්ඤාරම්මණං වා රසාරම්මණං වා ථොඨබ්බා

රමමණං වා ධම්මාරමමණං වා, යං යං වා පනාරබ්භ නසමිං සමයේ ඵසො හොති වෙදනා හොති සංඤ්ඤා හොති චෙතනා හොති විතතං හොති විතකෙකා හොති විචාරේ හෙති පිති හොති සුඛං හොති විතතසෙක්කග්ගතා හොති විරිසිඤ්ඤිං හොති සමාධිඤ්ඤිං හොති මනිඤ්ඤිං හොති සොමනස්සිඤ්ඤිං හොති ජීවිතිඤ්ඤිං හොති මච්ඡා සඞ්ඝප්පො හොති මච්ඡාවායාමො හොති මච්ඡාසමාධි හොති විරිය බලං හොති සමාධිබලං හොති අභිරික්කබලං හොති අනොත්තප්පබලං හොති ලොභො හොති මොභො හොති අභිජ්ඣා හොති අභිරික්කං හොති අනොත්තප්පං හොති සමප්පො හොති පග්ගාහො හොති අවිකෙකප්පො හොති, යෙ වා පන නසමිං සමයේ අඤ්ඤාපි අත්ති පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා, අකුසලා.

නසමිං බො පන සමයේ වන්නායුරේ බකා හොති ආයත නාති හොති දො ධාතුයො හොති නයො ආහාර හොති පඤ්චිඤ්ඤි යාති හොති පඤ්චබ්බිකා කානං හොති තිව්බ්බිකො මග්ගො හොති වතනාරි බලාති හොති දො හෙතු හොති ඵකො ඵසො හොති -පෙ- ඵකං ධම්මායතනං හොති ඵකා ධම්මධාතු හොති, යෙවා පන නසමිං සමයේ අඤ්ඤාපි අත්ති පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

401 කතමො නසමිං සමයේ සඞ්ඛාරකකිකො හොති? ඵසො චෙතනා විතකෙකා විචාරේ පිතිවිතතසෙක්කග්ගතා විරිසිඤ්ඤිං සමා ධිඤ්ඤිං ජීවිතිඤ්ඤිං මච්ඡාසඞ්ඝප්පො මච්ඡාවායාමො මච්ඡාසමාධි විරිය බලං සමාධිබලං අභිරික්කබලං අනොත්තප්පබලං ලොභො මොභො අභිජ්ඣා අභිරික්කං අනොත්තප්පං සමප්පො පග්ගාහො අවිකෙකප්පො, යෙ වා පන නසමිං සමයේ අඤ්ඤාපි අත්ති පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා යපෙත්වා වෙදනාකකිකා යපෙත්වා සංඤ්ඤාකකිකා යපෙත්වා විඤ්ඤාණකකිකා, අයං නසමිං සමයේ සඞ්ඛාරකකිකො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

402 කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යසමිං සමයේ අකුසලං විතතං උප්පන්නං හොති සොමනස්සග්ගගතං දිට්ඨිගතවිප්පය්‍යතං සසඞ්ඛා රෙන රුපාරමමණං වා -පෙ- ධම්මාරමමණං වා, යං යං වා පනාරබ්භ; නසමිං සමයේ ඵසො හොති -පෙ- අවිකෙකප්පො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

403 කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යසමිං සමයේ අකුසලං විතතං උප්පන්නං හොති උපෙක්ඛාසග්ගගතං දිට්ඨිගතය්‍යතං රුපාරමමණං වා සද්දාරමමණං වා ගඤ්ඤාරමමණං වා රසාරමමණං වා ඵොට්ඨබ්බාරමමණං වා ධම්මාරමමණං වා යං යං වා පනාරබ්භ; නසමිං සමයේ ඵසො හොති වෙදනා හොති සංඤ්ඤා හොති චෙතනා හොති විතතං හොති විතකෙකා හොති විචාරේ හොති උපෙක්ඛා හොති විතතසෙක්කග්ගතා හොති විරිසිඤ්ඤිං හොති සමාධිඤ්ඤිං හොති මනිඤ්ඤිං හොති

පිපෙකකිඤ්ඤායංගොති ජීවිතිඤ්ඤාං ගොති මිච්ඡාදිට්ඨි ගොති මිච්ඡා සංකප්පො ගොති මිච්ඡාචායාමො ගොති මිච්ඡාසමාධි ගොති විරියබලං ගොති සමාධිබලං ගොති අභිරික්කබලං ගොති අනොත්තප්පබලං ගොති ලොභො ගොති මොහො ගොති අභිඤ්ඤා ගොති මිච්ඡාදිට්ඨි ගොති අභිරික්කං ගොති අනොත්තප්පං ගොති සමප්පො ගොති පග්ගාහො ගොති අවිකේධපො ගොති යෙවං පත තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අඤ්ඤා පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

404 නැතමො නැයිම. සමගෙ එසෙයා හොනි? යො නැයිම. සමගෙ එසෙයා ජුසනා සමුජුසනා සමුජුසිනතනං, අයං නැයිම. සමගෙ එසෙයා හොනි.

406 කනමා නසමි සමයෙ වෙදනා හොති? යං තසමි සමයෙ නජ්ජා මනො විසිඤ්ඤාණධාතු සම්මසාරං වෙනසිකං නෙවසාතං නාසාතං වෙතො සම්මසාරං අදකම්මසුඛං වෙදසිතං වෙතො සම්මසාරා අදකම්මසුඛා වෙදනා, අයං තසමි සමයෙ වෙදනා හොති.

406 කතමා තසමි සමයෙ උපෙකකා හොති? යං තසමි සමයෙ වෙනසිකං නෙවසානං නාසානං වෙනොසමථස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදයිතං වෙනො සමථස්සජා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා, අයං තසමි සමයෙ උපෙකකා හොති.

407 කතමං තසමිං සමයෙ උපෙක්ඛිනිද්දං හොති? යං තසමිං සමයෙ චෙතසිකං නෙව සාතං නාසාතං චෙතො සමථස්සජං අදුක්ඛමස්සබං වෙදනිතං චෙතොසමථස්සජං අදුක්ඛමස්සබං වෙදනා, ඉදං තසමිං සමයෙ උපෙක්ඛිනිද්දං හොති -පෙ- යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අසෙසුපි අභි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

408 තැස්මිං බෝ පන සමයේ වතකැරේ බැබි, හොනනි ආයතන නැති හොනනි වෙ බාතුයෝ හොනනි නයෝ ආහාර හොනනි පඤ්චිත්තියානි හොනනි වතුරබිනිකං කියානං හොනි වතුරබිනිකෝ මග්ගෝ හොනි වතනාරි බලානි හොනනි ජේ බෙතු හොනනි එකෝ එසෝ හොනි එකා වෙදනා හොනි -පෙ- එකා බමමායතනං හොනි එකා බමමබාතු හොනි යෙ වා පන තැස්මිං සමයේ අඤ්ඤාපි අනි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනෝ බමමා, ඉමෙ බමමා අකුසල්,

409 කතමෝ තසම් සමයෙ සඛාරකඩකෝ හොති? එසොයා වෙනතා විතකෙකා විවාඨෙ විතතසොසකායනා විරිධිනිද්දියං සමාධිනිද්දියං ජිවිතිනිද්දියං මිවන්දිට්ඨි මිඤ්ඤකපො මිවන්වායාමො මිවන්සමාධි විරිඨබලං සමාධිබලං අභිරිකබලං අනොත්තප්පබලං ලොභො මොහො අභිඤ්ඤා මිවන්දිට්ඨි අභිරිකං අනොත්තප්පං සමපො පඤ්ඤා අවිකෙකපො, යෙ වා පන තසම් සමයෙ අසොකුරි අත්ථි පටිච්ච

සමුප්පන්නා අරුතො ධම්මා ංපෙච්චා වෙදනාක්කකිං ංපෙච්චා සඤ්ඤාක්කකිං ංපෙච්චා විඤ්ඤාණක්කකිං අයං තස්මිං සමයෙ සඛ්ඛාරක්කකිං හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

410 කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යස්මිං සමයෙ අකුසලං විතතං උප්පන්නං හොති උපෙක්ඛාසගතතං දිට්ඨිගත සමපයුත්තං සසඛ්ඛාරෙත රූපාරම්මණං වා -පෙ- ධම්මාරම්මණං වා යං යං වා පනාරබ්භ; තස්මිං සමයෙ එසෙසා හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

411 කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යස්මිං සමයෙ අකුසලං විතතං උප්පන්නං හොති උපෙක්ඛාසගතතං දිට්ඨිගත විපපයුත්තං රූපාරම්මණං වා සද්දාරම්මණං වා ගඤ්ඤාරම්මණං වා රසාරම්මණං වා ථොට්ඨබ්බාරම්මණං වා ධම්මාරම්මණං වා, යං යං වා පනාරබ්භ; තස්මිං සමයෙ එසෙසා හොති වෙදනා හොති සඤ්ඤා හොති වෙනනා හොති විතතං හොති විතකෙකා හොති විචාරෙ හොති උපෙක්ඛා හොති විතතසෙසකග්ගතා හොති විරිද්ධිඤ්ඤා හොති සමාධිඤ්ඤා හොති මඤ්ඤා හොති උපෙක්ඛිඤ්ඤා හොති ජ්විතිඤ්ඤා හොති චෙත්සා සඛකපො හොති මිච්ඡාචායාමො හොති මිච්ඡාසමාධි විරියබලං හොති සමාධිබලං හොති අභිරික්ඛබලං හොති අනොත්තප්පබලං හොති ලොභො මොහො අභිජ්ඣා හොති අභිරික්ඛං හොති අනොත්තප්පං හොති සමපො පග්ගාහො අවිකෙඛපො හොති, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අපි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා; ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

තස්මිං බො පන සමයෙ වතනාරෙ බ්බා හොනති දායතනාති හොනති දොධාතුයො හොනති තයො ආහාර හොනති පඤ්චිඤ්ඤාති හොනති චතුරබ්බිකා ඤානං හොති තිව්ඛිතො මග්ගො හොති වංනාරි බලාති හොනති දො ගෙතු හොනති එකො එසෙසා හොති -පෙ- එකා ධම්මායතනං හොති එකා ධම්මාතු හොති, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අපි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

412 කතමො තස්මිං සමයෙ සඛ්ඛාරක්කකිං හොති? එසෙසා වෙනනා විතකෙකා විචාරෙ විතතසෙසකග්ගතා විරිද්ධිඤ්ඤා සමාධිඤ්ඤා ජ්විතිඤ්ඤා මිච්ඡාසඛකපො මිච්ඡාචායාමො මිච්ඡාසමාධි විරියබලං සමාධිබලං අභිරික්ඛබලං අනොත්තප්පබලං ලොභො මොහො අභිජ්ඣා අභිරික්ඛං අනොත්තප්පං සමපො පග්ගාහො අවිකෙඛපො, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අපි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ංපෙච්චා වෙදනාක්කකිං ංපෙච්චා සඤ්ඤාක්කකිං ංපෙච්චා විඤ්ඤාණක්කකිං, අයං තස්මිං සමයෙ සඛ්ඛාරක්කකිං හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

413 කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යස්මිං සමයෙ අකුසලං විතතං උප්පන්නං හොති උපෙක්ඛාසහගතං දිට්ඨිගතවිප්පය්‍යන්නං සසඞ්ඛාරෙන රූපාරම්මණං වා -පෙ- ධම්මාරම්මණං වා, යං යං වා පනාරබ්භ; තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති -පෙ- අවිකේඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

414 කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යස්මිං සමයෙ අකුසලං විතතං උප්පන්නං හොති දෛමනස්සසහගතං පටිසසම්පය්‍යන්නං රූපාරම්මණං වා සද්දාරම්මණං වා ගකාරම්මණං වා ඵොට්ඨබ්බාරම්මණං වා ධම්මාරම්මණං වා, යං යං වා පනාරබ්භ; තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති සඤ්ඤා හොති චේතනා හොති විතතං හොති විතකේකා හොති විචාරෙ හොති දුක්ඛං හොති විතතස්සොකගතා හොති චිරිතිත්ථිතං හොති සමාධිත්ථිතං හොති මතිත්ථිතං හොති දෛමනස්සිත්ථිතං හොති ජීවිතිත්ථිතං හොති මිච්ඡාසංඛලපො හොති මිච්ඡාවායාමො හොති මිච්ඡාසමාධි හොති විරියබලං හොති සමාධිබලං හොති අභිරික්ඛලං හොති අනොත්තප්ප බලං හොති දෛසො හොති මොහො හොති ව්‍යාපාදො හොති අභිරික්ඛා හොති අනොත්තප්පං හොති සමපො හොති පග්ගාහො හොති අවිකේඛපො හොති, යෙ වා පත තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්ච සමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

415 කතමො තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති? යො තස්මිං සමයෙ එස්සො චුසනා සමුචුසනා සමුචුසිතතනං, අයං තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති.

416 කතමො තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති? යං තස්මිං සමයෙ තජ්ජා මනො විඤ්ඤාණධාතු සමඵස්සජං වේතසිකං අසානං වේතසිකං දුක්ඛං වේතොසමඵස්සජං අසානං දුක්ඛං වෙදයිතං වේතොසමඵස්සජා අසානා දුක්ඛා වෙදනා, අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති.

417 කතමං තස්මිං සමයෙ දුක්ඛං හොති? යං තස්මිං සමයෙ වේතසිකං අසානං වේතසිකං දුක්ඛං වේතො සමඵස්සජං අසානං දුක්ඛං වෙදයිතං වේතොසමඵස්සජා අසානා දුක්ඛා වෙදනා, ඉදං තස්මිං සමයෙ දුක්ඛං හොති.

418 කතමං තස්මිං සමයෙ දෛමනස්සිත්ථිතං හොති? යං තස්මිං සමයෙ වේතසිකං අසානං වේතසිකං දුක්ඛං වේතොසමඵස්සජං අසානං දුක්ඛං වෙදයිතං වේතොසමඵස්සජා අසානා දුක්ඛා වෙදනා, ඉදං තස්මිං සමයෙ දෛමනස්සිත්ථිතං හොති.

419 කතමො තස්මිං සමයෙ දෛසො දුස්සනා¹ දුස්සිතතනං ව්‍යාප්තති ව්‍යාපජ්ජනා ව්‍යාපජ්ජිතතනං විරෙඛො පටිවිරෙඛො වණ්ඤිකකං අසුරෙපො අනත්තමනතා විතතස්ස, අයං තස්මිං සමයෙ දෛසො හොති.

420 කතමො තසමිං සමයෙ ව්‍යාපාදෙ හොති? යො තසමිං සමයෙ දෙසො දුස්සනා දුස්සිතතනං ව්‍යාපනති ව්‍යාපජ්ජනා ව්‍යාපජ්ජිතතනං විරෙඛො පටිවිරෙඛො විණ්ඩිකකං අසුරෙපො අනතතමනතා විතතස්ස, අයං තසමිං සමයෙ ව්‍යාපාදෙ හොති -පෙ- යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

තසමිං බො පන සමයෙ චතතාරෙ බබ්බා හොනති ද්වායතනාති හොනති ද්වේධාතුයො හොනති තයො ආහාර හොනති පඤ්චේන්ද්‍රියාති හොනති චතුරඛිකං ඤානං හොති තිවඛිකො මග්ගො හොති චතාරි බලාති හොනති ද්වේ හෙතු හොනති එකො එස්සො හොති -පෙ- එකං ධම්මායතනං හොති එකා ධම්මාදාතු හොති, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා; ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

421 කතමො තසමිං සමයෙ සඛිංරකකිකො හොති? එස්සො චෙතනා විතකෙකා විචාරෙ විතතස්සකාගතා විරිසිඤ්ඤායං සමාධිඤ්ඤායං ජිවිතිඤ්ඤායං මිච්ඡාසඛිකපො මිච්ඡාචායාමො මිච්ඡාසමාධි විරියබලං සමාධිබලං අභිරිකබලං අනොත්තප්පබලං දෙසො මොහො ව්‍යාපාදෙ අභිරිකං අනොත්තප්පං සමථො පග්ගාහො අවිකෙඛපො, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ංපෙචා වෙදනාකකිකං ංපෙචා සඤ්ඤාකකිකං ංපෙචා විඤ්ඤාණකකිකං, අයං තසමිං සමයෙ සඛිංරකකිකො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

422 කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යසමිං සමයෙ අකුසලං විතනං උප්පන්නං හොති දෙමනස්සංඝගතං පටිසංසම්පයුතං සසඛිංරෙන රූපාරම්මණං වා -පෙ- ධම්මාරම්මණං වා, යං යං වා පනාරඛ්ඤ; තසමිං සමයෙ එස්සො හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

423 කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යසමිං සමයෙ අකුසලං විතනං උප්පන්නං හොති උපෙකකාසගතං විචිකිච්ඡාසම්පයුතං රූපාරම්මණං වා සද්දාරම්මණං වා ගඤ්ඤාරම්මණං වා රසාරම්මණං වා ථොඨබ්බාරම්මණං වා ධම්මාරම්මණං වා, යං යං වා පනාරඛ්ඤ; තසමිං සමයෙ එස්සො හොති වෙදනා හොති සඤ්ඤා හොති චෙතනා හොති විතනං හොති විතකෙකා හොති විචාරෙ හොති උපෙකකා හොති විතතස්සකාගතා හොති විරිසිඤ්ඤායං හොති මනිඤ්ඤායං හොති උපෙකකිඤ්ඤායං හොති ජිවිතිඤ්ඤායං හොති මිච්ඡාසඛිකපො හොති මිච්ඡාචායාමො හොති විරියබලං හොති අභිරිකබලං හොති අනොත්තප්පබලං හොති විචිකිච්ඡා හොති මොහො හොති අභිරිකං හොති අනොත්තප්පං හොති පග්ගාහො හොති අවිකෙඛපො හොති, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

424 කතමො තසමිං සමයෙ ඵසො හොති? යො තසමිං සමයෙ ඵසො ථුසනා සමුත්ථසනා සමුත්ථිතතනං; අයං තසමිං සමයෙ ඵසො හොති.

425 කතමා තසමිං සමයෙ විතතසොකායනා හොති? යා තසමිං සමයෙ විතතසො ධීති -පෙ- අයං තසමිං සමයෙ විතතසොකායනා හොති.

426 කතමා තසමිං සමයෙ විවිකිච්ඡා හොති? යා තසමිං සමයෙ කඛ්ඛා කඛ්ඛායනා කඛ්ඛිතතනං විමති විවිකිච්ඡා දොළහකං දොඩා පථො සංසයො අනෙකංසගායො ආසප්පනා පරිසප්පනා අපරියො ගාගනා ඵලහිතතනං විතතසො මනො විලෙඛො, අයං තසමිං සමයෙ විවිකිච්ඡා හොති -පෙ- යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පනා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

තසමිං බො පන සමයෙ වතතාරෙ ඛකා හොනති දායතනාති හොනති දො ධාතුයො හොනති තයො ආගාර හොනති වතතාරි ඉන්ද්‍රියාති හොනති චතුර්ඛිතිකං ක්කානං හොති දුච්ඛිතිකො මග්ගො හොති තිති බලාති හොනති ඵකො ගෙතු හොති ඵකො ඵසො හොති -පෙ- ඵකං ධම්මායතනං හොති ඵකා ධම්මධාතු හොති, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පනා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

427 කතමො තසමිං සමයෙ සඛ්ඛාරකකුකො හොති? ඵසො චෙතනා විතකෙකා විචාරෙ විතතසොකායනා විරිඨිත්ථිං ජිවිතිත්ථිං මිච්ඡාසඛකපෙසා මිච්ඡාචායාමො විරියබලං අහිරිකබලං අනොත්තප්ප බලං විවිකිච්ඡා මොහො අහිරිකං අනොත්තප්පං පග්ගාහො, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පනා අරුපිනො ධම්මා ධම්මා චෙදනාකකුකං ධම්මා සඤ්ඤාකකුකං ධම්මා විඤ්ඤාණකකුකං; අයං තසමිං සමයෙ සඛ්ඛාරකකුකො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

428 කතමෙ ධම්මා අකුසලා? යසමිං සමයෙ අකුසලං විතතං උප්පන්නං හොති උපෙකකාසගහනං උද්ධච්චසමප්ප්පනං රුපාරම්මණං වා සද්දාරම්මණං වා ගකාරම්මණං වා රසාරම්මණං වා ථොට්ඨානිකාරම්මණං වා ධම්මාරම්මණං වා, යං යං වා පනාරබ්භ; තසමිං සමයෙ ඵසො හොති චෙදනා හොති සඤ්ඤා හොති චෙතනා හොති විතතං හොති විතකෙකා හොති විචාරෙ හොති උපෙකකා හොති විතතසොකායනා හොති විරිඨිත්ථිං හොති සමාධිත්ථිං හොති මනිත්ථිං හොති උපෙකකිත්ථිං හොති ජිවිතිත්ථිං හොති මිච්ඡාසඛකපෙසා හොති මිච්ඡාචායාමො හොති මිච්ඡාසමාධි හොති විරියබලං හොති සමාධිබලං හොති අහිරිකබලං හොති අනොත්තප්පබලං හොති උච්චිකං හොති මොහො හොති අහිරිකං හොති අනොත්තප්පං හොති සමප්පො

හොති පඤ්ඤාහො හොති අවිකේධපො හොති, යෙ වා පන නසමී සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

429 කතමො නසමී සමයෙ එසොො හොති? යො නසමී සමයෙ එසොො චූසනා සමුප්පන්නා සමුප්පිනතනං, අයං නසමී සමයෙ එසොො හොති.

430 කතමං නසමී සමයෙ උද්ධච්චං හොති? යං නසමී සමයෙ විතනස්ස උද්ධච්චං අවුපසමො වේතස්සො විකේධපො භන්තතනං විතනස්ස, ඉදං නසමී සමයෙ උද්ධච්චං හොති - පෙ - යෙ වා පන නසමී සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

නසමී බො පන සමයෙ චතතාරෙ ඛන්ධා හොනති දායකතාති හොනති දොධාතුයො හොනති තයො ආහාර හොනති පඤ්චිත්ථිතාති හොනති චතුරඛිතිකං කුසානං හොති තිවඛිතිකො මයොො හොති චතතාරි බලාති හොනති එකො හෙතු හොති එකො. එසොො හොති - පෙ - එකං ධම්මායතනං හොති එකා ධම්මධාතු හොති, යෙ වා පන නසමී සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

431 කතමො නසමී සමයෙ සංඛාරකකිකො හොති? එසොො වේතනා විතකෙකා විචාරෙ විතනස්සොකග්ගතා විරිසිත්ථිතං සමාධිත්ථිතං ජ්විතිත්ථිතං මිච්ඡාසංකප්පො මිච්ඡාචායාමො මිච්ඡාසමාධි විරියබලං සමාධිබලං අහිරිකබලං අනොත්තප්පබලං උද්ධච්චං මොහො අහිරිකං අනොත්තප්පං සමපො පඤ්ඤාහො අවිකේධපො, යෙ වා පන නසමී සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ආපේතො වේදනාකකිකං ආපේතො සංඤ්ඤාකකිකං ආපේතො විඤ්ඤාණකකිකං, අයං නසමී සමයෙ සංඛාරකකිකො හොති - පෙ - ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

මාදස අකුසල විතතාති.

අවසාකත විපාකවිතතාති.

432 කතමෙ ධම්මා අවසාකතා? යසමී සමයෙ කාමාවචරස්ස කුසලස්ස කම්මස්ස කතතතා උපවිතතතා විපාකං චක්ඛු විඤ්ඤාණං උප්පන්නං හොති උප්පෙකකාසගගතං රූපාරම්මණං නසමී සමයෙ එසොො හොති වේදනා හොති සංඤ්ඤා හොති වේතනා හොති විතනං හොති උප්පෙකකා හොති විතනස්සොකග්ගතා හොති මතිත්ථිතං හොති උප්පෙකකිත්ථිතං හොති ජ්විතිත්ථිතං හොති, යෙ වා පන නසමී සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අවසාකතා.

433 කතමො නසමී සමයෙ එසොො හොති? යො නසමී සමයෙ එසොො චූසනා සමුප්පන්නා සමුප්පිනතනං, අයං නසමී සමයෙ එසොො හොති.

434 කතමා නසමි සමයෙ වෙදනා හොති? යං නසමි සමයෙ නිල්ලා වකුච්ඡිකුච්ඡානාමානු සමථස්සජං වෙනසිකා නෙව සාතං නා සාතං වෙනො සමථස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදසිතං වෙනොසමථස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදනා, අයං නසමි සමයෙ වෙදනා හොති.

435 කතමා නසමි සමයෙ සඤ්ඤා හොති? යං නසමි සමයෙ නිල්ලා වකුච්ඡිකුච්ඡානාමානු සමථස්සජං සඤ්ඤා සඤ්ජානනා සඤ්ජාතිතතනං, අයං නසමි සමයෙ සඤ්ඤා හොති.

436 කතමා නසමි සමයෙ වෙනනා හොති? යං නසමි සමයෙ නිල්ලා වකුච්ඡිකුච්ඡානාමානු සමථස්සජං වෙනනා සඤ්ඤානනා වෙනසි තතනං, අයං නසමි සමයෙ වෙනනා හොති.

437 කතමා නසමි සමයෙ විතතං හොති? යං නසමි සමයෙ විතතං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනිඤ්ඤං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකකිකො නිල්ලා වකුච්ඡිකුච්ඡානාමානු, ඉදං නසමි සමයෙ විතතං හොති.

438 කතමා නසමි සමයෙ උපෙක්ඛා හොති? යං නසමි සමයෙ වෙනසිකා නෙව සාතං නා සාතං වෙනො සමථස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදසිතං වෙනො සමථස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදනා, අයං නසමි සමයෙ උපෙක්ඛා හොති.

439 කතමා නසමි සමයෙ විතතස්සෙකායනා හොති? යං නසමි සමයෙ විතතස්ස සිති -පෙ- අයං නසමි සමයෙ විතතස්සෙකායනා හොති.

440 කතමා නසමි සමයෙ මනිඤ්ඤං හොති? යං නසමි සමයෙ විතතං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මනිඤ්ඤං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකකිකො නිල්ලා වකුච්ඡිකුච්ඡානාමානු, ඉදං නසමි සමයෙ මනිඤ්ඤං හොති.

441 කතමා නසමි සමයෙ උපෙක්ඛිඤ්ඤං හොති? යං නසමි සමයෙ වෙනසිකා නෙව සාතං නාසාතං වෙනොසමථස්සජං අදුක්ඛම සුඛං වෙදසිතං වෙනොසමථස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදනා, ඉදං නසමි සමයෙ උපෙක්ඛිඤ්ඤං හොති.

442 කතමා නසමි සමයෙ ජිවිතිඤ්ඤං හොති? යං නෙසං අරු පිනං ධම්මානං ආසු සිති යපනා යාපනා ඉරියනා වහනා පාලනා ජිවිතං ජිවිතිඤ්ඤං, ඉදං නසමි සමයෙ ජිවිතිඤ්ඤං හොති. යෙ වා පන නසමි සමයෙ අඤ්ඤාපි අඤ්ඤා පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

නසමි බො පන සමයෙ වහනාරො බ්බා හොනති, ආයතනාති හොනති, දොසානුයො හොනති නයො ආභාරොහොනති තිති ඉඤ්ඤාති හොනති එකො එස්සො හොති -පෙ- එකා වකුච්ඡිකුච්ඡානාමානු හොති

එකං ධම්මායතනං හොති, එකාධම්මධාතු හොති, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

443 කතමො තස්මිං සමයෙ සඛ්ඛාරකකිකො හොති? එසොං වෙනතා විතතයොසකගතා ජීවිතින්ද්‍රියං, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ථපෙනා වෙදනාකකිකං ථපෙනා සඤ්ඤාකකිකං ථපෙනා විඤ්ඤාණකකිකං; අයං තස්මිං සමයෙ සඛ්ඛාරකකිකො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

444 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරස්ස කුසලස්ස කම්මස්ස කතතතා උපචිතතතා විපාකං සොතවිඤ්ඤාණං උප්පන්නං හොති උපෙකකා සහගතං සඤ්ජරමමණං වා -පෙ- ඝාණ විඤ්ඤාණං උප්පන්නං හොති උපෙකකා සහගතං ගඤ්ඤාරමමණං -පෙ- ජීව්‍යාවිඤ්ඤාණං උප්පන්නං හොති උපෙකකා සහගතං රසාරමමණං -පෙ- කායවිඤ්ඤාණං උප්පන්නං හොති සුඛසහගතං ථොට්ඨබ්බාරමමණං, තස්මිං සමයෙ එසොං හොති වෙදනා හොති සඤ්ඤා හොති වෙනතා හොති විතතං හොති සුඛං හොති විතතයොසකගතා හොති මතින්ද්‍රියං හොති සුඛින්ද්‍රියං හොති ජීවිතින්ද්‍රියං හොති, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

445 කතමො තස්මිං සමයෙ එසොං හොති? යො තස්මිං සමයෙ එසොං ථුසනා සමුප්පනා සමුප්පිතතතං, අයං තස්මිං සමයෙ එසොං හොති.

446 කතමා තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති? යං තස්මිං සමයෙ තප්පා කායවිඤ්ඤාණධාතු සමථස්සජා කායිකං සාතං කායිකං සුඛං කායසමථස්සජා සාතං සුඛං වෙදයිතං කායසමථස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා, අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොති.

447 කතමා තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා හොති? යා තස්මිං සමයෙ තප්පා කායවිඤ්ඤාණධාතු සමථස්සජා සඤ්ඤා සඤ්ජානනා සඤ්ජාති තතතං, අයං තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා හොති.

448 කතමා තස්මිං සමයෙ වෙනතා හොති? යා තස්මිං සමයෙ තප්පා කායවිඤ්ඤාණධාතු සමථස්සජා වෙනතා සඤ්ඤානතා වෙනයි තතතං, අයං තස්මිං සමයෙ වෙනතා හොති.

449 කතමං තස්මිං සමයෙ විතතං හොති? යං තස්මිං සමයෙ විතතං මනො මානසං හදයං පණ්ඩරං මනො මනායතනං මතින්ද්‍රියං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකකිකො තප්පා කායවිඤ්ඤාණධාතු, ඉදං තස්මිං සමයෙ විතතං හොති.

450 කතමං තසම් සමයෙ සුඛං හොති? යං තසම් සමයෙ කායිකං සාතං කායිකං සුඛං කායසම්ප්පාදං සාතං සුඛං වේදයිතං කාය සම්ප්පාදං සාතං සුඛං වේදනා, ඉදං තසම් සමයෙ සුඛං හොති.

451 කතමා තසම් සමයෙ විතතසෙසකග්ගතා හොති? යා තසම් සමයෙ විතතසෙස ධීරි -පෙ- අයං තසම් සමයෙ විතතසෙසකග්ගතා හොති.

452 කතමං තසම් සමයෙ මනිඤ්ඤයං හොති? යං තසම් සමයෙ විතතං මනෝ මානසං හදයං පණ්ඩරං මනෝ මනායතනං මනිඤ්ඤයං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකකිකො තප්පා කායවිඤ්ඤාණධාතු, ඉදං තසම් සමයෙ මනිඤ්ඤයං හොති.

453 කතමං තසම් සමයෙ සුඛිඤ්ඤයං හොති? යං තසම් සමයෙ කායිකං සාතං කායිකං සුඛං කායසම්ප්පාදං සාතං සුඛං වේදයිතං කායසම්ප්පාදං සාතං සුඛං වේදනා, ඉදං තසම් සමයෙ සුඛිඤ්ඤයං හොති.

454 කතමං තසම් සමයෙ ජීවිතිඤ්ඤයං හොති? යං තෙසං අරුපිතං ධම්මානං ආයු ධීරි යපනා යාපනා ඉරියනා වත්තනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතිඤ්ඤයං, ඉදං තසම් සමයෙ ජීවිතිඤ්ඤයං හොති. යෙ වා පන තසම් සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ති පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

455 තසම් බො පන සමයෙ චතතාරො බ්බා හොනති ආයතනාති හොනති දො ධාතුයො හොනති තයො ආහාර හොනති තීති ඉඤ්ඤාති හොනති එකො එසො හොති -පෙ- එකා කායවිඤ්ඤාණ ධාතු හොති එකං ධම්මායතනං හොති එකා ධම්මධාතු හොති, යෙ වා පන තසම් සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ති පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා

456 කතමො තසම් සමයෙ සඤ්ඤාරකකිකො හොති? එසො වෙතනා විතතසෙසකග්ගතා ජීවිතිඤ්ඤයං, යෙ වා පන තසම් සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ති පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ඵපෙඤා වේදනාකකිකං ඵපෙඤා සඤ්ඤාකකිකං ඵපෙඤා විඤ්ඤාණකකිකං; අයං තසම් සමයෙ සඤ්ඤාරකකිකො හොති. -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

කුසල විපාකානි පඤ්ච විඤ්ඤාණානි.

කුසල විපාකා මනෝ ධාතු.

457 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යසම් සමයෙ කාමාවචරස්ස කුසලස්ස කම්මස්ස කතතතා උපවිතතතා විපාකමනොධාතු උප්පන්නා හොති උපෙකකා සහගතා රූපාරම්මණා වා-පෙ-ථොට්ඨබ්බාරම්මණා වා යං යං වා පනාරබ්භ; තසම් සමයෙ එසො හොති වේදනා හොති සඤ්ඤා හොති චේතනා හොති විතතං හොති විතකෙකා හොති විවාදො

හොඳි උපෙකඩා හොඳි විතතසෙසකග්ගතා හොඳි මනිඤ්ඤං හොඳි උපෙකඩිඤ්ඤං හොඳි ජ්විතිඤ්ඤං හොඳි, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අභි පටිච්චසමුප්පාදනා අරුපිනො බමමා, ඉමෙ බමමා අව්‍යාකතා.

458 කතමො තස්මිං සමයෙ එසො හොඳි -පෙ- අයං තස්මිං සමයෙ එසො හොඳි.

459 කතමා තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොඳි? යං තස්මිං සමයෙ තප්පා මනොධාතු සමථස්සජං වෙනසිකං නෙවසානං නාසානං වෙනො සමථස්සජං වෙනසිකං නෙවසානං නාසානං වෙනො සමථස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදසිතං වෙනො සමථස්සජා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා, අයං තස්මිං සමයෙ වෙදනා හොඳි.

460 කතමා තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා හොඳි? යා තස්මිං සමයෙ තප්පා මනොධාතු සමථස්සජා සඤ්ඤා සඤ්ජානනා සඤ්ජානිතතනං, අයං තස්මිං සමයෙ සඤ්ඤා හොඳි.

461 කතමා තස්මිං සමයෙ වෙතනා හොඳි? යා තස්මිං සමයෙ තප්පා මනොධාතු සමථස්සජා වෙතනා සඤ්චිතනා වෙනසිතතනං, අයං තස්මිං සමයෙ වෙතනා හොඳි.

462 කතමං තස්මිං සමයෙ විතතං හොඳි? යං තස්මිං සමයෙ විතතං මනො මානසං හදයං පණ්ඨිරං මනො මනායතනං මනිඤ්ඤං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකඩ්ඤො තප්පා මනොධාතු, ඉදං තස්මිං සමයෙ විතතං හොඳි.

463 කතමො තස්මිං සමයෙ විතකෙකා හොඳි? යො තස්මිං සමයෙ තකෙකා විතකෙකා සඛකපො අප්පනා ව්‍යප්පනා වෙනසො අභිනිරෝපනා, අයං තස්මිං සමයෙ විතකෙකා හොඳි.

464 කතමො තස්මිං සමයෙ විචාරෙ හොඳි? යො තස්මිං සමයෙ චාරෙ විචාරෙ අනුචිචාරෙ උපවිචාරෙ විතතස්ස අනුසංකිතනා අනු පෙකකිතනා; අයං තස්මිං සමයෙ විචාරෙ හොඳි.

465 කතමා තස්මිං සමයෙ උපෙකඩා හොඳි? යං තස්මිං සමයෙ වෙනසිකං නෙව සානං නාසානං වෙනොසමථස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදසිතං වෙනොසමථස්සජා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා, අයං තස්මිං සමයෙ උපෙකඩා හොඳි.

466 කතමා තස්මිං සමයෙ විතතසෙසකග්ගතා හොඳි? යා තස්මිං සමයෙ විතතස්ස ධීති -පෙ- අයං තස්මිං සමයෙ විතතසෙසකග්ගතා හොඳි.

467 කතමං තස්මිං සමයෙ මනිඤ්ඤං හොඳි? යං තස්මිං සමයෙ විතතං මනො මානසං -පෙ- තප්පා මනොධාතු, ඉදං තස්මිං සමයෙ මනිඤ්ඤං හොඳි.

468 කතමං තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛිත්ථිං හොති? යං තස්මිං සමයෙ වෙනසිකං තෙවසාතං නාසාතං වෙනො සමථස්සථං අදුක්ඛම සුඛං වෙදසිතං වෙනොසමථස්සථං අදුක්ඛමසුඛං වෙදනා, ඉදං තස්මිං සමයෙ උපෙක්ඛිත්ථිං හොති.

469 කතමං තස්මිං සමයෙ ජීවිතිත්ථිං හොති? යං තෙසං අරු පිනං ධම්මානං ආයු සිති යපනා යාපනා ඉරියනා චත්තනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතිත්ථිං, ඉදං තස්මිං සමයෙ ජීවිතිත්ථිං හොති. යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පරිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

470 තස්මිං බො පන සමයෙ චත්තාරෙ ඛනිභොනති දායක නාති භොනති දො ධාතුයො භොනති තයො ආහාර භොනති තිති ඉත්ථිත්ථිං හොනති එකො එස්සො හොති. -පෙ- එකා මනො ධාතු භොති එකං ධම්මායතනං හොති එකා ධම්මධාතු භොති, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පරිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

471 කතමො තස්මිං සමයෙ සඛිංරකඛනො හොති? එස්සො වෙනනා විතකෙකා විචාරෙ විතතස්සකායනා ජීවිතිත්ථිං, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පරිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ධර්මො වෙදනාකඛනං ධර්මො සඤ්ඤාකඛනං ධර්මො විඤ්ඤාණකඛනං, අයං තස්මිං සමයෙ සඛිංරකඛනො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

කුසල විපාකා මනොධාතු.

කුසල විපාකා මනො විඤ්ඤාණධාතු

සොමනස්ස සහගතා.

472 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ කාමාවචරස්ස කුස ලස්ස කම්මස්ස කතතතා උපවිතතතා විපාකා මනොවිඤ්ඤාණධාතු උප්පන්නා හොති සොමනස්ස සහගතා රුපාරම්මණා වා -පෙ- ධම්මා, රම්මණා වා, යං යං වා පනාරම්භ; තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති වෙදනා හොති සඤ්ඤා හොති වෙනනා හොති විතතං හොති විතකෙකා හොති විචාරෙ හොති පිති හොති සුඛං හොති විතතස්ස කායනා හොති මතිත්ථිං හොති සොමනස්සත්ථිං හොති ජීවිතිත්ථිං හොති, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පරිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

473 කතමො තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති? යො තස්මිං සමයෙ එස්සො චුසනා සමුච්ඡිසනා සමුච්ඡිසිතතනං, අයං තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති.

474 කතමා තසම් සමයෙ වෙදනා හොති? යං තසම් සමයෙ තජ්ජා මනෝවිඤ්ඤාණධාතු සමථස්සජං වෙනසිකං සාතං වෙනසිකං සුඛං වෙනෝ සමථස්සජං සාතං සුඛං වෙදසිතං වෙනෝ සමථස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා, අයං තසම් සමයෙ වෙදනා හොති.

475 කතමා තසම් සමයෙ සඤ්ඤා හොති? යා තසම් සමයෙ තජ්ජා මනෝවිඤ්ඤාණධාතු සමථස්සජා සඤ්ඤා සංඤ්ජානනා සංඤ්ජාති තතතං, අයං තසම් සමයෙ සඤ්ඤා හොති.

476 කතමා තසම් සමයෙ වෙතනා හොති? යා තසම් සමයෙ තජ්ජා මනෝවිඤ්ඤාණධාතු සමථස්සජා වෙතනා සංඤ්චිතනා වෙනසි තතතං, අයං තසම් සමයෙ වෙතනා හොති.

477 කතමා තසම් සමයෙ විතතං හොති? යං තසම් සමයෙ විතතං මනෝ මානසං හදයං පණ්ඩරං මනෝ මනායතනං මනීඤ්ඤං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකකිකෝ තජ්ජා මනෝවිඤ්ඤාණධාතු, ඉදං තසම් සමයෙ විතතං හොති.

478 කතමෝ තසම් සමයෙ විතනෙකා හොති? යෝ තසම් සමයෙ තනෙකා විතනෙකා සඛිකප්පො අපපනා ව්‍යපපනා වෙනසො අභිතිරෙපනා අයං තසම් සමයෙ විතනෙකා හොති.

479 කතමෝ තසම් සමයෙ විචාරෙ හොති? යෝ තසම් සමයෙ චාරෙ විචාරෙ අනුචිචාරෙ උපවිචාරෙ විතතස්ස අනුසංඛිතනා අනු පෙකකිතනා, අයං තසම් සමයෙ විචාරෙ හොති.

480 කතමා තසම් සමයෙ පිති හොති? යා තසම් සමයෙ පිති පාමොජ්ජං ආමොදනා පමොදනා භාසො පභාසො විතති ඔදග්ගං අත්තමනනා විතතස්ස, අයං තසම් සමයෙ පිති හොති.

481 කතමා තසම් සමයෙ සුඛං හොති? යං තසම් සමයෙ වෙන සිකං සුඛං වෙනෝ සමථස්සජං සාතං සුඛං වෙදසිතං වෙනෝ සමථස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා, ඉදං තසම් සමයෙ සුඛං හොති.

482 කතමා තසම් සමයෙ විතතස්සෙකායනා හොති? යා තසම් සමයෙ විතතස්ස සීති -පෙ- අයං තසම් සමයෙ විතතස්සෙකායනා හොති.

483 කතමා තසම් සමයෙ මනීඤ්ඤං හොති? යං තසම් සමයෙ විතතං මනෝ මානසං හදයං පණ්ඩරං මනෝ මනායතනං මනීඤ්ඤං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකකිකෝ තජ්ජා මනෝවිඤ්ඤාණධාතු, ඉදං තසම් සමයෙ මනීඤ්ඤං හොති.

484 කතමා තසම් සමයෙ සොමනසීඤ්ඤං හොති? යං තසම් සමයෙ වෙනසිකං සාතං වෙනසිකං සුඛං වෙනෝ සමථස්සජං සාතං සුඛං වෙදසිතං වෙනෝ සමථස්සජා සාතා සුඛා වෙදනා, ඉදං තසම් සමයෙ සොමනසීඤ්ඤං හොති.

485 කතමං තසම් සමයෙ ජීවිතින්ද්‍රියං හොති? යො තෙසං අරු පිනං ධම්මානං ආයු සිති යපනා යාපනා ඉරියනා චතතනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතින්ද්‍රියං, ඉදං තසම් සමයෙ ජීවිතින්ද්‍රියං හොති. යෙ වා පන තසම් සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

486 තසම් ථො පන සමයෙ චතතාරෙ ධක්ඛා හොනති ආයතන නාති හොනති දො ධාතුයො හොනති තයො ආහාර හොනති තීති ඉන්ද්‍රියාති හොනත් එකො එස්සො හොති -පෙ- එකා මනොවිඤ්ඤාණ ධාතු හොති එකං ධම්මායතනං හොති එකා ධම්මධාතු හොති, යෙ වා පන තසම් සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

487 කතමො තසම් සමයෙ සඛිංරකකිකො හොති? එස්සො චෙතනා විතකෙකා විචාරෙ පිති විතතස්සෙකග්ගනා ජීවිතින්ද්‍රියං, යෙ වා පන තසම් සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ධපෙත්වා චෙදනාකකිකං ධපෙත්වා සඤ්ඤකකිකං ධපෙත්වා විඤ්ඤාණකකිකං; අයං තසම් සමයෙ සඛිංරකකිකො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

කුසලවිපාකා මනො විඤ්ඤාණධාතු සොමනස්ස සහගතා.

488 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යසම් සමයෙ කාමාවචරස්ස කුසලස්ස කම්මස්ස කතතනා උපචිතතනා විපාකා මනොවිඤ්ඤාණධාතු උප්පන්නා හොති උපෙක්ඛාසහගතා රුපාරම්මණා වා -පෙ- ධම්මා රම්මණා වා, යං යංවා පනාරබ්භ; තසම් සමයෙ එස්සො හොති චෙදනා හොති සඤ්ඤා හොති චෙතනා හොති විතතං හොති විතකෙකා හොති විචාරෙ හොති හොති උපෙක්ඛා හොති විතතස්සෙකග්ගනා හොති මතින්ද්‍රියං හොති උපෙක්ඛින්ද්‍රියං හොති ජීවිතින්ද්‍රියං හොති, යෙ වා පන තසම් සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

489 කතමො තසම් සමයෙ එස්සො හොති? යො තසම් සමයෙ එස්සො ජුසනා සමුජුසනා සමුජුසිතතනං, අයං තසම් සමයෙ එස්සො හොති.

490 කතමා තසම් සමයෙ චෙදනා හොති? යං තසම් සමයෙ තථ්ථා මනො විඤ්ඤාණධාතු සමථස්සථං චෙතසිකං නෙවසානං නාසානං චෙතො සමථස්සථං අදුක්ඛම්ප්පධං චෙදයිතං චෙතොසමථස්සථං අදුක්ඛම්ප්පධං චෙදනා, අයං තසම් සමයෙ චෙදනා හොති.

491 කතමා තසම් සමයෙ සඤ්ඤා හොති? යා තසම් සමයෙ තථ්ථා මනොවිඤ්ඤාණධාතු සමථස්සථං සඤ්ඤා සඤ්ඤානනා සඤ්ඤාතිතතනං, අයං තසම් සමයෙ සඤ්ඤා හොති.

492 කතමා තසම් සමයේ වෙනනා හොති? යා තසම් සමයේ තප්පා මනෝවිඤ්ඤාණධාතු සමථස්සජා වෙනනා සංකෘතවනනා වෙනති තතතං, අයං තසම් සමයේ වෙනනා හොති.

493 කතමං තසම් සමයේ විතතං හොති? යං තසම් සමයේ විතතං මනෝමානසං හදයං පණ්ණිරං මනෝ මනායතනං මනිඤ්ඤං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකකුක්කො තප්පා මනෝවිඤ්ඤාණධාතු, ඉදං තසම් සමයේ විතතං හොති.

494 කතමො තසම් සමයේ විතකෙකා හොති? යො තසම් සමයේ තකෙකා විතකෙකා සසකපො අපජනා ව්‍යාපජනා වෙනසො අභිතිරේ පනා, අයං තසම් සමයේ විතකෙකා හොති.

495 කතමො තසම් සමයේ විචාරේ හොති? යො තසම් සමයේ චාරේ විචාරේ අනු විචාරේ උපවිචාරේ විතතස්ස අනුසංකිතනා අනුපෙක්ඛිතනා, අයං තසම් සමයේ විචාරේ හොති.

496 කතමා තසම් සමයේ උපෙක්ඛා හොති? යං තසම් සමයේ වෙනසිකං නෙවසානං නාසානං වෙනො සමථස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදසිතං වෙනො සමථස්සජා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා, අයං තසම් සමයේ උපෙක්ඛා හොති.

497 කතමා තසම් සමයේ විතතස්සෙකග්ගනා හොති? යා තසම් සමයේ විතතස්ස ධීති -පෙ- අයං තසම් සමයේ විතතස්සෙකග්ගනා හොති.

498 කතමං තසම් සමයේ මනිඤ්ඤං හොති? යං තසම් සමයේ විතතං මනෝ මානසං හදයං පණ්ණිරං මනෝ මනායතනං මනිඤ්ඤං විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණකකුක්කො තප්පා මනෝවිඤ්ඤාණධාතු, ඉදං තසම් සමයේ මනිඤ්ඤං හොති.

499 කතමං තසම් සමයේ උපෙක්ඛිඤ්ඤං හොති? යං තසම් සමයේ වෙනසිකං නෙවසානං නාසානං වෙනො සමථස්සජං අදුක්ඛමසුඛං වෙදසිතං වෙනො සමථස්සජා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා, ඉදං තසම් උපෙක්ඛිඤ්ඤං හොති.

500 කතමං තසම් සමයේ ජීවිතිඤ්ඤං හොති? යං තෙසං අරුපිනං ධම්මානං ආයුධිති යපනා යාපනා ඉරියනා වතතනා පාලනා ජීවිනං ජීවිතිඤ්ඤං, ඉදං තසම් සමයේ ජීවිතිඤ්ඤං හොති. යෙ වා පන තසම් සමයේ අඤ්ඤාපි අත්ති පටිච්චසම්මුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

501 තසම් බො පන සමයේ වතනාරේ ඛකිං හොනති දායතනාති හොනති දොධාතුයො හොනති තයො ආහාර හොනති තීති ඉඤ්ජියාති හොනති එකො එස්සො හොති -පෙ- එකා මනෝ විඤ්ඤාණ ධාතු හොති එකා ධම්මායතනං හොති එකා ධම්මධාතු හොති, යෙ වා පන තසම් සමයේ අඤ්ඤාපි අත්ති පටිච්චසම්මුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

502 කතමො නසමිං සමයෙ සඛ්ඛාරකුකො හොති; එසොං වෙනනා විනකෙකා විවාරො විනතසොකගතනා ජිවිතින්ද්‍රියං, යෙ වා පන නසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අඤ්ඤා පටිච්චසමුප්පාදනා අරුපිනො ධම්මා ධර්මො වෙදනාකුකුං ධර්මො සඤ්ඤාකුකුං ධර්මො විඤ්ඤාණකුකුං, අයං නසමිං සමයෙ සඛ්ඛාරකුකුකො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

**කුසලවිපාකා මනො විඤ්ඤාණධාතු
උපෙකවා සහගතා.**

අට්ඨ මහා විපාකා.

503 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යසමිං සමයෙ කාමාවචරස්ස කුසලස්ස කමමස්ස කතතතා උපවිතතතා විපාකා මනො විඤ්ඤාණධාතු උප්පන්නා හොති සොමනස්ස සහගතා ඤ්ඤාණසම්පයුතතා -පෙ- සොමනස්ස සහගතා ඤ්ඤාණසම්පයුතතා සසඛ්ඛාරෙන -පෙ- සොමනස්ස සහගතා ඤ්ඤාණවිපයුතතා -පෙ- සොමනස්ස සහගතා ඤ්ඤාණවිපයුතතා සසඛ්ඛාරෙන -පෙ- උපෙකවා සහගතා ඤ්ඤාණසම්පයුතතා -පෙ- උපෙකවා සහගතා ඤ්ඤාණවිපයුතතා සසඛ්ඛාරෙන -පෙ- උපෙකවා සහගතා ඤ්ඤාණවිපයුතතා සසඛ්ඛාරෙන -පෙ- උපෙකවා සහගතා ඤ්ඤාණවිපයුතතා සසඛ්ඛාරෙන රූපාරම්මණා වා -පෙ- ධම්මාරම්මණා වා, යං යං වා පනාරම්ම; නසමිං සමයෙ එසොං හොති -පෙ- අවිකේධො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා -පෙ- අලොභො අව්‍යාකත මූලං -පෙ- අද්‍යෙසො අව්‍යාකත මූලං -පෙ- අමොහො අව්‍යාකත මූලං -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

අට්ඨ මහා විපාකා.

රූපාවචර විපාකා.

504 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යසමිං සමයෙ රූප්පප්පතියා මග්ගං භාවෙති විච්චේව භාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති පඨමිකසිණං, නසමිං සමයෙ එසොං හොති -පෙ- අවිකේධො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා. නසොච රූපාවචරස්ස කුසලස්ස කමමස්ස කතතතා උපවිතතතා විපාකා විච්චේව භාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති පඨමිකසිණං නසමිං සමයෙ එසොං හොති -පෙ- අවිකේධො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

505 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යසමිං සමයෙ රූප්පප්පතියා මග්ගං භාවෙති විනකක විවාරනං වූපසමා -පෙ- දුතියඤ්ඤානං -පෙ- තතියඤ්ඤානං -පෙ- චතුස්ථඤ්ඤානං -පෙ- පඤ්චමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති පඨමිකසිණං, නසමිං සමයෙ එසොං හොති -පෙ- අවිකේධො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා. නසොච රූපාවචරස්ස කුසලස්ස

කම්මස්ස කතන්තා උපචිතන්තා විපාකං සුඛස්ස ච පහානා -පෙ-
පඤ්චමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

රූපාවචර විපාකා.

අරූපාවචර විපාකා.

506 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ අරූපුප්පත්තියා මග්ගං භාවෙති සබ්බස්සො රූපසංඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිසසංඤ්ඤානං අත්ථංගමා නානත්තසංඤ්ඤානං අමනසිකාරු ආකාසානඤ්චායත්තසංඤ්ඤා සහගතං සුඛස්ස ච පහානා -පෙ- චතුත්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසල්ලා. තස්සෙව අරූපාවචරස්ස කුසල්ලස්ස කම්මස්ස කතන්තා උපචිතන්තා විපාකං සබ්බස්සො රූපසංඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිස සංඤ්ඤානං අත්ථංගමා¹ නානත්තසංඤ්ඤානං අමනසිකාරු ආකාසානඤ්චා යත්ත සංඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පහානා -පෙ- චතුත්ථජ්ඣානං උප සම්පජ්ජි විහරති, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

507 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ අරූපුප්පත්තියා මග්ගං භාවෙති සබ්බස්සො ආකාසානඤ්චායත්තං සමතික්කමම විඤ්ඤ ණඤ්චායත්ත සංඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පහානා -පෙ- චතුත්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසල්ලා.

508 තස්සෙව අරූපාවචරස්ස කුසල්ලස්ස කම්මස්ස කතන්තා උපචි තන්තා විපාකං සබ්බස්සො ආකාසානඤ්චායත්තං සමතික්කමම විඤ්ඤ ණඤ්චායත්ත සංඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පහානා -පෙ- චතුත්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

509 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ අරූපුප්පත්තියා මග්ගං භාවෙති සබ්බස්සො විඤ්ඤ ණඤ්චායත්තං සමතික්කමම ආකිඤ්චා යත්ත සංඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පහානා -පෙ- චතුත්ථජ්ඣානං උප සම්පජ්ජි විහරති, තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසල්ලා. තස්සෙව අරූපාවචරස්ස කුසල්ලස්ස කම්මස්ස කතන්තා උපචිතන්තා විපාකං සබ්බස්සො විඤ්ඤ ණඤ්චායත්තං සමතික්කමම ආකිඤ්චායත්ත සංඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පහානා -පෙ- චතුත්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

510 කතමෙ ධම්මා අවසාකතා? යස්මිං සමයෙ අරුපුපතියා මහං භාවෙති සබ්බසො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්කමම නෙව සඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසඤ්ඤාසහගතං සුබස්ස පභානා - පෙ - චතුත්ථකානං උපසම්පජ්ජ විහරති තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති - පෙ - අවිකේඛපො භොති - පෙ - ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව අරුපාවච රස්ස කුසලස්ස කමමස්ස කතතතා උපවිතතතා විපාකං සබ්බසො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්කමම නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතන සඤ්ඤා සහගතං සුබස්ස ච පභානා - පෙ - චතුත්ථකානං උපසම්පජ්ජ විහරති තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති - පෙ - අවිකේඛපො භොති - පෙ - ඉමෙ ධම්මා අවසාකතා.

අරුපාවචර විපාකා.

සුද්ධික පටිපදා.

511 කතමෙ ධම්මා අවසාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං කුසලං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතතියා, විච්චෙව කාමෙති - පෙ - පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපටිපදං දකුණිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති - පෙ - අවිකේඛපො භොති - පෙ - ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්ත රස්ස කුසලස්ස කුසලස්ස කතතතා භාවිතතතා විපාකං විච්චෙව කාමෙති - පෙ - පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපටිපදං දකුණි ඤ්ඤං සුඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති - පෙ - අඤ්ඤිඤ්ඤං භොති - පෙ - අවිකේඛපො භොති - පෙ - ඉමෙ ධම්මා අවසාකතා.

512 කතමෙ ධම්මා අවසාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං කුසලං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතතියා, විච්චෙව කාමෙති - පෙ - පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපටිපදං දකුණිඤ්ඤං; තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති - පෙ - අවිකේඛපො භොති - පෙ - ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස කුසලස්ස කතතතා භාවිතතතා විපාකං විච්චෙව කාමෙති - පෙ - පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපටි පදං දකුණිඤ්ඤං අනිම්මතං, තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති - පෙ - අඤ්ඤිඤ්ඤං භොති - පෙ - අවිකේඛපො භොති - පෙ - ඉමෙ ධම්මා අවසාකතා.

513 කතමෙ ධම්මා අවසාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං කුසලං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතතියා, විච්චෙව කාමෙති - පෙ - පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපටිපදං දකුණිඤ්ඤං; තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති - පෙ - අවිකේඛපො භොති - පෙ - ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්ත රස්ස කුසලස්ස කුසලස්ස කතතතා භාවිතතතා විපාකං විච්චෙව කාමෙති - පෙ - පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපටිපදං දකුණි ඤ්ඤං අප්පණ්ණිකං, තස්මිං සමයෙ එස්සො භොති - පෙ - අඤ්ඤිඤ්ඤං භොති - පෙ - අවිකේඛපො භොති - පෙ - ඉමෙ ධම්මා අවසාකතා.

514 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යයිමි සමයෙ ලොකුතතරං කිංතං
 භාවෙති නිසාතිකං අපවග්ගමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා
 පතරියා, විතකකම්මාරතං වූපසමා -පෙ- දුතියඤ්ඤානං -පෙ- තති
 යඤ්ඤානං -පෙ- චතුත්ඤ්ඤානං -පෙ- පඨමඤ්ඤානං -පෙ- පඤ්ඤා
 මඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ටපදං දඤ්ඤාතිඤ්ඤානනි කුසලං
 -පෙ- දුක්ඛාපට්ටපදං දඤ්ඤාතිඤ්ඤාං සුඤ්ඤානනනි විපාකො -පෙ- දුක්ඛා,
 පට්ටපදං දඤ්ඤාතිඤ්ඤානනි කුසලං -පෙ- දුක්ඛාපට්ටපදං දඤ්ඤාතිඤ්ඤාං
 අතිමිත්තනනි විපාකො -පෙ- දුක්ඛාපට්ටපදං දඤ්ඤාතිඤ්ඤානනි කුසලං
 -පෙ- දුක්ඛාපට්ටපදං දඤ්ඤාතිඤ්ඤාං අපපණ්ණිතිනනි විපාකො, තසමිං
 සමයෙ ඵසොයා හොති -පෙ- අවිනෙකපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා
 අව්‍යාකතා.

515 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යයිමි සමයෙ ලොකුතතරං කිංතං
 භාවෙති නිශාතිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය
 භූමියා පතතියා විවිච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජ
 විහරති දුක්ඛාපරිපදං බිප්පාභිඤ්ඤං -පෙ- සුඛාපරිපදං දුක්ඛාභිඤ්ඤං
 -පෙ-සුඛාපරිපදං බිප්පාභිඤ්ඤං -පෙ-දුතිශ්ඤ්ඤානං -පෙ-නතිශ්ඤ්ඤානං
 - පෙ - චතුක්ඤ්ඤානං - පෙ - පඤ්ඤාමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති,
 සුඛාපරිපදං බිප්පාභිඤ්ඤානති කුසලං -පෙ- සුඛාපරිපදං බිප්පාභිඤ්ඤං
 සුඤ්ඤානති විපාකො -පෙ- සුඛාපරිපදං බිප්පාභිඤ්ඤානති කුසලං
 -පෙ- සුඛාපරිපදං බිප්පාභිඤ්ඤං අතිමිත්තනති විපාකො -පෙ- සුඛා
 පරිපදං බිප්පාභිඤ්ඤානති කුසලං -පෙ- සුඛාපරිපදං බිප්පාභිඤ්ඤං
 අප්පණ්ණිතිනති විපාකො; තයමිං සමයෙ එසොො හොති -පෙ-
 අවිකෙධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

සුද්ධිත පවිසය.

සුභිකා සුඛකාවි.

516 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යමිං සමයෙ ලොකුත්තරං ඤාතං භාවෙති, තීයානිකං අපචයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පත්තියා විච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤානං. තයමිං සමයෙ එසොං හොති -පෙ- අවිකෙක්ඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තයෙසව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතන්තා භාවිතන්තා විපාකං විච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨ මජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤානං; තයමිං සමයෙ එසොං හොති -පෙ- අවිකෙක්ඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

517 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකානා? යසම් සමයෙ ලොකුතතරංඤානං භාවෙනි නිශානිකං අපචයගාමිං දිට්ඨිතොනං පභානාය පඨමාය භූමියා පතතිශා, විච්චෙව්ව කාමෙති -පෙ- පඨමජ්ඣානං උපසමප ඡ්ඡ විහරති සුඤ්ඤානං තස්මිං සමයෙ එසොහා හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුතතරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස

කතතතා භාවිතතතා විපාකං විවිච්චව කාමෙහි -පෙ- පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අනිම්මතං, තස්මිං සමයෙ ඵය්සො භොති -පෙ- අවිකේධපො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

518 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විවිච්චව කාමෙහි -පෙ- පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤානං, තස්මිං සමයෙ ඵය්සො භොති -පෙ- අවිකේධපො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුතතරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතතතා භාවිතතතා විපාකං විවිච්චව කාමෙහි -පෙ- පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පණ්ණිතං, තස්මිං සමයෙ ඵය්සො භොති -පෙ- අවිකේධපො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

519 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විතකකම්මාරතං චූපසමා -පෙ- දුතියඡ්ඤානං -පෙ- තති යඡ්ඤානං -පෙ- චතුත්ථඡ්ඤානං -පෙ- පඤ්චමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති, සුඤ්ඤානනති කුසලං -පෙ- සුඤ්ඤානනති විපාකො -පෙ- සුඤ්ඤානනති කුසලං -පෙ- අනිම්මතනති විපාකො -පෙ- සුඤ්ඤානනති කුසලං -පෙ- අප්පණ්ණිතනති විපාකො, තස්මිං සමයෙ ඵය්සො භොති -පෙ- අවිකේධපො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

සුද්ධිකි සුඤ්ඤානං.

සුඤ්ඤාන පටිපදා.

520 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විවිච්චව කාමෙහි -පෙ- පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපටිපදං දැකාභිඤ්ඤා සුඤ්ඤානං, තස්මිං සමයෙ ඵය්සො භොති -පෙ- අවිකේධපො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුතතරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතතතා භාවිතතතා විපාකං විවිච්චව කාමෙහි -පෙ- පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපටිපදං දැකාභිඤ්ඤා සුඤ්ඤානං, තස්මිං සමයෙ ඵය්සො භොති -පෙ- අවිකේධපො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

521 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විවිච්චව කාමෙහි -පෙ- පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපටිපදං දැකාභිඤ්ඤා සුඤ්ඤානං, තස්මිං සමයෙ ඵය්සො භොති -පෙ- අවිකේධපො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුතතරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතතතා භාවිතතතා විපාකං විවිච්චව කාමෙහි -පෙ- පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපටිපදං දැකාභිඤ්ඤා අනිම්මතං, තස්මිං සමයෙ ඵය්සො භොති -පෙ- අවිකේධපො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

522 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යසම් සමයෙ ලොකුතතරං කුණාං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පඨමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං දකුණිකුසුමං සුසුදුදුතං; තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා, තස්මිං ලොකුතතරං කුසලං කුණාං කතතතා භාවිතතතා විපාකං විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පඨමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨ පදං දකුණිකුසුමං අපජ්ඣිතිතං; තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

523 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යසම් සමයෙ ලොකුතතරං කුණාං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විතකකවිවර්ගානං වූපසමා -පෙ- දුතියඥ්ඣානං -පෙ- තතියඥ්ඣානං -පෙ- චතුර්ඥ්ඣානං -පෙ- පඤ්චමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං දකුණිකුසුමං සුසුදුදුතනති කුසලං -පෙ- දුක්ඛා පට්ඨපදං දකුණිකුසුමං සුසුදුදුතනති විපාකො -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨපදං දකුණිකුසුමං සුසුදුදුතනති කුසලං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨපදං දකුණිකුසුමං අනිම්බකනති විපාකො -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨපදං දකුණිකුසුමං සුසුදුදුතනති කුසලං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨපදං දකුණිකුසුමං අපජ්ඣිතිතනති විපාකො; තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

524 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යසම් සමයෙ ලොකුතතරං කුණාං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පඨමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං බ්‍රහ්මානිකුසුමං සුසුදුදුතං -පෙ- සුඛාපට්ඨපදං දකුණිකුසුමං සුසුදුදුතං -පෙ- සුඛාපට්ඨපදං බ්‍රහ්මානිකුසුමං සුසුදුදුතං දුතියඥ්ඣානං -පෙ- තතියඥ්ඣානං -පෙ- චතුර්ඥ්ඣානං -පෙ- පඤ්චමඥ්ඣානං උප සම්පජ්ජ විහරති සුඛාපට්ඨපදං බ්‍රහ්මානිකුසුමං සුසුදුදුතනති කුසලං -පෙ- සුඛාපට්ඨපදං බ්‍රහ්මානිකුසුමං සුසුදුදුතනති විපාකො -පෙ- සුඛාපට්ඨපදං බ්‍රහ්මානිකුසුමං සුසුදුදුතනති කුසලං -පෙ- සුඛාපට්ඨපදං බ්‍රහ්මානිකුසුමං අනිම්බකනති විපාකො -පෙ- සුඛාපට්ඨපදං බ්‍රහ්මානිකුසුමං සුසුදුදුතනති කුසලං -පෙ- සුඛාපට්ඨපදං බ්‍රහ්මානිකුසුමං අපජ්ඣිතිතනති විපාකො. තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

සුසුදුදුත පට්ඨපදං.

සුද්ධිකා අපජ්ඣිතිතා.

525 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යසම් සමයෙ ලොකුතතරං කුණාං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පඨමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති අපජ්ඣිතිතං; තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධො හොති

-පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුතතරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතතතා භාවිතතතා විපාකං විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති අප්පණ්ණිතිනං; තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකෙකපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

526 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙහි නිශ්ශාන්තිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති අප්පණ්ණිතිනං; තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකෙකපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුතතරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතතතා භාවිතතතා විපාකං විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති අනිම්මතං. තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකෙකපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

527 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙහි නිශ්ශාන්තිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති අප්පණ්ණිතිනං; තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකෙකපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුතතරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතතතා භාවිතතතා විපාකං විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති සුඤ්ඤානං. තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකෙකපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

528 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙහි නිශ්ශාන්තිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විතක්කවිචාරනං චූපසමා -පෙ- දුතියඡ්ඤානං -පෙ- තති යඡ්ඤානං -පෙ- චතුත්ථඡ්ඤානං -පෙ- පඤ්චමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති අප්පණ්ණිතිතතති කුසලං -පෙ- අප්පණ්ණිතිතතති විපාකො -පෙ- අප්පණ්ණිතිතතති කුසලං -පෙ- සුඤ්ඤාතතති විපාකො; තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකෙකපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

සුද්ධිකඅප්පණ්ණිතිනං.

අප්පණ්ණිතින පටිපදා.

529 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙහි නිශ්ශාන්තිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජි විහරති දුක්ඛාපටිපදං දඤ්ඤානං අප්පණ්ණිතිනං; තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති -පෙ- අවිකෙකපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුතතරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතතතා භාවිතතතා

විපාකං විවිච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. දුක්ඛාපට්ඨපදං දැකාභිඤ්ඤාං අප්පණ්ණිතිනං; තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ බමමා අව්‍යාකතා.

530 කතමෙ බමමා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඝාතෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විවිච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං දැකාභිඤ්ඤාං අප්පණ්ණිතිනං; තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ බමමා කුසලා. තස්සෙව ලොකුතතරස්ස කුසලස්ස ඝාතස්ස කතතතා භාවිතතතා විපාකං විවිච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං දැකාභිඤ්ඤාං අනිමිතතං; තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ බමමා අව්‍යාකතා.

531 කතමෙ බමමා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඝාතෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විවිච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං දැකාභිඤ්ඤාං අප්පණ්ණිතිනං. තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ බමමා කුසලා. තස්සෙව ලොකුතතරස්ස කුසලස්ස ඝාතස්ස කතතතා භාවිතතතා විපාකං විවිච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං දැකාභිඤ්ඤාං සුඤ්ඤතං. තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ බමමා අව්‍යාකතා.

532 කතමෙ බමමා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඝාතෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විතකකච්චාරුතං චූපසමා -පෙ- දුතිශජ්ඣානං -පෙ- තතිශජ්ඣානං -පෙ- චතුජ්ඣානං -පෙ- පඤ්චමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං දැකාභිඤ්ඤාං අප්පණ්ණිතිතනති කුසලං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨපදං දැකාභිඤ්ඤාං අප්පණ්ණිතිතනති විපාකො -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨපදං දැකාභිඤ්ඤාං අප්පණ්ණිතිතනති කුසලං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨපදං දැකාභිඤ්ඤාං අනිමිතතනති විපාකො -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨපදං දැකාභිඤ්ඤාං අප්පණ්ණිතිතනති කුසලං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨපදං දැකාභිඤ්ඤාං සුඤ්ඤතනති විපාකො. තස්මිං සමයෙ ඵසොං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ බමමා අව්‍යාකතා.

533 කතමෙ බමමා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඝාතෙති නිශානිකං, අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විවිච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨපදං බ්‍රහ්මාභිඤ්ඤාං අප්පණ්ණිතිනං -පෙ- සුඛාපට්ඨපදං දැකාභිඤ්ඤාං අප්පණ්ණිතිනං -පෙ- සුඛාපට්ඨපදං බ්‍රහ්මාභිඤ්ඤාං අප්පණ්ණිතිනං -පෙ- දුතිශජ්ඣානං -පෙ- තතිශජ්ඣානං -පෙ- චතුජ්ඣානං

-පෙ- පඤ්චමාස්සානං උපසම්පජ්ජා විහරති සුඛාපරිපදං බ්‍යාපිඤ්ඤං
අප්පඤ්ඤිතනනි කුසලං -පෙ- සුඛාපරිපදං අප්පඤ්ඤිතනනි විපාකො
-පෙ- සුඛාපරිපදං බ්‍යාපිඤ්ඤං අප්පඤ්ඤිතනනි කුසලං -පෙ- සුඛා
පරිපදං බ්‍යාපිඤ්ඤං අනිමිත්තනනි විපාකො -පෙ- සුඛාපරිපදං
බ්‍යාපිඤ්ඤං අප්පඤ්ඤිතනනි කුසලං -පෙ- සුඛාපරිපදං බ්‍යාපිඤ්ඤං
සුඤ්ඤානනනි විපාකො; තස්මිං සමයෙ ඵය්‍යො හොති -පෙ-
අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

අප්පඤ්ඤිත පටිපදා.

විසති මහා නයා.

534 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං මග්ගං
භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං සතිපට්ඨානං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං
සමමප්පධානං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං ඉද්ධිපාදං භාවෙති -පෙ-
ලොකුත්තරං ඉද්ධියං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං බලං භාවෙති -පෙ-
ලොකුත්තරං බ්‍යාපිඤ්ඤං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං සච්චං භාවෙති
-පෙ- ලොකුත්තරං සමථං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං ධම්මං භාවෙති
-පෙ- ලොකුත්තරං ඛිංඤා භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං ආයතනං
භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං ආහාරං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං
ඵය්‍යං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං වෙදනං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං
සංඤ්ඤා භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං චේතනං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං
චිත්තං භාවෙති නිශ්ඝාතං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය
භූමියා පනතියා විවිච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමාස්සානං උපසම්පජ්ජා
විහරති දුක්ඛාපරිපදං දක්ඛාභිඤ්ඤං; තස්මිං සමයෙ ඵය්‍යො හොති -පෙ-
අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා, තස්සෙව ලොකුත්ත
රස්ස කුසලස්ස ක්කානස්ස කතන්තා භාවිතන්තා විපාකං විවිච්චෙව
කාමෙති -පෙ- පඨමාස්සානං උපසම්පජ්ජා විහරති දුක්ඛාපරිපදං දක්ඛා
භිඤ්ඤං සුඤ්ඤානං -පෙ- අනිමිත්තං -පෙ- අප්පඤ්ඤිතං; තස්මිං සමයෙ
ඵය්‍යො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

විසති මහා නයා.

ඡන්ද්‍රබිපනෙය්‍යසුද්ධිකපටිපදා.

535 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං ක්කානං
භාවෙති නිශ්ඝාතං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා
පනතියා විවිච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමාස්සානං උපසම්පජ්ජා විහරති
දුක්ඛාපරිපදං දක්ඛාභිඤ්ඤං ඡන්ද්‍රබිපනෙය්‍යසං; තස්මිං සමයෙ ඵය්‍යො
හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා, තස්සෙව
ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ක්කානස්ස කතන්තා භාවිතන්තා විපාකං
විවිච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමාස්සානං උපසම්පජ්ජා විහරති දුක්ඛාපරි
පදං දක්ඛාභිඤ්ඤං සුඤ්ඤානං ඡන්ද්‍රබිපනෙය්‍යසං; තස්මිං සමයෙ ඵය්‍යො
හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

536 කතමෙ බමමා අව්‍යාකතා? යසම් සමයෙ ලොකුතතරං ක්‍ෂානං භාවෙති නිශානිකං අපචයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිකුසලං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යං; තස්මි සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අවිකෙකපො හොති -පෙ- ඉමෙ බමමා කුසලා. තස්සෙව ලොකුතතරස්ස කුසලස්ස ක්‍ෂානස්ස කතතතා භාවිතතතා විපාකං විච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිකුසලං අනිමිතතං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යං; තස්මි සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අවිකෙකපො හොති -පෙ- ඉමෙ බමමා අව්‍යාකතා.

537 කතමෙ බමමා අව්‍යාකතා? යසම් සමයෙ ලොකුතතරං ක්‍ෂානං භාවෙති නිශානිකං අපචයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිකුසලං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යං; තස්මි සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අවිකෙකපො හොති -පෙ- ඉමෙ බමමා කුසලා. තස්සෙව ලොකුතතරස්ස කුසලස්ස ක්‍ෂානස්ස කතතතා භාවිතතතා විපාකං විච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිකුසලං අප්පණ්ණිතං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යං; තස්මි සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අවිකෙකපො හොති -පෙ- ඉමෙ බමමා අව්‍යාකතා.

538 කතමෙ බමමා අව්‍යාකතා? යසම් සමයෙ ලොකුතතරං ක්‍ෂානං භාවෙති නිශානිකං අපචයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විතකකම්මාරානං වූපසමා -පෙ- දුතියඥ්ඣානං -පෙ- තතියඥ්ඣානං -පෙ- චතුත්ඥ්ඣානං -පෙ- පඤ්චමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිකුසලං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යනති කුසලං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිකුසලං සුඤ්ඤතං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යනති විපාකො -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිකුසලං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යනති කුසලං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිකුසලං අනිමිතතං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යනති විපාකො -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිකුසලං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යනති කුසලං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිකුසලං අප්පණ්ණිතං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යනති විපාකො; තස්මි සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අවිකෙකපො හොති -පෙ- ඉමෙ බමමා අව්‍යාකතා.

539 කතමෙ බමමා අව්‍යාකතා? යසම් සමයෙ ලොකුතතරං ක්‍ෂානං භාවෙති නිශානිකං අපචයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විච්චෙව කාමෙති -පෙ- පඨමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං බ්‍රහ්මානිකුසලං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යං -පෙ- සුඛාපට්ඨදං දකුණිකුසලං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යං -පෙ- සුඛාපට්ඨදං බ්‍රහ්මානිකුසලං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යං -පෙ- දුතියඥ්ඣානං -පෙ- තතියඥ්ඣානං -පෙ- චතුත්ඥ්ඣානං -පෙ- පඤ්චමඥ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති සුඛාපට්ඨදං බ්‍රහ්මානිකුසලං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යනති කුසලං -පෙ- සුඛාපට්ඨදං බ්‍රහ්මානිකුසලං සුඤ්ඤතං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යනති විපාකො -පෙ- සුඛාපට්ඨදං

බිප්පාභිඤ්ඤං ඡන්ද්‍රබිපතෙය්‍යනති කුසලං -පෙ- සුඛාපටිපදං බිප්පාභිඤ්ඤං අනිමිතතං ඡන්ද්‍රබිපතෙය්‍යනති විපාකො -පෙ- සුඛාපටිපදං බිප්පාභිඤ්ඤං ඡන්ද්‍රබිපතෙය්‍යනති කුසලං -පෙ- සුඛාපටිපදං බිප්පාභිඤ්ඤං අප්පඤ්ඡිතං ඡන්ද්‍රබිපතෙය්‍යනති විපාකො; තස්මිං සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

ඡන්ද්‍රබිපතෙය්‍යසු අධිකපටිපදා.

ඡන්ද්‍රබිපතෙය්‍යසු අධිකසුඤ්ඤානා.

540 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං කුතං භාවෙති නිශ්ශාන්තිකං අපචයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පනතියා විච්චෙව ඛාමෙති -පෙ- පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤානං ඡන්ද්‍රබිපතෙය්‍යං; තස්මිං සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අවිකේඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතන්තා භාවිතන්තා විපාකං විච්චෙව ඛාමෙති -පෙ- පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤානං ඡන්ද්‍රබිපතෙය්‍යං; තස්මිං සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අවිකේඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

541 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං කුතං භාවෙති නිශ්ශාන්තිකං අපචයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පනතියා විච්චෙව ඛාමෙති -පෙ- පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤානං ඡන්ද්‍රබිපතෙය්‍යං; තස්මිං සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අවිකේඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතන්තා භාවිතන්තා විපාකං විච්චෙව ඛාමෙති -පෙ- පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අනිමිතතං ඡන්ද්‍රබිපතෙය්‍යං; තස්මිං සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අවිකේඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

542 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං කුතං භාවෙති නිශ්ශාන්තිකං අපචයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පනතියා විච්චෙව ඛාමෙති -පෙ- පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඤ්ඤානං ඡන්ද්‍රබිපතෙය්‍යං; තස්මිං සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අවිකේඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතන්තා භාවිතන්තා විපාකං විච්චෙව ඛාමෙති -පෙ- පඨමඡ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති අප්පඤ්ඡිතං ඡන්ද්‍රබිපතෙය්‍යං; තස්මිං සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අවිකේඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

543 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං කුතං භාවෙති නිශ්ශාන්තිකං අපචයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පනතියා විනක්ඛවිච්චාදනං වූපසමා -පෙ- දුතියඡ්ඤානං -පෙ-

තනිග්ගිකානං -පෙ- වතුඤ්ඤානං -පෙ- පඤ්ඤාමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ
විහරති සුඤ්ඤානං ඡන්ද්‍රායිපතෙය්‍යනති කුසලං -පෙ- සුඤ්ඤානං ඡන්ද්‍රායි
පතෙය්‍යනති විපාකො -පෙ- සුඤ්ඤානං ඡන්ද්‍රායිපතෙය්‍යනති කුසලං
-පෙ- අනිමිත්තං ඡන්ද්‍රායිපතෙය්‍යනති විපාකො -පෙ- සුඤ්ඤානං ඡන්ද්‍රායි
පතෙය්‍යනති කුසලං -පෙ- අප්පඤ්ඤිතං ඡන්ද්‍රායිපතෙය්‍යනති විපාකො;
තස්මිං සමයෙ ඵසොො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ
ධම්මා අව්‍යාකතා.

ඡන්ද්‍රායිපතෙය්‍යසුද්ධිං සුඤ්ඤානාං.

පඨමමග්ගවිපාකො.

544 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං කුසලං
භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය
භූමියා පතනියා විච්චේව කාමෙහි -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ
විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිඤ්ඤානං සුඤ්ඤානං ඡන්ද්‍රායිපතෙය්‍යං; තස්මිං
සමයෙ ඵසොො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලාං. තස්සෙව ලොකුත්තර
රස්සා කුසලස්ස කුසලස්ස කුසලස්ස කතතතා භාවිතතතා විපාකං විච්චේව
කාමෙහි -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණි
ඤ්ඤානං සුඤ්ඤානං ඡන්ද්‍රායිපතෙය්‍යං; තස්මිං සමයෙ ඵසොො හොති
-පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

545 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං කුසලං
භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය
භූමියා පතනියා විච්චේව කාමෙහි -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ
විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිඤ්ඤානං සුඤ්ඤානං ඡන්ද්‍රායිපතෙය්‍යං; තස්මිං
සමයෙ ඵසොො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා
කුසලාං. තස්සෙව ලොකුත්තරස්සා කුසලස්ස කුසලස්ස කතතතා භාවි
තතතා විපාකං විච්චේව කාමෙහි -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ
විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිඤ්ඤානං අනිමිත්තං ඡන්ද්‍රායිපතෙය්‍යං; තස්මිං
සමයෙ ඵසොො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා
අව්‍යාකතා.

546 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං කුසලං
භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය
භූමියා පතනියා විච්චේව කාමෙහි -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ
විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිඤ්ඤානං සුඤ්ඤානං ඡන්ද්‍රායිපතෙය්‍යං; තස්මිං
සමයෙ ඵසොො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා
කුසලාං. තස්සෙව ලොකුත්තරස්සා කුසලස්ස කුසලස්ස කතතතා භාවි
තතතා විපාකං විච්චේව කාමෙහි -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ
විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිඤ්ඤානං අප්පඤ්ඤිතං ඡන්ද්‍රායිපතෙය්‍යං;
තස්මිං සමයෙ ඵසොො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ
ධම්මා අව්‍යාකතා.

547 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඝානං භාවෙති නිශානිකං අපචයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විතකකවිචාරුතං චූපසමා -පෙ- දුතියඥානං -පෙ- තතියඥානං -පෙ- චතුත්ඥානං -පෙ- පඤ්චමඥානං උපසම්පජ්ජි විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිඤ්ඤං සුඤ්ඤං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිඤ්ඤං සුඤ්ඤං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිඤ්ඤං සුඤ්ඤං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිඤ්ඤං අතිමිත්තං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිඤ්ඤං සුඤ්ඤං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨදං දකුණිඤ්ඤං අප්පණ්ණිතිතං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො තයමිං සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අවිනේධපො හොති -පෙ- ඉමෙධම්මා අව්‍යාකතා.

548 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඝානං භාවෙති නිශානිකං අපචයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විච්චේව කාමෙති -පෙ- පඨමඥානං උපසම්පජ්ජි විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං බ්‍රහ්මඤ්ඤං සුඤ්ඤං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යං -පෙ- සුඛාපට්ඨදං දකුණිඤ්ඤං සුඤ්ඤං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යං -පෙ- සුඛාපට්ඨදං -පෙ- දුතියඥානං -පෙ- තතියඥානං -පෙ- චතුත්ඥානං -පෙ- පඤ්චමඥානං උපසම්පජ්ජි විහරති සුඛාපට්ඨදං බ්‍රහ්මඤ්ඤං සුඤ්ඤං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං -පෙ- සුඛාපට්ඨදං බ්‍රහ්මඤ්ඤං සුඤ්ඤං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො -පෙ- සුඛාපට්ඨදං බ්‍රහ්මඤ්ඤං සුඤ්ඤං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං -පෙ- සුඛාපට්ඨදං බ්‍රහ්මඤ්ඤං අතිමිත්තං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො -පෙ- සුඛාපට්ඨදං බ්‍රහ්මඤ්ඤං සුඤ්ඤං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යන්ති කුසලං -පෙ- සුඛාපට්ඨදං බ්‍රහ්මඤ්ඤං අප්පණ්ණිතිතං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යන්ති විපාකො; තයමිං සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අවිනේධපො හොති -පෙ- ඉමෙධම්මා අව්‍යාකතා.

549 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඝානං භාවෙති නිශානිකං අපචයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විච්චේව කාමෙති -පෙ- පඨමඥානං උපසම්පජ්ජි විහරති අප්පණ්ණිතිතං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යං; තයමිං සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අවිනේධපො හොති -පෙ- ඉමෙධම්මා කුසලා තසොව ලොකුතතරස්ස කුසලස්ස ඝානස්ස කතන්තා භාවිතතා විපාකො විච්චේව කාමෙති -පෙ- පඨමඥානං උපසම්පජ්ජි විහරති අප්පණ්ණිතිතං ඡන්ද්‍රධිපතෙය්‍යං; තයමිං සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අවිනේධපො හොති -පෙ- ඉමෙධම්මා අව්‍යාකතා.

550 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඝානං භාවෙති නිශානිකං අපචයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතනියා විච්චේව කාමෙති -පෙ- පඨමඥානං උපසම්පජ්ජි

විහරනි අප්පණ්ණිතිනං ඡන්දයිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ ඵසෙස්ස හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා, තස්සෙව ලොකුතතරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතතතා භාවිතතතා විපාකං විච්චෙව භාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරනි අනිම්මතං ඡන්දයිපතෙය්‍යං; තස්මිං සමයෙ ඵසෙස්ස හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

551 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙති නිශාතිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පතතියා විච්චෙව භාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරනි අප්පණ්ණිතිනං ඡන්දයිපතෙය්‍යං; තස්මිං සමයෙ ඵසෙස්ස හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා, තස්සෙව ලොකුතතරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතතතා භාවිතතතා විපාකං විච්චෙව භාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරනි අනිම්මතං ඡන්දයිපතෙය්‍යං; තස්මිං සමයෙ ඵසෙස්ස හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

552 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙති නිශාතිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පතතියා විච්චෙව භාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරනි අප්පණ්ණිතිනං ඡන්දයිපතෙය්‍යං; තස්මිං සමයෙ ඵසෙස්ස හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා, තස්සෙව ලොකුතතරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතතතා භාවිතතතා විපාකං විච්චෙව භාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරනි සුඤ්ඤතං ඡන්දයිපතෙය්‍යං; තස්මිං සමයෙ ඵසෙස්ස හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

553 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙති නිශාතිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පතතියා විතකකච්චාරුතං වූපසමා -පෙ- දුතියඤ්ඤානං -පෙ- තතියඤ්ඤානං -පෙ- චතුස්ථඤ්ඤානං -පෙ- පඤ්චමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරනි අප්පණ්ණිතිනං ඡන්දයිපතෙය්‍යනති කුසලං -පෙ- අප්පණ්ණිතිනං ඡන්දයිපතෙය්‍යනති විපාකො -පෙ- අප්පණ්ණිතිනං ඡන්දයිපතෙය්‍යනති කුසලං -පෙ- අනිම්මතං ඡන්දයිපතෙය්‍යනති විපාකො -පෙ- අප්පණ්ණිතිනං ඡන්දයිපතෙය්‍යනති කුසලං -පෙ- සුඤ්ඤතං ඡන්දයිපතෙය්‍යනති විපාකො; තස්මිං සමයෙ ඵසෙස්ස හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

554 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙති නිශාතිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පඨමාය භූමියා පතතියා විච්චෙව භාමෙති -පෙ- පඨමඤ්ඤානං උපසම්පජ්ජ විහරනි දුක්ඛාපට්ඨදං දඤ්ඤානං අප්පණ්ණිතිනං ඡන්දයිපතෙය්‍යං; තස්මිං සමයෙ ඵසෙස්ස හොති -පෙ- අවිකෙඛපො හොති -පෙ- ඉමෙ

ධම්මා කුසලා. තසෙසව ලොකුතතරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතතතා භාවිතතතා විපාකං විච්චෙව කාමෙහි -පෙ-පථමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දඤ්ඤාදි අප්පණ්ණිතිනං ඡන්ද්‍රයිපතෙය්‍යං; තස්මිං සමයෙ ඵසෙසා භොති -පෙ- අවිකෙධිපො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

555 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතති යා විච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පථමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දඤ්ඤාදි අප්පණ්ණිතිනං ඡන්ද්‍රයිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ ඵසෙසා භොති -පෙ- අවිකෙධිපො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තසෙසව ලොකුතතරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතතතා භාවිතතතා විපාකං විච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පථමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දඤ්ඤාදි අනිම්මතනං ඡන්ද්‍රයිපතෙය්‍යං තස්මිං සමයෙ ඵසෙසා භොති -පෙ- අවිකෙධිපො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

556 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතති යා විච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පථමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දඤ්ඤාදි අප්පණ්ණිතිනං ඡන්ද්‍රයිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ ඵසෙසා භොති -පෙ- අවිකෙධිපො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තසෙසව ලොකුතතරස්ස කුසලස්ස ඤානස්ස කතතතා භාවිතතතා විපාකං විච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පථමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දඤ්ඤාදි සුඤ්ඤානං ඡන්ද්‍රයිපතෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ ඵසෙසා භොති -පෙ- අවිකෙධිපො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

557 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතති යා විතකකම්මාරානං චූපසමා -පෙ- දුතිශජ්ඣානං -පෙ- තති යජ්ඣානං -පෙ- චතුත්ථජ්ඣානං -පෙ- පඤ්චමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දඤ්ඤාදි අප්පණ්ණිතිනං ඡන්ද්‍රයිපතෙය්‍යනති කුසලං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨදං දඤ්ඤාදි අප්පණ්ණිතිනං ඡන්ද්‍රයිපතෙය්‍යනති විපාකො -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨදං දඤ්ඤාදි අප්පණ්ණිතිනං ඡන්ද්‍රයිපතෙය්‍යනති කුසලං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨදං දඤ්ඤාදි අනිම්මතනං ඡන්ද්‍රයිපතෙය්‍යනති විපාකො -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨදං දඤ්ඤාදි අප්පණ්ණිතිනං ඡන්ද්‍රයිපතෙය්‍යනති කුසලං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨදං දඤ්ඤාදි සුඤ්ඤානං ඡන්ද්‍රයිපතෙය්‍යනති විපාකො; තස්මිං සමයෙ ඵසෙසා භොති -පෙ- අවිකෙධිපො භොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

558 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුතතරං ඤානං භාවෙති නිශානිකං අපවයගාමිං දිට්ඨිගතානං පභානාය පඨමාය භූමියා පතති යා විච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පථමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ

විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං බ්‍රහ්මාභිඤ්ඤාං අප්පණ්ණිතිං ඡන්දබ්‍රහ්මකෙය්‍යං -පෙ- සුඛාපට්ඨදං දකුභිඤ්ඤාං අප්පණ්ණිතිං ඡන්දබ්‍රහ්මකෙය්‍යං -පෙ- සුඛාපට්ඨදං දකුභිඤ්ඤාං අප්පණ්ණිතිං ඡන්දබ්‍රහ්මකෙය්‍යං -පෙ- දුක්ඛාපට්ඨදං දකුභිඤ්ඤාං අප්පණ්ණිතිං ඡන්දබ්‍රහ්මකෙය්‍යං -පෙ- නතිශ්චක්ඛානං -පෙ- වතුන්චක්ඛානං -පෙ- පඤ්චමක්ඛානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛාපට්ඨදං බ්‍රහ්මාභිඤ්ඤාං අප්පණ්ණිතිං ඡන්දබ්‍රහ්මකෙය්‍යනති කුසලං -පෙ- සුඛාපට්ඨදං බ්‍රහ්මාභිඤ්ඤාං අප්පණ්ණිතිං ඡන්දබ්‍රහ්මකෙය්‍යනති විපාකො -පෙ- සුඛාපට්ඨදං බ්‍රහ්මාභිඤ්ඤාං අප්පණ්ණිතිං ඡන්දබ්‍රහ්මකෙය්‍යනති කුසලං -පෙ- සුඛාපට්ඨදං බ්‍රහ්මාභිඤ්ඤාං අනිම්මතං ඡන්දබ්‍රහ්මකෙය්‍යනති විපාකො -පෙ- සුඛාපට්ඨදං බ්‍රහ්මාභිඤ්ඤාං අප්පණ්ණිතිං ඡන්දබ්‍රහ්මකෙය්‍යනති කුසලං -පෙ- සුඛාපට්ඨදං බ්‍රහ්මාභිඤ්ඤාං අප්පණ්ණිතිං ඡන්දබ්‍රහ්මකෙය්‍යනති විපාකො; තස්මිං සමයෙ ඵසෙස්සා හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

559 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං මග්ගං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං සතිපට්ඨානං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං සමමප්පාදනං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං ඉන්ද්‍රියාදි භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං ඉන්ද්‍රියං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං බලං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං බොජ්ඣංගිකං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං සම්මං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං සමථං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං ධම්මං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං බ්‍රහ්මං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං ආයතනං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං ආහාරං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං ඵස්සං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං වේදනං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං සංඝඤ්ඤාං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං චේතනං භාවෙති -පෙ- ලොකුත්තරං චිත්තං භාවෙති නිශ්ශතිකං අප්පට්ඨගාමිං දිට්ඨිගතානං පහානාය පරමාය භූමියා පතනියා විච්චේව කාමෙති -පෙ- පරමායං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දකුභිඤ්ඤාං ඡන්දබ්‍රහ්මකෙය්‍යං, තස්මිං සමයෙ ඵසෙස්සා හොති -පෙ- අවිනේශො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා, තස්සෙව ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස කුසලස්ස කතතතා භාවිතතතා විපාකං විච්චේව කාමෙති -පෙ- පරමායං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපට්ඨදං දකුභිඤ්ඤාං සුඤ්ඤානං -පෙ- අනිම්මතං -පෙ- අප්පණ්ණිතිං ඡන්දබ්‍රහ්මකෙය්‍යං -පෙ- විරියාබ්‍රහ්මකෙය්‍යං -පෙ- චිත්තාබ්‍රහ්මකෙය්‍යං -පෙ- විමංසාබ්‍රහ්මකෙය්‍යං තස්මිං සමයෙ ඵසෙස්සා හොති -පෙ- අවිනේශො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

පඨම මග්ග විපාකො.

ලොකුත්තර විපාකො.

560 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ ලොකුත්තරං කුසලං භාවෙති නිශ්ශතිකං අප්පට්ඨගාමිං කාමරුගව්‍යාපාදනං තනුභාවාය දුක්ඛාය භූමියා පතනියා -පෙ- කාමරුගව්‍යාපාදනං අනවසේසප්පහානාය තනිශ්ශ භූමියා පතනියා -පෙ- රූපරුග අරූපරුග මාන උද්භව

අවිජ්ජාය අනවසේසප්පභානාය විභූතාය භූමියා පතනියා විවිච්චෙව
කාමෙහි -පෙ- පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛා පටිපදං
දකුණිඤ්ඤං, තස්මිං සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අඤ්ඤාතාවිජ්ජියං¹
හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා කුසලා. තස්සෙව
ලොකුත්තරස්ස කුසලස්ස ඤාතස්ස කතතතා භාවිතතා විපාකං
විවිච්චෙව කාමෙහි -පෙ- පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති දුක්ඛාපටි
පදං දකුණිඤ්ඤං සුඤ්ඤාතං, තස්මිං සමයෙ ඵසො හොති -පෙ-
අඤ්ඤාතාවිජ්ජියං හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- යෙ වා පත
තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා,
ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

561 කතමො තස්මිං සමයෙ ඵසො හොති? යො තස්මිං සමයෙ
ඵසො චූසනා සමුච්ඡසනා සමුච්ඡින්නතං, අයං තස්මිං සමයෙ ඵසො
හොති.

562 කතමං තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාතාවිජ්ජියං හොති? යා තෙසං
අඤ්ඤාතාවිනං ධම්මානං අඤ්ඤා පඤ්ඤා පජානනා විචයො පවිචයො
ධම්මවිචයො සලලකකණා උපලකකණා පච්චුපලකකණා පණ්ණිච්චං
කොසලො තෙජුඤ්ඤං චෙහව්‍යා විතතා උපපරිකතා භුරි මෙධා පරිතා
සිකා විපසානා සමපජ්ඤාදං පතොදෙ පඤ්ඤා පඤ්ඤාදිජ්ජියං පඤ්ඤාබලං
පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදෙ පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාබ්‍යාසො පඤ්ඤා
පජේජානො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සමාදිට්ඨි ධම්මවිචය
සමොජ්ඣායෙහි මග්ගඛනං මග්ගපරියාපන්නං, ඉදං තස්මිං සමයෙ
අඤ්ඤාතාවිජ්ජියං හොති; යෙ වා පත තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි
පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

ලොකුත්තර විපාකො.

අකුසලවිපාක පඤ්චවිඤ්ඤාණාහි.

563 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ අකුසලස්ස කම්මස්ස
කතතතා උපවිතතතා විපාකං චක්ඛුචිඤ්ඤාණං උප්පන්නං හොති
උපෙකකාසහගනං රූපාරම්මණං -පෙ- සොතවිඤ්ඤාණං උප්පන්නං
හොති උපෙකකාසහගනං සද්දාරම්මණං -පෙ- ඝාතවිඤ්ඤාණං උප්පන්නං
හොති උපෙකකාසහගනං ගඤ්ඤාරම්මණං -පෙ- ජීව්‍යාවිඤ්ඤාණං
උප්පන්නං හොති උපෙකකාසහගනං රසාරම්මණං -පෙ- කායවිඤ්ඤාණං
උප්පන්නං හොති දුක්ඛසහගනං ථොට්ඨිබ්බාරම්මණං, තස්මිං සමයෙ
ඵසො හොති චෙදනා හොති සඤ්ඤා හොති චේතනා හොති විතතං
හොති විතතස්සෙකග්ගතා හොති මතිජ්ජියං හොති දුක්ඛිජ්ජියං හොති
ජීවිතිජ්ජියං හොති, යෙ වා පත තස්මිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්ච
සමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

564 කතමො තස්මිං සමයෙ ඵසො හොති -පෙ- අයං තස්මිං
සමයෙ ඵසො හොති.

565 කතමා තසමිං සමයෙ වෙදනා හොති? යං තසමිං සමයෙ තජ්ජා කායවිඤ්ඤාණධාතු සමථස්සජං කායිකං අසානං කායිකං දුක්ඛං කායසමථස්සජං අසානං දුක්ඛං වෙදයිතං කායසමථස්සජා අසානා දුක්ඛා වෙදනා, අයං තසමිං සමයෙ වෙදනා හොති.

566 කතමං තසමිං සමයෙ දුක්ඛං හොති? යං තසමිං සමයෙ කායිකං අසානං කායිකං දුක්ඛං කායසමථස්සජං අසානං දුක්ඛං වෙද යිතං කායසමථස්සජා අසානා දුක්ඛාවෙදනා, ඉදං තසමිං සමයෙ දුක්ඛං හොති.

567 කතමං තසමිං සමයෙ දුක්ඛිත්ථියං හොති? යං තසමිං සමයෙ කායිකං අසානං කායිකං දුක්ඛං කායසමථස්සජං අසානං දුක්ඛං වෙද යිතං කායසමථස්සජා අසානා දුක්ඛාවෙදනා, ඉදං තසමිං සමයෙ දුක්ඛිත්ථියං හොති -පෙ- යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අභි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා; ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

568 තසමිං බො පන සමයෙ චත්තාරො බන්ධා හොනති ද්වායත නාති හොනති දො ධාතුයො හොනති තයො ආහාර හොනති තීති ඉත්ථියාති හොනති එකො එස්සො හොති -පෙ- එකා කාය විඤ්ඤාණ ධාතු හොති එකං ධම්මායතනං හොති එකා ධම්මධාතු හොති, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අභි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

569 කතමො තසමිං සමයෙ සංඛාරකකුඤ්ඤා හොති? එස්සො චෙතනා විතතස්සෙකාග්ගතා ජිවිතිත්ථියං, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අභි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ධපෙඤා වෙද නාකකුඤ්ඤා ධපෙඤා සංඤ්ඤාකකුඤ්ඤා ධපෙඤා විඤ්ඤාණකකුඤ්ඤා, අයං තසමිං සමයෙ සංඛාරකකුඤ්ඤා හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

අකුසලවිපාක පඤ්චවිඤ්ඤාණානි.

අකුසල විපාකා මනොධාතු.

570 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යසමිං සමයෙ අකුසලස්ස කම්මස්ස කතවතා උපවිතතතා විපාකා මනොධාතු උප්පන්නා හොති උපෙකකා සහගතා රුපාරම්මණ වා -පෙ- ථොට්ඨබ්බාරම්මණ වා, යං යං වා පනාරම්භ; තසමිං සමයෙ එස්සො හොති වෙදනා හොති සංඤ්ඤා හොති චෙතනා හොති විතතං හොති විතතෙකා හොති විචාරො හොති උපෙකකා හොති විතතස්සෙකාග්ගතා හොති මතිත්ථියං හොති උපෙකකිත්ථියං හොති ජිවිතිත්ථියං හොති, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අභි පටිච්ච සමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා; ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

571 තසමිං බො පන සමයෙ චතතාරෙ ඛනිං ගොනති ආයතනාති ගොනති දො ධාතුයො ගොනති තයො ආහාර ගොනති තිති ඤ්ඤාති ගොනති එකො එසොං ගොති -පෙ- එකා මනො ධාතු ගොති එකං ධම්මායතනං ගොති එකා ධම්මධාතු ගොති, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

572 කතමො තසමිං සමයෙ සංඛාරකඛකො ගොති? එසොං චෙතනා විතකෙකා විචාරෙ විතතසොකායනා ජීවිති ඤ්ඤායං, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා සපෙඤා වෙදනාකඛකං සපෙඤා සඤ්ඤාකඛකං සපෙඤා විඤ්ඤාණකඛකං; අයං තසමිං සමයෙ සංඛාරකඛකො ගොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

අකුසල විපාකා මනොධාතු.

අකුසල විපාකා අව්‍යාකතා.

573 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යසමිං සමයෙ අකුසලස්ස කමමස්ස කතතතා උපචිතතතා විපාකා මනොවිඤ්ඤාණධාතු උප්පන්නා ගොති උපෙකකාසභගතා රුපාරමණා වා -පෙ- ධම්මාරමණා වා, යං යං වා පනාරඛන; තසමිං සමයෙ එසොං ගොති වෙදනා ගොති සඤ්ඤා ගොති චෙතනා ගොති විතතං ගොති විතකෙකා ගොති විචාරෙ ගොති උපෙකකා ගොති විතතසොකායනා ගොති මති ඤ්ඤායං ගොති උපෙකකි ඤ්ඤායං ගොති, ජීවිති ඤ්ඤායං ගොති යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා; ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා -පෙ- තසමිං බො පන සමයෙ චතතාරෙ ඛනිං ගොනති ආයතනාති ගොනති දො ධාතුයො ගොනති තයො ආහාර ගොනති තිති ඉඤ්ඤාති ගොනති එකො එසොං ගොති -පෙ- එකා මනො විඤ්ඤාණධාතු ගොති එකං ධම්මායතනං ගොති එකා ධම්මධාතු ගොති, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා; ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

574 කතමො තසමිං සමයෙ සංඛාරකඛකො ගොති? එසොං චෙතනා විතකෙකා විචාරෙ විතතසොකායනා ජීවිති ඤ්ඤායං, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අත්ථි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා සපෙඤා වෙදනාකඛකං සපෙඤා සඤ්ඤාකඛකං සපෙඤා විඤ්ඤාණකඛකං; අයං තසමිං සමයෙ සංඛාරකඛකො ගොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

අකුසල විපාකා අව්‍යාකතා.

කිසිසා මනෝ ධාතු.

575 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ මනෝධාතු උපපන්නා හොති කිරියා නෙව කුසලා නාකුසලා න ව කමමවිපාකා උපෙක්ඛාසගගතා රූපාරමමණා වා -පෙ- ථොට්ඨබ්බාරමමණා වා, යං යං වා පනාරබ්භ; තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති වෙදනා හොති සංකුසු හොති චෙතනා හොති විතතං හොති විතකෙක්ඛා හොති විචාරෙ හොති උපෙක්ඛා හොති විතතස්සෙකගගතා හොති මනිජ්ඣයං හොති උපෙක්ඛිජ්ඣයං හොති ජිවිතිජ්ඣයං හොති, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අසෙසුසු අපි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා; ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

576 තස්මිං බො පන සමයෙ චත්තාරෙ ඛඩ්ධා හොනති වායත නාති හොනති දො ධාතුයො හොනති තයො ආහාර හොනති තීති ඉජ්ඣයාති හොනති ඵකො ඵස්සො හොති -පෙ- ඵකා මනෝධාතු හොති ඵකං ධම්මායතනං හොති ඵකා ධම්මධාතු හොති, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අසෙසුසු අපි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා; ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

577 කතමො තස්මිං සමයෙ සංඛාරකුක්ඛො හොති, ඵස්සො චෙතනා විතකෙක්ඛා විචාරෙ විතතස්සෙකගගතා ජිවිතිජ්ඣයං, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අසෙසුසු අපි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ධර්මො වෙදනාකුක්ඛං ධර්මො සංකුසුකුක්ඛං ධර්මො විසංකුසුකුක්ඛං; අයං තස්මිං සමයෙ සංඛාරකුක්ඛො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

කිසිසා මනෝ ධාතු.

කිසිසා මනෝවිසංකුසුණධාතු සොමනස්සගගත විතතං.

578 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ මනෝවිසංකුසුණධාතු උපපන්නා හොති කිරියා නෙව කුසලා නාකුසලා න ව කමමවිපාකා සොමනස්ස ගගතා රූපාරමමණා වා -පෙ- ධම්මාරමමණා වා, යං යං වා පනාරබ්භ; තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති වෙදනා හොති සංකුසු හොති චෙතනා හොති විතතං හොති විතකෙක්ඛා හොති විචාරෙ හොති පිති හොති සුඛං හොති විතතස්සෙකගගතා හොති විරිසිජ්ඣයං හොති සමාධිජ්ඣයං හොති මනිජ්ඣයං හොති සොමනස්සිජ්ඣයං හොති ජිවිතිජ්ඣයං හොති, යෙ වා පන තස්මිං සමයෙ අසෙසුසු අපි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

579 කතමො තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති? යො තස්මිං සමයෙ ඵස්සො පුසනා සමුප්පනා සමුප්පිතතනං, අයං තස්මිං සමයෙ ඵස්සො හොති.

580 කතමා තසමිං සමයෙ විතතසෙසකගගතා හොති? යා තසමිං සමයෙ විතතසෙසං සිති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරෙ අවිකෙබ්බො අවිසාහට්ඨානසතා සමප්ථො සමාධිඤ්ඤාං සමාධිබලං, අයං තසමිං සමයෙ විතතසෙසකගගතා හොති.

581 කතමං තසමිං සමයෙ විරිදිඤ්ඤාං හොති? යො තසමිං සමයෙ චෙතසිකො විරියාරමෙහා නික්කමො පරක්කමො උය්‍යාමො වායාමො උසාහො උසොළුති ථාමො ධිති අසිපිලපරක්කමතා අනිකම්මන ඡන්දනා අනිකම්මනධුරතා ධුරසමපග්ගාහො විරියං විරිදිඤ්ඤාං විරියබලං ඉදං තසමිං සමයෙ විරිදිඤ්ඤාං හොති.

582 කතමං තසමිං සමයෙ සමාධිඤ්ඤාං හොති? යා තසමිං සමයෙ විතතසෙසං සිති සණ්ඨිති අවට්ඨිති අවිසාහාරෙ අවිකෙබ්බො අවිසාහට්ඨානසතා සමප්ථො සමාධිඤ්ඤාං සමාධිබලං, ඉදං තසමිං සමයෙ සමාධිඤ්ඤාං හොති -පෙ- යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අඤ්ඤා පටිච්ච සමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

තසමිං බො පන සමයෙ චතතාරෙ බන්ධා හොනති ද්වයතනාති හොනති ද්වෙ ධාතුයො හොනති තයො ආහාර හොනති පඤ්චිඤ්ඤාති හොනති එකො එසො හොති -පෙ- එකා මනො විඤ්ඤාණධාතු හොති එකා ධම්මායතනං හොති එකා ධම්මධාතු හොති, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අඤ්ඤා පටිච්ච සමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

583 කතමො තසමිං සමයෙ සංඛාරකකිකො හොති? එසො චෙතනා විතකෙකා විචාරෙ පිති විතතසෙසකගගතා විරිදිඤ්ඤාං සමාධිඤ්ඤාං ජිවිතිඤ්ඤාං, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අඤ්ඤා පටිච්ච සමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා ඵපෙත්වා වෙදනාකකිකං ඵපෙත්වා සඤ්ඤාකකිකං ඵපෙත්වා විඤ්ඤාණකකිකං; අයං තසමිං සමයෙ සංඛාරකකිකො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

කිංසාමනොවිඤ්ඤාණධාතු සොමනස්සගගතවිතනං.

කිංසාමනොවිඤ්ඤාණධාතු උපෙක්ඛාසගගතවිතනං.

584 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යසමිං සමයෙ මනොවිඤ්ඤාණධාතු උප්පන්නා හොති කිරියා තෙව කුසලා නාකුසලා න ච කම්මවිපාකා උපෙක්ඛාසගගතා රුපාරමණා වා -පෙ- ධම්මාරමණා වා, යං යං වා පනරබ්භ; තසමිං සමයෙ එසො හොති වෙදනා හොති සඤ්ඤා හොති චෙතනා හොති විතනං හොති විතකෙකා හොති විචාරෙ හොති උපෙක්ඛා හොති විතතසෙසකගගතා හොති විරිදිඤ්ඤාං හොති සමාධිඤ්ඤාං හොති මනිඤ්ඤාං හොති උපෙක්ඛිඤ්ඤාං හොති ජිවිතිඤ්ඤාං හොති, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අඤ්ඤා පටිච්ච සමුප්පන්නා අරුපිනො ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

තසමිං බො පන සමයෙ වතතාරෙ බඩ්ඛා හොනති ආයතනානි හොනති දො ධාතුයො හොනති තයො ආහාර හොනති පඤ්චිත්ථියානි හොනති එකො එසො හොති -පෙ- එකා මනො විඤ්ඤාණධාතු හොති එකං බමමායතනං හොති එකා බමමධාතු හොති, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අජි පටිච්චසමුප්පන්නා අරුපිනො බමමා; ඉමෙ බමමා අව්‍යාකතා.

585 කතමො තසමිං සමයෙ සඞ්ඛාරකකිකො හොති? එසො වෙනතා විතකෙකා විචාරෙ විතතසොකාගතා විරිසිත්ථියං සමාධිත්ථියං ජිවිතිත්ථියං, යෙ වා පන තසමිං සමයෙ අඤ්ඤාපි අජි පටිච්ච සමුප්පන්නා අරුපිනො බමමා ඵපෙත්වා වෙදනාකකිකං ඵපෙත්වා සඤ්ඤාකකිකං ඵපෙත්වා විඤ්ඤාණකකිකං; අයං තසමිං සමයෙ සඞ්ඛාරකකිකො හොති -පෙ- ඉමෙ බමමා අව්‍යාකතා.

කිංසාමනොවිඤ්ඤාණධාතු උපෙකධාසගගතා වි නතං.

කාමාවචරකිංසා.

586 කතමෙ බමමා අව්‍යාකතා? යසමිං සමයෙ මනොවිඤ්ඤාණධාතු උප්පන්නා හොති කිරියා නෙව කුසලා නාකුසලා න ච කම්මවිපාකා සොමනස්ස සගගතා ඤ්ඤාණසම්පයුත්තා රූපාරම්මණා වා -පෙ- යං යං වා පනාරබ්භ; තසමිං සමයෙ එසො හොති -පෙ- අවිකෙධිපො හොති -පෙ- ඉමෙ බමමා අව්‍යාකතා -පෙ- අලොභො අව්‍යාකත මූලං -පෙ- අදොසො අව්‍යාකත මූලං -පෙ- අමොහො අව්‍යාකත මූලං -පෙ- ඉමෙ බමමා අව්‍යාකතා.

587 කතමෙ බමමා අව්‍යාකතා? යසමිං සමයෙ මනොවිඤ්ඤාණධාතු උප්පන්නා හොති කිරියා නෙව කුසලා නාකුසලා න ච කම්මවිපාකා සොමනස්ස සගගතා ඤ්ඤාණසම්පයුත්තා සඞ්ඛාරෙත රූපාරම්මණා වා -පෙ- සොමනස්ස සගගතා ඤ්ඤාණසම්පයුත්තා -පෙ- සොමනස්ස සගගතා ඤ්ඤාණසම්පයුත්තා සඞ්ඛාරෙත -පෙ- උපෙකධාසගගතා ඤ්ඤාණසම්පයුත්තා -පෙ- උපෙකධාසගගතා ඤ්ඤාණසම්පයුත්තා සඞ්ඛාරෙත -පෙ- උපෙකධාසගගතා ඤ්ඤාණසම්පයුත්තා -පෙ- උපෙකධාසගගතා ඤ්ඤාණසම්පයුත්තා සඞ්ඛාරෙත රූපාරම්මණා වා -පෙ- බමමාරම්මණා වා යං යං වා පනාරබ්භ තසමිං සමයෙ එසො හොති -පෙ- අවිකෙධිපො හොති -පෙ- ඉමෙ බමමා අව්‍යාකතා -පෙ- අලොභො අව්‍යාකත මූලං -පෙ- අදොසො අව්‍යාකත මූලං -පෙ- ඉමෙ බමමා අව්‍යාකතා.

කාමාවචරකිංසා.

රූපාවචරකිංසා.

588 කතමෙ බමමා අව්‍යාකතා? යසමිං සමයෙ රූපාවචරං ඤානං භාවෙති කිරියං නෙව කුසලං නාකුසලං න ච කම්මවිපාකං දිට්ඨිබල පුබ්බිකාරං විවිචෙව්ව කාමෙති -පෙ- පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජි විහරති පඨමිකසිණං, තසමිං සමයෙ එසො හොති -පෙ- අවිකෙධිපො හොති -පෙ- ඉමෙ බමමා අව්‍යාකතා.

589 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ රූපාවචරං ක්‍ෂාණං භාවෙති කිරියං නෙව කුසලං නාකුසලං න ච කම්මවිපාකං දිට්ඨධම්ම සුඛවිහාරං විතක්කවිචාරනං වූපසමා -පෙ- දුතියජ්ඣානං -පෙ- තතී යජ්ඣානං -පෙ- චතුත්ථජ්ඣානං -පෙ- පඤ්චමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති පඨවිකාසිණං, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති -පෙ-අවිකේධපො හොති පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

රූපාවචරකිදිසා.

අරූපාවචරකිදිසා.

590 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ අරූපාවචරජ්ඣානං භාවෙති කිරියං නෙව කුසලං නාකුසලං න ච කම්මවිපාකං දිට්ඨධම්ම සුඛවිහාරං සබ්බස්සො රූපසංඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිඝසංඤ්ඤානං අත්ථංගමා නානාත්තසංඤ්ඤානං අමනසිකාර ආකාශානඤ්චායතන සංඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පභානා -පෙ- චතුත්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

591 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ අරූපාවචරජ්ඣානං භාවෙති කිරියං නෙව කුසලං නාකුසලං න ච කම්මවිපාකං දිට්ඨධම්ම සුඛවිහාරං සබ්බස්සො ආකාශානඤ්චායතනං සමතික්කමම විඤ්ඤාණඤ්චායතන සංඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පභානා -පෙ- චතුත්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

592 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ අරූපාවචරජ්ඣානං භාවෙති කිරියං නෙව කුසලං නාකුසලං න ච කම්මවිපාකං දිට්ඨධම්ම සුඛවිහාරං සබ්බස්සො විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතික්කමම ආකිඤ්චඤ්ඤායතන සංඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පභානා -පෙ- චතුත්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

593 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? යස්මිං සමයෙ අරූපාවචරං ක්‍ෂාණං භාවෙති කිරියං නෙව කුසලං නාකුසලං න ච කම්මවිපාකං දිට්ඨධම්ම සුඛවිහාරං සබ්බස්සො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්කමම නෙවසංඤ්ඤා නාසංඤ්ඤායතන සංඤ්ඤාසහගතං සුඛස්ස ච පභානා -පෙ- චතුත්ථජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති, තස්මිං සමයෙ එස්සො හොති -පෙ- අවිකේධපො හොති -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා -පෙ- අලොභො අව්‍යාකතමූලං -පෙ- අද්‍රෝශො අව්‍යාකතමූලං -පෙ- ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

අරූපාවචරකිදිසා.

විනතුපාදකණ්ඩ.

(2. රූපකණ්ඩං)

(අව්‍යාකතා බමමා)

(රූපං.)

583 කතමෙ බමමා අව්‍යාකතා? කුසලා කුසලානං බමමානං විපාකා කාමාවචරං රූපාවචරං අරූපාවචරං අපරියාපනතා වෙද නාකකිකො සඤ්ඤකකිකො සඬ්ඬාරකකිකො විඤ්ඤණකකිකො; යෙ ච බමමා කිරිතා නෙව කුසලා නාකුසලා න ච කමමිපාකා; සබ්බඤ්ච රූපං අසඬ්ඬතා ච ධාතු; ඉමෙ බමමා අව්‍යාකතා.

(මානිකා)

584 තස්ස කතමං සබ්බං රූපං? වතතායුච මහාභූතා වතුනනඤ්ච මහාභූතානං උපාදයරූපං; ඉදං වුව්චති සබ්බං රූපං; සබ්බං රූපං න හෙතු අහෙතුකං හෙතුවිපපයුතං සප්පච්චයං සබ්බතං රූපිතං¹ ලොකීයං සාසවං සඤ්ඤාජනිතං ගන්තීයං ඔසනීයං යොගනීයං නිවරණීයං පරමධං උපාදනීයං සබ්බිලෙසිකං² අව්‍යාකතං අනාරම්භං අවෙතසිකං විතතවිපපයුතං නෙව විපාක න විපාක බමම බමමං අසබ්බිලිධං සබ්බිලෙසිකං³ න සවිතකකසම්චාරං න අවිතකක සම්චාර මතං අවිතකක අම්චාරං න පිතීසහගතං න සුඛසහගතං න උපෙකකා සහගතං නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පභාතබ්බං නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පභාතබ්බං හෙතුකං නෙව ආවයගාමි න අපවයගාමි නෙව සෙකකිං නාසෙකකිං පරිතතං කාමාවචරං න රූපාවචරං න අරූපාවචරං පරියාපනතං නො අපරියාපනතං අතීයතං අතීය්‍යානිකං උප්පනතං ඡති විඤ්ඤාණෙහි විඤ්ඤාය්‍යං අනිච්චං ජරාභිභූතා; එවං එකවිධෙන රූපසඬහතො. (595)

එ න කං.

දුට්ඨෙති රූපසඬහතො :-

(පකිණ්ණක දුකානි 14)

- අත්ති රූපං උපාදා, අත්තිරූපං නො උපාදා; (593, 646, 647, 652)
 අත්ති රූපං උපාදිනතං, අත්ති රූපං අනුපාදිනතං; (653, 654)
 අත්ති රූපං උපාදිනනුපාදනීයං, අත්ති රූපං අනුපාදිනනු පාදනීයං (655, 656)
 අත්ති රූපං සතිදස්සනං, අත්ති රූපං අතිදස්සනං; (657, 658)
 අත්ති රූපං සප්පට්ඨං, අත්ති රූපං අප්පට්ඨං; (659, 660)
 අත්ති රූපං ඉන්ද්‍රියං, අත්ති රූපං න ඉන්ද්‍රියං; (661, 662)
 අත්ති රූපං මහාභූතං; අත්ති රූපං න මහාභූතං; (663, 664)
 අත්ති රූපං විඤ්ඤානි, අත්ති රූපං න විඤ්ඤානි; (665, 666)

(ධාතුදුකානි 10)

අත්ති රූපං චක්ඛු ධාතු, අත්ති රූපං න චක්ඛුධාතු; අත්ති රූපං සොතධාතු; අත්ති රූපං න සොතධාතු, අත්ති රූපං ඝාතධාතු; අත්ති රූපං න ඝාතධාතු; අත්ති රූපං ජීවිතධාතු, අත්ති රූපං න ජීවිතධාතු; අත්ති රූපං කායධාතු, අත්ති රූපං න කායධාතු; (703, 704)

අත්ති රූපං රූපධාතු, අත්ති රූපං න රූපධාතු; අත්ති රූපං සඤ්ඤාධාතු, අත්ති රූපං න සඤ්ඤාධාතු; අත්ති රූපං ගඤ්ඤාධාතු, අත්ති රූපං න ගඤ්ඤාධාතු; අත්ති රූපං රසධාතු, අත්ති රූපං න රසධාතු; අත්ති රූපං පොඨබ්බධාතු, අත්ති රූපං න පොඨබ්බධාතු; (705, 708)

(ඉන්ද්‍රිය දුකානි 8)

අත්ති රූපං චක්ඛුන්ද්‍රියං, අත්ති රූපං න චක්ඛුන්ද්‍රියං; අත්ති රූපං සොතින්ද්‍රියං, අත්ති රූපං න සොතින්ද්‍රියං; අත්ති රූපං ඝාතින්ද්‍රියං, අත්ති රූපං න ඝාතින්ද්‍රියං; අත්ති රූපං ජීවිතින්ද්‍රියං, අත්ති රූපං න ජීවිතින්ද්‍රියං; අත්ති රූපං කායින්ද්‍රියං, අත්ති රූපං න කායින්ද්‍රියං; (709, 712)

අත්ති රූපං ඉන්ද්‍රියන්ද්‍රියං, අත්ති රූපං න ඉන්ද්‍රියන්ද්‍රියං; (713, 713)

අත්ති රූපං පුරිසින්ද්‍රියං, අත්ති රූපං න පුරිසින්ද්‍රියං; (714, 715)

අත්ති රූපං ජීවිතින්ද්‍රියං; අත්ති රූපං න ජීවිතින්ද්‍රියං (716, 717)

(සුමුම රූපදුකානි 12)

අත්ති රූපං කායවිඤ්ඤාතනි, අත්ති රූපං න කායවිඤ්ඤාතනි; (718, 719)

අත්ති රූපං චිච්චිඤ්ඤාතනි, අත්ති රූපං න චිච්චිඤ්ඤාතනි; (720, 721)

අත්ති රූපං ආකාසධාතු, අත්ති රූපං න ආකාසධාතු; (722, 723)

අත්ති රූපං ආපොධාතු, අත්ති රූපං න ආපොධාතු; (724, 725)

අත්ති රූපං රූපස්ස ලුහුතා, අත්ති රූපං රූපස්ස න ලුහුතා; (726, 727)

අත්ති රූපං රූපස්ස මුදුතා, අත්ති රූපං රූපස්ස න මුදුතා; (728, 729, 729)
අත්ති රූපං රූපස්ස කම්මඤ්ඤාතා, අත්ති රූපං රූපස්ස න කම්මඤ්ඤාතා; (730, 731)

අත්ති රූපං රූපස්ස උපවයො, අත්ති රූපං රූපස්ස න උපවයො; (732, 733)

අත්ති රූපං රූපස්ස සන්තති, අත්ති රූපං රූපස්ස න සන්තති; (734, 735)

අත්ති රූපං රූපස්ස ජරතා, අත්ති රූපං රූපස්ස න ජරතා; (736, 737)

අත්ති රූපං රූපස්ස අතිවතා, අත්ති රූපං රූපස්ස න අතිවතා; (738, 739)

අත්ති රූපං කබලිකාතෙර ආකාතෙර, අත්ති රූපං න කබලිකාතෙර ආකාතෙර; (740, 741)

එවං දුට්ඨෙත රූපසංඝතො.

දු කා නි.

නිවිඳින රූපසබ්බතො :-

(පඤ්ඤාන නිකානි)

586 යං තං රූපං අඤ්ඤානිකං තං උපාදි, යං තං රූපං බාහිරං තං අඤ්ඤානිකං, අඤ්ඤානිකං උපාදි; (742, 744)

යං තං රූපං අඤ්ඤානිකං තං උපාදිනං, යං තං රූපං බාහිරං තං අඤ්ඤානිකං, අඤ්ඤානිකං උපාදිනං, (745, 747)

යං තං රූපං අඤ්ඤානිකං තං උපාදිනුපාදිකං, යං තං රූපං බාහිරං තං අඤ්ඤානිකං උපාදිනුපාදිකං, අඤ්ඤානිකං උපාදිනුපාදිකං; (748, 750)

යං තං රූපං අඤ්ඤානිකං තං අභිදසනං, යං තං රූපං බාහිරං තං අඤ්ඤානිකං, අඤ්ඤානිකං අභිදසනං; (751, 753)

යං තං රූපං අඤ්ඤානිකං තං සප්පට්ඨං, යං තං රූපං බාහිරං තං අඤ්ඤානිකං, අඤ්ඤානිකං සප්පට්ඨං; (754, 756)

යං තං රූපං අඤ්ඤානිකං තං ඉන්ද්‍රියං, යං තං රූපං බාහිරං තං අඤ්ඤානිකං, අඤ්ඤානිකං ඉන්ද්‍රියං; (757, 759)

යං තං රූපං අඤ්ඤානිකං තං න මහාභූතං, යං තං රූපං බාහිරං තං අඤ්ඤානිකං, අඤ්ඤානිකං න මහාභූතං; (760, 762)

යං තං රූපං අඤ්ඤානිකං තං න විඤ්ඤානිකං, යං තං රූපං බාහිරං තං අඤ්ඤානිකං, අඤ්ඤානිකං න විඤ්ඤානිකං; (763, 765)

යං තං රූපං අඤ්ඤානිකං තං න විතතසමුච්ඡානං, යං තං රූපං බාහිරං තං අඤ්ඤානිකං, අඤ්ඤානිකං විතතසමුච්ඡානං; (766, 768)

යං තං රූපං අඤ්ඤානිකං තං න විතතසසභා, යං තං රූපං බාහිරං තං අඤ්ඤානිකං, අඤ්ඤානිකං විතතසසභා; (769, 771)

යං තං රූපං අඤ්ඤානිකං තං න විතතානුපරිවර්තනී, යං තං රූපං බාහිරං තං අඤ්ඤානිකං, අඤ්ඤානිකං විතතානුපරිවර්තනී; (772, 774)

යං තං රූපං අඤ්ඤානිකං තං ඔලාරිකං, යං තං රූපං බාහිරං තං අඤ්ඤානිකං, අඤ්ඤානිකං ඔලාරිකං; (775, 777)

යං තං රූපං අඤ්ඤානිකං තං සනතිකෙ, යං තං රූපං බාහිරං තං අඤ්ඤානිකං, අඤ්ඤානිකං සනතිකෙ; (778, 780)

(වජ්‍රගීතානි 25)

යං තං රූපං බාහිරං තං වක්‍රසම්ප්‍රසාරිකං වජ්‍ර, යං තං රූපං අඤ්ඤානිකං තං අඤ්ඤානිකං වක්‍රසම්ප්‍රසාරිකං වජ්‍ර, අඤ්ඤානිකං වක්‍රසම්ප්‍රසාරිකං වජ්‍ර; යං තං රූපං බාහිරං තං වක්‍රසම්ප්‍රසාරිකං වජ්‍ර, අඤ්ඤානිකං වක්‍රසම්ප්‍රසාරිකං වජ්‍ර, අඤ්ඤානිකං වක්‍රසම්ප්‍රසාරිකං වජ්‍ර, අඤ්ඤානිකං වක්‍රසම්ප්‍රසාරිකං වජ්‍ර, අඤ්ඤානිකං වක්‍රසම්ප්‍රසාරිකං වජ්‍ර; (781, 783)

යං තං රූපං බාහිරං තං සොනසම්ප්පය්සං -පෙ- සානසම්ප්පය්සං -පෙ- ජ්වහා සම්ප්පය්සං -පෙ- කායසම්ප්පය්සං න වජ්ඣ; යං තං රූපං අජ්ඣාතනිකං තං අජ්ඣි කාය සම්ප්පය්සං වජ්ඣ, අජ්ඣි කාය සම්ප්පය්සං න වජ්ඣ, යං තං රූපං බාහිරං තං කායසම්ප්පය්සං ජාය වෙදනාය -පෙ- සංඝද්දය -පෙ- වෙනනාය -පෙ- කායවිඤ්ඤාණස්ස න වජ්ඣ, යං තං රූපං අජ්ඣාතනිකං තං අජ්ඣි කායවිඤ්ඤාණස්ස වජ්ඣ, අජ්ඣි කායවිඤ්ඤාණස්ස න වජ්ඣ; (787, 792)

(ආරම්භනිකානි 25)

යං තං රූපං අජ්ඣාතනිකං තං චක්ඛුසම්ප්පය්සං නාරම්මණං, යං තං රූපං බාහිරං තං අජ්ඣි චක්ඛුසම්ප්පය්සං ආරම්මණං, අජ්ඣි චක්ඛුසම්ප්පය්සං නාරම්මණං; යං තං රූපං අජ්ඣාතනිකං තං චක්ඛුසම්ප්පය්සං ජාය වෙදනාය -පෙ- සංඝද්දය -පෙ- වෙනනාය -පෙ- චක්ඛු විඤ්ඤාණස්ස නාරම්මණං; යං තං රූපං බාහිරං තං අජ්ඣි චක්ඛු විඤ්ඤාණස්ස ආරම්මණං, අජ්ඣි චක්ඛු විඤ්ඤාණස්ස නාරම්මණං; (793, 798)

යං තං රූපං අජ්ඣාතනිකං තං සොනසම්ප්පය්සං -පෙ- සානසම්ප්පය්සං -පෙ- ජ්වහා සම්ප්පය්සං -පෙ- කායසම්ප්පය්සං නාරම්මණං, යං තං රූපං බාහිරං තං අජ්ඣි කායසම්ප්පය්සං ආරම්මණං, අජ්ඣි කායසම්ප්පය්සං නාරම්මණං යං තං රූපං අජ්ඣාතනිකං තං කායසම්ප්පය්සං ජාය වෙදනාය -පෙ- සංඝද්දය -පෙ- වෙනනාය -පෙ- කායවිඤ්ඤාණස්ස නාරම්මණං, යං තං රූපං බාහිරං තං අජ්ඣි කායවිඤ්ඤාණස්ස ආරම්මණං, අජ්ඣි කායවිඤ්ඤාණස්ස නාරම්මණං; 799, 804)

(ආයතනනිකානි 10)

යං තං රූපං බාහිරං තං න චක්ඛායතනං, යං තං රූපං අජ්ඣාතනිකං තං අජ්ඣි චක්ඛායතනං, අජ්ඣි න චක්ඛායතනං; යං තං රූපං බාහිරං තං න සොතායතනං, යං තං රූපං අජ්ඣාතනිකං තං අජ්ඣි සොතායතනං, අජ්ඣි න සොතායතනං; යං තං රූපං බාහිරං තං න ඝාතායතනං -පෙ- න ජ්වහායතනං -පෙ- න කායායතනං, යං තං රූපං අජ්ඣාතනිකං තං අජ්ඣි කායායතනං; අජ්ඣි න කායායතනං (805, 810)

යං තං රූපං අජ්ඣාතනිකං තං න රූපායතනං, යං තං බාහිරං තං අජ්ඣි රූපායතනං, අජ්ඣි න රූපායතනං; යං තං රූපං අජ්ඣාතනිකං තං න සද්දායතනං -පෙ- න ගඤ්ඤායතනං -පෙ- න රසායතනං -පෙ- න ථොට්ඨබ්බායතනං යං තං රූපං බාහිරං තං අජ්ඣි ථොට්ඨබ්බායතනං, අජ්ඣි න ථොට්ඨබ්බායතනං, යං තං රූපං බාහිරං තං අජ්ඣි ථොට්ඨබ්බායතනං, අජ්ඣි න ථොට්ඨබ්බායතනං; (811, 816)

(ධාතුනිකානි 10)

යං තං රූපං බාහිරං තං න චක්ඛුධාතු, යං තං රූපං අජ්ඣාතනිකං තං අජ්ඣි චක්ඛුධාතු, අජ්ඣි න චක්ඛුධාතු; යං තං රූපං බාහිරං තං න සොතධාතු -පෙ- න ඝාතධාතු -පෙ- න ජ්වහාධාතු -පෙ- න කායධාතු, යං තං රූපං අජ්ඣාතනිකං තං අජ්ඣි කායධාතු, අජ්ඣි න කායධාතු; (817, 822)

යං තං රූපං අජ්ඣතතිකං තං න රූපධාතු, යං තං රූපං බාහිරං තං අත්ථි රූපධාතු, අත්ථි න රූපධාතු; යං තං රූපං අජ්ඣතතිකං තං න සද්දධාතු -පෙ- න ගතිධාතු -පෙ- න රසධාතු -පෙ- න ථොට්ඨබ්බධාතු, යං තං රූපං බාහිරං තං අත්ථි ථොට්ඨබ්බධාතු, අත්ථි න ථොට්ඨබ්බධාතු; (823, 828)

(ඉන්ද්‍රිය නිකානි (8))

යං තං රූපං බාහිරං තං න චක්ඛන්ද්‍රියං, යං තං රූපං අජ්ඣතතිකං තං අත්ථි චක්ඛන්ද්‍රියං, අත්ථි න චක්ඛන්ද්‍රියං; යං තං රූපං බාහිරං තං න සොතින්ද්‍රියං -පෙ- න ඝාතීන්ද්‍රියං -පෙ- න ජීවහිතීන්ද්‍රියං -පෙ- න කායින්ද්‍රියං, යං තං රූපං අජ්ඣතතිකං තං අත්ථි කායින්ද්‍රියං, අත්ථි න කායින්ද්‍රියං; (829, 234)

යං තං රූපං අජ්ඣතතිකං තං න ඉන්ද්‍රියන්ද්‍රියං, යං තං රූපං බාහිරං තං අත්ථි ඉන්ද්‍රියන්ද්‍රියං, අත්ථි න ඉන්ද්‍රියන්ද්‍රියං; (835, 837)

යං තං රූපං අජ්ඣතතිකං තං න පුරිසීන්ද්‍රියං, යං තං රූපං බාහිරං තං අත්ථි පුරිසීන්ද්‍රියං, අත්ථි න පුරිසීන්ද්‍රියං; (838, 840)

යං තං රූපං අජ්ඣතතිකං තං න ජීවිතීන්ද්‍රියං, යං තං රූපං බාහිරං තං අත්ථි ජීවිතීන්ද්‍රියං, අත්ථි න ජීවිතීන්ද්‍රියං; (841, 843)

(සුත්තරූප නිකානි 12)

යං තං රූපං අජ්ඣතතිකං තං න කායවිඤ්ඤානි, යං තං රූපං බාහිරං තං අත්ථි කායවිඤ්ඤානි, අත්ථි න කායවිඤ්ඤානි; (844, 846)

යං තං රූපං අජ්ඣතතිකං තං න චචිචිඤ්ඤානි, යං තං රූපං බාහිරං තං අත්ථි චචිචිඤ්ඤානි, අත්ථි න චචිචිඤ්ඤානි; (847, 849)

යං තං රූපං අජ්ඣතතිකං තං න ආකාසධාතු, යං තං රූපං බාහිරං තං අත්ථි ආකාසධාතු අත්ථි න ආකාසධාතු; (850, 851)

යං තං රූපං අජ්ඣතතිකං තං න ආපොධාතු, යං තං රූපං බාහිරං තං අත්ථි ආපොධාතු, අත්ථි න ආපොධාතු; (852, 854)

යං තං රූපං අජ්ඣතතිකං තං රූපස්ස න ලහුතා, යං තං රූපං බාහිරං තං අත්ථි රූපස්ස ලහුතා, අත්ථි රූපස්ස න ලහුතා; (855, 857)

යං තං රූපං අජ්ඣතතිකං තං රූපස්ස න මුදුතා, යං තං රූපං බාහිරං තං අත්ථි රූපස්ස මුදුතා, අත්ථි රූපස්ස න මුදුතා; (858, 860)

යං තං රූපං අජ්ඣතතිකං තං රූපස්ස න කම්මඤ්ඤාතා, යං තං රූපං බාහිරං තං අත්ථි රූපස්ස කම්මඤ්ඤාතා, අත්ථි රූපස්ස න කම්මඤ්ඤාතා; (861, 863)

යං තං රූපං අජ්ඣතතිකං තං රූපස්ස න උපවග්ගො, යං තං රූපං බාහිරං තං අත්ථි රූපස්ස උපවග්ගො, අත්ථි රූපස්ස න උපවග්ගො; (864, 866)

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං තං රූපස්ස න සන්තති, යං තං රූපං බාහිරං තං අත්ථි රූපස්ස සන්තති, අත්ථි රූපස්ස න සන්තති; (865, 867)

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං තං රූපස්ස න ජරතා, යං තං රූපං බාහිරං තං අත්ථි රූපස්ස ජරතා අත්ථි රූපස්ස න ජරතා; (868, 870)

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං තං රූපස්ස න අනිච්චතා, යං තං රූපං බාහිරං තං අත්ථි රූපස්ස අනිච්චතා, අත්ථි රූපස්ස න අනිච්චතා; (871, 873)

යං තං රූපං අජ්ඣත්තිකං තං න කබලීකාරෙ ආභාරෙ¹ යං තං රූපං බාහිරං තං අත්ථි කබලීකාරෙ ආභාරෙ, අත්ථි න කබලීකාරෙ ආභාරෙ; (874, 876)

ඵමං නිව්ඤ්ඤා රූපසබ්බන්තො :-

නිකා හි.

චතුර්ථිකො රූපසබ්බන්තො :-

587 යං තං රූපං උපාද්‍ය තං අත්ථි උපාදින්නං අත්ථි අනුපාදින්නං; යං තං රූපං නො උපාද්‍ය තං අත්ථි උපාදින්නං අත්ථි අනුපාදින්නං; (877, 880)

යං තං රූපං උපාද්‍ය තං අත්ථි උපාදිනනුපාද්‍යති යං අත්ථි අනුපාදිනනුපාද්‍යති යං, යං තං රූපං නො උපාද්‍ය තං අත්ථි උපාදිනනුපාද්‍යති යං අත්ථි අනුපාදිනනුපාද්‍යති යං; (881, 884)

යං තං රූපං උපාද්‍ය තං අත්ථි සප්පට්ඨං අත්ථි අප්පට්ඨං, යං තං රූපං නො උපාද්‍ය තං අත්ථි සප්පට්ඨං අත්ථි අප්පට්ඨං; (885, 888)

යං තං රූපං උපාද්‍ය තං අත්ථි ඔලාරිකං අත්ථි සුමුමං, යං තං රූපං නො උපාද්‍ය තං අත්ථි ඔලාරිකං අත්ථි සුමුමං; (889, 892)

යං තං රූපං උපාද්‍ය තං අත්ථි දුරෙ අත්ථි සන්තිකෙ, යං තං රූපං නො උපාද්‍ය තං අත්ථි දුරෙ අත්ථි සන්තිකෙ; (893, 896)

යං තං රූපං උපාදින්නං තං අත්ථි සනිදස්සනං, අත්ථි අනිදස්සනං යං තං රූපං අනුපාදින්නං තං අත්ථි සනිදස්සනං අත්ථි අනිදස්සනං; (897, 900)

යං තං රූපං උපාදින්නං තං අත්ථි සප්පට්ඨං අත්ථි අප්පට්ඨං, යං තං රූපං අනුපාදින්නං තං අත්ථි සප්පට්ඨං; අත්ථි අප්පට්ඨං; (901, 904)

යං තං රූපං උපාදින්නං තං අත්ථි මහාභූතං අත්ථි න මහාභූතං, යං තං රූපං අනුපාදින්නං තං අත්ථි මහාභූතං අත්ථි න මහාභූතං; (905, 907)

යං තං රූපං උපාදින්නං තං අත්ථි ඔලාරිකං අත්ථි සුමුමං; යං තං රූපං අනුපාදින්නං තං අත්ථි ඔලාරිකං අත්ථි සුමුමං; (909, 912)

යං තං රූපං උපාදිනනං තං අත්ති දුරෙ අත්ති සනතිකෙ, යං තං රූපං අනුපාදිනනං තං අත්ති දුරෙ අත්ති සනතිකෙ; (916, 916)

යං තං රූපං උපාදිනනුපාදනියං තං අත්ති සනිදස්සනං අත්ති අති දස්සනං, යං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනියං තං අත්ති සනිදස්සනං අත්ති අතිදස්සනං; (917, 920)

යං තං රූපං උපාදිනනුපාදනියං තං අත්ති සප්පට්ඨං අත්ති අප්පට්ඨං
යං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනියං තං අත්ති සප්පට්ඨං අත්ති අප්පට්ඨං;
(921, 924)

යං තං රූපං උපාදිනනුපාදනියං තං අත්ති මහාභූතං අත්ති න මහා භූතං; යං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනියං තං අත්ති මහාභූතං අත්ති න මහාභූතං; (925, 928)

යං තං රූපං උපාදිනනුපාදනියං තං අත්ති ඔලාරිකං අත්ති සුමුමං,
යං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනියං තං අත්ති ඔලාරිකං අත්ති සුමුමං;
(929, 932)

යං තං රූපං උපාදිනනුපාදනියං තං අත්ති දුරෙ අත්ති සනතිකෙ,
යං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනියං තං අත්ති දුරෙ අත්ති සනතිකෙ;
(933, 936)

යං තං රූපං සප්පට්ඨං තං අත්ති ඉන්ද්‍රියං අත්ති න ඉන්ද්‍රියං, යං තං රූපං අප්පට්ඨං තං අත්ති ඉන්ද්‍රියං අත්ති න ඉන්ද්‍රියං; (937, 940)

යං තං රූපං සප්පට්ඨං තං අත්ති මහාභූතං අත්ති න මහාභූතං, යං තං රූපං අප්පට්ඨං තං අත්ති මහාභූතං අත්ති න මහාභූතං; (941, 944)

යං තං රූපං ඉන්ද්‍රියං තං අත්ති ඔලාරිකං අත්ති සුමුමං, යං තං රූපං න ඉන්ද්‍රියං තං අත්ති ඔලාරිකං අත්ති සුමුමං; (945, 948)

යං තං රූපං ඉන්ද්‍රියං තං අත්ති දුරෙ අත්ති සනතිකෙ, යං තං රූපං න ඉන්ද්‍රියං තං අත්ති දුරෙ අත්ති සනතිකෙ; (949, 952)

යං තං රූපං මහාභූතං තං අත්ති ඔලාරිකං අත්ති සුමුමං, යං තං රූපං න මහාභූතං තං අත්ති ඔලාරිකං අත්ති සුමුමං; (953, 956)

යං තං රූපං මහාභූතං තං අත්ති දුරෙ අත්ති සනතිකෙ, යං තං රූපං න මහාභූතං තං අත්ති දුරෙ අත්ති සනතිකෙ; (957, 960)

දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤතං රූපං; (961)

එවං වතුබ්බිතෙන රූපසබ්බතො :-

වතුකකාති.

පඤ්චවිධෙන රූපසංඛතො :-

588 පඨවිදාතු ආපොධාතු තෙජොධාතු වායොධාතු, යං ච රූපං උපාදා; එවං පඤ්චවිධෙන රූපසංඛතො 962, 966

පඤ්චකං.

ජබ්බිවිධෙන රූපසංඛතො :-

589 චක්ඛුච්ඤෙඤායං රූපං, සොතච්ඤෙඤායං රූපං, ඝාතච්ඤෙඤායං රූපං, ජ්වහාච්ඤෙඤායං රූපං, කායච්ඤෙඤායං රූපං මනෝච්ඤෙඤායං රූපං, එවං ජබ්බිවිධෙන රූපසංඛතො 967

ජබ්බකං.

සත්තච්ඤෙන රූපසංඛතො :-

590 චක්ඛුච්ඤෙඤායං රූපං, සොතච්ඤෙඤායං රූපං, ඝාතච්ඤෙඤායං රූපං, ජ්වහාච්ඤෙඤායං රූපං, කායච්ඤෙඤායං රූපං මනෝධාතුච්ඤෙඤායං රූපං, මනෝච්ඤෙඤාණධාතුච්ඤෙඤායං රූපං; එවං සත්තච්ඤෙන රූපසංඛතො. (968, 969)

සත්තකං.

අට්ඨච්ඤෙන රූපසංඛතො :-

591 චක්ඛුච්ඤෙඤායං රූපං, සොතච්ඤෙඤායං රූපං, ඝාතච්ඤෙඤායං රූපං, ජ්වහායච්ඤෙඤායං රූපං, කායච්ඤෙඤායං රූපං, අභි සුඛසම්ප්පාදං අභි දුක්ඛසම්ප්පාදං, මනෝධාතු ච්ඤෙඤායං රූපං, මනෝච්ඤෙඤාණධාතු ච්ඤෙඤායං රූපං, එවං අට්ඨච්ඤෙන රූපසංඛතො. (970)

අට්ඨකං.

නවවිධෙන රූපසංඛතො :-

592 චක්ඛුන්ද්‍රියං සොතින්ද්‍රියං, ඝාතීන්ද්‍රියං, ජ්වහීන්ද්‍රියං, කායීන්ද්‍රියං ඉන්ද්‍රියං, පුරිසීන්ද්‍රියං, ජීවිතීන්ද්‍රියං, යඤ්ච රූපං න ඉන්ද්‍රියං; එවං නව විධෙන රූපසංඛතො. (971, 973)

නවකං.

දසවිධෙන රූපසංඛතො :-

593 චක්ඛුන්ද්‍රියං සොතින්ද්‍රියං, ඝාතීන්ද්‍රියං, ජ්වහීන්ද්‍රියං කායීන්ද්‍රියං, ඉන්ද්‍රියං, පුරිසීන්ද්‍රියං, ජීවිතීන්ද්‍රියං, න ඉන්ද්‍රියං රූපං, අභි සප්පට්ඨං අභි අප්පට්ඨං; එවං දසවිධෙන රූපසංඛතො. (974, 977)

දසකං.

එකාදසවිධෙන රූපසංඛගතො :-

594 චක්කායතනං, සොනායතනං, ඝානායතනං, ජීව්හායතනං, කායායතනං, රූපායතනං, සද්දායතනං, ගඤ්ඤායතනං, රසායතනං, ථොට්ඨබ්බායතනං, යඤ්ච රූපං අනිදස්සනං අප්පටිඝං ධම්මායතන පරියාපනනං; එවං එකාදසවිධෙන රූපසංඛගතො. (978, 980)

එකාදසකං.

මානිකා.

එකක නිදෙදසො.

595 සංඛං රූපං න හෙතුමෙව, අහෙතුකමෙව, හෙතුවිප්පය්‍යත්තමෙව, සප්පච්චයමෙව, සඤ්ඤාමෙව, රූපිකමෙව, ලොකිකමෙව, සාසවමෙව, සංඤ්ඤාජනිකමෙව, ගන්ථිකමෙව, ඔක්කිකමෙව, යොගනිකමෙව, නිවර්ණිකමෙව, පරුමධිකමෙව, උපදානිකමෙව, සංකිලෙසිකමෙව, අව්‍යාකතමෙව, අනාරම්භමෙව, අවේනසිකමෙව, විත්තවිප්පය්‍යත්තමෙව නෙව විපාක න විපාක ධම්ම ධම්මමෙව අසංකිලිධි සංකිලෙසිකමෙව, න සම්පන්නසම්චාරමෙව, න අවිත්තකම්චාරමත්තමෙව, අවිත්තකකම්චාරමෙව, න පිති සහගතමෙව, න සුඛසහගතමෙව, න උපෙක්ඛා සහගතමෙව, නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පභාතබ්බමෙව, නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පභාතබ්බ හෙතුකමෙව, නෙව ආචයගාමි න අපචයගාමිමෙව, නෙව සෙක්ඛනාසෙක්ඛනමෙව; පරිත්තමෙව, කාමාවචරමෙව, න රූපාවචරමෙව, න අරූපාවචරමෙව, පරියාපනනමෙව, නො අපරියාපනන මෙව, අනිකමෙව, අනියානිකමෙව, උප්පන්නං ඡති විඤ්ඤාණෙනි විඤ්ඤායාමෙව, අනිච්චමෙව, ජරාභ්‍යාදමෙව; එවං එක විධෙන රූපසංඛගතො.

එකක නිදෙදසො.

දුක නිදෙදසො.

පඤ්ඤානුදකානි

උපාදරූපං.

596 කතමං තං රූපං උපාදා? චක්කායතනං සොනායතනං ඝානායතනං ජීව්හායතනං කායායතනං රූපායතනං සද්දායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ඉප්පි ඤ්ඤායං පුරිසි ඤ්ඤායං ජීවිති ඤ්ඤායං කායවිඤ්ඤානි චිතිවිඤ්ඤානි ආකාසධාතු රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤාතා රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා කල්මිකාරො ආහාරො.

597 කතමං තං රූපං චක්ඛායතනං? යං චක්ඛුං¹ චතුන්නං මහා භූතානං උපාදාය පසාදෙ අත්තභාවපරියාපනො අනිදස්සනො සප්ප විසො, යෙන චක්ඛුනා අනිදස්සනෙන සප්පවිසෙන රූපං සනිදස්සනං සප්පවිසං පසිඞ් වා පසානි වා පසාසිසානි වා පසො වා, චක්ඛුමෙපතං චක්ඛායතනමෙපතං චක්ඛුධාතුපෙසා චක්ඛුඤ්ඤමෙපතං ලොකොපෙසො වාරොපෙසො සමුද්දෙපෙසො පණ්ණිරමෙපතං බෙත්තමෙපතං චජ්ඣමෙපතං නෙත්තමෙපතං නයනමෙපතං ඔරිමං තීරමෙපතං සුඤ්ඤං ගාමො පෙසො, ඉදං තං රූපං චක්ඛායතනං.

598 කතමං තං රූපං චක්ඛායතනං? යං චක්ඛුං චතුන්නං මහා භූතානං උපාදාය පසාදෙ අත්තභාව පරියාපනො අනිදස්සනො සප්ප විසො, යමහි චක්ඛුමහි අනිදස්සනමහි සප්පවිසමහි රූපං සනිදස්සනං සප්පවිසං පටිගඤ්ඤි වා පටිගඤ්ඤති වා පටිගඤ්ඤිසානි වා පටි ගඤ්ඤ වා, චක්ඛුමෙපතං චක්ඛායතනමෙපතං චක්ඛුධාතු පෙසා චක්ඛුඤ්ඤමෙපතං ලොකොපෙසො වාරොපෙසො සමුද්දෙපෙසො පණ්ණිරමෙපතං බෙත්තමෙපතං චජ්ඣමෙපතං නෙත්තමෙපතං නයනමෙපතං ඔරිමං තීරමෙපතං සුඤ්ඤං ගාමො පෙසො, ඉදං තං රූපං චක්ඛා යතනං.

599 කතමං තං රූපං චක්ඛායතනං? යං චක්ඛුං චතුන්නං මහා භූතානං උපාදාය පසාදෙ අත්තභාව පරියාපනො අනිදස්සනො සප්ප විසො, යං චක්ඛුං අනිදස්සනං සප්පවිසං රූපමහි සනිදස්සනමහි සප්පවිසමහි පටිගඤ්ඤි වා පටිගඤ්ඤති වා පටිගඤ්ඤිසානි වා පටි ගඤ්ඤ වා, චක්ඛුමෙපතං චක්ඛායතනමෙපතං චක්ඛුධාතු පෙසා චක්ඛුඤ්ඤමෙපතං ලොකොපෙසො වාරොපෙසො සමුද්දෙපෙසො පණ්ණිරමෙපතං බෙත්තමෙපතං චජ්ඣමෙපතං නෙත්තමෙපතං නයනමෙපතං ඔරිමං තීරමෙපතං සුඤ්ඤං ගාමො පෙසො; ඉදං තං රූපං චක්ඛා යතනං.

600 කතමං තං රූපං චක්ඛායතනං? යං චක්ඛුං චතුන්නං මහා භූ තානං උපාදාය පසාදෙ අත්තභාවපරියාපනො අනිදස්සනො සප්ප විසො, යං චක්ඛුං නිසාය රූපං ආරබ්භ චක්ඛුසම්මසො උප්පජ්ඣි වා උප්පජ්ඣති වා උප්පජ්ඣසානි වා උප්පජ්ඣ වා -පෙ- යං චක්ඛුං නිසාය රූපං ආරබ්භ චක්ඛුසම්මසා චෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- වෙත්තා -පෙ- චක්ඛු විඤ්ඤාණං උප්පජ්ඣි වා උප්පජ්ඣසානි වා උප්පජ්ඣ වා -පෙ- යං චක්ඛුං නිසාය රූපාරමණං චක්ඛුසම්මසා චෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- වෙත්තා -පෙ- චක්ඛු විඤ්ඤාණං උප්පජ්ඣි වා උප්පජ්ඣති වා උප්පජ්ඣසානි වා උප්පජ්ඣ වා, චක්ඛුමෙපතං චක්ඛායතනමෙපතං චක්ඛුධාතුපෙසා චක්ඛුඤ්ඤමෙපතං ලොකොපෙසො වාරොපෙසො සමුද්දෙපෙසො පණ්ණි

රමෙපනං බෙතනමෙපනං චන්ද්‍රමෙපනං නෙතනමෙපනං නයනමෙපනං
ඔරිමං තීරමෙපනං සුඤ්ඤං ගාමොපෙසො; ඉදං තං රූපං චක්ඛා
යනනං.

601 කතමං තං රූපං සොනායනනං? යං සොනං චතුන්නං මහා
භූතානං උපාදය පසාදෙ අත්තභාවපරිඥාපනො අනිදස්සනො සප්ප
ටිඤ්ඤා, යෙන සොනෙන අනිදස්සනෙන සප්පටිඤ්ඤා සද්දං අනිදස්සනං
සප්පටිඤ්ඤා සුඤ්ඤා වා සුඤ්ඤාති වා සුඤ්ඤාසීති වා සුඤ්ඤා වා, සොතමෙපනං
සොනායනනමෙපනං සොනධාතුපෙසා සොතින්ද්‍රියමෙපනං ලොකො
පෙසො ආරුපෙසො සමුද්දෙපෙසො පණ්ඩරමෙපනං බෙතනමෙපනං
චන්ද්‍රමෙපනං ඔරිමං තීරමෙපනං සුඤ්ඤං ගාමොපෙසො; ඉදං තං
රූපං සොනායනනං.

602 කතමං තං රූපං සොනායනනං? යං සොනං චතුන්නං මහා
භූතානං උපාදය පසාදෙ අත්තභාවපරිඥාපනො අනිදස්සනො සප්ප
ටිඤ්ඤා, යමති සොතමති අනිදස්සනමති සප්පටිඤ්ඤා සද්දං අනිදස්සනො
සප්පටිඤ්ඤා පටිගඤ්ඤා වා පටිගඤ්ඤාති වා පටිගඤ්ඤාසීති වා පටි
ගඤ්ඤා වා, සොතමෙපනං සොනායනනමෙපනං සොනධාතුපෙසා
සොතින්ද්‍රියමෙපනං ලොකොපෙසො ආරුපෙසො සමුද්දෙපෙසො
පණ්ඩරමෙපනං බෙතනමෙපනං චන්ද්‍රමෙපනං ඔරිමං තීරමෙපනං
සුඤ්ඤං ගාමොපෙසො, ඉදං තං රූපං සොනායනනං.

603 කතමං තං රූපං සොනායනනං? යං සොනං චතුන්නං මහා
භූතානං උපාදය පසාදෙ අත්තභාවපරිඥාපනො අනිදස්සනො සප්ප
ටිඤ්ඤා, යං සොනං අනිදස්සනං සප්පටිඤ්ඤා සද්දමති අනිදස්සනමති
සප්පටිඤ්ඤා පටිගඤ්ඤා වා පටිගඤ්ඤාති වා පටිගඤ්ඤාසීති වා පටි
ගඤ්ඤා වා, සොතමෙපනං සොනායනනමෙපනං සොනධාතුපෙසා
සොතින්ද්‍රියමෙපනං ලොකොපෙසො ආරුපෙසො සමුද්දෙපෙසො
පණ්ඩරමෙපනං බෙතනමෙපනං චන්ද්‍රමෙපනං ඔරිමං තීරමෙපනං
සුඤ්ඤං ගාමොපෙසො, ඉදං තං රූපං සොනායනනං.

604 කතමං තං රූපං සොනායනනං? යං සොනං චතුන්නං මහා
භූතානං උපාදය පසාදෙ අත්තභාවපරිඥාපනො අනිදස්සනො
සප්පටිඤ්ඤා, යං සොනං නිස්සාය සද්දං ආරබ්භ සොනසම්මසො
උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජසීති වා උප්පජ්ජේ වා -පෙ- යං
සොනං නිස්සාය සද්දං ආරබ්භ සොනසම්මසො වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා
-පෙ- වෙනනා -පෙ- සොතවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා
උප්පජ්ජසීති වා උප්පජ්ජේ වා -පෙ- යං සොනං නිස්සාය සද්දරම්මණො
සොනසම්මසො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජසීති වා උප්පජ්ජේ
වා -පෙ- යං සොනං නිස්සාය සද්දරම්මණො සොනසම්මසො වෙදනා
-පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- වෙනනා -පෙ- සොතවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා
උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජසීති වා උප්පජ්ජේ වා, සොතමෙපනං සොන

ධාතුපෙසො සොතින්ද්‍රියමෙපනං ලොකොපෙසො ආරුපෙසො සමුද්‍යෙ පෙසො පණ්ඩරමෙපනං බෙතනමෙපනං චන්ද්‍රමෙපනං ඔරිමං තීරමෙපනං සුඤ්ඤං ගාමොපෙසො, ඉදං තං රූපං සොනායතනං.

605 කතමං තං රූපං සොනායතනං? යං සානං චතුන්නං මහාභුතානං උපාදය පසාදෙ අත්තභාවපරිපාකෙනා අනිදස්සනො සප්පට්ඨෙසා, යෙන සානෙන අනිදස්සනෙන සප්පට්ඨෙසන ගනිං අනිදස්සනං සප්පට්ඨං සාධි වා සායති වා සාධස්සති වා සායෙ වා, සානමෙපනං සොනායතනමෙපනං සොනධාතුපෙසො සාතින්ද්‍රියමෙපනං ලොකොපෙසො ආරුපෙසො සමුද්‍යෙ පෙසො පණ්ඩරමෙපනං බෙතනමෙපනං චන්ද්‍රමෙපනං ඔරිමං තීරමෙපනං සුඤ්ඤං ගාමොපෙසො, ඉදං තං රූපං සොනායතනං.

606 කතමං තං රූපං සොනායතනං? යං සානං චතුන්නං මහාභුතානං උපාදය පසාදෙ අත්තභාව පරිපාකෙනා අනිදස්සනො සප්පට්ඨෙසා, යමිති සානමිති අනිදස්සනමිති සප්පට්ඨෙසමිති ගනිං අනිදස්සනො සප්පට්ඨෙසා පට්ඨස්සෙති වා පට්ඨස්සෙති වා පට්ඨස්සෙතිස්සති වා පට්ඨස්සෙති වා සානමෙපනං සොනායතනමෙපනං සොනධාතුපෙසො සාතින්ද්‍රියමෙපනං ලොකොපෙසො ආරුපෙසො සමුද්‍යෙ පෙසො පණ්ඩරමෙපනං බෙතනමෙපනං චන්ද්‍රමෙපනං ඔරිමං තීරමෙපනං සුඤ්ඤං ගාමොපෙසො; ඉදං තං රූපං සොනායතනං.

607 කතමං තං රූපං සොනායතනං? යං සානං චතුන්නං මහාභුතානං උපාදය පසාදෙ අත්තභාව පරිපාකෙනා අනිදස්සනො සප්පට්ඨෙසා, යං සානං අනිදස්සනමිති සප්පට්ඨෙසමිති පට්ඨස්සෙති වා පට්ඨස්සෙති වා පට්ඨස්සෙතිස්සති වා පට්ඨස්සෙති වා, සානමෙපනං සොනායතනමෙපනං සොනධාතු පෙසො සාතින්ද්‍රියමෙපනං ලොකොපෙසො ආරුපෙසො සමුද්‍යෙ පෙසො පණ්ඩරමෙපනං බෙතනමෙපනං චන්ද්‍රමෙපනං ඔරිමං තීරමෙපනං සුඤ්ඤං ගාමොපෙසො, ඉදං තං රූපං සොනායතනං.

608 කතමං තං රූපං සොනායතනං? යං සානං චතුන්නං මහාභුතානං උපාදය පසාදෙ අත්තභාව පරිපාකෙනා අනිදස්සනො සප්පට්ඨෙසා, යං සානං නිස්සාය ගනිං ආරබ්භ සානසම්ප්පෙසො උප්පජ්ඣි වා උප්පජ්ඣති වා උප්පජ්ඣස්සති වා උප්පජ්ඣති වා - පෙ - යං සානං නිස්සාය ගනිං ආරබ්භ සානසම්ප්පෙසො චෙදනා - පෙ - සඤ්ඤා - පෙ - චේතනා - පෙ - සානවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ඣි වා උප්පජ්ඣති වා උප්පජ්ඣස්සති වා උප්පජ්ඣති වා - පෙ - යං සානං නිස්සාය ගනිං රමමණො සානසම්ප්පෙසො උප්පජ්ඣි වා උප්පජ්ඣති වා උප්පජ්ඣස්සති වා උප්පජ්ඣති වා - පෙ - යං සානං නිස්සාය ගනිං රමමණො සානසම්ප්පෙසො චෙදනා - පෙ - සඤ්ඤා - පෙ - චේතනා - පෙ - සානවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ඣි වා උප්පජ්ඣති වා උප්පජ්ඣස්සති වා උප්පජ්ඣති වා සානමෙපනං සොනායතනමෙපනං සොනධාතුපෙසො සාතින්ද්‍රියමෙපනං ලොකොපෙසො ආරුපෙසො සමුද්‍යෙ පෙසො පණ්ඩරමෙපනං බෙතනමෙපනං චන්ද්‍රමෙපනං ඔරිමං තීරමෙපනං සුඤ්ඤං ගාමොපෙසො, ඉදං තං රූපං සොනායතනං.

609 කතම. තං රූපං ජිව්‍යායතනං? යා ජිව්‍යා චතුන්නං මහාභු තානං උපාදාය පසාදෙ අත්තභාවපරිඤාපනෙනා අනිදස්සනො සප්ප විසො, යාය ජිව්‍යාය අනිදස්සනාය සප්පවිසාය රසං අනිදස්සනං සප්පවිසං සායි වා සායති වා සාධස්සති වා සායෙ වා ජිව්‍යාපෙසා ජිව්‍යා යතනමෙපනං ජිව්‍යාධාතුපෙසා ජිව්‍යානිත්‍රියමෙපනං ලොකොපෙසො ආරෙපෙසො සමුද්දෙපෙසො පණ්ණිරමෙපනං බෙත්තමෙපනං චන්ද්‍රමෙපනං ඔරිමං තීරමෙපනං සුඤ්ඤං ගාමොපෙසො, ඉදං තං රූපං ජිව්‍යායතනං.

610 කතම. තං රූපං ජිව්‍යායතනං? යා ජිව්‍යා චතුන්නං මහාභු තානං උපාදාය පසාදෙ අත්තභාව පරිඤාපනෙනා අනිදස්සනො සප්ප විසො; යාය ජිව්‍යාය අනිදස්සනාය සප්පවිසාය රසො අනිදස්සනො සප්පවිසො පටිගඤ්ඤි වා පටිගඤ්ඤති වා පටිගඤ්ඤස්සති වා පටි ගඤ්ඤෙ වා, ජිව්‍යාපෙසා ජිව්‍යායතනමෙපනං ජිව්‍යා ධාතු පෙසා ජිව්‍යානිත්‍රියමෙපනං ලොකො පෙසො ආරෙ පෙසො සමුද්දෙ පෙසො පණ්ණිරමෙපනං බෙත්තමෙපනං චන්ද්‍රමෙපනං ඔරිමං තීරමෙපනං සුඤ්ඤං ගාමො පෙසො; ඉදං තං රූපං ජිව්‍යායතනං.

611 කතම. තං රූපං ජිව්‍යායතනං? යා ජිව්‍යා චතුන්නං මහාභු තානං උපාදාය පසාදෙ අත්තභාවපරිඤාපනෙනා අනිදස්සනො සප්ප විසො, යා ජිව්‍යා අනිදස්සනා සප්පවිසා රසමිති අනිදස්සනමිති සප්පවි සමිති පටිගඤ්ඤි වා පටිගඤ්ඤති වා පටිගඤ්ඤස්සති වා පටිගඤ්ඤෙ වා ජිව්‍යා පෙසා ජිව්‍යායතනමෙපනං ජිව්‍යා ධාතු පෙසා ජිව්‍යානිත්‍රියමෙපනං ලොකො පෙසො ආරෙ පෙසො සමුද්දෙ පෙසො පණ්ණිරමෙපනං බෙත්තමෙපනං චන්ද්‍රමෙපනං ඔරිමං තීරමෙපනං සුඤ්ඤං ගාමොපෙසො ඉදං තං රූපං ජිව්‍යායතනං.

612 කතම. තං රූපං ජිව්‍යායතනං? යා ජිව්‍යා චතුන්නං මහාභු තානං උපාදාය පසාදෙ අත්තභාවපරිඤාපනෙනා අනිදස්සනො සප්ප විසො, යං ජිව්‍යං තිස්සාය රසං ආරබ්භ ජිව්‍යාසම්ප්පෙසො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා -පෙ- යං ජිව්‍යං තිස්සාය රසං ආරබ්භ ජිව්‍යාසම්ප්පෙසජා වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- වෙනනා -පෙ- ජිව්‍යාචිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා -පෙ- යං ජිව්‍යං තිස්සාය රසාරම්භෙණ ජිව්‍යාසම්ප්පෙසො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙ වා -පෙ- යං ජිව්‍යං තිස්සාය රසාරම්භෙණ ජිව්‍යාසම්ප්පෙසජා වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- වෙනනා -පෙ- ජිව්‍යාචිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජෙ වා, ජිව්‍යා පෙසා ජිව්‍යායතනමෙපනං ජිව්‍යාධාතුපෙසා ජිව්‍යානිත්‍රියමෙපනං ලොකො පෙසො ආරෙපෙසො සමුද්දෙපෙසො පණ්ණිරමෙපනං බෙත්තමෙපනං චන්ද්‍ර මෙපනං ඔරිමං තීරමෙපනං සුඤ්ඤං ගාමොපෙසො, ඉදං තං රූපං ජිව්‍යායතනං.

613 කතමං තං රූපං කායායතනං? යො කායො චතුන්නං මහා භූතානං උපාදය පසාදෙ අත්තභාවපරියාපනෙනා අනිදස්සනො සප්පටිඝො, යෙන කායෙන අනිදස්සනෙන සප්පටිඝෙන ථොට්ඨබ්බං අනිදස්සනං සප්පටිඝං පුඨි වා පුසති වා පුඨිස්සති වා පුසෙ වා, කායො පෙසො කායායතනමෙපතං කායධාතූපෙසා කායිඤ්ඤියමෙපතං ලොකොපපෙසො ආරුපෙපෙසො සමුද්දෙපෙසො පණ්ඩරමෙපතං බෙත්තමෙපතං චන්ද්‍රමෙපතං ඔරිමං තීරමෙපතං සුඤ්ඤං ගාමො පෙසො ඉදං තං රූපං කායායතනං.

614 කතමං තං රූපං කායායතනං? යො කායො චතුන්නං මහා භූතානං උපාදය පසාදෙ අත්තභාව පරියාපනෙනා අනිදස්සනො සප්පටිඝො, යමහි කායමහි අනිදස්සනමහි සප්පටිඝමහි ථොට්ඨබ්බෙහි අනිදස්සනො සප්පටිඝො පටිගඤ්ඤි වා පටිගඤ්ඤති වා පටිගඤ්ඤිස්සති වා පටිගඤ්ඤෙ වා, කායොපෙසො කායායතනමෙපතං කායධාතූපෙසා කායිඤ්ඤියමෙපතං ලොකොපෙසො වාරුපෙපෙසො සමුද්දෙපෙසො පණ්ඩරමෙපතං බෙත්තමෙපතං චන්ද්‍රමෙපතං ඔරිමං තීරමෙපතං සුඤ්ඤං ගාමොපෙසො; ඉදං තං රූපං කායායතනං.

615 කතමං තං රූපං කායායතනං? යො කායො චතුන්නං මහා භූතානං උපාදය පසාදෙ අත්තභාව පරියාපනෙනා අනිදස්සනො සප්පටිඝො, යො කායො අනිදස්සනො සප්පටිඝො ථොට්ඨබ්බමහි අනිදස්සනමහි සප්පටිඝමහි පටිගඤ්ඤි වා පටිගඤ්ඤති වා පටිගඤ්ඤිස්සති වා පටිගඤ්ඤෙ වා කායොපෙසො කායායතනමෙපතං කායධාතූපෙසා කායිඤ්ඤියමෙපතං ලොකොපෙසො ආරුපෙපෙසො සමුද්දෙපෙසො පණ්ඩරමෙපතං බෙත්තමෙපතං චන්ද්‍රමෙපතං ඔරිමං තීරමෙපතං සුඤ්ඤං ගාමො පෙසො; ඉදං තං රූපං කායායතනං.

616 කතමං තං රූපං කායායතනං? යො කායො චතුන්නං මහා භූතානං උපාදය පසාදෙ අත්තභාව පරියාපනෙනා අනිදස්සනො සප්පටිඝො, යං කායං නිස්සාය ථොට්ඨබ්බං ආරබ්භ කායසම්ප්පාදො උප්පජ්ඣි වා උප්පජ්ඣති වා උප්පජ්ඣස්සති වා උප්පජ්ඣෙ වා -පෙ- යං කායං නිස්සාය ථොට්ඨබ්බං ආරබ්භ කායසම්ප්පාදො චෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- වෙනනා -පෙ- කායවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ඣි වා උප්පජ්ඣති වා උප්පජ්ඣස්සති වා උප්පජ්ඣෙ වා -පෙ- යං කායං නිස්සාය ථොට්ඨබ්බං රමමණා කායසම්ප්පාදො උප්පජ්ඣි වා උප්පජ්ඣති වා උප්පජ්ඣස්සති වා උප්පජ්ඣෙ වා -පෙ- යං කායං නිස්සාය ථොට්ඨබ්බං රමමණා කායසම්ප්පාදො චෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- වෙනනා -පෙ- කායවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ඣි වා උප්පජ්ඣති වා උප්පජ්ඣස්සති වා උප්පජ්ඣෙ වා, කායො පෙසො කායායතනමෙපතං කායධාතූපෙසා කායිඤ්ඤියමෙපතං ලොකොපෙසො ආරුපෙපෙසො සමුද්දෙපෙසො පණ්ඩරමෙපතං බෙත්තමෙපතං චන්ද්‍රමෙපතං ඔරිමං තීරමෙපතං සුඤ්ඤං ගාමො පෙසො, ඉදං තං රූපං කායායතනං.

617 කතමං තං රූපං රූපායතනං? යං රූපං චතුන්නං මහාභුතානං උපාදාය වණණනිභා සතිදස්සනං සප්පටිඝං නීලං පිතකං ලොහිතකං ඔද්දාං කාලිකං මඤ්ඤ්ට්ඨිකං හරිහරිවණණං¹ අඛිඛිකුරවණණං දීඝං රස්සං අණ්ණං ථූලං වට්ඨං පරිමණ්ඩලං චතුරස්සං ඡලංසං අට්ඨංසං සොළසංසං නින්නං ඵලං ඡායා ආතපො ආලොකො අකිකාරෙ අබ්භා මහිකා ධුමො රජො වන්දමණ්ඩලස්ස වණණනිභා සුරියමණ්ඩලස්ස වණණනිභා තාරකරූපානං වණණනිභා ආදසමණ්ඩලස්ස වණණනිභා මණ්ඨසඛ්ඛමුත්තා වෙළරියස්ස වණණනිභා ජාතරූපරජතස්ස වණණනිභා යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ථි රූපං චතුන්නං මහාභුතානං උපාදාය වණණනිභා සතිදස්සනං සප්පටිඝං, යං රූපං සතිදස්සනං සප්පටිඝං වකුචුතා අතිදස්සනෙන සප්පටිඝෙන පස්සි වා පස්සති වා පස්සියස්සති වා පස්සෙ වා රූපමෙපතං රූපායතනමෙපතං රූපධාතුපෙසා, ඉදං තං රූපං රූපායතනං.

618 කතමං තං රූපං රූපායතනං? යං රූපං චතුන්නං මහාභුතානං උපාදාය වණණනිභා සතිදස්සනං සප්පටිඝං නීලං පිතකං ලොහිතකං ඔද්දාං කාලිකං මඤ්ඤ්ට්ඨිකං හරිහරිවණණං අඛිඛිකුරවණණං දීඝං රස්සං අණ්ණං ථූලං වට්ඨං පරිමණ්ඩලං චතුරස්සං ඡලංසං අට්ඨංසං සොළසංසං නින්නං ඵලං ඡායා ආතපො ආලොකො අකිකාරෙ අබ්භා මහිකා ධුමො රජො වන්දමණ්ඩලස්ස වණණනිභා සුරියමණ්ඩලස්ස වණණනිභා තාරකරූපානං වණණනිභා ආදසමණ්ඩලස්ස වණණනිභා මණ්ඨසඛ්ඛමුත්තා වෙළරියස්ස වණණනිභා ජාතරූපරජතස්ස වණණනිභා යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ථි රූපං චතුන්නං මහාභුතානං උපාදාය වණණනිභා සතිදස්සනං සප්පටිඝං, යමහි රූපමහි සතිදස්සනමහි සප්පටිඝමහි වකුචුතා අතිදස්සනං සප්පටිඝං පටිභඤ්ඤාදි වා පටිභඤ්ඤාති වා පටිභඤ්ඤාසියති වා පටිභඤ්ඤාදි වා, රූපමෙපතං රූපායතනමෙපතං රූපධාතුපෙසා, ඉදං තං රූපං රූපායතනං.

619 කතමං තං රූපං රූපායතනං? යං රූපං චතුන්නං මහාභුතානං උපාදාය වණණනිභා සතිදස්සනං පප්පටිඝං නීලං පිතකං ලොහිතකං ඔද්දාං කාලිකං මඤ්ඤ්ට්ඨිකං හරිහරිවණණං අඛිඛිකුරවණණං දීඝං රස්සං අණ්ණං ථූලං වට්ඨං පරිමණ්ඩලං චතුරස්සං ඡලංසං අට්ඨංසං සොළසංසං නින්නං ඵලං ඡායා ආතපො ආලොකො අකිකාරෙ අබ්භා මහිකා ධුමො රජො වන්දමණ්ඩලස්ස වණණනිභා සුරියමණ්ඩලස්ස වණණනිභා තාරකරූපානං වණණනිභා ආදසමණ්ඩලස්ස වණණනිභා මණ්ඨසඛ්ඛමුත්තා වෙළරියස්ස වණණනිභා ජාතරූපරජතස්ස වණණනිභා, යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ථි රූපං චතුන්නං මහාභුතානං උපාදාය වණණනිභා සතිදස්සනං සප්පටිඝං, යං රූපං සතිදස්සනං සප්පටිඝං වකුචුමහි අතිදස්සනමහි සප්පටිඝමහි පටිභඤ්ඤාදි වා පටිභඤ්ඤාති වා පටිභඤ්ඤාසියති වා පටිභඤ්ඤාදි වා, රූපමෙපතං රූපායතනමෙපතං රූපධාතුපෙසා; ඉදං තං රූපං රූපායතනං.

620 කතමං තං රූපං රූපායතනං? යං රූපං චතුන්නං මහාභූතානං උපාදාය වණ්ණනිභා සතිදස්සනං සප්පට්ඨං නීලං පිතකං ලොහිතකං ඔද්දනං කාලිකං මණ්ඩප්පං හරිහරිවණ්ණං අමබ්බකුරවණ්ණං දීඝං රස්සං අණ්ණං ථූලං වට්ඨං පරිමණ්ඩලං චතුරස්සං ඡත්‍රංසං අභංසං සොළසංසංකින්නං ඵලං ඡායා ආතපො ආලොකො අකුකාරො අභා මහිකා ධුමො රජො වණ්ණමණ්ඩලස්ස වණ්ණනිභා සුරියමණ්ඩලස්ස වණ්ණනිභා තාරකරූපානං වණ්ණනිභා ආදාසමණ්ඩලස්ස වණ්ණනිභා මණ්ඩපිඤ්ඤා වෙච්චියස්ස වණ්ණනිභා ජාතරූපරජතස්ස වණ්ණනිභා, යං වා පනඤ්ඤපි අභි රූපං චතුන්නං මහාභූතානං උපාදාය වණ්ණනිභා සතිදස්සනං සප්පට්ඨං, යං රූපං ආරබ්භ වකුට්ඨං නිස්සාය වකුට්ඨං සමථස්සො උප්පජ්ඣි වා උප්පජ්ඣති වා උප්පජ්ඣස්සති වා උප්පජේති වා -පෙ- යං රූපං ආරබ්භ වකුට්ඨං නිස්සාය වකුට්ඨස්සජා වෙදනා-පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- වෙනනා -පෙ- වකුට්ඨඤ්ඤාණං උප්පජ්ඣි වා උප්පජ්ඣති වා උප්පජ්ඣස්සති වා උප්පජේති වා -පෙ- යං රූපාරම්භො වකුට්ඨං නිස්සාය වකුට්ඨස්සො උප්පජ්ඣි වා උප්පජ්ඣති වා උප්පජ්ඣස්සති වා උප්පජේති වා -පෙ- යං රූපාරම්භො වකුට්ඨං නිස්සාය වකුට්ඨස්සජා වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- වෙනනා -පෙ- වකුට්ඨඤ්ඤාණං උප්පජ්ඣි වා උප්පජ්ඣති වා උප්පජ්ඣස්සති වා උප්පජේති වා, රූපමෙපතං රූපායතනං තමෙපතං රූපධාතුපෙසා; ඉදං තං රූපං රූපායතනං.

621 කතමං තං රූපං සද්දායතනං? යො සද්දො චතුන්නං මහාභූතානං උපාදාය අතිදස්සනො සප්පට්ඨො හෙරිසද්දො මුද්දිඛසද්දො සඛ්ඛසද්දො පණ්වසද්දො ගීතසද්දො වාදිතසද්දො සමමසද්දො පාණ්ඩසද්දො සත්තානං නිග්ගොස සද්දො ධාතුනං සන්තිස්සාතසද්දො වාතසද්දො උදකසද්දො මුත්‍රස්සසද්දො අමුත්‍රස්සසද්දො, යො වා පනඤ්ඤපි අභි සද්දො චතුන්නං මහාභූතානං උපාදාය අතිදස්සනො සප්පට්ඨො, යං සද්දො අතිදස්සනං සප්පට්ඨං සොතෙන අතිදස්සනෙන සප්පට්ඨෙන සුණ්ඨි වා සුණ්ඨති වා සුණ්ඨස්සති වා සුණ්ඨො වා සද්දො පෙසො සද්දායතනමෙපතං සද්දධාතුපෙසා; ඉදං තං රූපං සද්දායතනං.

622 කතමං තං රූපං සද්දායතනං, යො සද්දො චතුන්නං මහාභූතානං උපාදාය අතිදස්සනො සප්පට්ඨො හෙරිසද්දො මුද්දිඛසද්දො සඛ්ඛසද්දො පණ්වසද්දො ගීතසද්දො වාදිතසද්දො සමමසද්දො පාණ්ඩසද්දො සත්තානං නිග්ගොසසද්දො ධාතුනං සන්තිස්සාතසද්දො වාතසද්දො උදකසද්දො මුත්‍රස්සසද්දො අමුත්‍රස්සසද්දො, යො වා පනඤ්ඤපි අභි සද්දො චතුන්නං මහාභූතානං උපාදාය අතිදස්සනො සප්පට්ඨො, යමහි සද්දමහි අතිදස්සනමහි සප්පට්ඨමහි සොතං අතිදස්සනං සප්පට්ඨං පටිගඤ්ඤාති වා පටිගඤ්ඤාස්සති වා පටිගඤ්ඤා වා, සද්දො පෙසො සද්දායතනමෙපතං සද්දධාතුපෙසා; ඉදං තං රූපං සද්දායතනං.

623 කතමං තං රූපං සද්දායතනං? යො සද්දො චතුන්නං මහාභූතානං උපාදාය අතිදස්සනො සප්පට්ඨො හෙරිසද්දො මුද්දිඛසද්දො සඛ්ඛසද්දො පණ්වසද්දො ගීතසද්දො වාදිතසද්දො සමමසද්දො පාණ්ඩසද්දො

සත්තානං නිග්ගෙසාසසද්දෙ ධාතුනං සන්තිඝාතසද්දෙ වාතසද්දෙ උදක
සද්දෙ මුහුසසසද්දෙ අමුහුසසසද්දෙ, යො වා පනඤ්ඤපි අත්ථි සද්දෙ
චතුන්තං මහාභුතානං උපාදය අනිදස්සනො සප්පටිඝො, යො සද්දෙ
අනිදස්සනො සප්පටිඝො සොතමති අනිදස්සනමති සප්පටිඝමති පටි
හඤ්ඤි වා පටිහඤ්ඤති වා පටිහඤ්ඤස්සති වා පටිහඤ්ඤ වා සද්දෙ
පෙසො සද්දයතනමෙපනං සද්දධාතුපෙසා ඉදං තං රූපං සද්දයතනං.

624 කතමං තං රූපං සද්දයතනං? යො සද්දෙ චතුන්තං මහා
භුතානං උපාදය අනිදස්සනො සප්පටිඝො හෙරිසද්දෙ මුද්ඛිතසද්දෙ
සඛිසද්දෙ පණ්ණවසද්දෙ ගීතසද්දෙ වාදිතසද්දෙ සමමසද්දෙ පාණ්ණිසද්දෙ
සත්තානං නිග්ගෙසාසසද්දෙ ධාතුනං සන්තිඝාතසද්දෙ වාතසද්දෙ උදක
සද්දෙ මුහුසසසද්දෙ අමුහුසසසද්දෙ, යො වා පනඤ්ඤපි අත්ථි සද්දෙ
චතුන්තං මහාභුතානං උපාදය අනිදස්සනො සප්පටිඝො, යං සද්දං
ආරබ්භ සොතං නිස්සාය සොතසමථස්සො උප්පජ්ඣි වා උප්පජ්ඣති වා
උප්පජ්ඣස්සති වා උප්පජෙජ්ඣ වා -පෙ- යං සද්දං ආරබ්භ සොතං නිස්සාය
සොතසමථස්සජා වෙදනා -පෙ- වෙතනා -පෙ- සොතවිඤ්ඤාණං
උප්පජ්ඣි වා උප්පජ්ඣති වා උප්පජ්ඣස්සති වා උප්පජෙජ්ඣ වා -පෙ- යං
සද්දරමමණො සොතං නිස්සාය සොතසමථස්සො උප්පජ්ඣි වා උප්පජ්ඣති
වා උප්පජ්ඣස්සති වා උප්පජෙජ්ඣ වා -පෙ- යං සද්දරමමණො සොතං
නිස්සාය සොතසමථස්සජා වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- වෙතනා -පෙ-
සොතවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ඣි වා උප්පජ්ඣස්සති වා උප්පජෙජ්ඣ වා සද්දෙ
පෙසො සද්දයතනමෙපනං සද්දධාතුපෙසා, ඉදං තං රූපං සද්දයතනං.

625 කතමං තං රූපං ගඤ්ඤායතනං? යො ගඤ්ඤා චතුන්තං මහා
භුතානං උපාදය අනිදස්සනො සප්පටිඝො මූලගඤ්ඤා සාරගඤ්ඤා තච
ගඤ්ඤා පත්තගඤ්ඤා පුප්ඵගඤ්ඤා ඵලගඤ්ඤා ආමගඤ්ඤා විස්සගඤ්ඤා
සුගඤ්ඤා දුග්ගගඤ්ඤා, යො වා පනඤ්ඤපි අත්ථි ගඤ්ඤා චතුන්තං මහා
භුතානං උපාදය අනිදස්සනො සප්පටිඝො, යං ගඤ්ඤා අනිදස්සනං
සප්පටිඝං ඝාතෙන අනිදස්සනෙන සප්පටිඝෙන ඝායි වා ඝායති වා
ඝායස්සති වා ඝායෙ වා, ගඤ්ඤාපෙසො ගඤ්ඤායතනං පෙතං ගඤ්ඤාධාතු
පෙසා; ඉදං තං රූපං ගඤ්ඤායතනං.

626 කතමං තං රූපං ගඤ්ඤායතනං? යො ගඤ්ඤා චතුන්තං මහා
භුතානං උපාදය අනිදස්සනො සප්පටිඝො මූලගඤ්ඤා සාරගඤ්ඤා තච
ගඤ්ඤා පත්තගඤ්ඤා පුප්ඵගඤ්ඤා ඵලගඤ්ඤා ආමගඤ්ඤා විස්සගඤ්ඤා
සුගඤ්ඤා දුග්ගගඤ්ඤා, යො වා පනඤ්ඤපි අත්ථි ගඤ්ඤා චතුන්තං මහා
භුතානං උපාදය අනිදස්සනො සප්පටිඝො යමති ගඤ්ඤාති අනිදස්සනමති
සප්පටිඝමති ඝාතං අනිදස්සනං සප්පටිඝං පටිහඤ්ඤි වා පටිහඤ්ඤති වා
පටිහඤ්ඤස්සති වා පටිහඤ්ඤ වා, ගඤ්ඤාපෙසො ගඤ්ඤායතනමෙපනං
ගඤ්ඤාධාතුපෙසා; ඉදං තං රූපං ගඤ්ඤායතනං.

627 කතමං තං රූපං ගතියතනං? යො ගතො වතුනං මහා භූතානං උපාදය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො මුලගතො සාරගතො තව ගතො පත්තගතො පුප්ඵගතො ඵලගතො ආමගතො විස්සගතො සුගතො දුග්ගතො, යො වා පනඤ්ඤපි අඤ්ඤාතො වතුනං මහා භූතානං උපාදය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යො ගතො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො ඝාතමි අනිදස්සනමි සප්පට්ඨමි පටිගඤ්ඤා වා පටි භඤ්ඤාති වා පටිගඤ්ඤාසීති වා පටිගඤ්ඤා වා, ගතොපෙසො ගතො යතනමෙතං ගතොධාතුපෙසා, ඉදං තං රූපං ගතියතනං.

628 කතමං තං රූපං ගතියතනං? යො ගතො වතුනං මහා භූතානං උපාදය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො මුලගතො සාරගතො තවගතො පත්තගතො පුප්ඵගතො ඵලගතො ආමගතො විස්ස ගතො සුගතො දුග්ගතො, යො වා පනඤ්ඤපි අඤ්ඤාතො වතුනං මහාභූතානං උපාදය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යං ගතො ආරබ්භ ඝාතං නිස්සාය ඝාතසම්ප්පාදො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජසීති වා උප්පජ්ජෙති වා -පෙ- යං ගතො ආරබ්භ ඝාතං නිස්සාය ඝාතසම්ප්පාදා වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- වේතනා -පෙ- ඝාත විඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජසීති වා උප්පජ්ජෙති වා -පෙ- යං ගතොරමමණො ඝාතං නිස්සාය ඝාතසම්ප්පාදො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජසීති වා උප්පජ්ජෙති වා -පෙ- යං ගතොරමමණො ඝාතං නිස්සාය ඝාතසම්ප්පාදා වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- වේතනා -පෙ- ඝාතවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජසීති වා උප්පජ්ජෙති වා, ගතොපෙසො ගතොයතනමෙතං ගතොධාතුපෙසා ඉදං තං රූපං ගතියතනං.

629 කතමං තං රූපං රසායනනං? යො රසො වතුනං මහා භූතානං උපාදය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො මුලරසො බ්‍යාධරසො තව රසො පත්තරසො පුප්ඵරසො ඵලරසො අමිලං මධුරං තිත්තනං කට්ඨකං ලොභ්භිකං බාරිකං ලපිලකං¹ කසාවො සාද්ද අසාද්ද, යො වා පනඤ්ඤපි අඤ්ඤාතො වතුනං මහාභූතානං උපාදය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යං රසං අනිදස්සනං සප්පට්ඨං ජිව්හාය අනිදස්සනාය සප්පට්ඨාය සාධි වා සාධති වා සාධිසීති වා සායෙ වා, රසො පෙසො රසායනනමෙතං රසොධාතුපෙසා, ඉදං තං රූපං රසායනනං.

630 කතමං තං රූපං රසායනනං? යො රසො වතුනං මහා භූතානං උපාදය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො මුලරසො බ්‍යාධරසො තව රසො පත්තරසො පුප්ඵරසො ඵලරසො අමිලං මධුරං තිත්තනං කට්ඨකං ලොභ්භිකං බාරිකං ලපිලකං කසාවො සාද්ද අසාද්ද, යො වා පනඤ්ඤපි අඤ්ඤාතො වතුනං මහාභූතානං උපාදය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො යමි රසමි අනිදස්සනමි සප්පට්ඨමි ජිව්හා අනිදස්සනා

සප්පට්ඨං පටිගඤ්ඤාදි වා පටිගඤ්ඤාදි වා පටිගඤ්ඤාදියානි වා පටිගඤ්ඤාදි වා, රසොපෙසො රසායනනම්පතං රසධාතුපෙසා, ඉදං තං රූපං රසායනනං.

631 කතමං තං රූපං රසායනනං? යො රසො චතුක්කං මහා භූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො මූලරසො ඛනිරසො නව රසො පතතරසො පුප්ඵරසො ඵලරසො අබ්බිලං මධුරං තිත්තකං කට්ඨකං ලොණිකං බාරිකං ලපිලකං කසාවො සාදු අසාදු, යො වා පනඤ්ඤාපි අභි රසො චතුක්කං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යො රසො අනිදස්සනො සප්පට්ඨො ජිව්හා අනිදස්සනාය සප්පට්ඨාය පටිගඤ්ඤාදි වා පටිගඤ්ඤාදි වා පටිගඤ්ඤාදියානි වා පටිගඤ්ඤාදි වා, රසො පෙසො රසායනනම්පතං රසධාතුපෙසා, ඉදං තං රූපං රසායනනං.

632 කතමං රූපං රසායනනං? යො රසො චතුක්කං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො මූලරසො ඛනිරසො නවරසො පතතරසො පුප්ඵරසො ඵලරසො අබ්බිලං මධුරං තිත්තකං කට්ඨකං ලොණිකං බාරිකං ලපිලකං කසාවො සාදු අසාදු, යො වා පනඤ්ඤාපි අභි රසො චතුක්කං මහාභූතානං උපාදාය අනිදස්සනො සප්පට්ඨො, යං රසං ආරබ්භ ජිව්හං නිසාය ජිව්හාසම්පය්සා උපපජ්ජි වා උපපජ්ජති වා උපපජ්ජස්සති වා උපපජ්ජෙති වා -පෙ- යං රසං ආරබ්භ ජිව්හං නිසාය ජිව්හාසම්පය්සා වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- චෙතනා -පෙ- ජිව්හා විඤ්ඤාණං උපපජ්ජි වා උපපජ්ජති වා උපපජ්ජස්සති වා -පෙ- යං රසාරම්මණො ජිව්හං නිසාය ජිව්හාසම්පය්සා උපපජ්ජි වා උපපජ්ජති වා උපපජ්ජස්සති වා උපපජ්ජෙති වා -පෙ- යං රසාරම්මණො ජිව්හං නිසාය ජිව්හාසම්පය්සා වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- චෙතනා -පෙ- ජිව්හා විඤ්ඤාණං උපපජ්ජි වා උපපජ්ජති වා උපපජ්ජස්සති වා උපපජ්ජෙති වා රසොපෙසො රසායනනම්පතං රසධාතුපෙසා, ඉදං තං රූපං රසායනනං.

633 කතමං තං රූපං ඉත්තිජ්ඣයං? යං ඉත්තියා ඉත්තිලිඛිතං ඉත්ති නිමිත්තං ඉත්තිකුත්තං ඉත්තිකප්පො ඉත්තිතං ඉත්තිභාවො, ඉදං තං රූපං ඉත්තිජ්ඣයං.

634 කතමං තං රූපං පුරිසිජ්ඣයං? යං පුරිසස්ස පුරිසලිඛිතං පුරිස නිමිත්තං පුරිසකුත්තං පුරිසකප්පො පුරිසතං පුරිසභාවො, ඉදං තං රූපං පුරිසිජ්ඣයං.

635 කතමං තං රූපං ජිවිතිජ්ඣයං? යං තෙසං රූපිතං ඛම්මානං ආයු ජිති යපතා යාපතා ඉරියතා චත්තනා පාලනා ජිවිතිජ්ඣයං ඉදං තං රූපං ජිවිතිජ්ඣයං.

636 කතමං තං රූපං කායවිඤ්ඤාදි? යා කුසලචිත්තස්ස වා අකුසලචිත්තස්ස වා අව්‍යාකතචිත්තස්ස වා අභිකකම්මනස්ස වා පටිකකම්මනස්ස වා ආලෝකෙනනස්ස වා විලෝකෙනනස්ස වා සංඛිඤ්ඤානස්ස වා පසාරෙනනස්ස වා කායස්ස ඵමනා සන්ධනා සන්ධනිත්තනං විඤ්ඤාදි විඤ්ඤාපනා විඤ්ඤාපිත්තනං, ඉදං තං රූපං කායවිඤ්ඤාදි.

637 කතමං තං රූපං වච්චිඤ්ඤානති? යා කුසලචිත්තාසුඤ්ඤා වා අකුසලචිත්තාසුඤ්ඤා වා අව්‍යාකතචිත්තාසුඤ්ඤා වා වාචා ගිරා ව්‍යප්පප්පා උද්දරණං සොසො සොසකමමං වාචා වච්චිභෙදො, අයං වුච්චති වාචා; යා තාය වාචාය විඤ්ඤානති විඤ්ඤාපතා විඤ්ඤාපිතතනං, ඉදං තං රූපං වච්චිඤ්ඤානති.

638 කතමං තං රූපං ආකාසධාතු? යො ආකාසො ආකාසගතං අසං අසගතං විචරෙ විචරගතං අසමුප්පිං වතුගි මහාභූතෙහි, ඉදං තං රූපං ආකාසධාතු.

639 කතමං තං රූපං රූපස්ස ලහුතා? යා රූපස්ස ලහුතා ලහුපරිණාමතා අදකිතතා අවිනිනතා, ඉදං තං රූපං රූපස්ස ලහුතා.

640 කතමං තං රූපස්ස මුදුතා? යා රූපස්ස මුදුතා මද්දවතා අකකඛලතා අකකිතතා, ඉදං තං රූපස්ස මුදුතා.

641 කතමං තං රූපං රූපස්ස කමමඤ්ඤානා? යා රූපස්ස කමමඤ්ඤානා කමමඤ්ඤානං කමමඤ්ඤාභාවො, ඉදං තං රූපං රූපස්ස කමමඤ්ඤානා.

642 කතමං තං රූපං රූපස්ස උපවයො? යො ආයතනානං ආවයො සො රූපස්ස උපවයො, ඉදං තං රූපං රූපස්ස උපවයො.

643 කතමං තං රූපං රූපස්ස සන්තති? යො රූපස්ස උපවයො සා රූපස්ස සන්තති, ඉදං තං රූපං රූපස්ස සන්තති.

644 කතමං තං රූපං රූපස්ස ජරතා? යා රූපස්ස ජරා ජරණතා බණ්ඩිචං පාලිචං වලිතතවතා¹ ආයුනො සංභානි ඉඤ්ඤානං පරිපානො, ඉදං තං රූපං රූපස්ස ජරතා.

645 කතමං තං රූපං රූපස්ස අනිච්චතා? යො රූපස්ස ඛයො වයො භෙදො පරිභෙදො අනිච්චතා අනතරධානං, ඉදං තං රූපං රූපස්ස අනිච්චතා.

646 කතමං තං රූපං කබලිකාරෙ ආභාරෙ? ඔදනො කුමමාසො සත්තු මචෙජා මංසං බීරං දඬි සප්පි නවනිනං තෙලං මධු පාණිනං, යං වා පනඤ්ඤාමි අත්ථි රූපං යමහි යමහි ජනපදෙ තෙසං තෙසං සත්තානං මුඛාසියං දන්තවිබාදනං ගලජෙකානරණියං කුවල්වික්ඛ්භානං යාය ඔජාය සත්තා යාපෙනති; ඉදං තං රූපං කබලිකාරෙ ආභාරෙ. ඉදං තං රූපං උපාදා.

උපාදා භාජනියං.

රූප කණ්ඩ පඨම භාණ්ඩාරං.

නො උපාද රූපං.

647 කතමං තං රූපං නො උපාද්? ථොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු ඉදං තං රූපං නො උපාද්.

648 කතමං තං ථොට්ඨබ්බායතනං? පඨවිධාතු තෙජොධාතු වායො ධාතු කාකනිලං මුද්‍රකං සණ්ඨං ඵරුසං සුඛසම්ප්පං දුක්ඛසම්ප්පං ගරුකං ලහුකං යං ථොට්ඨබ්බං අනිදස්සනං සප්පට්ඨිකං කායෙන අනිදස්ස තෙන සප්පට්ඨිකෙන ජුඨි වා ජුඨති වා ජුඨස්සති වා ජුඨෙස වා ථොට්ඨබ්බො පෙසො ථොට්ඨබ්බායතනමෙපනං ථොට්ඨබ්බධාතුපෙසා, ඉදං තං රූපං ථොට්ඨබ්බායතනං.

649 කතමං තං රූපං ථොට්ඨබ්බායතනං? පඨවිධාතු තෙජොධාතු වායොධාතු කාකනිලං මුද්‍රකං සණ්ඨං ඵරුසං සුඛසම්ප්පං දුක්ඛසම්ප්පං ගරුකං ලහුකං යමහි ථොට්ඨබ්බමහි අනිදස්සනමහි සප්පට්ඨිකමහි කායො අනිදස්සනො සප්පට්ඨිකො පටිගඤ්ඤි වා පටිගඤ්ඤති වා පටිගඤ්ඤස්සති වා පටිගඤ්ඤෙස වා ථොට්ඨබ්බොපෙසො ථොට්ඨබ්බායතනමෙපනං ථොට්ඨබ්බධාතුපෙසා, ඉදං තං රූපං ථොට්ඨබ්බායතනං.

650 කතමං තං රූපං ථොට්ඨබ්බායතනං? පඨවිධාතු තෙජොධාතු වායොධාතු කාකනිලං මුද්‍රකං සණ්ඨං ඵරුසං සුඛසම්ප්පං දුක්ඛසම්ප්පං ගරුකං ලහුකං යො ථොට්ඨබ්බො අනිදස්සනො සප්පට්ඨිකො කායමහි අනිදස්සනමහි සප්පට්ඨිකමහි පටිගඤ්ඤි වා පටිගඤ්ඤති වා පටි ගඤ්ඤස්සති වා පටිගඤ්ඤෙස වා ථොට්ඨබ්බොපෙසො ථොට්ඨබ්බායත නමෙපනං ථොට්ඨබ්බධාතුපෙසා, ඉදං තං රූපං ථොට්ඨබ්බායතනං.

651 කතමං තං රූපං ථොට්ඨබ්බායතනං? පඨවිධාතු තෙජොධාතු වායොධාතු කාකනිලං මුද්‍රකං සණ්ඨං ඵරුසං සුඛසම්ප්පං දුක්ඛසම්ප්පං ගරුකං ලහුකං යං ථොට්ඨබ්බං ආරබ්භ කායං නිස්සාය කායසම්ප්පෙසො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙති වා -පෙ- යං ථොට්ඨබ්බං ආරබ්භ කායං නිස්සාය කායසම්ප්පෙසජා වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- වෙනනා -පෙ- කායවිඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙති වා -පෙ- යං ථොට්ඨබ්බාරමමණො කායං නිස්සාය කායසම්ප්පෙසො උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙති වා -පෙ- යං ථොට්ඨබ්බාරමමණා කායං නිස්සාය කාය සම්ප්පෙසජා වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- වෙනනා -පෙ- කාය විඤ්ඤාණං උප්පජ්ජි වා උප්පජ්ජති වා උප්පජ්ජස්සති වා උප්පජ්ජෙති වා ථොට්ඨබ්බො පෙසො ථොට්ඨබ්බායතනමෙපනං ථොට්ඨබ්බධාතුපෙසා, ඉදං තං රූපං ථොට්ඨබ්බායතනං.

652 කතමං තං රූපං ආපොධාතු? යං ආපො ආපොගතං සිනෙහො සිනෙහගතං බ්බ්බිතතතං රූපස්ස ඉදං තං රූපං ආපොධාතු.

ඉදං රූපං නො උපාද්.

653 කතමං තං රූපං උපාදින්නං? චක්ඛායතනං සොත්තායතනං ඝාතායතනං ජ්වහායතනං කායායතනං ඉතීන්ද්‍රියං පුරිසින්ද්‍රියං ජීවිතීන්ද්‍රියං යං වා පනඤ්ඤමපි අතී රූපං කමමස්ස කතත්තා රූපායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරො ආභාරො, ඉදං තං රූපං උපාදින්නං.

654 කතමං තං රූපං අනුපාදින්නං? සද්දායතනං කායවිඤ්ඤානති වචිවිඤ්ඤානති රූපස්ස ලුහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කමමඤ්ඤාතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අතිවචතා, යං වා පනඤ්ඤමපි අතී රූපං න කමමස්ස කතත්තා රූපායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරො ආභාරො, ඉදං තං රූපං අනුපාදින්නං.

655 කතමං තං රූපං උපාදින්නනුපාදනියං? චක්ඛායතනං -පෙ- කායායතනං ඉතීන්ද්‍රියං පුරිසින්ද්‍රියං ජීවිතීන්ද්‍රියං, යං වා පනඤ්ඤමපි අතී රූපං කමමස්ස කතත්තා රූපායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරො ආභාරො, ඉදං තං රූපං උපාදින්නනුපාදනියං.

656 කතමං තං රූපං අනුපාදින්නනුපාදනියං? සද්දායතනං කායවිඤ්ඤානති වචිවිඤ්ඤානති රූපස්ස ලුහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කමමඤ්ඤාතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අතිවචතා, යං වා පනඤ්ඤමපි අතී රූපං න කමමස්ස කතත්තා රූපායතනං සද්දායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරො ආභාරො, ඉදං තං රූපං අනුපාදින්නනුපාදනියං.

657 කතමං තං රූපං සනිදස්සනං? රූපායතනං, ඉදං තං රූපං සනිදස්සනං.

658 කතමං තං රූපං අනිදස්සනං? චක්ඛායතනං -පෙ- කබලීකාරො ආභාරො ඉදං තං රූපං අනිදස්සනං.

659 කතමං තං රූපං සප්පට්ඨං? චක්ඛායතනං සොත්තායතනං ඝාතායතනං ජ්වහායතනං කායායතනං රූපායතනං සද්දායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං සප්පට්ඨං.

660 කතමං තං රූපං අප්පට්ඨං? ඉතීන්ද්‍රියං -පෙ- කබලීකාරො ආභාරො, ඉදං තං රූපං අප්පට්ඨං.

661 කතමං තං රූපං ඉන්ද්‍රියං? චක්ඛන්ද්‍රියං සොතින්ද්‍රියං ඝාතීන්ද්‍රියං ජ්වහීන්ද්‍රියං කායීන්ද්‍රියං ඉතීන්ද්‍රියං පුරිසින්ද්‍රියං ජීවිතීන්ද්‍රියං, ඉදං තං රූපං ඉන්ද්‍රියං.

662 කතමං තං රූපං න ඉන්ද්‍රියං? රූපායතනං -පෙ- කබලීකාරො ආභාරො, ඉදං තං රූපං න ඉන්ද්‍රියං.

663 කතමං තං රූපං මහාභූතං? ථොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු,
ඉදං තං රූපං මහාභූතං.

664 කතමං තං රූපං න මහාභූතං? චක්ඛායතනං -පෙ- කබලී
කාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං න මහාභූතං.

665 කතමං තං රූපං විඤ්ඤානි? කායවිඤ්ඤානි වචිවිඤ්ඤානි
ඉදං තං රූපං විඤ්ඤානි.

666 කතමං තං රූපං න විඤ්ඤානි? චක්ඛායතනං -පෙ- කබලී
කාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං න විඤ්ඤානි.

667 කතමං තං රූපං විත්තසමුට්ඨානං? කායවිඤ්ඤානි වචි
විඤ්ඤානි සං වා පනඤ්ඤාමපි අයි රූපං විත්තජං විත්තගෙතුකං විත්තස
මුට්ඨානං රූපායතනං සද්දයතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බා
යතනං ආකාශධාතු ආපොධාතු රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස
කමමඤ්ඤාතා රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරෙ ආභාරෙ.
ඉදං තං රූපං විත්තසමුට්ඨානං.

668 කතමං තං රූපං න විත්තසමුට්ඨානං? චක්ඛායතනං -පෙ-
කායායතනං ඉද්ධිජ්වයං පුරිසිජ්වයං ජිවිතිජ්වයං රූපස්ස ජරතා රූපස්ස
අතිවචනා, යං වා පනඤ්ඤාමපි අයි රූපං න විත්තජං න විත්තගෙතුකං
න විත්තසමුට්ඨානං රූපායතනං සද්දයතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං
ථොට්ඨබ්බායතනං ආකාශධාතු ආපොධාතු රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස
මුදුතා රූපස්ස කමමඤ්ඤාතා රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති
කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං න විත්තසමුට්ඨානං.

669 කතමං තං රූපං විත්තසහභූ? කායවිඤ්ඤානි වචිවිඤ්ඤානි,
ඉදං තං රූපං විත්තසහභූ.

670 කතමං තං රූපං න විත්තසහභූ? චක්ඛායතනං -පෙ- කබලී
කාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං න විත්තසහභූ.

671 කතමං තං රූපං විත්තානුපරිවහනි? කායවිඤ්ඤානි වචි
විඤ්ඤානි ඉදං තං රූපං විත්තානුපරිවහනි.

672 කතමං තං රූපං න විත්තානුපරිවහනි? චක්ඛායතනං -පෙ-
කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං න විත්තානුපරිවහනි.

673 කතමං තං රූපං අජ්ඣිනතිකං? චක්ඛායතනං -පෙ- කායා
යතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣිනතිකං.

674 කතමං තං රූපං බාහිරං? රූපායතනං -පෙ- කබලීකාරෙ
ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං.

675 කතමං තං රූපං ඔලාරිකං? චක්ඛායතනං -පෙ- ථොට්ඨබ්බා
යතනං ඉදං තං රූපං ඔලාරිකං.

676 කතමං තං රූපං සුබ්බමං? ඉතීන්ද්‍රියං - පෙ - කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං සුබ්බමං.

677 කතමං තං රූපං දුරෙ? ඉතීන්ද්‍රියං - පෙ - කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං දුරෙ.

678 කතමං තං රූපං සන්තීතො? චක්ඛායතනං - පෙ - ථොට්ඨබ්බා යතනං, ඉදං තං රූපං සන්තීතො.

(වක්ඛුසම්පය්‍යය 23)

679 කතමං තං රූපං චක්ඛුසම්පය්‍යය වන්ත්‍රී? චක්ඛායතනං, ඉදං තං රූපං චක්ඛුසම්පය්‍යය වන්ත්‍රී.

680 කතමං තං රූපං චක්ඛුසම්පය්‍යය න වන්ත්‍රී? සොත්ථායතනං - පෙ - කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං චක්ඛුසම්පය්‍යය න වන්ත්‍රී.

681 කතමං තං රූපං චක්ඛුසම්පය්‍යයාය වෙදනාය - පෙ - සංකෘද්‍යය - පෙ - වෙතනාය - පෙ - චක්ඛුචික්ඛාදාණං වන්ත්‍රී? චක්ඛායතනං, ඉදං තං රූපං චක්ඛුචික්ඛාදාණං වන්ත්‍රී.

682 කතමං තං රූපං චක්ඛුචික්ඛාදාණං න වන්ත්‍රී? සොත්ථායතනං - පෙ - කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං චක්ඛුචික්ඛාදාණං න වන්ත්‍රී.

683 කතමං තං රූපං සොත්ථායකය - පෙ - සාත්ථායකය - පෙ - ජිව්හාසම්පය්‍යය - පෙ - කායසම්පය්‍යය වන්ත්‍රී? කායායතනං, ඉදං තං රූපං කායසම්පය්‍යය වන්ත්‍රී.

684 කතමං තං රූපං කායසම්පය්‍යය න වන්ත්‍රී? චක්ඛායතනං - පෙ - කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං කායසම්පය්‍යය න වන්ත්‍රී.

685 කතමං තං රූපං කායසම්පය්‍යයාය වෙදනාය - පෙ - සංකෘද්‍යය - පෙ - වෙතනාය - පෙ - කායචික්ඛාදාණං වන්ත්‍රී? කායායතනං, ඉදං තං රූපං කායචික්ඛාදාණං වන්ත්‍රී.

686 කතමං තං රූපං කායචික්ඛාදාණං න වන්ත්‍රී? චක්ඛායතනං - පෙ - කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං කායචික්ඛාදාණං න වන්ත්‍රී.

(ආරම්භකය 25)

687 කතමං තං රූපං චක්ඛුසම්පය්‍යය ආරම්භකං? රූපායතනං; ඉදං තං රූපං චක්ඛුසම්පය්‍යය ආරම්භකං.

688 කතමං තං රූපං චක්ඛුසම්පය්‍යය න ආරම්භකං? චක්ඛායතනං - පෙ - කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං චක්ඛුසම්පය්‍යය න ආරම්භකං.

689 කතමං තං රූපං චක්ඛුසම්පය්‍යයාය වෙදනාය - පෙ - සංකෘද්‍යය - පෙ - වෙතනාය - පෙ - චක්ඛුචික්ඛාදාණං ආරම්භකං? රූපායතනං, ඉදං තං රූපං චක්ඛුචික්ඛාදාණං ආරම්භකං.

690 කතමං තං රූපං චක්ඛුච්ඤ්ඤාණස්ස න ආරමමණං? චක්ඛායතනං -පෙ- කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං චක්ඛුච්ඤ්ඤාණස්ස න ආරමමණං.

691 කතමං තං රූපං සොතසම්පස්සස්ස -පෙ- සාතසම්පස්සස්ස -පෙ- ජීව්හාසම්පස්සස්ස -පෙ- කායසම්පස්සස්ස ආරමමණං? ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං කායසම්පස්සස්ස ආරමමණං.

692 කතමං තං රූපං කායසම්පස්සස්ස න ආරමමණං? චක්ඛායතනං -පෙ- කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං කායසම්පස්සස්ස න ආරමමණං.

693 කතමං තං රූපං කායසම්පස්සස්ස ජාය වෙදනාය -පෙ- සඤ්ඤාය -පෙ- චෙතනාය -පෙ- කායච්ඤ්ඤාණස්ස ආරමමණං? ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං කායච්ඤ්ඤාණස්ස ආරමමණං.

694 කතමං තං රූපං කායච්ඤ්ඤාණස්ස න ආරමමණං? චක්ඛායතනං -පෙ- කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං කායච්ඤ්ඤාණස්ස න ආරමමණං.

(ආයතන දුකානි 10)

695 කතමං තං රූපං චක්ඛායතනං? යං චක්ඛු චතුන්නං මහාභුතානං උපාද්‍ය පසාදෙ -පෙ- සුඤ්ඤා භාමොපෙසො, ඉදං තං රූපං චක්ඛායතනං.

696 කතමං තං රූපං න චක්ඛායතනං? සොතායතනං -පෙ- කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං න චක්ඛායතනං.

697 කතමං තං රූපං සොතායතනං -පෙ- සාතායතනං -පෙ- ජීව්හායතනං -පෙ- කායායතනං? යො කායො චතුන්නං මහාභුතානං උපාද්‍ය පසාදෙ -පෙ- සුඤ්ඤා භාමොපෙසො, ඉදං තං රූපං කායායතනං.

698 කතමං තං රූපං න කායායතනං චක්ඛායතනං -පෙ- කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං න කායායතනං.

699 කතමං තං රූපං රූපායතනං? යං රූපං චතුන්නං මහාභුතානං උපාද්‍ය වණණනිභා -පෙ- රූපධාතුපෙසා, ඉදං තං රූපං රූපායතනං.

700 කතමං තං රූපං න රූපායතනං? චක්ඛායතනං -පෙ- කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං න රූපායතනං.

701 කතමං තං රූපං සද්දායතනං? -පෙ- ගඤ්ඤායතනං -පෙ- රසායතනං -පෙ- ථොට්ඨබ්බායතනං පඨවිධාතු -පෙ- ථොට්ඨබ්බ ධාතු පෙසා, ඉදං තං රූපං ථොට්ඨබ්බායතනං.

702 කතමං තං රූපං න ථොට්ඨබ්බායතනං? චක්ඛායතනං -පෙ- කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං න ථොට්ඨබ්බායතනං.

(බාතුදුකානි 10)

703 කතමං තං රූපං චක්ඛුධාතු? චක්ඛායතනං, ඉදං තං රූපං චක්ඛුධාතු.

704 කතමං තං රූපං න චක්ඛුධාතු? සොතායතනං -පෙ- කබලී කාඨෙ ආභාඨෙ, ඉදං තං රූපං න චක්ඛුධාතු.

704 (අ)කතමං තං රූපං සොතධාතු -පෙ- ඝාතධාතු -පෙ- ජ්වහා ධාතු -පෙ- කායධාතු? කායායතනං, ඉදං තං රූපං කායධාතු.

704 (ආ) කතමං තං රූපං න කායධාතු? චක්ඛායතනං -පෙ- කබලීකාඨෙ ආභාඨෙ, ඉදං තං රූපං න කායධාතු.

705 කතමං තං රූපං රූපධාතු? රූපායතනං, ඉදං තං රූපං රූපධාතු.

706 කතමං තං රූපං න රූපධාතු? චක්ඛායතනං -පෙ- කබලී කාඨෙ ආභාඨෙ, ඉදං තං රූපං න රූපධාතු.

707 කතමං තං රූපං සද්ධධාතු -පෙ- ගඤ්ඤධාතු -පෙ- රසධාතු -පෙ- ථොට්ඨිබ්බධාතු? ථොට්ඨිබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං ථොට්ඨිබ්බ ධාතු.

708 කතමං තං රූපං න ථොට්ඨිබ්බධාතු? චක්ඛායතනං -පෙ- කබලීකාඨෙ ආභාඨෙ, ඉදං තං රූපං න ථොට්ඨිබ්බධාතු.

(ඉන්ද්‍රියදුකානි 10)

709 කතමං තං රූපං චක්ඛුන්ද්‍රියං? යං චක්ඛු චතුන්නං මහා භුතානං උපාදාය පසාදෙ -පෙ- සුඤ්ඤා භාමොපෙසො, ඉදං තං රූපං චක්ඛුන්ද්‍රියං.

710 කතමං තං රූපං න චක්ඛුන්ද්‍රියං? සොතායතනං -පෙ- කබලී කාඨෙ ආභාඨෙ, ඉදං තං රූපං න චක්ඛුන්ද්‍රියං.

711 කතමං තං රූපං සොතින්ද්‍රියං -පෙ- ඝාතින්ද්‍රියං -පෙ- ජ්වහින්ද්‍රියං -පෙ- කායින්ද්‍රියං? යො කායො චතුන්නං මහාභුතානං උපාදාය පසාදෙ -පෙ- සුඤ්ඤා භාමොපෙසො, ඉදං තං රූපං කායින්ද්‍රියං.

712 කතමං තං රූපං න කායින්ද්‍රියං? චක්ඛායතනං -පෙ- කබලී කාඨෙ ආභාඨෙ, ඉදං තං රූපං න කායින්ද්‍රියං.

713 කතමං තං රූපං ඉන්ද්‍රියන්ද්‍රියං? යං ඉන්ද්‍රියා ඉන්ද්‍රිභිතං ඉන්ද්‍රි නිමිත්තං ඉන්ද්‍රිකුත්තං ඉන්ද්‍රිකපො ඉන්ද්‍රිතං ඉන්ද්‍රිභාවො, ඉදං තං රූපං ඉන්ද්‍රියන්ද්‍රියං.

713 (අ)කතමං තං රූපං න ඉන්ද්‍රියන්ද්‍රියං? චක්ඛායතනං -පෙ- කබලී කාඨෙ ආභාඨෙ, ඉදං තං රූපං න ඉන්ද්‍රියන්ද්‍රියං.

714 කතමං තං රූපං පුරිසිඤ්ඤං? යං පුරිසස්ස පුරුසලිඛිතං පුරිස නිමිත්තං පුරිසකුත්තං පුරිසාකපො පුරිසත්තං පුරිසභාවො, ඉදං තං රූපං පුරිසිඤ්ඤං.

615 කතමං තං රූපං න පුරිසිඤ්ඤං? චක්ඛායත්තං -පෙ- කබලී කාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං න පුරිසිඤ්ඤං.

716 කතමං තං රූපං ජීවිතිඤ්ඤං? යං තෙසං රූපිතං ධම්මානං ආයු ධීති යපනා යපනා ඉරියනා චත්තනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතිඤ්ඤං ඉදං තං රූපං ජීවිතිඤ්ඤං,

717 කතමං තං රූපං න ජීවිතිඤ්ඤං? චක්ඛායත්තං -පෙ- කබලී කාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං න ජීවිතිඤ්ඤං.

(සුමුමරූප දුකානි 12)

718 කතමං තං රූපං කායවිඤ්ඤානි? යා කුසලචිත්තස්ස වා අකු සලචිත්තස්ස වා අව්‍යාකතචිත්තස්ස වා අභිකකමන්තස්ස වා පටිකක මන්තස්ස වා ආලොකෙන්තස්ස වා විලොකෙන්තස්ස වා සංඛිඤ්ඤාන්තස්ස වා පසාරෙන්තස්ස කායස්ස වා ඵමහනා සත්ථහනා සත්ථහිත්තතං විඤ්ඤානි විඤ්ඤාපනා විඤ්ඤාපිත්තතං ඉදං තං රූපං කායවිඤ්ඤානි.

719 කතමං තං රූපං න කායවිඤ්ඤානි? චක්ඛායත්තං -පෙ- කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං න කායවිඤ්ඤානි.

720 කතමං තං රූපං චචිවිඤ්ඤානි? යා කුසලචිත්තස්ස වා අකු සලචිත්තස්ස වා අව්‍යාකතචිත්තස්ස වා වාචා ගිර ව්‍යාප්‍යපො උදිරණං සොසො සොසකමමං වාචා චචිගෙදො, අයං වුච්චති වාචා; යා තාය වාචාය විඤ්ඤානි විඤ්ඤාපනා විඤ්ඤාපිත්තතං, ඉදං තං රූපං චචි විඤ්ඤානි.

721 කතමං තං රූපං න චචිවිඤ්ඤානි? චක්ඛායත්තං -පෙ- කබලී කාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං න චචිවිඤ්ඤානි.

722 කතමං තං රූපං ආකාසධාතු? යො ආකාසො ආකාසගතං අසං අසගතං විචරෙ විචරගතං අසම්ප්පිධං චතුභි මහාභුතෙහි, ඉදං තං රූපං ආකාසධාතු.

723 කතමං තං රූපං න ආකාසධාතු? චක්ඛායත්තං -පෙ- කබලී කාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං න ආකාසධාතු.

724 කතමං තං රූපං ආපොධාතු? යං ආපො ආපොගතං සිනෙහො සිනෙහගතං ඛකින්නතං රූපස්ස, ඉදං තං රූපං ආපොධාතු.

725 කතමං තං රූපං න ආපොධාතු? චක්ඛායත්තං -පෙ- කබලී කාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං න ආපොධාතු.

726 කතමං තං රූපං රූපස්ස ලහුතා? යා රූපස්ස ලහුතා ලහුපරි ණාමතා අදකින්නා අවිත්තනා, ඉදං තං රූපං රූපස්ස ලහුතා.

727 කතමං තං රූපං රූපස්ස න ලෙහුතා? චක්ඛායතනං -පෙ-
කබ්බිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං රූපස්ස න ලෙහුතා.

728 කතමං තං රූපං රූපස්ස මුදුතා? යා රූපස්ස මුදුතා මඤ්චනා
අකකඛලතා අකඝ්ඤා, ඉදං තං රූපං රූපස්ස මුදුතා.

729 කතමං තං රූපං රූපස්ස න මුදුතා? චක්ඛායතනං -පෙ-
කබ්බිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං රූපස්ස න මුදුතා.

730 කතමං තං රූපං රූපස්ස කමමඤ්ඤාතා? යා රූපස්ස
කමමඤ්ඤාතා කමමඤ්ඤාතනං කමමඤ්ඤාභාවො, ඉදං තං රූපං රූපස්ස
කමමඤ්ඤාතා.

731 කතමං තං රූපං රූපස්ස න කමමඤ්ඤාතා? චක්ඛායතනං
-පෙ- කබ්බිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං රූපස්ස න කමමඤ්ඤාතා.

732 කතමං තං රූපං රූපස්ස උපවයො? යො ආයතනානං
ආවයො සො රූපස්ස උපවයො, ඉදං තං රූපං රූපස්ස උපවයො.

733 කතමං තං රූපං රූපස්ස න උපවයො? චක්ඛායතනං -පෙ-
කබ්බිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං රූපස්ස න උපවයො.

734 කතමං තං රූපං රූපස්ස සන්තති? යො රූපස්ස උපවයො
යා රූපස්ස සන්තති, ඉදං තං රූපං රූපස්ස සන්තති.

735 කතමං තං රූපං රූපස්ස න සන්තති? චක්ඛායතනං -පෙ-
කබ්බිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං රූපස්ස න සන්තති.

736 කතමං තං රූපං රූපස්ස ජරතා? යා රූපස්ස ජරා ජරණතා
බණ්ඩවං පාලිවං වලිග්ගවතා ආයුනො සංභාති ඉක්ඛියානං පරි
පානො; ඉදං තං රූපං රූපස්ස ජරතා.

737 කතමං තං රූපං රූපස්ස න ජරතා? චක්ඛායතනං -පෙ-
කබ්බිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං රූපස්ස න ජරතා.

738 කතමං තං රූපං රූපස්ස අනිච්චතා? යො රූපස්ස ඛයො
වයො හෙදෙ පරිහෙදෙ අනිච්චතා අනතරධානං, ඉදං තං රූපං රූපස්ස
අනිච්චතා.

739 කතමං තං රූපං රූපස්ස න අනිච්චතා, චක්ඛායතනං -පෙ-
කබ්බිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං රූපස්ස න අනිච්චතා.

740 කතමං තං රූපං කබ්බිකාරෙ ආභාරෙ? ඔදනො කුමමාසො
සත්තු මචෙඡා මංසං බීරං දඬි ජප්පි නවනිතං තෙලං මධු පාණිනං, යං
වා පනඤ්ඤාපි අප්පි රූපං යමනි යමනි ජනපදෙ තෙසං තෙසං
සත්තං තං මුඛාසිං දන්තවිබාදනං ගලජෙකාගරණිං කුච්ඡිවිජ්ඣානං
යාය ඕජාය සත්තං යාපෙතති, ඉදං තං රූපං කබ්බිකාරෙ ආභාරෙ.

741 කතමං තං රූපං න කබ්බිකාථෙ ආභාථෙ, චක්ඛායතනං -පෙ-(596) රූපස්ස අනිච්චතා, ඉදං තං රූපං න කබ්බිකාථෙ ආභාථෙ.

එම. දුට්ඨධෙව රූපසංග්ගහො:-

දුකභිදෙදසො.

(නිකභිදෙදසො.)

(පකිණ්ණකතිකානි 13)

742 කතමං තං රූපං අඤ්ඤානිකං උපාදි? චක්ඛායතනං -පෙ-(596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අඤ්ඤානිකං උපාදි.

743 කතමං තං රූපං බාහිරං උපාදි? රූපායතනං -පෙ-(596) කබ්බිකාථෙ ආභාථෙ, ඉදං රූපං බාහිරං උපාදි.

744 කතමං තං රූපං බාහිරං නො උපාදි? ථොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු, ඉදං තං රූපං බාහිරං නො උපාදි.

745 කතමං තං රූපං අඤ්ඤානිකං උපාදින්නං? චක්ඛායතනං -පෙ-(596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අඤ්ඤානිකං උපාදින්නං.

746 කතමං තං රූපං බාහිරං උපාදින්නං? ඉත්තිත්ථිං පුරිස්සිත්ථිං ජිවිතිත්ථිං, යං වා පනඤ්ඤාමපි අත්ති රූපං කමමස්ස කතන්තා රූපායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබ්බිකාථෙ ආභාථෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං උපාදින්නං.

747 කතමං තං රූපං බාහිරං අනුපාදින්නං? සද්දායතනං කාය විඤ්ඤානති රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කමමඤ්ඤාතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤාමපි අත්ති රූපං න කමමස්ස කතන්තා රූපායතනං සද්දායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබ්බිකාථෙ ආභාථෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං අනුපාදින්නං.

748 කතමං තං රූපං අඤ්ඤානිකං උපාදින්නුපාදතිං? චක්ඛායතනං -පෙ-(596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අඤ්ඤානිකං උපාදින්නුපාදතිං.

749 කතමං තං රූපං බාහිරං උපාදින්නුපාදතිං? ඉත්තිත්ථිං පුරිස්සිත්ථිං ජිවිතිත්ථිං, යං වා පනඤ්ඤාමපි අත්ති රූපං කමමස්ස කතන්තා රූපායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබ්බිකාථෙ ආභාථෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං උපාදින්නුපාදතිං.

750 කතමං තං රූපං බාහිරං අනුපාදිනනුපාදනීයං? සද්දයතනං කායවිඤ්ඤානනී චචිවිඤ්ඤානනී රූපස්ස ලග්ගතා රූපස්ස මුද්දතා රූපස්ස කමමඤ්ඤානා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤාමිති අපි රූපං න කමමස්ස කතතතා රූපායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සතතනී කබලීකාරො ආභාරො, ඉදං තං රූපං බාහිරං අනුපාදිනනු පාදනීයං.

751 කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං අනිදස්සනං? චක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතනිකං අනිදස්සනං.

752 කතමං තං රූපං බාහිරං සනිදස්සනං? රූපායතනං, ඉදං තං රූපං බාහිරං සනිදස්සනං.

753 කතමං තං රූපං බාහිරං අනිදස්සනං? සද්දයතනං -පෙ- (596) කබලීකාරො ආභාරො, ඉදං තං රූපං බාහිරං අනිදස්සනං.

754 කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං සප්පට්ඨිකං? චක්ඛායතනං -පෙ- කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතනිකං සප්පට්ඨිකං.

755 කතමං තං රූපං බාහිරං සප්පට්ඨිකං? රූපායතනං -පෙ- (746) ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං බාහිරං සප්පට්ඨිකං.

756 කතමං තං රූපං බාහිරං අප්පට්ඨිකං? ඉත්ථිත්ථිකං -පෙ- (746) කබලීකාරො ආභාරො, ඉදං තං රූපං බාහිරං අප්පට්ඨිකං.

757 කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං ඉත්ථිකං? චක්ඛුත්ථිකං -පෙ- කායිත්ථිකං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතනිකං ඉත්ථිකං.

758 කතමං රූපං බාහිරං ඉත්ථිකං? ඉත්ථිත්ථිකං පුරිසිත්ථිකං ජිවිතිත්ථිකං, ඉදං තං රූපං බාහිරං ඉත්ථිකං.

759 කතමං තං රූපං බාහිරං න ඉත්ථිකං? රූපායතනං -පෙ- (596) කබලීකාරො ආභාරො, ඉදං තං රූපං බාහිරං න ඉත්ථිකං.

760 කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං න මහාභූතං? චක්ඛායතනං -පෙ- කායායතනං, ඉදං රූපං අජ්ඣතනිකං න මහාභූතං.

761 කතමං තං රූපං බාහිරං මහාභූතං? ථොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු, ඉදං තං රූපං බාහිරං මහාභූතං.

762 කතමං තං රූපං බාහිරං න මහාභූතං? රූපායතනං -පෙ- (596) කබලීකාරො ආභාරො, ඉදං තං රූපං බාහිරං න මහාභූතං.

763 කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං න විඤ්ඤානනී? චක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං; ඉදං තං රූපං අජ්ඣතනිකං න විඤ්ඤානනී.

764 කතමං තං රූපං බාහිරං විඤ්ඤානනී? කායවිඤ්ඤානනී චචිවිඤ්ඤානනී, ඉදං තං රූපං බාහිරං විඤ්ඤානනී.

765 කතමං තං රූපං බාහිරං න විඤ්ඤානි? රූපායතනං -පෙ-
කබ්බිකාථෙ ආභාථෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං න විඤ්ඤානි.

766 කතමං තං රූපං අජ්ඣානිකං න විතතසමුට්ඨානං? චක්ඛා
යතනං -පෙ-(596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣානිකං න විතත
සමුට්ඨානං.

767 කතමං තං රූපං බාහිරං විතතසමුට්ඨානං? කායවිඤ්ඤානි
චචිචිඤ්ඤානි, යං වා පනඤ්ඤාමපි අජි රූපං විතතජං විතතභෙතුකං
විතතසමුට්ඨානං රූපායතනං සද්දායතනං ගණ්ඩායතනං රසායතනං
ථොට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස
මුදුතා රූපස්ස කමමඤ්ඤාතා රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබ්බි
කාථෙ ආභාථෙ, ඉදං රූපං බාහිරං විතතසමුට්ඨානං.

768 කතමං තං රූපං බාහිරං න විතතසමුට්ඨානං? ඉජ්ඣිජ්ජයං පුරි
සිජ්ජයං ජිවිතිජ්ජයං රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා
පනඤ්ඤාමපි අජි රූපං න විතතජං න විතතභෙතුකං න විතතසමුට්ඨානං
රූපායතනං සද්දායතනං ගණ්ඩායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං
ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස
කමමඤ්ඤාතා රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබ්බිකාථෙ ආභාථෙ
ඉදං තං රූපං බාහිරං න විතතසමුට්ඨානං.

769 කතමං තං රූපං අජ්ඣානිකං න විතත සහභු? චක්ඛායතනං
-පෙ-(596) කායායතනං, ඉදං රූපං අජ්ඣානිකං න විතතසහභු.

770 කතමං තං රූපං බාහිරං විතතසහභු? කායවිඤ්ඤානි චචි
විඤ්ඤානි, ඉදං තං රූපං බාහිරං විතතසහභු.

771 කතමං තං රූපං බාහිරං න විතතසහභු? රූපායතනං -පෙ-
(596) කබ්බිකාථෙ ආභාථෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං න විතතසහභු.

772 කතමං තං රූපං අජ්ඣානිකං න විතතානුපරිච්ඡානි? චක්ඛා
යතනං -පෙ-(596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣානිකං න
විතතානුපරිච්ඡානි.

773 කතමං තං රූපං බාහිරං විතතානුපරිච්ඡානි? කායවිඤ්ඤානි
චචිචිඤ්ඤානි, ඉදං තං රූපං බාහිරං විතතානුපරිච්ඡානි.

774 කතමං තං රූපං බාහිරං න විතතානුපරිච්ඡානි? රූපායතනං
-පෙ-(771) කබ්බිකාථෙ ආභාථෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං න විතතානු
පරිච්ඡානි.

775 කතමං තං රූපං අජ්ඣානිකං ඔලාරිකං? චක්ඛායතනං -පෙ-
(596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣානිකං ඔලාරිකං.

776 කතමං තං රූපං බාහිරං ඔලාරිකං? රූපායතනං -පෙ-(746)
ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං බාහිරං ඔලාරිකං.

777 කතමං තං රූපං බාහිරං සුමුමං? ඉත්තිජ්ඣයං -පෙ- (546) කබලී
කාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං සුමුමං.

778 කතමං තං රූපං අජ්ඣතතිකං සනතිකෙ? චක්ඛායතනං -පෙ-
(596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතතිකං සනතිකෙ.

779 කතමං තං රූපං බාහිරං දුරෙ? ඉත්තිජ්ඣයං -පෙ- (596) කබලී
කාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං දුරෙ.

780 කතමං තං රූපං බාහිරං සනතිකෙ? රූපායතනං -පෙ- (746)
ථොට්ඨායතනං, ඉදං තං රූපං බාහිරං සනතිකෙ.

(වජ්ඣදුකානි 25)

781 කතමං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුසල්පස්සස්ස න චජ්ඣු? රූපා
යතනං -පෙ- (596) කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං
චක්ඛුසල්පස්සස්ස න චජ්ඣු.

782 කතමං තං රූපං අජ්ඣතතිකං චක්ඛුසල්පස්සස්ස චජ්ඣු? චක්ඛා
යතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතතිකං චක්ඛුසල්පස්සස්ස චජ්ඣු.

783 කතමං තං රූපං අජ්ඣතතිකං චක්ඛුසල්පස්සස්ස න චජ්ඣු?
සොතායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතතිකං
චක්ඛුසල්පස්සස්ස න චජ්ඣු.

784 කතමං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුසල්පස්සස්ස ජාය වෙදනාය -පෙ-
සංඝඤ්ඤාය -පෙ- වෙතනාය -පෙ- චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස න චජ්ඣු? රූපා
යතනං -පෙ- (596) කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං චක්ඛු
විඤ්ඤාණස්ස න චජ්ඣු.

785 කතමං තං රූපං අජ්ඣතතිකං චක්ඛු විඤ්ඤාණස්ස චජ්ඣු? චක්ඛා
යතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතතිකං චක්ඛු විඤ්ඤාණස්ස චජ්ඣු.

786 කතමං තං රූපං අජ්ඣතතිකං චක්ඛු විඤ්ඤාණස්ස න චජ්ඣු?
සොතායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතතිකං
චක්ඛු විඤ්ඤාණස්ස න චජ්ඣු.

787 කතමං තං රූපං බාහිරං සොතසල්පස්සස්ස -පෙ- සාන
සල්පස්සස්ස -පෙ- ජීව්හාසල්පස්සස්ස -පෙ- කායසල්පස්සස්ස න චජ්ඣු?
රූපායතනං -පෙ- (596) කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං
කායසල්පස්සස්ස න චජ්ඣු.

788 කතමං තං රූපං අජ්ඣතතිකං කායසල්පස්සස්ස චජ්ඣු? කායා
යතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතතිකං කායසල්පස්සස්ස චජ්ඣු.

789 කතමං තං රූපං අජ්ඣතතිකං කායසල්පස්සස්ස න චජ්ඣු?
චක්ඛායතනං -පෙ- ජීව්හායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතතිකං කාය
සල්පස්සස්ස න චජ්ඣු.

790 කතමං තං රූපං බාහිරං කායසම්ප්පාදයා වෙදනාය -පෙ- සංඝඤ්ඤාය -පෙ- වෙතනාය -පෙ- කායවිඤ්ඤාණස්ස න වජ්ඣු? රූපායතනං -පෙ- (596) කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං කායවිඤ්ඤාණස්ස න වජ්ඣු.

791 කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං කායවිඤ්ඤාණස්ස වජ්ඣු? කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතනිකං කායවිඤ්ඤාණස්ස වජ්ඣු.

792 කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං කායවිඤ්ඤාණස්ස න වජ්ඣු? චක්ඛායතනං -පෙ- (596) ජ්වහායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතනිකං කායවිඤ්ඤාණස්ස න වජ්ඣු.

(ආරම්මණනිකාහි 25)

793 කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං චක්ඛුසම්ප්පාදයා න ආරම්මණං? චක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතනිකං චක්ඛුසම්ප්පාදයා න ආරම්මණං.

794 කතමං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුසම්ප්පාදයා ආරම්මණං? රූපායතනං, ඉදං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුසම්ප්පාදයා ආරම්මණං.

795 කතමං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුසම්ප්පාදයා න ආරම්මණං? සද්දයතනං -පෙ- (596) කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුසම්ප්පාදයා න ආරම්මණං.

796 කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං චක්ඛුසම්ප්පාදයා වෙදනාය -පෙ- සංඝඤ්ඤාය -පෙ- වෙතනාය -පෙ- චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස න ආරම්මණං චක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතනිකං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස න ආරම්මණං.

797 කතමං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස ආරම්මණං? රූපායතනං, ඉදං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස ආරම්මණං.

798 කතමං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස න ආරම්මණං? සද්දයතනං -පෙ- කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං චක්ඛුවිඤ්ඤාණස්ස න ආරම්මණං.

799 කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං සොභසම්ප්පාදයා -පෙ- ඝාතසම්ප්පාදයා -පෙ- ජ්වහසම්ප්පාදයා -පෙ- කායසම්ප්පාදයා න ආරම්මණං? චක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතනිකං කායසම්ප්පාදයා න ආරම්මණං.

800 කතමං තං රූපං බාහිරං කායසම්ප්පාදයා ආරම්මණං? ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං බාහිරං කායසම්ප්පාදයා ආරම්මණං.

801 කතමං තං රූපං බාහිරං කායසම්ප්පාදයා න ආරම්මණං? රූපායතනං -පෙ- (596) කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං කායසම්ප්පාදයා න ආරම්මණං.

802 කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං කායසම්ප්පාදාය වෙදනාය -පෙ- සිඤ්ඤාය -පෙ- චේතනාය -පෙ- කායවිඤ්ඤාණස්ස න ආරම්භං චක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතනිකං කායවිඤ්ඤාණස්ස න ආරම්භං.

803 කතමං තං රූපං බාහිරං කායවිඤ්ඤාණස්ස ආරම්භං? පොඨ්ඨිබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං බාහිරං කායවිඤ්ඤාණස්ස ආරම්භං.

804 කතමං තං රූපං බාහිරං කායවිඤ්ඤාණස්ස න ආරම්භං? රූපායතනං -පෙ- (596) කබ්චිකාථෙ ආභාථෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං කායවිඤ්ඤාණස්ස න ආරම්භං.

(ආයතනනිකානි 10)

805 කතමං තං රූපං බාහිරං න චක්ඛායතනං? රූපායතනං -පෙ- (596) කබ්චිකාථෙ ආභාථෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං න චක්ඛායතනං.

806 කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං චක්ඛායතනං? යං චක්ඛු චතුත්තං මහාභුතානං උපාදාය පසාදෙ -පෙ- (597) සුඤ්ඤා ගාමො පෙසො, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතනිකං චක්ඛායතනං.

807 කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං න චක්ඛායතනං? සොනායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතනිකං න චක්ඛායතනං.

808 කතමං තං රූපං බාහිරං න සොනායතනං -පෙ- සානායතනං න ජ්වහායතනං -පෙ- න කායායතනං? රූපායතනං -පෙ- (596) කබ්චිකාථෙ ආභාථෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං න කායායතනං.

809 කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං කායායතනං? යො නායො චතුත්තං මහාභුතානං උපාදාය පසාදෙ -පෙ- (613) සුඤ්ඤා ගාමො පෙසො, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතනිකං කායායතනං.

810 කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං න කායායතනං? චක්ඛායතනං -පෙ- (596) ජ්වහායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතනිකං න කායායතනං.

811 කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං න රූපායතනං? චක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතනිකං න රූපායතනං.

812 කතමං තං රූපං බාහිරං රූපායතනං? යං රූපං චතුත්තං මහාභුතානං උපාදාය වණ්ණනිකා - පෙ- (617) රූපධාතුපෙසා, ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපායතනං.

813 කතමං තං රූපං බාහිරං න රූපායතනං? සද්දායතනං -පෙ- (596) කබ්චිකාථෙ ආභාථෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං න රූපායතනං.

814 කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං න සද්දායතනං -පෙ- න ගඤ්ඤායතනං -පෙ- න රසායතනං -පෙ- න පොඨ්ඨිබ්බායතනං? චක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතනිකං න පොඨ්ඨිබ්බායතනං.

815 කතමං තං රූපං බාහිරං ථොට්ඨබ්බායතනං? පඨවිධානු -පෙ- (648) ථොට්ඨබ්බධානුපෙසා, ඉදං තං රූපං බාහිරං ථොට්ඨබ්බායතනං.

816 කතමං තං රූපං බාහිරං න ථොට්ඨබ්බායතනං? රූපායතනං -පෙ-(596)කබ්බිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං න ථොට්ඨබ්බායතනං.

(බානුනිකානි 10)

817 කතමං තං රූපං බාහිරං න චක්ඛුධානු? රූපායතනං -පෙ-(596) කබ්බිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං න චක්ඛුධානු.

818 කතමං තං රූපං අජ්ඣන්තිකං චක්ඛුධානු? චක්ඛායතනං; ඉදං තං රූපං අජ්ඣන්තිකං චක්ඛුධානු.

819 කතමං තං රූපං අජ්ඣන්තිකං න චක්ඛුධානු? සොනායතනං -පෙ-(596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣන්තිකං න චක්ඛුධානු.

820 කතමං තං රූපං බාහිරං න සොනධානු -පෙ- න ඝානධානු -පෙ- න ජ්වහාධානු -පෙ- න කායධානු? රූපායතනං -පෙ-(596) කබ්බිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං න කායධානු.

821 කතමං තං රූපං අජ්ඣන්තිකං කායධානු? කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣන්තිකං කායධානු.

822 කතමං තං රූපං අජ්ඣන්තිකං න කායධානු? චක්ඛායතනං -පෙ-(596) ජ්වහායතනං, ඉදං තං අජ්ඣන්තිකං න කායධානු.

823 කතමං තං රූපං අජ්ඣන්තිකං න රූපධානු? චක්ඛායතනං -පෙ-(596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣන්තිකං න රූපධානු.

824 කතමං තං රූපං බාහිරං රූපධානු? රූපායතනං, ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපධානු.

825 කතමං තං රූපං බාහිරං න රූපධානු? සද්දායතනං-පෙ-(596) කබ්බිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං න රූපධානු.

826 කතමං තං රූපං අජ්ඣන්තිකං න සද්දධානු -පෙ- න ගන්ඛධානු -පෙ- න රූපධානු -පෙ- න ථොට්ඨබ්බධානු? චක්ඛායතනං -පෙ-(596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣන්තිකං න ථොට්ඨබ්බධානු.

827 කතමං තං රූපං බාහිරං ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං බාහිරං ථොට්ඨබ්බධානු.

828 කතමං තං රූපං බාහිරං න ථොට්ඨබ්බධානු? රූපායතනං -පෙ- කබ්බිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං න ථොට්ඨබ්බධානු.

(ඉඤ්ඤනිකානි 8)

829 කතමං තං රූපං බාහිරං න චක්ඛුඤ්ඤං? රූපායතනං -පෙ-(596) කබ්බිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං න චක්ඛුඤ්ඤං.

830 කතමං තං රූපං අජ්ඣතතිකං චක්ඛුන්ධියං? යං චක්ඛුං චතුන්නං මහාභුතානං උපාදය පසාදෙ -පෙ- (597) සුඤ්ඤා ගාමොපෙසො, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතතිකං චක්ඛුන්ධියං.

831 කතමං තං රූපං අජ්ඣතතිකං න චක්ඛුන්ධියං? සොනායතනං -පෙ- (596) කායායතනං; ඉදං තං රූපං අජ්ඣතතිකං න චක්ඛුන්ධියං.

832 කතමං තං බාහිරං න සොතින්ධියං -පෙ- න ඝාතින්ධියං -පෙ- න ජීවිතින්ධියං -පෙ- න කායින්ධියං? රූපායතනං -පෙ- (596) කබ්ඵිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං රූපං බාහිරං න කායින්ධියං.

833 කතමං තං රූපං අජ්ඣතතිකං කායින්ධියං? යො කායො චතුන්නං මහාභුතානං උපාදය පසාදෙ -පෙ- (513) සුඤ්ඤා ගාමොපෙසො, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතතිකං කායින්ධියං.

834 කතමං තං රූපං අජ්ඣතතිකං න කායින්ධියං? චක්ඛායතනං -පෙ- (596) ජීව්‍යායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතතිකං න කායින්ධියං.

835 කතමං තං රූපං අජ්ඣතතිකං න ඉන්ධියං? චක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතතිකං න ඉන්ධියං.

836 කතමං තං රූපං බාහිරං ඉන්ධියං? යං ඉන්ධියා ඉන්ධිලිඞ්ගං ඉන්ධිනිමිත්තං ඉන්ධිකුත්තං ඉන්ධිකපෙපා ඉන්ධිතනං ඉන්ධිභාවො, ඉදං තං රූපං බාහිරං ඉන්ධියං.

837 කතමං තං රූපං බාහිරං න ඉන්ධියං? රූපායතනං -පෙ- කබ්ඵිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං න ඉන්ධියං.

838 කතමං තං රූපං අජ්ඣතතිකං න පුරිසින්ධියං? චක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතතිකං න පුරිසින්ධියං.

839 කතමං තං රූපං බාහිරං පුරිසින්ධියං? යං පුරිසස්ස පුරිසලිඞ්ගං පුරිසනිමිත්තං පුරිසකුත්තං පුරිසාකපෙපා පුරිසතනං පුරිසභාවො, ඉදං තං රූපං බාහිරං පුරිසින්ධියං.

840 කතමං තං රූපං බාහිරං න පුරිසින්ධියං? රූපායතනං -පෙ- කබ්ඵිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං න පුරිසින්ධියං.

841 කතමං තං රූපං අජ්ඣතතිකං න ජීවිතින්ධියං? චක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතතිකං න ජීවිතින්ධියං.

842 කතමං තං රූපං බාහිරං ජීවිතින්ධියං? යො තෙසං රූපිනං බම්මානං ආයු සීති යපනා යපනා ඉරියනා චත්තනා පාලනා ජීවිතං ජීවිතින්ධියං, ඉදං තං රූපං බාහිරං ජීවිතින්ධියං.

843 කතමං තං රූපං බාහිරං න ජීවිතින්ධියං? රූපායතනං -පෙ- කබ්ඵිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං න ජීවිතින්ධියං.

(සුමුමරූපනිකානි 12)

844 කතමං තං රූපං අඤ්ඤානිකං න කායවිඤ්ඤානි? චක්ඛායනනං -පෙ- (596) කායායනනං, ඉදං තං රූපං අඤ්ඤානිකං න කායවිඤ්ඤානි.

845 කතමං තං රූපං බාහිරං කායවිඤ්ඤානි? යා කුසලවිතතස්ස වා අකුසලවිතතස්ස වා අව්‍යාකතවිතතස්ස වා අභිකතමනතස්ස වා පටිකකමනතස්ස වා ආලෝකෙනතස්ස වා විලෝකෙනතස්ස වා සමමිඤ්ඤත්තස්ස වා පසාරෙනතස්ස වා කායස්ස ඵලහතා සන්ධහතා සන්ධිතිතතනං විඤ්ඤානි විඤ්ඤාපනා විඤ්ඤාපිතතනං, ඉදං තං රූපං බාහිරං කායවිඤ්ඤානි.

846 කතමං තං රූපං බාහිරං න කායවිඤ්ඤානි? රූපායනනං -පෙ- කබලිකාරෙ ආහාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං න කායවිඤ්ඤානි.

847 කතමං තං රූපං අඤ්ඤානිකං න චම්මිඤ්ඤානි? චක්ඛායනනං -පෙ- (596) කායායනනං, ඉදං තං රූපං අඤ්ඤානිකං න චම්මිඤ්ඤානි.

848 කතමං තං රූපං බාහිරං චම්මිඤ්ඤානි? යා කුසලවිතතස්ස වා අකුසලවිතතස්ස වා අව්‍යාකතවිතතස්ස වා වාචා ගිරා ව්‍යප්පප්පා උද්ධරණං ඝොසො ඝොසකමමං වාචා චම්මෙදෙ, අයං චූචචි වාචා, යා තාය වාචාය විඤ්ඤානි විඤ්ඤාපනා විඤ්ඤාපිතතනං, ඉදං තං රූපං බාහිරං චම්මිඤ්ඤානි.

849 කතමං තං රූපං බාහිරං න චම්මිඤ්ඤානි? රූපායනනං -පෙ- කබලිකාරෙ ආහාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං න චම්මිඤ්ඤානි.

850 කතමං තං රූපං අඤ්ඤානිකං න ආකාසධාතු? චක්ඛායනනං -පෙ- (596) කායායනනං, ඉදං තං රූපං අඤ්ඤානිකං න ආකාසධාතු.

851 කතමං තං රූපං බාහිරං ආකාසධාතු? යො ආකාසො ආකාසගතං අඝං අඝගතං චිචරෙ චිචරගතං අසමුප්පයං චතුති මහාභූතෙති, ඉදං තං රූපං බාහිරං ආකාසධාතු.

851 (අ) කතමං තං රූපං බාහිරං න ආකාසධාතු? රූපායනනං -පෙ- කබලිකාරෙ ආහාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං න ආකාසධාතු.

852 කතමං තං රූපං අඤ්ඤානිකං න ආපොධාතු? චක්ඛායනනං -පෙ- (596) කායායනනං, ඉදං තං රූපං අඤ්ඤානිකං න ආපොධාතු.

853 කතමං තං රූපං බාහිරං ආපොධාතු? යං ආපො ආපොගතං සිනෙහො සිනෙහගතං බ්බනතනං රූපස්ස, ඉදං තං රූපං බාහිරං ආපොධාතු.

854 කතමං තං රූපං බාහිරං න ආපොධාතු? රූපායනනං -පෙ- (596) කබලිකාරෙ ආහාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං න ආපොධාතු.

855 කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං රූපස්ස න ලුහුතා, චක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතනිකං රූපස්ස න ලුහුතා.

856 කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස ලුහුතා? යා රූපස්ස ලුහුතා ලුහුපරිණාමතා අදකිනතා අවිඤ්ඤාතා, ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස ලුහුතා.

857 කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න ලුහුතා? රූපායතනං -පෙ- කඛ්චිකාඤ්ඤා ආහාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න ලුහුතා.

858 කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං රූපස්ස න මුද්දතා, චක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතනිකං රූපස්ස න මුද්දතා.

859 කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස මුද්දතා? යා රූපස්ස මුද්දතා මඤ්චතා අකකඛලිතා අකකිනතා, ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස මුද්දතා.

860 කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න මුද්දතා? රූපායතනං -පෙ- කඛ්චිකාඤ්ඤා ආහාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න මුද්දතා.

861 කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං රූපස්ස න කමමඤ්ඤාතා? චක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතනිකං රූපස්ස න කමමඤ්ඤාතා.

862 කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස කමමඤ්ඤාතා? යා රූපස්ස කමමඤ්ඤාතා කමමඤ්ඤාතනං කමමඤ්ඤාභාවො, ඉදං රූපං බාහිරං රූපස්ස කමමඤ්ඤාතා.

863 කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න කමමඤ්ඤාතා? රූපායතනං -පෙ- (596) කඛ්චිකාඤ්ඤා ආහාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න කමමඤ්ඤාතා.

864 කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං රූපස්ස න උපවයො? චක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතනිකං රූපස්ස න උපවයො.

865 කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස උපවයො? යො ආයතනානං ආවයො සො රූපස්ස උපවයො, ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස උපවයො.

865 (අ) කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න උපවයො? රූපායතනං -පෙ- කඛ්චිකාඤ්ඤා ආහාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න උපවයො.

865 (ආ) කතමං තං රූපං අජ්ඣතනිකං රූපස්ස න සන්තති? චක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣතනිකං රූපස්ස න සන්තති.

866 කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස සන්තති? යො රූපස්ස උපවයො යා රූපස්ස සන්තති, ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස සන්තති.

867 කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න සන්නති? රූපායතනං -පෙ- කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න සන්නති.

868 කතමං තං රූපං අජ්ඣන්තිකං රූපස්ස න ජරතා? චක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣන්තිකං රූපස්ස න ජරතා.

869 කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස ජරතා? යා රූපස්ස ජරා¹ ජරණතා ඛණ්ඩවං පාලිවං චලිත්තවතා ආයුතො සංභාති ඉන්ද්‍රියානං පරිපාකො, ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස ජරතා.

870 කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න ජරතා? රූපායතනං -පෙ- කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං රූපස්ස න ජරතා.

871 කතමං තං රූපං අජ්ඣන්තිකං රූපස්ස න අනිච්චතා? චක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣන්තිකං රූපස්ස න අනිච්චතා.

872 කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස අනිච්චතා? යො රූපස්ස ඛයො චයො භෙදො පරිභෙදො අනිච්චතා අනතරධානං, ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස අනිච්චතා.

873 කතමං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න අනිච්චතා? රූපායතනං -පෙ- කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං බාහිරං රූපස්ස න අනිච්චතා.

874 කතමං තං රූපං අජ්ඣන්තිකං න කබලීකාරෙ ආභාරෙ? චක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, ඉදං තං රූපං අජ්ඣන්තිකං න කබලීකාරෙ ආභාරෙ.

875 කතමං තං රූපං බාහිරං කබලීකාරෙ ආභාරෙ? ඔදනෙ, කුමමාසො සත්තු මවෙජා මංසං ඛිරං දඬි සප්පි නවතිනං තෙලං මඬු පාණීනං, යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ථි රූපං යමති යමති ජනපදෙ තෙසං තෙසං සත්තා නං මුඛාසියං දන්තවිඛාදනං ගලජ්ඣාගරණීයං කුච්ඡි වින්ද්‍රිතං යාය ඔජාය සත්තා යාපෙතති, ඉදං තං රූපං බාහිරං කබලීකාරෙ ආභාරෙ.

876 කතමං තං රූපං බාහිරං න කබලීකාරෙ ආභාරෙ? රූපායතනං -පෙ- (596) රූපස්ස අනිච්චතා, ඉදං තං රූපං බාහිරං න කබලීකාරෙ ආභාරෙ.

එවං නිව්ඤ්ඤා රූපසංඛතො :-

තිස්ස නිද්දෙසො.

(වතුකතං)

877 කතමං තං රූපං උපාදා උපාදින්නං? චක්ඛායතනං -පෙ-(596) කායායතනං ඉත්තිජ්ඣයං පුරිසිජ්ඣයං ජීවිතිජ්ඣයං, යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ථි රූපං කමමස්ස කතත්තා රූපායතනං ගණ්ඨායතනං රසායතනං ආකාසධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරො ආභාරො, ඉදං තං රූපං උපාදා උපාදින්නං.

878 කතමං තං රූපං උපාදා අනුපාදින්නං? සද්දයතනං කාය විඤ්ඤාත්ති වචිවිඤ්ඤාත්ති රූපස්ස ලග්ගතා රූපස්ස මුද්දතා රූපස්ස කමමඤ්ඤාත්තා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ථි රූපං න කමමස්ස කතත්තා රූපායතනං ගණ්ඨායතනං රසායතනං ආකාසධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරො ආභාරො ඉදං තං රූපං උපාදා අනුපාදින්නං.

879 කතමං තං රූපං නො උපාදා උපාදින්නං? කමමස්ස කතත්තා ථොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු, ඉදං තං රූපං නො උපාදා උපාදින්නං.

880 කතමං තං රූපං නො උපාදා අනුපාදින්නං? න කමමස්ස කතත්තා ථොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු, ඉදං තං රූපං නො උපාදා අනුපාදින්නං.

881 කතමං තං රූපං උපාදා උපාදින්නුපාදතියං? චක්ඛායතනං -පෙ-කායායතනං ඉත්තිජ්ඣයං පුරිසිජ්ඣයං ජීවිතිජ්ඣයං; යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ථි රූපං කමමස්ස කතත්තා රූපායතනං ගණ්ඨායතනං රසායතනං ආකාසධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරො ආභාරො, ඉදං තං රූපං උපාදා උපාදින්නුපාදතියං.

882 කතමං තං රූපං උපාදා අනුපාදින්නුපාදතියං? සද්දයතනං කායවිඤ්ඤාත්ති වචිවිඤ්ඤාත්ති රූපස්ස ලග්ගතා රූපස්ස මුද්දතා රූපස්ස කමමඤ්ඤාත්තා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ථි රූපං න කමමස්ස කතත්තා රූපායතනං ගණ්ඨායතනං රසායතනං ආකාසධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරො ආභාරො, ඉදං තං රූපං උපාදා අනුපාදින්නුපාදතියං.

883 කතමං තං රූපං නො උපාදා උපාදින්නුපාදතියං? කමමස්ස කතත්තා ථොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු, ඉදං තං රූපං නො උපාදා උපාදින්නුපාදතියං.

884 කතමං තං රූපං නො උපාදා අනුපාදින්නුපාදතියං? න කමමස්ස කතත්තා ථොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු, ඉදං තං රූපං නො උපාදා අනුපාදින්නුපාදතියං.

885 කතමං තං රූපං උපාදා සප්පට්ඨං? චක්ඛායතනං -පෙ-(596) රසායතනං, ඉදං තං රූපං උපාදා සප්පට්ඨං.

886 කතමං තං රූපං උපාදා අප්පට්ඨං? ඉතීන්ද්‍රියං -පෙ- (596) කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං උපාදා අප්පට්ඨං.

887 කතමං තං රූපං නො උපාදා සප්පට්ඨං? ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං නො උපාදා සප්පට්ඨං.

888 කතමං තං රූපං නො උපාදා අප්පට්ඨං? ආපොධාතු, ඉදං තං රූපං නො උපාදා අප්පට්ඨං.

889 කතමං තං රූපං උපාදා ඔලාරිකං? චක්ඛායතනං -පෙ- (596) රසායතනං, ඉදං තං රූපං උපාදා ඔලාරිකං.

890 කතමං තං රූපං උපාදා සුමුමං? ඉතීන්ද්‍රියං-පෙ- (596) කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං උපාදා සුමුමං.

891 කතමං තං රූපං නො උපාදා ඔලාරිකං, ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං නො උපාදා ඔලාරිකං.

892 කතමං තං රූපං නො උපාදා සුමුමං? ආපොධාතු, ඉදං තං රූපං නො උපාදා සුමුමං.

893 කතමං තං රූපං උපාදා දුරෙ? ඉතීන්ද්‍රියං -පෙ- (596) කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං උපාදා දුරෙ.

894 කතමං තං රූපං උපාදා සන්තිකෙ? චක්ඛායතනං -පෙ- (596) රසායතනං, ඉදං තං රූපං උපාදා සන්තිකෙ.

895 කතමං තං රූපං නො උපාදා දුරෙ? ආපොධාතු, ඉදං තං රූපං නො උපාදා දුරෙ.

896 කතමං තං රූපං නො උපාදා සන්තිකෙ? ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං නො උපාදා සන්තිකෙ.

897 කතමං තං රූපං උපාදින්නං සතිදස්සනං? කමමස්ස කතතතා රූපායතනං, ඉදං තං රූපං උපාදින්නං සතිදස්සනං.

898 කතමං තං රූපං උපාදින්නං අතිදස්සනං? චක්ඛායතනං-පෙ- (596) කායායතනං ඉතීන්ද්‍රියං පුරිස්සින්ද්‍රියං ජීවිතින්ද්‍රියං, යං වා පනඤ්ඤාමපි අතී රූපං කමමස්ස කතතතා ගක්ඛායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවග්ගො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං උපාදින්නං අතිදස්සනං.

899 කතමං තං රූපං අනුපාදින්නං සතිදස්සනං? න කමමස්ස කතතතා රූපායතනං, ඉදං තං රූපං අනුපාදින්නං සතිදස්සනං.

900 කතමං තං රූපං අනුපාදින්නං අතිදස්සනං? සද්දායතනං කායවිඤ්ඤානති චචිවිඤ්ඤානති රූපස්ස ලුහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කමඤ්ඤාතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අතිවතා, යං වා පනඤ්ඤාමපි

අත්ති රූපං න කමමස්ස කතතතා ගඤ්ඤායතනං රසායනනං ථොට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං අනුපාදින්නං අනිදස්සනං.

901 කතමං තං රූපං උපාදින්නං සප්පට්ඨං? චක්ඛායතනං -පෙ-(596) කායායතනං, යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ති රූපං කමමස්ස කතතතා රූපායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායනනං ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං උපාදින්නං සප්පට්ඨං.

902 කතමං තං රූපං උපාදින්නං අප්පට්ඨං? ඉත්තින්ද්‍රියං පුරිස්සන්ද්‍රියං ජීවිතින්ද්‍රියං, යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ති රූපං කමමස්ස කතතතා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං උපාදින්නං අප්පට්ඨං.

903 කතමං තං රූපං අනුපාදින්නං සප්පට්ඨං? සද්දායතනං, යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ති රූපං න කමමස්ස කතතතා රූපායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායනනං ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං අනුපාදින්නං සප්පට්ඨං.

904 කතමං තං රූපං අනුපාදින්නං අප්පට්ඨං? කායවිඤ්ඤානති වචිචිඤ්ඤානති රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කමමඤ්ඤාතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ති රූපං න කමමස්ස කතතතා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං අනුපාදින්නං අප්පට්ඨං.

905 කතමං තං රූපං උපාදින්නං මහාභුතං? කමමස්ස කතතතා ථොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු, ඉදං තං රූපං උපාදින්නං මහාභුතං.

906 කතමං තං රූපං උපාදින්නං න මහාභුතං? චක්ඛායතනං-පෙ-(596) කායායතනං ඉත්තින්ද්‍රියං පුරිස්සන්ද්‍රියං ජීවිතින්ද්‍රියං, යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ති රූපං කමමස්ස කතතතා රූපායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායනනං ආකාසධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං උපාදින්නං න මහාභුතං.

907 කතමං තං රූපං අනුපාදින්නං මහාභුතං? න කමමස්ස කතතතා ථොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු, ඉදං තං රූපං අනුපාදින්නං මහාභුතං.

908 කතමං තං රූපං අනුපාදින්නං න මහාභුතං? සද්දායතනං කායවිඤ්ඤානති වචිචිඤ්ඤානති රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කමමඤ්ඤාතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ති රූපං න කමමස්ස කතතතා රූපායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායනනං ආකාසධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං අනුපාදින්නං න මහාභුතං.

909 කතමං තං රූපං උපාදින්නං ඔමාරිකං? චක්ඛායතනං -පෙ-(596) කායායතනං, යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ති රූපං කමමස්ස කතතතා රූපායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායනනං ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං උපාදින්නං ඔමාරිකං.

910 කතමං තං රූපං උපාදින්නං සුමුමං? ඉතීන්ද්‍රියං පුරිසින්ද්‍රියං ජිවිතින්ද්‍රියං, යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ථි රූපං කමමස්ස කතන්තා ආකාස ධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාඤ්ඤ ආභාඤ්ඤ, ඉදං තං රූපං උපාදින්නං සුමුමං.

911 කතමං තං රූපං අනුපාදින්නං ඔලාරිකං? සද්දයන්තං, යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ථි රූපං න කමමස්ස කතන්තා රූපායන්තං ගඤ්ඤායන්තං රසායන්තං ථොට්ඨබ්බායන්තං, ඉදං තං රූපං අනුපාදින්නං ඔලාරිකං.

912 කතමං තං රූපං අනුපාදින්නං සුමුමං? කායවිඤ්ඤානති වචි විඤ්ඤානති රූපස්ස ලුත්තා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කමමඤ්ඤාතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අතිවචනා, යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ථි රූපං න කමමස්ස කතන්තා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාඤ්ඤ ආභාඤ්ඤ, ඉදං තං රූපං අනුපාදින්නං සුමුමං.

913 කතමං තං රූපං උපාදින්නං දුරෙ? ඉතීන්ද්‍රියං පුරිසින්ද්‍රියං ජිවි තීන්ද්‍රියං, යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ථි රූපං කමමස්ස කතන්තා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාඤ්ඤ ආභාඤ්ඤ, ඉදං තං රූපං උපාදින්නං දුරෙ.

914 කතමං තං රූපං උපාදින්නං සන්තිකෙ? වක්ඛායන්තං -පෙ-(596) කායායන්තං, යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ථි රූපං කමමස්ස කතන්තා රූපායන්තං ගඤ්ඤායන්තං රසායන්තං ථොට්ඨබ්බායන්තං, ඉදං තං රූපං උපාදින්නං සන්තිකෙ.

915 කතමං තං රූපං අනුපාදින්නං දුරෙ? කායවිඤ්ඤානති වචි විඤ්ඤානති රූපස්ස ලුත්තා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කමමඤ්ඤාතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අතිවචනා, යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ථි රූපං න කමමස්ස කතන්තා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාඤ්ඤ ආභාඤ්ඤ, ඉදං තං රූපං අනුපාදින්නං දුරෙ.

916 කතමං තං රූපං අනුපාදින්නං සන්තිකෙ? සද්දයන්තං, යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ථි රූපං න කමමස්ස කතන්තා රූපායන්තං ගඤ්ඤායන්තං රසායන්තං ථොට්ඨබ්බායන්තං, ඉදං තං රූපං අනුපාදින්නං සන්තිකෙ.

917 කතමං තං රූපං උපාදින්නනුපාදනීයං සතිදස්සනං? කමමස්ස කතන්තා රූපායන්තං, ඉදං තං රූපං උපාදින්නනුපාදනීයං සතිදස්සනං.

918 කතමං තං රූපං උපාදින්නනුපාදනීයං අතිදස්සනං? වක්ඛායන්තං -පෙ-(596) කායායන්තං ඉතීන්ද්‍රියං පුරිසින්ද්‍රියං ජිවිතින්ද්‍රියං, යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ථි රූපං කමමස්ස කතන්තා ගඤ්ඤායන්තං රසායන්තං ථොට්ඨබ්බායන්තං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාඤ්ඤ ආභාඤ්ඤ, ඉදං තං රූපං උපාදින්නනුපාදනීයං අතිදස්සනං.

919 කතමං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනීයං සනිදස්සනං? න කමමස්ස කතතතා රූපායතනං, ඉදං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනීයං සනිදස්සනං.

920 කතමං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනීයං අනිදස්සනං? සද්දායතනං කායවිඤ්ඤානති වම්චිඤ්ඤානති රූපස්ස ලුහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කමමඤ්ඤාතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤාමපි අඤ්චී රූපං න කමමස්ස කතතතා ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරො ආභාරො, ඉදං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනීයං අනිදස්සනං.

921 කතමං තං රූපං උපාදිනනුපාදනීයං සප්පට්ඨං? චක්ඛායතනං -පෙ- කායායතනං, යං වා පනඤ්ඤාමපි අඤ්චී රූපං කමමස්ස කතතතා රූපායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං උපාදිනනුපාදනීයං සප්පට්ඨං.

922 කතමං තං රූපං උපාදිනනුපාදනීයං අප්පට්ඨං? ඉඤ්ඤිකායං පුරිසිඤ්ඤායං ජීවිතිඤ්ඤායං, යං වා පනඤ්ඤාමපි අඤ්චී රූපං කමමස්ස කතතතා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරො ආභාරො, ඉදං තං රූපං උපාදිනනුපාදනීයං අප්පට්ඨං.

923 කතමං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනීයං සප්පට්ඨං? සද්දායතනං යං වා පනඤ්ඤාමපි අඤ්චී රූපං න කමමස්ස කතතතා රූපායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනීයං සප්පට්ඨං.

924 කතමං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනීයං අප්පට්ඨං? කායවිඤ්ඤානති වම්චිඤ්ඤානති රූපස්ස ලුහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කමමඤ්ඤාතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤාමපි අඤ්චී රූපං න කමමස්ස කතතතා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරො ආභාරො; ඉදං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනීයං අප්පට්ඨං.

925 කතමං තං රූපං උපාදිනනුපාදනීයං මහාභූතං? කමමස්ස කතතතා ථොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු, ඉදං තං රූපං උපාදිනනුපාදනීයං මහාභූතං.

926 කතමං තං රූපං උපාදිනනුපාදනීයං න මහාභූතං? වක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං ඉඤ්ඤිකායං පුරිසිඤ්ඤායං ජීවිතිඤ්ඤායං, යං වා පනඤ්ඤාමපි අඤ්චී රූපං කමමස්ස කතතතා රූපායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ආකාසධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරො ආභාරො, ඉදං තං රූපං උපාදිනනුපාදනීයං න මහාභූතං.

927 කතමං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනීයං මහාභූතං? න කමමස්ස කතතතා ථොට්ඨබ්බායතනං ආපොධාතු, ඉදං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනීයං මහාභූතං.

928 කතමං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනීයං න මහාභූතං? සද්ධස්ස භවතං කායවිඤ්ඤානනි චචිචිඤ්ඤානනි රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කමමඤ්ඤාතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤාමපි අනි රූපං න කමමස්ස කතතතා රූපායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ආකාසධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලී කාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනීයං න මහාභූතං.

929 කතමං තං රූපං උපාදිනනුපාදනීයං ඔලාරිකං? වක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, යං වා පනඤ්ඤාමපි අනි රූපං කමමස්ස කතතතා රූපායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං උපාදිනනුපාදනීයං ඔලාරිකං.

930 කතමං තං රූපං උපාදිනනුපාදනීයං සුමුමං? ඉනිඤ්ඤායං පුරි සිඤ්ඤායං ජීවිතිඤ්ඤායං, යං වා පනඤ්ඤාමපි අනි රූපං කමමස්ස කතතතා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලී කාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං උපාදිනනුපාදනීයං සුමුමං.

931 කතමං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනීයං ඔලාරිකං? සද්ධස්ස භවතං, යං වා පනඤ්ඤාමපි අනි රූපං න කමමස්ස කතතතා රූපායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනීයං ඔලාරිකං.

932 කතමං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනීයං සුමුමං? කායවිඤ්ඤානනි චචිචිඤ්ඤානනි රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කමමඤ්ඤාතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤාමපි අනි රූපං න කමමස්ස කතතතා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනීයං සුමුමං.

933 කතමං තං රූපං උපාදිනනුපාදනීයං දුරෙ? ඉනිඤ්ඤායං පුරි සිඤ්ඤායං ජීවිතිඤ්ඤායං, යං වා පනඤ්ඤාමපි අනි රූපං කමමස්ස කතතතා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලී කාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං උපාදිනනුපාදනීයං දුරෙ.

934 කතමං තං රූපං උපාදිනනුපාදනීයං සන්තිකෙ? වක්ඛායතනං -පෙ- (596) කායායතනං, යං වා පනඤ්ඤාමපි අනි රූපං කමමස්ස කතතතා රූපායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං උපාදිනනුපාදනීයං සන්තිකෙ.

935 කතමං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනීයං දුරෙ? කායවිඤ්ඤානනි චචිචිඤ්ඤානනි රූපස්ස ලහුතා රූපස්ස මුදුතා රූපස්ස කමමඤ්ඤාතා රූපස්ස ජරතා රූපස්ස අනිච්චතා, යං වා පනඤ්ඤාමපි අනි රූපං න කමමස්ස කතතතා ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනීයං දුරෙ.

936 කතමං තං රූපං අනුපාදිනනුපාදනීයං සනතිකෙ? සද්දයතනං
යං වා පනඤ්ඤමපි අත්ති රූපං න කමමස්ස කතතතා රූපායතනං ගඤ්ඤ
යතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං අනුපාදිනනුපා
දනීයං සනතිකෙ.

937 කතමං තං රූපං සප්පට්ඨං ඉත්ථි? චක්ඛුත්ථි? -පෙ- (661)
කායිත්ථි? ඉදං තං රූපං සප්පට්ඨං ඉත්ථි.

938 කතමං තං රූපං සප්පට්ඨං න ඉත්ථි? රූපායතනං -පෙ-
(659) ඵොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං රූපං සප්පට්ඨං න ඉත්ථි.

939 කතමං තං රූපං අප්පට්ඨං ඉත්ථි? ඉප්පිත්ථි? පුරිසිත්ථි? ජ්වි
තිත්ථි? ඉදං තං රූපං අප්පට්ඨං ඉත්ථි.

940 කතමං තං රූපං අප්පට්ඨං න ඉත්ථි? කායවිඤ්ඤානති චචි
විඤ්ඤානති -පෙ- (596) කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං අප්පට්ඨං
න ඉත්ථි.

941 කතමං තං රූපං සප්පට්ඨං මහාභූතං? ඵොට්ඨබ්බායතනං,
ඉදං තං රූපං සප්පට්ඨං මහාභූතං.

942 කතමං තං රූපං සප්පට්ඨං න මහාභූතං? චක්ඛායතනං -පෙ-
(596) රසායතනං, ඉදං තං රූපං සප්පට්ඨං න මහාභූතං.

943 කතමං තං රූපං අප්පට්ඨං මහාභූතං? ආපොධාතු, ඉදං තං
රූපං අප්පට්ඨං මහාභූතං.

944 කතමං තං රූපං අප්පට්ඨං න මහාභූතං? ඉත්ථිත්ථි? -පෙ-
කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං අප්පට්ඨං න මහාභූතං.

945 කතමං තං රූපං ඉත්ථි? ඔලාරිකං? චක්ඛුත්ථි? -පෙ- (661)
කායිත්ථි? ඉදං තං රූපං ඉත්ථි? ඔලාරිකං.

946 කතමං තං රූපං ඉත්ථි? සුමුමං? ඉත්ථිත්ථි? පුරිසිත්ථි? ජ්වි
තිත්ථි? ඉදං තං රූපං ඉත්ථි? සුමුමං.

947 කතමං තං රූපං න ඉත්ථි? ඔලාරිකං? රූපායතනං -පෙ-
(659) ඵොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං න ඉත්ථි? ඔලාරිකං.

948 කතමං තං රූපං න ඉත්ථි? සුමුමං? කායවිඤ්ඤානති -පෙ-
(596) කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං න ඉත්ථි? සුමුමං.

949 කතමං තං රූපං ඉත්ථි? දුරෙ? ඉත්ථිත්ථි? පුරිසිත්ථි? ජ්වි
තිත්ථි? ඉදං තං රූපං ඉත්ථි? දුරෙ.

950 කතමං තං රූපං ඉත්ථි? සනතිකෙ? චක්ඛුත්ථි? -පෙ- (661)
කායිත්ථි? ඉදං තං රූපං ඉත්ථි? සනතිකෙ.

951 කතමං තං රූපං න ඉන්ද්‍රියං දුරෙ? කායවිඤ්ඤානති චචි විඤ්ඤානති -පෙ-(596) කබලිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං න ඉන්ද්‍රියං දුරෙ.

952 කතමං තං රූපං න[ඉන්ද්‍රියං සනතිකෙ? රූපායතනං -පෙ-(596) ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං න ඉන්ද්‍රියං සනතිකෙ.

953 කතමං තං රූපං මහාභූතං ඔලාරිකං? ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං මහාභූතං ඔලාරිකං.

954 කතමං තං රූපං මහාභූතං සුබ්‍රමං? ආපොධාතු, ඉදං තං රූපං මහාභූතං සුබ්‍රමං.

955 කතමං තං රූපං න මහාභූතං ඔලාරිකං? චක්ඛායතනං -පෙ-(596) රසායතනං, ඉදං තං රූපං න මහාභූතං ඔලාරිකං.

(956) කතමං තං රූපං න මහාභූතං සුබ්‍රමං? ඉන්ද්‍රියං -පෙ-(596) කබලිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං න මහාභූතං සුබ්‍රමං.

957 කතමං තං රූපං මහාභූතං දුරෙ? ආපොධාතු, ඉදං තං රූපං මහාභූතං දුරෙ.

958 කතමං තං රූපං මහාභූතං සනතිකෙ? ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං මහාභූතං සනතිකෙ.

959 කතමං රූපං න මහාභූතං දුරෙ? ඉන්ද්‍රියං -පෙ-(596) කබලිකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං න මහාභූතං දුරෙ.

960 කතමං තං රූපං න මහාභූතං සනතිකෙ? චක්ඛායතනං -පෙ-(596) රසායතනං, ඉදං තං රූපං න මහාභූතං සනතිකෙ.

961 රූපායතනං දිට්ඨං, සද්දායතනං සුතං ගක්ඛායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං මුතං, සබ්බං රූපං මනසා විඤ්ඤානං රූපං.

එවං චතුබ්බිකොති රූපසංඛ්‍යාතො :-

චතුක්කං.

පඤ්චකං.

962 කතමං තං රූපං පඨවිධාතු? යං කකබලං බරගතං¹ කකබලතනං කකබලභාවො අජ්ඣතනං වා බහිද්ධා වා උපාදින්නං වා අනුපාදින්නං වා, ඉදං තං රූපං පඨවිධාතු.

963 කතමං තං රූපං ආපොධාතු? යං ආපො ආපොගතං සිනෙගො සිනෙගගතං බක්ඛනතනං රූපස්ස අජ්ඣතනං වා බහිද්ධා වා උපාදින්නං වා අනුපාදින්නං වා ඉදං තං රූපං ආපොධාතු.

964 කතමං තං රූපං තෙජෝධාතු? යං තෙජෝ තෙජෝගතං උසමා උසමාගතං උසුමං උසුමගතං¹ අජ්ඣතතං වා බහිද්ධා වා උපාදින්නං වා අනුපාදින්නං වා, ඉදං තං රූපං තෙජෝධාතු.

965 කතමං තං රූපං වායෝධාතු? යං වායෝ වායෝගතං එමිති තතතං රූපස්ස අජ්ඣතතං වා බහිද්ධා වා උපාදින්නං වා අනුපාදින්නං වා ඉදං තං රූපං වායෝධාතු.

966 කතමං තං රූපං උපාද්? චක්ඛායතනං -පෙ- (596) කබලී කාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං උපාද්.

එවං පඤ්චවිධෙන රූපසබගණො :-

පඤ්චකං.

ජක්ඛං.

967 රූපායතනං චක්ඛුවිඤ්ඤායං රූපං, සද්දායතනං සොත විඤ්ඤායං රූපං, ගඤ්ඤායතනං ඝාතවිඤ්ඤායං රූපං, රසායතනං ජීව්හාවිඤ්ඤායං රූපං, ථොට්ඨබ්බායතනං කායවිඤ්ඤායං රූපං සබ්බං රූපං මනොවිඤ්ඤායං රූපං.

එවං ජබ්බිවිධෙන රූපසබගණො :-

ජක්ඛං.

සත්තකං.

968-969 රූපායතනං චක්ඛුවිඤ්ඤායං රූපං, සද්දායතනං සොත විඤ්ඤායං රූපං, ගඤ්ඤායතනං ඝාතවිඤ්ඤායං රූපං, රසායතනං ජීව්හාවිඤ්ඤායං රූපං, ථොට්ඨබ්බායතනං කායවිඤ්ඤායං රූපං, රූපායතනං සද්දායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං මනොධාතු විඤ්ඤායං රූපං, සබ්බං රූපං මනොවිඤ්ඤාණධාතු විඤ්ඤායං රූපං.

එවං සත්තවිධෙන රූපසබගණො :-

සත්තකං.

අට්ඨකං.

970 රූපායතනං චක්ඛුවිඤ්ඤායං රූපං, සද්දායතනං සොත විඤ්ඤායං රූපං, ගඤ්ඤායතනං ඝාතවිඤ්ඤායං රූපං, රසායතනං ජීව්හාවිඤ්ඤායං රූපං, මනාපියො ථොට්ඨබ්බො සුඛසම්ප්ප්පො කායවිඤ්ඤායං රූපං, අමනාපියො ථොට්ඨබ්බො දුක්ඛසම්ප්ප්පො කායවිඤ්ඤායං රූපං, රූපායතනං සද්දායතනං ගඤ්ඤායතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බායතනං මනොධාතු විඤ්ඤායං රූපං, සබ්බං රූපං මනොවිඤ්ඤාණධාතු විඤ්ඤායං රූපං.

එවං අට්ඨවිධෙන රූපසබගණො :-

අට්ඨකං.

න ව කං.

971 කතමං තං රූපං චක්ඛන්ති? යං චක්ඛං චතුත්තං මහාභුතානං උපාදාය පසාදෙ -පෙ- සුඤ්ඤා භාමොපෙසො, ඉදං තං රූපං චක්ඛන්ති.

972 කතමං තං රූපං සොතින්ති -පෙ- ඝාතින්ති -පෙ- ජ්වතින්ති -පෙ- කායින්ති -පෙ- ඉන්තින්ති -පෙ- පුරිසින්ති -පෙ- ජ්විතින්ති යං¹ තෙසං රූපිනං ධම්මානං ආයුසිති යපනා යාපනා ඉරියනා වත්තනා පාලනා ජ්විතං ජ්විතින්ති, ඉදං තං රූපං ජ්විතින්ති.

973 කතමං තං රූපං න ඉන්ති? රූපායතනං -පෙ- කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං න ඉන්ති.

එවං නවවිධෙන රූපසංඛතො:-

නවකං.

දසකං.

974 කතමං තං රූපං චක්ඛන්ති? යං චක්ඛං චතුත්තං මහාභුතානං උපාදාය පසාදෙ -පෙ- (597) සුඤ්ඤා භාමොපෙසො, ඉදං තං රූපං චක්ඛන්ති.

975 කතමං තං රූපං සොතින්ති -පෙ- ඝාතින්ති -පෙ- ජ්වතින්ති -පෙ- කායින්ති -පෙ- ඉන්තින්ති -පෙ- පුරිසින්ති -පෙ- ජ්විතින්ති යං² තෙසං රූපිනං ධම්මානං ආයුසිති යපනා යාපනා ඉරියනා වත්තනා පාලනා ජ්විතං ජ්විතින්ති, ඉදං තං රූපං ජ්විතින්ති.

976 කතමං තං රූපං න ඉන්ති සප්පට්ඨං? රූපායතනං -පෙ- ඵොට්ඨබ්බායතනං, ඉදං තං රූපං න ඉන්ති සප්පට්ඨං.

977 කතමං තං රූපං න ඉන්ති අප්පට්ඨං? කායවිඤ්ඤානති -පෙ- (596) කබලීකාරෙ ආභාරෙ, ඉදං තං රූපං න ඉන්ති අප්පට්ඨං.

එවං දසවිධෙන රූපසංඛතො:-

ද ස කං.

එභාදසකං.

978 කතමං තං රූපං චක්ඛායතනං? යං චක්ඛං චතුත්තං මහාභුතානං උපාදාය පසාදෙ -පෙ- (597) සුඤ්ඤා භාමොපෙසො, ඉදං තං රූපං චක්ඛායතනං.

979 කතමං තං රූපං සොනායතනං -පෙ- සානායතනං -පෙ-
 ජ්වනායතනං -පෙ- කායායතනං -පෙ- රූපායතනං -පෙ- සද්දායතනං
 -පෙ- ගන්ධායතනං -පෙ- රසායතනං -පෙ- ථොට්ඨබ්බායතනං පඨවි
 ධාතු -පෙ- (648) ථොට්ඨබ්බධාතුවෙසා, ඉදං තං රූපං ථොට්ඨබ්බා
 යතනං.

980 කතමං තං රූපං අනිදස්සනං අප්පට්ඨං බමමායතනපරියා
 පන්නං? ඉති ස්වයං -පෙ- (660) කබලිකායෙ ආහාරෙ, ඉදං තං රූපං
 අනිදස්සනං අප්පට්ඨං බමමායතනපරියාපන්නං.

එවං එකාදසමිබෙති රූපසඞ්ගණො :-

එකාදසකං.

රූපවිභවති.

අට්ඨමං භාණවාරං.

981 කතමෙ ධම්මා කුසලා? තිණි කුසලමුලානි අලොභො අදෙසො අමොභො, නං සමපයුතෙනා වෙදනාකකිකො සංකප්පකකිකො සංකප්පකකිකො විඤ්ඤාණකකිකො, නං සමුට්ඨානං කායකමමං වචිකමමං මනොකමමං; ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

982 කතමෙ ධම්මා අකුසලා? තිණි අකුසලමුලානි ලොභො දොසො මොභො, තදෙකට්ඨා ව ඤීලෙසා, නං සමපයුතෙනා වෙදනාකකිකො සංකප්පකකිකො සංකප්පකකිකො විඤ්ඤාණකකිකො, නං සමුට්ඨානං කායකමමං වචිකමමං මනොකමමං; ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

983 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? කුසලාකුසලානං ධම්මානං විපාකා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර අපරියාපනතා, වෙදනාකකිකො සංකප්පකකිකො සංකප්පකකිකො විඤ්ඤාණකකිකො, යෙ ව ධම්මා කිරියා නෙව කුසලා නාකුසලා න ච කමමවිපාකා, සබ්බං ව රූපං අසඬිතා ව ධාතු; ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

984 කතමෙ ධම්මා සුඛාය වෙදනාය සමපයුතතා? සුඛභූමියං කාමා වචරෙ රූපාවචරෙ අපරියාපනතා සුඛං වෙදනං ඵපෙඤා නං සමපයුතතා සංකප්පකකිකො සංකප්පකකිකො විඤ්ඤාණකකිකො, ඉමෙ ධම්මා සුඛාය වෙදනාය සමපයුතතා.

985 කතමෙ ධම්මා දුක්ඛාය වෙදනාය සමපයුතතා? දුක්ඛභූමියං කාමාවචරෙ දුක්ඛං වෙදනං ඵපෙඤා නං සමපයුතතා සංකප්පකකිකො සංකප්පකකිකො විඤ්ඤාණකකිකො; ඉමෙ ධම්මා දුක්ඛාය වෙදනාය සමපයුතතා.

986 කතමෙ ධම්මා අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සමපයුතතා? අදුක්ඛමසුඛභූමියං කාමාවචරෙ රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ අපරියාපනතා අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං ඵපෙඤා නං සමපයුතතා සංකප්පකකිකො සංකප්පකකිකො විඤ්ඤාණකකිකො, ඉමෙ ධම්මා අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සමපයුතතා.

987 කතමෙ ධම්මා විපාකා? කුසලාකුසලානං ධම්මානං විපාකා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර අපරියාපනතා වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, ඉමෙ ධම්මා විපාකා.

988 කතමෙ ධම්මා විපාකධම්මධම්මා? කුසලාකුසලා ධම්මා කාමා වචර රූපාවචර අරූපාවචර අපරියාපනතා; වෙදනාකකිකො, -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, ඉමෙ ධම්මා විපාකධම්මධම්මා.

989 කතමෙ ධම්මා නෙව විපාක න විපාක ධම්මධම්මා? යෙ ව ධම්මා කිරියා නෙව කුසලා නාකුසලා න ච කමමවිපාකා සබ්බං ව රූපං අසඬිතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා නෙව විපාක න විපාක ධම්මධම්මා.

990 කතමෙ ධම්මා උපාදිනනුපාදිතියා? සාසවා කුසලාකුසලානං ධම්මානං විපාකා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, යං ව රූපං කමමස්ස කතනතා, ඉමෙ ධම්මා උපාදිනනුපාදිතියා.

1006 ඉමානි තීණි සංයෝජනාති, තදෙකවිං ව කිලෙසා තං සම්ප්‍රප්‍රතොතො වෙදනාකකිකො-ප්‍ර-විකුලාණකකිකො, තංසමුවිංතං කායකම්මං වජිකම්මං මනොකම්මං, ඉමෙ ධම්මා දස්සනෙන පඨානබ්බං.

1014 කතමෙ ධම්මා අපවයගාමිනො? චත්තාරෙ මග්ගා අපරියාපනනා, ඉමෙ ධම්මා අපවයගාමිනො.

1015 කතමෙ ධම්මා නෙව ආවයගාමිනො න අපවයගාමිනො? කුසලාකුසලානං ධම්මානං විපාකා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර අපරියාපනනා වෙදනාකකිකො -පෙ- වික්ඛය්‍යණකකිකො යෙ ව ධම්මා කිරියා නෙව කුසලා නාකුසලා න ව කමමිපාකා, සබ්බං ව රූපං අසබ්බතාව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා නෙව ආවයගාමිනො න අපවයගාමිනො.

1016 කතමෙ ධම්මා සෙකකා? චත්තාරෙ මග්ගා අපරියාපනනා ගෙට්ඨිමාති ව තීණී සාමඤ්ඤාඵලාති; ඉමෙ ධම්මා සෙකකා.

1017 කතමෙ ධම්මා අසෙකකා? උපරිට්ඨිමං අරගනනාඵලං, ඉමෙ ධම්මා අසෙකකා.

1018 කතමෙ ධම්මා නෙව සෙකකා නාසෙකකා? නෙ ධම්මෙ ථපෙඤා අවසෙසා කුසලාකුසලව්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර අපරියාපනනා, වෙදනාකකිකො -පෙ- වික්ඛය්‍යණකකිකො, සබ්බං ව රූපං අසබ්බතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා නෙව සෙකකා නාසෙකකා.

1019 කතමෙ ධම්මා පරිනතා? සබ්බෙව කාමාවචර කුසලාකුසල ව්‍යාකතා ධම්මා, රූපකකිකො -පෙ- වික්ඛය්‍යණකකිකො, ඉමෙ ධම්මා පරිනතා.

1020 කතමෙ ධම්මා මහග්ගතා? රූපාවචර අරූපාවචර කුසලව්‍යාකතා ධම්මා, වෙදනාකකිකො -පෙ- වික්ඛය්‍යණකකිකො, ඉමෙ ධම්මා මහග්ගතා.

1021 කතමෙ ධම්මා අප්පමාණා? අපරියාපනනා මග්ගා ව මග්ග ඵලාති ව අසබ්බතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා අප්පමාණා.

1022 කතමෙ ධම්මා පරිනතාරමමණා? පරිනෙත ධම්මෙ ආරබ්භ යෙ උප්පජ්ජන්ති විතතවේතසිකා ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා පරිනතාරමමණා.

1023 කතමෙ ධම්මා මහග්ගතාරමමණා? මහග්ගතෙ ධම්මෙ ආරබ්භ යෙ උප්පජ්ජන්ති විතතවේතසිකා ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා මහග්ගතාරමමණා.

1024 කතමෙ ධම්මා අප්පමාණාරමමණා? අප්පමාණෙ ධම්මෙ ආරබ්භ යෙ උප්පජ්ජන්ති විතතවේතසිකා ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අප්පමාණාරමමණා.

1025 කතමෙ ධම්මා භිතා? තීණී අකුසලමූලාති ලොභො දොසො මොහො තදෙකට්ඨා ව කිලෙසා නං සමප්ප්‍යතො වෙදනාකකිකො -පෙ- වික්ඛය්‍යණකකිකො, තංසමුට්ඨානං කායකමමං චචිකමමං මනොකමමං; ඉමෙ ධම්මා භිතා.

1037 කතමෙ ධම්මා උපපාදිතො? කුසලාකුසලානං ධම්මානං අපි පකකම්පාකානං විපාකා කාමාවච්ච රූපාවච්ච අරූපාවච්ච අපරියා පනතා චෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො යඤ්ච රූපං කම්මස්ස කතතතා උපපජ්ජස්සති, ඉමෙ ධම්මා උපපාදිතො.

1038 කතමෙ ධම්මා අතීතා? යෙ ධම්මා අතීතා නිරුද්ධා විගතා විපරිණතා අත්ථඛනතා අඛණ්ඩඛනතා උපපජ්ජන්තා විගතා අතීතා අතීතං සෙන සඛගතිතා රූපං චෙදනා සඤ්ඤා සංකාර විඤ්ඤාණං, ඉමෙ ධම්මා අතීතා.

1039 කතමෙ ධම්මා අනාගතා? යෙ ධම්මා අජාතා අභූතා අසඤ්ජා තා අනිබ්බතතා අනභිනිබ්බතතා අපාතුභූතා අනුප්පන්නා අසමුප්පන්නා අනුට්ඨිතා අසමුට්ඨිතා අනාගතා අනාගතංසෙන සඛගතිතා රූපං චෙදනා සඤ්ඤා සංකාර විඤ්ඤාණං, ඉමෙ ධම්මා අනාගතා.

1040 කතමෙ ධම්මා පච්චුප්පන්නා? යෙ ධම්මා ජාතා භූතා සඤ්ජාතා නිබ්බතතා අභිනිබ්බතතා පාතුභූතා උප්පන්නා සමුප්පන්නා උට්ඨිතා සමුට්ඨිතා පච්චුප්පන්නංසෙන සඛගතිතා රූපං චෙදනා සඤ්ඤා සංකාර විඤ්ඤාණං, ඉමෙ ධම්මා පච්චුප්පන්නා.

1041 කතමෙ ධම්මා අතීතාරම්මණා? අතීතෙ ධම්මෙ ආරබ්භ යෙ උපපජ්ජන්ති විතතචෙතසිකා ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අතීතාරම්මණා.

1412 කතමෙ ධම්මා අනාගතාරම්මණා? අනාගතෙ ධම්මෙ ආරබ්භ යෙ උපපජ්ජන්ති විතතචෙතසිකා ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අනාගතාරම්මණා.

1043 කතමෙ ධම්මා පච්චුප්පන්නාරම්මණා? පච්චුප්පන්නෙ ධම්මෙ ආරබ්භ යෙ උපපජ්ජන්ති විතතචෙතසිකා ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා පච්චුප්පන්නාරම්මණා.

1044 කතමෙ ධම්මා අජ්ඣතතා? යෙ ධම්මා තෙසං තෙසං සත්තානං අජ්ඣතතං පච්චතතං නිශ්චයා පාටිපුග්ගලිකා උපාදින්නා රූපං චෙදනා සඤ්ඤා සංකාර විඤ්ඤාණං, ඉමෙ ධම්මා අජ්ඣතතා.

1045 කතමෙ ධම්මා බහිඬා? යෙ ධම්මා තෙසං තෙසං පරසත්තානං පරපුග්ගලානං අජ්ඣතතං පච්චතතං නිශ්චයා පාටිපුග්ගලිකා උපාදින්නා රූපං චෙදනා සඤ්ඤා සංකාර විඤ්ඤාණං, ඉමෙ ධම්මා බහිඬා.

1046 කතමෙ ධම්මා අජ්ඣතතබහිඬා? තදුභයං, ඉමෙ ධම්මා අජ්ඣතතබහිඬා.

1047 කතමෙ ධම්මා අජ්ඣතතාරම්මණා? අජ්ඣතතෙ ධම්මෙ ආරබ්භ යෙ උපපජ්ජන්ති විතතචෙතසිකා ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අජ්ඣතතාරම්මණා.

1048 කතමෙ ධම්මා බහිඬාරම්මණා? බහිඬා ධම්මෙ ආරබ්භ යෙ උපපජ්ජන්ති විතතචෙතසිකා ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා බහිඬාරම්මණා.

1049 කතමෙ ධම්මා අජ්ඣන්තබ්බිද්ධාරමමණා? අජ්ඣන්ත බ්බිද්ධා ධම්මෙ ආරබ්භ යෙ උපපජ්ජන්ති විත්තවෙනසිකා ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා අජ්ඣන්තබ්බිද්ධාරමමණා.

1050 කතමෙ ධම්මා සනිදස්සන සප්පරිසා? රූපායනනං, ඉමෙ ධම්මා සනිදස්සන සප්පරිසා.

1051 කතමෙ ධම්මා අනිදස්සන සප්පරිසා? චක්ඛායනනං සොනායනනං ඝානායනනං ජ්ඣායනනං කායායනනං සද්දායනනං ගක්ඛායනනං රසායනනං ථොට්ඨබ්බායනනං, ඉමෙ ධම්මා අනිදස්සන සප්පරිසා.

1052 කතමෙ ධම්මා අනිදස්සන අප්පරිසා? වෙදනාකකිකො සඤ්ඤාකකිකො සංඛාරකකිකො විඤ්ඤාණකකිකො, යඤ්ච රූපං අනිදස්සනං අප්පරිසං ධම්මායනනපරියාපනනං අසංඛතා ව ධාතු; ඉමෙ ධම්මා අනිදස්සන අප්පරිසා.

ති භං.

දු භං.

හෙතුගොච්ඡභං.

1053 කතමෙ ධම්මා හෙතු? තයො කුසලහෙතු තයො අකුසල හෙතු තයො අවිෂාකතහෙතු නව කාමාවච්ඡහෙතු ඡ රූපාවච්ඡහෙතු ඡ අරූපාවච්ඡහෙතු ඡ අපරියාපනනහෙතු.

1054 තත්ථ කතමො තයො කුසලහෙතු? අලොභො අද්දෙසො අමොහො.

1055 තත්ථ කතමො අලොභො? යො අලොභො අලුබ්භනා අලුබ්භි තතනං අසාදගො අසාරජ්ජනා අසාරජ්ජතතනං අනභිජ්ඣා අලොභො කුසලමූලං, අයං වුවච්ඡි අලොභො.

1056 තත්ථ කතමො අද්දෙසො? යො අද්දෙසො අදුස්සනා අදුස්සි තතනං මෙතති මෙතනායනා මෙතනාසිතතනං අනුද්දායා අනුද්දායනා අනුද්දාසිතතනං භිතෙසිනා අනුකම්පා අව්‍යාපාදෙ අව්‍යාපජ්ජො අද්දෙසො කුසලමූලං, අයං වුවච්ඡි අද්දෙසො.

1057 තත්ථ කතමො අමොහො? දුකෙකි සද්දං දුකකිසමුදයෙ සද්දං දුකකිතිරෙධෙ සද්දං දුකකිතිරෙධගාමිනියා පටිපදාය සද්දං පුබ්බන්තො සද්දං අපරන්තො සද්දං පුබ්බන්තාපරන්තො සද්දං ඉදප්පච්චයනා පටිච්චසමුප්පන්නාසු ධම්මෙසු සද්දං, යා ඵවරූපා පඤ්ඤා පජානනා විචයො පවිචයො ධම්මවිචයො සලලකකිණා උපලකකිණා පච්චුපලකකිණා පණ්ණිච්චං කොසලං නෙපුඤ්ඤං වෙහව්‍යා වින්තා උපපරිකකා ගුරි මෙධා පරිණාසිකා විපස්සනා සමපජ්ඤාදං පභොදෙ පඤ්ඤා පඤ්ඤිජ්ඣිං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාපාසාදෙ

පසුබිඳුණලොකො පසුබිඳුණිහාසො පසුබිඳුණෙජ්ජාතො පසුබිඳුණතං
අමොගො ධම්මවිවිගයො සමමාදිට්ඨි, අයං චුළචන් අමොගො,

ඉමේ නයො කුසලහෙතු.

1058 නිසි කතමේ නයෝ අකුසලගෙතු? ලොහෝ දෙසෝ මොහෝ.

1059 නැව් නවතමො ලොහො? යො රුගො සාරුගො අනුනගො අනුරෙබො නැව් නැව් රුගො විතතත සාරුගො ඉව්ජා මුව්ජා අපේකා සානං ගෙබො පළිගෙබො සබොනා පබොනා ඵජා මායා ජනිකා සසද්ද නති සිබ්බති ජාලිති සරිතා විසතතිකා සුතතං විසවා අයුගිති දුතියා පණ්ඨි භවනෙතති වනං වනථො සන්ථවො සිනෙතො අපෙකකා පටි බ්බු අසා අසිංසනා අසිංසිතතතං රුපාසා සද්දසා ගකාසා රසාසා ථොට්ඨබ්බාසා ලාභාසා ධනාසා පුතතාසා ජිවිතාසා ජප්පා පජප්පා අභි ජප්පා ජප්පනා ජප්පිතතතං ලොලුප්පං ලොලුප්පායනා ලොලුප්පායි තතතං පුච්ඡිකතා¹ සාධුකම්පනා අධිමවරුගො විසමලොහො නිකතති නිකාමනා පඤ්ඤා පිගනා සමපඤ්ඤා කාමතණ්හා භවතණ්හා විභව තණ්හා රුපතණ්හා අරුපතණ්හා නිරොධතණ්හා රුපතණ්හා සද්ද තණ්හා ගකිතණ්හා රසතණ්හා ථොට්ඨබ්බතණ්හා ධම්මතණ්හා ඔක්ඝො යොගො ගජ්ඣො උපාදනං ආවරණං නිවරණං ඡාදනං බ්බිතං උපකකි ලෙසො අනුසයො පරිසුට්ඨානං ලතා වෙවිච්ඡං දුක්ඛමූලං දුක්ඛනිදනං දුක්ඛප්පහථො මාරපාසො මාරබලිසං මාරවිසයො තණ්හානද්දි තණ්හා ජාලං තණ්හාගද්දුලං තණ්හාසමුද්දො අභිජ්ඣා ලොහො අකුසලමූලං, අයං චිච්චති ලොහො.

1060 නැන් කනමො දෙසො? අනන්‍ය මෙ අවරිති ආඝාතො ජායති, අනන්‍ය මෙ වරනිති ආඝාතො ජායති, අනන්‍ය මෙ වරියානිති ආඝාතො ජායති, පියස්ස මෙ මනාපස්ස අනන්‍ය අවරි -පෙ- අනන්‍ය වරනි -පෙ- අනන්‍ය වරියානිති ආඝාතො ජායති, අපියස්ස මෙ අම නාපස්ස අන්‍ය අවරි -පෙ- අන්‍ය වරනි -පෙ- අන්‍ය වරියානිති ආඝාතො ජායති, අධ්‍යානෙ වා පන ආඝාතො ජායති, යො ඵවරුපො විතතස්ස ආඝාතො පටිඝාතො පටිඝං පටිච්ඡෙදොධො කොපො පකොපො සම්පකොපො දෙසො පදෙසො සම්පදෙසො විතතස්ස ව්‍යාපනති මනොපදෙසො කොධො ඤායානා ඤායානතං දෙසො දුස්සනා දුස්සිතතං ව්‍යාපනති ව්‍යාපනතා ව්‍යාපනතතං විචෙධො පටිච්ඡෙදොධො වණ්ඤිකකං අපුරෙධො අනතතමනතා විතතස්ස, අයං චුච්චති දෙසො.

1061 නැන් කනමො මොහො? දුකෙයි අසුසුණං දුකයිසුදියෙ
අසුසුණං දුකයිතිරෙයි අසුසුණං, දුකයිතිරෙයිගාමිනියා පරිපදය
අසුසුණං පුබ්බෙනා අසුසුණං අපරෙනා අසුසුණං පුබ්බන්තා
පරෙනා අසුසුණං ඉදප්පච්චන්තා පරිච්චසමුප්පන්නස්ස ධම්මස්ස

අඤ්ඤාණං, යං ඵවරුපං අඤ්ඤාණං අදස්සනං අනනිසමයො අනනු
 බොධො අසලෝඛොධො අපථවිචේධො අසංගාහණා අපරිඥාගාහණා
 අසමපේක්ඛනා අපච්චවේක්ඛනා අපච්චක්ඛනාමං දුමමඤ්ඤං බාලාසං
 අසමප්පඤ්ඤං මොහො පමොහො සමමොහො අවිජ්ජා අවිජ්ජාඤ්ඤා
 අවිජ්ජාසොගො අවිජ්ජානුසයො අවිජ්ජාපරික්ඛානං අවිජ්ජාලංඝි
 මොහො අකුසලමූලං, අයං වුච්චති මොහො.

ඉමෙ නයො අකුසලහෙතු.

1062 නත්තමෙ නයො අව්‍යාකතහෙතු? කුසලානං වා ධම්මානං¹
 විපාකතො කිරියාව්‍යාකතෙසු වා ධම්මෙසු අලොභො අද්‍යෙසො
 අමොහො, ඉමෙ නයො අව්‍යාකතහෙතු.

1063 නත්තමෙ නව කාමාවචරහෙතු? නයො කුසලහෙතු
 නයො අකුසලහෙතු නයො අව්‍යාකතහෙතු, ඉමෙ නව කාමාවචරහෙතු.

1064 නත්තමෙ ඡ රූපාවචර හෙතු? නයො කුසලහෙතු,
 නයො අව්‍යාකතහෙතු; ඉමෙ ඡ රූපාවචරහෙතු.

1065 නත්තමෙ ඡ අරූපාවචරහෙතු? නයො කුසලහෙතු,
 නයො අව්‍යාකතහෙතු; ඉමෙ ඡ අරූපාවචරහෙතු.

1066 නත්තමෙ ඡ අපරියාපනතහෙතු? නයො කුසලහෙතු,
 නයො අව්‍යාකතහෙතු; ඉමෙ ඡ අපරියාපනතහෙතු.

1067 නත්තමෙ නයො කුසලහෙතු? අලොභො අද්‍යෙසො
 අමොහො.

1068 නත්තමො අලොභො? යො අලොභො අලුඛිතො අලුඛි
 තතනං අසාරගො අසාරජ්ජනා අසාරජ්ජනතනං අනනිජ්ඣා අලොභො
 කුසලමූලං, අයං වුච්චති අලොභො.

1069 නත්තමො අද්‍යෙසො? යො අද්‍යෙසො අදස්සනා අදස්සි
 තතනං - පෙ - (1056) අව්‍යාපාදෙ අව්‍යාපජේ අද්‍යෙසො කුසලමූලං,
 අයං වුච්චති අද්‍යෙසො.

1070 නත්තමො අමොහො? දුක්ඛෙ ඤ්ඤාණං දුක්ඛසමුදයෙ
 ඤ්ඤාණං දුක්ඛනිරෝධෙ ඤ්ඤාණං දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පටිපද්දය ඤ්ඤාණං
 පුබ්බන්තො ඤ්ඤාණං අපරන්තො ඤ්ඤාණං පුබ්බන්තාපරන්තො ඤ්ඤාණං
 ඉදපථවිඤ්ඤාණං පටිච්ච සමුප්පන්නෙසු ධම්මෙසු ඤ්ඤාණං, යා ඵවරුපා
 පඤ්ඤා පජානනා විවිධො පටිච්චයො ධම්මවිවිධො සලලක්ඛණා උප
 ලක්ඛණා පච්චුපලක්ඛණා පණ්ඩිතො කොසලං නෙපුඤ්ඤං වෙභව්‍යා
 වින්තා උප පරික්ඛා හුරි මේධා පරිනාසිකා විපස්සනා සමප්පඤ්ඤං
 පනොදෙ පඤ්ඤා පඤ්ඤානුසං පඤ්ඤාමූලං පඤ්ඤාසන්ධං පඤ්ඤාපාසාදෙ
 පඤ්ඤාආලොභො පඤ්ඤාමිභාසො පඤ්ඤාපජේතො පඤ්ඤාපරතො

අමොහො ධම්ම විච්ඡයො සමමාදිට්ඨි ධම්ම විච්ඡයසමෙබ්බා ඤාතො මහාබ්බං මහාපරියාපනනං, අයං චුට්ඨති අමොහො.

ඉමෙ නයො කුසල හෙතු.

1071 නන් භතමෙ නයො අව්‍යාභතහෙතු? කුසලානං ධම්මානං විපාකහො අලොභො අදොසො අමොහො, ඉමෙ නයො අව්‍යාභත හෙතු; ඉමෙ ඡ අපරියාපනනහෙතු, ඉමෙ ධම්මා හෙතු.

1072 භතමෙ ධම්මා න හෙතු? තෙ ධම්මෙහි යපෙඤා අවිසේසා කුසලා කුසලව්‍යාභතා ධම්මා භාවාවචර රූපාවචර අරූපාවචර අප රියාපනනා වෙදනාකකිඤ්ඤා -පෙ- විඤ්ඤාණකකිඤ්ඤා, සබ්බඤ්ච රූපං අසඬිතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා න හෙතු.

1073 භතමෙ ධම්මා සහෙතුකා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සහෙ තුකා වෙදනාකකිඤ්ඤා -පෙ- විඤ්ඤාණකකිඤ්ඤා, ඉමෙ ධම්මා සහෙතුකා.

1074 භතමෙ ධම්මා අහෙතුකා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අහෙ තුකා වෙදනාකකිඤ්ඤා -පෙ- විඤ්ඤාණකකිඤ්ඤා, සබ්බඤ්ච රූපං අසඬිතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා අහෙතුකා.

1075 භතමෙ ධම්මා හෙතුසම්පයුත්තා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා වෙදනාකකිඤ්ඤා -පෙ- විඤ්ඤාණකකිඤ්ඤා, ඉමෙ ධම්මා හෙතුසම්පයුත්තා.

1076 භතමෙ ධම්මා හෙතුවිපයුත්තා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපයුත්තා වෙදනාකකිඤ්ඤා -පෙ- විඤ්ඤාණකකිඤ්ඤා, සබ්බඤ්ච රූපං අසඬිතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා හෙතුවිපයුත්තා.

1077 භතමෙ ධම්මා හෙතු වෙච්ඡ සහෙතුකා ව? ලොභො මොහෙන හෙතු වෙච්ඡ සහෙතුකො ව, මොහො ලොභෙන හෙතු වෙච්ඡ සහෙතුකො ව, දොසො මොහෙන හෙතු වෙච්ඡ සහෙතුකො ව, මොහො දොසෙන හෙතු වෙච්ඡ සහෙතුකො ව; අලොභො අදොසො අමොහො තෙ අඤ්ඤා මඤ්ඤා හෙතු වෙච්ඡ සහෙතුකා ව; ඉමෙ ධම්මා හෙතු වෙච්ඡ සහෙතුකා ව.

1078 භතමෙ ධම්මා සහෙතුකා වෙච්ඡ න ව හෙතු? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සහෙතුකා තෙ ධම්මෙහි යපෙඤා වෙදනාකකිඤ්ඤා -පෙ- විඤ්ඤාණකකිඤ්ඤා -පෙ- ඉමෙ ධම්මා සහෙතුකා වෙච්ඡ න ව හෙතු.

1079 භතමෙ ධම්මා හෙතු වෙච්ඡ හෙතුසම්පයුත්තා ව? ලොභො මොහෙන හෙතු වෙච්ඡ හෙතුසම්පයුත්තො ව, මොහො ලොභෙන හෙතු වෙච්ඡ හෙතුසම්පයුත්තො ව, දොසො මොහෙන හෙතු වෙච්ඡ හෙතුසම්ප යුත්තො ව, මොහො දොසෙන හෙතු වෙච්ඡ හෙතුසම්පයුත්තො ව, අලොභො අදොසො අමොහො තෙ අඤ්ඤා මඤ්ඤා හෙතු වෙච්ඡ හෙතු සම්පයුත්තො ව; ඉමෙ ධම්මා හෙතු වෙච්ඡ හෙතුසම්පයුත්තො ව.

1080 කතමෙ ධම්මා හෙතුසම්පයුජනා චෙව න ච හෙතු? නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුජනා නෙ ධම්මෙ යපෙතා වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, ඉමෙ ධම්මා හෙතුසම්පයුජනා චෙව න ච හෙතු.

1081 කතමෙ ධම්මා න හෙතු සහෙතුකා? නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා න හෙතු සහෙතුකා වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, ඉමෙ ධම්මා න හෙතු සහෙතුකා.

1082 කතමෙ ධම්මා න හෙතු අහෙතුකා? නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා න හෙතු අහෙතුකා වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, සඤ්ඤා රූපං අසඤ්ඤා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා න හෙතු අහෙතුකා.

(2 චූළ නතරද්‍රශං.)

1083 කතමෙ ධම්මා සප්පච්චයා? පඤ්ඤාකකිකො රූපකකිකො වෙදනාකකිකො සඤ්ඤාකකිකො සඤ්ඤාකකිකො විඤ්ඤාණකකිකො, ඉමෙ ධම්මා සප්පච්චයා.

1084 කතමෙ ධම්මා අප්පච්චයා? අසඤ්ඤා ධාතු, ඉමෙ ධම්මා අප්පච්චයා.

1085 කතමෙ ධම්මා සඤ්ඤා? යෙව නෙ ධම්මා සප්පච්චයා, නෙව නෙ ධම්මා සඤ්ඤා.

1086 කතමෙ ධම්මා අසඤ්ඤා? යො ඵව සො ධම්මො අප්පච්චයො සො ඵව සො ධම්මො අසඤ්ඤා.

1087 කතමෙ ධම්මා සනිදස්සනා? රූපායනනං, ඉමෙ ධම්මා සනිදස්සනා.

1088 කතමෙ ධම්මා අනිදස්සනා? චක්ඛායනනං -පෙ- (1051) ඵොට්ඨබ්බායනනං, වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, යඤ්ච රූපං අනිදස්සනං අප්පට්ඨං ධම්මායනනපරියාපනනං, අසඤ්ඤා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා අනිදස්සනා.

1089 කතමෙ ධම්මා සප්පට්ඨා? චක්ඛායනනං - පෙ - (1088) ඵොට්ඨබ්බායනනං, ඉමෙ ධම්මා සප්පට්ඨා.

1090 කතමෙ ධම්මා අප්පට්ඨා? වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, යං ච රූපං අනිදස්සනං අප්පට්ඨං ධම්මායනනපරියාපනනං අසඤ්ඤා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා අප්පට්ඨා.

1091 කතමෙ ධම්මා රූපිනො? චත්තාරො ච මහාභුතා චතුත්තාරං මහාභුතානං උපාදය රූපං, ඉමෙ ධම්මා රූපිනො.

1092 කතමෙ ධම්මා අරූපිනො? වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, අසඤ්ඤා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා අරූපිනො.

1094 කතමෙ ධම්මා ලොකුනතරු? අපරියාපනා මග්ගා ව මග්ග පළාති ව අසඹනා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා ලොකුනතරු.

[illegible]

න නෙ ධම්මා චක්ඛු විඤ්ඤායා, යෙ වා පන නෙ ධම්මා චක්ඛු විඤ්ඤායා න නෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤායා; යෙ නෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤායා න නෙ ධම්මා සොතවිඤ්ඤායා, යෙ වා පන නෙ ධම්මා සොතවිඤ්ඤායා න නෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤායා; යෙ නෙ ධම්මා ඝාතවිඤ්ඤායා; යෙ වා පන නෙ ධම්මා ඝාතවිඤ්ඤායා න නෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤායා; යෙ නෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤායා න නෙ ධම්මා ජ්වහා විඤ්ඤායා, යෙ වා පන නෙ ධම්මා ජ්වහා විඤ්ඤායා න නෙ ධම්මා කායවිඤ්ඤායා; ඉමෙ ධම්මා කොතචි විඤ්ඤායා කොතචි න විඤ්ඤායා.

(3 ආසවගොච්ඡකං.)

1096 කතමෙ ධම්මා ආසවා? චත්තාරෙ ආසවා : කාමාසවො භවා සවො දිට්ඨාසවො අච්ඡාසවො.

1097 තත් කතමො කාමාසවො? යො කාමෙසු කාමච්ඡන්දෙ කාමරුගො කාමනඤ්ඤි කාමනණ්ඨා කාම සිනෙහො කාමපරිලාභො කාමමුච්ඡා කාමඥ්ඤාසානං, අයං වුවච්ඡි කාමාසවො.

1098 තත් කතමො භවාසවො? යො භවෙසු භවච්ඡන්දෙ භවරුගො භවනඤ්ඤි භවනණ්ඨා භවසිනෙහො භවපරිලාභො භවමුච්ඡා භවඥ්ඤාසානං, අයං වුවච්ඡි භවාසවො.

1099 තත් කතමො දිට්ඨාසවො? සසස්සො ලොකොති වා අසසස්සො ලොකොති වා අනන්තා ලොකොති වා අනන්තා ලොකොති වා තං ජීවං තං සරීරනති වා අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීරනති වා හොති තථාගතො පරමමරණාති වා න හොති තථාගතො පරමමරණාති වා හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමමරණාති වා නෙව හොති න නෙහොති තථාගතො පරමමරණාති වා යා ඵවරුපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගතණං දිට්ඨිනන්තාරෙ දිට්ඨිවිසුකාසිතං දිට්ඨිවිප්පාඤ්ඤිතං දිට්ඨිසංයොජනං ගාහො පතිට්ඨාහො අභිනිවෙසො පරමාසො කුමමගො මිච්ඡාපථො මිච්ඡන්තං ත්ථායනං විපරියෙසගාහො, අයං වුවච්ඡි දිට්ඨාසවො, සබ්බාපි මිච්ඡාදිට්ඨි දිට්ඨාසවො.

1100 තත් කතමො අච්ඡාසවො? දුකෙති අඤ්ඤාණං දුකසම්මුදයෙ අඤ්ඤාණං දුකසිතිරුධෙ අඤ්ඤාණං දුකසිතිරුධගාමිති යා පටිපද්ධං අඤ්ඤාණං පුබ්බන්තෙ අඤ්ඤාණං අපරන්තෙ අඤ්ඤාණං පුබ්බන්තා පරන්තෙ අඤ්ඤාණං ඉදප්පච්චානා පටිච්චසම්මුප්පන්නෙසු ධම්මෙසු අඤ්ඤාණං, යං ඵවරුපං අඤ්ඤාණං අදස්සනං අනභිසමයො අනන්තොධො අසමොධො අප්පටිවෙධො අසංගාහණං අපරියොගාහණං අසමපෙක්ඛනා අපච්චවෙක්ඛනා අපච්චක්ඛනමමං දුමමජ්ඣං බාලං අසමපජ්ඣඤ්ඤං මොහො පමොහො සමෙවොහො අච්ඡා අච්ඡාසො අච්ඡායොගො අච්ඡානුසයො අච්ඡාපරිසුට්ඨානං අච්ඡාලඛිසි මොහො අකුසලමුලං, අයං වුවච්ඡි අච්ඡාසවො.

ඉමෙ ධම්මා ආසවා,

1101 කතමෙ ධම්මා නො ආසවා? නෙ ධම්මෙ ඨපෙඤා අවසෙසා කුසලාකුසලව්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර අප ජියාපනතා වෙදනාකකිකේ -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකේ, සබ්බඤ්ඤා රූපං අසභිතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා නො ආසවා.

1102 කතමෙ ධම්මා සාසවා? කුසලාකුසලව්‍යාකතා ධම්මා කාමා වචර රූපාවචර අරූපාවචර, රූපකකිකේ -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකේ, ඉමෙ ධම්මා සාසවා.

1103 කතමෙ ධම්මා අනාසවා? අපජියාපනතා මග්ගා ව මග්ග ඵලානි ව අසභිතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා අනාසවා.

1104 කතමෙ ධම්මා ආසවසම්පය්‍යනතා? තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා සම්පය්‍යනතා වෙදනාකකිකේ -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකේ, ඉමෙ ධම්මා ආසවසම්පය්‍යනතා.

1105 කතමෙ ධම්මා ආසවවිප්පය්‍යනතා? තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පය්‍යනතා වෙදනාකකිකේ -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකේ, සබ්බඤ්ඤා රූපං අසභිතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා ආසවවිප්පය්‍යනතා.

1106 කතමෙ ධම්මා ආසවා වෙව සාසවා ව, නෙයෙව ආසවා ආසවා වෙව සාසවා ව.

1107 කතමෙ ධම්මා සාසවා වෙව නො ව ආසවා? තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා සාසවා නෙ ධම්මෙ ඨපෙඤා අවසෙසා සාසවා කුසලාකුසල ව්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර රූපකකිකේ -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකේ, ඉමෙ ධම්මා සාසවා වෙව නො ව ආසවා.

1108 කතමෙ ධම්මා ආසවා වෙව ආසවසම්පය්‍යනතා ව? කාමාසවො අවිජ්ජාසවෙන ආසවො වෙව ආසවසම්පය්‍යනතා ව, අවිජ්ජාසවො කාමාසවෙන ආසවො වෙව ආසවසම්පය්‍යනතා ව, භවාසවො අවිජ්ජාසවෙන ආසවො වෙව ආසවසම්පය්‍යනතා ව, අවිජ්ජාසවො භවාසවෙන ආසවො වෙව ආසවසම්පය්‍යනතා ව, දිට්ඨාසවො අවිජ්ජාසවෙන ආසවො වෙව ආසවසම්පය්‍යනතා ව, අවිජ්ජාසවො දිට්ඨාසවෙන ආසවො වෙව ආසවසම්පය්‍යනතා ව, ඉමෙ ධම්මා ආසවා වෙව ආසවසම්පය්‍යනතා ව.

1109 කතමෙ ධම්මා ආසවසම්පය්‍යනතා වෙව නොව ආසවා? තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා සම්පය්‍යනතා නෙ ධම්මෙ ඨපෙඤා වෙදනාකකිකේ -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකේ, ඉමෙ ධම්මා ආසවසම්පය්‍යනතා වෙව නො ව ආසවා.

1110 කතමෙ ධම්මා ආසවවිප්පය්‍යනතා සාසවා? තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පය්‍යනතා සාසවා කුසලාකුසලව්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර රූපකකිකේ -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකේ, ඉමෙ ධම්මා ආසවවිප්පය්‍යනතා සාසවා.

1111 කතමෙ ධම්මා ආසව්විපසයුතතා අනාසවා? අපරියාපනතා මග්ගා ව මග්ගඵලානි ව අසබ්බතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා ආසව්විපසයුතතා අනාසවා.

නිකෙඛප කණ්ණඩ පඨමඝා හාණිවාරං.

නිට්ඨිකං.

(4 සංඝෝජනගොච්ඡකං.)

1112 කතමෙ ධම්මා සංඝෙඤ්ඤාජනා? දස සංඝෙඤ්ඤාජනානි: කාමරුග සංඝෙඤ්ඤාජනං, පටිඝසංඝෙඤ්ඤාජනං, මානසංඝෙඤ්ඤාජනං, දිට්ඨිසංඝෙඤ්ඤාජනං, චිචිකිච්ඡාසංඝෙඤ්ඤාජනං, සීලබ්බතපරාමස සංඝෙඤ්ඤාජනං, භවරුග සංඝෙඤ්ඤාජනං, ඉස්සාසංඝෙඤ්ඤාජනං, මච්ඡරියසංඝෙඤ්ඤාජනං, අවිජ්ජා සංඝෙඤ්ඤාජනං.

1113 තත්ථ කතමං කාමරුගසංඝෙඤ්ඤාජනං? යො කාමෙසු කාමච්ඡ්ඤෙ කාමරුගො කාමනඤ්ඤි කාමතණ්හා කාමසිනෙහො කාම පරිලාභො කාමමුච්ඡා කාමඡේක්ඛාසානං, ඉදං වුවිච්ඡි කාමරුග සංඝෙඤ්ඤාජනං.

1114 තත්ථ කතමං පටිඝසංඝෙඤ්ඤාජනං? අනන්තං මෙ අවර්ති ආඝාතො ජායති, අනන්තං මෙ චරතිති ආඝාතො ජායති, අනන්තං මෙ චරිස්සතිති ආඝාතො ජායති; පියස්ස මෙ මනාපස්ස අනන්තං අවරි-පෙ-අනන්තං චරති -පෙ- අනන්තං චරිස්සතිති ආඝාතො ජායති, අපට්ඨස්ස මෙ අමනාපස්ස අන්තං අවරි -පෙ- අන්තං චරති -පෙ- අන්තං චරිස්ස තිති ආඝාතො ජායති; අට්ඨානෙවා පත ආඝාතො ජායති; යො ඵවරුපො විතතස්ස ආඝාතො පටිඝාතො පටිඝං පටිවිරෙඨො කොපො පකොපො සමපකොපො දෙසො පදෙසො සමපදෙසො විතතස්ස ව්‍යාපතති මනොපදෙසො කොට්ඨො කුජ්ඣිනා කුජ්ඣිතතතං දෙසො දුස්සනා දුස්සිතතතං ව්‍යාපතති ව්‍යාපජ්ජනා ව්‍යාපජ්ජිතතතං විරෙඨො පටිවිරෙඨො වණ්ඨිකකං අසුරෙපො අනන්තමනතා විතතස්ස ඉදං වුවිච්ඡි පටිඝසංඝෙඤ්ඤාජනං.

1115 තත්ථ කතමං මානසංඝෙඤ්ඤාජනං? සෙයොගාගමස්මිති මානො සද්දිසොගමස්මිති මානො හිනො ගමස්මිති මානො, යො ඵවරුපො මානො මඤ්ඤනා මඤ්ඤාදිතතතං උනනති උනනමො ධරො සමපග්ගාගො කෙතුකමසතා විතතස්ස; ඉදං වුවිච්ඡි මාන සංඝෙඤ්ඤාජනං.

1116 තත්ථ කතමං දිට්ඨිසංඝෙඤ්ඤාජනං? සස්සතො ලොකොති වා අසස්සතො ලොකොති වා අනවා ලොකොති වා අනන්තවා ලොකොති වා තං ජිවං තං සරීරනති වා අඤ්ඤං ජිවං අඤ්ඤං සරීරනති වා. ගොති තපාගතො පරමමරණාති වා න ගොති තපාගතො පරමමරණාති වා නෙව ගොති න න ගොති තපාගතො පරමමරණාති වා, යා ඵවරුපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගගණං දිට්ඨි

කන්‍යාගේ දිවයි විසූ කායිකං දිවයි විපථඤ්ඤානං දිවයි සඤ්ඤාප්‍රත්තං ගාභො පටිග්‍යාභො අභිනිවේසො පරාමාසො කුමමෙග්‍යො මිච්ඡාපථො මිච්ඡත්තං තිත්ථායතනං විපරියෙසගාභො, ඉදං වුවවති දිවයි සඤ්ඤාප්‍රත්තං; ඤපෙතො සීලබ්බතපරාමාසසඤ්ඤාප්‍රත්තං සබ්බාපි මිච්ඡාදිට්ඨි දිවයි සඤ්ඤාප්‍රත්තං.

1117 නත්ථ කතමං විචිකිච්ඡා සඤ්ඤාප්‍රත්තං? සත්ථරි කඛ්ඛති විචිකිච්ඡති ධම්මෙ කඛ්ඛති විචිකිච්ඡති සඛෙස කඛ්ඛති විචිකිච්ඡති සික්කාය කඛ්ඛති විචිකිච්ඡති පුබ්බනො කඛ්ඛති විචිකිච්ඡති අපරනො කඛ්ඛති විචිකිච්ඡති පුබ්බන්‍යාපරනො කඛ්ඛති විචිකිච්ඡති ඉදප්පච්චයතා පටිච්චසමුප්පනොසු ධම්මෙසු කඛ්ඛති විචිකිච්ඡති, යා ඵවරුපා කඛ්ඛා කඛ්ඛායතා කඛ්ඛාසිතතනං විමති විචිකිච්ඡා දොළහකං දොධාපථො සංසයො අනෙකං සගාභො ආසප්පතා පරිසප්පතා අපරියොගාහණා ඡමතිතතනං විතතස්ස මනොවිලොඛො, ඉදං වුවවති විචිකිච්ඡා සඤ්ඤාප්‍රත්තං.

1118 නත්ථ කතමං සීලබ්බතපරාමාස සඤ්ඤාප්‍රත්තං? ඉතො ඛතිභ්‍යා සමණබ්‍රාහ්මණානං සීලෙන සුද්ධි වනෙන සුද්ධි සීලබ්බනෙන සුද්ධිති යා ඵවරුපා දිවයි දිවයිගතං දිවයිගහණං දිවයිකන්‍යාගේ දිවයි විසූ කායිකං දිවයි විපථඤ්ඤානං දිවයි සඤ්ඤාප්‍රත්තං ගාභො පටිග්‍යාභො අභිනිවේසො පරාමාසො කුමමෙග්‍යො මිච්ඡාපථො මිච්ඡත්තං තිත්ථායතනං විපරියෙසගාභො, ඉදං වුවවති සීලබ්බත පරාමාස සඤ්ඤාප්‍රත්තං.

1119 නත්ථ කතමං භවරුගසඤ්ඤාප්‍රත්තං? යො භවෙසු භවච්ඡන්‍යෙ භවරුගො භවනාදි භවහණ්‍යා භවසිනෙග්‍යො භවපරිද්‍රාගො භවමුච්ඡා භවජෙක්ඛාසානං, ඉදං වුවවති භවරුගසඤ්ඤාප්‍රත්තං.

1120 නත්ථ කතමං ඉස්සා සඤ්ඤාප්‍රත්තං? යා පන ලාභ සකකාර ගරුකාරමානනවඤ්ඤාප්‍රත්තාසු ඉස්සා ඉස්සායතා ඉස්සාසිතතනං උසුයා උසුයතා උසුසිතතනං, ඉදං වුවවති ඉස්සා සඤ්ඤාප්‍රත්තං.

1121 නත්ථ කතමං මච්ඡරිය සඤ්ඤාප්‍රත්තං? පඤ්ච මච්ඡරියාති: ආවාසමච්ඡරියං කුලමච්ඡරියං ලාභමච්ඡරියං වණණමච්ඡරියං ධම්ම මච්ඡරියං, යං ඵවරුපං මච්ඡරං මච්ඡරුයතා මච්ඡරුසිතතනං වෙච්චිච්ඡං කදරියං කට්ඨකඤ්චුකතා අග්ගතිතතනං විතතස්ස; ඉදං වුවවති මච්ඡරිය සඤ්ඤාප්‍රත්තං.

1122 නත්ථ කතමං අච්ඡාසඤ්ඤාප්‍රත්තං? දුක්ඛෙ අඤ්ඤාණං දුක්ඛ සමුදයෙ අඤ්ඤාණං දුක්ඛනිරෝධෙ අඤ්ඤාණං දුක්ඛ නිරෝධගාමිනියා පටිපද්‍යය අඤ්ඤාණං පුබ්බනො අඤ්ඤාණං අපරනො අඤ්ඤාණං පුබ්බන්‍යාපරනො අඤ්ඤාණං ඉදප්පච්චයතා පටිච්චසමුප්පනොසු ධම්මෙසු අඤ්ඤාණං යං ඵවරුපං අඤ්ඤාණං අදස්සනං අනභිසමයො අනනුබොධො අසමොධො අප්‍රපච්චෙධො අසංගාහණා අපරියොගාහණා අසමපෙක්ඛනා අපච්චවෙක්ඛනා අපච්චකකම්මං දුමමජ්ඣං.

ජනං වෙව සංඥාසුජන සම්පයුතනං ව, විවිකිව්ඡාසංඥාසුජනං අවිජ්ජා සංඥාසුජනෙන සංඥාසුජනඤ්චව සංඥාසුජනසම්පයුතනං ව, අවිජ්ජා සංඥාසුජනං විවිකිව්ඡාසංඥාසුජනෙන සංඥාසුජනඤ්චව සංඥාසුජනසම්පයුතනං ව, සීලබ්බතපරුමාසසංඥාසුජනං අවිජ්ජාසංඥාසුජනෙන සංඥාසුජනඤ්චව සංඥාසුජනසම්පයුතනං ව, අවිජ්ජාසංඥාසුජනං සීලබ්බතපරුමාසසංඥාසුජනෙන සංඥාසුජනඤ්චව සංඥාසුජනසම්පයුතනං ව, භවරුගසංඥාසුජනං අවිජ්ජාසංඥාසුජනෙන සංඥාසුජනඤ්චව සංඥාසුජනසම්පයුතනං ව, අවිජ්ජාසංඥාසුජනං භවරුගසංඥාසුජනෙන සංඥාසුජනඤ්චව සංඥාසුජනසම්පයුතනඤ්ච ඉසාසංඥාසුජනං අවිජ්ජාසංඥාසුජනෙන සංඥාසුජනඤ්චව සංඥාසුජනසම්පයුතනං ව, අවිජ්ජාසංඥාසුජනං ඉසාසංඥාසුජනෙන සංඥාසුජනං වෙව සංඥාසුජනසම්පයුතනං ව, මච්ඡරියසංඥාසුජනං අවිජ්ජාසංඥාසුජනෙන සංඥාසුජනඤ්චව සංඥාසුජනසම්පයුතනඤ්ච, අවිජ්ජාසංඥාසුජනං මච්ඡරියසංඥාසුජනෙන සංඥාසුජනං වෙව සංඥාසුජනසම්පයුතනං ව, ඉමෙ ධම්මා සංඥාසුජනා වෙව සංඥාසුජන සම්පයුතනා ව.

1131 කතමෙ ධම්මා සංඥාසුජනසම්පයුතනා වෙව නොව සංඥාසුජනා? තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා සම්පයුතනා තෙ ධම්මෙ අපෙක්ඛා වෙද නාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, ඉමෙ ධම්මා සංඥාසුජනසම්පයුතනා වෙව නො ව සංඥාසුජනා.

1132 කතමෙ ධම්මා සංඥාසුජනවිපයුතනා සංඥාසුජනියා? තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපයුතනා සාසවා කුසලාකුසලව්‍යාකතා ධම්මා කාමා ච්චරු රූපාච්චරු අරූපාච්චරු රූපකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, ඉමෙ ධම්මා සංඥාසුජනවිපයුතනා සංඥාසුජනියා.

1133 කතමෙ ධම්මා සංඥාසුජනවිපයුතනා අසංඥාසුජනියා? අපරියාපනනා මග්ගා ව මග්ගඵලාති ව අසඞ්ඛිතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා සංඥාසුජනවිපයුතනා අසංඥාසුජනියා.

(5 ගණ්ඨගොව්‍යකං)

1134 කතමෙ ධම්මා ගණ්ඨා? චත්තාරෙ ගණ්ඨා අභිජ්ඣා කායගණ්ඨා ව්‍යාපාදො කායගණ්ඨා, සීලබ්බතපරුමාසො කායගණ්ඨා, ඉදං සච්චාභි තිවෙසො කායගණ්ඨා.

1135 තත් කතමො අභිජ්ඣාකායගණ්ඨො? යො රුගො සාරුගො අනුතයො අනුරුධො නන්දි නන්දිරුගො චිත්තස්ස සාරුගො ඉව්ඡා මුච්ඡා අපේක්ඛාසානං ගෙධො පළිගෙධො සංගො පසඤ්චනා ඵජා මායා ජනිකා සංජනනී සිබ්බනී ජාලිනී සරිතා විසතනිකා සුත්තං විසවා ආයු හිනි දුතියා පණ්ණි භවනෙතනි වනං වනදො සක්චො සිනෙගො අපෙකනා පටිබ්බු ආසා ආසිංසනං ආසිංසිතතනං රූපාසා සද්දසා ගකාසා රසාසා ථොට්ඨබ්බාසා ලාභාසා ධනාසා සුත්තාසා ජීවිතාසා

ඡප්පා පඡප්පා අභිඡප්පා ඡප්පා ඡප්පනා ඡප්පිතතනං ලොලුප්පං ලොලුප්පායනා ලොලුප්පායිතතනං ඥවුකතා සාධුකමසතා අධම්මරුහො විසමලොහො නිකානි නිකාමනා පඤ්ඤා පිහනා සමපඤ්ඤා නාම තණ්හා භවතණ්හා විභවතණ්හා රූපතණ්හා අරූපතණ්හා තිරොධි තණ්හා රූපතණ්හා සද්දතණ්හා ගඤ්ඤා රසතණ්හා ථෙට්ඨිකිකි තණ්හා ධම්මතණ්හා ඔසො යොගො ගඤ්ඤා උපාදානං ආවරණං නිවරණං ඡදනං බ්බිකනං උපකම්මලසො අනුසයො පරිසුට්ඨානං ලතා ථවිච්ඡං දුක්ඛමුලං දුක්ඛනිදානං දුක්ඛප්පහවො මාරපාසො මාරබලිසං මාරවිසයො තණ්හානදී තණ්හාජාලං තණ්හාගද්දුලං තණ්හාසමුද්දො අභිජ්ඣාලොහො අකුසලමුලං, අයං වුවිච්ඡි අභිජ්ඣාකායගනේවා.

1136 තත්ථ කතමො ව්‍යාපාදෙ කායගනේවා? අනන්ධං මෙ අවර්ති ආසාතො ජායති අනන්ධං මෙ වර්තීති ආසාතො ජායති, අනන්ධං මෙ වර්තීති ආසාතො ජායති; පියස්ස මෙ මනාපස්ස අනන්ධං අවරි-පෙ-අනන්ධං වර්ති -පෙ- අනන්ධං වර්තීති ආසාතො ජායති; අප්පියස්ස මෙ අමනාපස්ස අන්ධං අවරි -පෙ- අන්ධං වර්ති -පෙ- අන්ධං වර්තීති ආසාතො ජායති; අට්ඨානෙ වා පන ආසාතො ජායති; යො ඵවරුපො විතතස්ස ආසාතො පටිසාතො පටිසං පටිවිරොධො කොපො පකොපො සමපකොපො දෙසො පදෙසො සමපදෙසො විතතස්ස ව්‍යාපතති මනොපදෙසො කොධො කුර්ඤ්ඤා කුර්ඤ්ඤාතනං දෙසො දුස්සනා දුස්සිතතනං ව්‍යාපතති ව්‍යාපජ්ජනා ව්‍යාපජ්ජතතනං විරොධො පටි විරොධො වණ්ණිකං අසුරොපො අනතතමනනා විතතස්ස; අයං වුවිච්ඡි ව්‍යාපාදෙ කායගනේවා.

1137 තත්ථ කතමො සීලබ්බිතපරමාසො කායගනේවා? ඉතො බ්බිද්ධා සමණ්ඩාගමණානං සීලෙන සුද්ධි වතෙන සුද්ධි සීලබ්බිතෙන සුද්ධිති යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගහණං දිට්ඨිකතනායො දිට්ඨි විසුකාසිතං දිට්ඨිවිපථඤ්ඤානං දිට්ඨිසංකෘතජනං ගාමො පටිග්ගාමො අභි නිවෙසො පරමාසො කුමමග්ගො මිච්ඡාපථො මිච්ඡතනං නිජ්ඣායතනං විපරිසෙසගාමො, අයං වුවිච්ඡි සීලබ්බිත පරමාසො කායගනේවා.

1138 තත්ථ කතමො ඉදං සච්චානීතිවෙසො කායගනේවා? සස්සතො ලොකො ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤානති වා, අසස්සතො ලොකො ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤානති වා, අනන්ධා ලොකො ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤානති වා, අනන්ධා ලොකො ඉදමෙව සච්චං මොඝ මඤ්ඤානති වා, තං ජීවං තං සරිරං ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤානති වා, අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරිරං ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤානති වා, ගොති තථාගතො පරමමරණං ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤානති වා, න ගොති තථාගතො පරමමරණං ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤානති වා, ගොති ව නව ගොති තථාගතො පරමමරණං ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤානති වා නෙව ගොති න න ගොති තථාගතො පරමමරණං ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤානති වා, යා ඵව රූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගහණං දිට්ඨි

කන්තාරෙ දිට්ඨිවිසුකාසිතං දිට්ඨිවිපථඤ්ඤානං ගාතො පටිග්ගාතො අභිනිවෙසො පරමාසො භූමග්ගො මිච්ඡාපථො මිච්ඡත්තං නිජායනනං විපරියෙසගාතො, අයං වුච්චති ඉදං සච්චාභිනිවෙසො කායගන්තො; ඵපෙත්වා සීලබ්බපරමාසං කායගන්තං සබ්බාපි මිච්ඡාදිට්ඨි ඉදං සච්චාභිනිවෙසො කායගන්තො.

ඉමෙ ධම්මා ගන්තො.

1139 කතමෙ ධම්මා නො ගන්තො? තෙ ධම්මෙ ඵපෙත්වා අවසෙසා කුසලාකුසලව්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරං රූපාවචරං අරූපාවචරං අපරි යාපනතා වෙදනාකකුකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකුකො, සබ්බං ච රූපං අසඬ්ඛතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා නොගන්තො.

1140 කතමෙ ධම්මා ගන්තියා? සාසචා කුසලාකුසලව්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරං රූපාවචරං අරූපාවචරං රූපකකුකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකුකො, ඉමෙ ධම්මා ගන්තියා.

1141 කතමෙ ධම්මා අගන්තියා? අපරි යාපනතා මග්ගා ච මග්ග ඵලාති ච අසඬ්ඛතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා අගන්තියා.

1142 කතමෙ ධම්මා ගන්තසම්පයුත්තා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා වෙදනාකකුකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකුකො, ඉමෙ ධම්මා ගන්තසම්පයුත්තා.

1143 කතමෙ ධම්මා ගන්තවිපයුත්තා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපයුත්තා වෙදනාකකුකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකුකො, සබ්බඤ්ච රූපං අසඬ්ඛතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා ගන්තවිපයුත්තා.

1144 කතමෙ ධම්මා ගන්තො වෙච ගන්තියා ච? තෙච ගන්තො ගන්තො වෙච ගන්තියා ච.

1145 කතමෙ ධම්මා ගන්තියා වෙච නොච ගන්තො? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ගන්තියා තෙ ධම්මෙ ඵපෙත්වා අවසෙසා සාසචා කුසලාකුසලව්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරං රූපාවචරං අරූපාවචරං රූපකකුකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකුකො, ඉමෙ ධම්මා ගන්තියා වෙච නොච ගන්තො.

1146 කතමෙ ධම්මා ගන්තො වෙච ගන්තසම්පයුත්තා ච? සීලබ්බතපර මාසො කායගන්තො අභිජ්ඣා කායගන්තො ගන්තො වෙච ගන්තසම්පයුත්තො ච, අභිජ්ඣා කායගන්තො සීලබ්බතපරමාසෙක කායගන්තො ගන්තො වෙච ගන්තසම්පයුත්තො ච, ඉදං සච්චාභිනිවෙසො කායගන්තො අභිජ්ඣා කායගන්තො ගන්තො වෙච ගන්තසම්පයුත්තො ච, අභිජ්ඣා කායගන්තො ඉදං සච්චාභිනිවෙසෙක කායගන්තො ගන්තො වෙච ගන්තසම්පයුත්තො ච, ඉමෙ ධම්මා ගන්තො වෙච ගන්තසම්පයුත්තා ච.

1147 කතමෙ ධම්මා ගන්තසම්පයුත්තා වෙච නො ච ගන්තො? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මෙ ඵපෙත්වා වෙදනාකකුකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකුකො, ඉමෙ ධම්මා ගන්තසම්පයුත්තා වෙච නොච ගන්තො.

1148 කතමෙ ධම්මා ගන්ථිප්පයුතතා ගන්ථිතියා? තෙනි ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පයුතතා සාසවා කුසලාකුසලව්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර, රූපකඛ්ඛො -පෙ- විඤ්ඤාණකඛ්ඛො, ඉමෙ ධම්මා ගන්ථිප්පයුතතා ගන්ථිතියා.

1149 කතමෙ ධම්මා ගන්ථිප්පයුතතා අගන්ථිතියා? අපරියාපනතා මඤ්ඤා ව මඤ්ඤාලාති ව අසඛ්ඛතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා ගන්ථිප්පයුතතා අගන්ථිතියා.

(6 ඔසගොච්ඡකං.)

1150 කතමෙ ධම්මා ඔසා -පෙ-

(7 සොගගොච්ඡකං.)

1150 (අ)කතමෙ ධම්මා යොගා -පෙ-

(8 නිවරණගොච්ඡකං.)

1151 කතමෙ ධම්මා නිවරණා, ඡ නිවරණා: කාමච්ඡන්දනිවරණං, ව්‍යාපාදනිවරණං, විනම්භනිවරණං, උභවචක්කුකඛ්ඛනිවරණං, විච්ඡිච්ඡානිවරණං අවිජ්ජානිවරණං.

1152 තත්ථ කතමං කාමච්ඡන්දනිවරණං? යො කාමෙසු කාමච්ඡන්දෙ කාමරහො කාමනන්දි කාමතණ්හා කාමසිනෙහො කාමපරිලාහො කාමමුච්ඡා කාමචේක්ඛාසානං, ඉදං වුච්චති කාමච්ඡන්ද නිවරණං.

1153 තත්ථ කතමං ව්‍යාපාදනිවරණං? අනන්තං මෙ අවර්ති ආසාතො ජායති, අනන්තං මෙ වර්තති ආසාතො ජායති, අනන්තං මෙ වර්තනීති ආසාතො ජායති; පියස්ස මෙ මනාපස්ස අනන්තං අවර්-පෙ- අනන්තං වර්ති -පෙ- අනන්තං වර්තනීති ආසාතො ජායති; අප්පියස්ස මෙ අමනාපස්ස අන්තං අවර් -පෙ- අන්තං වර්ති -පෙ- අන්තං වර්තනීති ආසාතො ජායති; අධ්‍යානෙ වා පන ආසාතො ජායති; යො චවරූපො විතතස්ස ආසාතො පටිඝාතො පටිඝංවිරෝධො පටිවිරෝධො කොපො පකොපො සම්පකොපො දොසො පදොසො සම්පදොසො විතතස්ස ව්‍යාපනති මනොපදොසො කොධො කුර්ඤ්ඤා කුර්ඤ්ඤාතං දොසො දුස්සනා දුස්සිතතං ව්‍යාපනති ව්‍යාපජ්ජනා ව්‍යාපජ්ජිතතං විරෝධො පටිවිරෝධො චණ්ඩිකකං අසුරෙපො අනත්තමනතා විතතස්ස, ඉදං වුච්චති ව්‍යාපාදනිවරණං.

1154 තත්ථ කතමං විනම්භනිවරණං? අත්ථි පිනං, අත්ථිමිඳ්ධං.

1155 තත්ථ කතමං පිනං? යා විතතස්ස අකල්ලතා අකම්මඤ්ඤතා ඔලීයනා සල්ලීයනා ලීනං ලීයනා ලීසිතතං පිනං පීයනා පීසිතතං විතතස්ස, ඉදං වුච්චති පිනං;

1156 තත්ථ කතමං මිඳ්ධං? යා කායස්ස අකල්ලතා අකම්මඤ්ඤතා ඔනාහො පරිඥානාහො අනෙතා සමොරොධො මිඳ්ධං සොප්පං පච ලාසිකා සුපනා සුපිතතං, ඉදං වුච්චති මිඳ්ධං; ඉති ඉදංකුච්ච පිනං ඉදංකුච්ච මිඳ්ධං වුච්චති පිනම්භනිවරණං.

1157 තත් කතම උභවකුකුචවතීවරණං? අත් උභවං, අත් කුකුචවං.

1158 තත් කතම උභවං? යං විතතස්ස උභවං අවුපසමො වෙනසො විකේපො භන්තතං විතතස්ස, ඉදං වුවචි උභවං.

1159 තත් කතම කුකුචවං? අකප්පියෙ කප්පියඤ්ඤිතා, කප්පියෙ අකප්පියඤ්ඤිතා, අවචේ වජ්ජඤ්ඤිතා, වචේ අවජ්ජඤ්ඤිතා; යං ඵවරූපං කුකුචවං කුකුචවායනා කුකුචවාසි තතං වෙනසො විපට්ඨායෙ මනොවිලෙඛො, ඉදං වුවචි කුකුචවං ඉති ඉදං ව උභවං ඉදං ව කුකුචවං ඉදං වුවචි උභව කුකුචවතීවරණං.

1160 තත් කතම විවිකිච්ඡාතීවරණං? සත්ථි කඛ්ඛති විවිකිච්ඡති ධම්මෙ කඛ්ඛති විවිකිච්ඡති සංඛෙස කඛ්ඛති විවිකිච්ඡති සික්ඛාය කඛ්ඛති විවිකිච්ඡති පුබ්බෙනා කඛ්ඛති විවිකිච්ඡති අපරෙනා කඛ්ඛති විවිකිච්ඡති පුබ්බන්තාපරෙනා කඛ්ඛති විවිකිච්ඡති ඉදපච්චයතා පටිච්ච සමුප්පන්නාසු ධම්මෙසු කඛ්ඛති විවිකිච්ඡති, යං ඵවරූපා කඛ්ඛා කඛ්ඛා යනා කඛ්ඛාසිතතං විමති විවිකිච්ඡා දොලානං දොධාපථො සංසයො අනෙකංසගාහො ආසප්පනා පරිසප්පනා අපරියොගාහණං පමිතිතතං විතතස්ස මනොවිලෙඛො, ඉදං වුවචි විවිකිච්ඡාතීවරණං.

1161 තත් කතම අවිජ්ජාතීවරණං? දුකේ අඤ්ඤාණං දුකසමුදයෙ අඤ්ඤාණං දුකතිරෙධෙ අඤ්ඤාණං දුකතිරෙධගාමිනියා පටිපදාය අඤ්ඤාණං පුබ්බෙනා අඤ්ඤාණං අපරෙනා අඤ්ඤාණං පුබ්බන්තාපරෙනා අඤ්ඤාණං ඉදපච්චයතා පටිච්චසමුප්පන්නාසු ධම්මෙසු අඤ්ඤාණං, යං ඵවරූපං අඤ්ඤාණං අදස්සනං අනභිසමයො අනනුබොධො අසම්බොධො අප්පට්ඨෙධො අසංගාහණං අපරියොගාහණං අසමපේක්ඛණං අපච්චවේක්ඛණං අපච්චක්ඛකම්මං දුම්මෙජ්ඣං බාලාං අසමපජ්ඤාදං මොහො පමොහො සම්මොහො අවිජ්ජා අවිජ්ජාසො අවිජ්ජායොගො අවිජ්ජානුසයො අවිජ්ජාපරිසුට්ඨානං අවිජ්ජාලඛිකි මොහො අකුසලමූලං, ඉදං වුවචි අවිජ්ජාතීවරණං.

ඉමෙ ධම්මා නීවරණං.

1162 කතමෙ ධම්මා නොතීවරණං? තෙ ධම්මෙ ඔපෙක්ඛා අවසෙසා කුසලාකුසලව්‍යාකානා ධම්මා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර අපරියාපනා, වේදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, සබ්බඤ්ච රූපං අසබ්බතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා නො නීවරණං.

1163 කතමෙ ධම්මා නීවරණීයා? සාසවා කුසලාකුසලව්‍යාකානා ධම්මා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර රූපකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, ඉමෙ ධම්මා නීවරණීයා.

1164 කතමෙ ධම්මා අනීවරණීයා? අපරියාපනා මග්ගා ව මග්ග ඵලානි ව අසබ්බතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා අනීවරණීයා.

අවිජ්‍යානිවරණං උඤ්චිවනිවරණෙන නිවරණං චෙව නිවරණසම්ප්පාදනං ව, උඤ්චිවනිවරණං අවිජ්‍යානිවරණෙන නිවරණං චෙව නිවරණසම්ප්පාදනං ව, ඉමෙ ධම්මා නිවරණා චෙව නිවරණසම්ප්පාදනා ව.

1170 කාතමේ ධම්මා නිවරණසම්පයුත්තා, වෙච නොච නිවරණා? තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මෙ ස්පෙඤ්ඤා වෙද නාකකඤ්ඤා -පෙ- විඤ්ඤාණකකඤ්ඤා, ඉමෙ ධම්මා නිවරණසම්පයුත්තා වෙච නොච නිවරණා.

1171 කතමෙ ධම්මා නිවරණවිපසයුතනා නිවරණියා? තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපසයුතනා සංඝවා කුසලාකුසලව්‍යාකානා ධම්මා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර රූපකකිකො -පෙ- විඤ්ඤ ඤකකිකො, ඉමෙ ධම්මා නිවරණවිපසයුතනා නිවරණියා.

1172 කතමෙ බමමා නිවරණවිපසයුත්තා අනිවරණියා? අපරියා පනතා මග්ගා ව මග්ගථලානි ව අසඹිතා ව බානු, ඉමෙ බමමා නිවරණ විපසයුත්තා අනිවරණියා.

(9 පරමාසනය, චන්ද්‍රිකා.)

1173 කතමෙ බමමා පරුමාසා? දිවයිපරුමාසො.

1174 තප් කතමො දිට්ඨිපරමාසෝ? සස්සනො ලොකොති වා අසස්සනො ලොකොති වා අනන්තවා ලොකොති වා අනන්තවා ලොකොති වා නං ජීවං නං සරිරන්ති වා අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරිරන්ති වා, හොති තථාගතො පරමමණ්හාති වා න හොති තථාගතො පරමමරණ්හාති වා හොති ච නව හොති තථාගතො පරමමරණ්හාති වා නෙව හොති න නහොති තථාගතො පරමමරණ්හාති වා යං ඵවරුපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගගණං දිට්ඨිකන්තාරො දිට්ඨිවිසූකායින්තං දිට්ඨි විජ්ජදිත්තං දිට්ඨිසඤ්ඤායුජන්තං ගාගො පටිග්ගාගො අභිනිවේසො පරමාසො කුම්මග්ගො මිච්ඡාපථො මිච්ඡන්තං තිත්ථායන්තං විපජ්ජෙස ගාගො;අයං වුවවති දිට්ඨිපරමාසො; සබ්බාපි මිච්ඡාදිට්ඨි දිට්ඨිපරමාසො, ඉමෙ ධම්මා පරමාසා.

1175 කතමෙ ධම්මා නොපරමාසා? තෙ ධම්මෙ ධපෙඤ්ඤා අවසෙසා කුසලාකුසලව්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර අප රියාපනතා වෙදනාකකඤ්ඤා -පෙ- චිත්තසුඤ්ඤාකකඤ්ඤා, සබ්බං ච රූපං අසබ්බං ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා නො පරමාසා.

1176 කතමෙ බමමා පරමට්ඨා, සාසවා කුසලාකුසලව්‍යාකානා බමමා,
කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර රූපකකිකො -පෙ- විඤ්ඤා
ඡක්කකිකො, ඉමෙ බමමා පරමට්ඨා.

1177 කතමෙ ධම්ම, අපරුමඤ්ඤා? අපරියාපනතා මග්ගා ව මග්ග පළාති ව අසඹිතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා අපරුමඤ්ඤා.

1178 කතමෙ ධම්මා පරමාසම්පයුත්තා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා වෙදනාකකිකේ -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකේ, ඉමෙ ධම්මා පරමාසම්පයුත්තා.

1179 කතමෙ ධම්මා පරමාසම්පයුත්තා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපයුත්තා වෙදනාකකිකේ -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකේ සබ්බං ච රූපං අසඛිතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා පරමාසම්පයුත්තා.

1180 කතමෙ ධම්මා පරමාසා වෙච පරමට්ඨා ච? සෙච්ච පරමාසො පරමාසො වෙච පරමට්ඨා ච.

1181 කතමෙ ධම්මා පරමට්ඨා වෙච නො ච පරමාසා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පරමට්ඨා, තෙ ධම්මෙ ඨපෙඤා අවසෙසා සාසවා කුසලාකුසලව්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර රූපකකිකේ -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකේ, ඉමෙ ධම්මා පරමට්ඨා වෙච නොච පරමාසා.

1182 කතමෙ ධම්මා පරමාසම්පයුත්තා පරමට්ඨා? තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපයුත්තා සාසවා කුසලාකුසලව්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර රූපකකිකේ -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකේ, ඉමෙ ධම්මා පරමාසම්පයුත්තා පරමට්ඨා.

1183 කතමෙ ධම්මා පරමාසම්පයුත්තා අපරමට්ඨා? අපරිඨා පනතා මග්ගා ච මග්ගථලානි ච අසඛිතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා පරමාසම්පයුත්තා අපරමට්ඨා.

(10 මහනගරදුක්.)

1184 කතමෙ ධම්මා සාරම්මණා? වෙදනාකකිකේ සඤ්ඤාකකිකේ සඛිතාරකකිකේ විඤ්ඤාණකකිකේ, ඉමෙ ධම්මා සාරම්මණා.

1185 කතමෙ ධම්මා අනාරම්මණා? සබ්බං ච රූපං අසඛිතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා අනාරම්මණා.

1186 කතමෙ ධම්මා චිත්තා? චක්ඛුවිඤ්ඤාණං සොතවිඤ්ඤාණං ඝාතවිඤ්ඤාණං ජ්වහාවිඤ්ඤාණං කායවිඤ්ඤාණං මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතු, ඉමෙ ධම්මා චිත්තා.

1187 කතමෙ ධම්මා නොචිත්තා? වෙදනාකකිකේ සඤ්ඤාකකිකේ සඛිතාරකකිකේ, සබ්බං ච රූපං අසඛිතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා නොචිත්තා.

1188 කතමෙ ධම්මා වෙතසිකා? වෙදනාකකිකේ සඤ්ඤාකකිකේ සඛිතාරකකිකේ, ඉමෙ ධම්මා වෙතසිකා.

1189 කතමෙ ධම්මා අවෙතසිකා? චිත්තං ච සබ්බං ච රූපං අසඛිතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා අවෙතසිකා.

1190 කතමෙ ධම්මා විත්තසම්පයුත්තා? වෙදනාකකිකේඤ්ඤාසංකප්පකිකේඤ්ඤා සංකප්පකිකේඤ්ඤා, ඉමෙ ධම්මා විත්තසම්පයුත්තා.

1191 කතමෙ ධම්මා විත්තවිපයුත්තා, සබ්බං ච රූපං අසඬිතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා විත්තවිපයුත්තා. විත්තං න චත්තබ්බං විතෙතන සම්පයුත්තනනිපි විතෙතන විපයුත්තනනිපි.

1192 කතමෙ ධම්මා විත්තසංසඨා? වෙදනාකකිකේඤ්ඤාසංකප්පකිකේඤ්ඤා සංකප්පකිකේඤ්ඤා, ඉමෙ ධම්මා විත්තසංසඨා.

1193 කතමෙ ධම්මා විත්තවිසංසඨා? සබ්බං ච රූපං අසඬිතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා විත්තවිසංසඨා. විත්තං න චත්තබ්බං විතෙතන සංසඨානනිපි විතෙතන විසංසඨානනිපි.

1194 කතමෙ ධම්මා විත්තසමුට්ඨානා? වෙදනාකකිකේඤ්ඤාසංකප්පකිකේඤ්ඤා සංකප්පකිකේඤ්ඤා කායවිඤ්ඤානි චචිච්ඤ්ඤානි, යං චා පනඤ්ඤාමපි අනි රූපං විත්තජං විත්තගෙතුකං විත්තසමුට්ඨානං රූපායතනං සද්දයතනං ගනිකයතනං රසායතනං ථොට්ඨබ්බයතනං ආකාස ධාතු ආපොධාතු රූපස්ස ලුහුතා රූපස්ස මුද්දතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤාතා රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කළීකාරො ආහාරො, ඉමෙ ධම්මා විත්තසමුට්ඨානා.

1195 කතමෙ ධම්මා නො විත්තසමුට්ඨානා? විත්තං ච අවසෙසං ච රූපං අසඬිතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා නොවිත්තසමුට්ඨානා.

1196 කතමෙ ධම්මා විත්තසහභුතො? වෙදනාකකිකේඤ්ඤාසංකප්පකිකේඤ්ඤා සංකප්පකිකේඤ්ඤා කායවිඤ්ඤානි චචිච්ඤ්ඤානි, ඉමෙ ධම්මා විත්තසහභුතො.

1197 කතමෙ ධම්මා නොවිත්තසහභුතො? විත්තං ච අවසෙසං ච රූපං අසඬිතා ච ධාතු; ඉමෙ ධම්මා නොවිත්තසහභුතො.

1198 කතමෙ ධම්මා විත්තානුපරිච්ඡන්තො? වෙදනාකකිකේඤ්ඤාසංකප්පකිකේඤ්ඤා සංකප්පකිකේඤ්ඤා කායවිඤ්ඤානි චචිච්ඤ්ඤානි, ඉමෙ ධම්මා විත්තානුපරිච්ඡන්තො.

1199 කතමෙ ධම්මා නොවිත්තානුපරිච්ඡන්තො? විත්තං ච අවසෙසං ච රූපං අසඬිතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා නොවිත්තානුපරිච්ඡන්තො.

1200 කතමෙ ධම්මා විත්තසංසඨාසමුට්ඨානා? වෙදනාකකිකේඤ්ඤාසංකප්පකිකේඤ්ඤා සංකප්පකිකේඤ්ඤා, ඉමෙ ධම්මා විත්තසංසඨාසමුට්ඨානා.

1201 කතමෙ ධම්මා නොවිත්තසංසඨාසමුට්ඨානා? විත්තං ච සබ්බං ච රූපං අසඬිතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා නොවිත්තසංසඨාසමුට්ඨානා.

1202 කතමෙ ධම්මා විත්තසංසඨාසමුට්ඨානසහභුතො? වෙදනාකකිකේඤ්ඤාසංකප්පකිකේඤ්ඤා සංකප්පකිකේඤ්ඤා, ඉමෙ ධම්මා විත්තසංසඨාසමුට්ඨානසහභුතො.

1203 කතමෙ ධම්මා නොවිත්තසංසඨස්සමුද්ධානසහභුතො? විත්තං සඛබ්බං ව රූපං අසඛිකතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා නොවිත්තසංසඨස්සමුද්ධාන සහභුතො.

1204 කතමෙ ධම්මා විත්තසංසඨස්සමුද්ධානානුපරිවතතිනො? වෙදනාකකිකො සඤ්ඤාකකිකො සඛාරකකිකො, ඉමෙ ධම්මා විත්ත සංසඨස්සමුද්ධානානුපරිවතතිනො.

1205 කතමෙ ධම්මා නොවිත්තසංසඨස්සමුද්ධානානුපරිවතතිනො? විත්තං ව සඛබ්බං ව රූපං අසඛිකතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා නොවිත්තසං සඨස්සමුද්ධානානුපරිවතතිනො.

1206 කතමෙ ධම්මා අජ්ඣතතිනා? චක්ඛායතනං -පෙ- මනායතනං ඉමෙ ධම්මා අජ්ඣතතිනා.

1207 කතමෙ ධම්මා බාහිර? රූපායතනං -පෙ- ධම්මායතනං, ඉමෙ ධම්මා බාහිර.

1208 කතමෙ ධම්මා උපාදා? චක්ඛායතනං -පෙ- (596)කබලිකාරෙ ආභාරෙ, ඉමෙ ධම්මා උපාදා.

1209 කතමෙ ධම්මා නො උපාදා? වෙදනාකකිකො සඤ්ඤාකකිකො සඛාරකකිකො විඤ්ඤාණකකිකො, චත්තාරෙ ව මහාභූතා අසඛිකතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා නො උපාදා.

1210 කතමෙ ධම්මා උපාදින්නා? සාසවා කුසලාකුසලානං ධම්මානං විපාකා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, යං ව රූපං කමමස්ස කතතතා, ඉමෙ ධම්මා උපා දින්නා.

1211 කතමෙ ධම්මා අනුපාදින්නා? සාසවා කුසලාකුසලා ධම්මා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, යෙ ව ධම්මා කිරියා නෙව කුසලා නාකුසලා න ව කමම විපාකා, යං ව රූපං න කමමස්ස කතතතා අපරියාපන්නා මග්ගා ව මග්ගඵලාති ව අසඛිකතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා අනුපාදින්නා.

(11 උපාදානගොච්ඡකං.)

1212 කතමෙ ධම්මා උපාදානා? චත්තාරි උපාදානාති කාමුපාදානං දිට්ඨපාදානං සීලබ්බතුපාදානං අත්තවාදුපාදානං.

1213 තත්ථ කතමං කාමුපාදානං? යො කාමෙසු කාමච්ඡන්ද කාම රුගො කාමතඤ්ඤා කාමතණ්ඤා කාමසිනෙහො කාමපරිත්ථානො කාම මුච්ඡා කාමජේඤාසානං, ඉදං වුවචති කාමුපාදානං.

1214 තත්ථ කතමං දිට්ඨපාදානං? තත්ථි දින්නං තත්ථි සිට්ඨං තත්ථි හුතං තත්ථි සුකට්ඨකකථානං කමමානං ඵලං විපාකො තත්ථි අයං ලොකො තත්ථි පරෙ ලොකො තත්ථි මාතා තත්ථි පිතා තත්ථි සත්තා

ඔපපාතිකා නත්ති ලොකෙ සමණමුහුණා සමමග්ගනා සමමාපරිපන්නා,
 යෙ ඉමං ච ලොකං පරං ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකන්තා පචෙ
 දෙනතීති, යා ඵවරුපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගතණං දිට්ඨිකන්තාරෙ
 දිට්ඨිවිසුකායිතං දිට්ඨිවිපථඤ්ඤානං දිට්ඨිසංඤ්ඤාජනං ගාභො පටිග්ගාභො
 අභිතිවෙසො පරමාසො කුමමග්ගො මිච්ඡාපථො මිච්ඡන්තං නිජා
 යතනං විපරියෙසගාභො, ඉදං වුවචිති දිට්ඨිපාදනං; සපෙඤා සීලබ්බ
 තුපාදනං ච අත්තවාදුපාදනං ච, සබ්බාපි මිච්ඡදිට්ඨි දිට්ඨිපාදනං.

1215 තත්ථ කතමං සීලබ්බතුපාදනං, ඉතො බ්බිද්ධා සමණමුහුණ
 ඤානං සීලෙන සුද්ධි වතෙන සුද්ධි සීලබ්බතෙන සුද්ධිති යා ඵවරුපා
 දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගතණං දිට්ඨිකන්තාරෙ දිට්ඨිවිසුකායිතං දිට්ඨි
 විපථඤ්ඤානං දිට්ඨිසංඤ්ඤාජනං ගාභො පටිග්ගාභො අභිතිවෙසො පර
 මාසො කුමමග්ගො මිච්ඡාපථො මිච්ඡන්තං නිජායතනං විපරියෙස
 ගාභො, ඉදං වුවචිති සීලබ්බතුපාදනං.

1216 තත්ථ කතමං අත්තවාදුපාදනං? ඉධ අස්සුතවා පුට්ඨ්ඤ්ඤා
 අරියානං අදස්සාපි අරියධම්මස්ස අකොච්ඤෙ අරියධම්මෙ අවිනිතො
 සපුරිසානං අදස්සාපි සපුරිසධම්මස්ස අකොච්ඤෙ සපුරිසධම්මෙ අවි
 නිතො රූපං අත්තතො සමනුපස්සති රූපවන්තං වා අත්තානං අත්තති
 වා රූපං රූපස්මිං වා අත්තානං, වෙදනං -පෙ- සංඤ්ඤා -පෙ- සබ්බාරෙ
 -පෙ- විඤ්ඤාණං අත්තතො සමනුපස්සති විඤ්ඤාණවන්තං වා අත්තානං
 අත්තති වා විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං, යා ඵවරුපා දිට්ඨි
 දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගතණං දිට්ඨිකන්තාරෙ දිට්ඨිවිසුකායිතං දිට්ඨිවිපථඤ්ඤානං
 දිට්ඨිසංඤ්ඤාජනං ගාභො පටිග්ගාභො අභිතිවෙසො පරමාසො
 කුමමග්ගො මිච්ඡාපථො මිච්ඡන්තං නිජායතනං විපරියෙසගාභො, ඉදං
 වුවචිති අත්තවාදුපාදනං.

ඉමෙ ධම්මා උපාදනා.

1217 කතමෙ ධම්මා නො උපාදනා? තෙ ධම්මෙ සපෙඤා අවසෙසා
 කුසලාකුසලව්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර අපරි
 යාපන්නා වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො සබ්බං ච රූපං
 අසබ්බතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා නො උපාදනා.

1218 කතමෙ ධම්මා උපාදනිතා? සාසවා කුසලාකුසලව්‍යාකතා
 ධම්මා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර, රූපකකිකො -පෙ- විඤ්ඤා
 ණකකිකො, ඉමෙ ධම්මා උපාදනිතා.

1219 කතමෙ ධම්මා අනුපාදනිතා? අපරියාපන්නා මග්ගා ච මග්ග
 ඵලාති ච අසබ්බතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා අනුපාදනිතා.

1220 කතමෙ ධම්මා උපාදනසම්පයුත්තා? තෙති ධම්මෙති යෙ
 ධම්මා සම්පයුත්තා වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, ඉමෙ ධම්මා
 උපාදනසම්පයුත්තා.

1221 කතමෙ බමමා උපාදනවිප්පය්‍යතනා? තෙති බමමෙති යෙ බමමා විප්පය්‍යතනා වෙදනාකකුකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකුකො, සබ්බං ව රූපං අසඞ්ගතා ව ඛානු, ඉමෙ බමමා උපාදනවිප්පය්‍යතනා.

1222 කතමෙ බමමා උපාදනා වෙව උපාදනියා ව? නානෙව උපාදනාති උපාදනා වෙව උපාදනියා ව.

1223 කතමෙ බමමා උපාදනියා වෙව නොව උපාදනා? තෙති බමමෙති යෙ බමමා උපාදනියා තෙ බමමෙ යපෙඤ්ඤා අවසෙසා සාසවා කුසලාකුසලව්‍යාකතා බමමා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර රූපකකුකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකුකො, ඉමෙ බමමා උපාදනියා වෙව නොව උපාදනා.

1224 කතමෙ බමමා උපාදනා වෙව උපාදනසම්පය්‍යතනා ව? දිට්ඨි පාදනං කාමුපාදනෙන උපාදනං වෙව උපාදනසම්පය්‍යතනං ව, කාමු පාදනං දිට්ඨිපාදනෙන උපාදනං වෙව උපාදනසම්පය්‍යතනා ව, සීලබ්බ තුපාදනං කාමුපාදනෙන උපාදනං වෙව උපාදනසම්පය්‍යතනං ව, කාමුපාදනං සීලබ්බතුපාදනෙන උපාදනං වෙව උපාදනසම්පය්‍යතනං ව, අත්තවාදුපාදනං කාමුපාදනෙන උපාදනං වෙව උපාදනසම්පය්‍යතනං ව, කාමුපාදනං අත්තවාදුපාදනෙන උපාදනං වෙව උපාදනසම්පය්‍යතනං ව, ඉමෙ බමමා උපාදනසම්පය්‍යතනා.

1225 කතමෙ බමමා උපාදනසම්පය්‍යතනා වෙව නොව උපාදනා? තෙති බමමෙති යෙ බමමා සම්පය්‍යතනා තෙ බමමෙ යපෙඤ්ඤා වෙද නාකකුකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකුකො; ඉමෙ බමමා උපාදනසම්පය්‍යතනා වෙව නොව උපාදනා.

1226 කතමෙ බමමා උපාදනසම්පය්‍යතනා උපාදනියා? තෙති බමමෙති යෙ බමමා විප්පය්‍යතනා සාසවා කුසලාකුසලව්‍යාකතා බමමා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර රූපකකුකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකුකො, ඉමෙ බමමා උපාදනවිප්පය්‍යතනා උපාදනියා.

1227 කතමෙ බමමා උපාදනවිප්පය්‍යතනා අනුපාදනියා? අපරියා පනතා මග්ගා ව මග්ගඵලාති ව අසඞ්ගතා ව ඛානු, ඉමෙ බමමා උපාදන විප්පය්‍යතනා අනුපාදනියා.

නිකෙකපකණේඛ දුතිසක ගාණවාරං.

(12 කිලෙසගොච්ඡකං.)

1228 කතමෙ බමමා කිලෙසා? දස කිලෙසවද්දුති: ලොභො දොසො මොහො මානො දිට්ඨි විචිකිච්ඡා පිනං උද්ධච්චං අභිරිකං අනොත්තප්පං.

1229 තත්ථ කතමො ලොභො? යො රුගො සාරුගො අනුනගො අනුරුගො නන්දි නන්දිරුගො විභතස්ස සාරුගො ඉච්ඡා මුච්ඡා අපේකා සානං ගෙට්ඨො පළිගෙට්ඨො සඞ්ඛො පඞ්ඛො ඵජා මායා ජනිකා සඤ්ජනනී

සිඛිඛි ජාලිනි සරිතා විසතනිකා සුතනං විසවා ආයුතිනි දුතියා පණ්ඩි
 හවනෙතති වනං වනපො සන්චො සිනෙහො අපෙකකා පටිබන්ධු
 ආසා ආසිංසනා¹ ආසිංසිතතනං රූපාසා සද්දාසා ගකාසා රසාසා
 පොඨසිඛිකාසා ලාභාසා ධනාසා පුතනාසා ජීවිතාසා ජපා පජපා
 අභිජපා ජපපනා ජපපිතතනං ලොලුපා ලොලුපායනා ලොලුපායි
 තතනං පුච්ඡිකනා සාධුකමසනා අධම්මරුතො විසමලොභො නිකානති
 නිකාමනා පස්සනා පිහනා සමපස්සනා කාමතණ්ණා භවතණ්ණා විභව
 තණ්ණා රූපතණ්ණා අරූපතණ්ණා නිරුධතණ්ණා රූපතණ්ණා සද්ද
 තණ්ණා ගකිතණ්ණා රසතණ්ණා පොඨසිඛිතණ්ණා ධම්මතණ්ණා ඕසො
 යොගො ගජො උපාදනං ආවරණං නිවරණං ඡදනං, ඛිකිනං,
 උපකතිලෙසො අනුසයො පරිසුට්ඨානං ලතා වෙවිච්ඡං දුක්ඛමූලං දුක්ඛ
 නිදානං දුක්ඛප්පහවො මාරපාසො මාරබලිසං මාරවිසයො තණ්ණානදී
 තණ්ණාජාලං තණ්ණාගඤ්චං තණ්ණාසමුද්දො අභිජ්ඣා ලොභො අකුසල
 මූලං අයං වුච්චති ලොභො.

1230 තත්ථ කතමො දෙසො? අනත්ථං මෙ අවරිති ආසාතො ජායති
 අනත්ථං මෙ වරතීති ආසාතො ජායති, අනත්ථං මෙ වරිස්සතීති
 ආසාතො ජායති පියස්ස මෙ ඕනාපස්ස අනත්ථං අවරි -පෙ- අනත්ථං
 වරති -පෙ-අනත්ථං වරිස්සතීති ආසාතො ජායති; අපට්ඨස්ස මෙ අමනා
 පස්ස අත්ථං අවරි -පෙ- අත්ථං වරති -පෙ- අත්ථං වරිස්සතීති ආසාතො
 ජායති; අට්ඨානෙ වා පන ආසාතො ජායති, යො ඵවරූපො විතතස්ස
 ආසාතො පටිස්සාතො පටිස්සං පටි විරෙධො කොපො පකොපො සමප
 කොපො දෙසො පදෙසො සමපදෙසො විතතස්ස ව්‍යාපනති මනොප
 දෙසො කොධො කුජ්ඣිකා කුජ්ඣිතතනං දෙසො දුස්සනා දුස්සිතතනං
 ව්‍යාපනති ව්‍යාපජ්ජනා ව්‍යාපජ්ජතතනං විරෙධො පටිවිරෙධො
 වණ්හිකකං අසුරෙපො අනත්තමනතා විතතස්ස, අයං වුච්චති දෙසො.

1231 තත්ථ කතමො මොහො? දුක්ඛෙ අඤ්ඤාණං දුක්ඛසමුදයෙ
 අඤ්ඤාණං දුක්ඛනිරුධෙ අඤ්ඤාණං දුක්ඛනිරුධගාමිනියා පටිපදාය
 අඤ්ඤාණං පුබ්බනෙත්ථ අඤ්ඤාණං අපරනෙත්ථ අඤ්ඤාණං පුබ්බතතා
 පරනෙත්ථ අඤ්ඤාණං ඉදප්පච්චයතා පටිච්ච සමුප්පනොසු ධම්මෙසු
 අඤ්ඤාණං, යං ඵවරූපං අඤ්ඤාණං අදස්සනං අනභිසමයො අනනු
 බොධො අසමෙධොධො අප්පට්චෙධො අසංගාහණා අපරියොගාහණා
 අසමපෙකකා අපච්චෙකකා අපච්චකකමමං දුමමජ්ඣං බාලාං
 අසමපඤ්ඤාං මොහො පමොහො සමමොහො අවිජ්ජා අවිජ්ජාසො
 අවිජ්ජායොගො අවිජ්ජානුසයො අවිජ්ජාපරිසුට්ඨානං අවිජ්ජාලඛි
 මොහො අකුසලමූලං, අයං වුච්චති මොහො.

1232 තත්ථ කතමො මානො? සෙය්‍යොහමසමිති මානො සද්දිසො
 හමසමිති මානො භිනොහමසමිති මානො, යො ඵවරූපො මානො
 මඤ්ඤානා මඤ්ඤිතතනං උනනති උනනමො ධජො සමපග්ගාහො කෙතු
 කමසතා විතතස්ස, අයං වුච්චති මානො.

1233 තත් කතමා දිට්ඨි? සසසනො ලොකොති වා අසසනො ලොකොති වා අන්තවා ලොකොති වා අන්තවා ලොකොති වා නං ජිවං නං සරීරන්ති වා අඤ්ඤං ජිවං අඤ්ඤං සරීරන්ති වා හොති තථා ගතො පරං මරණාති වා න හොති තථාගතො පරං මරණාති වා හොති ච නව හොති තථාගතො පරමමණාති වා නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරමමණාති වා, යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨි ගහණං දිට්ඨිකන්තාරං දිට්ඨිවිසුකාසිතං දිට්ඨිවිපථඤ්ඤානං දිට්ඨිසඤ්ඤා ජනං ගාහො පටිගාහො අභිනිවේසො පරමාසො කුමමගො මිච්ඡා පථො මිච්ඡන්තං තිත්ථායන්තං විපරිසෙසගාහො, අයං වුවච්ඡි දිට්ඨි, සබ්බාපි මිච්ඡාදිට්ඨි දිට්ඨි.

1234 තත් කතමා විචිකිච්ඡා? සත්ථි කඛ්ඛිති විචිකිච්ඡති, ධම්මෙ කඛ්ඛිති විචිකිච්ඡති, සංකප්ප කඛ්ඛිති විචිකිච්ඡති, සික්ඛාය කඛ්ඛිති විචිකිච්ඡති, පුබ්බන්තො කඛ්ඛිති විචිකිච්ඡති, අපරන්තො කඛ්ඛිති විචිකිච්ඡති පුබ්බන්තොපරන්තො කඛ්ඛිති විචිකිච්ඡති, ඉදං පච්චයනා පටිච්චස මුප්පන්නොසු ධම්මෙසු කඛ්ඛිති විචිකිච්ඡති, යා ඵවරූපා කඛ්ඛා කඛ්ඛා යනා කඛ්ඛාසිත්තං විමති විචිකිච්ඡා ඥාප්තං ඥාප්තො සංසයො අනෙකංසගාහො ආසප්පනා පරිසප්පනා අපරිසොගාගණා ථමනිත්තං විත්තං මනොවිලෙඛො, අයං වුවච්ඡි විචිකිච්ඡා.

1235 තත් කතමං පිනං? යා විත්තංසං අකල්පනා අකමමඤ්ඤානා ඔලීයනා සලීයනා ලීනං ලීයනා ලීඨිත්තං පිනං පීයනා පීඨිත්තං විත්තංසං, ඉදං වුවච්ඡි පිනං.

1236 තත් කතමං උද්ධච්චං? යං විත්තංසං උද්ධච්චං අවුපසමො වෙනසො විකෙඨපො භන්තංසං විත්තංසං, ඉදං වුවච්ඡි උද්ධච්චං.

1237 තත් කතමං අභිරිකං? යං න භිරිකති භිරිකිත්තං න භිරිකති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපන්නියා, ඉදං වුවච්ඡි අභිරිකං.

1238 තත් කතමං අනොත්තප්පං? යං න ඔත්තප්පති ඔත්තපි තබ්බෙන න ඔත්තප්පති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපන්නියා, ඉදං වුවච්ඡි අනොත්තප්පං.

ඉමෙ ධම්මා කිලෙසා.

1239 කතමෙ ධම්මා නො කිලෙසා? තෙ ධම්මෙ අපෙත්වා අවසෙසා කුසලාකුසලව්‍යාකානා ධම්මා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර අපරිසාපනා වෙදනාකකිකො - පෙ - විඤ්ඤාණකකිකො, සබ්බං ව රූපං අසඛිකා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා නො කිලෙසා.

1240 කතමෙ ධම්මා සඛිකිලෙසිකා? සාසවා කුසලාකුසලව්‍යාකානා ධම්මා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර රූපකකිකො - පෙ - විඤ්ඤාණකකිකො, ඉමෙ ධම්මා සඛිකිලෙසිකා.

1241 කතමෙ ධම්මා අසඞ්කිලෙසිකා? අපරියාපනතා මග්ගා ව මග්ගඵලානි ව අසඞ්කිතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා අසඞ්කිලෙසිකා.

1242 කතමෙ ධම්මා සඞ්කිලිට්ඨා? නීති අකුසලමූලානි ලොභො දොසො මොහො, තදෙකට්ඨා ව කිලෙසා තං සම්පයුතො වෙද නාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො තං සමුට්ඨාතං නායකමං වචි කමං මනොකමං, ඉමෙ ධම්මා සඞ්කිලිට්ඨා.

1242 (අ) කතමෙ ධම්මා අසඞ්කිලිට්ඨා? කුසලව්‍යාකතා ධම්මා කාමා වචර රූපාවචර අරූපාවචර අපරියාපනතා වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, සබ්බං ව රූපං අසඞ්කිතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා අසඞ්කිලිට්ඨා.

1243 කතමෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුතතා? තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා සම්පයුතතා වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, ඉමෙ ධම්මා කිලෙස සම්පයුතතා.

1244 කතමෙ ධම්මා කිලෙස විප්පයුතතා? තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පයුතතා වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, සබ්බං ව රූපං අසඞ්කිතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා කිලෙසවිප්පයුතතා.

1245 කතමෙ ධම්මා කිලෙසා වෙව සඞ්කිලෙසිකා ව? තෙව කිලෙසා කිලෙසා වෙව සඞ්කිලෙසිකා ව.

1246 කතමෙ ධම්මා සඞ්කිලෙසිකා වෙව නොව කිලෙසා? තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා සඞ්කිලෙසිකා තෙ ධම්මෙ ඵපෙඤා අවසෙසා සාසවා කුසලාකුසලව්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර රූපකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, ඉමෙ ධම්මා සඞ්කිලෙසිකා වෙව නොව කිලෙසා.

1247 කතමෙ ධම්මා කිලෙසා වෙව සඞ්කිලිට්ඨා ව? තෙව කිලෙසා කිලෙසා වෙව සඞ්කිලිට්ඨා ව.

1248 කතමෙ ධම්මා සඞ්කිලිට්ඨා වෙව නොව කිලෙසා? තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා සඞ්කිලිට්ඨා, තෙ ධම්මෙ ඵපෙඤා වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, ඉමෙ ධම්මා සඞ්කිලිට්ඨා වෙව නොව කිලෙසා.

1249 කතමෙ ධම්මා කිලෙසා වෙව කිලෙසසම්පයුතතා ව? ලොභො මොහෙන කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්පයුතතො ව, මොහො ලොභෙන කිලෙසො වෙව කිලෙස සම්පයුතතො ව, දොසො මොහෙන කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්පයුතතො ව, මොහො දොසෙන කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්පයුතතො ව, මානො මොහෙන කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්පයුතතො ව, මොහො මානෙන කිලෙසො වෙව කිලෙස සම්පයුතතො ව, දිට්ඨි මොහෙන කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්පයුතතො ව, මොහො දිට්ඨියා කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්පයුතතො ව, විචිකිච්ඡා මොහෙන කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්පයුතතො ව, මොහො විචිකිච්ඡා

[illegible]

යුතෙතා ව, අනොත්තප්පං ලොභෙන කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්ප
 යුතං ව, දොසො අනොත්තප්පෙන කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්ප
 යුතෙතා ව, අනොත්තප්පං දොසෙන කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්ප
 යුතං ව, මොහො අනොත්තප්පෙන කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්ප
 යුතෙතා ව, අනොත්තප්පං මොහෙන කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්ප
 යුතං ව, මානො අනොත්තප්පෙන කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්ප
 යුතෙතා ව, අනොත්තප්පං මානෙන කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්පයුතං
 ව, දිට්ඨි අනොත්තප්පෙන කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්පයුතං ව,
 අනොත්තප්පං දිට්ඨියා කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්පයුතං ව, චිචි
 කිච්ඡා අනොත්තප්පෙන කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්පයුතං ව,
 අනොත්තප්පං චිචිකිච්ඡා කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්පයුතං ව,
 චිතං අනොත්තප්පෙන කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්පයුතං ව,
 අනොත්තප්පං චිතෙන කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්පයුතං ව, උද්ධච්චං
 අනොත්තප්පෙන කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්පයුතං ව, අනොත්තප්පං
 උද්ධච්චෙන කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්පයුතං ව, අභිරිකං
 අනොත්තප්පෙන කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්පයුතං ව, අනොත්තප්පං
 අභිරිකෙන කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්පයුතං ව.

ඉමෙ ධම්මා කිලෙසො වෙව කිලෙසසම්පයුතං ව.

1250 කතමෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුතං වෙව නොව කිලෙසො?
 තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා සම්පයුතං, නෙ ධම්මෙ යපෙත්ථා වෙද
 නාකඛිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකඛිකො, ඉමෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුතං
 වෙව නොව කිලෙසො.

1251 කතමෙ ධම්මා කිලෙසවිප්පයුතං සංඛිකිලෙසිකා? තෙති
 ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පයුතං සංඛිකා කුසලව්‍යාකානා ධම්මා කාමාවචර
 රූපාවචර අරූපාවචර රූපකඛිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකඛිකො, ඉමෙ
 ධම්මා කිලෙස විප්පයුතං සංඛිකිලෙසිකා.

1252 කතමෙ ධම්මා කිලෙසවිප්පයුතං අසංඛිකිලෙසිකා? අපරිසා
 පනතා මග්ගා ව මග්ගඵලානි ව අසංඛිතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා කිලෙස
 විප්පයුතං අසංඛිකිලෙසිකා.

(13 පිට්ඨිද්ධං.)

1253 කතමෙ ධම්මා දස්සනෙන පඨානබ්බා, තිති සංඤ්ඤාජනාති
 සක්කායදිට්ඨි චිචිකිච්ඡා සීලබ්බතපරමාසො.

1254 තත්ථ කතමා සක්කායදිට්ඨි? ඉධ අස්සුතවා¹ පුට්ඨ්ඤ්ඤා අරි
 යානං අදස්සාථි අරියධම්මස්ස අකොච්ඤ්ඤා අරියධම්මෙ අචිනිතො සප්පරි
 සානං අදස්සාථි සප්පරිසධම්මස්ස අකොච්ඤ්ඤා සප්පරිසධම්මෙ අචිනිතො
 රූපං අත්තතො සමනුපස්සති රූපවන්තං වා අත්තානං අත්තති වා
 රූපං රූපස්මිං වා අත්තානං, වෙදනං -පෙ- සංඤ්ඤාං -පෙ- සංඛාරං

-පෙ- විඤ්ඤාණං අත්තනො සමනුපසස්සති විඤ්ඤාණවන්තං වා අත්තානං අත්තති වා විඤ්ඤාණං විඤ්ඤාණස්මිං වා අත්තානං, යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගහණං දිට්ඨිකන්තාරෙ දිට්ඨිවිසුකාසිතං දිට්ඨිවිපථඤ්ඤානං දිට්ඨිසංඤ්ඤාජනං ගාභො පටිග්ගාභො අහිනිවෙසො පරමාසො කුමමග්ගො මිච්ඡාපථො මිච්ඡන්තං තිත්ථායන්තං විපරිඥෙසගාමො, අයං චූචචති සක්කායදිට්ඨි.

1255 තත්ත්ව කතමා විචිකිච්ඡා? සන්ධි කඛ්ඛති විචිකිච්ඡති, ධම්මෙ කඛ්ඛති විචිකිච්ඡති, සමෙස කඛ්ඛති විචිකිච්ඡති, සික්කාය කඛ්ඛති විචිකිච්ඡති, පුබ්බන්තෙ කඛ්ඛති විචිකිච්ඡති, අපරන්තෙ කඛ්ඛති විචිකිච්ඡති පුබ්බන්තාපරන්තෙ කඛ්ඛති විචිකිච්ඡති, ඉද්දපච්චයනාපට්චව සමුප්පන්නෙසු ධම්මෙසු කඛ්ඛති විචිකිච්ඡති, යා ඵවරූපා කඛ්ඛා කඛ්ඛා යනා කඛ්ඛාසිත්තනං විමති විචිකිච්ඡා දොළඹකං දොඩාපථො සංසයො අනෙකාසගාමො ආසප්පනා පරිසප්පනා අපරිඥොගාහණං ඵමිත්තන්තං විත්තස්ස මනොවිලෙඛො, අයං චූචචති විචිකිච්ඡා.

1256 තත්ත්ව කතමො සීලබ්බතපරමාසො? ඉතො බිහිද්ධා සමණ ඩ්වාරාණානං සීලෙන සුද්ධි වන්තෙ සුද්ධි සීලබ්බන්තෙ සුද්ධිති යා ඵව රූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගහණං දිට්ඨිකන්තාරෙ දිට්ඨිවිසුකාසිතං දිට්ඨිවිපථඤ්ඤානං දිට්ඨිසංඤ්ඤාජනං ගාභො පටිග්ගාභො අහිනිවෙසො පරමාසො කුමමග්ගො මිච්ඡාපථො මිච්ඡන්තං තිත්ථායන්තං විපරිඥෙස ගාමො, අයං චූචචති සීලබ්බතපර මාසො. ඉමාති තිති සංඤ්ඤාජනාති තදෙකට්ඨා ව කිලෙසා නං සමප්පන්නො වෙදනාකකිකො-පෙ-විඤ්ඤාණකකිකො නං සමුට්ඨානං කායකමමං වචිකමමං මනොකමමං ඉමෙ ධම්මා දස්සන්තෙ පභානබ්බා.

1257 කතමෙ ධම්මා න දස්සන්තෙ පභානබ්බා? නෙ ධම්මෙ ඵපෙත්වා අවසෙසා කුසලාකුසලව්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර අපරිඥාපන්තා වෙදනාකකිකො-පෙ-විඤ්ඤාණකකිකො සබ්බං ච රූපං අසඛිතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා න දස්සන්තෙ පභානබ්බා.

1258 කතමෙ ධම්මා භාවනාය පභානබ්බා? අවසෙසො ලොභො දොසො මොහො තදෙකට්ඨා ව කිලෙසා නං සමප්පන්නො වෙද නාකකිකො-පෙ-විඤ්ඤාණකකිකො නං සමුට්ඨානං කායකමමං වචි කමමං මනොකමමං, ඉමෙ ධම්මා භාවනාය පභානබ්බා.

1259 කතමෙ ධම්මා න භාවනාය පභානබ්බා? නෙ ධම්මෙ ඵපෙත්වා අවසෙසා කුසලාකුසලව්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචර රූපාවචර අරූපා වචර අපරිඥාපන්තා වෙදනාකකිකො-පෙ-විඤ්ඤාණකකිකො, සබ්බං ච රූපං අසඛිතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා න භාවනාය පභානබ්බා.

1260 කතමෙ ධම්මා දස්සන්තෙ පභානබ්බගෙනුකා? තිති සංඤ්ඤා ජනාති: සක්කායදිට්ඨි විචිකිච්ඡා සීලබ්බතපරමාසො.

1261 තත් කතමා සකකායදිට්ඨි? ඉධ අය්‍යතවා පුට්ඨජනො -පෙ- විපරියෙසගාමො අයං වුවිච්ඡි සකකායදිට්ඨි.

1262 තත් කතමා විචිකිච්ඡා? සන්ථර් කඛිති විචිකිච්ඡති -පෙ- ඵලිතතතං විතතස්ස මනො විලොබො, අයං වුවිච්ඡි විචිකි ච්ඡා.

1263 තත් කතමො සීලබ්බතපරමාසො? ඉතො බග්ගිං සමණ බ්‍රාහ්මණානං සීලෙන සුද්ධි -පෙ- විපරියෙසගාමො, අයං වුවිච්ඡි සීලබ්බතපරමාසො. ඉමාති තිති සංඝඤ්ඤජනාති තදෙකට්ඨා ව කිලෙසා තංසමපයුතො වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤණකකිකො තංසමුට්ඨානං කායකමමං වචිකමමං මනොකමමං, ඉමෙ ධම්මා දස්ස නෙන පභාතබ්බගෙතුකා. තිති සංඝඤ්ඤජනාති සකකායදිට්ඨි විචිකිච්ඡා සීලබ්බතපරමාසො, ඉමෙ ධම්මා දස්සනෙන පභාතබ්බා; තදෙකට්ඨා ලොභො දොසො මොහො, ඉමෙ ධම්මා දස්සනෙන පභාතබ්බගෙතු; තදෙකට්ඨා ව කිලෙසා තං සමපයුතො වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤණකකිකො තං සමුට්ඨානං කායකමමං වචිකමමං මනොකමමං, ඉමෙ ධම්මා දස්සනෙන පභාතබ්බගෙතුකා.

1264 කතමෙ ධම්මා න දස්සනෙන පභාතබ්බගෙතුකා? තෙ ධම්මෙ ඔපෙතො අවසෙසා කුසලාකුසලව්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර අපරියාපනතා වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤණකකිකො, සබ්බං ව රූපං අසඛිතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා න දස්සනෙන පභාතබ්බ ගෙතුකා.

1265 කතමෙ ධම්මා භාවනාය පභාතබ්බගෙතුකා? අවසෙසො ලොභො දොසො මොහො, ඉමෙ ධම්මා භාවනාය පභාතබ්බගෙතු, තදෙ කට්ඨා ව කිලෙසා තංසමපයුතො වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤණකකිකො, තංසමුට්ඨානං කායකමමං වචිකමමං මනොකමමං, ඉමෙ ධම්මා භාවනාය පභාතබ්බ ගෙතුකා.

1266 කතමෙ ධම්මා න භාවනාය පභාතබ්බගෙතුකා? තෙ ධම්මෙ ඔපෙතො අවසෙසා කුසලාකුසලව්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචර රූපාවචර අරූපාවචර අපරියාපනතා, වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤණකකිකො සබ්බං ව රූපං අසඛිතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා න භාවනාය පභාතබ්බ ගෙතුකා.

1267 කතමෙ ධම්මා සවිතකකා? සවිතකකභූමියං කාමාවචරෙ රූපාවචරෙ අපරියාපනෙන විතකකං ඔපෙතො තං සමපයුතො වෙද නාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤණකකිකො, ඉමෙ ධම්මා සවිතකකා.

1268 කතමෙ ධම්මා අවිතකකා? අවිතකකභූමියං කාමාවචරෙ රූපාවචරෙ අරූපාවචරෙ අපරියාපනෙන, වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤණකකිකො විතකකො ව සබ්බං ව රූපං අසඛිතා ව ධාතු, ඉමෙ ධම්මා අවිතකකා.

1269 කතමෙ ධම්මා සච්චාරු? සච්චාරහුමියං කාමාවච්චරෙ රූපා වච්චරෙ අපරියාපනෙන ච්චාරං ඤාපෙතො තංසමපයුතො වෙද නාකකුකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකුකො, ඉමෙ ධම්මා සච්චාරු.

1270 කතමෙ ධම්මා අච්චාරු? අච්චාරහුමියං කාමාවච්චරෙ රූපා වච්චරෙ අරූපාවච්චරෙ අපරියාපනෙන, වෙදනාකකුකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකුකො ච්චාරෙ ච සබ්බං ච රූපං අසඬිතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා අච්චාරු.

1271 කතමෙ ධම්මා සප්පිතිකා? සප්පිතිකහුමියං කාමාවච්චරෙ රූපාවච්චරෙ අපරියාපනෙන පිතිං ඤාපෙතො තංසමපයුතො වෙද නාකකුකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකුකො, ඉමෙ ධම්මා සප්පිතිකා.

1272 කතමෙ ධම්මා අප්පිතිකා? අප්පිතිකහුමියං කාමාවච්චරෙ රූපා වච්චරෙ අපරියාපනෙන, වෙදනාකකුකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකුකො පිති ච සබ්බං ච රූපං අසඬිතා ච ධාතු; ඉමෙ ධම්මා අප්පිතිකා.

1273 කතමෙ ධම්මා පිතිසහගතා? පිතිහුමියං කාමාවච්චරෙ රූපා වච්චරෙ අපරියාපනෙන පිතිං ඤාපෙතො තංසමපයුතො වෙදනාකකුකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකුකො, ඉමෙ ධම්මා පිතිසහගතා.

1274 කතමෙ ධම්මා න පිතිසහගතා? න පිතිහුමියං කාමාවච්චරෙ රූපාවච්චරෙ අරූපාවච්චරෙ අපරියාපනෙන වෙදනාකකුකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකුකො, පිති ච සබ්බං ච රූපං අසඬිතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා න පිතිසහගතා.

1275 කතමෙ ධම්මා සුඛසහගතා? සුඛහුමියං කාමාවච්චරෙ රූපා වච්චරෙ අපරියාපනෙන සුඛං ඤාපෙතො තංසමපයුතො සඤ්ඤාකකුකො සඬාරකකුකො විඤ්ඤාණකකුකො, ඉමෙ ධම්මා සුඛසහගතා.

1276 කතමෙ ධම්මා න සුඛසහගතා? න සුඛහුමියං කාමාවච්චරෙ රූපාවච්චරෙ අරූපාවච්චරෙ අපරියාපනෙන වෙදනාකකුකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකුකො සුඛඤ්ඤා සබ්බං ච රූපං අසඬිතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා න සුඛසහගතා.

1277 කතමෙ ධම්මා උපෙකකාසහගතා? උපෙකකාහුමියං කාමා වච්චරෙ රූපාවච්චරෙ අරූපාවච්චරෙ අපරියාපනෙන උපෙකකං ඤාපෙතො තංසමපයුතො සඤ්ඤාකකුකො සඬාරකකුකො විඤ්ඤාණකකුකො, ඉමෙ ධම්මා උපෙකකාසහගතා.

1278 කතමෙ ධම්මා න උපෙකකාසහගතා? න උපෙකකාහුමියං කාමාවච්චරෙ රූපාවච්චරෙ අරූපාවච්චරෙ අපරියාපනෙන වෙදනාකකුකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකුකො උපෙකකා ච සබ්බං ච රූපං අසඬිතා ච ධාතු ඉමෙ ධම්මා න උපෙකකාසහගතා.

1291 කතමෙ ධම්මා සඋතතරු? සාසවා කුසලාකුසලව්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරු රූපාවචරු අරූපාවචරු, රූපකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, ඉමෙ ධම්මා සඋතතරු.

1292 කතමෙ ධම්මා අනුතතරු? අපරියාපනතා මග්ගා ච මග්ග ඵලාති ච අසඞ්කිතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා අනුතතරු.

1293 කතමෙ ධම්මා සරණා? තීති අකුසලමූලාති ලොභො දොසො මොහො, තදෙකට්ඨා ච කිලෙසා තං සමපයුතතා වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො තංසමුට්ඨානං කායකමං ච විකමං මනොකමං, ඉමෙ ධම්මා සරණා.

1294 කතමෙ ධම්මා අරණා? කුසලව්‍යාකතා ධම්මා කාමාවචරු රූපාවචරු අරූපාවචරු අපරියාපනතා, වෙදනාකකිකො -පෙ- විඤ්ඤාණකකිකො, සබ්බං ච රූපං අසඞ්කිතා ච ධාතු, ඉමෙ ධම්මා අරණාති.

අභිධම්මදුකං.

(සුතනනනදුකං.)

1295 කතමෙ ධම්මා විජ්ජාභාගිනො? විජ්ජාය සමපයුතතකා ධම්මා, ඉමෙ ධම්මා විජ්ජාභාගිනො.

1296 කතමෙ ධම්මා අවිජ්ජාභාගිනො? අවිජ්ජාය සමපයුතතකා ධම්මා අවිජ්ජාභාගිනො.

1297 කතමෙ ධම්මා විජ්ජුපමා? හෙට්ඨිමෙසු තීසු අරියමග්ගෙසු පඤ්ඤා, ඉමෙ ධම්මා විජ්ජුපමා.

1298 කතමෙ ධම්මා චජ්රුපමා? උපරිට්ඨිමෙ අරහත්තමග්ගෙ පඤ්ඤා, ඉමෙ ධම්මා චජ්රුපමා.

1299 කතමෙ ධම්මා බාලා? අභිරිකං ච අනොත්තප්පං ච, ඉමෙ ධම්මා බාලා; සබ්බෙපි අකුසලා ධම්මා බාලා.

1300 කතමෙ ධම්මා පණ්ඩිතා? භිරි ච ඔත්තප්පං ච, ඉමෙ ධම්මා පණ්ඩිතා; සබ්බෙපි කුසලා ධම්මා පණ්ඩිතා.

1301 කතමෙ ධම්මා කණ්ණා? අභිරිකං ච අනොත්තප්පං ච, ඉමෙ ධම්මා කණ්ණා; සබ්බෙපි අකුසලා ධම්මා කණ්ණා.

1302 කතමෙ ධම්මා සුක්කා? භිරි ච ඔත්තප්පං ච, ඉමෙ ධම්මා සුක්කා; සබ්බෙපි කුසලා ධම්මා සුක්කා.

1303 කතමෙ ධම්මා තපනියා? කායදුච්චරිතං ච විදුච්චරිතං මනොදුච්චරිතං, ඉමෙ ධම්මා තපනියා; සබ්බෙපි අකුසලා ධම්මා තපනියා.

1304 කතමෙ ධම්මා අතපනියා? කායසුචරිතං ච විසුචරිතං මනොසුචරිතං, ඉමෙ ධම්මා අතපනියා; සබ්බෙපි කුසලා ධම්මා අතපනියා.

1305 කතමෙ ධම්මා අභිවචනා? යා තෙසං තෙසං ධම්මානං සඬ්ඛා සමඤ්ඤා පඤ්ඤානති වොහාරෙ නාමං නාමකම්මං නාමධෙය්‍යං නිරුතති ව්‍යඤ්ඤානං අභිලාපො, ඉමෙ ධම්මා අභිවචනා.

1305 (අ) සඬ්ඛව ධම්මා අභිවචනපථා.

1306 කතමෙ ධම්මා නිරුතති? යා තෙසං තෙසං ධම්මානං සඬ්ඛා සමඤ්ඤා පඤ්ඤානති වොහාරෙ නාමං නාමකම්මං නාමධෙය්‍යං නිරුතති ව්‍යඤ්ඤානං අභිලාපො, ඉමෙ ධම්මා නිරුතති; සඬ්ඛව ධම්මා නිරුතති පථා.

1307 කතමෙ ධම්මා පඤ්ඤානති? යා තෙසං තෙසං ධම්මානං සඬ්ඛා සමඤ්ඤා පඤ්ඤානති වොහාරෙ නාමං නාමකම්මං නාමධෙය්‍යං නිරුතති ව්‍යඤ්ඤානං අභිලාපො, ඉමෙ ධම්මා පඤ්ඤානති.

1307 (අ) සඬ්ඛව ධම්මා පඤ්ඤානතිපථා.

1308 තඤ්ඤා කතමං නාමං? වෙදනාකකිකො සඤ්ඤාකකිකො සඬ්ඛා රකකිකො විඤ්ඤාණකකිකො අසඬ්ඛානා ව ධාතු, ඉදං චූච්චති නාමං.

1309 තඤ්ඤා කතමං රූපං? චක්කාරෙ මහාභූතා චතුර්තනං ව මහා භූතානං උපාදය රූපං, ඉදං චූච්චති රූපං.

1310 තඤ්ඤා කතමා අවිජ්ජා? යං අඤ්ඤාණං අදස්සනං අනභිසම්මයො අනනුබොධො අසම්බොධො අපච්චිවෙධො අසංගාහණා අපරියො ගාහණා අසම්පෙක්කනා අපච්චිවෙක්කනා අපච්චික්කකම්මං දුමමෙඤ්ඤං බාලං අසම්පජ්ඤාදං මොහො පමොහො සම්මොහො අවිජ්ජා අවිජ්ජාසො අවිජ්ජායොගො අවිජ්ජානුසයො අවිජ්ජාපරික්ෂානං අවිජ්ජාලබ්ධි මොහො අකුසලමූලං, අයං චූච්චති අවිජ්ජා.

1311 තඤ්ඤා කතමා භවතණ්හා? යො භවෙසු භවච්ඡ්ඤෙ භවතණ්හා භවසිනෙහො භවපරිලාහො භවමූච්ඡා භවජෙක්ඛාසානං, අයං චූච්චති භවතණ්හා.

1312 තඤ්ඤා කතමා භවදිට්ඨි? හවිස්සති අතතා ව ලොකො වානි යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං-පෙ- විපරියෙසගාහො, අයං චූච්චති භවදිට්ඨි.

1313 තඤ්ඤා කතමා විභවදිට්ඨි? න හවිස්සති අතතා ව ලොකො වානි යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං-පෙ- විපරියෙසගාහො, අයං චූච්චති විභවදිට්ඨි.

1314 තඤ්ඤා කතමා සස්සතදිට්ඨි? සස්සතො අතතා ව ලොකො වානි යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං-පෙ- විපරියෙසගාහො, අයං චූච්චති සස්සතදිට්ඨි.

1315 තඤ්ඤා කතමා උච්ඡේදදිට්ඨි උච්ඡේදස්සති අතතා ව ලොකො වානි යා ඵවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං-පෙ- විපරියෙසගාහො අයං චූච්චති උච්ඡේදදිට්ඨි.

1316 තඤ්ඤානුභූතං අනන්තං දිට්ඨිං? අනන්තං අනන්තං ව ලොකො
වාහි යා ඵලදායී දිට්ඨිං දිට්ඨිංගතං -පෙ- විපරිඤ්ඤානං, අයං වුච්චති
අනන්තං දිට්ඨිං.

1317 තඤ්ඤානුභූතං අනන්තං දිට්ඨිං? අනන්තං අනන්තං ව ලොකො
වාහි යා ඵලදායී දිට්ඨිං දිට්ඨිංගතං -පෙ- විපරිඤ්ඤානං, අයං වුච්චති
අනන්තං දිට්ඨිං.

1318 තඤ්ඤානුභූතං පුබ්බන්තං දිට්ඨිං? පුබ්බන්තං ආරම්භා යා
උප්පාදා දිට්ඨිං දිට්ඨිංගතං -පෙ- විපරිඤ්ඤානං, අයං වුච්චති
පුබ්බන්තං දිට්ඨිං.

1319 තඤ්ඤානුභූතං අපරන්තං දිට්ඨිං? අපරන්තං ආරම්භා යා
උප්පාදා දිට්ඨිං දිට්ඨිංගතං -පෙ- විපරිඤ්ඤානං, අයං වුච්චති අප
රන්තං දිට්ඨිං.

1320 තඤ්ඤානුභූතං අභිජිනං? යං න භිජිතං භිජිතං බලං, න
භිජිතං පාපකාමං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා; ඉදං වුච්චති
අභිජිනං.

1321 තඤ්ඤානුභූතං අනොත්තමං? යං න භවතං භවතං
තබ්බං, න භවතං පාපකාමං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා;
ඉදං වුච්චති අනොත්තමං.

1322 තඤ්ඤානුභූතං භිජි? යං භිජිතං භිජිතං බලං, භිජිතං පාප
කාමං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා; අයං වුච්චති භිජි.

1323 තඤ්ඤානුභූතං භවතං? යං භවතං භවතං බලං, භවතං පාපකාමං
අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා; ඉදං වුච්චති
භවතං.

1324 තඤ්ඤානුභූතං දෙවච්ඡාදා? සභධම්මිකො වුච්චමානො
දෙවච්ඡාදා.¹ දෙවච්ඡාදායං දෙවච්ඡාදා විපට්ඨාසානං විපට්ඨ
නිකාසානං අනාදරං අනාදරා අනාදරා අප්පාදානං, අයං
වුච්චති දෙවච්ඡාදා.

1325 තඤ්ඤානුභූතං පාපමිත්තං? යෙ තෙ පුග්ගා අසාමාන්‍යා දුස්සීලා
අප්පාදා මච්ඡරිතො දුස්සීලා, යා තෙසං සෙවනා නිසෙවනා
සංසෙවනා භජනා සංභජනා භතති සමානති තං සමපවිසානං, අයං
වුච්චති පාපමිත්තං.

1326 තඤ්ඤානුභූතං සොවච්ඡාදා? සභධම්මිකො වුච්චමානො තො
වච්ඡාදා සොවච්ඡාදායං සොවච්ඡාදා අප්පට්ඨාසානං අවිපට්ඨනික
සානං සානං සමාපට්ඨාසානං, අයං වුච්චති සොවච්ඡාදා.

1327 තඤ්ඤානුභූතං කල්‍යාණමිත්තං? යෙ තෙ පුග්ගා සද්ධා සීල
වනොත්තං බ්‍රහ්මඤ්ඤානං වාගවනොත්තං පඤ්ඤානං, යා තෙසං සෙවනා
නිසෙවනා සංසෙවනා භජනා සංභජනා භතති සමානති තං සමපවිසානං
කතං, අයං වුච්චති කල්‍යාණමිත්තං.

1328 තත් කතම ආපනති කුසලතා? පඤ්චපි ආපනතිකකිං ආපනතියො, සත්තපි ආපනතිකකිං ආපනතියො; යා තාසං ආපනතිනං ආපනතිකුසලතා පඤ්ඤ පජානනා -පෙ- අමොහො ධම්මවිචයො සමමා දිට්ඨි, අයං වුච්චති ආපනතිකුසලතා.

1329 තත් කතම ආපනතිවුට්ඨාන කුසලතා? යා තාති ආපනතිති වුට්ඨානකුසලතා පඤ්ඤ පජානනා -පෙ- අමොහො ධම්මවිචයො සමමා දිට්ඨි, අයං වුච්චති ආපනති වුට්ඨාන කුසලතා.

1330 තත් කතම සමාපනතිකුසලතා? අත්ථි සචිතකකසම්මාරු සමාපනති, අත්ථි අචිතකකම්මාරුතතා සමාපනති, අත්ථි අචිතකකඅචි මාරු සමාපනති, යා තාසං සමාපනතිනං සමාපනති කුසලතා, පඤ්ඤ පජානනා -පෙ- අමොහො ධම්මවිචයො සමමාදිට්ඨි; අයං වුච්චති සමා පනතිකුසලතා.

1331 තත් කතම සමාපනතිවුට්ඨානකුසලතා? යා තාති සමා පනතිති වුට්ඨානකුසලතා පඤ්ඤ පජානනා -පෙ- අමොහො ධම්ම විචයො සමමාදිට්ඨි, අයං වුච්චති සමාපනතිවුට්ඨානකුසලතා.

1332 තත් කතම ධාතු කුසලතා? අට්ඨාරස ධාතුයො: චක්ඛුධාතු රූපධාතු චක්ඛුච්ඤ්ඤාණධාතු, සොතධාතු සද්දධාතු සොතච්ඤ්ඤාණ ධාතු, ඝාතධාතු ගක්ඛධාතු ඝාතච්ඤ්ඤාණධාතු, ජිහ්වාධාතු රසධාතු ජිහ්වාච්ඤ්ඤාණධාතු, කායධාතු ථොට්ඨිබ්බධාතු කායච්ඤ්ඤාණධාතු, මනොධාතු ධම්මධාතු මනොච්ඤ්ඤාණධාතු; යා තාසං ධාතුනං ධාතු කුසලතා; පඤ්ඤ පජානනා -පෙ- අමොහො ධම්මවිචයො සමමාදිට්ඨි; අයං වුච්චති ධාතුකුසලතා.

1333 තත් කතම මනසිකාර කුසලතා? යා තාසං ධාතුනං මනසි කාරකුසලතා පඤ්ඤ පජානනා -පෙ- අමොහො ධම්මවිචයො සමමා දිට්ඨි, අයං වුච්චති මනසිකාරකුසලතා.

1334 තත් කතම ආයතනකුසලතා? ද්වාදසායතනාති: චක්ඛා යතනං රූපායතනං සොතායතනං සද්දායතනං ඝාතායතනං ගක්ඛා යතනං ජිහ්වායතනං රසායතනං කායායතනං ථොට්ඨිබ්බායතනං මනා යතනං ධම්මායතනං, යා තෙසං ආයතනානං ආයතනකුසලතා පඤ්ඤ පජානනා -පෙ- අමොහො ධම්මවිචයො සමමාදිට්ඨි, අයං වුච්චති ආයතනකුසලතා.

1335 තත් කතම පටිච්චසමුප්පාදකුසලතා? අච්ඡාපච්චයා සක්ඛාරු, සක්ඛාරපච්චයා ච්ඤ්ඤාණං, ච්ඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං, නාමරූපපච්චයා සලායතනං, සලායතනපච්චයා ඵසො, ඵසපච්චයා වෙදනා, වෙදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හාපච්චයා උපාදානං, උපාදාන පච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං, සොත පටිදෙවුකකිදෙමනස්ස පායාසාසම්භවනති; එවමෙතස්ස කෙවලස්ස

දුක්ඛකඩ්ඛණීය සමුදයො හොතීති; යා තත් පඤ්ඤා පජානනා -පෙ- අමොහො ධම්මච්චයො සමමා දිට්ඨි, අයං වුච්චති පටිච්චසමුප්පාද කුසලතා.

1336 තත් කතමා ණානකුසලතා? යෙ යෙ ධම්මා යෙසං යෙසං ධම්මානං හෙතුපච්චයා උපාදය තං තං ණානනති, යා තත් පඤ්ඤා පජා නනා -පෙ- අමොහො ධම්මච්චයො සමමාදිට්ඨි, අයං වුච්චති ණාන කුසලතා.

1337 තත් කතමා අධ්මානකුසලතා? යෙ යෙ ධම්මා යෙසං යෙසං ධම්මානං න හෙතු න පච්චයා උපාදය තං තං අධ්මානනති, යා තත් පඤ්ඤා පජානනා -පෙ- අමොහො ධම්මච්චයො සමමාදිට්ඨි; අයං වුච්චති අධ්මානකුසලතා.

1338 තත් කතමො අජ්ජවො? යා අජ්ජවතා අජ්ඣතා අවඛතා අකුට්ඨතා, අයං වුච්චති අජ්ජවො.

1339 තත් කතමො මද්දවො? යා මුද්දතා මද්දවතා අකකඛලතා අකසිනතා නිවච්චතතා, අයං වුච්චති මද්දවො.

1340 තත් කතමා ඛනති? යා ඛනති ඛමනතා අඛිවාසනතා අවඤ්ඤිකකං අනසුරෙපො අත්තමනතා චිත්තස්ස, අයං වුච්චති ඛනති.

1341 තත් කතමං සොරච්චං? යො කායිකො අචිතිකකමො වාච සිකො අචිතිකකමො කායිකවාචසිකො අචිතිකකමො, ඉදං වුච්චති සොරච්චං; සබ්බොපි සීලසංවරෙ සොරච්චං.

1342 තත් කතමං සාබලයං? යා සා වාචා අණ්ඩනා¹ කකකසා පරකවුකා පරුහිසජ්ජති කොධසාමනතා අසමාධිසංවතනතිකා තථා රූපිං වාචං පහාය යා සා වාචා නෙලා කණ්ණස්සවා පෙමනියා හද යඛමා පොරි බහුජ්ජනකතා බහුජ්ජනමනාපා තථාරූපිං වාචං භාසිතා හොති, යා තත් සණ්ඨවාචතා සබ්බලවාචතා අථරුසවාචතා; ඉදං වුච්චති සාබලයං.

1343 තත් කතමො පටිසන්ථාරෙ? දො පටිසන්ථාරු: ආමිසපටි සන්ථාරෙ ව ධම්මපටිසන්ථාරෙ ව, ඉධෙකච්චො පටිසන්ථාරකො හොති ආමිසපටිසන්ථාරෙන වා ධම්මපටිසන්ථාරෙන වා, අයං වුච්චති පටි සන්ථාරෙ.

1344 තත් කතමා ඉන්ද්‍රියෙස්ස අගුත්තවාරතා? ඉධෙකච්චො වක්ඛනා රූපං දිස්වා නිමිත්තඥාති හොති අනුච්ඡාදනඥාති යත්ථාධිකරණ මෙතං වක්ඛන්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙවනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අත්ථාස්සවෙරුං තස්ස සංවරය න පටිපජ්ජති තරකඛති වක්ඛන්ද්‍රියං වක්ඛන්ද්‍රියෙ න සංවරං ආපජ්ජති, සොතෙන සද්දං සුත්ථා -පෙ-සාතෙනගනිං ඝායිත්වා-පෙ-ජ්ඣාය රසං සායිත්වා-පෙ- කායෙන ථොට්ඨබ්බං චුච්චිත්වා -පෙ- මනස්ස ධම්මං විඤ්ඤාය නිමිත්තඥාති හොති

1. 1. "අසාතා" ඉති පාඨො විජ්ජති

අනුච්ඡාදනශාඛී යථාධිකරණමෙතං මනිජ්ඣයං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣාදොමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අකායස්සවෙය්‍යං තස්ස සංවරය න පටිපජ්ජති න රක්කති මනිජ්ඣයං මනිජ්ඣයෙ න සංවරං ආපජ්ජති යා ඉමෙසං ඡන්තං ඉජ්ජියානං අගුතති අගොපනා අනාරක්කා අසංවරෙ, අයං වුච්චති ඉජ්ජියෙසු අගුතනථාරතා.

1345 තත්ථ කතමා භොජනෙ අමත්තඤ්ඤතා? ඉධෙකවෙච්චා අපථි සඬ්ඛා අයොනිසො ආහාරං ආහාරෙති දවාය මදය මණ්ඩණාය විභුස නාය, යා තත්ථ අසනතුට්ඨිතා අමත්තඤ්ඤතා අපථිසඬ්ඛා භොජනෙ අයං වුච්චති භොජනෙ අමත්තඤ්ඤතා.

1346 තත්ථ කතමා ඉජ්ජියෙසු ගුතනථාරතා? ඉධෙකවෙච්චා වකුක්කා රූපං දිස්වා න නිමිත්තශාඛී භොති න අනුච්ඡාදනශාඛී යථාධි කරණමෙතං වකුක්කජ්ඣයං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දොමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අකායස්සවෙය්‍යං තස්ස සංවරය පටිපජ්ජති රක්කති වකුක්කජ්ඣයං වකුක්කජ්ඣයෙ සංවරං ආපජ්ජති, සොතෙන සද්දං සුඤ්ඤා -පෙ- සාතෙන ගඤ්ඤා සාධිඤ්ඤා -පෙ- ජ්වහාය රසං සාධිඤ්ඤා -පෙ- කායෙන ථොට්ඨබ්බං චුඤ්ඤා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය න නිමිත්තශාඛී භොති නානුච්ඡාදනශාඛී, යථාධිකරණමෙතං මනිජ්ඣයං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දොමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අකායස්සවෙය්‍යං තස්ස සංවරය පටිපජ්ජති, රක්කති මනිජ්ඣයං මනිජ්ඣයෙ සංවරං ආපජ්ජති; යා ඉමෙසං ඡන්තං ඉජ්ජියානං ගුතති ගොපනා ආරක්කා සංවරෙ; අයං වුච්චති ඉජ්ජියෙසු ගුතනථාරතා.

1347 තත්ථ කතමා භොජනෙ මත්තඤ්ඤතා? ඉධෙකවෙච්චා පටි සඬ්ඛා යොනිසො ආහාරං ආහාරෙති නෙවදවාය න මදය න මණ්ඩණාය න විභුසනාය යාවදෙව ඉමස්ස කායස්ස ධීතියා යාපනාය විහිංසුප රතියා බුහමචරියානුශාසාය ඉති පුරුණං ව වෙදනං පටිහංඛාමි නවඤ්ඤා වෙදනං න උප්පාදෙස්සාමි යාත්‍රා ව මෙ භවිස්සති අනවජ්ජනා ව ථාසුචිභාරෙ වාති, යා තත්ථ සනතුට්ඨිතා මත්තඤ්ඤතා පටිසඬ්ඛා භොජනෙ; අයං වුච්චති භොජනෙ මත්තඤ්ඤතා.

1348 තත්ථ කතමං මුට්ඨසච්චං? යා අසති අනනුස්සති අපටිස්සති අසරණතා අධාරණතා පිලාපනතා පමමුස්සනතා, ඉදං වුච්චති මුට්ඨ සච්චං.

1349 තත්ථ කතමං අසමපජ්ඤාදො? යං අඤ්ඤාණං අදස්සනං අනභි සමයො අනනුබොධො අසම්බොධො අපථිවෙධො අසංගාහණං අපරි යොගාහණං අසමපෙක්කනා අපච්චවෙක්කනා අපච්චක්කකම්මං දුමමඤ්ඤා බාලායං අසමපජ්ඤාදො මොහො පමොහො සමෙමොහො අවිජ්ජා අවිජ්ජාසො අවිජ්ජායොගො අවිජ්ජානුසයො අවිජ්ජාපරි යුට්ඨානං අවිජ්ජාලඛිති මොහො අකුසලමූලං, ඉදං වුච්චති අසමපජ්ඤාදො

1850 තැන කතමා සතී? යා සතී අනුසානි පරිසානි සතී සරණතා
 ධාරණතා අපිලාපනතා අපමිත්තසනතා සතී සතීන්ද්‍රියං සතීබලං සමමා
 සතී, අයං චුළුති සතී

1351 නළු කතමං සමපජ්ඣාදාං? යා පඤ්ඤා පජානනා -පෙ-
ඥමොහො ධම්මවිචයො සමමාදිට්ඨි, ඉදං වුච්චති සමපජ්ඣාදාං.

1352 තත් කතමං පරිසඛිනානබලං? යා පඤ්ඤා පජානනා -පෙ-
ඥමොභො ධම්මවිමයො සම්මාදිට්ඨි, ඉදං වුච්චති පරිසඛිනාන බලං.

1353 තැන් නතමි භාවනාබලං? යා කුසලානං ධම්මානං ආරෙසවනා භාවනා බුදුප්‍රීතමම, ඉදං වුච්ඡිති භාවනාබලං; සත්තපි බොජ්ඣංගිනා භාවනාබලං.

1354 තනි කතමො සමපො? යා විකතයා බිති -පෙ- සමමො
සමාබි, අගං වුවුවනි සමපො.

1355 තැන් කතමා විපක්‍ෂනා? යා පසුබිම පරිනානා -පෙ-
අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි, අයං චුච්චති විපක්‍ෂනා.

1356 තැන් කතමං සමප්තිමිතනං? යා විතතය්ස ධිති -ප්‍ර- සමමා
සමාධි, අයං වුච්චති සමප්තිමිතනං.

1357 තැන් කනම පහරදා ඇති බව? යො වෙනස්කො විරියා
රහො - පෙ - සමාවායාමො, ඉදං වුවහි පහරදා ඇති බව.

1358 තැන් කතමො පග්ගාහො? යො වෙනසිකො විරියාරමො
-පෙ- සමාමායාමො, අයං චචන් පග්ගාහො.

1359 තැන් කතමො අවිකෙට්ටො? යා වි භාසසා සිති -පෙ- සමමා සමාති, අයං වුවුති අවිකෙට්ටො.

1360 තත් කතමා සිලවිපතනි? යො කාසිකො විතික්කමො
චාවසිකො විතික්කමො කාසිකචාවසිකො විතික්කමො, අයං චුවචති
සිලවිපතනි; සබ්බමි දුස්සිලාං සිලවිපතනි.

1361 තප් කතමා දිවයි විපතනි? තප් දිනතං තප් ගිඬං තප් හුතං තප් සුකවදුකකවාතං කමමාතං එලං විපාකො තප් අයං ලොකො තප් පරෙ ලොකො තප් මාතා තප් පිතා තප් සත්තා ඔපපාතිකා තප් ලොකෙ සමන්ත්වාගමණා සමමග්ගතා සමමා පටිපත්තා, යෙ ඉමං ච ලොකං පරං ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සව්චිකන්ධා පචෙදෙනතිති, යා එවරුපා දිවයි දිවයිගතං දිවයිගගණං දිවයිකන්තාරෙ දිවයිවිසුකාගිතං දිවයිවිපථඤ්ජනං දිවයිසංඤ්ඤාජනං ගාගො පටිග්ගාගො අභිතිවෙසො පරමාසො කුමමග්ගො මිව්ඡාපථො මිව්ඡතතං තිත්ථායතනං විපජියෙස ගාගො, අයං චුවචති දිවයිවිපතනි; සබ්බාපි මිව්ඡාදිවයි දිවයිවිපතනි.

1362 තැන් කනම: සීලසම්පද? කාසිකො අවිනික්කමො වාවසිකො
අවිනික්කමො, කාසිකවාවසිකො අවිනික්කමො, අයං චුවචති සීලසම්පද,
සබ්බොධි සීලදංචරෙ සීලසම්පද.

1363 නත්ත කතමා දිට්ඨිසමපදා? අත්ති දින්නං අත්ති ගිට්ඨං අත්ති හුතං අත්ති සුකට්ඨකකවානං කමමානං ඵලං විපාකො අත්ති අයං ලොකො අත්ති පරෙ ලොකො අත්ති මානා අත්ති පිතා අත්ති සත්තා ඔපපාතිකා අත්ති ලොකො සමණබ්බාහමණා සමමග්ගතා සමමාපටිපත්තා, යෙ ඉමං ච ලොකං පරං ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සවජ්ජනතා පච්චෙදෙනතිති, යා ඵවරුපා පඤ්ඤා පජානනා -පෙ- අමොහො ධම්මවිවයො සමමාදිට්ඨි, අයං වුවචති දිට්ඨිසමපදා, සබ්බාපි සමමාදිට්ඨි දිට්ඨිසමපදා.

1364 නත්ත කතමා සීලවිසුද්ධි? යො කායිකො අවිතිකකමො වාච සිකො අවිතිකකමො කායිකවාචසිකො අවිතිකකමො, අයං වුවචති සීලවිසුද්ධි; සබ්බාපි සීලසංවරෙ සීලවිසුද්ධි.

1365 නත්ත කතමා දිට්ඨි විසුද්ධි කමමසාකත ඤාණං සච්චානුලො මික ඤාණං මග්ගසමබ්බිසා ඤාණං ඵලසමබ්බිසා ඤාණං.

1365 (අ) දිට්ඨිවිසුද්ධි බො පනාති යා පඤ්ඤා පජානනා -පෙ- අමොහො ධම්මවිවයො සමමාදිට්ඨි.

1365 (ආ) යථාදිට්ඨිසා ච පධානනති යො චෙතසිකො විරියාරමො -පෙ- සමමාදායාමො.

1365 (ඉ) සංවෙගොති ජාතිභයං ජරභයං ව්‍යාධිභයං මරණභයං, සංවෙජ්ජිතං යානනති ජාති ජර ව්‍යාධි මරණං.

1365 (ඊ) සංවිග්ගසා ච යොනිසො පධානනති ඉධ භික්ඛු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදාය ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති විතතං පග්ගණනාති පදහති, උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පභානාය ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති විතතං පග්ගණනාති පදහති, අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදාය ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති විතතං පග්ගණනාති පදහති, උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං සීතියා අසමමාසාය භීයෙසාභාවාය චෙජ්ජලාය භාවනාය පාරිජුරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති විතතං පග්ගණනාති පදහති.

1366 අයනතුට්ඨිතා ච කුසලෙසු ධම්මෙසුති යා කුසලානං ධම්මානං භාවනාය අසනතුට්ඨිසා භීයෙසා කමසතා.

1366 (අ) අප්පට්ඨානිතා ච පධානසමිතති යා කුසලානං ධම්මානං භාවනාය සකකචචකිරියතා සාතච කිරියතා අට්ඨිතකිරියතා අනො ලිත වුත්තිතා අනිකම්මතඡන්දතා අනිකම්මතධුරතා ආසෙවනා භාවනා බහුලිකමො.

1366 (ආ) විජ්ජාති තිස්සො විජ්ජා: පුබ්බෙතිවාසානුස්සති ඤාණං විජ්ජා සත්තානං වුත්තුපපාතෙ ඤාණං විජ්ජා, ආසවානං ඛයෙ ඤාණං විජ්ජා.

1366 (ඉ) විමුත්තිති දො විමුත්තියො: විතතසා ච අධිමුත්ති තිබ්බාණඤ්ච.

1366 (ඊ) ඛයෙ ඤාණනති මග්ගසමබ්බිසා ඤාණං.

1366 (උ) අනුප්පාදෙ ඤාණනති ඵල සමබ්බිසා ඤාණං.

නිකේතනපනණං නිට්ඨිතො.

(4 අනුදාරකණිං.)

(ඡිං.)

1367 කතමෙ ධම්මා කුසලා? චතුස්ස භුමිස්ස කුසලං ඉමෙ ධම්මා කුසලා.

1368 කතමෙ ධම්මා අකුසලා? දොදස අකුසල වින්තූපාදා, ඉමෙ ධම්මා අකුසලා.

1369 කතමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා? චතුස්ස භුමිස්ස විපාකො, තිස්ස භුමිස්ස කිරියාව්‍යාකතා, රූපඤ්ච නිබ්බාණඤ්ච, ඉමෙ ධම්මා අව්‍යාකතා.

1370 කතමෙ ධම්මා සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා? කාමාවචර කුසලතො චත්තාරො සොමනස්සසභගත වින්තූපාදා, අකුසලතො චත්තාරො, කාමාවචරකුසලස්ස විපාකතො ච කිරියතො ච පඤ්ච රූපා චර තිකචතුක්කඡ්ඤානා කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච, ලොකුත්තර තිකචතුක්කඡ්ඤානා කුසලතො ච විපාකතො ච, එනුප්පන්නං සුඛං වෙදනං ඵපෙත්වා; ඉමෙ ධම්මා සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා.

1371 කතමෙ ධම්මා දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා? දෙවදොමනස්ස සභගතා වින්තූපාදා, දුක්ඛසභගතං කායවිඤ්ඤාණං එනුප්පන්නං දුක්ඛං වෙදනං ඵපෙත්වා, ඉමෙ ධම්මා දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා.

1372 කතමෙ ධම්මා අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා? කාමාවචර කුසලතො චත්තාරො උපෙක්ඛාසභගත වින්තූපාදා, අකුසලතො ඡ, කාමාවචර කුසලස්ස විපාකතො දස අකුසලස්ස විපාකතො ඡ, කිරියතො ඡ, රූපාවචරං චතුස්සඡ්ඤානං කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච චත්තාරො අරූපාවචරං, කුසලතො ච විපාකතො ච, කිරියතො ච ලොකුත්තරං චතුස්සඡ්ඤානං කුසලතො ච විපාකතො ච, එනුප්පන්නං අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං ඵපෙත්වා; ඉමෙ ධම්මා අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා. තිස්සො ච වෙදනා රූපඤ්ච නිබ්බාණඤ්ච ඉමෙ ධම්මා න චත්තබ්බා සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තානිපි දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තානිපි අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තානිපි.

1373 කතමෙ ධම්මා විපාකා? චතුස්ස භුමිස්ස විපාකො, ඉමෙ ධම්මා විපාකා.

1374 කතමෙ ධම්මා විපාකධම්මධම්මා? චතුස්ස භුමිස්ස කුසලං අකුසලං, ඉමෙ ධම්මා විපාකධම්මධම්මා.

1375 කතමෙ ධම්මා නෙවවිපාක න විපාක ධම්මධම්මා? තිස්ස භුමිස්ස කිරියා ව්‍යාකතං රූපං ච තිබ්බාණං ච, ඉමෙ ධම්මා නෙවවිපාක න විපාක ධම්මධම්මා.

1376 කතමෙ ධම්මා උපාදිනනුපාදනියා? තිස්ස භුමිස්ස විපාකො, යං ච රූපං කම්මස්ස කතතතා; ඉමෙ ධම්මා උපාදිනනුපාදනියා.

1377 කතමෙ ධම්මා අනුපාදිනනුපාදනියා? තිසු භුමිසු කුසලං අකුසලං, තිසු භුමිසු කිරියාව්‍යාකතං, යං ව රූපං න කමසස්ස කතතතා ඉමෙ ධම්මා අනුපාදිනනුපාදනියා.

1378 කතමෙ ධම්මා අනුපාදිනනුපාදනියා? වතතාරෙ මග්ගා අපරියාපනතා, වතතාරි ව සාමඤ්ඤඵලානි තිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා අනුපාදිනනුපාදනියා.

1379 කතමෙ ධම්මා සඛකිලිට්ඨසඛකිලෙසිකා? ආදස අකුසල විතනුපාදා; ඉමෙ ධම්මා සඛකිලිට්ඨ සඛකිලෙසිකා.

1380 කතමෙ ධම්මා අසඛකිලිට්ඨ සඛකිලෙසිකා? තිසු භුමිසු කුසලං තිසු භුමිසු විපාකො, තිසු භුමිසු කිරියාව්‍යාකතං, සබ්බං ව රූපං; ඉමෙ ධම්මා අසඛකිලිට්ඨ සඛකිලෙසිකා.

1381 කතමෙ ධම්මා අසඛකිලිට්ඨ අසඛකිලෙසිකා? වතතාරෙ මග්ගා අපරියාපනතා, වතතාරි ව සාමඤ්ඤඵලානි, තිබ්බාණං ව; ඉමෙ ධම්මා අසඛකිලිට්ඨ අසඛකිලෙසිකා.

1382 කතමෙ ධම්මා සවිතකක සවිවාරා? කාමාවචරං කුසලං අකුසලං, කාමාවචර කුසලස්ස විපාකතො ඵකාදස විතනුපාදා, අකුසලස්ස විපාකතො ඥෙ, කිරියතො ඵකාදස, රූපාවචරං පඨමජ්ඣානං කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව, ලොකුත්තරං පඨමජ්ඣානං කුසලතො ව විපාකතො ව, ඵච්ඡුප්පනෙන විතකකවිවාරෙ ඔපෙඤා; ඉමෙ ධම්මා සවිතකකසවිවාරා.

1383 කතමෙ ධම්මා අවිතකක විවාරමතතා? රූපාවචර පඤ්චක නගෙ දුතියං ඥානං කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව, ලොකුත්තර පඤ්චකනගෙ දුතියං ඥානං කුසලතො ව විපාකතො ව, ඵච්ඡුප්පනෙන විවාරං ඔපෙඤා විතකකා ව; ඉමෙ ධම්මා අවිතකකවිවාර මතතා.

1384 කතමෙ ධම්මා අවිතකක අවිවාරා? ඥෙ පඤ්චවිඤ්ඤාණානි, රූපාවචර තිකජ්ඣානා කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව, වතතාරෙ ආරූපා කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව, ලොකුත්තරතිකජ්ඣානා කුසලතො ව විපාකතො ව, පඤ්චකනගෙ දුතිය ජ්ඣානෙ උප්පනෙන ව විවාරෙ, රූපඤ්ච තිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා අවිතකක අවිවාරා.

1385 විතකක සහජතො විවාරෙ න වතතබ්බො සවිතකක සවිවාරෙති පි අවිතකක විවාරමතතොති පි අවිතකක අවිවාරෙති පි.

1386 කතමෙ ධම්මා පීතිසගගතා? කාමාවචරකුසලතො වතතාරෙ සොමනස්සසගගත විතනුපාදා, අකුසලතො වතතාරෙ, කාමාවචර කුසලස්ස විපාකතො පඤ්ච, කිරියතො පඤ්ච, රූපාවචර දුකතිකජ්ඣානා

කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව, ලොකුතතර දුකතිකර්මානා කුසලතො ව විපාකතො ව, එඤ්ඤාපානං පිතං ධර්මො ඉමෙ ධර්මා පිතියහගතා.

1387 කතමෙ ධර්මා සුඛසහගතා? කාමාවචර කුසලතො වතතාරෙ සොමනස්ස සහගත විතතුප්පාදා, අකුසලතො වතතාරෙ, කාමාවචරස්ස කුසලස්ස විපාකතො ඡ, කිරියතො පඤ්ච, රූපාවචර තික වතුකකර්මානා කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව, ලොකුතතර තික වතුකකර්මානා කුසලතො ව විපාකතො ව, එඤ්ඤාපානං සුඛං ධර්මො; ඉමෙ ධර්මා සුඛසහගතා.

1388 කතමෙ ධර්මා උපෙක්ඛාසහගතා? කාමාවචරකුසලතො වතතාරෙ උපෙක්ඛාසහගතවිතතුප්පාදා, අකුසලතො ඡ, කාමාවචරස්ස කුසලස්ස විපාකතො දස, අකුසලස්ස විපාකතො ඡ, කිරියතො ඡ, රූපාවචරං වතුකර්මානං කුසලතො ව විපාකතො ව, කිරියතො ව වතතාරෙ ආරූපා කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව, ලොකුතතරං වතුකර්මානං කුසලතො ව විපාකතො ව, එඤ්ඤාපානං උපෙක්ඛං ධර්මො; ඉමෙ ධර්මා උපෙක්ඛාසහගතා. පිතී න පිතියහගතා සුඛසහගතා න උපෙක්ඛාසහගතා, සුඛං න සුඛසහගතං සියා පිතියහගතං න උපෙක්ඛාසහගතං; සියා න වතතබ්බං පිතියහගතනති. දො දොමනස්සසහගත විතතුප්පාදා දුක්ඛසහගතං කායවිඤ්ඤාණං, යා ව වෙදනා උපෙක්ඛා, රූපං ව තිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධර්මා න වතතබ්බං පිතියහගතාතිපි සුඛසහගතාතිපි උපෙක්ඛාසහගතාතිපි.

1389 කතමෙ ධර්මා දස්සනෙන පභාතබ්බා? වතතාරෙ දිට්ඨිගත සම්පයුත්ත විතතුප්පාදා, විචිකිල්පාසහගතො විතතුප්පාදො, ඉමෙ ධර්මා දස්සනෙන පභාතබ්බා.

1390 කතමෙ ධර්මා භාවනාය පභාතබ්බා? උද්ධච්චසහගතො විතතුප්පාදො, ඉමෙ ධර්මා භාවනාය පභාතබ්බා.

1391 කතමෙ ධර්මා සියා දස්සනෙන පභාතබ්බා සියා භාවනාය පභාතබ්බා වතතාරෙ දිට්ඨිගතවිපයුත්තා ලොභසහගත විතතුප්පාදා දො දොමනස්සසහගත විතතුප්පාදා, ඉමෙ ධර්මා සියා දස්සනෙන පභාතබ්බා සියා භාවනායපභාතබ්බා.

1392 කතමෙ ධර්මා තෙව දස්සනෙන න භාවනාය පභාතබ්බා? වතුසු භුමිසු කුසලං, වතුසු භුමිසු විපාකො, තිසු භුමිසු කිරියාව්ශාකතං, රූපං ව තිබ්බාණං ව ඉමෙ ධර්මා තෙව දස්සනෙන න භාවනාය පභාතබ්බා.

1393 කතමෙ ධර්මා දස්සනෙන පභාතබ්බගෙතුකා? වතතාරෙ දිට්ඨිගතසම්පයුත්ත විතතුප්පාදා, විචිකිල්පාසහගතො විතතුප්පාදො, එඤ්ඤාපානං මොභං ධර්මො, ඉමෙ ධර්මා දස්සනෙන පභාතබ්බ ගෙතුකා.

1394 කතමෙ ධර්මා භාවනාය පභාතබ්බගෙතුකා? උද්ධච්ච සහගතො විතතුප්පාදො, එඤ්ඤාපානං මොභං ධර්මො ඉධෙ ධර්මා භාවනාය පභාතබ්බගෙතුකා. වතතාරෙ දිට්ඨිගතවිපයුත්තා ලොභසහ

ගතවිනතුප්පාද, දො දොමනස්සසගගත විනතුප්පාද, ඉමෙ ධම්මා සියා දස්සනෙන පභාතබ්බගෙතුකා සියා භාවනාය පභාතබ්බගෙතුකා.

1395 කතමෙ ධම්මා නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පභාතබ්බගෙතුකා? විචිකිච්ඡාසගගතො මොහො, උද්ධච්චසගගතො මොහො, චතුස්ස භුමිස්ස කුසලං, චතුස්ස භුමිස්ස විපාකො, තිස්ස භුමිස්ස කිරියා ව්‍යාකතං රූපං ච නිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පභාතබ්බගෙතුකා.

1396 කතමෙ ධම්මා ආවයගාමිනො? තිස්ස භුමිස්ස කුසලං අකුසලං, ඉමෙ ධම්මා ආවයගාමිනො.

1397 කතමෙ ධම්මා අපවයගාමිනො? චත්තාරෙ මග්ගා අපරියාපනා, ඉමෙ ධම්මා අපවයගාමිනො.

1398 කතමෙ ධම්මා නෙව ආවයගාමිනො න අපවයගාමිනො? චතුස්ස භුමිස්ස විපාකො, තිස්ස භුමිස්ස කිරියාව්‍යාකතං, රූපං ච නිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා නෙව ආවයගාමිනො න අපවයගාමිනො.

1399 කතමෙ ධම්මා සෙකකා? චත්තාරෙ මග්ගා අපරියාපනා හෙට්ඨිමාති ච තීති සාමඤ්ඤථලාති, ඉමෙ ධම්මා සෙකකා.

1400 කතමෙ ධම්මා අසෙකකා? උපරිට්ඨිමං අරහත්තථලං, ඉමෙ ධම්මා අසෙකකා.

1401 කතමෙ ධම්මා නෙවසෙකකා නාසෙකකා? තිස්ස භුමිස්ස කුසලං අකුසලං, තිස්ස භුමිස්ස විපාකො, තිස්ස භුමිස්ස කිරියාව්‍යාකතං, රූපං ච නිබ්බාණං ව; ඉමෙ ධම්මා නෙවසෙකකා නාසෙකකා.

1402 කතමෙ ධම්මා පරිත්තා? කාමාවචරකුසලං අකුසලං, සබ්බො කාමාවචරස්ස විපාකො, කාමාවචරකිරියා ව්‍යාකතං, සබ්බං ච රූපං; ඉමෙ ධම්මා පරිත්තා.

1403 කතමෙ ධම්මා මහග්ගතා? රූපාවචරං අරූපාවචරං කුසලව්‍යාකතා, ඉමෙ ධම්මා මහග්ගතා.

1404 කතමෙ ධම්මා අප්පමාණා? චත්තාරෙ මග්ගා අපරියාපනා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤථලාති, නිබ්බාණං ව; ඉමෙ ධම්මා අප්පමාණා.

1405 කතමෙ ධම්මා පරිත්තාරම්මණා? සබ්බො කාමාවචරස්ස විපාකො, කිරියා මනොධාතු, කිරියාහෙතුක මනොවිඤ්ඤාණධාතු සොම නස්ස සගගතා; ඉමෙ ධම්මා පරිත්තාරම්මණා.

1406 කතමෙ ධම්මා මහග්ගතාරම්මණා? විඤ්ඤාණඤ්චායතනං නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතනං, ඉමෙ ධම්මා මහග්ගතාරම්මණා.

1407 කතමෙ ධම්මා අප්පමාණාරම්මණා? චත්තාරෙ මග්ගා අපරියාපනා. චත්තාරි ච සාමඤ්ඤථලාති; ඉමෙ ධම්මා අප්පමාණාරම්මණා. කාමාවචරකුසලතො චත්තාරෙ ඤ්ඤාණවිප්පයුත්ත¹ විනතුප්පාද, කිරියතො චත්තාරෙ ඤ්ඤාණවිප්පයුත්ත විනතුප්පාද, සබ්බං අකුසලං;

1. 4. ඤ්ඤාණවිප්පයුත්තා.

ඉමෙ බමමා සියා පරිත්තාරමමණා සියා මහග්ගතාරමමණා න අප්පමාණා රමමණා, සියා න චත්තබ්බා පරිත්තාරමමණාතිපි මහග්ගතාරමමණාතිපි, කාමාවචරකුසලතො චත්තාරෙ ඤ්ණසම්පසුත්තචිත්තප්පාදා, කිරියතො චත්තාරෙ ඤ්ණසම්පසුත්ත චිත්තප්පාදා, රූපාවචරං චතුර්ථකානං කුසලතො ච කිරියතො ච, කිරියාගෙතුක මනොවිඤ්ඤාණධාතු උපෙක්ඛාසගතා; ඉමෙ බමමා සියා පරිත්තාරමමණා, සියා මහග්ගතාරමමණා, සියා අප්පමාණාරමමණා, සියා න චත්තබ්බා පරිත්තාරමමණා තිපි මහග්ගතාරමමණාතිපි අප්පමාණාරමමණාතිපි. රූපාවචරතික චතුර්ථකානං කුසලතො ච විපාකතො ච කිරියතො ච. චතුර්ථකානං විපාකො, ආකාසානඤ්චායතනං ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං, ඉමෙ බමමා න චත්තබ්බා පරිත්තාරමමණාතිපි මහග්ගතාරමමණාතිපි අප්පමාණාරමමණාතිපි; රූපං ච තිබ්බාණං ච අනාරමමණා.

1408 කතමෙ බමමා හිතා? දාදස අකුසල චිත්තප්පාදා, ඉමෙ බමමා හිතා.

1409 කතමෙ බමමා මජ්ඣමා? තිස්ස භුමිස්ස කුසලං, තිස්ස භුමිස්ස විපාකො, තිස්ස භුමිස්ස කිරියා ව්‍යාකතා, සබ්බං ච රූපං; ඉමෙ බමමා මජ්ඣමා.

1410 කතමෙ බමමා පඤ්ඤා? චත්තාරෙ මග්ගා අපරියාපනතා චත්තාරි ව සාමඤ්ඤාථාති තිබ්බාණං ච, ඉමෙ බමමා පඤ්ඤා.

1411 කතමෙ බමමා මිච්ඡත්තනීයතා? චත්තාරෙ දිට්ඨිගතසම්පසුත්ත චිත්තප්පාදා, දො මනසසගගතචිත්තප්පාදා; ඉමෙ බමමා සියා මිච්ඡත්තනීයතා සියා අතීයතා.

1412 කතමෙ බමමා සම්මත්තනීයතා? චත්තාරෙ මග්ගා අපරියාපනතා, ඉමෙ බමමා සම්මත්තනීයතා.

1413 කතමෙ බමමා අතීයතා? චත්තාරෙ දිට්ඨිගතවිප්පසුත්තා ලොභසගගත චිත්තප්පාදා, විචිකිච්ඡාසගගතො චිත්තප්පාදො උදාච්ච සගගතො චිත්තප්පාදො, තිස්ස භුමිස්ස කුසලං, චතුස්ස භුමිස්ස විපාකො, තිස්ස භුමිස්ස කිරියා ව්‍යාකතා, රූපං ච; තිබ්බාණඤ්ච ඉමෙ බමමා අතීයතා.

1414 කතමෙ බමමා මග්ගාරමමණා? කාමාවචරකුසලතො චත්තාරෙ ඤ්ණසම්පසුත්තචිත්තප්පාදා, කිරියතො චත්තාරෙ ඤ්ණසම්පසුත්ත චිත්තප්පාදා, ඉමෙ බමමා සියා මග්ගාරමමණා න මග්ගගෙතුකා, සියා මග්ගාධිපතීනො, සියා න චත්තබ්බා මග්ගාරමමණාතිපි මග්ගාධිපතීනො තිපි. චත්තාරෙ අරියමග්ගා න මග්ගාරමමණා මග්ගගෙතුකා, සියා මග්ගාධිපතීනො, සියා න චත්තබ්බා මග්ගාධිපතීනොති රූපාවචර චතුර්ථකානං කුසලතො ච කිරියතො ච, කිරියාගෙතුක මනොවිඤ්ඤාණධාතු උපෙක්ඛාසගතා, ඉමෙ බමමා සියා මග්ගාරමමණා න මග්ගගෙතුකා න මග්ගාධිපතීනො, සියා න චත්තබ්බා මග්ගාරමමණාති. කාමාවචරකුසලතො චත්තාරෙ ඤ්ණවිප්පසුත්තචිත්තප්පාදා, සබ්බං

අකුසලං, සබ්බං කාමාවචරස්ස විපාකො, කිරියතො ඡ විතතුප්පාදා, රූපාවචරිකාවතුක්කඤ්ඤානා කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව, චතුස්ස ඤානස්ස විපාකො, චත්තාරෙ ආරූපා කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව, චත්තාරි ව සාමඤ්ඤථලාති ඉමෙ ධම්මා න චත්තබ්බං මග්ගාරමණාතිපි මග්ගභෙදානාතිපි මග්ගාධිපතිනොතිපි; රූපං ව තිබ්බාණ්ඩො අනාරමණො.

1415 කතමෙ ධම්මා උප්පන්නා? චතුස්ස භූමිස්ස විපාකො, යං ව රූපං කමමස්සකතතතා; ඉමෙ ධම්මා සීයා උප්පන්නා සීයා උප්පාදිනො; න චත්තබ්බං අනුප්පන්නාති. චතුස්ස භූමිස්ස කුසලං අකුසලං, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකතං, යං ව රූපං න කමමස්සකතතතා, ඉමෙ ධම්මා සීයා උප්පන්නා සීයා අනුප්පන්නා; න චත්තබ්බං උප්පාදිනොති. තිබ්බාණං න චත්තබ්බං උප්පන්නනතිපි අනුප්පන්නනතිපි උප්පාදිනොතිපි.

1416 තිබ්බාණං උපෙක්ඛා සබ්බෙ ධම්මා සීයා අතීතා සීයා අනාගතා සීයා පච්චුප්පන්නා, තිබ්බාණං න චත්තබ්බං අතීතනතිපි අනාගතනතිපි පච්චුප්පන්නනතිපි.

1417 කතමෙ ධම්මා අතීතාරමණා? විඤ්ඤාණඤ්චායතනං තෙව සඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතනං, ඉමෙ ධම්මා අතීතාරමණා.

1417 (අ) තීයතා අනාගතාරමණා නත්ති.

1417 (ආ) කතමෙ ධම්මා පච්චුප්පන්නාරමණා? ඥා පඤ්චවිඤ්ඤාණාති තිස්සො ව මනොධාතුයො, ඉමෙ ධම්මා පච්චුප්පන්නාරමණා. කාමාවචරකුසලස්ස විපාකතො දස විතතුප්පාදා, අකුසලස්ස විපාකතො මනොවිඤ්ඤාණධාතු උපෙක්ඛාසහගතා, කිරියාභෙදානා මනොවිඤ්ඤාණධාතු සොමනස්සසහගතා, ඉමෙ ධම්මා සීයා අතීතාරමණා සීයා අනාගතාරමණා සීයා පච්චුප්පන්නාරමණා. කාමාවචරකුසලං අකුසලං, කිරියතො නව විතතුප්පාදා, රූපාවචරං චතුස්ස ඤානං කුසලතො ව කිරියතො වා ඉමෙ ධම්මා සීයා අතීතාරමණා සීයා අනාගතාරමණා සීයා පච්චුප්පන්නාරමණා; සීයා න චත්තබ්බං අතීතාරමණා තිපි අනාගතාරමණාතිපි පච්චුප්පන්නාරමණාතිපි. රූපාවචරිකාවතුක්කඤ්ඤානා කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව චතුස්ස ඤානස්ස විපාකො, ආකාසානඤ්චායතනං ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං, චත්තාරෙ මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ව සාමඤ්ඤථලාති, ඉමෙ ධම්මා න චත්තබ්බං අතීතාරමණාතිපි අනාගතාරමණාතිපි පච්චුප්පන්නාරමණාතිපි; රූපං ව තිබ්බාණං ව අනාරමණො.

1417 (ඉ) අනිත්ථිගඛ්ඨා රූපං ව තිබ්බාණං ව උපෙක්ඛා සබ්බෙ ධම්මා සීයා අඤ්ඤාතා සීයා බහිද්ධා සීයා අඤ්ඤාතබහිද්ධා; අනිත්ථිගඛ්ඨා රූපං ව තිබ්බාණං ව බහිද්ධා.

1418 කතමෙ ධම්මා අඤ්ඤාතාරමණා? විඤ්ඤාණඤ්චායතනං තෙව සඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතනං, ඉමෙ ධම්මා අඤ්ඤාතාරමණා.

1419 කතමෙ බමමා බිහිබාරමමණා? රූපාවචර තිකවතුකකඡ්ඤානා කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව, චතුර්ථස්ස ඤානස්ස විපාකො ආකාසානඤ්ඤායතනං, චත්තාරෙ මග්ගා අපරියාපනතා, චත්තාරි ව සාමඤ්ඤාප්ලාති ඉමෙ බමමා බිහිබාරමමණා.

1419 (අ) රූපං ධර්මො සපෙඤ්ඤා සාමාවචරා කුසලාකුසලව්‍යාකතා බමමා රූපාවචරං චතුර්ථස්ස ඤානං කුසලතො ව කිරියතො ව, ඉමෙ බමමා සියං අඡ්ඤානාරමමණා සියං බිහිබාරමමණා සියං අඡ්ඤානබිහිබාරමමණා. ආකිඤ්ඤායතනං න චත්තබ්බං අඡ්ඤානාරමමණනතිපි බිහිබාරමමණනතිපි අඡ්ඤානබිහිබාරමමණනතිපි; රූපං ව තිබ්බාණං ව අනාරමමණා.

1420 කතමෙ බමමා සනිදස්සනසප්පට්ඨා? රූපායතනං, ඉමෙ බමමා සනිදස්සනසප්පට්ඨා.

1421 කතමෙ බමමා අනිදස්සනසප්පට්ඨා? චක්ඛායතනං - පෙ-පොට්ඨබ්බායතනං; ඉමෙ බමමා අනිදස්සන සප්පට්ඨා.

1422 කතමෙ බමමා අනිදස්සනඅප්පට්ඨා? චතුස්ස භූමිස්ස කුසලං අකුසලං, චතුස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකතා, යං ව රූපං අනිදස්සනං අප්පට්ඨං බමමායතනං පරියාපනතං තිබ්බාණං ව, ඉමෙ බමමා අනිදස්සනඅප්පට්ඨා.

බාවිසති තිකං නිට්ඨිතං.

තිකං.

(දු කං.)

(1 හෙතු ගොච්ඡකං.)

1423 කතමෙ බමමා හෙතු? තයො කුසලහෙතු තයො අකුසල හෙතු තයො අව්‍යාකතහෙතු. අලොභො කුසලහෙතු අද්දෙසො කුසල හෙතු චතුස්ස භූමිස්ස කුසලෙස්ස උප්පජ්ජති, අමොභො කුසලහෙතු කාමා චචරකුසලතො චත්තාරෙ ඤ්ඤාණවිපස්සනෙන විතතුප්පාදෙ ධර්මො චතුස්ස භූමිස්ස කුසලෙස්ස උප්පජ්ජති.

ලොභො අට්ඨස්ස ලොභසහගතෙස්ස විතතුප්පාදෙස්ස උප්පජ්ජති, ද්දෙසො දව්ඪස්ස ද්දෙමනස්සසහගතෙස්ස විතතුප්පාදෙස්ස උප්පජ්ජති, මොභො සබ්බාකුසලෙස්ස උප්පජ්ජති.

අලොභො විපාකහෙතු අද්දෙසො විපාකහෙතු කාමාවචරස්ස විපා කතො අහෙතුකෙ විතතුප්පාදෙ ධර්මො චතුස්ස භූමිස්ස විපාකෙස්ස උප්පජ්ජති, අමොභො විපාකහෙතු කාමාවචරස්ස විපාකතො අහෙ තුකෙ විතතුප්පාදෙ ධර්මො චත්තාරෙ ඤ්ඤාණවිපස්සනෙන විතතුප්පාදෙ ධර්මො චතුස්ස භූමිස්ස විපාකෙස්ස උප්පජ්ජති.

අලොහො කිරියහෙතු අදෛසො කිරියහෙතු කාමාවචරකිරියතො අහෙතුකෙ විත්තුපාදෙ ධපෙඤා තිස්ස භුමිස්ස කිරියෙස්ස උපපජ්ජති, අමොහො කිරියහෙතු කාමාවචරකිරියතො අහෙතුකෙ විත්තුපාදෙ ධපෙඤා වත්තාරො සුඤ්චිපායුත්තෙ විත්තුපාදෙ ධපෙඤා තිස්ස භුමිස්ස කිරියෙස්ස උපපජ්ජති ඉමෙ ධම්මා හෙතු.

1424 කතමෙ ධම්මා න හෙතු? ධපෙඤා හෙතු වතුස්ස භුමිස්ස කුසලං අකුසලං වතුස්ස භුමිස්ස විපාකො තිස්ස භුමිස්ස කිරියාව්‍යාකතං රූපං ච තිබ්බාණං ච ඉමෙ ධම්මා න හෙතු.

1425 කතමෙ ධම්මා සහෙතුකා? විවිකිච්ඡාසහගතං උද්ධච්ඡසහගතං මොහං ධපෙඤා අවසෙසං අකුසලං වතුස්ස භුමිස්ස කුසලං කාමාවචරස්ස විපාකතො අහෙතුකෙ විත්තුපාදෙ ධපෙඤා වතුස්ස භුමිස්ස විපාකො කාමාවචරකිරියතො අහෙතුකෙ විත්තුපාදෙ ධපෙඤා තිස්ස භුමිස්ස කිරියාව්‍යාකතං ඉමෙ ධම්මා සහෙතුකා.

1426 කතමෙ ධම්මා අහෙතුකා? විවිකිච්ඡා සහගතො මොහො උද්ධච්ඡසහගතො මොහො දොපඤ්චිඤ්ඤාණාති තිස්සො ච මනො ධාතුයො පඤ්ච ච අහෙතුක මනොවිඤ්ඤාණධාතුයො රූපඤ්ච තිබ්බාණඤ්ච, ඉමෙ ධම්මා අහෙතුකා.

1427 කතමෙ ධම්මා හෙතුසම්පයුත්තා? විවිකිච්ඡාසහගතං උද්ධච්ඡසහගතං මොහං ධපෙඤා අවසෙසං අකුසලං, වතුස්ස භුමිස්ස කුසලං, කාමාවචරස්ස විපාකතො අහෙතුකෙ විත්තුපාදෙ ධපෙඤා වතුස්ස භුමිස්ස විපාකො, කාමාවචරකිරියතො අහෙතුකෙ විත්තුපාදෙ ධපෙඤා තිස්ස භුමිස්ස කිරියාව්‍යාකතං, ඉමෙ ධම්මා හෙතුසම්පයුත්තා.

1428 කතමෙ ධම්මා හෙතුවිපයුත්තා? විවිකිච්ඡාසහගතො මොහො, උද්ධච්ඡසහගතො මොහො, දො පඤ්ච විඤ්ඤාණාති, තිස්සො ච මනොධාතුයො, පඤ්ච ච අහෙතුක මනොවිඤ්ඤාණධාතුයො, රූපං ච තිබ්බාණං ච; ඉමෙ ධම්මා හෙතුවිපයුත්තා.

1429 කතමෙ ධම්මා හෙතු වෙච සහෙතුකා ව? යත් දො තයො හෙතු එකතො උපපජ්ජති, ඉමෙ ධම්මා හෙතු වෙච සහෙතුකා ව.

1430 කතමෙ ධම්මා සහෙතුකා වෙච නව හෙතු? වතුස්ස භුමිස්ස කුසලං අකුසලං කාමාවචරස්ස විපාකතො අහෙතුකෙ විත්තුපාදෙ ධපෙඤා වතුස්ස භුමිස්ස විපාකො, කාමාවචරකිරියතො අහෙතුකෙ විත්තුපාදෙ ධපෙඤා තිස්ස භුමිස්ස කිරියාව්‍යාකතං, එඤ්චපත්තෙ හෙතු ධපෙඤා; ඉමෙ ධම්මා සහෙතුකා වෙච නව හෙතු. අහෙතුකා ධම්මා න වත්තබ්බා හෙතු වෙච සහෙතුකාතිපි සහෙතුකා වෙච නව හෙතුතිපි.

1431 කතමෙ ධම්මා හෙතු වෙච හෙතුසම්පයුත්තා ව? යත් දො තයො හෙතු එකතො උපපජ්ජති, ඉමෙ ධම්මා හෙතු වෙච හෙතු සම්පයුත්තා ව.

1432 කතමෙ ධම්මා හෙතුසම්පයුත්තා වෙව නව හෙතු? චතුස්ස භූමිස්ස කුසලං අකුසලං, කාමාවචරණං විපාකතො අහෙතුකෙ විතතුප්පාදෙ ධර්මො චතුස්ස භූමිස්ස විපාකො, කාමාවචරකිරියතො අහෙතුකෙ විතතුප්පාදෙ ධර්මො නිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකතං, එත්ථප්පනෙන හෙතු ධර්මො; ඉමෙ ධම්මා හෙතුසම්පයුත්තා වෙව නව හෙතු. හෙතු විපයුත්තා ධම්මා න චත්තබ්බා හෙතු වෙව හෙතුසම්පයුත්තාතිපි හෙතුසම්පයුත්තා වෙව නව හෙතුතිපි.

1433 කතමෙ ධම්මා න හෙතු සහෙතුකා? චතුස්ස භූමිස්ස කුසලං අකුසලං, කාමාවචරණං විපාකතො අහෙතුකෙ විතතුප්පාදෙ ධර්මො චතුස්ස භූමිස්ස විපාකො, කාමාවචරකිරියතො අහෙතුකෙ විතතුප්පාදෙ ධර්මො නිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකතං, එත්ථප්පනෙන හෙතු ධර්මො; ඉමෙ ධම්මා න හෙතු සහෙතුකා.

1434 කතමෙ ධම්මා න හෙතු අහෙතුකා? දො පඤ්ච විඤ්ඤාණාති තිස්සො ච මනොධාතුයො, පඤ්ච ච අහෙතුකා මනොවිඤ්ඤාණධාතුයො රූපං ච නිබ්බාණං ච, ඉමෙ ධම්මා න හෙතු අහෙතුකා. හෙතු ධම්මා න චත්තබ්බා න හෙතු සහෙතුකාතිපි න හෙතු අහෙතුකාතිපි.

(2 චූළනන්දකං.)

1435 කතමෙ ධම්මා සප්පචයා? චතුස්ස භූමිස්ස කුසලං අකුසලං, චතුස්ස භූමිස්ස විපාකො, නිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකතං, සබ්බං ච රූපං, ඉමෙ ධම්මා සප්පචයා.

1436 කතමෙ ධම්මා අප්පචයා? නිබ්බාණං, ඉමෙ ධම්මා අප්පචයා.

1437 කතමෙ ධම්මා සඞ්ඛතා? චතුස්ස භූමිස්ස කුසලං අකුසලං, චතුස්ස භූමිස්ස විපාකො, නිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකතං, සබ්බං ච රූපං, ඉමෙ ධම්මා සඞ්ඛතා.

1438 කතමෙ ධම්මා අසඞ්ඛතා? නිබ්බාණං, ඉමෙ ධම්මා අසඞ්ඛතා.

1439 කතමෙ ධම්මා සනිදස්සතා? රූපායතනං, ඉමෙ ධම්මා සනිදස්සතා.

1440 කතමෙ ධම්මා අනිදස්සතා? චක්ඛායතනං - පෙ - ථොට්ඨබ්බායතනං, චතුස්ස භූමිස්ස කුසලං අකුසලං, චතුස්ස භූමිස්ස විපාකො, නිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකතං, යං ච රූපං අනිදස්සතං අප්පට්ඨං ධම්මායතනපරියාපනං, නිබ්බාණං ච, ඉමෙ ධම්මා අනිදස්සතා.

1441 කතමෙ ධම්මා සප්පට්ඨා? චක්ඛායතනං - පෙ - ථොට්ඨබ්බායතනං, ඉමෙ ධම්මා සප්පට්ඨා.

1442 කතමෙ ධම්මා අප්පට්ඨා? චතුස්ස භූමිස්ස කුසලං අකුසලං, චතුස්ස භූමිස්ස විපාකො, නිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකතං, යං ච රූපං අනිදස්සතං අප්පට්ඨං ධම්මායතනපරියාපනං, නිබ්බාණං ච, ඉමෙ ධම්මා අප්පට්ඨා.

1443 කතමෙ ධම්මා රුපිනෝ? චත්තාරෙ ච මහාභූතා චතුන්නං ච මහාභූතානං උපාදය රූපං, ඉමෙ ධම්මා රුපිනෝ.

1444 කතමෙ ධම්මා අරුපිනෝ? චතුස්ස භූමිස්ස කුසලං අකුසලං, චතුස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකානං, තිබ්බාණං ච, ඉමෙ ධම්මා අරුපිනෝ.

1445 කතමෙ ධම්මා ලොකියා? තිස්ස භූමිස්ස කුසලං අකුසලං, තිස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකානං, සබ්බං ච රූපං ඉමෙ ධම්මා ලොකියා.

1446 කතමෙ ධම්මා ලොකුත්තර? චත්තාරෙ මග්ගා අපරියාපන්නා චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි, තිබ්බාණං ච, ඉමෙ ධම්මා ලොකුත්තර. සබ්බෙ ධම්මා කෙනවි විඤ්ඤාය්‍යා කෙනවි න විඤ්ඤාය්‍යා.

(3 ආසවගොච්ඡක්කං.)

1447 කතමෙ ධම්මා ආසවා? චත්තාරෙ ආසවා: කාමාසවො භවා සවො දිට්ඨාසවො අවිජ්ජාසවො. කාමාසවො අට්ඨස්ස ලොභසහගතෙස්ස විත්තුප්පාදෙස්ස උපපජ්ජති, භවාසවො චතුස්ස දිට්ඨිගතවිප්පයුත්ත ලොභ සහගතෙස්ස විත්තුප්පාදෙස්ස උපපජ්ජති, දිට්ඨාසවො චතුස්ස දිට්ඨිගතසම්ප යුත්තෙස්ස විත්තුප්පාදෙස්ස උපපජ්ජති, අවිජ්ජාසවො සබ්බාකුසලෙස්ස උපපජ්ජති, ඉමෙ ධම්මා ආසවා.

1448 කතමෙ ධම්මා නො ආසවා? ංපෙඤා ආසවෙ අවසෙසං අකුසලං, චතුස්ස භූමිස්ස කුසලං, චතුස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියා ව්‍යාකානං, රූපං ච තිබ්බාණං ච; ඉමෙ ධම්මා නො ආසවා.

1449 කතමෙ ධම්මා සාසවා? තිස්ස භූමිස්ස කුසලං අකුසලං, තිස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකානං සබ්බං ච රූපං, ඉමෙ ධම්මා සාසවා.

1450 කතමෙ ධම්මා අනාසවා? චත්තාරෙ මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි, තිබ්බාණං ච; ඉමෙ ධම්මා අනාසවා.

1451 කතමෙ ධම්මා ආසව සම්පයුත්තා? ඤේ දෛමනස්සසහගත විත්තුප්පාද ඵ්ඤ්ඤාපන්නං මොහං ංපෙඤා විචිකිච්ජාසහගතෙ උද්ධච්ච සහගතෙ මොහෙ ංපෙඤා අවසෙසං අකුසලං, ඉමෙ ධම්මා ආසව සම්ප යුත්තා.

1452 කතමෙ ධම්මා ආසව විප්පයුත්තා? ඵ්ඤ්ඤා දෛමනස්සසහගතෙස්ස විත්තුප්පාදෙස්ස උප්පන්නො මොහො, විචිකිච්ජාසහගතො මොහො, උද්ධච්චසහගතො මොහො, චතුස්ස භූමිස්ස කුසලං, චතුස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකානං, රූපං ච තිබ්බාණං ච, ඉමෙ ධම්මා ආසව විප්පයුත්තා.

1453 කතමෙ ධම්මා ආසවා වෙව් සාසවා ව? කෙව් ආසවා වෙව් සාසවා ව.

1454 කතමෙ ධම්මා සාසවා වෙව නොව අසවා? යපෙතො අසවෙ අවසෙසං අකුසලං, නිසු භුමිසු කුසලං, නිසු භුමිසු විපාකො නිසු භුමිසු නිරියාව්‍යාකානං, සබ්බං ව රූපං; ඉමෙ ධම්මා සාසවා වෙව නොව අසවා. අනාසවා ධම්මා න චන්තබ්බා අසවා වෙව සාසවාතිපි සාසවා වෙව නොව අසවාතිපි.

1455 කතමෙ ධම්මා අසවා වෙව අසවසම්පයුත්තා ව? යත්ථ ඤාතයො අසවා එකතො උපපජ්ජති ඉමෙ ධම්මා අසවා වෙව අසවසම්පයුත්තා ව.

1456 කතමෙ ධම්මා අසවා සම්පයුත්තා වෙව නොව අසවා? යපෙතො අසවෙ අවසෙසං අකුසලං, ඉමෙ ධම්මා අසවසම්පයුත්තා වෙව නොව අසවා. අභවවිපයුත්තා ධම්මා න චන්තබ්බා අසවා වෙව අසවසම්පයුත්තාතිපි අසවසම්පයුත්තා වෙව නොව අසවාතිපි.

1457 කතමෙ ධම්මා අසවවිපයුත්තා සාසවා? චිසු දොමනස්ස සහ ගතෙසු විත්තුප්පාදෙසු උපපන්නා මොහො, විචිකිච්ඡාසහගතො මොහො, උභවවසහගතො මොහො, නිසු භුමිසු කුසලං, නිසු භුමිසු විපාකො, නිසු භුමිසු නිරියාව්‍යාකානං, සබ්බං ව රූපං; ඉමෙ ධම්මා අසවවිපයුත්තා සාසවා.

1458 කතමෙ ධම්මා අසවවිපයුත්තා අනාසවා? චන්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චන්තාරි ව යාමඤ්ඤඵලාති, තිබ්බාණං ව; ඉමෙ ධම්මා අසවවිපයුත්තා අනාසවා. අසවසම්පයුත්තා ධම්මා න චන්තබ්බා අසවවිපයුත්තා සාසවාතිපි අසවවිපයුත්තා අනාසවාතිපි.

(4 සංඝෝපකතොච්ඡායං.)

1459 කතමෙ ධම්මා සඤ්ඤාප්පාදනා? දස සඤ්ඤාප්පාදනාති: කාමරුග සඤ්ඤාප්පාදනං පටිඝසඤ්ඤාප්පාදනං මානසඤ්ඤාප්පාදනං දිට්ඨිසඤ්ඤාප්පාදනං විචිකිච්ඡාසඤ්ඤාප්පාදනං සීලබ්බතපරමාස සඤ්ඤාප්පාදනං භවරුගසඤ්ඤාප්පාදනං ඉක්ඛාසඤ්ඤාප්පාදනං මච්ඡරියසඤ්ඤාප්පාදනං අවිජ්ජාසඤ්ඤාප්පාදනං කාමරුගසඤ්ඤාප්පාදනං අට්ඨස්ස ලොභසහගතෙසු විත්තුප්පාදෙසු උපපජ්ජති, පටිඝසඤ්ඤාප්පාදනං චිසු දොමනස්ස සහගතෙසු විත්තුප්පාදෙසු උපපජ්ජති, මානසඤ්ඤාප්පාදනං චතුසු දිට්ඨිගතවිපයුත්ත ලොභ සහගතෙසු විත්තුප්පාදෙසු උපපජ්ජති, දිට්ඨිසඤ්ඤාප්පාදනං චතුසු දිට්ඨි ගතසම්පයුත්තෙසු විත්තුප්පාදෙසු උපපජ්ජති, විචිකිච්ඡාසඤ්ඤාප්පාදනං විචිකිච්ඡාසහගතෙසු විත්තුප්පාදෙසු උපපජ්ජති, සීලබ්බතපරමාස සඤ්ඤාප්පාදනං චතුසු දිට්ඨිගතසම්පයුත්තෙසු විත්තුප්පාදෙසු උපපජ්ජති, භවරුගසඤ්ඤාප්පාදනං චතුසු දිට්ඨිගතවිපයුත්ත ලොභසහගතෙසු විත්තුප්පාදෙසු උපපජ්ජති, ඉක්ඛා සඤ්ඤාප්පාදනං මච්ඡරිය සඤ්ඤාප්පාදනං ච චිසු දොමනස්ස සහගතෙසු විත්තුප්පාදෙසු උපපජ්ජති, අවිජ්ජා සඤ්ඤාප්පාදනං සබ්බාකුසලෙසු උපපජ්ජති, ඉමෙ ධම්මා සඤ්ඤාප්පාදනා.

1460 කතමෙ ධම්මා නො සඤ්ඤාප්තා? ඔපෙඤා සඤ්ඤාප්තෙ අවසෙසං අකුසලං, චතුස්ස භූමිස්ස කුසලං චතුස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකානං, රූපං ච නිබ්බාණං ච; ඉමෙ ධම්මා නො සඤ්ඤාප්තා.

1461 කතමෙ ධම්මා සඤ්ඤාප්තියා? තිස්ස භූමිස්ස කුසලං අකුසලං, තිස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකානං සබ්බං ච රූපං, ඉමෙ ධම්මා සඤ්ඤාප්තියා.

1462 කතමෙ ධම්මා අසඤ්ඤාප්තියා? චන්තාරො මග්ගා අපරියා පන්තා, චන්තාරි ච සාමඤ්ඤාථලාති, නිබ්බාණං ච; ඉමෙ ධම්මා අසඤ්ඤාප්තියා.

1463 කතමෙ ධම්මා සඤ්ඤාප්තසම්පයුත්තා? උද්ධච්චසහගතං මොහං ඔපෙඤා අවසෙසං අකුසලං, ඉමෙ ධම්මා සඤ්ඤාප්තසම්පයුත්තා.

1464 කතමෙ ධම්මා සඤ්ඤාප්තවිපයුත්තා? උද්ධච්චසහගතො මොහො චතුස්ස, භූමිස්ස කුසලං; චතුස්ස භූමිස්ස විපාකො; තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකානං රූපං ච නිබ්බාණං ච; ඉමෙ ධම්මා සඤ්ඤාප්ත විපයුත්තා.

1465 කතමෙ ධම්මා සඤ්ඤාප්තා චෙව සඤ්ඤාප්තියා ච? තානෙව සඤ්ඤාප්තාති සඤ්ඤාප්තා චෙව සඤ්ඤාප්තියා ච.

1466 කතමෙ ධම්මා සඤ්ඤාප්තියා චෙව නොච සඤ්ඤාප්තා? ඔපෙඤා සඤ්ඤාප්තෙ අවසෙසං අකුසලං, තිස්ස භූමිස්ස කුසලං, තිස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකානං, සබ්බං ච රූපං; ඉමෙ ධම්මා සඤ්ඤාප්තියා චෙව නොච සඤ්ඤාප්තා. අසඤ්ඤාප්තියා ධම්මා න චන්තබ්බා සඤ්ඤාප්තා චෙව සඤ්ඤාප්තියාතිපි, සඤ්ඤාප්තියා චෙව නොච සඤ්ඤාප්තාතිපි.

1467 කතමෙ ධම්මා සඤ්ඤාප්තා චෙව සඤ්ඤාප්තසම්පයුත්තාච? යත්ථ චෙ තිති සඤ්ඤාප්තාති එකතො උප්පජ්ජන්ති, ඉමෙ ධම්මා සඤ්ඤාප්තා චෙව සඤ්ඤාප්තසම්පයුත්තා ච.

1468 කතමෙ ධම්මා සඤ්ඤාප්තසම්පයුත්තා චෙව නොච සඤ්ඤාප්තා? ඔපෙඤා සඤ්ඤාප්තෙ අවසෙසං අකුසලං, ඉමෙ ධම්මා සඤ්ඤාප්ත සම්පයුත්තා චෙව නොච සඤ්ඤාප්තා. සඤ්ඤාප්තවිපයුත්තා ධම්මා න චන්තබ්බා සඤ්ඤාප්තා චෙව සඤ්ඤාප්ත සම්පයුත්තාතිපි, සඤ්ඤාප්තසම්පයුත්තා චෙව නොච සඤ්ඤාප්තාතිපි.

1469 කතමෙ ධම්මා සඤ්ඤාප්තවිපයුත්තා සඤ්ඤාප්තියා? උද්ධච්චසහගතො මොහො, තිස්ස භූමිස්ස කුසලං, තිස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකානං, සබ්බං ච රූපං; ඉමෙ ධම්මා සඤ්ඤාප්ත විපයුත්තා සඤ්ඤාප්තියා.

1470 කතමෙ ධම්මා සංඝෙඤ්ඤාපටිපත්තියා? අසංඝෙඤ්ඤාපටිපත්තියා? වතතාරො මග්ගා අපරියාපනතා, වතතාරි ව සාමඤ්ඤාඵලානි, නිබ්බාණං ව; ඉමෙ ධම්මා සංඝෙඤ්ඤාපටිපත්තියා අසංඝෙඤ්ඤාපටිපත්තියා. සංඝෙඤ්ඤාපටිපත්තියා ධම්මා න වතතබ්බා සංඝෙඤ්ඤාපටිපත්තියා සංඝෙඤ්ඤාපටිපත්තියා නිබ්බාණං සංඝෙඤ්ඤාපටිපත්තියා අසංඝෙඤ්ඤාපටිපත්තියා නිබ්බාණං.

(5 ගන්තොවුත්තං.)

1471 කතමෙ ධම්මා ගන්තො? වතතාරො ගන්තො අභිජ්ඣානායගන්තො, ව්‍යාපාදෙ කායගන්තො, සීලබ්බතපරමාසො කායගන්තො, ඉදං සච්චාභි නිවෙසො කායගන්තො. අභිජ්ඣානායගන්තො අට්ඨස්ස ලොභසහගතෙසු විතතුපාදෙසු උපපජ්ජති, ව්‍යාපාදෙ කායගන්තො විසු දොමනස්ස සහ ගතෙසු විතතුපාදෙසු උපපජ්ජති, සීලබ්බත පරමාසො කායගන්තො ව ඉදං සච්චාභිනිවෙසො කායගන්තො ව වතුසු දිට්ඨි ගතසම්පයුතෙතසු විතතුපාදෙසු උපපජ්ජති, ඉමෙ ධම්මා ගන්තො.

1472 කතමෙ ධම්මා නො ගන්තො? අපෙඤ්ඤා ගන්තො අවසෙසං අකුසලං වතුසු භුමිසු කුසලං වතුසු භුමිසු විපාකො නිසු භුමිසු කිරියා ව්‍යාකානං රූපං ව නිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා නොගන්තො.

1473 කතමෙ ධම්මා ගන්තියා? නිසු භුමිසු කුසලං අකුසලං නිසු භුමිසු විපාකො නිසු භුමිසු කිරියාව්‍යාකානං සබ්බං ව රූපං, ඉමෙ ධම්මා ගන්තියා.

1574 කතමෙ ධම්මා අගන්තියා? වතතාරො මග්ගා අපරියාපනතා වතතාරි සාමඤ්ඤාඵලානි නිබ්බාණංඤ්ඤා, ඉමෙ ධම්මා අගන්තියා.

1475 කතමෙ ධම්මා ගන්තම්පයුතතා? වතතාරො දිට්ඨිගතසම්පයුතතා විතතුපාදා වතතාරො දිට්ඨිගතවිපයුතතා ලොභසහගත විතතුපාදා ඵළ්ලපනතා ලොභං අපෙඤ්ඤා දොමනස්ස සහගත විතතුපාදා ඵළ්ලපනතා පටිසං අපෙඤ්ඤා, ඉමෙ ධම්මා ගන්තම්පයුතතා.

1476 කතමෙ ධම්මා ගන්තම්පයුතතා? වතුසු දිට්ඨිගතවිපයුතතා ලොභසහගතෙසු විතතුපාදෙසු උපපනතා ලොභො විසු දොමනස්ස සහගතෙසු විතතුපාදෙසු උපපනතා පටිසං විචිකිච්ඡා සහගතො විතතුපාදෙ උභිච්චසහගතො විතතුපාදෙ වතුසු භුමිසු කුසලං වතුසු භුමිසු විපාකො නිසු භුමිසු කිරියාව්‍යාකානං රූපං ව නිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා ගන්තම්පයුතතා.

1477 කතමෙ ධම්මා ගන්තො වෙව ගන්තියා ව? තෙව ගන්තො ගන්තො වෙව ගන්තියා ව.

1478 කතමෙ ධම්මා ගන්තියා වෙව නොව ගන්තො? අපෙඤ්ඤා ගන්තො අවසෙසං අකුසලං, නිසු භුමිසු කුසලං, නිසු භුමිසු විපාකො, නිසු භුමිසු කිරියාව්‍යාකානං, සබ්බං ව රූපං; ඉමෙ ධම්මා ගන්තියා වෙව නොව ගන්තො. අගන්තියා ධම්මා න වතතබ්බා ගන්තො වෙව ගන්තියානිපි ගන්තියා වෙව නොව ගන්තානිපි.

1479 කතමෙ ධම්මා ගන්තා වෙව ගන්තසම්පයුත්තා ව? යන් දිට්ඨි ව ලොභො ව ඵකතො උප්පජ්ජති, ඉමෙ ධම්මා ගන්තා වෙව ගන්තසම්පයුත්තා ව.

1480 කතමෙ ධම්මා ගන්තසම්පයුත්තා වෙව නොව ගන්තා? අභි ලොභ සහගතචිත්තාදාදි ජේ දෙමනස්සසහගත චිත්තාදාදි ඵජ්ජප්පනෙන ගන්තෙ සපෙක්ඛා, ඉමෙ ධම්මා ගන්තසම්පයුත්තා වෙව නොව ගන්තා. ගන්ත විප්පයුත්තා ධම්මා න චත්තබ්බො ගන්තා වෙව ගන්තසම්පයුත්තාතිපි ගන්ත සම්පයුත්තා වෙව නොව ගන්තාතිපි.

1481 කතමෙ ධම්මා ගන්තවිප්පයුත්තා ගන්තතියා? චතුස්ස දිට්ඨිගත විප්පයුත්ත ලොභසහගතෙස්ස චිත්තාදාදෙස්ස උප්පනො ලොභො, දව්ඤ්ඤ දෙමනස්සසහගතෙස්ස චිත්තාදාදෙස්ස උප්පනං පටිඝං, විචිකිච්ඡා සහ ගතො චිත්තාදාදෙ, උඤ්චවසහගතො චිත්තාදාදෙ, තිස්ස භූමිස්ස කුසලං, තිස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකානං, සබ්බං ව රූපං, ඉමෙ ධම්මා ගන්තවිප්පයුත්තා ගන්තතියා.

1482 කතමෙ ධම්මා ගන්තවිප්පයුත්තා අගන්තතියා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපනතා, චත්තාරි ව සාමන්තපට්ඨානි, නිබ්බාණං ව; ඉමෙ ධම්මා ගන්තවිප්පයුත්තා අගන්තතියා. ගන්තසම්පයුත්තා ධම්මා න චත්තබ්බො ගන්තවිප්පයුත්තා ගන්තතියාතිපි ගන්තවිප්පයුත්තා අගන්තතියාතිපි.

(6 ඔසගොච්ඡකං.)

1483 කතමෙ ධම්මා ඔසා -පෙ-

(7 සොගගොච්ඡකං.)

1484 කතමෙ ධම්මා සොගා -පෙ-

(8 නිවරණගොච්ඡකං.)

1485 කතමෙ ධම්මා නිවරණා? ඡ නිවරණාති: කාමච්ඡන්දනිවරණං ව්‍යාපාදනිවරණං ජිනම්භුනිවරණං උඤ්චවකුක්කුච්ච නිවරණං විචිකිච්ඡානිවරණං අවිජ්ජානිවරණං. කාමච්ඡන්දනිවරණං අට්ඨස්ස ලොභ සහගතෙස්ස චිත්තාදාදෙස්ස උප්පජ්ජති, ව්‍යාපාදනිවරණං විස්ස දෙමනස්ස සහගතෙස්ස චිත්තාදාදෙස්ස උප්පජ්ජති, ජිනම්භුනිවරණං සසබ්බාරි කෙස්ස අකුසලෙස්ස උප්පජ්ජති, උඤ්චනිවරණං උඤ්චවසහගතෙස්ස චිත්තාදාදෙස්ස උප්පජ්ජති, කුක්කුච්චනිවරණං විස්ස දෙමනස්ස සහ ගතෙස්ස චිත්තාදාදෙස්ස උප්පජ්ජති, විචිකිච්ඡා නිවරණං විචිකිච්ඡාසහ ගතෙස්ස චිත්තාදාදෙස්ස උප්පජ්ජති, අවිජ්ජානිවරණං සබ්බාකුසලෙස්ස උප්පජ්ජති, ඉමෙ ධම්මා නිවරණා.

1486 කතමෙ ධම්මා නො නිවරණා? සපෙක්ඛා නිවරණෙ අවසෙසං අකුසලං, චතුස්ස භූමිස්ස කුසලං, චතුස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියා ව්‍යාකානං, රූපං ව නිබ්බාණං ව ඉමෙ ධම්මා නො නිවරණා.

1487 කතමෙ ධම්මා නිවරණියා? තිස්ස භූමිස්ස කුසලං අකුසලං, තිස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකානං, සබ්බං ව රූපං, ඉමෙ ධම්මා නිවරණියා.

1488 කතමෙ ධම්මා අනිවරණියා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපනතා චත්තාරි ව සාමඤ්ඤ ඵලාති, නිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා අනිවරණියා.

1489 කතමෙ ධම්මා නිවරණසම්පයුත්තා? ආදස අකුසල විතතුප්පාද, ඉමෙ ධම්මා නිවරණසම්පයුත්තා.

1490 කතමෙ ධම්මා නිවරණවිපයුත්තා? චතුස්ස භූමිස්ස කුසලං, චතුස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකානං, රූපං ව නිබ්බාණං ව; ඉමෙ ධම්මා නිවරණවිපයුත්තා.

1491 කතමෙ ධම්මා නිවරණා වෙව නිවරණියා ව? තානෙව නිවරණාති නිවරණා වෙව නිවරණියා ව.

1492 කතමෙ ධම්මා නිවරණියා වෙව නො ව නිවරණා? ඤාපෙඤා නිවරණේ අවසෙසං අකුසලං, තිස්ස භූමිස්ස කුසලං, තිස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකානං, සබ්බං ව රූපං, ඉමෙ ධම්මා නිවරණියා වෙව නො ව නිවරණා. අනිවරණියා ධම්මා න චත්තබ්බා නිවරණා වෙව නිවරණියාතිපි¹, නිවරණියා වෙව නො ව නිවරණාතිපි.

1493 කතමෙ ධම්මා නිවරණා වෙව නිවරණ සම්පයුත්තා ව? යථා ද්‍රෝ තිති නිවරණාති එකතො උප්පජ්ජති, ඉමෙ ධම්මා නිවරණා වෙව නිවරණ සම්පයුත්තා ව.

1494 කතමෙ ධම්මා නිවරණසම්පයුත්තා වෙව නො ව නිවරණා? ඤාපෙඤා නිවරණේ අවසෙසං අකුසලං, ඉමෙ ධම්මා නිවරණසම්පයුත්තා වෙව නො ව නිවරණා. නිවරණවිපයුත්තා ධම්මා න චත්තබ්බා නිවරණා වෙව නිවරණසම්පයුත්තාතිපි, නිවරණසම්පයුත්තා වෙව නො ව නිවරණාතිපි.

1495 කතමෙ ධම්මා නිවරණවිපයුත්තා නිවරණියා? තිස්ස භූමිස්ස කුසලං, තිස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකානං, සබ්බං ව රූපං; ඉමෙ ධම්මා නිවරණවිපයුත්තා නිවරණියා.

1496 කතමෙ ධම්මා නිවරණවිපයුත්තා අනිවරණියා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපනතා, චත්තාරි ව සාමඤ්ඤ ඵලාති, නිබ්බාණං ව; ඉමෙ ධම්මා නිවරණවිපයුත්තා අනිවරණියා. නිවරණසම්පයුත්තා ධම්මා න චත්තබ්බා නිවරණවිපයුත්තා නිවරණියාතිපි, නිවරණවිපයුත්තා අනිවරණියාතිපි.

(9 පරමාසගොච්ඡකං.)

1497 කතමෙ ධම්මා පරමාස? දිට්ඨිපරමාසො චතුස්ස දිට්ඨිගත සම්පයුත්තෙස්ස විතතුප්පාදෙස්ස උප්පජ්ජති, ඉමෙ ධම්මා පරමාස.

1. 4. නිවරණියාතිපි.

1498 කතමෙ ධම්මා නො පරමාසා? ඔපෙතො පරමාසං අවසෙසං අකුසලං, චතුස්ස භුමිස්ස කුසලං, චතුස්ස භුමිස්ස විපාකො, තිස්ස භුමිස්ස කිරියා ව්‍යාකානං, රූපං ච නිබ්බාණං ව; ඉමෙ ධම්මා නො පරමාසා.

1499 කතමෙ ධම්මා පරමට්ඨා? තිස්ස භුමිස්ස කුසලං අකුසලං, තිස්ස භුමිස්ස විපාකො, තිස්ස භුමිස්ස කිරියාව්‍යාකානං, සබ්බං ච රූපං; ඉමෙ ධම්මා පරමට්ඨා.

1500 කතමෙ ධම්මා අපරමට්ඨා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපනා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බාණං ව; ඉමෙ ධම්මා අපරමට්ඨා.

1501 කතමෙ ධම්මා පරමාස සම්පයුතතා? චත්තාරො දිට්ඨිගතසම්පයුතත විතතුප්පාදි, ඵ්ඤ්ඤාපානං පරමාසං ඔපෙතො; ඉමෙ ධම්මා පරමාස සම්පයුතතා.

1502 කතමෙ ධම්මා පරමාසවිපයුතතා? චත්තාරො දිට්ඨිගතවිපයුතත ලොභසහගත විතතුප්පාදි, දො දොමනස්ස සහගත විතතුප්පාදි, විචිකිච්ඡාසහගතො විතතුප්පාදො, උඤ්චවසහගතො විතතුප්පාදො, චතුස්ස භුමිස්ස කුසලං, චතුස්ස භුමිස්ස විපාකො, තිස්ස භුමිස්ස කිරියා ව්‍යාකානං, රූපං ච නිබ්බාණං ව; ඉමෙ ධම්මා පරමාසවිපයුතතා. පරමාසො න චත්තබ්බො පරමාස සම්පයුතතොතිපි පරමාසවිපයුතතොතිපි.

1503 කතමෙ ධම්මා පරමාසො වෙච පරමට්ඨා ව? සො ඵච පරමාසො පරමාසො වෙච පරමට්ඨො ව.

1504 කතමෙ ධම්මා පරමට්ඨා වෙච නො ච පරමාසා? ඔපෙතො පරමාසං අවසෙසං අකුසලං, තිස්ස භුමිස්ස කුසලං, තිස්ස භුමිස්ස විපාකො, තිස්ස භුමිස්ස කිරියාව්‍යාකානං, සබ්බං ච රූපං; ඉමෙ ධම්මා පරමට්ඨා වෙච නො ච පරමාසා. අපරමට්ඨා ධම්මා න චත්තබ්බො පරමාසා වෙච පරමට්ඨොතිපි, පරමට්ඨා වෙච නො ච පරමාසාතිපි.

1505 කතමෙ ධම්මා පරමාසවිපයුතතා පරමට්ඨා? චත්තාරො දිට්ඨිගත විපයුතත ලොභසහගතවිතතුප්පාදි, දො දොමනස්ස සහගත විතතුප්පාදි, විචිකිච්ඡාසහගතො විතතුප්පාදො, උඤ්චවසහගතො විතතුප්පාදො, තිස්ස භුමිස්ස කුසලං, තිස්ස භුමිස්ස විපාකො, තිස්ස භුමිස්ස කිරියා ව්‍යාකානං, සබ්බං ච රූපං; ඉමෙ ධම්මා පරමාසවිපයුතතා පරමට්ඨා.

1506 කතමෙ ධම්මා පරමාස විපයුතතා අපරමට්ඨා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපනා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බාණං ව; ඉමෙ ධම්මා පරමාසවිපයුතතා අපරමට්ඨා. පරමාසා ච පරමාස සම්පයුතතා ච ධම්මා න චත්තබ්බො පරමාසවිපයුතතා පරමට්ඨොතිපි, පරමාස විපයුතතා අපරමට්ඨොතිපි.

(10 මහනගරදුකං.)

1507 කතමෙ ධම්මා සාරමමණා? චතුසු භූමිසු කුසලං අකුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාව්‍යාකානං; ඉමෙ ධම්මා සාරමමණා.

1508 කතමෙ ධම්මා අනාරමමණා? රූපං ව නිබ්බාණං ව; ඉමෙ ධම්මා අනාරමමණා.

1509 කතමෙ ධම්මා චිත්තා? චක්ඛුච්ඤාඤාණං සොභච්ඤාඤාණං සානච්ඤාඤාණං ජ්වහාච්ඤාඤාණං කායච්ඤාඤාණං මනෝධාතු මනෝච්ඤාඤාණධාතු; ඉමෙ ධම්මා චිත්තා.

1510 කතමෙ ධම්මා නො චිත්තා? වෙදනාකකිකො සඤ්ඤාකකිකො සංකිංචකකිකො රූපං ව නිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා නො චිත්තා.

1511 කතමෙ ධම්මා වෙතසිකා? වෙදනාකකිකො සඤ්ඤාකකිකො සංකිංචකකිකො, ඉමෙ ධම්මා වෙතසිකා.

1512 කතමෙ ධම්මා අවෙතසිකා? චිත්තං ව රූපං ව නිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා අවෙතසිකා.

1513 කතමෙ ධම්මා චිත්තසම්පයුතා? වෙදනාකකිකො සංකිංචකකිකො, ඉමෙ ධම්මා චිත්තසම්පයුතා.

1514 කතමෙ ධම්මා චිත්තවිපසයුතා? රූපං ව නිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා චිත්තවිපසයුතා. චිත්තං න චිත්තඛණං චිත්තෙන න සම්පයුතනනිපි චිත්තෙන විපසයුතනනිපි.

1515 කතමෙ ධම්මා චිත්තසංසංචාරා? වෙදනාකකිකො සඤ්ඤාකකිකො සංකිංචකකිකො, ඉමෙ ධම්මා චිත්තසංසංචාරා.

1516 කතමෙ ධම්මා චිත්තවිසංසංචාරා? රූපං ව නිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා චිත්තවිසංසංචාරා. චිත්තං න චිත්තඛණං චිත්තෙන සංසංචාරනනිපි, චිත්තෙන විසංසංචාරනනිපි.

1517 කතමෙ ධම්මා චිත්තසම්මුච්චාරා? වෙදනාකකිකො සඤ්ඤාකකිකො සංකිංචකකිකො කායච්ඤාඤාණනි චරිච්ඤාඤාණනි, යං වා පනඤ්ඤාපි අපි රූපං චිත්තජං චිත්තභෙදාකං චිත්තසම්මුච්චාරා රූපායතනං සද්දායතනං ගතියතනං රසායතනං ථොට්ඨාඛණායතනං ආකාසධාතු ආපොධාතු රූපස්ස ලුහුතා රූපස්ස මුද්දතා රූපස්ස කම්මඤ්ඤාතා රූපස්ස උපවයො රූපස්ස සන්තති කල්පිකාරෙ ආහාරෙ ඉමෙ ධම්මා චිත්තසම්මුච්චාරා.

1518 කතමෙ ධම්මා නො චිත්තසම්මුච්චාරා? චිත්තං ව අවසෙසං ව රූපං¹ ව නිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා නො චිත්තසම්මුච්චාරා.

1519 කතමෙ ධම්මා විතතසහභුතො? වෙදනාකකුකො සඤ්ඤාකකුකො සංකාරකකුකො කායවිඤ්ඤානති වචිවිඤ්ඤානති, ඉමෙ ධම්මා විතතසහභුතො.

1520 කතමෙ ධම්මා නො විතතසහභුතො? විතතං ව අවසෙසං ව රූපං ව නිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා නො විතතසහභුතො.

1521 කතමෙ ධම්මා විතතානුපරිවතතිනො? වෙදනාකකුකො සඤ්ඤාකකුකො සංකාරකකුකො කායවිඤ්ඤානති වචිවිඤ්ඤානති, ඉමෙ ධම්මා විතතානුපරිවතතිනො.

1522 කතමෙ ධම්මා නො විතතානුපරිවතතිනො? විතතං ව අවසෙසං ව රූපං ව නිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා නො විතතානුපරිවතතිනො.

1523 කතමෙ ධම්මා විතතසංසඨ්ඨසමුට්ඨානා? වෙදනාකකුකො සඤ්ඤාකකුකො සංකාරකකුකො, ඉමෙ ධම්මා විතතසංසඨ්ඨසමුට්ඨානා.

1524 කතමෙ ධම්මා නො විතතසංසඨ්ඨසමුට්ඨානා? විතතං ව රූපං ව නිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා නො විතතසංසඨ්ඨසමුට්ඨානා.

1525 කතමෙ ධම්මා විතතසංසඨ්ඨසමුට්ඨාන සහභුතො? වෙදනාකකුකො සඤ්ඤාකකුකො සංකාරකකුකො, ඉමෙ ධම්මා විතතසංසඨ්ඨසමුට්ඨාන සහභුතො.

1526 කතමෙ ධම්මා නො විතතසංසඨ්ඨසමුට්ඨාන සහභුතො? විතතං ව රූපං ව නිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා නො විතතසංසඨ්ඨසමුට්ඨාන සහභුතො.

1527 කතමෙ ධම්මා විතතසංසඨ්ඨසමුට්ඨානානුපරිවතතිනො? වෙදනාකකුකො සඤ්ඤාකකුකො සංකාරකකුකො, ඉමෙ ධම්මා විතතසංසඨ්ඨසමුට්ඨානානුපරිවතතිනො.

1528 කතමෙ ධම්මා නො විතතසංසඨ්ඨසමුට්ඨානානුපරිවතතිනො? විතතං ව රූපං ව නිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා නො විතතසංසඨ්ඨසමුට්ඨානානු පරිවතතිනො.

1529 කතමෙ ධම්මා අජ්ඣන්තිකා? චක්ඛායතනං-පෙ-මනායතනං ඉමෙ ධම්මා අජ්ඣන්තිකා.

1530 කතමෙ ධම්මා බාහිර? රූපායතනං -පෙ- ධම්මායතනං, ඉමෙ ධම්මා බාහිර.

1531 කතමෙ ධම්මා උපාද්? චක්ඛායතනං -පෙ- කබ්බිකාඥ අභාඥ, ඉමෙ ධම්මා උපාද්.

1532 කතමෙ ධම්මා නො උපාද්? චතුස්ස භූමිස්ස කුසලං අකුසලං, චතුස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියා ව්‍යාකානං, චතොඥ ව මහා භූතා, නිබ්බාණං ව; ඉමෙ ධම්මා නො උපාද්.

1533 කතමෙ ධම්මා උපාදින්නා? තිස්ස භූමිස්ස විපාකො, යං ච රූපං කමමස්ස කතත්තා; ඉමෙ ධම්මා උපාදින්නා.

1534 කතමෙ ධම්මා අනුපාදින්නා? තිස්ස භූමිස්ස කුසලං අකුසලං, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකතං, යං ච රූපං න කමමස්ස කතත්තා, චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලාති නිබ්බාණං ච; ඉමෙ ධම්මා අනුපාදින්නා.

(11 උපාදනදුකං.)

1535 කතමෙ ධම්මා උපාදන්නා? චත්තාරි උපාදන්නාති: කාමුපාදනං දිට්ඨිපාදනං සීලබ්බතුපාදනං අත්තවාදුපාදනං; කාමුපාදනං අවස්සු ලොභසහගතෙනස්ස චිත්තුපාදෙනස්ස උපපජ්ජති, දිට්ඨිපාදනඤ්ච සීලබ්බතු පාදනඤ්ච අත්තවාදුපාදනඤ්ච චතුස්ස දිට්ඨිගතසම්පයුක්තොස්ස චිත්තුපාදෙනස්ස උපපජ්ජති, ඉමෙ ධම්මා උපාදන්නා.

1536 කතමෙ ධම්මා නො උපාදන්නා? ඔපෙක්ඛා උපාදනෙ අවසෙසං අකුසලං, චතුස්ස භූමිස්ස කුසලං, චතුස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියා ව්‍යාකතං, රූපං ච නිබ්බාණං ච; ඉමෙ ධම්මා නො උපාදන්නා.

1537 කතමෙ ධම්මා උපාදනියා? තිස්ස භූමිස්ස කුසලං අකුසලං, තිස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකතං, සබ්බං ච රූපං; ඉමෙ ධම්මා උපාදනියා.

1538 කතමෙ ධම්මා අනුපාදනියා? චත්තාරො මග්ගා අපරියාපන්නා, චත්තාරි ච සාමඤ්ඤඵලාති, නිබ්බාණං ච; ඉමෙ ධම්මා ධම්මා අනුපාදනියා.

1539 කතමෙ ධම්මා උපාදනසම්පයුක්තා චත්තාරො දිට්ඨිගතසම්පයුක්තා ලොභසහගතචිත්තුපාද චත්තාරො දිට්ඨිගත විපසයුක්තා ලොභසහගතචිත්තුපාද, ඵළුපන්නං ලොභං ඔපෙක්ඛා; ඉමෙ ධම්මා උපාදනසම්පයුක්තා.

1540 කතමෙ ධම්මා උපාදනවිපසයුක්තා? චතුස්ස දිට්ඨිගතවිපසයුක්තලොභසහගතෙනස්ස චිත්තුපාදෙනස්ස උපපන්නා ලොභො, ඥේ දෙම නස්සසහගතචිත්තුපාද, විචිකිල්පාසහගතො චිත්තුපාදො, උඤ්චවසගතො චිත්තුපාදො, චතුස්ස භූමිස්ස කුසලං, චතුස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකතං රූපං ච නිබ්බාණං ච; ඉමෙ ධම්මා උපාදන විපසයුක්තා.

1541 කතමෙ ධම්මා උපාදන්නා වෙච උපාදනියා ච? තානෙච උපාදන්නාති උපාදන්නා වෙච උපාදනියා ච.

1542 කතමෙ ධම්මා උපාදනියා වෙච නොච උපාදන්නා? ඔපෙක්ඛා උපාදනෙ අවසෙසං අකුසලං, තිස්ස භූමිස්ස කුසලං, තිස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකතං, සබ්බං ච රූපං; ඉමෙ ධම්මා උපාදනියා වෙච නොච උපාදන්නා. අනුපාදනියා ධම්මා න වග්ගබ්බං උපාදන්නා වෙච උපාදනියාතිපි, උපාදනියා වෙච නොච උපාදන්නාතිපි.

1543 කතමෙ ධම්මා උපාදනා වෙව උපාදනසම්පසුත්තා ව? යජ්ඣ දිට්ඨි ව ලොභො ව එකතො උපපජ්ජති, ඉමෙ ධම්මා උපාදනා වෙව උපාදනසම්පසුත්තා ව.

1544 කතමෙ ධම්මා උපාදනසම්පසුත්තා වෙව නොව උපාදනා? අට්ඨලොභසහගතචිත්තුප්පාද, එත්ථුප්පනො උපාදනෙ යපෙඤා; ඉමෙ ධම්මා උපාදනසම්පසුත්තා වෙව නොව උපාදනා. උපාදනචිත්තසුඤ්ඤා ධම්මා න චත්තබ්බො උපාදනා වෙව උපාදනසම්පසුත්තාතිපි, උපාදන සම්පසුත්තා වෙව නොව උපාදනාතිපි.

1545 කතමෙ ධම්මා උපාදනචිත්තසුත්තා උපාදනියා? චතුසු දිට්ඨි ගතචිත්තසුත්ත ලොභසහගතෙසු චිත්තුප්පාදෙසු උප්පන්නා ලොභො, දො දොමනස්සසහගත චිත්තුප්පාද, විචිකිච්ඡාසහගතො චිත්තුප්පාදෙ, උච්චඤ්ඤාසහගතො චිත්තුප්පාදෙ, තීසු භුමීසු කුසලං, තීසු භුමීසු විපාකො තීසු භුමීසු කිරියාව්‍යාතනං, සබ්බං ච රූපං; ඉමෙ ධම්මා උපාදනචිත්ත සුත්තා උපාදනියා.

1546 කතමෙ ධම්මා උපාදනචිත්තසුත්තා අනුපාදනියා? චත්තරො මඤ්ඤා අපරිශාපනනා චත්තාරි ව සාමඤ්ඤාඵලාති, තිබ්බාණං ව; ඉමෙ ධම්මා උපාදනචිත්තසුත්තා අනුපාදනියා. උපාදනසම්පසුත්තා ධම්මා න චත්තබ්බො උපාදනචිත්තසුත්තා උපාදනියාතිපි, උපාදනචිත්තසුත්තා අනුපාදනියාතිපි.

(12 කිලෙසගොච්ඡකං.)

1547 කතමෙ ධම්මා කිලෙසා? දස කිලෙසවත්තී: ලොභො දෙසො මොහො මානො දිට්ඨි විචිකිච්ඡා ඵිනං උඤ්චං අභිරිකං අනොත්තප්පං, ලොභො අට්ඨසු ලොභසහගතෙසු චිත්තුප්පාදෙසු උප්පජ්ජති, දෙසො චිසු දොමනස්ස සහගතෙසු චිත්තුප්පාදෙසු උප්පජ්ජති, මොහො සබ්බො කුසලෙසු¹ උප්පජ්ජති, මානො චතුසු දිට්ඨිගතචිත්තසුත්තෙකලොභසහ ගතෙසු චිත්තුප්පාදෙසු උප්පජ්ජති, දිට්ඨි චතුසු දිට්ඨිගතසම්පසුත්තෙකසු චිත්තුප්පාදෙසු උප්පජ්ජති, විචිකිච්ඡා විචිකිච්ඡාසහගතෙසු චිත්තුප්පා දෙසු උප්පජ්ජති, ඵිනං සසඛාරිකෙසු අකුසලෙසු උප්පජ්ජති, උඤ්චංඤා අභිරිකාඤ්ඤා අනොත්තප්පාඤ්ඤා සබ්බො කුසලෙසු උප්පජ්ජති, ඉමෙ ධම්මා කිලෙසා.

1548 කතමෙ ධම්මා නො කිලෙසා? යපෙඤා කිලෙසෙ අවසෙසං අකුසලං, චතුසු භුමීසු කුසලං චතුසු භුමීසු විපාකො, තීසු භුමීසු කිරියා ව්‍යකතං, රූපඤ්ඤා තිබ්බාණඤ්ඤා; ඉමෙ ධම්මා නො කිලෙසා.

1549 කතමෙ ධම්මා සඛකිලෙසිකා? තීසු භුමීසු කුසලං අකුසලං, තීසු භුමීසු විපාකො, තීසු භුමීසු කිරියාව්‍යාතනං, සබ්බඤ්ඤා රූපං; ඉමෙ ධම්මා සඛකිලෙසිකා.

1550 කතමෙ ධම්මා අසඬිතිලෙයිකා? චතතාරො මහ්නං අපරියා පනතා, චතතාරි ච සාමඤ්ඤථලාති, තිබ්බාණ්ඤඤ; ඉමෙ ධම්මා අසඬිතිලෙයිකා.

1551 කතමෙ ධම්මා සඬිතිලිට්ඨා? දොදස අකුසලවිතතුපාද ඉමෙ ධම්මා සඬිතිලිට්ඨා.

1552 කතමෙ ධම්මා අසඬිතිලිට්ඨා? චතුසු භූමිසු කුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාව්‍යාකතං, රූපඤ්ඤ තිබ්බාණ්ඤඤ; ඉමෙ ධම්මා අසඬිතිලිට්ඨා.

1553 කතමෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තා? වාදස අකුසලවිතතුපාද ඉමෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තා.

1554 කතමෙ ධම්මා කිලෙස විපයුත්තා? චතුසු භූමිසු කුසලං, චතුසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාව්‍යාකතං, රූපඤ්ඤ තිබ්බාණ්ඤඤ; ඉමෙ ධම්මා කිලෙසවිපයුත්තා.

1555 කතමෙ ධම්මා කිලෙසා වෙව සඬිතිලෙයිකා ච? තෙව කිලෙසා වෙව සඬිතිලෙයිකා ච.

1556 කතමෙ ධම්මා සඬිතිලෙයිකා වෙව නොව කිලෙසා? ඤාපෙඤා කිලෙසෙ අවසෙසං අකුසලං, තිසු භූමිසු කුසලං, තිසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාව්‍යාකතං, සබ්බඤ්ඤ රූපං; ඉමෙ ධම්මා සඬිතිලෙයිකා වෙව නොව කිලෙසා. අසඬිතිලෙයිකා ධම්මා න චතතාරො කිලෙසා වෙව සඬිතිලෙයිකාතිපි, සඬිතිලෙයිකා වෙව නොව කිලෙසාතිපි.

1557 කතමෙ ධම්මා කිලෙසා වෙව සඬිතිලිට්ඨා ච? තෙව කිලෙසා කිලෙසා වෙව සඬිතිලිට්ඨා ච.

1558 කතමෙ ධම්මා සඬිතිලිට්ඨා වෙව නොව කිලෙසා? ඤාපෙඤා කිලෙසෙ අවසෙසං අකුසලං, ඉමෙ ධම්මා සඬිතිලිට්ඨා වෙව නොව කිලෙසා. අසඬිතිලිට්ඨා ධම්මා න චතතාරො කිලෙසා වෙව සඬිතිලිට්ඨා තිපි, සඬිතිලිට්ඨා වෙව නො ච කිලෙසාතිපි.

1559 කතමෙ ධම්මා කිලෙසා වෙව කිලෙසසම්පයුත්තා ච? යත්ථ දො තයො කිලෙසා ඵකතො උපපජ්ජති, ඉමෙ ධම්මා කිලෙසා වෙව කිලෙසසම්පයුත්තා ච.

1560 කතමෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තා වෙව නොව කිලෙසා? ඤාපෙඤා කිලෙසෙ අවසෙසං අකුසලං, ඉමෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තා වෙව නොව කිලෙසා.

කිලෙසවිපයුත්තා ධම්මා න චතතාරො කිලෙසා වෙව කිලෙසසම්පයුත්තාතිපි, කිලෙසසම්පයුත්තා වෙව නොව කිලෙසාතිපි.

1561 කතමෙ ධම්මා කිලෙසවිපයුත්තා සඬිතිලෙයිකා? තිසු භූමිසු කුසලං, තිසු භූමිසු විපාකො, තිසු භූමිසු කිරියාව්‍යාකතං, සබ්බඤ්ඤ රූපං; ඉමෙ ධම්මා කිලෙසවිපයුත්තා සඬිතිලෙයිකා.

1562 කතමෙ ධම්මා කිලෙසවිපජ්ජන්තා අසඬිතිලෙසිකා? වන්තාරෙ මග්ගා අපරියාපන්නා වන්තාරි ව සාමඤ්ඤථලානි, නිබ්බාණ්ණඤ්ඤා; ඉමෙ ධම්මා කිලෙසවිපජ්ජන්තා අසඬිතිලෙසිකා.

කිලෙසසම්පජ්ජන්තා ධම්මා න වන්තරිබ්බා කිලෙසවිපජ්ජන්තා සඬිති ලෙසිකාතිපි, කිලෙසවිපජ්ජන්තා අසඬිතිලෙසිකාතිපි.

(13 පිටඹිදුකං.)

1563 කතමෙ ධම්මා දස්සනෙන පභාතබ්බා? වන්තාරෙ දිට්ඨිගත සම්පජ්ජන්ත විනතුප්පාදා, විචිකිච්ඡාසහගතො විනතුප්පාදො; ඉමෙ ධම්මා දස්සනෙන පභාතබ්බා.

වන්තාරෙ දිට්ඨිගතවිපජ්ජන්ත ලොභසහගත විනතුප්පාදා, දො දොමනස්ස සහගත විනතුප්පාදා, ඉමෙ ධම්මා සීයා දස්සනෙන පභාතබ්බා සීයා න දස්සනෙන පභාතබ්බා.

1564 කතමෙ ධම්මා න දස්සනෙන පභාතබ්බා? උද්ධච්චසහගතො විනතුප්පාදො, වතුසු භුමිසු කුසලං, වතුසු භුමිසු විපාකො, තීසු භුමිසු කිරියාව්‍යාකතං, රූපඤ්ඤා නිබ්බාණ්ණඤ්ඤා; ඉමෙ ධම්මා න දස්සනෙන පභාතබ්බා.

1565 කතමෙ ධම්මා භාවනාය පභාතබ්බා? උද්ධච්චසහගතො විනතුප්පාදො, ඉමෙ ධම්මා භාවනාය පභාතබ්බා.

වන්තාරෙ දිට්ඨිගතවිපජ්ජන්ත ලොභසහගතවිනතුප්පාදා, දො දොමනස්ස සහගතවිනතුප්පාදා, ඉමෙ ධම්මා සීයා භාවනාය පභාතබ්බා සීයා න භාවනාය පභාතබ්බා.

1566 කතමෙ ධම්මා න භාවනාය පභාතබ්බා? වන්තාරෙ දිට්ඨිගත සම්පජ්ජන්ත විනතුප්පාදා, විචිකිච්ඡාසහගතො විනතුප්පාදො, වතුසු භුමිසු කුසලං, වතුසු භුමිසු විපාකො තීසු භුමිසු කිරියාව්‍යාකතං, රූපඤ්ඤා නිබ්බාණ්ණඤ්ඤා; ඉමෙ ධම්මා න භාවනාය පභාතබ්බා.

1567 කතමෙ ධම්මා දස්සනෙන පභාතබ්බහෙතුකා? වන්තාරෙ දිට්ඨිගත සම්පජ්ජන්ත විනතුප්පාදා, විචිකිච්ඡාසහගතො විනතුප්පාදො, ඵත්ථුප්පන්නං මොහං ඤපෙඤා, ඉමෙ ධම්මා දස්සනෙන පභාතබ්බ හෙතුකා.

වන්තාරෙ දිට්ඨිගතවිපජ්ජන්ත ලොභසහගත විනතුප්පාදා, දො දොමනස්සසහගත විනතුප්පාදා; ඉමෙ ධම්මා සීයා දස්සනෙන පභාතබ්බ හෙතුකා සීයා න දස්සනෙන පභාතබ්බහෙතුකා.

1568 කතමෙ ධම්මා න දස්සනෙන පභාතබ්බහෙතුකා? විචිකිච්ඡා සහගතො මොහො, උද්ධච්චසහගතො විනතුප්පාදො, වතුසු භුමිසු කුසලං, වතුසු භුමිසු විපාකො, තීසු භුමිසු කිරියාව්‍යාකතං, රූපඤ්ඤා නිබ්බාණ්ණඤ්ඤා; ඉමෙ ධම්මා න දස්සනෙන පභාතබ්බහෙතුකා.

1569 කතමෙ ධම්මා භාවනාය පභාතබ්බහෙතුකා? උද්ධවච්ඡඝ ගතො විනතුප්පාදො, එත්ථප්පන්නං මොහං යපෙතියා; ඉමෙ ධම්මා භාවනාය පභාතබ්බහෙතුකා.

වත්තාරෙ දිට්ඨිගතවිප්පයුතතා ලොභසහගත විනතුප්පාදො, දො දොමනස්සසහගත විනතුප්පාදො, ඉමෙ ධම්මා සියා භාවනාය පභාතබ්බහෙතුකා, සියා න භාවනාය පභාතබ්බහෙතුකා.

1570 කතමෙ ධම්මා න භාවනාය පභාතබ්බහෙතුකා? වත්තාරෙ දිට්ඨිගත සම්පයුතත විනතුප්පාදො, විචිකිච්ඡාසහගතො විනතුප්පාදො, උද්ධවච්ඡඝගතො මොහො, වතුසු භුමිසු කුසලො, වතුසු භුමිසු විපාකො නිසු භුමිසු කිරියව්‍යාකතං, රූපඤ්ච; තිබ්බාණ්ඤා; ඉමෙ ධම්මා න භාවනාය පභාතබ්බහෙතුකා.

1571 කතමෙ ධම්මා සවිතකකා? කාමාවචරකුසලං අකුසලං, කාමා චචරකුසලස්ස විපාකතො එකාදස් විනතුප්පාදො, අකුසලස්ස විපාකතො දො, කිරියතො එකාදස්, රූපාවචරං පඨමඤ්ඤානං කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව, ලොකුත්තරං පඨමඤ්ඤානං කුසලතො ව විපාකතො ව, එත්ථප්පන්නං විතකකං යපෙතියා; ඉමෙ ධම්මා සවිතකකා.

1572 කතමෙ ධම්මා අවිතකකා? දො පඤ්චවිඤ්ඤාණානි, රූපා චචර තිකවතුකකඤ්ඤානා කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව, වත්තාරෙ අරූපාවචර¹ කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව, ලොකුත්තර තික වතුකකඤ්ඤානා කුසලතො ව විපාකතො ව, විතකකතො ව රූපඤ්ච තිබ්බාණ්ඤා; ඉමෙ ධම්මා අවිතකකා.

1573 කතමෙ ධම්මා සවිචාර? කාමාවචරකුසලං අකුසලං, කාමා චචර²කුසලස්ස විපාකතො එකාදස් විනතුප්පාදො, අකුසලස්ස විපාකතො දො, කිරියතො එකාදස්, රූපාවචර එකකද්‍රකඤ්ඤානා කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව, ලොකුත්තර එකක ද්‍රකඤ්ඤානා කුසලතො ව, විපාකතො ව, එත්ථප්පන්නං විචාරං යපෙතියා; ඉමෙ ධම්මා සවිචාර.

1574 කතමෙ ධම්මා අවිචාර? දො පඤ්චවිඤ්ඤාණානි, රූපාවචර තිකවතුකකඤ්ඤානා කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව, වත්තාරෙ අරූපා කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව, ලොකුත්තර තික වතුකකඤ්ඤානා කුසලතො ව විපාකතො ව, විචාරෙ ව රූපඤ්ච තිබ්බාණ්ඤා; ඉමෙ ධම්මා අවිචාර.

1575 කතමෙ ධම්මා සප්පිතිකා? කාමාවචර කුසලතො වත්තාරෙ සොමනස්ස සහගත විනතුප්පාදො; අකුසලතො වත්තාරෙ, කාමාවචර කුසලස්ස විපාකතො පඤ්ච, කිරියතො පඤ්ච, රූපාවචර ද්‍රකතිකඤ්ඤානා කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව, ලොකුත්තර ද්‍රකතිකඤ්ඤානා කුසලතො විපාකතො ව, එත්ථප්පන්නං පිතිං යපෙතියා; ඉමෙ ධම්මා සප්පිතිකා.

1576 කතමෙ ධම්මා අපට්ඨිකා? කාමාවචරකුසලනො වත්තාරෙ උපෙක්ඛාසහගත විතතුප්පාද, අකුසලනො අට්ඨ, කාමාවචර කුසලස්ස විපාකනො ඵකාදස, අකුසලස්ස විපාකනො සත්ත, කිරියතො ඡ, රූපාවචර දුකතීකාඤ්ඤානා කුසලනො ව විපාකනො ව කිරියතො ව, වත්තාරෙ ආරූපා කුසලනො ව විපාකනො ව කිරියතො ව, ලොකුත්තර දුකදුකාඤ්ඤානා කුසලනො ව විපාකනො ව, පිති ව රූපං ව තිබ්බාණං, ඉමෙ ධම්මා අපට්ඨිකා

1577 කතමෙ ධම්මා පිතිසහගතා? කාමාවචරකුසලනො වත්තාරෙ සොමනස්ස සහගත විතතුප්පාද, අකුසලනො වත්තාරෙ කාමාවචරකුසලස්ස විපාකනො පඤ්ච, කිරියතො පඤ්ච, රූපාවචර දුක තීකාඤ්ඤානා කුසලනො ව විපාකනො ව කිරියතො ව, ලොකුත්තර දුකතීකාඤ්ඤානා කුසලනො ව විපාකනො ව, ඵඤ්ඤානං පිතිං ඵපෙතා; ඉමෙ ධම්මා පිතිසහගතා.

1578 කතමෙ ධම්මා න පිතිසහගතා? කාමාවචර කුසලනො වත්තාරෙ උපෙක්ඛාසහගත විතතුප්පාද, අකුසලනො අට්ඨ, කාමාවචර කුසලස්ස විපාකනො ඵකාදස, අකුසලස්ස විපාකනො සත්ත, කිරියතො ඡ, රූපාවචර දුකතීකාඤ්ඤානා කුසලනො ව විපාකනො ව කිරියතො ව, වත්තාරෙ ආරූපා කුසලනො ව විපාකනො ව කිරියතො ව, ලොකුත්තර දුකතීකාඤ්ඤානා කුසලනො ව විපාකනො ව; පිතිං ව රූපං ව තිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා න පිතිසහගතා.

1579 කතමෙ ධම්මා සුඛසහගතා? කාමාවචරකුසලනො වත්තාරෙ සොමනස්ස සහගත විතතුප්පාද, අකුසලනො වත්තාරෙ, කාමාවචර කුසලස්ස විපාකනො ඡ, කිරියතො පඤ්ච, රූපාවචර තීක වතුකකාඤ්ඤානා කුසලනො ව විපාකනො ව කිරියතො ව, ලොකුත්තර තීක වතුකකාඤ්ඤානා කුසලනො ව විපාකනො ව ඵඤ්ඤානං සුඛං ඵපෙතා; ඉමෙ ධම්මා සුඛසහගතා.

1580 කතමෙ ධම්මා න සුඛසහගතා? කාමාවචරකුසලනො වත්තාරෙ උපෙක්ඛාසහගත විතතුප්පාද, අකුසලනො අට්ඨ, කාමාවචර කුසලස්ස විපාකනො දස, අකුසලස්ස විපාකනො සත්ත, කිරියතො ඡ, රූපාවචර වතුකකාඤ්ඤානං කුසලනො ව විපාකනො ව කිරියතො ව, වත්තාරෙ ආරූපා කුසලනො ව විපාකනො ව කිරියතො ව, ලොකුත්තරං වතුකකාඤ්ඤානං කුසලනො ව විපාකනො ව, සුඛං ව රූපං ව තිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා න සුඛසහගතා.

1581 කතමෙ ධම්මා උපෙක්ඛාසහගතා? කාමාවචරකුසලනො වත්තාරෙ උපෙක්ඛාසහගත විතතුප්පාද, අකුසලනො ඡ, කාමාවචරකුසලස්ස විපාකනො දස, අකුසලස්ස විපාකනො ඡ, කිරියතො ඡ, රූපාවචර වතුකකාඤ්ඤානං කුසලනො ව විපාකනො ව කිරියතො ව,

වතනාඳෙ ආරුප්පා කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව, ලොකුතතරවතුන්ඤානං කුසලතො ව විපාකතො ව, එත්ථුප්පන්නං උපෙක්ඛා යපෙඤා ඉමෙ ධම්මා උපෙක්ඛා සහගතා.

1582 කතමෙ ධම්මා න උපෙක්ඛාසහගතා? කාමාවචරකුසලතො වතනාඳෙ සොමනස්සහගත විතතුප්පාදා, අකුසලතො ඡ, කාමාවචර කුසලස්ස විපාකතො ඡ, අකුසලස්ස විපාකතො එකො, කිරියතො පඤ්ච, රුපාවචරික වතුක්ඛානා කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව, ලොකුතතර භික්ඛවතුක්ඛානා කුසලතො ව විපාකතො ව උපෙක්ඛා ව රුපං ව නිබ්බාණං ව; ඉමෙ ධම්මා න උපෙක්ඛාසහගතා.

1583 කතමෙ ධම්මා කාමාවචරා? කාමාවචරකුසලං අකුසලං, සබ්බො කාමාවචරස්ස විපාකො, කාමාවචර කිරියාව්‍යාකානං, සබ්බං ව රුපං, ඉමෙ ධම්මා කාමාවචරා.

1584 කතමෙ ධම්මා න කාමාවචරා? රුපාවචර අරුපාවචර අපරි යාපනනා, ඉමෙ ධම්මා න කාමාවචරා.

1585 කතමෙ ධම්මා රුපාවචරා? රුපාවචර වතුක්ඛපඤ්චකඤ්ඤානා කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව, ඉමෙ ධම්මා රුපාවචරා.

1586 කතමෙ ධම්මා න රුපාවචරා? කාමාවචර අරුපාවචර අපරි යාපනනා, ඉමෙ ධම්මා න රුපාවචරා.

1587 කතමෙ ධම්මා අරුපාවචරා? වතනාඳෙ ආරුප්පා කුසලතො ව විපාකතො ව කිරියතො ව, ඉමෙ ධම්මා අරුපාවචරා.

1588 කතමෙ ධම්මා න අරුපාවචරා? කාමාවචර රුපාවචර අපරි යාපනනා, ඉමෙ ධම්මා න අරුපාවචරා.

1589 කතමෙ ධම්මා පරියාපනනා? තිස්ස භූමිස්ස කුසලං අකුසලං, තිස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකානං, සබ්බං ව රුපං; ඉමෙ ධම්මා පරියාපනනා.

1590 කතමෙ ධම්මා අපරියාපනනා? වතනාඳෙ මග්ගා අපරියාපනනා, වතනාරි ව සාමඤ්ඤඵලානි, නිබ්බාණං ව ඉමෙ ධම්මා අපරියාපනනා.

1591 කතමෙ ධම්මා නිශ්ශාන්තිකා? වතනාඳෙ මග්ගා අපරියාපනනා, ඉමෙ ධම්මා නිශ්ශාන්තිකා.

1592 කතමෙ ධම්මා අනිශ්ශාන්තිකා? තිස්ස භූමිස්ස කුසලං අකුසලං, වතුස්ස භූමිස්ස විපාකො, තිස්ස භූමිස්ස කිරියාව්‍යාකානං, රුපං ව නිබ්බාණං ව; ඉමෙ ධම්මා අනිශ්ශාන්තිකා.

1593 කතමෙ ධම්මා නිශ්ශාන්තිකා? වතනාඳෙ දිට්ඨිගතසමපයුතන චිත්තකුප්පාදා, දො දොමනස්සහගත විතතුප්පාදා, ඉමෙ ධම්මා සියා නිශ්ශාන්තිකා; වතනාඳෙ මග්ගා අපරියාපනනා, ඉමෙ ධම්මා නිශ්ශාන්තිකා.

1594 කතමෙ ධම්මා අනියතා? චන්දායෙ දිට්ඨිගතවිපාසුන්තා ලොභසහගත චිත්තුප්පාදො, විචිකිච්ඡාසහගතො චිත්තුප්පාදො, උද්ධච්ඡාසහගතො චිත්තුප්පාදො, නිසු භුමිසු කුසලං, චතුසු භුමිසු විපාකො, නිසු භුමිසු කිරියා ව්‍යාකානං, රූපං ච නිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා අනියතා.

1595 කතමෙ ධම්මා සඋත්තරා? නිසු භුමිසු කුසලං අකුසලං, නිසු භුමිසු විපාකො, නිසු භුමිසු කිරියාව්‍යාකානං, සබ්බං ච රූපං, ඉමෙ ධම්මා සඋත්තරා.

1596 කතමෙ ධම්මා අනුත්තරා? චන්දායෙ මග්ගා අපරියාපන්තා චන්දාරි ච සාමඤ්ඤථලාති නිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා අනුත්තරා.

1597 කතමෙ ධම්මා සරණා? ආදස අකුසල චිත්තුප්පාදො, ඉමෙ ධම්මා සරණා.

1598 කතමෙ ධම්මා අරණා? චතුසු භුමිසු කුසලං, චතුසු භුමිසු විපාකො, නිසු භුමිසු කිරියාව්‍යාකානං, රූපං ච නිබ්බාණං ව, ඉමෙ ධම්මා අරණාති.

අසුද්ධායෙ නිට්ඨිතො.

ධම්මසංඛගණිප්පකරණං

නිට්ඨිතං.

බමමසබගණිපපකරණාගත වචනානං.

අකාරදි අනුක්කමණිකා.

වචනානි.	පෙද් බිකා.
අකක්කලතා 44-45-323, 324-1339	
අකසිතතා 44-45-323, 324, 1339	
අකතිට්ඨදෙව	1281
අකපටිය	1159
අකපටියසංඤ්ඤිතා	1159
අකමමඤ්ඤිතා	1156
අකරණ	298, 299, 300
අකලසතා	1156
අකිරියා	298, 299, 3001
අකුට්ටලතා	50-51-329, 330
අකුසල 30, 31, 38, 39, 309, 310, 317-318, 399, 573, 1368	
අකුසලචිත්ත	636, 637
අකුසලමූල	389
අකුසලගෙතු	1003
අකොවිද	1003-1216
අගනේතිය 1141, 1149, 1478, 1482	
අගාරවතා	1324
අගුත්තආරතා	1344
අගුත්ති	1344
අගොපතා	1344
අග්ගතිත්තතං	1121
අස	638-722-851
අසගත	638-722-851
අවණ්ණිකක	1340
අවෙනසික 584, 595, 1512, 1189	
අජාත	1036, 1039
අජිථතා	50-51-329, 330
අජ්ජව	1338
අජ්ජවතා	1338
අජ්ඣතත	1417(ඉ)
අජ්ඣතතබ්බිආ	1046
අජ්ඣතතබ්බිආරමමණ 1049- 1419 (අ)	

වචනානි.	පෙද් බිකා.
අජ්ඣතතාරමමණ 1418-1419 (අ)	
අජ්ඣතතික 673-674-741, 766	
	769, 772, 1206
අජ්ඣාසාන	1059-1135-1229
අඤ්ඤාතාවිජ්ජිය	560, 561, 562
අඤ්ඤාතාවි	562
අඤ්ඤාණ 390, 1061, 1123-1229	
	1349
අඤ්ඤිජ්ජිය 362, 363, 364, 511, 513	
අට්ඨංස	617-618, 619, 620
අට්ඨපිට	970
අට්ඨාන 1060-1136-1156-1229-	
	1337
අට්ඨානකුසලතා	1373
අට්ඨාරසධාතු	1332
අට්ඨිකසංඤ්ඤාසහගත	263
අට්ඨිතනිරියතා	1366 (අ)
අට්ඨිජ්ජියාති	58, 154
අණු	617, 618, 619, 620
අණ්ණික	1342
අතපනිය	1304
අතීත	1038-1416
අතීතංස	1038
අතීතාරමමණ 1041-1417 (අ)	
අත්ත	100, 1216
අත්තභාව පරියාපන්න	597, 606
අත්තමතතා 9-284-373, 480, 1340	
අත්තවාදපාදන 1535, 1212, 1214, 1216, 1224	
අත්ථමගත	1038
අත්ථමගම	264, 272, 506, 590
අදකුතතා 42-43-321, 322, 639, 856	

වචනානි.	පේද්ඛනා.
අදස්සන	390, 1061, -1161-1349
අදස්සාපි	1003, 1216
අද්ධං	295
අදුක්ඛමසුඛ	152, 405, 406, 407, 438, 441, 459, 986-1372
අදුස්සනා	33-36-312, 315, 1055, 1122
අදුස්සිතත්ත	33-36-312, 315, 1055
අද්දස	33-36-155, 276, 312, 315, 981, 1056
අධමොග	1059-1135-1229
අධාරණතා	1348
අධිවචන	1305
අධිමුත්ති	1366(ඉ)
අනාඤ්ඤාපනාති	298-299, 300
අනාඤ්ඤානාඤ්ඤාසාමිති	276-295, 337
අනනිකකම	298, 299, 300
අනත්තමනතා	419, 420, 1060, 1114, 1136-1153-1229
අනත්ථ	1060
අනනුබොධ	390, 1061, 1161- 1231-1349
අනනුස්සති	1348
අනත්තචනත්ත	1099-1116, 1138, 1174
අනනිඤ්ඤා	32, 35, 155-276, 311, 314, 1055
අනනිතිබ්බත්ත	1036, 1039
අනනිසමය	390, 1061, 1122, 1161, 1229, 1349
අනවජ්ජනා	1347
අනවසෙසපාඨාණ	363, 560
අනසුරොප	1340
අනාගත	1039, 1416
අනාගතාරමණ	1042-1185- 1417 (අ)
අනාගතංස	1039
අනාදරතා	1324

වචනානි.	පේද්ඛනා.
අනාදරිය	1324
අනාරකකා	1344
අනාරමණ	584, 595, 1414, 1508
අනාසව	1111, -1450, 1454, 1459
අනිත්ථියබ්බරූප	1417 (ඉ)
අනිකම්මනාත්ත	13, 22, 26, 288-301-305-335
අනිකම්මනමුරතා	13, 22, 26, 288-301-305-335
අනිවච	584, 595
අනිවචතා	645-871-873, 738, 872
අනිදස්සන	657, 658, 597, 613, 648, 918, 980, 1440
අනිදස්සන අපටිස	1052, 1422
අනිදස්සන සපටිස	1431, 1051
අනිබ්බත්ත	1036
අනිමිත්ත	514, 515, 517, 519, 521, 523, 530-532, 539
අනියත	1595, 1030, 1290-1413
අනියතානික	1288-1593
අනිවරණිය	1164, 1172, 1488, 1492, 1496, 1496
අනුකම්පා	1055
අනුබ්බිත	1036
අනුත්තර	1597
අනුදයා	1056
අනුදයනා	1056
අනුදයිතත්ත	1056
අනුතය	1059-1135-1229
අනුපාදනිය	1219-1227, 1546
අනුපාදිත්ත	651, 903, 903, 911
අනුපාදිත්තපාදනිය	656, 920, 932
අනුපෙක්ඛනතා	8, 372, 479
අනුප්පන	1036, 1039
අනුප්පනංස	1036
අනුප්පාද	1366(උ)
අනුරොධ	1059-1135-1229
අනුච්චාර	283, 464, 495
අනුසංකිතතා	283, 464, 495

වචනානි.	පේදබ්‍යය.	වචනානි.	පේදබ්‍යය.
අනුසය	1059, 1135-1229	අබ්‍යන්තරය	1038
අනුසානි	23, 52-331	අභික්‍රමණ	636
අනොත්තප්‍ය	394, 400-403-1228	අභිජප්‍ය	1135-1229
අනොත්තප්‍යබල	400, 403, 409	අභිජ්‍යා	365, 389, 1229
අනොලිතවුත්තා	1366(අ)	අභිතිබ්‍යතා	1035
අනෙකංසගාහ	426, 1117	අභිතිරූපන	21, 297, 463, 478
අන්ත	1156	අභිතිවෙස	392, 1099, 1118-1215
අන්තවනතු	1116-1174, 1233	අභිප්‍යසාද	25, 96, 287-304
අන්තරධාන	645, 738, 872	අභිලාප	1305-1306-1307
අක්කාර	617, 618-619-620	අභුත	1036, 1039
අපවයගාමි	338, 340, 342, 1397	අමත්තඤ්ඤාතා	1345
අපවකකකම	1061, 1122-1349	අමනසිකාර	264, 272, 506, 590
අපමුසානතා	1350	අමනාපිය	970
අපවච්ඡේදකතා	390, 1122, 1161	අමනුසාසද්ද	621, 622, 623, 624
අපරන්ත	1057, 1117, 1160-1229	අමොහ	34, 291, 312-981
අපරන්තානුදිට්ඨි	1319	අමබ්‍යුරවණණ	617, 618, 619
අපරමට්ඨ	1500, 1178, 1183	අබ්‍යල	629, 630, 631, 632
අපරියාපන	584, 983, 988, 1591	අරණ	599, 1291
අපරියොගාහන	426, 1061-1122	අරහතඵල	1400
අපරියාපනනෙතු	1053	අරිය	1003-1216
අපාතුභුත	1036, 1039	අරියධමම	1003-1216
අපිලාපනතා	23, 52-302, 331	අරියමය්‍ය	1031-1032, 1033, 1414
අපෙකක	1059-1229	අරියමය්‍යසමබ්‍යි	1031, 1033, 1034
අපච්ඡය	1084-1436	අරුපනණතා	1059
අපච්ඡලගාහිතා	1326	අරුපසඤ්ඤි	204, 205, 206, 208
අපච්ඡ	658-756, 888, 1442	අරුපාවචර	510, 595, 986, 1283
අපච්ඡානිතා	1366(අ)	අරුපි	19, 276, 294, 502, 1444
අපච්ඡේධ	390, 1231-1349	අරුපුපපනති	265, 267, 273, 275
අපච්ඡානි	1348	අලුබ්‍යතා	32, 35, 311, 314, 1055
අපච්ඡානවතා	1324	අලුබ්‍යතනතා	32, 35, 311, 314, 1055
අපච්ඡානිත	351, 353, 355, 356	අලොහ	35-276, 314, 1055
අපනා	21, 297, 463, 478	අවබ්‍යතා	50, 51, 329, 330
අපමාණ	1021, 1404	අවජ්‍ය	1159
අපමාණාරමණ	1024-1407	අවජ්‍යඤ්ඤිතා	1159
අපසාදන	1325	අවබ්‍යිති	24, 290, 307
අපමිතික	1272, 1577	අවිකේධප	155, 261, 303, 333
අඵරුසවාවතා	1342	අවිචාර	1575, 1270
අභිජ්‍යාකායගන්ධ	1134, 1146, 1471	අවිජ්‍යා	390, 1122-1161-1310
අබ්‍ය	617, 618, 619, 620		

වචනානි	පේදබලකා.
අවිජ්ජානිවරණ	1151-1161-1169
අවිජ්ජානුසය	390, 1061-1161
අවිජ්ජාපච්චය	1335
අවිජ්ජාපරිසුට්ඨාන	390, 1122, 1161
අවිජ්ජාභාගි	1296
අවිජ්ජායොග	390, 1061-1161
අවිජ්ජාලඛිති	390-1061, 1122, 1161
අවිජ්ජාසංකොඤ්ඤාපන	1122-1130
අවිජ්ජාසව	1096, 1100, 1447
අවිජ්ජාසංක	390, 1061, 1122, 1161
අවිජ්ජාකක	584-595, 1268-1573
අවිජ්ජාකක විවාරමත්ත	595, 1330
අවිජ්ජානතා	42-43-322, 63
අවිජ්ජාච්චිකසානතා	1326
අවිජ්ජිත	1003, 1216
අවිජ්ජාකවිපාක	1037
අවිජ්ජාභවමානසතා	15, 28, 290, 333
අවිජ්ජාභාර	15, 28, 290, 307
අවිජ්ජිතිරය	1279
අවිජ්ජිකම	1341-1362-1364
අවිජ්ජාසම	430
අවිජ්ජාකත	444, 457, 486, 1369
අවිජ්ජාකතගෙතු	1053
අවිජ්ජාකතවිතත	636
අවිජ්ජාපජ්ජ	33, 36, 105, 312, 315
අවිජ්ජාපාද	36-276-312, 315
අසඬුකිලිට්ඨ	584-595, 1242, 1552
අසඬුකිලිට්ඨසඬුකිලිලෙසික	595, 994
අසඬුකිලිලෙසික	995, 1552, 1562
අසඬුකිත	989, 998, 1221,
අසඬුකිතාන	1061,-1161-1231
අසඬුකිත	1036
අසඬුකොඤ්ඤාපන	1133, 1462-1466
අසඬුකි	1348
අසඬුකුට්ඨිතා	1345-1366
අසඬුකපෙකකතා	1061, 1161-1231
අසඬුකාධිසංවත්තනික	1342
අසඬුකුට්ඨිත	1036

වචනානි	පේදබලකා.
අසඬුකපන	1036
අසඬුකපඤ්ඤා	390, 1061, 1122
අසඬුකුට්ඨ	638
අසඬුකොඬ	390, 1122, 1-31-1349
අසඬුකසනතා	23, 52-302, 306
අසඬුකොස	1365 (ඊ)
අසඬුකු	1346
අසඬුකතා	1348
අසඬුකසන	1116, 1138, 1174, 1233
අසඬුක	417, 418, 565, 566
අසඬුක	629, 630, 631, 632
අසඬුකරජ්ජාන	32-35-311, 314-1055
අසඬුකරජ්ජානතත	32-35-311, 314
අසඬුකරග	32-35-311, 314-1055
අසඬුකිලපරකකමතා	22, 288, 305
අසඬුකරප	420, 1114, 1153
අසඬුකක	1017-1400
අසඬුකධ	1325
අසඬුකතවනතු	1003, 1216
අසඬුකික	398, 401, 409
අසඬුකිකබල	398, 401, 403, 409
අසඬුකතුක	584, 1074, 1423-1426
අසඬුකතුකමනොවිඤ්ඤාණධාතු	1326
ආ	
ආකාසධාතු	723, 851, 881, 882, 888
ආකාසානඤ්ඤායතන	265, 272, 373
ආකාසානඤ්ඤායතන සහගත	264
ආකිඤ්ඤායතන සහගත	267
ආකාසන	1136 1153, 1230
ආවය	732-865
ආවයගාමි	584, 595, 1013 1393
ආතප	617-618-619
ආදිසමණබල	617, 618, 619
ආනන්තරික	1028, 1289
ආපතතිකුසලතා	1328
ආපතතිකකි	1328
ආපතතිවුට්ඨානකුසලතා	1329
ආපො	853

වචනානි.	පේදබ්‍රිකා.	වචනානි.	පේදබ්‍රිකා.
ආපොකසිණ	203	ඉසායායා	1120
ආපොධාතු	724, 725, 852, 854	ඉසායාසිතතන	1120
ආමගනි	625, 626, 627, 628	ඉසායාසකොද්දන	1112, 1459
ආමසපරිසන්ධාර	1343		
ආමොදනා	9-86-281, 373	උචේදදිට්ඨි	1315
ආයතන	121-124-357, 360, 534	උජ්ජුකතා	50, 329-330
ආයතන කුසලතා	1334	උජ්ජුතා	50, 329, 330
ආයු	380, 442, 454, 485	උට්ඨිත	1035, 1040
ආයුභනී	1059, 1135-1229	උනනති	1115-1232
ආරක්කා	1346	උනනම	1115-1232
ආරති	298, 299, 3001	උදකසද්ද	621
ආරමණ	687, 690, 693, 794	උදිරණ	637, 720, 848
ආරුප	1574, 1576-1578	උඬවච	1157-1158, 1228
ආලොක	37-617, 618, 619	උඬවචකුකුචවනීවරණ	1151
ආවාසමච්ඡරිය	1121	උඬවචසහගත	1564, 1565, 1568
ආසප්පනා	426, 1004	උඬුමානකසකොද්දසහගත	262
ආසව	1447	උපකක්ඛලෙස	1059
ආසවසමප්පනන	1451	උපවය	642-732-733-864
ආසවච්ඡප්පනන	1452	උපවිතතන	457, 471
ආසා	1059, 1135-1229	උපච්චාර	85, 283, 374, 464
ආසිංසන	1059-1135-1229	උපානන	1281-1283
ආසිංසිතතන	1059-1135-1229	උපපරිකා	53-55-79-90-291, 295
ආසෙවනා	1353-1366	උපරිට්ඨිම	1017
ආහාර 58, 121, 147, 157, 165, 174		උපරිතො	1279
ඉ		උපලකකණ	37-55, 79, 90, 291
ඉච්ඡා	1059-1229	උපච්චාර	2
ඉත්තන	633-723	උපාද	593-652-877-878
ඉත්තාකප	633-713	උපාදයරූප	584
ඉත්තිකුතන	633-713	උපාදන	1135-1541
ඉත්තිනිමිතන	633-713	උපාදනච්ඡප්පනන	1540
ඉත්තිත්ථිය	633, 713, 835, 837	උපාදන සමප්පනන	1542
ඉත්තිලිඛිත	633	උපාදනිය	584-595, 1545
ඉදං සමවාහිනිවෙස	1471	උපාදිනන	653-654
ඉදප්පවයනා පරිවමසමුප්පනන		උපෙකකක	1632
	1004-1057	උපෙකකා	150-153-157-174, 403
ඉද්ධිපාද	357, 360, 534, 559	උපෙකකාභූමි	1001
ඉත්ථිය	121, 357, 360, 455, 486, 727	උපෙකකාසහගත	150, 157-269
ඉරියනා	82-380, 442, 454, 489	උපෙකකිත්ථිය	150, 154-174, 407
ඉසායා	1120	උපානන	1-268

වචනානි.	පජදබකා.	වචනානි.	පජදබකා.
උප්පතංස	1035	කඩොසිතතන	426, 1004
උප්පාදි	1037, 1415	කටකඤ්චුකතා	1121
උය්‍යාම 13, 22-76-92-288, 301,		කටුක	629, 630, 631, 632
උසුම	964	කණ්ණසුම	1342
උසුමගත	964	කණ්ණ	1301
උසුය්‍ය	1120	කතතන	467, 471
උසුය්‍යකා	1120	කදරිය	1121
උසුසිතතන	1120	කපපිය	1159
උසමා	964	කපපියසඤ්ඤිතා	1159
උසමාගත	964	කබ්‍රිකාරගාර	874, 876
උස්‍යාන-13-22-56-76-92-288 301		කමම	877-878-881-882
උස්‍යාලිති -13, 22-56-76-92-288		කමමඤ්ඤතා	46-17-641
උ		කමමඤ්ඤතන	46-47
එකකදකජකාන	1573	කමමඤ්ඤභාව	46-47
එකොදිභාව	161	කමමවිපාක	1015
එජ	1059-1135-1229	කමමසුකතඤ්ඤ	1365
ඔ		කරුණාභගගත	258, 259
ඔකප්පනා -12, 75-96-287, 304		කසාව	629, 630, 631, 632
ඔස 1483-1135, 1150, 1229		කාම 178, 181, 186, 188, 190, 236	
ඔජා 664, 740, 875		කාමච්ඡද	1097-1113
ඔතතප්ප 62-147-148, 155-158		කාමච්ඡදනීවරණ	1151, 1485
ඔතතප්පබල 39-62-95-102-114		කාමජේඛාසාන	1097-1123
ඔදග්‍ය 86-284, 373, 480		කාමතණ්හා	1097-1113
ඔදන 646, 740, 875		කාමනඤ්ඤ	1097-1113
ඔදන 264, 617, 618, 619		කාමපරිලාභ	1097-1113
ඔදනකසිණ 203		කාමමුච්ඡා	1097-1113
ඔදනනිදසුන 246		කාමරුග	1097
ඔදනනිභාස 246		කාමරුගසඤ්ඤජන	1112-1459
ඔදනවණ්ණ 246		කාමරුගව්‍යාපාද 361, 362, 560	
ඔනාග 1155		කාමාවචර 1-583, 1583	
ඔපපාතික 1214, 1363		කාමාවචරකුසල 1571	
ඔරිම 597		කාමාසව 1097-1447	
ඔලාරික 675, 676, 889, 891		කාමසිනෙහ 1097	
ඔලියනා 1155		කාමුපාදන 1212-1213-1535	
ක		කාය 833	
කකකස 1342		කායකමම 981-982	
කකබල 648, 649, 650, 651		කායකමමඤ්ඤතා 46-62-325, 861	
කකබලභාව 962		කායගන්ථ 1134, 1471	
කඩො 426, 1004		කායදුච්චරිත 1303	
කඩොයනා 426-1004			

වචනානි.	පේදබ්ඛා.
සාණවිඤ්ඤාණ	444-563
සාණවිඤ්ඤාය	968-969-1095
සාණසම්මසා	787, 792
සාණායතන	605, 695-698
සාණිනිජ්ඣය	709-712
සොස	637-720, 848
සොසකමම	637-720-848

ව

වකඩායතන	695-698
වකඩාධාතු	703-704
වකඩුනිජ්ඣය	709-712
වකඩු විඤ්ඤාණ	432
වකඩු විඤ්ඤාණධාතු	434-435-436
වකඩු විඤ්ඤාය	589-967-1095
වකඩුසම්මසා	679-682-781, 783
වකඩුසම්මසාජා	637-690
වණ්ණිකක	419-420, 1114
වතුපරිච්ඡාන	1372
වතුරසා	617-620
වතුරබ්බික	161-170-172
වන්දමණ්ඩල	617
වාගවනතු	1327
වාර	8-283-479
විතන	6
විතනකම්මඤ්ඤානා	62
විතනවෙතසික	1022-1023
විතනජ	667-668
විතනපාගුඤ්ඤානා	62-114
විතනපසාද්ධි	62-114
විතනමුද්දනා	49-62-124
විතනලහුනා	43-62-114
විතනවිසංසට්ඨ	1517
විතනසංසට්ඨ	1516
විතනසමුදාන	668-669-771-1194
විතනසංසට්ඨ සමුදානසහගු	1202
විතනසංසට්ඨ සමුදානානුපරි	
	වනනි 1204
විතනසම්පසුතන	1190-1513

වචනානි.	පේදබ්ඛා.
විතනවිපසුතන	595, 1190-1514
විතනසහගු	669-670-11 6
විතනසෙසකයනා	11-62-83-580
විතනහෙතුක	667-668
විතනාධිපතෙය	268-269-270
විතනානුපරිවනනි	671-672-1198
විතනුජ්ජිකනා	51-62-114
විතනුපාද	1382-1386-1387-1388
විතනා	16-20-29-34-37-19
වුතුපපාන	1366 (අ)
වෙනනා	58-111-12
වෙනසිතතන	280-136-448
වෙනසික	3-13, 76-151-11.8
වෙනොසම්මසාජ	18-60-154
ජන්ද	1365
ජන්දධිපතෙය	268-269-270-271
ජලංස	617-620
ජාදන	1059-1229
ජායා	617-620
ජනපද	646, 8.5
ජනිකා	1059-1229
ජපනා	1059-1229
ජපා	1059-1229
ජපිතතන	1059-1229
ජරනා	736-737
ජරු	644-736-1335
ජරුහය	1365
ජාතරුපරජන	617-620
ජාතිහය	1365
ජාලිනි	1059-1220
ජිව්‍යාධාතු	703-704
ජිව්‍යායතන	695-698
ජිව්‍යාවිඤ්ඤාය	589-968-966
ජිව්‍යාසම්මසා	787-7.2
ජිව්‍යනිජ්ඣය	709-712
ජව	1099
ජිවිත	294
ජිවිතාසා	1059
ජිවිතිනිජ්ඣය	19-73-82-114

වචනානි.	පේදබ්කා.	වචනානි.	පේදබ්කා.
කොන	58-83-121	දව	1345-1347
සෞභවිපයුතන	147-157-15J	දසසන	1002-1006
සෞභවිපයුතන විතතුපාද	1407	දිට්ඨ	961
සෞභසම්පයුතන	146-156	දිට්ඨධම්මසුඛවිහාර	590,593
සෞභසම්පයුතනවිතතුපාද	1407	දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරී	1281
සානකුසලතා	1336	දිට්ඨාසව	1099-1447
සීති	11-15-19-28-82-88-636	දිට්ඨි	381-392-1003-1233-1547
තසක	7-21-91-282	දිට්ඨිකතනාර	381-392-1003-1099
තවගනි	625-628	දිට්ඨිගත	276-338, 339-343-341
තවරස	629-632	දිට්ඨිගතවිපයුතනලොභසහ	ගත 1459
තජ්ජ	6-17-65-68-115	දිට්ඨිගත සම්පයුතන විතතුපාද	1389
තණ්හානදී	1059-1229	දිට්ඨිගහණ	381-392-1003-1099
තණ්හාගදුල	1059-1229	දිට්ඨිවිපතති	1361
තණ්හාසමුද්ද	1059-1229	දිට්ඨිවිපජ්ඣිත	381-392-1003-1099
තථාගත	1099	දිට්ඨිවිපුද්ධි	1365
තනුභාව	361	දිට්ඨිවිපුකාශික	381-392-1003-
තපනිය	1303	දිට්ඨිසංකෙර්පන	381-392-1003
තාරකරූප	617-620	දිට්ඨිපාදන	1214
තිකවතුකකර්කාන	1370-1387	දිනන	1214
තිකර්කාන	1384	දිස	617-620
තිතතක	629-632	දුකකිදුත	1059-1229
තිත්ථායතන	381-392-1003-1099	දුකකිදරෙඨ	1057
තිවඛනික	161-170, 400	දුකකප්පහව	1059-1229
තෙජෝකසිණ	203	දුකකභූමි	985
තෙජෝධාතු	648-651-9.4	දුකකමූල	1059-1229
තෙල	646-740-875	දුකකතිරෙඨ	1057-1061
ඵල	617-620	දුකකසම්පයුත	648-651
ඵලනා	636-718, 720, 846	දුකකිත්ථි	563-567
ඵලිතතන	426-965-1004-1160	දුග්ගනි	625-628
ථාම	13, 22-26-56-92	දුතිය	1059-1229
ඵන	1154-1235-1547	දුතියර්කාන	1384
ඵනමිඤ්චිවරණ	1151-1154-1485	දුපාසුද්ද	1325
ඵයනා	1154-1235	දුමෙර්කා	1061-11, 22-1161-1349
ඵසිතතන	1154-1235	දුමංගික	165-172
ඵල	617-620	දුසානා	419-420-1060
ද		දුසාසිතතන	419-420-1060
දධි	646-740, 875	දුසාසිල	1325
දනනවිධාදන	646-740-875	දෙමනසා	1314
දකොතිසුද්ද	176-178-180-186		

වචනානි	පේදබකා.
දෙමනසසභගන විනතුපාද	1391
දෙවවසා	1324
දෙවවසානා	1324
දෙවවසාය	1324
දෙස	420-982-1060-1230
දාර	597-600
දොඩාපථ	426-1004-1160
දොළහක	426-1004-1160
ධජ	1115-1232
ධනාසා	1059
ධමමනණයා	1059
ධමමධාතු	58-69-123, 400
ධමමපටිසඤ්චාර	1343
ධමමමච්ඡරිය	1121
ධමමට්ඨය	16-20-29-31-37-79
ධමමට්ඨයසමොඤ්ඤබ්බ	291
ධමමායනන	58-64-119-134-400
ධමමායනනපරියාපනන	980-1052
ධමොරමමණ	1
ධාතු	67-121-621-624
ධාතුකුසලතා	132
ධාණනා	14-27-331-1350
ධිති	13-22-25-56-92-288
ධුරසමපයාන	13, 22-56-288
ධුම	617-620
න	
නජ්ඣ	1059-1229
නජ්ඣරුග	1059-1229
නයන	597-600
නවතින	646-740-875
නව	1347
නානතනසඤ්ඤ	261, 506-590
නාම	1308
නාමකමම	1305
නාමධෙය්‍ය	1305
නාමරූපපච්චය	1335
නිකානි	1059-1229
නිකාමනා	1059-1229
නිකකම	13-22-26-56-92-288

වචනානි	පේදබකා.
නිග්ගොසසද්ද	621-624
නිනන	617
නිබ්බාණ	1366-1372, 1378, 1381
නිමිත්තයාති	1344
නියත	1044-1045-1289-1417
නියසානික	338-339-340-341-1592
නිරුතති	1305-1306
නිරුද්ධ	1038
නිරුධතණයා	1059
නිසෙවනා	1325
නිල	246-617-620
නිලකසිණ	203
නිලතිදසාන	246
නිලතිසාස	246
නිලවණ්ණ	246
නිවරණ	105-1485
නිවරණවිපසුතන	1165-1490
නිවරණසමපසුතන	1166-1489
නිවරණිය	584-1168, 1487
නෙතන	597, 600
නෙපුඤ්ඤ	16-20-29-37, 79
නෙවට්ඨාකනවිපාකධමමධම	584
නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන	1406
නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතන	සභගන 267
නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනනුපත	1283
නෙල	1342
ප	
පකොප	1060, 1114
පගුණතා	48, 49
පගුණතන	48, 49
පගුණභාව	48, 49
පයාන	56-117-150-276-1358
පයානනිමිත්ත	1357
පඞ්ක	1059
පච්චතන	1045
පච්චුපලකඩණ	16-20, 29
පච්චුපනන	1040

වචනානි.	පේදබලකා.	වචනානි.	පේදබලකා.
පවුළුපානනාරමණ	1043	පණ්ඩුව	16-20, 29
පජපා	1059-1229	පණ්ඩන	1300
පජානනා 16-29-34-53-55-62-79		පතිසංවේදෙති	163
පඤ්චකතය	1344	පතොද	16-20-29
පඤ්චබිනික	83-89-147-154	පතනනකි	620, 621, 622, 623
පඤ්ඤනති	1307	පතනරස	629, 630, 631, 632
පඤ්ඤනතිපථ	1307 (අ)	පත්තනා	1059
පඤ්ඤ	16-20, 29	පදෙස	1060
පඤ්ඤආලොක	16-20-29	පමොදනා	9
පඤ්ඤමහාස	16-20-29	පමොහ	390-1061
පඤ්ඤපජජාන	16-20-29	පරකටුන	1342
පඤ්ඤපාසාද	16-20-29	පරකකම	13-22-26-288
පඤ්ඤබල	16-20-29-99-150	පරතිමිතවසවනතිදෙව	1279
පඤ්ඤරතන	16-20-29	පරුහිසජ්ජනි	1342
පඤ්ඤසත්	16-20-29	පරමවස්	1176
පඤ්ඤිත්‍රිය	16-20-29-79-150	පරමාස	381, 1003, 1099
පටිග්ගාහ	381, 1003	පරමාසවිපසුත්ත	1502
පටිස	1060	පරමාසසම්පසුත්ත	1501
පටිසසඤ්ඤජන	1112	පරිනත	181, 1019-1402
පටිසසම්පසුත්ත	422	පරිනතාරමණ	181, 1022
පටිසාන	1060	පරිනාසික	16-20-29-291
පටිච්චසම්ප්පාදන	1-147-154-157	පරිපාන	644, 736, 869
පටිපද	1057	පරිභෙද	738, 872
පටිපසාදාන	40, 41, 320	පරිමණ්ඩල	617
පටිපසාමනා	40, 41, 320	පරිසාපනන	1590
පටිපසාමනිතතන	40, 41, 320	පරිසුට්ඨාන	1059, 1135
පටිබ්බු	1059	පරිසොකාහ	1156
පටිච්චරති	299	පරිසප්පනා	1004-1117
පටිච්චරොධ	419	පලිගෙඩ	1059-1135
පටිසංඛාය	1347	පච්චය	16-20-291
පටිසන්තාර	1343	පසාද	597
පටිසාන	14-27	පසාදාන	40-41, 320
පසමජ්ඣාන	160-161-167	පසාමනා	40, 41, 320
පසම් කසිණ	160, 161-163	පහානබ්බ	584, 1253
පසම්ඛාතු	588, 648, 962	පහානබ්බහෙතුක	584, 1011
පණ්ඩසද	621, 622, 623, 624	පහාන	165-174, 339
පණ්ඩ	1059	පහාස	9, 86, 284, 373
පණ්ඩන	269-1027, 1410	පාරිපුසාලික	1044
පණ්ඩර	6-17	පාණිසද	621, 622, 623, 624

වචනානි.	පේදබලා.	වචනානි.	පේදබලා.
පාතුහුත	1035	පාසාහාර	71
පාපක	30-101	පාණිත	646, 740, 875
පාපමිත්තනා	1325	පාසුමිහාර	1347
පාමොජ්	9-86	ප්‍රසනා	2, 151
පාරිසුරි	1365 (ජ)	පොට්ඨ බබ	648
පාරිසුද්ධි	165	පොට්ඨ බබධාතු	585, 701, 707
පාලනා	19-82, 294	පොට්ඨ බබායතන	648
පාලිවම	644, 736, 869	පොට්ඨ බබාරමණ	147, 365
පිත	247	පොට්ඨ බබාසා	1059
පිතක	617		
පිතකසිණ	203	බ	
පිතනිදසාන	247	බද්ධරූප	1417 (ඉ)
පිතනිහාස	247	බකුත	1059, 1135
පිතවණණ	247	බකුතතන	652-724-963
පිති	9-62-86-172, 584, 999	බල	58, 121-130, 357
පිතිසහගත	999-1578	බාලා	1100-1161
පිතිසුබ	160, 168	බනිද්ධා	204-1045
පුළුකතා	1059-113, 1229	බනිද්ධාරමණ	1048
පුත්තාසා	1059, 1135, 1229	බහුලිකමම	1353
පුප්ප්ප්ත	1003	බහුසුත්ත	1327
පුළුගකු	625-626-627, 628	බාල	1299
පුළුපරස	629, 630, 631, 632	බාහිර	674
පුබ්බනා	1004	බොජ්ඣංග	357, 1353
පුබ්බනානුද්ධි	1318	බුහවරියානුගත	1347
පුබ්බනිවාසානුසානි	1366 (ආ)	බුහවලොක	1281
පුරිසකුතන	634-715-839	හනති	1327
පුරිසනිමිතන	634-715-839	හනනතන	1158
පුරිසභාව	634-715-839	හවච්ඡ	1119
පුරිසලිභග	634-715- 3, 3	හවච්ඡාසාන	1119
පුරිසාකප්ප	634-715-839	හවනණනා	1119
පුරිසිඤ්ඤ	634-715-839-972	හවද්ධි	1312
පුලවකසංඤ්ඤාසහගත	263	හවනඤ්ඤ	1119
පුළුතා	1120	හවනෙතති	1059-1135, 1229
පොරි	1342	හවපරිප්පා	1119
පරුස	648	හවමුච්ඡ	1119
පලගකු	625, 626, 627, 628	හවරුග	1119
පලරස	629, 630, 631, 632	හවරුගසංඤ්ඤාප්ප	1119, 1130
පලසමසිති	1366 (උ)	හවාසව	1098-1447
පසා	2-107-132-150, 155	හාවනා	584-1007-1259-1566
		හාවනාබල	1353

වචනානි.	පේද බලකා.	වචනානි.	පේද බලකා.
භියොසාභාව	1365 (ඊ)	මනොසංකෘතකාහාර	72, 126
භූත	1035	මරණ	1099, 1116
භූරි	16-29, 20-34, 37	මහග්‍රහ	1020, 1104
හෙද	645-738, 872	මහග්‍රහාරමණ	1023
හෙරිසද්ද	621, 622, 623, 624	මහාභූත	584, 697, 941
ම		මහිකා	617, 618, 619, 620
මංස	646-740, 875	මාන	1115, 1228
මග්‍ග	121-129-147-992	මානස	617
මග්‍ගබ්‍රහ	282	මානසංකෘතප්‍රජන	1115, 1130, 1459
මග්‍ගපරියාපනන	282-1101	මායා	1059, 1135
මග්‍ගඵල	992-995	මාරපාස	1059, 1135
මග්‍ගසමබ්‍රිති	1266 (ඊ)	මාරබලිස	1059, 1135
මග්‍ගහෙතුක	1032-1033-1414	මිච්ඡත්ත	381-1005-1099-1233
මග්‍ගාධිපති	1034-1414	මිච්ඡත්තනිශ්චය	1028-1411
මග්‍ගාරමණ	1031-1414	මිච්ඡාජව	301
මව්‍ච්	641-740, 875	මිච්ඡාදිට්‍ඨි	365, 381-1028
මව්‍ච්චර	1121	මිච්ඡාපථ	381, 1003, 1099, 1233
මව්‍ච්චරායනා	1121	මිච්ඡාචායාම	365-383
මව්‍ච්චරාසිතතත	1121	මිච්ඡාසංකප්‍රජන	365-382-409
මව්‍ච්චරාසංකෘතප්‍රජන	1121-1130	මිච්ඡාසමාධි	365-384, 413
මජ්ඣිම	368-1026-1409	මිඤ්ඤා	1156
මඤ්ඤාධි	617, 618, 619, 620	මුඛාසිය	646, 740, 875
මඤ්ඤානා	1115-1232	මුච්ඡා	1059, 1135
මඤ්ඤාදිතතත	1115-1232	මුච්ඡාසච්ච	1348
මණ්ඩපබ්‍රහ්මානාමෙචරිය	617-618,	මුත්ත	961
මණ්ඩප	1347	මුද්දිංගසද්ද	621, 622, 623, 624
මත්තඤ්ඤානා	1347	මුද්දක	648
මද්දවතා	44, 324, 640	මුලිගකි	625, 626, 627-628
මධු	646, 740, 875	මුලරස	629, 630, 631, 632
මධුර	629, 630, 631, 632	මෙත්තාසහගත	251
මනසිකාරකුසලතා	1333	මෙධා	16, 20, 229
මනාපිය	970	මොස	1138
මනායතන	65-116-141	මොග	982, 1061
මනි ඡුය	17, 80, 116-142-147-150	ස	
මනුස්සසද්ද	621, 622, 623, 624	යපනා	19, 82, 294, 380, 442, 716
මනො	6-17	යාත්‍රා	1347
මනොකමම	981, 982, 1006	යාමනා	19, 82, 294, 380, 442, 716
මනොවිඤ්ඤාණධාතු	68, 118-143	යොග	1059
මනොවිඤ්ඤාය	589, 967	යොගනීය	584

වචනානි.	පේදබකා.
	ර
රජෝ	617, 618, 619, 620
රස	629, 630, 631, 632
රසධාතු	629, 630, 631, 632
රසායනක	629, 630, 631, 632
රසාරමණ	1-147-150-157
රූප	1-1593-1595-1596-1599
රූපධාතු	617, 618, 619, 620
රූපවනතු	1003
රූපසංකෘතිය	264
රූපායනක	617, 618, 619, 620
රූපාරමණ	1-147-149, 150
රූපාවචර	1586
රූපාසා	1059
රූපුපපනති	161-163
	උ
ලතා	1059
ලපිලක	629, 630, 631, 632
ලහුක	618
ලහුතා	42, 322, 654
ලහුපරිණාමතා	32, 42, 654
ලාභමව්‍යය	1121
ලාභාසා	1059
ලීන	1155-1235
ලීයනා	1155-1235
ලීසිතනක	1155-1235
ලෝක	597-1116
ලෝකීය	584, 1093-1445
ලෝකුතතර	511-1094
ලෝණික	629, 630, 631, 632
ලෝභ	982
ලෝභසහගතවිනතුපාද	1595
ලෝලුප	1059
ලෝලුපායනා	1059
ලෝලුපාසිතනක	1059
ලෝභිතක	617, 618, 619, 620
ලෝභිතකසිණ	203
ලෝභිතකන්දසාන	247
ලෝභිතකනිසාස	247

වචනානි.	පේදබකා.
ලෝභිතකවිණිණ	247
ලෝභිතසංකෘතියහගත	247
	ච
චචිකමම	981, 1006
චචිද්‍රවචරිත	298, 1303
චචිහෙද	637-720
චචිවිසූචරිත	637-720
චචිසුචරිත	1304
චජ්ජරූපම	1298
චජ්ජ	1159
චජ්ජසංකෘතිය	1159
චට්‍ථ	617, 618, 619, 620
චණිණනිසාස	617, 618, 619, 620
චණිණමව්‍යය	1121
චතතනා	19, 82, 294, 380, 442
චතතබ්බ	1416
චජු	560, 597, 598, 599
චන	1059, 1135
චනථ	1059, 1135
චඤ්ඤා	1121
චයෝ	645, 738, 872
චලිතතවනා	644, 736-869
චාචා	637, 720
චාදිතසද්ද	621, 622, 623, 624
චාතසද්ද	621, 622, 6 3, 624
චායාම	13, 22
චායෝ	965
චායෝකසිණ	303
චායෝගත	965
චායෝධාතු	648-965
චිකතාසිතකසංකෘතියහගත	263
චිකතතකසංකෘතියහගත	263
චිකෙට්‍ථ	430, 1158
චිගත	1038
චිවය	16, 20, 29, 31, 55, 90, 291
චිවාර	8-85-147, 1574
චිචිකිව්‍යා	423, 1002, 1009(ආ)
චිචිකිව්‍යානිවරණ	1161, 1485
චිචිකිව්‍යාසංකෘතියහගත	1117, 1459

වචනානි.	පේදබලය.	වචනානි.	පේදබලය.
විවිධවිෂයාසන්න	1427-1595	විසථ	1059, 1135-1229
විවිධදූතසංකල්පසන්න	263	විසතනිකා	1059, 1135, 1229
විජ්ජාපාඨ	1295	විසමලොභ	1059, 1135, 1229
විජ්ජාපමා	1297	විහිංසුපරති	1347
විඤ්ඤාන	636, 718, 763	විමංසාධිපතෙය්‍ය	268, 359
විඤ්ඤාණ	6, 17, 292	වුට්ඨානකුසලතා	1331
විඤ්ඤාණකකිකි	6-115-140	වුපසම	170
විඤ්ඤාණඤ්චායතන	53, 266	වේදනවනතු	1003
විඤ්ඤාණවනතු	1003	වේදනා	3-108-133-152
විඤ්ඤාණාභාර	70, 73, 126	වේදනාකකිකි	60, 112-137-150
විඤ්ඤාපනා	636-718	වේදසිත	2-152-154
විඤ්ඤාපිතතන	636-718	වේපුලල	1365 (ඊ)
විමාර	148-150, 155	වේතව්‍ය	16-20, 37, 291, 295
විතකක	6-7-84-148-150-155	වේරමණි	299
විතකකවිමාර	161, 170	වේලා	298-99
විතති	9-86, 284	වේවිච්ඡ	1059-1135
විනිලකසංකල්පසන්න	263	ව්‍යඤ්ජන	1327
විපච්චනිකසාතනා	1324	ව්‍යප්පථ	637-720
විපරිණත	1038	ව්‍යප්පනා	7-21-297
විපරිශේසගාහ	381, 1003, 1099	ව්‍යාධි	1365 (ඉ)
විපසානා	55-150, 276, 291, 332	ව්‍යාපජ්ජන	419
විපාක	1588-1596-1599	ව්‍යාපනති	419
විපාකධම්මධම්ම	988	ව්‍යාපාද	420, 1136
විපාකගෙහු	1423	ව්‍යාපාදනිවරණ	1153, 1485
විපුබ්බක සංකල්පසන්න	263	ය	
විප්පට්ඨාර	1159	සලනතර	1291
විභවදිට්ඨි	1313	සකකච්චකිරියතා	1366 (අ)
විභූසන	1347	සකකායදිට්ඨි	1003-1009-1254
විමති	426, 1004	සකකාර	1120
විරති	299	සබ්බලොචනා	1342
විරුග	163, 172, 253	සඛකප්ප	7-21
විරිය	2, 13, 22	සඛකිලිට්ඨි	993-1242-155
විරියබල	26-97-147, 150	සඛක	584, 1085, 1437
විරියසමොපකිකි	288, 301, 335	සඛකසද්ද	621, 622, 623, 624
විරියාධිපතෙය්‍ය	269, 359	සඛකා	1307
විරියාරමන	13-22, 26, 288	සඛකාරකකිකි	62-114, 139-148, 155
විරිසිඤ්ඤ	76-147, 150	සඛකාරපච්චය	1335
විරෙධ	419	සඛක	1059, 1135
විවර	638, 722	සඛක	1004-1117

විවරණය.	පිටුව.	විවරණය.	පිටුව.
සමථ	357-534	සනතිසානසද්ද	621-622-623-624
සමමානුලෝමිකඤ්ඤා	1365	සන්තාන	644-736-869
සමමානිතිවේස	1138	සප්පච්චය	534
සමජ්ඣිනිය	295, 364	සප්පච්ච	659-1089-1411
සංඤ්චනා	5-72	සප්ප	646-7.0-875
සංඤ්චනසිතනා	5-72	සප්පරිස	1003
සංඤ්චාන	1035	සමංඤ්ඤා	1307
සංඤ්චානනා	4	සමථ	11-15-54, 147, 150, 276
සංඤ්චානිතනා	4	සමථනිමිතන	1356
සංඤ්ඤා	1-4-109-134	සමාධිජ	161-163
සංඤ්ඤාකම්ම	61-113-138	සමාධිඤ්ඤා	11, 15-78-147-150
සංඤ්ඤාචාර්‍ය	1003	සමාධිබල	28, 99-147-150
සංඤ්ඤාජන	1002-1010, 1461	සමාපනති	30-101
සංඤ්ඤාජනවිපාසන	1127	සමාපනතිකුසලතා	1330
සංඤ්ඤාජනසමපසන	1126	සමාපනතිවුද්ධානකුසලතා	1331
සංඤ්ඤාජනිය	1461	සමුද්ධාන	981
සංඤ්ඤා	11-24	සමුද්ධිත	1035
සංඤ්ඤා	648	සමුද්ද	597-616
සංඤ්ඤාවාචනා	1342	සමුප්පනන	1035
සභා	163	සමොරෙඨ	1156
සභි	14-23-52-331	සමප්පකොප	1060
සභිබල	14, 327-98-147-150	සමප්පකොප	1115-1232
සභිඤ්ඤා	77-147-150	සමප්පකොප	1, 53, 150
සභිපට්ඨාන	358, 360	සමප්පකොප	163
සභිමනු	163	සමප්පකොපනියත	1029
සභිසමමොජ්ඣමන	306	සමප්පකොප	1059-1135
සතනබල	740, 875	සමප්පකොප	1060
සතන	740, 878	සමප්පකොප	1325
සද්දසනන	621, 622, 623, 624	සමප්පකොප	161
සද්දරමමන	1-147, 150	සමප්පකොප	3-152
සද්දස	1115	සමප්පකොප	2-151
සද්ධාබල	25-96-147-150	සමප්පකොප	2-151
සද්ධාඤ්ඤා	75-147-150	සමප්පකොප	1327
සතිදස්සන	1087	සමප්පකොප	1327
සතිදස්සනසප්පච්ච	1050, 1420	සමප්පකොප	621, 622, 623-624
සනාති	734	සමප්පකොප	298
සනාන	643, 678	සමප්පකොප	1, 20-37-90-150
සන්ධානා	636-718	සමප්පකොප	298
සන්ධානිකනන	638, 717	සමප්පකොප	22-92-147-150
සන්ධා	1059-1135-1229	සමප්පකොප	7-21-91-147-150

වචනානි.	පේදබිංකා.	වචනානි.	පේදබිංකා.
සමාසනී	14-23-93-147-150	සුඛසහගත	1579
සමාසමාධි	11-15-24-94-147-150	සුඛිනි	453
සමමාන	1061	සුමුම	676, 777-890
සංවේග	1365 (අ)	සුගති	625, 626, 627-628
සංසය	1004-1117-1234	සුඤ්ඤ	597, 695
සංසෙවනා	1327	සුඤ්ඤත	516, 520
සරණ	1293, 1597, 1598	සුතන	1059, 1135, 1229
සරිතා	1059, 1229	සුඛි	1005
සරීර	1099	සුභ	250
සලලකකණ	291	සුරියමණිල	617-618-619, 620
සලලියතා	1155-1235	සුමනණ්ඩුබ්බණ්ණ	223
සම්මාර	160-584, 996-1269-1573	සෙකක	1016-1399
සම්මතක	160-584, 996-1269, 1571	සෙතූසාත	299
සසඛාර	146, 156, 159	සෙය්	1115
සසාන	1099-1116-1174	සෙවනා	1327
සසානදිට්ඨි	1314	සොනපරිදෙව	1335
සහධම්මික	1326	සොනධාතු	601, 604
සහෙතුක	1073-1425	සොනවිඤ්ඤාණ	604, 624
සලායතන	1335	සොනවිඤ්ඤාය	589, 967
සාමලය	1342	සොනායතන	585-601
සාත	3-10-18	සොනිනි	601, 604
සාතවිකිරියතා	1366 (අ)	සොප	1156
සාද	629, 630, 631, 632	සොමනසාදෙමනසා	165
සාධුකමසතා	1059-1135	සොමනසා සහගත	1-146, 578
සාමඤ්ඤප්පල	1015-1551 1597	සොමනසිනි	18, 365, 578
සාරගති	625, 626, 627, 628	සොරව්ව	1541
සාරමණ	1184, 1507	සොවළසාතා	1326
සාරග	1059, 1135-1229	හතවිකම්පනසා සඤ්ඤාසහගත	263
සායව	584, 990, 1102, 1419	හදය	6-17
සිකා	1004-1117-1234	හදයභිගම	1342
සිනෙත	652-724	හරිහරිවණ්ණ	617, 618, 619, 620
සිනෙතගත	652, 724	හාස	9-86-284-373
සිඛිනි	1059-1135-1229	හිනෙසිතා	1055
සිල	1005-1118	හිරි	1-147-276
සිලබ්බතපරමාස	1002-1009-1118	හිරිබල	30-101
සිලබ්බතුපාදන	1215, 1224, 1535	හිරිසිතබ්බ	30-101
සිලවනතු	1327	හින	269-1025-1232-1408
සිලස වර	1341	හුත	1214
සුතක	1302	හෙට්ඨිතො	1281-1283
සුඛ	3-10-18-87	හෙට්ඨිම	1016
සුඛිකුම	854-986	හෙතු	58-103-121-1053
සුඛිනි	163	හෙතු විඤ්ඤාන	1076-1123
සුඛිකුමසා	843, 849	හෙතු විඤ්ඤාන	1076, 1437

(TRIPITAKA PUBLICATIONS)

253

Vol. No. NAME OF BOOK.

EDITED BY

1. Petavatthu Aṭṭhakathā
Siri Dhammaramatissa Nayaka Thero & Acarya Pandit Mapalagama Candajoti Thero
Second Edition Welivitiye Pandit Sorata Thero
2. Thera-Gāthāṭṭhakathā,
1st Part Suriyagoda Sumangala Thero & Webode Sangharatana Thero
3. Theri-Gāthāṭṭhakathā Bihalpola Siri Dewarakkhita Nayaka Thero
4. Digha Nikāyaṭṭhakathā,
1st Part Heyyantuduwe Dhammakitti Siri Dewamitta Nayaka Maha Thero
5. Dhammapadaṭṭhakathā,
1st Part K. Siri Sumangala Ratanasara Nayaka Maha Thero
6. Udānaṭṭhakathā
Second Edition Bihalpola Siri Dewarakhita Nayaka Thero, Welivitiye Pandit Sorata Thero & Pandit Palannoruwe Vimaladhamma Thero
7. Suttanipātaṭṭhakathā
Second Edition Suriyagoda Sumangala Thero & Pandit Mapalagama Candajoti Thero
Acharya Baddegama Siri Piyaratana Maha Thero
8. Visuddhimaggaṭṭhakathā Pannunuwe Buddhaddatta Maha Thero
9. Nettippakaraṇaṭṭhakathā Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
10. Mahāniddesaṭṭhakathā Boruggamuwe Siri Rewata Maha Thero
11. Khuddakapāṭhaṭṭhakathā Acarya Pandit Welipitiye Dewananda Nayaka Thero
12. Buddhawamsaṭṭhakathā Pandit Yagirala Paññananda Nayaka Maha Thero
13. Dhammapadaṭṭhakathā,
2nd Part K. Siri Sumangala Ratanasara Nayaka Maha Thero
14. Cūlaniddesaṭṭhakathā Boruggamuwe Siri Rewata Maha Thero
15. Anguttara Nikāyaṭṭhakathā,
1st Part Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
16. Samyuttanikāyaṭṭhakathā,
1st Part Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
17. Vimānavatthu Aṭṭhakathā M. Siri Siddhattha Nayaka Maha Thero & Acarya Morontuduwe Siri Dhamma-
nanda Nayaka Thero

(TRIPITAKA PUBLICATIONS.)

Vol. No.	NAME OF BOOK.	EDITED BY
18.	Thera-Gāthapāṭhakathā, 2nd Part	Rerukane Ariyañāna Thero
19.	Dīgha Nikāyaṭṭhakathā, 2nd Part.	Boruggamuwe Siri Rewata Maha Thero
20.	Jātakapāṭhakathā, 1st Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
21.	Paṭisambhidā Magga- ṭhakathā	M. Dhammakitti Siri Jinaratana Nayaka Maha Thero, M. Siri Anomadassi Nayaka Thero & Welivitiye Pandit Sorata Thero
22.	Samyutta Nikāyaṭṭha- kathā, 2nd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
23.	Itivuttakapāṭhakathā	Acarya Morontuduwe Siri Dhammananda Nayaka Thero
24.	Jātakapāṭhakathā, 2nd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
25.	Sutta Sanghapāṭhakathā	Acarya Baddegama Siri Piyaratana Maha Thero
26.	Cariyāpīṭakapāṭhakathā	Acarya Kukulnape Siri Dewarakkhita Thero
27.	Catubhānawārapāṭhakathā	Pandit Doranegoda Nanasena Thero
28.	Samantapāsādikā Vinayaṭṭhakathā, 1st Part	Acarya Baddegama Siri Piyaratana Thero & Welivitiye Pandit Sorata Thero
29.	Apadānapāṭhakathā	Welivitiye Pandit Sorata Thero
30.	Mātikapāṭhakathā	Siri Saddhammakitti Karandana Jinaratana Maha Thero
31.	Samyutta Nikāyaṭṭha- kathā, 3rd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
32.	Jātakapāṭhakathā, 3rd Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
33.	Anguttara Nikāyaṭṭha- kathā, 2nd Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
34.	Vibhangapāṭhakathā	Pandit Yagirala Siri Paññananda Nayaka Maha Thero
35.	Majjhima Nikāyaṭṭha- kathā, 1st Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
36.	Jātakapāṭhakathā 4th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
37.	Jātakapāṭhakathā 5th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
38.	Pancappākaraṇapāṭha- kathā, 1st Part	Rerukane Ariyañāna Thero

(TRIPĪṬAKA PUBLICATIONS.)

25

Vol. No.	NAME OF BOOK.	EDITED BY
39.	Jatakaṭṭhakathā, 6th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
40.	Puncappakaranatṭha- kathā, 2nd Part	Acarya Rerukane Candavimala Thero
41.	Jatakaṭṭhakathā 7th Part	Pandit Widurupola Piyatissa Nayaka Maha Thero
42.	Dhammasanganippa- karanatṭhakathā	Pandit Yagirala Paññananda Nayaka Maha Thero
43.	Apadānatṭhakathā, 2nd Part	Pandit Walagedara Somaloka Tissa Thero
44.	Majjhima Nikāyaṭṭha- kathā, 2nd Part	Dhammakitti Siri Dhammananda Nayaka Maha Thero
45.	Samantapāsādikā Vinayaṭṭhakathā, 2nd Part	Weliwitiye Pemaratana Thero
46.	Samantapāsādikā Vinayaṭṭhakathā 3rd Part	Weliwitiye Sorata Nayaka Thero
47.	Majjhimanikayaṭṭha Kathā 3rd Part	Dhammakitti Siri Paññasara Nayaka Maha Thero
48.	Samantapāsādikā Vinayaṭṭhakathā 4th Part	Weliwitiye Sorata Nayaka Thero
49.	Majjhimanikayattha Kathā 4th Part	Dhammakitti Siri Pannasara Nayaka Maha Thero

(PALI SERIES)

1.	Cariyāpitaka Pāli	Acarya Wilegoda Dhammananda Maha Thero
2.	Pārājika Pāli	Pandit Palannoruwe Wimaladhamma Nayaka Thero
3.	Dhammasangnnippa- karana	Pandit Hapuwalane Sri Nanaloka Thero